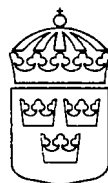

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1989/90:AU13

Regionalpolitik för 90-talet

1989/90
AU13

I betänkandet behandlas

- proposition 1989/90:100 bil. 12 (arbetsmarknadsdepartementet) anslagspunkterna D 1–D 11,
- proposition 1989/90:76 om regionalpolitik för 90-talet (industridepartementet),
- proposition 1989/90:146 om livsmedelspolitiken (jordbruksdepartementet) anslagspunkten D 2,
- riksdagens revisorers förslag 1988/89:26 om utvärdering av glesbygdsstödet,
- över 200 motioner om regionalpolitiken, varav 87 väckts med anledning av proposition 76.

Flera politikområden, som har nära anknytning till regionalpolitiken, behandlas av riksdagen denna vår. Det gäller regeringsförslag om bl.a. skatte-, forsknings-, närings-, trafik- och livsmedelspolitiken.

Utskottet har bl.a. av denna anledning beslutat överlämna ett antal motionsyrkanden för beredning i resp. fackutskott. Dessutom har utskottet inhämtat yttranden över den regionalpolitiska propositionen och med anledning av denna väckta motioner från skatte-, kultur-, utbildnings-, trafik-, jordbruks- och näringsutskotten. Jordbruksutskottet har tillsammans med punkt D 2 i proposition 146 med eget yttrande överlämnat ett antal motionsyrkanden med anknytning till anslagspunkten.

Sammanfattning

Mål och riktlinjer

Utskottet instämmer inledningsvis i regeringens förslag att nuvarande övergripande mål för regionalpolitiken skall ligga fast men preciseras. Målen innebär att människor oavsett var de bor i landet skall ges tillgång till arbete, service och en god miljö. Preciseringen innebär bl.a. att politiken skall främja en rättvis fördelning av välfärden mellan människor i olika delar av landet, en balanserad befolkningsutveckling så att en betydande valfrihet i boendet åstadkommes samt att produk-

tionen sker rationellt, varigenom en god ekonomisk tillväxt kan uppnås. Regionalpolitiken skall således främja rättvisa, valfrihet och ekonomisk tillväxt.

Utskottet avstyrker motioner som förordar en omläggning inom ett eller flera politikområden för att påverka förutsättningarna för regionalpolitiken. Moderata samlingspartiets, folkpartiets, centerns, vänsterpartiet kommunisternas och miljöpartiet de grönas företrädare i utskottet har reserverat sig i anslutning härtill.

Geografiska prioriteringar och stödområdesindelning

Utskottet delar regeringens bedömning att regionalpolitiska insatser framför allt behövs i norra Sveriges inland, i delar av Bergslagen och i delar av nordvästra Värmland.

Nuvarande stödområdesindelning har tre nivåer: A, B och C. Stödområde A omfattar de regionalpolitiskt mest utsatta delarna av landet. Regeringen föreslår att den nuvarande stödområdesindelningen ersätts av inplacering av kommun eller kommundel i två stödområden, 1 och 2. Utskottet biträder detta regeringsförslag. Folkpartiet, centern och vpk reserverar sig till förmån för en annan stödområdesindelning.

I likhet med regeringen föreslår utskottet dels att stödområde 1 skall omfatta nuvarande område A och ytterligare tre kommuner, som nu ingår i område B, dels att i stödområde 2 skall ingå övriga kommuner eller delar av kommuner som nu ingår i stödområde B. Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag att 18 kommuner eller kommundelar som nu tillhör område C skall ingå i stödområde 2. Dessutom föreslår utskottet till skillnad mot regeringen att ytterligare sex kommuner som nu ingår i område C skall ingå i stödområde 2. 17 kommuner föreslås inte längre vara inplacerade i permanent stödområde. Utskottet avstyrker ett antal motionsyrkanden som förordar att ytterligare kommuner skall ingå i permanent stödområde.

Företagsstöd

Utskottet biträder regeringens förslag, som bl.a. innebär förenklingar i stödgivningen genom att några stödformer upphör. Det gäller investeringsbidraget, lokaliseringsslånen, offertstödet och regionalpolitiskt utvecklingskapital. Vidare föreslås att Stiftelsen Industricentras verksamhet avvecklas.

Stöd till investeringar i byggnader och maskiner m.m. skall i fortsättningen enbart lämnas i form av lokaliseringsbidrag. Immateriella ("mjuka") investeringar skall stödjas av ett nytt utvecklingsbidrag. Lokaliseringsbidragets procentandelar av kostnaderna för investeringsobjekten sänks, medan sysselsättningsstödet, med benämningen ändrad till sysselsättningsbidrag, räknas upp. Stödformen nedsättning av socialavgifter, som nu bedrivs i Norrbottens län, skall fortsätta under 1990-talet men knyts nu till stödområde 1.

Moderaterna anser att lokaliseringsbidragen skall ersättas med riskgarantilån och vill inskränka användningen av sysselsättningsbidraget. Centern motsätter sig de sänkta nivåerna på lokaliseringsbidraget och

att offertstödet avskaffas. Vidare yrkar centern att lokaliseringsslånen skall ersättas med statliga kreditgarantier. Vpk vill avskaffa nedsättningen av socialavgifter, medan miljöpartiet de gröna yrkar att stödförmen skall användas i avsevärt större omfattning än hittills. Moderaterna, folkpartiet och centern vill att avgiftsnedsättningen skall omfatta all privat näringsverksamhet utan de begränsningar som regeringen har förordat.

Stödsystemets konstruktion påverkas för centerns men även för folkpartiets och vpk:s del av partiernas ståndpunkter beträffande stöd-områdesindelningen.

Sektorer av betydelse för den regionala utvecklingen

Utskottet instämmer med regeringen angående olika sektors betydelse för en god regional utveckling. Utskottet vill också peka på vikten av en helhetsbild av de olika regionerna.

Ett stort antal motioner på *energiområdet* avstyrks av utskottet med hänvisning till att dessa frågor planeras bli behandlade under hösten 1990 med anledning av den aviserade energipolitiska propositionen. Frågan om åtgärder till förmån för de vattenkraftsproducerande regionerna har tagits upp i ett antal motioner. Utskottet menar att man bör avvakta resultaten av den utredning som nu ser över frågan om kraftföretagens vinster. Mot detta ställningstagande reserverar sig centern, vpk och miljöpartiet de gröna.

På *utbildningsområdet* behandlar utskottet motioner om gymnasieutbildning, vuxenutbildning, högskoleutbildning, forskning vid mindre högskolor m.m. Utskottet understryker betydelsen av att öka den högre utbildningens tillgänglighet i olika delar av landet och ser därför positivt på att distansutbildningen skall utredas. Utskottet utgår från att den utredningen också överväger distansundervisningens förutsättningar på nationell nivå. Utskottet biträder regeringens förslag att 35 milj.kr. av regionalpolitiska medel avsätts för att tillfälligt förstärka forskningen vid de mindre och medelstora högskolorna främst i eller i anslutning till de prioriterade regionerna. Moderata samlingspartiet framför synpunkter på kvalitetsbegreppet i samband med forskning vid mindre högskolor och folkpartiet anser att ytterligare 15 milj.kr. bör anvisas. Centern reserverar sig till förmån för att 150 milj.kr. avsätts till små och medelstora högskolor inom resursområdet och 50 milj.kr. till de små högskolorna utanför resursområdet.

Utskottet ställer sig bakom förslaget i propositionen angående förlängning av den tid för vilken *medflyttandebidrag* kan lämnas.

Vidare föreslås i propositionen att länsstyrelserna ges möjlighet att delta i finansieringen av *kultursatsningar* med medel ur anslaget för regionala utvecklingsinsatser. Utskottet ställer sig bakom propositionen på denna punkt och avvisar — liksom kulturutskottet som yttrat sig över förslaget — framförda motionsyrkanden att kultursatsningar endast skulle vara möjliga om länsanslagen uppräknas.

På *trafikområdet* avstyrker utskottet — med hänvisning bl.a. till trafikutskottets yttrande — motionsyrkanden om att motverka bilkrä-

vande kommunikationssystem, Vänersjöfarten, investeringar i vägnätet m.m. Miljöpartiet de gröna reserverar sig till förmån för en radikalare miljöpolitik på den kommunala och regionala nivån.

Ett stort antal yrkanden på *skatteområdet* avstyrks av utskottet med hänvisning till att motsvarande frågor behandlas av skatteutskottet under våren 1990 i samband med skattereformen.

På *jämställhetsområdet* slår utskottet fast könskvoteringsregelns positiva roll i regionalpolitiken.

Infrastrukturåtgärder inom vissa samhälls- och politikområden

Utskottet tillstyrker förslaget om ett nytt regionalpolitiskt anslag på 330 milj.kr. för särskilda infrastrukturåtgärder. 200 milj.kr. beräknas för stödområde 1, medan resterande 130 milj.kr. i huvudsak bör avse kompletterande medel i stödområde 1, insatser i stödområde 2 och samt insatser i stödjepunkter. Andra delar av landet där medlen kan ha regionalpolitisk betydelse kan också komma i fråga.

Det gemensamma anslaget för stödområde 1 bör avse större projekt av gemensam betydelse för hela eller stora delar av regionen. Länsstyrelserna bör gemensamt utarbeta förslag till användningen av dessa 200 milj.kr., medan de 130 milj.kr. bör disponeras av regeringen. Moderaterna reserverar sig mot att 200 milj.kr. skall anvisas till de nordligaste länen. Miljöpartiet de gröna anser att inte någon del av medlen bör fördelas genom centrala beslut.

Insatser i glesbygd

Regeringen har föreslagit att IKS-stödet och stödet till samhällelig service skall upphöra som stödformer inom glesbygdssstödet ram. Till dessa ändamål kan i stället andra former av samhällsstöd lämnas. Regeringens förslag tillstyrks av utskottet. Folkpartiet, centern och vpk reserverar sig till förmån för att IKS-stödet skall vara kvar, folkpartiet dessutom till förmån för stödet till samhällelig service.

Utskottet ställer sig bakom förslagen att högsta belopp för avskrivningslån vid stöd till företag höjs från 300 000 kr. till 350 000 kr. och till uthyrningsstugor från 45 000 kr. till 50 000 kr., att högsta belopp för servicebidrag till kommersiell service höjs från 60 000 kr. till 80 000 kr. Dessutom biträder utskottet förslaget att avskrivningslån även skall kunna lämnas till immateriella investeringar. Centern föreslår i en reservation att högsta belopp för avskrivningslån till företag och uthyrningsstugor höjs till 500 000 kr. resp. 100 000 kr. Vpk föreslår i en reservation att högsta belopp för servicebidrag till kommersiell service höjs till 100 000 kr.

Utskottet biträder regeringens förslag om inrättandet av en ny glesbygdsmyndighet och att denna lokaliseras till Östersund. Mot detta förslag reserverar sig moderata samlingspartiet, folkpartiet, centern och miljöpartiet de gröna.

Utskottet tar i detta avsnitt upp utvecklingsproblem i skilda landsdelar och behandlar därvid yrkanden i en rad motioner om insatser av skilda slag för att främja utvecklingen i län och regioner. Utskottet tar också ställning till regeringens förslag om särskilda regionalpolitiska insatser i Jämtlands län. Utskottet tillstyrker regeringens förslag att anvisa särskilda medel för insatser i Jämtlands län. Mot förslaget att anvisa särskilda medel för insatserna i detta län reserverar sig moderata samlingspartiet, som anser att det ordinarie länsanslaget bör kunna användas.

Anslagsfrågor

Utskottet föreslår att anslaget Regionala utvecklingsinsatser ("länsanslaget"), som med regeringens förslag räknas upp till 972 milj.kr., höjs ytterligare till 1 050 milj.kr. Utskottet uttalar att det överskjutande beloppet bör tilldelas sydöstra Sverige och andra län i vilka de regionala förutsättningarna ändras vid genomförandet av förslagen på det regionalpolitiska området. Socialdemokraterna reserverar sig och yrkar att anslag anvisas i enlighet med de belopp regeringen har begärt i propositionerna 76 och 146.

I övrigt tillstyrker utskottet regeringens förslag till regionalpolitiska anslag för nästa budgetår. Detta innebär att utskottet föreslår en sammanlagd medelsanvisning av 2 400 milj.kr., att jämföra med det belopp på sammanlagt 1 977 milj.kr. som har anslagits för innevarande budgetår. Moderata samlingspartiet, folkpartiet, centern, vpk och miljöpartiet de gröna fullföljer sina yrkanden i sakfrågorna med ett antal reservationer om anslagstilldelningen.

Propositionerna

Budgetpropositionen

I proposition 1989/90:100 bilaga 12 föreslår regeringen att riksdagen, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1990/91 beräknar under punkterna

D 1

till Visst regionalpolitiskt stöd ett förslagsanslag på 1 000 kr.,

D 2

till Lokaliseringsbidrag m.m. ett reservationsanslag på 362 000 000 kr.,

D 3

till Lokaliseringslån ett reservationsanslag på 100 000 000 kr.,

D 4

till Regionala utvecklingsinsatser m.m. ett reservationsanslag på 800 000 000 kr.,

D 5

till Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m.m. ett förslagsanslag på 1 000 kr.,

D 6

till Ersättning för nedsättning av socialavgifter ett förslagsanslag på 395 000 000 kr.,

D 7

till Sysselsättningsstöd ett förslagsanslag på 165 000 000 kr.,

D 8

till Expertgruppen för forskning om regional utveckling ett reservationsanslag på 4 414 000 kr.,

D 9

till Kapitaltillskott till en utvecklingsfond för Västnorden ett förslagsanslag på 2 400 000 kr.,

D 10

till Bergslagsdelegationen ett reservationsanslag på 3 000 000 kr.,

D 11

till Särskilda regionalpolitiska insatser m.m. i Västernorrlands län ett reservationsanslag på 65 000 000 kr.

Propositionen 1989/90:76 (regionalpolitiken)

I propositionen föreslår regeringen

att riksdagen antar de i propositionen framlagda förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1983:1055) om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län,
2. lag om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift,
3. lag om ändring i lagen (1982:423) om allmän löneavgift,

Vidare föreslår regeringen

1. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om målen och riktlinjerna för regionalpolitiken (avsnitt 3),
2. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om stödområden för näringslivsutveckling (avsnitt 4.2),
3. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om geografiska områden för särskilda regionalpolitiska infrastrukturåtgärder (avsnitt 4.4),
4. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om regionalpolitiska åtgärder i orter och regioner i strukturiomvandling (avsnitt 4.5),
5. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om avgränsning av glesbygds- och landsbygdsområden (avsnitt 4.6),

6. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om regionalpolitiskt företagsstöd i samband med investeringar i byggnader, maskiner m.m. (avsnitt 7.2.1.2),

7. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om regionalpolitiskt företagsstöd till immateriella investeringar m.m. (avsnitt 7.2.1.3),

8. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om sysselsättningsbidrag (avsnitt 7.2.1.4),

9. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om länsstyrelsens beslutanderätt i ärenden om lokaliseringsbidrag och avskaffande av rätten att överklaga beslut av statens industriverk, (avsnitt 7.2.1.5),

10. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om nedsatta socialavgifter (avsnitt 7.2.2),

11. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om avvecklingen av Stiftelsen Industricentra och användningen av medel som kan tillföras staten i samband härmed (avsnitt 7.4),

12. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om forskning vid mindre högskolor (avsnitt 8.7.1),

13. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om bidrag till medflyttande familjemedlem (avsnitt 8.8),

14. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om länsstyrelsens möjlighet att finansiera kultursatsningar (avsnitt 8.9),

15. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om regionalpolitiska medel till infrastrukturåtgärder (avsnitt 9),

16. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om stödformerna inom glesbygdssstödet (avsnitt 10.2),

17. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om högsta beloppsgränser för stöd till företag i glesbygd (avsnitt 10.2),

18. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om glesbygdssstöd till immateriella investeringar (avsnitt 10.2),

19. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om högsta beloppsgräns för servicebidrag till kommersiell service (avsnitt 10.2),

20. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om rätt för länsstyrelsen att ta upp överläggningar om alternativa lösningar inför indragningar av statlig service (avsnitt 10.3),

21. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om inrättandet av en myndighet för glesbygdspådrag (avsnitt 10.5),

22. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om särskilda regionalpolitiska insatser i Jämtlands län (avsnitt 12),

Dessutom bereds riksdagen tillfälle att ta del av vad som i propositionen anförts om

1. den regionalpolitiska problembilden (avsnitt 2),
2. det regionalpolitiska arbetets geografiska inriktning (avsnitt 4.1),
3. regionalpolitiska åtgärder i vissa stöddepunkter (avsnitt 4.3),
4. storstädernas betydelse för den regionala utvecklingen (avsnitt 4.7),

5. regionalpolitik i andra länder (avsnitt 5),
6. organisation och administration av regionala utvecklingsinsatser på central och regional nivå (avsnitt 6),
7. det regionalpolitiska företagsstödet framtida inriktning (avsnitt 7.1),
8. handläggningsordning m.m. för regionalpolitiskt företagsstöd (avsnitt 7.2.1.5),
9. riskkapitalbolagens roll inom regionalpolitiken (avsnitt 7.3),
10. åtgärder för att främja kvinnors företagande (avsnitt 7.5),
11. lokaliseringssamråd (avsnitt 7.6),
12. de regionalpolitiska åtgärdernas överensstämmelse med internationella överenskommelser m.m. (avsnitt 7.7),
13. olika samhälls- och politikområdets betydelse för den regionala utvecklingen (avsnitt 8),
14. glesbygds- och landsbygdsinsatsernas allmänna inriktning (avsnitt 10.1 och 10.4),
15. regionalpolitiska åtgärder i orter och regioner som genomgår strukturförändringar (avsnitt 11),
16. vissa frågor om inriktningen av den regionalpolitiska forskningen m.m. (avsnitt 13),

Slutligen föreslår regeringen att riksdagen för budgetåret 1990/91 anvisar under punkterna

D 1

till Lokaliseringsbidrag m.m. ett reservationsanslag på 350 000 000 kr.,

D 2

till Regionala utvecklingsinsatser ett reservationsanslag på 900 000 000 kr.,

D 4

till Ersättning för nedsättning av socialavgifter ett förslagsanslag på 350 000 000 kr.,

D 5

till Sysselsättningsbidrag ett förslagsanslag på 250 000 000 kr.,

D 6

till Särskilda regionalpolitiska infrastrukturåtgärder m.m. ett reservationsanslag på 330 000 000 kr.,

D 7

till Glesbygdsdelegationen ett reservationsanslag på 15 000 000 kr.,

D 8

till Expertgruppen för forskning om regional utveckling ett reservationsanslag på 6 000 000 kr.,

D 9

till Kapitaltillskott till en utvecklingsfond för Västnorden ett förslagsanslag på 3 000 000 kr.,

till Särskilda regionalpolitiska insatser i Jämtlands län ett reservationsanslag på 46 000 000 kr.

Under punkten D 3 föreslår regeringen att riksdagen

1. medger att statlig kreditgaranti för lån till företag i glesbygder och för lån till kommersiell service får beviljas i en sådan omfattning att det sammanlagda beloppet för utestående garantier som beslutats efter den 1 juli 1985 uppgår till högst 190 000 000 kr.,

2. till Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m.m. för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 1 000 kr.

Proposition 1989/90:146 (livsmedelspolitiken)

Regeringen föreslår under punkt D 2 att riksdagen på reservationsanslaget Regionala utvecklingsinsatser för budgetåret 1990/91 anvisar 72 000 000 kr. utöver vad som föreslagits i prop. 1989/90:76.

Motioner

Motioner från allmänna motionstiden 1988/89

1988/89:A401 av Agne Hansson och Marianne Jönsson (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär åtgärder så att en plan utarbetas i samverkan med länets myndigheter för lokalisering av minst 1 000 statliga arbetstillfällen till Kalmar län i en första etapp.

1988/89:A402 av Agne Hansson och Marianne Jönsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att de sex kommunerna i norra Kalmar län, Västervik, Vimmerby, Hultsfred, Högsby, Oskarshamn och Mönsterås tillfälligt bör inplaceras i stödområde C.

1988/89:A403 av Ingrid Hasselström Nyvall (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av statlig utlokalisering till norra Kalmar län,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Västervik särskilt skall tas i beaktande vid eventuell fortsatt utökning av antalet fängelseplatser.

1988/89:A407 av Per-Ola Eriksson (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inriktningen av närings- och regionalpolitiska utvecklingsinsatser i östra Norrbotten,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ett särskilt investmentbolag bör bildas för Tornedalen med den inriktning som angivits i motionen,

1988/89:A408 av Ylva Annerstedt m.fl. (fp) vari yrkas

1989/90:AU13

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om länets arbetsmarknad,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om behovet av utveckling av Stockholms län.

1988/89:A411 av Karl-Gösta Svenson (m) vari yrkas att riksdagen beslutar om generellt frisläpp av investeringsfonder och allmänna investeringsreserver för investeringar i Blekinge och övriga delar av sydöstra Sverige.

1988/89:A412 av Ewy Möller och Bertil Danielsson (m) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om generellt frisläppande av investeringsfonder och allmän investeringsreserv i enlighet med de riktlinjer som angivits i motionen samt
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändrade avskrivningsregler i enlighet med de riktlinjer som angivits i motionen.

1988/89:A413 av Larz Johansson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av regionalpolitiska medel för Södermanlands län.

1988/89:A415 av Hugo Bergdahl (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetstillfällen i Västmanland,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokalisering av statlig verksamhet till Västmanland.

1988/89:A418 av Gunnar Björk och Karin Starrin (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en sammanhållen skärgårdspolitik för södra Norrland.

1988/89:A419 av Maud Björnemalm m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om Ljusnarsbergs kommun,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om att Ljusnarsberg fortsatt blir föremål för regionalpolitiskt stöd samt
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att särskilda medel bör anvisas så att Ljusnarsbergs kommuns ansökan om förhöjt regionalpolitiskt stöd för planerad utbyggnad av turistanläggningarna vid Gillersklack kan beviljas.

1988/89:A421 av Sigge Godin (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om befolkningsutvecklingen i Västernorrland,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om den strukturomvandling som sker i de västernorrländska storföretagen,

3. att riksdagen begär att regeringen utvecklar en plan för en utveckling av Västernorrlands län inom data, arkivväsande och tjänsteproduktion.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behov av satsningar i Västernorrlands inland.

1988/89:A422 av Sonja Rembo m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionalpolitikens förutsättningar och inriktning,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utlokalisering av statlig verksamhet från Stockholm,

1988/89:A425 av Björn Samuelson (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om särskild utredning om Värmland.

1988/89:A427 av Olle Svensson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av åtgärder till stöd för en positiv utveckling inom Södermanlands län.

1988/89:A428 av Axel Andersson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av åtgärder för att främja utveckling och sysselsättning i Gävleborgs län.

1988/89:A430 av Ulla Samuelsson m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om konsekvensen av förändrat lokaliseringsbidrag samt

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att medel anvisas så att påbörjade näringslivssatsningar i Hällefors kommun kan fullföljas med tidigare beslutad nivå på lokaliseringsbidragen.

1988/89:A431 av Roland Sundgren m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om förstärkningar av infrastrukturen i syfte att stimulera utvecklingen i Västmanlands län.

1988/89:A432 av Leif Marklund m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behov av fortsatt utlokalisering av statlig verksamhet och tjänsteproduktion.

1988/89:A433 av Ingvar Johnsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvecklingen i Fyrstadsområdet.

1988/89:A434 av Hans Rosengren m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för att genom bland annat avlänkning av tillväxt från de överhettade regionerna skapa en bättre regional balans.

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om nödvändigheten av en decentralistisk inriktning av regionalpolitiken,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att politiken på alla samhällsområden bör utformas så att storstädernas andel av befolkningen långsiktigt hålls oförändrad,

3. att riksdagen hos regeringen begär en kartläggning av befolkningskoncentrationens negativa miljöeffekter för storstadsmiljön och att regeringen därefter återkommer till riksdagen med förslag om ett åtgärdsprogram för att förbättra storstadsmiljön i enlighet med vad som i motionen anförts,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att insatserna på alla politikområden underordnas de regionala målen,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ansvar och former för länsstyrelsernas regionalpolitiska arbete,

6. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till utvecklingsprogram för sydöstra Sverige, Norrlands inland och mellanbygder samt hela Bergslagen i enlighet med vad som i motionen anförts,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om länsorganens ansvar för att stärka det kvinnliga företaget,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av att riksdagens beslut om förutsättningar och prioriteringsordning för lokalisering av statliga myndigheter skall ligga fast och fullföljas,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående omlokalisering av statlig verksamhet och decentralisering av funktioner inom den statliga verksamheten till läns- och kommunnivå.

1988/89:A436 av Kjell Ericsson och Jan Hyttring (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av regionalpolitiska satsningar i Värmland,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokaliseringen av en enhet för Geografiska Sverigedata (GSD) och om lokaliseringen av en ny statlig verksamhet till Värmland,

1988/89:A438 av Pär Granstedt och Karin Söder (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av en lugn och balanserad utveckling för Stockholmsregionen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en kraftfull regionalpolitik,

3. att riksdagen hos regeringen begär ett program för omfördelning av statliga arbetsplatser i Stockholms län,

4. att riksdagen begär att regeringen tar initiativ till ett projekt i samverkan mellan landsting och kommuner för att underlätta för offentligt anställda att få arbete så nära bostaden som möjligt.

1988/89:A440 av Bengt Harding Olson m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett regionalt utvecklingsorgan för Skåne,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om konsekvensutredning angående statlig centralisering.

1988/89:A441 av Siw Persson m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökat kommunalt inflytande över det regionala utvecklingsarbetet i Skåne,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om särskild satsning på östra Skåne.

1988/89:A442 av Bengt Kronblad (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av ökad lokalisering av verksamhet inom datakommunikation i Kalmar län.

1988/89:A444 av Göran Magnusson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om datorn som regionalpolitiskt medel.

1988/89:A446 av Maggi Mikaelsson (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om satsningar på Västerbotten.

1988/89:A447 av Bruno Poromaa m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder i syfte att åstadkomma en positiv utveckling av Karesuandoregionen.

1988/89:A448 av Karl Hagström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utflyttning av ungdomar och kvinnor från Gävleborgs län.

1988/89:A451 av Birger Andersson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av åtgärder för en positiv utveckling av Västmanlands län.

1988/89:A453 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående åtgärder för en kraftfull och aktiv regionalpolitik,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ett program med önskad utveckling som anger den politiska viljan alltid bör finnas som underlag till regionplaner och långtidsutredningar,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att alternativa planer och prognoser utformas parallellt med de "traditionella" enligt vad som anförts i motionen,

1988/89:N453 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas

3. att riksdagen beslutar att sänka arbetsgivaravgifterna med 10 procentenheter i de områden som i motionen anges,

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:A453.

1988/89:A453 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående utlokalisering och decentralisering av statliga verk,

1988/89:A454 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stimulanser för att rekrytera arbetskraft med högre utbildning till bristområden,

2. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för regionalpolitiken som framförs i motionens avsnitt,

1988/89:A455 av Karl-Göran Biörsmark och Lola Björkquist (fp) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stödåtgärder för service av olika slag.

1988/89:A457 av Magnus Persson m.fl. (s) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om regionalpolitiska medel för att stimulera fortsatt omlokalisering från storstäderna,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av insatser för att stärka infrastruktur och andra utvecklingsresurser i skogslänen.

1988/89:A460 av Iris Mårtensson m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionalpolitiskt stöd till satsningar för kvinnor inom kultur- och fritidsområdet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utlokalisering av statlig verksamhet,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande länsstyrelsernas årliga redovisning till regeringen,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande årlig redovisning i budgetpropositionen av användningen av det regionalpolitiska stödet,

1988/89:A461 av Hans Petersson (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en konkret politik för att möta framtida strukturproblem i Västmanland,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ett lokalt förankrat investerings- och utvecklingsråd för regionala investeringar,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för främjandet av en inomregional lokaliseringsspolitik,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om styrning av näringslivets investeringar,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en politik för att hävda rätten till en svensk regionalpolitik utan utländsk inblandning.

1988/89:A462 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om regionalpolitiken,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om att inrätta en regional investeringsfond genom avsättningar av företagets likviditetsöverskott enligt vad som i motionen anförts,

1988/89:A465 av Anna Wohlin-Andersson och Roland Larsson (c) vari yrkas

3. att riksdagen begär att regeringen tar initiativ till ett näringspolitiskt centrum i södra Östergötland i enlighet med vad som anförts i motionen,

1988/89:A466 av Anders Castberger och Elver Jonsson (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande de infrastrukturella förutsättningarna för expansion och utveckling i norra Älvsborg.

1988/89:A469 av Bo Holmberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökad rättvisa och kvalitet i beslutsunderlaget för regionalpolitiken.

1988/89:A470 av Bo Holmberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av samordnad offentlig service.

1988/89:A471 av Kersti Johansson och Rune Backlund (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökade statliga medel till utbildningsprojektet Östra Småland,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av ett särskilt åtgärdsprogram för sydöstra Sverige.

1988/89:A472 av Gunilla André och Bengt Kindbom (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om lokaliseringstöd för etableringar i kommunerna Gullspång, Töreboda och Karlsborg,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om länsanslag för landsbygdsutvecklingsprojekt,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en plan för utlokalisering av statliga myndigheter och företag samt

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att län som hittills inte fått del av statliga utlokaliseringar skall komma i första hand för sådana lokaliseringar.

1988/89:A473 av Gunnar Björk och Karin Starrin (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om utvecklingen i Gävleborgs län,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna om vad som anförts om särskilt X paket till Gävleborg,

1988/89:A474 av Jan Hyttring m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om Bergslagsdelegationens fortsatta verksamhet,

2. att riksdagen hos regeringen begär ett utvecklingsprogram för Bergslagen i enlighet med de riktlinjer som anförts i motionen.

1988/89:A475 av Isa Halvarsson (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samlade insatser syftande till en positiv utveckling för Värmlands län.

1988/89:A476 av Börje Hörnlund m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen beslutar ta erforderliga initiativ för att reformera den politiska beslutsprocessen på regionalpolitikens område i enlighet med vad som anförts i motion.

1988/89:A479 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att motverka obalans inom en region i samband med offentliga organisationsförändringar.

1988/89:A480 av Martin Olsson och Görel Thurdin (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av samlade insatser syftande till en positiv utveckling för Västernorrlands län.

1988/89:A481 av Görel Thurdin och Martin Olsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behov av lokaliseringstöd till gruvbrytning i Rocklidengruvan.

1988/89:A482 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för regional utjämning.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:Fi224.

1988/89:A483 av Filip Fridolfsson m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen uttalar sig för att inga åtgärder bör vidtas i syfte att bromsa tillväxten i Stockholmsregionen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförs angående de tilläggsdirektiv regeringen omgående bör ge utredningen om livsmiljön och det politiska deltagandet i storstäderna,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförs beträffande den högre utbildningens betydelse för Stockholmsregionen.

1988/89:A485 av Agne Hansson och Marianne Jönsson (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om att vända utvecklingen, stärka sysselsättning och service, behålla ungdomen och öka inflyttningen i Kalmar län,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om samlad helhetssyn och regional rättvisa som grund för de politiska besluten,

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett samlat regionalpolitiskt utvecklings- och åtgärdsprogram för sydöstra Sverige och Kalmar län i enlighet med vad som anförs i motionen,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om ändrade villkor för att främja investeringar i Kalmar län,

6. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett 5-årigt investeringsprogram för statliga investeringar i Kalmar län om 1,2 miljoner kronor.

1988/89:A487 av Barbro Sandberg och Håkan Holmberg (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om införlivande av Älvkarleby i stödområde C.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:T256.

1988/89:Sk331 av Karl-Gösta Svenson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om extra stimulansavdrag i samband med s.k. avknoppning.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:A411.

Motioner från allmänna motionstiden 1989/90

1989/90:A250 av Lars-Ove Hagberg (vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära ett Avestapaket enligt vad som i motionen anförts.

1989/90:A283 av Börje Hörnlund m.fl. (c) vari yrkas

9. att riksdagen hos regeringen begär ändrade regler för bidrag till arbetsgivare för anställning av medflyttande i enlighet med vad som anförts i motionen,

1989/90:A291 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för regional utjämning och balans,

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:Fi212.

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om länets arbetsmarknad,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen i övrigt anförts om behovet av utveckling i Stockholms län.

1989/90:A401 av Larz Johansson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av resurser för regionalpolitiska insatser i Södermanlands län.

1989/90:A402 av Agne Hansson och Marianne Jönsson (c) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen anholder om åtgärder så att en plan utarbetas i samverkan med länets myndigheter för lokalisering av minst 1 000 statliga arbetstillfällen till Kalmar län i en första etapp,

2. att riksdagen begär att regeringen i särskild ordning prövar en utlokalisering av SIDA:s huvudkontor till Kalmar län.

1989/90:A403 av Gunnar Björk och Karin Starrin (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en sammanhållen skärgårdspolitik i södra Norrland.

1989/90:A404 av Sten Svensson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvärdering och förslagsredovisning med anledning av landsbygdskampanjen Hela Sverige ska leva.

1989/90:A405 av Stina Gustavsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokalisering av statlig verksamhet till Kronobergs län.

1989/90:A406 av Bengt Kronblad (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ökad lokalisering av verksamhet inom datakommunikation i Kalmar län.

1989/90:A407 av Per-Ola Eriksson och Britta Bjelle (c, fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av sysselsättningsskapande åtgärder i Arjeplog som alternativ till gruvnäringen,

2. att riksdagen hos regeringen begär att en särskild delegation tillsätts med uppgift att framlägga förslag till sysselsättningsskapande åtgärder i Arjeplog,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förhandlingar med större svenska industriföretag,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokalisering av statliga administrativa tjänster till Arjeplog.

1989/90:A408 av Olle Svensson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av åtgärder till stöd för en positiv utveckling inom Södermanlands län.

1989/90:A409 av Sten-Ove Sundström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utlokalisering av såväl statliga som privata tjänstenäringar.

1989/90:AU13

1989/90:A410 av Marianne Andersson i Vårgårda och Stina Gustavsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om försöksverksamhet med kompetenscentrum för kvinnor.

1989/90:A411 av Lars Ernestam och Gudrun Norberg (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utreda möjligheterna att flytta statistiska centralbyrån till Örebro.

1989/90:A412 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av insatser för landsbygdens utveckling samt hemställer om att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett åtgärdsprogram för landsbygdens utveckling i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av ett "landsbygdens forskningsråd",

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om landsbygdens utveckling och samhällsekonomi samt hos regeringen begär förslag om en analys av statsbudgetens och skatteomläggningens effekter för landsbygdsbefolkningen i enlighet med vad som anförts i motionen.

1989/90:A413 av Stina Gustavsson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar tilldela Kronobergs län 11 milj. kr. för regionalpolitiska insatser, anslag D 4.

1989/90:A414 av Per Stenmarck m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Skånes utvecklingsmöjligheter.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:T207.

1989/90:A416 av Åke Gustavsson m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utlokalisering av statlig verksamhet från Storstockholmsområdet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att frågan om lokalisering av statlig verksamhet till Jönköpings län då blir föremål för speciell prövning.

1989/90:A417 av Ingvar Johnsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående behov av stöd för den framtida utvecklingen i Fyrstadsområdet.

1989/90:A418 av Ulla Pettersson och Eva Johansson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utredning och utnyttjande av möjligheterna till utlokalisering av statlig verksamhet till Gotland.

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om konsekvensanalys av strukturomvandlingen i östra Skåne,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett åtgärdsprogram i syfte att skapa med andra delar av södra Sverige likvärdiga utvecklingsmöjligheter.

1989/90:A420 av Sven-Åke Nygårds m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att genom bl.a. avlänkning av tillväxt från de överhettade regionerna skapa en bättre regional balans.

1989/90:A421 av Isa Halvarsson och Elver Jonsson (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av att bibehålla särskilda insatser för att främja en regional, positiv utveckling i västra Värmland och norra Dalsland.

1989/90:A422 av Roland Larsson och Hugo Andersson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utlokalisering av statlig verksamhet från Stockholmsområdet.

1989/90:A423 av Gullan Lindblad och Göthe Knutson (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att arbetsgivaravgiften bör sänkas i stödområden,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att länsanslagen bör höjas och att de skall kunna användas friare än nu.

1989/90:A424 av Anders Svärd och Karl-Erik Persson (c, vpk) vari yrkas att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utlokalisering av SCB från Stockholm till Örebro.

1989/90:A425 av Britta Bjelle (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om ett förslag till ändring avseende reglerna angående nedsättning av socialförsäkringsavgiften för turism.

1989/90:A426 av Leo Persson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en samlad översyn av möjligheterna att införa differentierade drivmedelspriser.

1989/90:A427 av Kurt Ove Johansson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om styrning av insatser inom infrastruktur, forskning och utveckling samt regionalisering av statsförvaltning som medel för att avlänka expansionen inom Stockholmsregionen.

1989/90:A428 av Britta Sundin m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokaliseringssöd till Västernorrland.

1989/90:A429 av Nils-Olof Gustafsson och Margareta Winberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett aktivt arbete för utlokalisering av verksamheter från Stockholmsområdet.

1989/90:AU13

1989/90:A430 av Karl-Erik Persson (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en konkret politik för att möta framtida strukturproblem i Örebro län,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om styrning av näringslivets investeringar,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en politik för att hävda rätten till en svensk regionalpolitik utan utländsk inblandning.

1989/90:A431 av Rune Johansson m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stödåtgärder i Dalsland,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att norra Dalsland även framgent bör vara ett regionalpolitiskt prioriterat område.

1989/90:A432 av Britta Sundin m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utlokalisering av statlig verksamhet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om aktiv medverkan för att stimulera utlokalisering av centrala huvudkontor för ideella organisationer och fackförbund.

1989/90:A433 av Sigge Godin (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om flexiblare användning av stödformer på länsplan.

1989/90:A434 av Ingrid Hasselström Nyvall (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av statlig utlokalisering till Västerviks kommun.

1989/90:A435 av Lars-Ove Hagberg (vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar att de 200 milj.kr. som ställts till ABBs förfogande överförs till Västerbergslagen för insatser för fler arbetstillfällen.

1989/90:A436 av Iris Mårtensson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att stoppa ungdomars utflyttning från skogslänen och underlätta återflyttning.

1989/90:A437 av Inge Carlsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande länsanslag för regional balans.

1989/90:A438 av Hugo Bergdahl (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utbyggnad av infrastrukturen i Västmanland.

1989/90:A439 av Stina Eliasson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar om ett tilläggsbelopp avseende bidragsmedel om 30 milj. kr. på anslaget Regionala utvecklingsinsatser m.m., D 4, för Jämtlands län.

1989/90:AUI3

1989/90:A440 av Kjell Nilsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionalpolitiska åtgärder i Kronobergs län.

1989/90:A441 av Mona Saint Cyr m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om forskning och utveckling kring skärgårdsfrågor.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:Ub307.

1989/90:A442 av Viola Furubjelke och Maj-Inger Klingvall (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring i glesbygdsförordningen att statligt bidrag kan utgå till transportstöd i skärgården utan den begränsande 3-årsregeln.

1989/90:A443 av Anders Castberger m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om betydelsen av en kraftfull utbyggnad av infrastrukturen för goda möjligheter till utveckling i Älvsborgs län,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om betydelsen för Älvsborgs län av att Sveriges relationer till Norden och EG löses på ett gynnsamt sätt,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om faran med det ensidiga beroendet av tung verkstadsindustri,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att prioritera frågan om den låga andelen offentliganställda i Sjuhäradsbygden,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ett regionalpolitiskt stöd även i framtiden skall utgå i de norra delarna av Dalsland,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att den regionalpolitiska utredningens förslag att sätta högskolan Trollhättan-Uddevalla i negativ särställning inte kan accepteras.

1989/90:A444 av Gösta Lyngå m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Sydsveriges situation och dess utvecklingsmöjligheter,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbyggnaden av skånska tätorter.

1989/90:A445 av Roy Ottosson och Eva Goës (mp) vari yrkas att riksdagen beslutar att Lidens och Holms församlingar skall ingå i stödområdet enligt vad som anförts i motionen.

1989/90:A446 av Kersti Johansson och Rune Backlund (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökade anslag till länsstyrelsen i Jönköpings län för regionala utvecklingsinsatser.

1989/90:A447 av Åke Selberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett åtgärds paket för Råne älvdal.

1989/90:A448 av Bo Holmberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förändringar av regionalpolitiken i skogslänen.

1989/90:A449 av Gunnar Björk och Karin Starrin (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvecklingen i Gävleborgs län.

1989/90:A450 av Rolf Dahlberg (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behov av insatser i Gävleborgs län.

1989/90:A451 av Marianne Andersson i Vårgårda och Stina Eliasson (c) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning med uppdrag att klarlägga koncentrationens effekter.

1989/90:A454 av Sylvia Pettersson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att Nordiska ministerrådets stöd till skärgårdsprojektet bibehålls på lägst nuvarande nivå.

1989/90:A455 av Lena Öhrsvik (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ändrade regler för glesbygdssöd.

1989/90:A456 av Görel Thurdin (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behov av lokaliseringssöd till gruvbrytning i Rocklidengruvan.

1989/90:A457 av Gudrun Norberg och Lars Ernestam (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av stimulansåtgärder för Karlskoga.

1989/90:A458 av Charlotte Branting (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fördubbling av det s.k. länsanslaget till Kronobergs län,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kompensation för I 11.

1989/90:A459 av Magnus Persson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av regionalpolitiska insatser i Värmlands län.

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av en lugn och balanserad utveckling för Stockholmsregionen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en kraftfull regionalpolitik,

3. att riksdagen hos regeringen begär ett program för omfördelning av statliga arbetsplatser i Stockholms län.

1989/90:A461 av Ingrid Sundberg m.fl. (m, fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Sydsveriges situation och utvecklingsmöjligheter.

1989/90:A462 av Rolf Kenneryd och Ivar Franzén (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av inomregional utveckling i Hallands län,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om uppräknings och fördelning av länsanslagen.

1989/90:A463 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om betydelsen av en lugn utvecklingstakt för storstäderna och behovet av en aktiv regionalpolitik.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:Bo250.

1989/90:A817 av Gunilla André och Karin Starrin (c) vari yrkas

4. att riksdagen beslutar att 40 % av länsanslagens projektmedel specialdestineras till projekt för kvinnor i enlighet vad som anförts i motionen,

1989/90:N438 av Marianne Stålberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om återföring av vattenkraftens övertvinster till de regioner där vattenkraften produceras.

1989/90:N439 av Stina Eliasson (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att ett halvt öre/kWh producerad vattenkraftsel återförs till de vattenkraftsproducerande kommunerna och att ett halvt öre/kWh återförs till länet där de vattenkraftsproducerande kommunerna ingår,

2. att riksdagen beslutar att utbetalningarna sker den 1 juli 1990.

Motioner med anledning av proposition 1989/90:76 (regionalpolitiken)

1989/90:A31 av Karin Starrin m.fl. (c, m, fp, mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en försöksverksamhet med högskolestudier för kvinnor i glesbygd.

1989/90:A32 av Björn Samuelson och Kjell Ericsson (vpk, c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stödområdesindelningen i Värmland.

1989/90:A33 av Ove Karlsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om angivna kommuners i Kopparbergs län inplacering i stödområden.

1989/90:A34 av Sten-Ove Sundström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nedsättningen av socialavgifterna i Norrbottens län.

1989/90:A35 av Barbro Andersson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Nordupplands placering i tillfälligt stödområde till 1995.

1989/90:A36 av Björn Samuelson (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inplacering i stödområde för Kristinehamn.

1989/90:A37 av Axel Andersson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av regionalpolitiska åtgärder i Gävleborgs län.

1989/90:A38 av Maud Björnemalm m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Lindesberg kommuns inplacering i stödområde.

1989/90:A39 av Torsten Karlsson m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en omfördelning av länsanslaget till förmån för länsstyrelsen i Östergötland,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bibehållande av investeringsbidraget.

1989/90:A40 av Leif Marklund m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av att Älvsby kommun placeras i stödområde 1.

1989/90:A41 av Stina Gustavsson (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar utveckla sydöstra Sverige i enlighet med förslaget i REK 87,

2. att riksdagen, vid avslag på yrkande 1, beslutar tillföra länsanslaget för Kronobergs län 20 milj. kr. utöver vad som äskats i motion 1989/90:c 646, dvs. 31 milj. kr.,

3. att riksdagen beslutar att mervärdeskatt ej skall uttagas på bio-bränslen,

4. att riksdagen beslutar inrätta ett särskilt anslag för landsbygdsutveckling,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av satsning på alternativa grödor.

1989/90:A42 av Bo Finnkvist m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inplacering av kommunerna Storfors, Kristinehamn, Årjäng, Säffle och Sunne i tillfälligt stödområde.

1989/90:AU13

1989/90:A43 av Ove Karlsson m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av lokala stödåtgärder för att trygga sysselsättningen,

2. att riksdagen som sin mening i övrigt ger regeringen till känna vad i motionen anförts om särskilda åtgärder för glesbygden.

1989/90:A44 av Birgit Henriksson (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att placera Hallstahammars kommun inom det permanenta stödområdet.

1989/90:A45 av Rune Johansson m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kommunerna Åmåls, Bengtsfors och Dals-Eds inplacering i stödområde 2,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tillfällig förstärkning av forsknings- och utvecklingsverksamhet vid högskolan i Trollhättan/Uddevalla.

1989/90:A46 av Iris Mårtensson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av försöksutbildning vid högskolorna i skogslänen.

1989/90:A47 av Ingrid Hemmingsson (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att till stödområde 1 hänföra hela Jämtlands län med undantag av Östersund,

2. att riksdagen beslutar att ge länsstyrelsen möjlighet till ett mera flexibelt användande av länsanslaget för att uppnå en större rättvisa inom länet.

1989/90:A48 av Iréne Vestlund m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Hedemora kommuns inplacering i stödområde två.

1989/90:A49 av Mats Lindberg och Roland Brännström (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stödområdesindelningen i Västerbotten.

1989/90:A50 av Yvonne Sandberg-Fries m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående regionalpolitiska medel till infrastrukturåtgärder,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande generös behandling vid ansökningar om lokaliseringstöd,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående behovet av att noga följa utvecklingen i sydöstra Sverige och vid behov besluta om tillfälliga inplaceringar i stödområde.

1989/90:A51 av Catarina Rönning m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Jönköpings högskola bör ingå bland de mindre och medelstora högskolorna som skall erhålla stöd ur det särskilda anslaget på 35 milj. kr.,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om grundläggande rättsutbildning,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de resursmässiga behov som Jönköpings högskola har för att förstärka sin kompetens inte minst utrustningsmässigt, när den fördelar medel ur infrastrukturanslaget på 310 milj. kr.

1989/90:A52 av Gunnar Nilsson m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av åtgärder för att möta östra Skånes långsiktiga strukturproblem inför 1990-talet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om länsanslagen i Kristianstads län,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att utveckla Malmöregionen som storstadsregion och alternativ till huvudstadsregionen i enlighet med vad i motionen anförts,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utveckling av kollektivtrafiken i västra Skåne.

1989/90:A53 av Kjell Ericsson och Jan Hyttring (båda c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att de i motionen nämnda kommunerna skall ingå i stödområdet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om länsanslagen—landsbygdsutveckling,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om upprustning av landsbygdens vägnät,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avdraget för resor mellan bostad och arbetsplats,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om småföretagsutveckling,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om jordbrukets utveckling,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tilldelning av regionalpolitiska medel för decentraliserad utbildning och anordnande av fristående kurser vid högskolan i Karlstad,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tilläggsbidrag för studiecirkelar på gymnasieorter inom stödområden,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sysselsättningsbidraget till företag inom turistnäringen,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om användningen av länsanslagen för kultursektorn.

1989/90:A54 av Stina Eliasson (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att de sänkta arbetsgivaravgifterna i stödområde 1 skall omfattas av all privat näringsverksamhet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Bräcke kommun skall föras till stödområde 1,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Åre kommun skall föras till stödområde 1,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att hela Krokoms kommun skall föras till stödområde 1,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Håggensås och Näs församlingar inom Östersunds kommun skall föras till stödområde 1.

1989/90:A55 av Jan Fransson m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd till en fiskevårdsanläggning i Gullspångs kommun,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en stärkt tjänstesektor i Skaraborgs län.

1989/90:A56 av Margareta Winberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en ändring av regelsystemet för erhållandet av regionalpolitiskt stöd.

1989/90:A57 av Nils-Olof Gustafsson och Margareta Winberg (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionalpolitiska insatser i Jämtlands län.

1989/90:A58 av Gunhild Bolander (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att Gotland skall tillhöra stödområde,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen i övrigt anförts om behovet av resurser för regionalpolitiska insatser för Gotlands län.

1989/90:A59 av Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Marianne Andersson i Vårgårda (båda c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att kommunerna Bengtsfors, Åmål och Dals Ed skall ingå i stödområde C,

2. att riksdagen beslutar att sysselsättningsstöd skall utgå i stödområde C.

1989/90:A60 av Ove Karlsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ekonomiskt stöd för utveckling av kooperativa utvecklingscentra i glesbygden.

1989/90:A61 av Björn Samuelson (vpk) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om främjande av sjöfarten på Vänern m.m.

1989/90:A62 av Annika Åhnberg (vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar att anslå 5 milj. kr. för försöksverksamhet med framtidsverkstäder i enlighet med vad som i motionen anges.

1989/90:A63 av Jan Fransson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ökat stöd för forskning och utveckling vid högskolorna i Trollhättan/Uddevalla, Halmstad, Skövde och Borås.

1989/90:A64 av Mona Saint Cyr m.fl. (m) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av att snarast bygga ut det filosofiska verksamhetsområdet vid Linköpings universitet,

3. att riksdagen för budgetåret 1990/91 anslår 5 milj. kr. utöver budgetpropositionens förslag till Linköpings universitet under utbildningsdepartementets huvudtitel, D 10 (Linjer samt fristående kurser),

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna, att Vadstena folkhögskola får rätten att såväl utbilda som examinera kontor,

5. att riksdagen hos regeringen begär att regeringen tillsätter en utredning med uppgift att analysera förutsättningarna för ett motorsportgymnasium i Östergötland,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rådgivningsverksamheten inom jordbruket och skogsbruket,

9. att Kinda, Åtvidaberg och Valdemarsvik får utveckla den typ av gymnasieutbildning, som stärker deras roller i ett samlat östgötaperspektiv.

1989/90:A66 av Inger Hestvik m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd till kvinnor i skogslänen.

1989/90:A68 av Per-Ola Eriksson (c) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett program för individinriktade åtgärder i syfte att främja bosättning i glest befolkade områden i Norrbotten,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den geografiska omfattningen och indelningen i resursområden,

3. att riksdagen beslutar om återföring av vinsterna från den vattenkraft som produceras i Norrbotten motsvarande 1 öre/kWh,

4. att riksdagen beslutar om sänkning av socialavgifterna enligt de riktlinjer som anförs i motionen.

1989/90:A69 av Sigge Godin (fp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande den elkraftsintensiva industrin,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionens anförts om Västernorrlands läns beroende av länets exportindustri,

4. att riksdagen beslutar att bibehålla nuvarande stödområdesindelning,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts beträffande Ånge och Härnösands kommuners inplacering i stödområdet,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Örnsköldsviks, Härnösands samt Sundsvall—Timrås kommuner bör inlemmas i gruppen stödjepunkter i anslutning till stödområdet.

1989/90:A70 av Ulla Orring (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att stödet till IKS-verksamheten bibehålles,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att samma procentstöd skall utgå till såväl kommunägda som privatägda industri-lokaler.

1989/90:A71 av Ulla Orring (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att nedsättning av sociala avgifter skall omfatta all icke offentlig verksamhet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att nedsättningen bör omfatta stödområde A med tillägg av följande kommuner: Malå kommun, Norsjö kommun, Skellefteå, dvs. del av (Fällfors, Jörn och Kalvträsk), samt Lycksele, dvs. del av (Kristineberg).

1989/90:A72 av Isa Halvarsson (fp) vari yrkas

1. att riksdagen avslår regeringens förslag att ändra stödområdesindelningen,

2. att riksdagen avslår regeringens förslag att avveckla IKS-stödet och stödet till samhällelig service inom ramen för glesbygdssstödet.

1989/90:A73 av Isa Halvarsson (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om betydelsen av att se Kristinehamn, Karlskoga, Degerfors och Storfors som en sammanhängande region vid inplacering i tillfälligt stödområde,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Kristinehamn ges möjlighet att utvecklas som stödjepunkt i östra Värmland.

1989/90:A74 av Ingrid Ronne-Björkqvist och Carl-Johan Wilson (båda fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om höjda länsanslag till Jönköpings län, vari yrkas
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående regionalpolitisk satsning på högskolan i Jönköping.

1989/90:A75 av Barbro Sandberg och Håkan Holmberg (båda fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stödområdesförändringen och Älvkarlebys införande i stödområde C.

1989/90:A76 av Ulla Orring och Margitta Edgren (båda fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om riktlinjer för en utbyggnad av distansundervisningen på högskolenivå.

1989/90:A77 av Gösta Lyngå (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den statliga förvaltningen bör införa teknik som underlättar för beslutsfattare och tjänstemän att leva och arbeta på hemorten.

1989/90:A78 av Göran Engström och Birgitta Hambræus (båda c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inplacering av Hedemora kommun i stödområde C och Ore församling i Rättviks kommun i stödområde B,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utlokalisering av statlig verksamhet och samråd med tjänsteföretag,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att statsbidragen för barnomsorg utformas så att de gynnar kvinnligt företagande,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om användande av infrastrukturanlaget för etablering av ett nationellt centrum för trafikfrågor i Borlänge/Falun,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sysselsättningsbidrag till turistföretag,
6. att riksdagen avslår regeringens förslag om ändring i glesbygdsdelegationens ställning,
7. att riksdagen, vid avslag på yrkande 6, beslutar lokalisera den nya glesbygdsmyndigheten till Mora.

1989/90:A79 av Birgitta Hambræus m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om skattebefrielse av regionalpolitiska skäl för plockning av bär, svamp och kottar i skogen.

1989/90:A80 av Kjell Dahlström m.fl. (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en alternativ regional och lokal utveckling.

1989/90:A81 av Birgitta Hambræus och Göran Engström (båda c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om bifall till landsbygdsriksdagarnas förslag.

1989/90:AU13

1989/90:A82 av Göthe Knutson och Gullan Lindblad (båda m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att göra Kristinehamns kommun till tillfälligt stödområde i enlighet med vad som anförts i motionen,
2. att riksdagen beslutar att placera in de tre kommunerna Sunne, Säffle och Årjäng i stödområde 2.

1989/90:A83 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att nedsättningen av socialavgifter i stödområde 1 skall gälla alla verksamheter förutom offentlig sektor, i enlighet med vad i motionen anförts,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om målen och medlen för regionalpolitiken,
3. att riksdagen avslår vad regeringen föreslagit beträffande regionalpolitiskt företagsstöd i samband med investeringar i byggnader och maskiner,
4. att riksdagen beslutar att införa ett system med riskgarantilån i enlighet med vad i motionen anförts,
5. att riksdagen beslutar att godkänna riktlinjer för utvecklingsbidrag i enlighet med vad i motionen anförts,
6. att riksdagen beslutar att godkänna riktlinjer för sysselsättningsstöd i enlighet med vad i motionen anförts,
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den högre utbildningens kvalitet,
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de krav som måste gälla även för utbildning i form av distansundervisning,
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samordning av och tydligare klargörande av ansvaret för distansundervisningen,
10. att riksdagen beslutar att godkänna riktlinjer för forskning vid mindre högskolor i enlighet med vad i motionen anförts,
11. att riksdagen avslår regeringens förslag om särskilda regionalpolitiska insatser i Jämtland i enlighet med vad i motionen anförts,
12. att riksdagen avslår regeringens förslag om inrättande av en myndighet för glesbygdsfrågor i enlighet med vad i motionen anförts,
13. att riksdagen avslår regeringens förslag att till Lokaliseringsbidrag för budgetåret 1990/91 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 000 kr.,
15. att riksdagen till Nedsättning av socialavgifter för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag av 415 000 000 kr.,
16. att riksdagen till Sysselsättningsbidrag för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag av 75 000 000 kr.,
17. att riksdagen till Särskilda regionalpolitiska infrastrukturåtgärder för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag av 100 000 000 kr.,

18. att riksdagen till Glesbygdsdelegationen för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag av 7 000 000 kr.,

19. att riksdagen till Riskgarantilån för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag av 250 000 000 kr.

1989/90:A84 av Rolf Dahlberg (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att såväl Hofors som Sandvikens kommuner får del av Bergslagspaketet,

2. att riksdagen beslutar att Ockelbo och Bollnäs kommuner får ingå i stödområde 2,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Gävleborgs län får utökade medel vid fördelningen av länsanslagen.

1989/90:A85 av Gunilla André och Bengt Kindbom (båda c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att högskolan i Skövde tilldelas 5 milj. kr. för forskning från det regionalpolitiska anslaget för särskilda infrastrukturåtgärder.

1989/90:A87 av Roland Sundgren m.fl. (s) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att placera Hallstahammars kommun i stödområde 2.

1989/90:A88 av Bo Holmberg m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar om att Ramsele och Junsele församlingar i Sollefteå kommun inplaceras i stödområde 1,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionalpolitiska åtgärder för Västernorrland.

1989/90:A89 av Stig Bertilsson och Arne Andersson i Ljung (båda m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kommunerna Bengtsfors, Dals-Ed och Åmål bör ingå i stödområde 2.

1989/90:A91 av Ann-Cathrine Haglund (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en noggrann prövning av stödområdesindelningen.

1989/90:A92 av Hans Lindblad (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den ekonomiska politikens och energipolitikens avgörande betydelse för utvecklingen i Gävleborg och andra län med starkt exportinriktade basindustrier,

2. att riksdagen beslutar öka regionalpolitikens länsanslag med 145 milj. kr. utöver propositionens förslag,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fördelarna med ökade länsanslag i stället för "paket" från regeringen,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Gävleborgs beroende av en förstärkt högskola och att denna bör benämnas "Gävleborgs högskola",

5. att riksdagen beslutar att Nordanstigs och Söderhamns kommuner även i framtiden bör ingå i regionalpolitikens stödområde.

1989/90:A93 av Görel Thurdin m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skärgårdens betydelse för Sverige,

2. att riksdagen hos regeringen begär en kartläggning av viktiga stödjepunkter för skärgårdstrafiken och förslag till åtgärder för att trygga en nödvändig skärgårdstrafik,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om översyn av lagstiftning för att garantera den bofasta befolkningen i skärgården möjligheter till en bra bostad och till bra möjligheter att utöva yrkesfiske,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående förslag till fastighetsbeskattning av vissa skärgårdsområden,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skärgårdsbefolkningens speciella roll inom försvaret,

6. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till stöd för projekt med havet som energikälla,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en samordning av skärgårdspolitiken,

8. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett skärgårdsprogram.

1989/90:A94 av Görel Thurdin (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Västernorrlands län och dess behov,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Västernorrlands behov av infrastrukturella åtgärder,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Fiskeristyrelsens hantering av utfiskning,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skogslänens betydelse för svensk ekonomi och vikten av att regionalpolitiken förnyas utifrån en ny syn på dessa län och deras behov.

1989/90:A95 av Karl Erik Olsson och Ingbritt Irhammar (båda c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionalpolitiska medel för infrastrukturåtgärder inom vissa samhälls- och politikområden,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om forskning vid mindre högsolor.

1989/90:A96 av Ulla Orring (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd till kvinnor i norra Norrlands inland avseende arbetsmarknad, fritid och kultur,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om anslag av 15 milj. kr. till de fyra norrlandslännen—Norrbottnen, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland—för riktade insatser.

1989/90:A97 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om principerna för det regionalpolitiska arbetet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvärdering av länsstyrelsernas regionalpolitiska stödverksamhet,

3. att riksdagen avslår regeringens förslag att ombilda glesbygdsdelegationen till ett verk,

4. att riksdagen avslår regeringens förslag om ny stödområdesindelning och i stället beslutar att nuvarande stödområden skall bibehållas,

5. att riksdagen hos regeringen begär en utredning av hur en framtida stödområdesindelning skall ske,

6. att riksdagen beslutar att lokaliseringsbidragen maximalt skall uppgå till 35 % i stödområde A, till 25 % i stödområde B och till 15 % i stödområde C, i enlighet med vad i motionen anförts,

7. att riksdagen beslutar att länsstyrelserna skall få besluta om lokaliseringsbidrag upp till ett investeringsbehov av 20 milj. kr. i enlighet med vad i motionen anförts,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om IKS-stöd och stöd till samhällelig service,

9. att riksdagen beslutar att nedsatta socialavgifter skall omfatta all icke-offentlig verksamhet i enlighet med vad i motionen anförts,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökade resurser för forskning och utveckling vid de regionala högskolorna,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om speciella regionalpolitiska insatser i områden där naturskyddsbesluten är särskilt omfattande,

12. att riksdagen beslutar för budgetåret 1990/91 på anslaget D 1. Lokaliseringsbidrag m.m. anslå 250 000 000 kr.,

13. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1990/91 på anslaget D 2. Regionala utvecklingsinsatser anslå 145 000 000 kr. mer än regeringen föreslagit, dvs. 1 045 000 000 kr.,

14. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1990/91 på anslaget D 4. Ersättning för nedsättning av socialavgifter anslå 150 000 000 kr. mer än regeringen föreslagit, dvs. 500 000 000 kr.,

15. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1990/91 på anslaget D 7. Glesbygdsdelegationen, anslå 5 000 000 kr.

1989/90:A98 av Karin Starrin (c) vari yrkas att riksdagen beslutar anvisa 2 000 000 kr. budgetåret 1990/91 till Sveriges lantbruksuniversitet för regionalt arbete och för utveckling av nya affärsområden för landsbygden i enlighet med vad som anförts i motionen.

1989/90:A99 av Ingrid Hasselström Nyvall (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionalpolitiska åtgärder för Kalmar och Gotlands län.

1989/90:AU13

1989/90:A100 av Gudrun Norberg och Lars Ernestam (båda fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att Lindesbergs kommun (Guldsmedshyttan) skall kvarstå i stödområde C.

1989/90:A101 av Ylva Annerstedt (fp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om konsekvenserna av särskild investeringsskatt och höjd fastighetsskatt för Stockholmsregionen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av resurser till länsstyrelsen i Stockholms län,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande de särskilda förutsättningar som råder i Stockholms län vad avser uppgiftsfördelningen mellan de regionala organen.

1989/90:A102 av Karl-Göran Biörsmark och Lola Björkquist (båda fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fördelningen inom D 2-anslaget så att kraftigt ökade medel tillfaller Östergötland.

1989/90:A103 av Agne Hansson och Marianne Jönsson (båda c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av en politik för regional balans och regionalpolitiska insatser i Kalmar län för att vända utvecklingen, stärka sysselsättning och service, behålla ungdomen och öka inflyttningen i Kalmar län,

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen av den ekonomiska politiken för att utjämna de regionala skillnaderna i löne- och inkomstutveckling i landet,

3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett decentraliserat synsätt och mer rättvis fördelning i de politiska beslut som fattas för att öka optimismen och framtidstron i Kalmar län,

4. att riksdagen beslutar avslå prop. 1989/90:76 förslag om stödområden för näringslivsutveckling,

5. att riksdagen beslutar behålla nuvarande princip för indelning av landet i tre stödområden,

6. att riksdagen beslutar att benämningen "stödområde" utgår och ersättes med "resursområde",

7. att riksdagen beslutar att kommunerna Högsby, Torsås, Hultsfred, Mönsterås, Emmaboda, Nybro, Oskarshamn, Västervik, Vimmerby, Borgholm och Mörbylånga, med undantag av församlingarna Glömminge, Algutsrum och Torslunda, tillförs resursområde C,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behov av ökat länsanslag för regionala utvecklingsinsatser i Kalmar län,

9. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om ett 5-årigt investeringsprogram för statliga investeringar i Kalmar län om 1,2 miljarder kronor,

10. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om riktlinjer för lokalisering av statlig verksamhet,

11. att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för lokalisering av kollektivforskningsinstitut inom sektorerna trä, turism och vattenbruk till Kalmar län,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att 50 milj. kr. bör avsättas till bl.a. Kalmar län för vuxenutbildningsinsatser,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att särskilda resurser bör avsättas till Kalmar län för särskilda mottagnings- och utvecklingsenheter för att stimulera och stödja kvinnor som planerar starta egna företag i länet,

14. att riksdagen hos regeringen begär kompletterande regionalpolitiska insatser i övrigt för Kalmar län och Sydöstra Sverige i linje med de samstämmiga förslag som framförs av den regionalpolitiska utredningen och i särskild reservation till denna från centerns representant i utredningen,

15. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om det regionalpolitiska stödets inriktning i framtiden.

1989/90:A104 av Björn Samuelson (vpk) vari yrkas att riksdagen anslår 100 000 000 kr. till länsstyrelsen i Värmland i enlighet med vad i motionen anförts.

1989/90:A105 av Jan-Olof Ragnarsson (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om att Hallstahammars kommun förs in i stödområde 2.

1989/90:A106 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionalpolitikens inriktning,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att regionalpolitiska och ekologiska hänsyn skall tas i all statlig planering,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att länsstyrelserna vid fördelning av lokaliseringstöd, glesbygdstöd och infrastrukturstöd skall ha möjlighet att till en mindre del även fördela dessa till kommuner utanför det stödområde som de i första hand är avsedda för,

4. att riksdagen begär att regeringen uppdrar åt länsstyrelserna att upprätta regionala landsbygdsprogram, som utgår från den kommunala planeringen,

5. att riksdagen begär att regeringen uppdrar åt fackdepartementen att årligen till ansvarigt departement redovisa vad som utträttats för att nå uppställda mål för landsbygden,

6. att riksdagen begär att regeringen under hösten 1990 återkommer med ett särskilt glesbygds- och landsbygdsprogram där effekterna av skattereformen samt energi- och livsmedelspolitiken behandlas,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att vid fördelning av lokaliseringsstöd och glesbygdsstöd den kooperativa företagsformen särskilt uppmärksammas,

8. att riksdagen hos regeringen begär förslag om utformning av mer flexibla regelsystem för byggnadslov och lån anpassade för landsbygden och ekologiskt byggande enligt vad som anförts i motionen,

9. att riksdagen hos regeringen begär förslag om översyn av fastighetstaxeringen för permanent boende i vissa attraktiva turistorter enligt vad som anförts i motionen,

11. att riksdagen avslår regeringens förslag att ombilda glesbygdsdelegationen till en myndighet,

12. att riksdagen beslutar att glesbygdsdelegationen skall finnas kvar med den organisation och arbetsuppgifter och lokalisering som anges i motionen,

13. att riksdagen beslutar att ett projektkontor underställt glesbygdsdelegationen inrättas i Östersund med arbetsuppgifter enligt vad som anges i motionen,

14. att riksdagen beslutar att till anslaget D 7 Glesbygdsdelegationen anslå 50 milj. kr.,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ALA-gruppen vid lantbruksuniversitetet tilldelas 2 milj. kr. för sin organisation ur anslaget D 7 Glesbygdsdelegationen,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att STU och ALA-gruppen beviljas anslag för projekt avseende småskalig livsmedelsproduktion för norra Sverige från de föreslagna infrastrukturella medlen eller som särskilt anslag,

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande stöd till lantbruksföretag,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om lokala fiskeintressen,

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att trålfiske bör förbjudas i Bottenhavet och Bottenviken,

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att man på den kommunala och regionala nivån skall ges ökade befogenheter att driva en radikalare miljöpolitik i enlighet med vad som anförts i motionen,

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att komvuxkurser med endast åtta elever skall kunna startas även i andra glesbygdsområden än stödområde 1 och 2,

23. att riksdagen beslutar att till anslaget D 2 Regionala utvecklingsinsatser anslå 1 165 milj. kr., varav 165 milj. kr. reserveras för åtgärder med anledning av "Hela Sverige skall leva"-kampanjen,

24. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att av anslaget D 6 Särskilda regionalpolitiska infrastrukturåtgärder 200 milj. kr. skall disponeras av länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län för insatser inom stödområde 1 och 2 och att 130 milj. kr. skall disponeras av länsstyrelserna i Västernorrlands, Gävleborgs, Kopparbergs, Värmlands, Västmanlands och Örebro län för insatser inom stödområde 2,

25. att riksdagen hos regeringen begär lagförslag om återföring av skatt på äldre vattenkraftverk till vattenkraftregionerna i enlighet med vad som föreslås i motionen,

27. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om rätt för landsting och landstingsfria kommuner att utta regionala drivmedelsskatter,

28. att riksdagen beslutar sänka arbetsgivaravgifterna i alla verksamheter i Norrland, på Gotland och i de kommuner i Svealand som föreslås ingå i stödområde 2 med 10 procentenheter,

29. att riksdagen beslutar sänka arbetsgivaravgifterna i kommuner i stödområde 1 med ytterligare 10 procentenheter i de branscher som anges i propositionen,

30. att riksdagen beslutar att sänka arbetsgivaravgifterna i alla verksamheter i övriga delar av landet med undantag för storstadsområdena med 1,5 procentenheter,

31. att riksdagen beslutar att sänka arbetsgivaravgifterna inom sjukvård, äldre- och handikappomsorg i storstadsområdena med 1,5 procentenheter,

32. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjlighet till eftergift på återbetalning av studielån för kvinnor som flyttar åter till landsbygden,

33. att riksdagen uppdrar åt regeringen att lämna förslag på utlokalisering av 5 000 arbetsplatser från Stockholmsområdet i enlighet med vad som anförts i motionen.

1989/90:A107 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen anslår under budgetåret 1990/91 516 000 000 kr. till anslag D 2 Regionala utvecklingsinsatser utöver vad regeringen föreslår,

2. att riksdagen beslutar anta vpk:s stödområdesindelning i enlighet med vad som i motionen anförts,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att statliga och andra samhällsägda företag samt löntagarfonderna skall bli aktiva verktyg för att nå de regionalpolitiska målen,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att statliga och andra samhällsägda företag samt löntagarfonderna bör medverka till en ökad förädling av landets råvaror inom landet,

5. att riksdagen hos regeringen begär förslag om utformning av redskap för de demokratiska instanserna att kunna kontrollera och styra lokaliseringen av arbetsplatser för att kunna korrigera nuvarande koncentrationstendenser,

6. att riksdagen avslår regeringens förslag om nedsättning av företagens socialavgifter till en kostnad av 350 milj. kr.,

7. att riksdagen avslår regeringens förslag att ej bevilja medel till den s k IKS-verksamheten samt att anslaget tillförs 3 milj. kr. för uppjustering i dagens penningvärde,

8. att riksdagen till IKS-verksamhet för budgetåret 1990/91 anslår 33 000 000 kr.,

9. att riksdagen beslutar att höja maximigränsen för butiksstöd i glesbygd från 60 000 kr. till 100 000 kr.,

10. att riksdagen till butiksstöd i glesbygd för budgetåret 1990/91 anslår 10 000 000 kr. utöver regeringens förslag,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om EG och regionalpolitiken,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de statliga företagens roll i Norrbotten,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sydöstra Sverige,

14. att riksdagen hos regeringen begär förslag om hur sydöstra Sverige skall få del av den väntade expansionen i kontakterna med Östeuropa,

15. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en omställningsplan för Oskarshamnsverket,

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Blekinge och Gotland,

18. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett utvecklingsprogram på såg- och träområdet enligt vad som anförts i motionen,

19. att riksdagen till lokaliseringsbidrag till utveckling av förädlingsmöjligheterna inom sågverksindustrin för budgetåret 1990/91 anslår 150 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslår,

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att energi-, miljö- och regionala hänsyn skall tas i den statliga energipolitiken,

22. att riksdagen hos regeringen begär förslag om nationella och regionala energiplaner,

23. att riksdagen beslutar dra in 1 öre/kWh på vattenkraft och att medlen skall användas till infrastruktursatsningar enligt vad som sägs i motionen,

24. att riksdagen till regionala utvecklingsinsatser till Lantbruksstyrelsen för budgetåret 1990/91 anslår 193 000 000 kr. för att användas i enlighet med vad som i motionen anförts,

25. att riksdagen för rekryteringsbefrämjande åtgärder och utökat antal studietimmar i den kommunala vuxenutbildningen inom stödområdet till anslag D 6 anslår 50 000 000 kr.,

26. att riksdagen till högskolans distansundervisning och till lokala studiecentra för budgetåret 1990/91 anslår 10 000 000 kr.,

27. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kommunikationerna,

28. att riksdagen hos regeringen begär en långsiktig strategi för att motverka uppbyggandet av bilkrävande infrastruktur,

29. att riksdagen beslutar om skattefrihet vad gäller biobränslen,
30. att riksdagen beslutar om nedsättning av turistmomsen i stödområdet,
31. att riksdagen beslutar om skattefrihet för svamp-, bär- och kottplockning,
32. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvittningsrätten,
33. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvinnors möjligheter på landsbygden,
34. att riksdagen för budgetåret 1990/91 anslår 338 000 000 kr. över nytt anslag till sextimmars dag i stödområde 1 inom vård och omsorg enligt vad som sägs i motionen,
35. att riksdagen ger regeringen i uppdrag att komma med förslag om forskningsprojekt med särskild inriktning på kvinnor på landsbygden,
36. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om boendet i glesbygd,
37. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om små servicehem med närhet till hemmiljön,
38. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bidrag till samutnyttjade lokaler,
39. att riksdagen för budgetåret 1990/91 anslår ett anordningsbidrag med 25 000 per plats i daghem och fritidshem, totalt 250 milj. kr., varav 50 000 000 kr. tas över anslag D 6, att användas till att utveckla daghemsformer i glesbygd i enlighet med vad som anförts i motionen,
40. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ungdomars livsmiljö i glesbygd och prioritering av verksamheter med flickor som målgrupp,
41. att riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning med uppgift att se över de regler som hindrar postverket att bygga ut en social service i glesbygd.

1989/90:A108 av Maggi Mikaelsson (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar överföra Bjurholms, Vindelns, Norsjö och Lycksele kommuner till stödområde ett,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att övervinster från vattenkraftsproduktionen skall återföras till länet,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet att ta till vara kvinnors kunskaper och erfarenheter,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samma bidrag till kommunägda industrifastigheter som till privatägda,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att behålla IKS-stödet i inlandet.

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av insatser för infrastruktur samt ökad andel av anslaget för Regionala utvecklingsinsatser (D 2),

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en översyn av principer och riktlinjer för fördelning av anslaget för Regionala utvecklingsinsatser.

1989/90:A110 av Bengt Hurtig (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om de statliga företagens roll i Norrbotten,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om stödområdesindelningen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om infrastruktur och trafikpolitiska satsningar i Norrbotten,

4. att riksdagen anvisar medel för infrastruktur- och trafikpolitiska satsningar i Norrbottens län i enlighet med vad som anförts i motionen,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om infrastruktur, offentliga byggnader och anläggningar i Norrbotten,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om projekt i östra Norrbotten,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om IKS-verksamheten,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om etablering av statlig verksamhet till Norrbotten,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om försök med bioenergiteknik i Norrbotten,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om malmprospektering m.m.,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om träindustrin i Norrbotten,

12. att riksdagen anvisar medel till åtgärder för att öka vidareförädlingen av sågade trävaror i Norrbotten i enlighet med vad som anförts i motionen,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om kulturens roll i regionalpolitiken,

14. att riksdagen anvisar medel för stimulans av scenisk utbildning i Norrbottens län i enlighet med vad som anförts i motionen.

1989/90:A111 av Börje Hörnlund m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den konkreta inriktningen och utformningen av de regionalpolitiska utvecklingsinsatserna,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av breddad och utbyggd verksamhet vid de regionala högskolorna,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kollektiva forskningsinstitutens verksamhet och lokalisering,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om betydelsen av distansundervisning för vuxna med avseende på den regionala utvecklingen,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fördelningen av ekonomiska resurser för distansundervisning och forskning,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om insatser för studiecirkelverksamheten inom resursområdet,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om finansieringen av nya vägsträckningar avseende Europa- och riksvägar,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om postgirots lokalisering,

11. att riksdagen beslutar att biobränslen ej skall beskattas i enlighet med vad som anförs i motionen,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av naturgasintroduktionens inverkan på insatser för en utvecklad biobränslemarknad och naturgasintroduktionens betydelse för den regionala utvecklingen,

14. att riksdagen hos regeringen hemställer att en utredning tillkallas med direktiv att utreda organisationen för kulturcentrumbildningar i enlighet med vad som anförs i motionen,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionalpolitiskt stöd till etablering av bokhandlare resp. kulturarbetare,

16. att riksdagen beslutar om en decentraliserad och effektiviserad utformning av det företagsinriktade regionalpolitiska stödet från och med budgetåret 1990/91 i enlighet med vad som anförs i motionen,

17. att riksdagen beslutar att anvisade medel för regionala utvecklingsinsatser och lokaliseringsbidrag sammanförs till ett anslag i enlighet med vad som anförs i motionen,

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokaliseringslånen och med avslag på prop. 1989/90:100 i denna del anvisa ett förslagsanslag på 1 000 kr.,

19. att riksdagen beslutar att till Regionala utvecklingsinsatser m.m. anvisar ett reservationsanslag om 1 150 000 000 kr. för budgetåret 1990/91 att fördelas och utnyttjas i enlighet med vad som anförs i motionen,

20. att riksdagen med avslag på prop. 1989/90:100 i denna del bemyndigar regeringen att inom en särskild ram om högst 200 000 000 kr. besluta om lokaliseringsärenden överstigande 25 000 000 kr. samt för detta ändamål anvisar 100 000 000 kr. över anslaget för Lokaliseringsbidrag m.m. i enlighet med vad som anförs i motionen,

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjligheter till fortsatt offertstöd,
22. att riksdagen beslutar att högsta belopp till avskrivningslån för investeringar och för uthyrningsstugor höjs till 500 000 kr. resp. 100 000 kr. i enlighet med vad som anförts i motionen,
23. att riksdagen beslutar att kravet om äldre arbetskraft slopas för intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser (IKS) samt att högsta stödbelopp höjs till 75 000 kr. i enlighet med vad som anförts i motionen,
24. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sysselsättningsstödet utformning,
25. att riksdagen med avslag på prop. 1989/90:76 i denna del beslutar att sysselsättningsstöd skall kunna utgå med ett högsta belopp om 200 000 kr. inom resursområde A, 120 000 kr. inom resursområde B samt med 55 000 kr. inom resursområde C per nytt arbetstillfälle i enlighet med vad som anförts i motionen,
26. att riksdagen beslutar att till Sysselsättningsbidrag för budgetåret 1990/91 anvisa 300 000 000 kr.,
27. att riksdagen till Kompetensutvecklingsstöd beslutar anvisa 50 000 000 kr. att utnyttjas i enlighet med vad som anförts i motionen,
28. att riksdagen beslutar att lokaliseringsbidrag skall kunna utgå med 50 % för investeringar i industrilokaler i resursområde A, 40 % i resursområde B och med 30 % i resursområde C,
29. att riksdagen beslutar att lokaliseringsbidrag till maskininvesteringar skall utgå med 35 % inom resursområde A, med 25 % inom resursområde B och med 20 % inom resursområde C i enlighet med vad som anförts i motionen,
30. att riksdagen med avslag på prop. 1989/90:76 i denna del beslutar att stöd till byggnader och maskiner i de landsbygdsbetonade delarna av resursområde C skall utgå med 40 % av investeringskostnader för byggnader resp. 20 % av investeringskostnaden för maskiner,
31. att riksdagen beslutar att den 10-procentiga nedsättningen av socialförsäkringarna skall gälla hela resursområde A och med 5 % inom kommuner i Norrbotten inplacerade i resursområde B i enlighet med vad som anförts i motionen,
32. att riksdagen med avslag på prop. 1989/90:76 i denna del beslutar att nedsättningen av socialavgifter i resursområde A skall gälla all privat näringsverksamhet samt med 10 % för jordbrukets och dess förädlingsindustrier i kommuner inplacerade i resursområde inom Norrbottens län i enlighet med vad som anförts i motionen,
33. att riksdagen till Ersättning för nedsättning av socialavgifter för budgetåret 1990/91 beslutar anvisa ett förslagsanslag om 450 000 000 kr.,
34. att riksdagen hos regeringen hemställer om att en utredning om reglerna för transportstöd tillkallas i enlighet med vad som anförts i motionen,
35. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om individinriktade stödåtgärder i syfte att stimulera

inflyttning till kommuner inom resursområde A samt begär förslag om bidrag till arbetsgivare för medflyttande resp. avskrivning av studiemedelsavgift i enlighet med vad som anförts i motionen,

36. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om införande av ett personligt regionalpolitiskt investeringskonto,

37. att riksdagen beslutar att avdrag för resor mellan bostad och arbete skall medges med 15 kr. per mil i enlighet med vad som anförts i motionen,

38. att riksdagen beslutar att medel över tolfte huvudtiteln anvisas i enlighet med vad som förordas i motionen.

1989/90:A112 av Jan Hyttring m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd för den kommungrupp som bildas när Bergslagsdelegationen upphör den 1 juli 1990,

2. att riksdagen beslutar att samtliga 23 Bergslagskommuner skall omfattas av stödområdesindelningen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd till forskning vid de mindre och medelstora högskolorna som har verksamhet i Bergslagen,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tilläggsbidrag till studiecirklar,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sysselsättningsbidrag till turistföretag,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stödet till kulturen från länsanslagen.

1989/90:A113 av Börje Hörnlund (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ett samlat förslag till utbyggnad av distansundervisningen på högskolenivå bör utformas med utgångspunkt i de riktlinjer som här givits och redovisas för riksdagen under planeringsperioden 1990—93.

1989/90:A114 av Börje Hörnlund m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om landsbygdspolitikens inriktning,

2. att riksdagen med avslag på prop. 1989/90:76 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om avgränsningen av och insatser i glesbygds- och landsbygdsområden,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hanteringen av förslag från landsbygdskampanjen och landsbygdsriksdagarna,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om insatser för skärgårdstrafiken,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om folkhögskolornas betydelse för landsbygdsutvecklingen,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utformningen av stödet till samlingslokaler på landsbygden,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Folkrådetserådets framtida verksamhet samt beslutar anvisa 9 000 000 kr. för detta ändamål,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om konsultstöd till bygdekommittéerna för landsbygdsutveckling,

9. att riksdagen beslutar att till landsbygdsutveckling anvisa ett reservationsanslag om 750 000 000 kr. i enlighet med vad som anförts i motionen.

1989/90:A115 av Börje Hörnlund (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om inrättande av arkitektutbildning i Skellefteå enligt de riktlinjer som anges i motionen.

1989/90:A116 av Karin Starrin och Gunnar Björk (båda c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Hofors och Ljusdal bör placeras i stödområde B,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Söderhamn, Nordanstig, Ockelbo, Sandviken och Bjuråker i Hudiksvalls kommun bör placeras i stödområde C.

1989/90:A117 av Sven-Olof Petersson (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en positiv behandling av de ärenden som rör lokaliseringssöd och ianspråktagande av investeringsfondsmedel,

2. att riksdagen beslutar att nuvarande stödområde C bibehålles och att de fem Blekingekommunerna förs över till detta område,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om prioritering av högskolan Karlskrona/Ronneby vad gäller fördelning av medel för forskning.

1989/90:A118 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av en decentralistisk inriktning av regionalpolitiken och regional balans som ett centralt mål för besluten inom alla politiska sektorsområden,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sambanden mellan målen regional balans, en stark samhällsekonomi och en god miljö,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den ekonomiska politikens inriktning och betydelse för möjligheterna att nå målet regional balans samt om regional balans som en förutsättning för en effektiv ekonomisk politik,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om befolkningsmål för att nå en mer balanserad befolkningsutveckling över landet,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en demografisk utredning,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om innebörden av begreppet "region",
7. att riksdagen med avslag på prop. 1989/90:76 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om riktlinjer och principiella förutsättningar samt behovet av långsiktiga och stabila regler för inplacering av kommuner i resursområden för näringslivsutveckling,
8. att riksdagen med avslag på förslaget i prop. 1989/90:76 om stödområden för näringslivsutveckling i denna del beslutar anta motionens förslag om geografisk omfattning och principer för indelning av resursområden för näringslivsutveckling,
9. att riksdagen med avslag på prop. 1989/90:76 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionalpolitiska åtgärder i orter och regioner utanför det permanenta resursområdet för näringslivsutveckling,
10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om strukturella förhållanden och villkor för förändring i geografisk omfattning av resursområde C,
11. att riksdagen med avslag på prop. 1989/90:76 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om s.k. "stödjepunkter" för regional utveckling,
12. att riksdagen med avslag på prop. 1989/90:76 såvitt avser förslag om inplacering av kommuner i stödområde 1 och 2 beslutar anta motionens förslag om inplacering av kommuner i resursområden A, B och C,
13. att riksdagen med avslag på prop. 1989/90:76 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om organisation och administration av regionala utvecklingsinsatser,
14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en reformerad och decentraliserad politisk beslutsprocess,
15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ansvaret för de regionalpolitiska frågorna inom regeringskansliet bör förändras,
16. att riksdagen beslutar att utreda och lägga förslag om en förändrad hantering av frågor med regional betydelse i riksdagen i enlighet med vad som anförts i motionen,
17. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att riksdagens beslut om förutsättningar och prioriteringsordning för lokalisering av statliga myndigheter skall ligga fast och fullföljas,
18. att riksdagen med avslag på prop. 1989/90:76 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om principerna för decentralisering av funktioner resp. utlokalisering av statliga verk och myndigheter,
19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den inomregionala decentraliseringen,

20. att riksdagen hos regeringen begär förslag om utlokalisering av Statens Industriverk (SIND) till Östersund i enlighet med vad som anförts i motionen,

21. att riksdagen vid bifall till yrkande 20 och med avslag på prop. 1989/90:76 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om glesbygdsdelegationens lokalisering och fortsatta verksamhet,

22. att riksdagen vid avslag på yrkande 20 beslutar att glesbygdsdelegationen med oförändrade uppgifter skall lokaliseras till Östersund,

23. att riksdagen beslutar att till Glesbygdsdelegationen för budgetåret 1990/91 anvisa ett reservationsanslag på 6 000 000 kr.,

24. att riksdagen med avslag på prop. 1989/90:76 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Expertgruppens för regionalutveckling (ERU) fortsatta verksamhet,

25. att riksdagen beslutar avslå förslaget i prop. 1989/90:76 om anvisning av medel till Expertgruppen för regionalutveckling i enlighet med vad som anförts i motionen,

26. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om landstingens ansvar för de regionalpolitiska frågorna på länsnivå,

28. att riksdagen med avslag på prop. 1989/90:76 som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående förändrad inriktning av de regionalpolitiska stödformerna,

29. att riksdagen med avslag på prop. 1989/90:76 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts mot regionalpolitikens inriktning och det europeiska integrationsarbetet,

30. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om a) betydelsen av näringspolitikens inriktning, teknik, teknikspridning, spridning av företag inom framtidsinriktade branscher, tekniskt kunnande och teknisk utveckling för den regionala utvecklingen, b) sambandet mellan förnyelsen av energisystemet och regional utveckling, c) de areella näringarnas betydelse för den regionala utvecklingen, d) forskningens och utbildningsväsendets utformning och inriktning för att främja den regionala utvecklingen, e) bostadspolitikens betydelse för den regionala utvecklingen, f) åtgärder på arbetsmarknadspolitikens område för att främja regional balans och motverka överhettning, g) sambanden mellan kulturpolitikens inriktning och ett brett och varierat kulturutbud för den regionala utvecklingen, h) betydelsen av inriktning och utformning av kommunikationer och transportväsendet för en positiv regional utveckling och regional balans, i) sambanden mellan god miljö och regional balans, j) sambanden mellan regional balans och ett starkt totalförsvär, k) sambanden mellan skatteomläggningen och målet regional balans, l) sambanden mellan ökad jämställdhet och en positiv regional utveckling, samt m) sambanden mellan ungdomars boende, utbildnings- och sysselsättningsmöjligheter m.m. och den regionala utvecklingen,

31. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om småföretagsamhetens betydelse för den regionala utvecklingen,

32. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av vidareutbildning på mellannivå av ingenjörer, tekniker och ekonomer för den regionala utvecklingen,

33. att riksdagen beslutar anvisa ett reservationsanslag om 150 000 000 kr. till breddad och utökad verksamhet vid de mindre och medelstora högskolorna inom resursområdet i enlighet med vad som anförts i motionen,

34. att riksdagen beslutar anvisa ett reservationsanslag om 50 000 000 kr. för breddad och utökad verksamhet vid de små högskolorna utanför resursområdet i enlighet med vad som anförts i motionen,

35. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjligheter för företag inom områden med tillfällig investeringsavgift att med regionalpolitiskt stöd förlägga planerad investering till resursområdet,

36. att riksdagen med avslag på prop. 1989/90:76 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förändrad organisation vid länsstyrelserna i syfte att förbättra förutsättningarna för kvinnligt företagande,

37. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att målsättningen om att 40 % av nytilkommen arbetstillfällen skall förbehållas vardera könet upprätthålls,

38. att riksdagen hos regeringen begär att den regionalpolitiska utredningen får i uppdrag att utreda omfattning och inriktning av kapitalströmmarna från avfolkningsbygder till koncentrationsorter i enlighet med vad som anförts i motionen,

39. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om betydelsen av kommuners och landstings verksamhet för en positiv regional utveckling,

40. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om principerna för den kommunala skatteutjämningen,

42. att riksdagen med avslag på prop. 1989/90:76 i denna del hos regeringen begär förslag om återförande av en vinstandel motsvarande 1 öre/kWh producerad vattenkraftsel till de kommuner och län där vattenkraften produceras för regionalpolitiskt motiverade investeringar enligt de riktlinjer som anförts i motionen.

Motioner med anledning av proposition 1989/90:146 (livsmedelspolitiken)

1989/90:Jo62 av Kjell Ericsson och Jan Hyttring (båda c) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av landsbygdsutveckling.

1989/90:Jo68 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

34. att riksdagen till regionala utvecklingsinsatser till lantbruksstyrelsen för budgetåret 1990/91 anslår 193 milj. kr. för att användas i enlighet med vad som anförts i motionen.

1989/90:Jo73 av Stina Gustavsson (c) vari yrkas

1989/90:AU13

3. att riksdagen beslutar om regionalpolitiskt stöd i enlighet med vad som anförts i motionen.

1989/90:Jo77 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

31. att riksdagen beslutar anslå 200 milj. kr. till glesbygdssstöd till hela Sverige, i enlighet med motionen.

1989/90:Jo84 av Kersti Johansson och Rune Backlund (båda c) vari yrkas

3. att riksdagen beslutar om regionalpolitiskt stöd i enlighet med vad i motionen anförts.

1989/90:Jo89 av Sven-Olof Petersson (c) vari yrkas

4. att riksdagen beslutar om regionalpolitiskt stöd i enlighet med vad som anförts i motionen.

1989/90:Jo94 av Gunnar Björk och Karin Starrin (båda c) vari yrkas

4. att riksdagen beslutar anslå 200 milj. kr. till glesbygdssstöd.

1989/90:Jo97 av Marianne Jönsson och Agne Hansson (båda c) vari yrkas

4. att riksdagen beslutar om regionalpolitiskt stöd i enlighet med vad som anförts i motionen.

1989/90:Jo270 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

18. att riksdagen till anslaget för landsbygdsutveckling för budgetåret 1990/91 anslår 200 000 000 kr. i enlighet med vad som i motionen anförts.

Motioner med anledning av proposition 1989/90:90 (forskningspropositionen)

1989/90:A27 av Krister Skånberg (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av lokal och regional forskning för främjande av lokal och regional utveckling,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om program för och anslag till lokal och regional forskning för främjande av lokal och regional utveckling.

1989/90:A30 av Börje Hörnlund m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en förstärkt forskning kring landsbygds förhållanden och utveckling,

Motiveringen återfinns i motion N45.

2. att riksdagen beslutar att till Landsbygdsens Forskningsråd anvisa ett reservationsanslag under åttonde huvudtiteln på 6 000 000 kr.

Motiveringen återfinns i motion N45.

1988/89:26 vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna anfört om utarbetandet av riktlinjer för effektivare uppföljning och utvärdering,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna anfört om en utredning angående utveckling och samordning av datorstödet för uppföljning och utvärdering,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna anfört om en utredning av formerna för kompetenshöjande stöd.

Motion med anledning av revisorernas förslag

1988/89:A15 av Anna Horn af Rantzien (mp) vari yrkas att länsstyrelsen utreder hur personliga resurser på bästa sätt kan komplettera den datorstödda utvärderingen.

Utskottet

Inledning

Den aktiva lokaliseringspolitik som inleddes i mitten av 1960-talet innebar att man införde statligt ekonomiskt stöd för att påverka industrins lokalisering.

Regionalpolitiken har alltsedan den introducerades tagit sin utgångspunkt framför allt i strukturella förändringar som har påverkat sysselsättnings- och befolkningsutvecklingen negativt i olika delar av landet.

Från att i första hand ha försökt påverka industrins lokalisering har regionalpolitiken byggts ut till en allmän regional välfärdspolitik. Regional balans är ett av målen för den ekonomiska politiken. För att nå detta mål är målsättningen för regionalpolitiken att ge alla invånare tillgång till arbete, service och en god miljö oavsett var de bor i landet.

Några viktiga årtal för regionalpolitikens utveckling framgår av följande sammanställning.

1965 Statligt lokaliseringsstöd till framför allt industrin införs.

1967 Den första länsplaneringen genomförs.

1968 Särskilda stödåtgärder i glesbygderna introduceras.

1970 Beslut tas om sysselsättningsstöd i inre Norrland.

1971 Den första etappen i omlokaliseringen av statlig verksamhet beslutas.

1971 Transportstöd införs.

1972 Riksdagen tar ställning till ett regionalpolitiskt handlingsprogram.

- 1975 Vissa beslut om regionalpolitiskt stöd decentraliseras till länsstyrelserna.
- 1976 Samråd med de största industriföretagen i lokaliseringsfrågor inleddes.
- 1982 Nedsättning av socialavgifter införs som regionalpolitiskt medel och det s.k. länsanslaget för regionalpolitiska insatser som beslutas av länsstyrelserna tillkommer.

Regionalpolitiken har varit föremål för en fortlöpande uppföljning och översyn. Under den senaste femtonårsperioden har beslut om regionalpolitikens inriktning och omfattning tagits åren 1976, 1979, 1982 och 1985. Besluten har i samtliga dessa fall föregåtts av ett omfattande utredningsarbete. Regeringen lägger i proposition 1989/90:76 fram förslag som rör regionalpolitiken för 90-talet. Även detta förslag har föregåtts av en utredning (1987 års regionalpolitiska kommitté) som tillsattes med anledning av ett riksdagsuttalande år 1987 (AU1986/87:13, rskr. 268).

Utöver regionalpolitiska kommitténs slutbetänkande (SOU 1989:55) Fungerande regioner i samspel bygger propositionen på ett antal andra utredningsbetänkanden och rapporter rörande regionalpolitiken.

Inför utskottets behandling av propositionen har en rad uppvaktningar ägt rum av företrädare för olika län och kommuner samt representanter för folkrörelserådet Hela Sverige skall leva. Dessutom har ett flertal skrivelser från enskilda, organisationer, myndigheter, kommuner och län inkommit till utskottet.

Flera politikområden, som har nära anknytning till regionalpolitiken, behandlas av riksdagen denna vår. Det gäller regeringsförslag om bl.a. skatte-, forsknings-, närings-, trafik- och livsmedelspolitiken.

Utskottet har bl.a. av denna anledning genom beslut den 3 april 1990 överlämnat ett antal motionsyrkanden för beredning i resp. fackutskott. Sålunda har yrkanden överlämnats till utrikes-, kultur-, utbildnings-, trafik- och näringsutskotten. Dessutom har utskottet inhämtat yttranden över den regionalpolitiska propositionen och med anledning av denna väckta motioner från de fyra sistnämnda utskotten ävensom från skatte- och jordbruksutskotten. Jordbruksutskottet har tillsammans med punkt D 2 i proposition 146 med eget yttrande överlämnat ett antal motionsyrkanden med anknytning till anslagspunkten.

Den regionala problembilden

Propositionen

Under avsnittet 2 (s. 14 ff.) bereds riksdagen tillfälle att ta del av vad industriministern anfört om den regionala problembilden.

I propositionen ges en bild av den regionala problembilden och hur den har förändrats under tre decennier fram till i dag. *Under 1960-talet* var det den snabba minskningen av antalet sysselsatta inom jord- och skogsbruk som utgjorde det dominerande problemet. Ned-

gången drabbade sysselsättning och befolkning främst i de s.k. skogslänen (Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands, Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län) där dessa näringar hade stor betydelse. Industrin expanderade och de regionalpolitiska medlen inriktades som ovan sagts mot att påverka industrins lokalisering. Den offentliga sektorn expanderade. Utbildningsväsendet byggdes ut och bidrog till snabb tillväxt i främst storstäder och länscentra.

Antalet sysselsatta inom jord- och skogsbruket fortsatte att minska *under 1970-talet* men i långsammare takt. Den offentliga sektorn fortsatte att expandera men fick nu en mera regionalt spridd lokalisering. Svåra strukturproblem drabbade däremot industrin. Strukturförändringarna kom att drabba orter i Syd- och Mellansverige som tidigare haft en allmänt sett god utveckling. Strukturproblem av den art det var fråga om krävde såväl arbetsmarknads- och regionalpolitiska som industripolitiska åtgärder.

Utvecklingen kom att innebära att flyttningarna både mellan och inom län minskade. Nettoflyttningarna till storstadsregionerna byttes i en viss utflyttning och flertalet av de s.k. skogslänen hade en viss nettoinflyttning.

De strukturella förändringar som präglade främst senare delen av 1970-talet fortsatte *under 1980-talet* — främst inom gruv- och stålindustrin samt i begränsad omfattning kvarvarande delar av varvsindustrin. Detta ledde i berörda regioner till betydande negativa sysselsättningseffekter, som dock i huvudsak kunde hävas genom olika arbetsmarknads- och regionalpolitiska åtgärder.

Under början av 1980-talet skedde också en uppbromsning av tillväxten inom den offentliga sektorn. Härigenom minskade dess tidigare stabiliserande inverkan på sysselsättningens regionala fördelning. Industrissysselsättningen började samtidigt öka något och blev regionalt förhållandevis jämnt fördelad. Tillväxten ökade snabbt inom främst företagsinriktade privata tjänster.

Trots en allmänt sett positiv utveckling med mycket hög sysselsättning i landet som helhet har det inte varit möjligt att vända den negativa sysselsättnings- och befolkningsutvecklingen i bl.a. norra Sveriges inland, heter det i propositionen. Utvecklingen har också präglats av stor befolkningstillväxt i storstadsregionerna — främst i Stockholmsområdet. Sysselsättningstillväxten har där till stor del skett inom de privata tjänstenäringarna.

Utflytningen av yngre människor — särskilt kvinnor — från stöd-området till storstadsregioner och större orter tycks emellertid inte alltid bero på brist på arbete i hemorten utan även på ungdomars strävan att söka sig till en varierad arbetsmarknad, stort utbud av nöjes- och kulturliv m.m.

Denna utveckling får dock långsiktigt negativa effekter främst i utflyttningsområdena genom dess påverkan på bl.a. könsfördelning och åldersstruktur.

Av den statistik som redovisas i propositionen framgår bl.a. att 1980-talet inneburit en klar försämring av den regionala balansen i flyttningshänseende jämfört med 1970-talet samt en avsevärd flyttnings-

förlust för stödområde A gentemot övriga delar av landet. Sammanlagt handlar det om ca 8 800 personer eller ca 5 % under perioden 1981—1988. Anmärkningsvärt är att stödområde A:s flyttningsförluster inte minskat särskilt mycket jämfört med 1970-talet, då förlusterna var stora för *stödområde A* trots att *skogslänen* samtidigt hade en förhållandevis gynnsam utveckling. Detta belyser delvis de stora inomregionala skillnader som ofta finns inom enskilda län.

Positivt för den regionala balansen kan dock sägas vara att Stockholms läns flyttningsöverskott gentemot övriga landet har minskat mycket kraftigt under 1980-talet och under åren 1988 och 1989 t.o.m. övergått till underskott.

Även om en viss stabilisering av befolkningsutvecklingen skett under senare år, har effekterna av tidigare utflyttning lett till att mer än hälften av landets kommuner har födelseunderskott.

Statistiken visar att den ungefärliga tredjedel av kommunerna som har haft de största underskotten under de senaste åren finns främst i norra Sveriges inland, de västra delarna av mellersta Sverige samt i sydöstra Sverige. Mycket ofta har dessa kommuner samtidigt en nettoutflyttning till andra delar av landet som förstärker åldersstrukturens negativa effekter på befolkningsutvecklingen.

Den stabilisering som trots allt skett de senaste två åren beror *dels* på ökad nettoinvandring, *dels* på ökade födelsetal.

Förvärvsfrekvensen i Sverige är internationellt sett mycket hög och visar liten skillnad mellan kvinnor och män. Det finns emellertid stora regionala skillnader. Som exempel kan från den statistik som presenteras i propositionen nämnas att sysselsättningsgraden bland män i åldersgruppen 16—64 år var år 1987 82,4 % i storstadslänen (i Stockholms län 83,5) och 76,1 % i stödområde A. Motsvarande siffror för kvinnor var 79,7 (i Stockholms län 82,0) resp. 73,2 %.

Även om männens sysselsättningsgrader uppvisar mindre regionala skillnader än kvinnornas finns betydande skillnader mellan enskilda kommuner. I fråga om kvinnors sysselsättningsgrad är skillnaderna mellan enskilda kommuner avsevärda. De högsta sysselsättningsgraderna finner man i kommunerna i eller nära storstadsområdena och i de största kommunerna i övriga landet.

Trots en generell arbetskraftsbrist — som dock i viss utsträckning beror på skillnader i åldersstrukturen — finns det således områden där det fortfarande finns tillgång på arbetskraft. Det gäller särskilt i norra Sveriges inland, delar av Bergslagen och nordvästra Värmland. Detta förhållande ger enligt propositionen skäl att koncentrera de regionalpolitiska åtgärderna främst till dessa områden *dels* för att det leder till minskade regionala skillnader, *dels* för att det är nödvändigt att utnyttja alla resurser för att få en god ekonomisk utveckling.

Tillgången på varierande sysselsättningsmöjligheter och differentierad service skiljer sig således i olika delar av landet. I exempelvis de mer tätbefolkade södra och mellersta delarna av landet finns arbetsmarknader som fungerar väl eller där det finns goda förutsättningar för att detta skall ske. I norra Sveriges inland är däremot befolkningstätheten så låg och de geografiska avstånden så stora att det krävs

samhällsinsatser för att kunna upprätthålla sysselsättning och service, framhålls det i propositionen. Det är i denna del av landet som de mest uttalade behoven finns av långsiktiga och effektiva regionalpolitiska insatser.

I vissa delar av Bergslagen och nordvästra Värmland finns också strukturella problem av en sådan storleksordning att de kräver långsiktiga regionalpolitiska åtgärder. Däremot görs i propositionen den bedömningen att problemen i sydöstra Sverige inte är av den typ som motiverar regionalpolitiska insatser av samma slag som krävs för norra Sveriges inland, vissa delar av Bergslagen och delar av nordvästra Värmland. Enligt propositionen finns det emellertid i alla län glesbygds- och landsbygdsproblem där vissa utvecklingsinsatser behövs för att skapa en balanserad befolknings- och sysselsättningsutveckling.

Enligt propositionen är fortsatta strukturförändringar nödvändiga. För att klara förändringarna behövs aktiva insatser i glesbygden för att skapa alternativa sysselsättningar.

Långtidsutredningen 1990

Långtidsutredningen 1990 framhåller att strukturomvandlingen under 1990-talet bedöms bli snabb, bl.a. mot bakgrund av den ökade integrationen med omvärlden och de åtgärder som kan väntas inom miljö- och energipolitiken.

I näringslivets kunskapsintensiva delar, bl.a. delbranscherna maskin-, elektro- och instrumentindustri, bedöms tillväxten kunna bli drygt 4 %. Det talar för att behovet av utbildning kommer att öka under 1990-talet.

Den privata tjänstesektorn beräknas växa med 2,4 % per år under 1990-talet, vilket innebär att antalet sysselsatta inom sektorn växer till ca 1,5 miljoner. Därmed blir tjänstesektorn från sysselsättningssynpunkt betydligt större än de varuproducerande sektorerna.

Övriga sektorer får en långsammare tillväxt enligt långtidsutredningen. Den kapitalintensiva industrin beräknas växa med endast 0,5 % per år. Antalet sysselsatta beräknas sjunka. Ökade investeringar inom transport- och kommunikationsområdet är nödvändiga både för att underlätta näringslivets tillväxt samt av miljöpolitiska skäl, betonar långtidsutredningen.

Mål och riktlinjer för regionalpolitiken

De övergripande målen för regionalpolitiken

Den regionala utvecklingen utgör utgångspunkt för förslagen i propositionen och i ett antal motioner beträffande regionalpolitikens inriktning.

Regeringen föreslår att nuvarande övergripande mål för regionalpolitiken skall ligga fast men preciseras. Målen innebär — som ovan sagts — att alla människor oavsett var de bor i landet skall ges tillgång till arbete, service och en god miljö.

Preciseringen innebär bl.a. att politiken skall främja en rättvis fördelning av välfärden mellan människor i olika delar av landet, en balanserad befolkningsutveckling så att en betydande valfrihet i boendet åstadkoms samt att produktionen kan ske rationellt, varigenom en god ekonomisk tillväxt kan ske. Regionalpolitiken skall således främja rättvisa, valfrihet och ekonomisk tillväxt.

Även de motioner som behandlar målen för regionalpolitiken, dvs. A83 (m), A97 (fp), A118 (c), A107 (vpk) och A106 (mp) synes utgå från att de övergripande målen skall vara oförändrade. Utskottet har ingen annan mening och föreslår att riksdagen godkänner vad som anförs i propositionen i denna del.

Regionalpolitikens förutsättningar och allmänna inriktning

Målen för regionalpolitiken är, som fastslagits, att åstadkomma en balanserad befolkningsutveckling i landets olika delar samt att ge människor tillgång till arbete, service och en god miljö oavsett var de bor.

Propositionen

Målen måste enligt industriministern preciseras och utvecklas så att de kan genomföras i så stor utsträckning som möjligt. Det regionalpolitiska arbetet har bedrivits med inriktning på att *dels* främja en sektorspolitik som anpassas efter de regionalpolitiska målen, *dels* främja näringslivsutveckling och nyetableringar för att åstadkomma regional utjämning mellan skilda delar av landet.

Industriministern uppger att den regionala utvecklingen under de senaste åren karakteriserats av en allmänt förbättrad arbetsmarknads- och sysselsättningssituation och en balanserad befolkningsutveckling.

Kraftiga regionalpolitiska insatser har gjorts för att motverka tendenser till regionala obalanser och för att hantera omfattande strukturförändringar. Utöver ordinare regionalpolitiska medel på ca 2 miljarder kronor per år har omfattande särskilda regionalpolitiska åtgärder under senare år genomförts i bl.a. Norrbottens län och norra Sveriges inland, Bergslagen samt Västernorrlands och Blekinge län.

Regionalpolitiken har successivt breddats och delvis getts en ny inriktning. Ökad medvetenhet om sektorspolitikens och infrastrukturens betydelse för den regionala utvecklingen har inneburit att särskilt industri-, arbetsmarknads-, jordbruks-, utbildnings- och forsknings- samt trafikpolitiken uppmärksammas.

Insatser har gjorts för att underlätta teknik- och kompetensspridning. Lokaliseringssamråd har bedrivits för att påverka lokalisering av industri- och tjänsteföretag.

Det regionalpolitiska stödet till företag har enligt propositionen medverkat till att skapa allt fler sysselsättningstillfällen. Budgetåret 1988/89 tillskapades härigenom 4 600 sysselsättningstillfällen. Effekterna av sysselsättningsstödet har beräknats ge ca 1 200 nya arbetstillfällen. Genom samrådet med tjänsteföretag beräknas 1 100 arbetstillfällen tillkomma i regionalpolitiskt prioriterade regioner genom expansion

av befintlig verksamhet och avlänkning från Stockholmsregionen. Genom glesbygdssstödet beräknas närmare 1 500 nya arbetstillfällen tillkomma varje år. De senaste årens beslut om omlokalisering av statlig verksamhet från Stockholm till prioriterade regioner berör ca 1 300 tjänster. Till detta kommer indirekta effekter och effekter av sektorspåverkan m.m. som inte lätt kan kvantifieras.

Ett av regionalpolitikens mål är att främja en jämn och *rättvis fördelning av välfärden*. Därför är goda möjligheter till arbete, bostad och service i hela landet ett primärt mål för välfärdspolitiken, heter det i propositionen.

Ett glest befolkat land som Sverige, med jämn och god levnadsstandard, har förutsättningar att genom en aktiv regionalpolitik skapa en betydande *valfrihet* i bosättningen som fattigare och mer tätbefolkade länder saknar, framhålls det vidare. För att minska orters och regioners sårbarhet är det viktigt att ha en varierad näringsstruktur. Erfarenheten visar att det främst är orter som är ensidigt beroende av ett företag eller en bransch som har sämst förutsättningar att klara strukturförändringar. Det är emellertid också viktigt att bygga på regioners och orters särart och speciella karaktär.

Regionalpolitiken kan på flera sätt medverka till att främja den ekonomiska *tillväxten* genom att resurser tas till vara på ett effektivt sätt. Arbetskraft, kapital och naturtillgångar kan komma till användning genom regionalpolitiska åtgärder. Regionalpolitiken kan också bidra till att underlätta strukturförändringar som innebär att produktionens förädlingsvärde ökar. Genom en aktiv regionalpolitik skapas större acceptans för strukturella förändringar i regioner som annars skulle drabbas hårt av industrinedläggningar och företagskriser.

Samtidigt understryks i propositionen behovet av strukturförändringar såväl för att upprätthålla ett konkurrenskraftigt och effektivt näringsliv som för att förbättra livsmiljön. Detta är i sin tur en förutsättning för bevarad välfärd.

Regionalpolitiken skall därför inriktas på att stimulera tillväxten av befintligt och utvecklingsbart näringsliv samt stödja nyetableringar. Genom förbättringar av infrastrukturen kan brister i förutsättningarna för näringslivets utveckling undanröjas. En tyngdpunktsförskjutning av de regionalpolitiska insatserna bör därför ske från företagsstöd mot infrastrukturåtgärder. Regionalpolitiken kan även främja den ekonomiska tillväxten genom att avlänka produktion från överhettade områden och därigenom pressa tillbaka kostnadsökningarna.

För att uppnå målen om rättvisa, valfrihet och tillväxt måste regionalpolitiken inriktas på att *skapa arbete, service och god miljö i hela landet*.

Regionala problem som finns i olika delar av landet måste åtgärdas genom en samordnad sektorspolitik och samverkan mellan olika samhällsverksamheter, framhålls det i propositionen. I vissa delar av landet kommer det att behövas stöd till näringslivsutveckling under överskådlig tid för att kompensera för långa transporter, klimatförhållanden

eller andra konkurrensnackdelar, medan det i andra regioner kan vara frågan om att göra samhälleliga insatser för att underlätta genomförandet av omfattande strukturförändring.

Kravet på en *balanserad befolkningsutveckling* kommer i ett regionalt perspektiv att ställa Sverige inför åtminstone två utmaningar. För det första ökar andelen äldre människor. Det sker särskilt markant i de glesast befolkade delarna av landet. För det andra måste något göras åt den könsmässiga snedfördelningen. Kvinnorna måste i betydligt större utsträckning få sysselsättningsmöjligheter, goda levnadsvillkor samt ett kultur- och fritidsutbud avpassat efter deras behov och önskemål också i glesbygd och i andra mindre tätbefolkade områden.

Genom samverkan kan regionala utvecklingsåtgärder bidra till att skapa ekonomiskt, socialt, kulturellt och miljömässigt *fungerade regioner*.

Regionalpolitiken skall inriktas på åtgärder som främst underlättar situationen i de ur olika synvinklar värst drabbade regionerna.

En övergripande riktlinje för regionalpolitiken är att den skall genomföras i så *decentraliserade former* som möjligt för att därigenom komma nära de regionala problemen och kunna ta vara på varje enskild regions egna resurser och utvecklingsmöjligheter. Vissa väsentliga inslag i regionalpolitiken — t.ex. infrastruktursatsningar, vissa företagsfrågor, principiellt viktiga frågor — kräver emellertid att de avgörs i ett större sammanhang, framhåller propositionen. Till decentraliseringssträvandena hör också att decentralisera sysselsättning från större till mindre orter. Förenklingar bör genomföras när det gäller t.ex. reglerna och handläggningen av företagsstöd.

För att försöka nå de uppställda målen föreslår regeringen en rad åtgärder. Utvecklingsåtgärderna koncentreras främst till norra Sveriges inland. Förbättrade och förenklade möjligheter att utveckla glesbygd och landsbygd föreslås. Den viktiga sektorssamordningen förstärks och särskilda åtgärder satsas på att förbättra infrastrukturen. Regionalpolitiska medel avsätts exempelvis särskilt för att förstärka forsknings- och utvecklingsverksamhet vid mindre och medelstora högskolor i eller i anslutning till stödområdena samt i sydöstra Sverige.

Företagsstödet föreslås bli mer inriktat på utvecklingsinriktade investeringar samtidigt som förslag till betydande förenklingar av stöden läggs fram. En kraftig decentralisering av regionalpolitikens genomförande till länsstyrelserna föreslås. Särskilda åtgärder föreslås för Jämtlands län. Resurserna för regionala utvecklingsinsatser förstärks enligt förslaget.

Förslagen kommer att behandlas närmare under respektive avsnitt i den följande framställningen.

Motionerna

Moderata samlingspartiet framhåller i sin partimotion A83 bl.a. följande. Hela landet måste bidra till den ekonomiska tillväxten. Tillväxtprocessen måste därför fungera i hela landet. Regeringens förslag innehåller inga nyheter. Det präglas av en stark tilltro till statliga myndigheter

och diverse offentliga inslag i näringslivet. Man vill inte inse att ett allmänt gott näringslivsklimat är den bästa förutsättningen för tillväxt och välbefinnande i alla landets regioner framhåller motionärerna. Här nämns särskilt marknadsekonomins betydelse för den regionala utvecklingen.

Om politiken förändras när det t.ex. gäller skattesystemet, Sveriges framtida roll i Europa, energiförsörjningen, en bättre fungerande arbetsmarknad samt undanröjande av regler och lagar som försvårar företagande kommer tillväxten i den svenska ekonomin att öka. Då kommer alla delar av landet att kunna utvecklas. Regionalpolitiska insatser behövs då för att underlätta utvecklingsprocessen — inte för att starta den. Målsättningen för regionalpolitiken bör vara att alla landets regioner skall fungera på ett tillfredsställande sätt. De särskilda regionalpolitiska insatserna skall koncentreras till de regioner som har den svagaste utvecklingen. Regionalpolitiska medel måste vara effektiva och bli föremål för kontinuerlig uppföljning och utvärdering.

Men samtliga län har landsbygds- eller glesbygdsområden med speciella problem. Även för länen utanför de regionalpolitiska stödområdena måste det finnas resurser att göra insatser för att främja utvecklingen på landsbygden.

Beslutsprocessen över regionalpolitiska stödmedel bör decentraliseras till länsnivå i så stor utsträckning som möjligt.

Liknande synpunkter framförs i kommittémotion 1988/89:A422 (m) som dessutom framhåller att utvecklingen har drivits mot centralisering. Successivt har det offentliga inflytandet över individer och företag ökat. Motionärerna framhåller också att tillväxten i storstadsregionerna inte är ett hot mot utvecklingen utan snarare en motor för tillväxt i hela landet.

Folkpartiets partimotion A97 tar upp följande synpunkter. Det är tillfredsställande att regeringen presenterar en politik som i flera avseenden går folkpartiet till mötes. Regeringen inser bl.a. att det är viktigt att satsa på infrastrukturen. Länsstyrelserna får större frihet att besluta i regionala frågor samtidigt som stödformerna förenklas och schabloniseras. Ändå är propositionen otillräcklig mot bakgrund av de behov som föreligger.

Regionalpolitiken skall öka den enskildes möjligheter att fritt välja arbete och bostad och åstadkomma en mer likvärdig ekonomisk, social och kulturell standard för landets olika delar. De regionalpolitiska problem som finns i dag är annorlunda än på 1960-talet när lokaliseringspolitiken tillkom. Då bottnade problemen i industrins expansion och rationaliseringar inom jordbruket. I dag är vi i en situation där ett fåtal orter befinner sig i utveckling samtidigt som ortskriser och problem på ett annat sätt än tidigare riskerar att uppstå i hela landet, framhålls det i motionen.

De snabbt växande delarna av industrin, som data- och tjänstenäringsringarna, som etablerar sig i tillväxtområdena, styrs av andra "etableringsfaktorer" vid sidan av nationella kostnadshänsyn. Dessa företag bygger på behov av ny kunskap och kvalificerad personal.

Detta betyder att infrastruktur av olika slag har blivit allt viktigare. Det gäller att erbjuda företagsamheten en sådan miljö att kreativitet och nytänkande kan stimuleras. Den nya regionalpolitiken måste ha en mobiliseringspolitisk utgångspunkt. Frågor om utbildning och forskning, kommunikationer och även kultur blir därmed viktiga vid sidan av stödsystemen.

En central aktör i regionalpolitiken är länet. Dess roll inom regionalpolitiken kommer att ställa stora krav på länsorganens överblick, planering och sektorssamordning. En utvärdering av deras verksamhet bör ske.

Liknande synpunkter kommer fram i folkpartiets partimotion 1988/89:A454 som dessutom yrkar att åtgärder vidtas för att stimulera arbetskraft med högre utbildning till bristområden.

Centern tar i sin partimotion A118 upp följande. Ett radikalt nytt synsätt krävs för att mobilisera landets resurser för en allsidig utveckling av hela Sverige. En positiv utveckling förutsätter ett decentraliserat samhälle med arbetsplatser, bostäder, utbildning och service över hela landet. Den negativa befolkningsutvecklingen måste vändas. Ett Sverige i balans är nödvändigt också för koncentrationsorterna. Dagens koncentrations- och centraliseringspolitik leder till miljöproblem och bostadsbrist i storstäderna, medan serviceunderlaget hotas på utflyttningsorterna och basinvesteringarna utnyttjas dåligt. Alla har rätt till arbete, god miljö och bra service oavsett bostadsort.

Den socialdemokratiska regeringens koncentrationspolitik har allvarligt försämrat den regionala och inomregionala balansen. Koncentrationsområdena har drivit på löneglidningen och är en avgörande orsak till överhettningen i ekonomin, vilket lett till att den ekonomiska politiken misslyckats.

Regional balans är ett övergripande politiskt mål. Utgångspunkten för en sådan politik är en helhetssyn på och samordning av bl.a. den ekonomiska politiken, näringspolitiken, energipolitiken, sysselsättningspolitiken, trafikpolitiken, bostadspolitik, skattepolitiken samt utbildnings- och forskningspolitiken. Målsättningen måste vara att lägga fast en sammanhållen politik som utvecklar hela vårt land. Önskvärt vore att finansministern fick ansvaret för de regionalpolitiska utvecklingsfrågorna som en övergripande samhällsekonomisk uppgift och att finansutskottet efter hörande av berörda utskott får i uppdrag att göra en samlad bedömning av effekterna av förslagen i budgetpropositionen och särskilt redovisa detta. Målsättningen för regionalpolitiken måste vara att skapa förutsättningar för fungerande regioner, dvs. regioner som fungerar ekonomiskt, socialt, kulturellt och ekologiskt. Här betonas i motionen infrastrukturens betydelse.

Liknande synpunkter tas upp i centerns partimotion 1988/89:A435 där motionärerna dessutom yrkar att planerade centraliseringar av statliga verk och myndigheter måste föreläggas länsstyrelsernas styrelser, att länsstyrelserna i sina beslut prioriterar den inomregionala utvecklingen och att länsstyrelserna får i uppdrag att utarbeta en plan för inomregional decentralisering av all statlig verksamhet inom resp. län.

I centerns kommittémotion A111 anges närmare, mot bakgrund av förslagen i partimotionen A118, den konkreta inriktningen av utformningen av de regionalpolitiska utvecklingsinsatserna.

Vänsterpartiet kommunisterna ställer sig i sin partimotion A107 bakom tankarna att regionalpolitiken skall aktiveras liksom att utslagningen från arbetslivet måste minskas. Vpk stödjer också en utbyggnad och breddning av infrastrukturen och en ansvarsfull hushållning med naturresurserna.

Regionalpolitiska och övriga politiska beslut måste inriktas i ett ekologiskt perspektiv. Produktionen måste organiseras så att den befrämjar de arbetandes hälsa i psykiskt och fysiskt avseende. Arbetsmiljön behöver förbättras. Kulturverksamheten är viktig.

Som ett verktyg i en ny, mer verkningsfull regionalpolitik bör de statliga och samhällsägda företagen samt löntagarfonderna ingå. För att säkra de regionalpolitiska målen krävs ökade redskap för det allmänna för att styra lokaliseringar av arbetsplatser. De demokratiska instanserna: kommun, landsting, län och riksdag måste kunna kontrollera och styra lokaliseringen av arbetsplatser.

Liknande synpunkter tas upp i partimotion 1988/89:A462 där motionärerna dessutom särskilt understryker behovet av omfattande satsningar på infrastruktur såsom

- kommunikationer
- transporter
- tele, post
- skola, vård och omsorg

Motionärerna vill dessutom ha en regional investeringsfond genom avsättning av företagens likviditetsöverskott.

I partimotion 1988/89:A482 efterlyser vpk särskilda regionalpolitiska insatser för att stödja och bredda kvinnors möjligheter till arbete och utkomst i utflytningsorterna.

I partimotion A291 framhålls särskilt att samhällsutvecklingen måste styras efter regional balans.

Miljöpartiet de gröna framhåller i sin motion A106 följande. Regionalpolitiska propositionen innehåller inget nytänkande. Den bekräftar den politik som förts. Det finns ingen helhetssyn och ingen uppluckring av sektorspolitiken, något som är nödvändigt för 90-talets regionalpolitik. Regeringens politiska mål formuleras i traditionella termer, allt syftande till fortsatt materiell tillväxt med bibehållen kontroll över människors ekonomi och sätt att leva. Miljöpartiets politik innebär att hela Sverige skall leva, varje region efter sina förutsättningar och efter sin bärkraft.

Dagens regionala obalans är i första hand ett centrum/periferiproblem. Valfärden har byggts upp med hjälp av människor och naturtillgångar från områden som i dag tillhör landets periferi. De regionalpolitiska insatserna som nu tillförs för att åter bygga upp dessa områden skall ses som en återbetalning av tidigare uttag — inte som en samhällets nådegåva.

För att på sikt erhålla en stabil regional balans måste beslutssystemet demokratiseras ytterligare och decentraliseras. En orsak till den själv-

genererande tillväxten är maktkoncentrationen. Där beslut fattas, dras människorna. Den nya överföringstekniken har gett oss nya möjligheter att ändra på detta. Regionalpolitiska och ekologiska hänsyn skall tas i all statlig planering.

I motion 1988/89:A453 (mp) anser motionärerna att ett program med *önskad* utveckling — som anger den politiska viljan — alltid bör finnas som underlag till de mer traditionella regionplanerna, långtidsutredningarna och prognoserna. En alternativ plan/prognos parallell med den traditionella bör utformas av fristående personer med bred samhällsförankring.

Utskottet redovisar härafter några enskilda motioner.

Marianne Andersson och Stina Eliasson (c) begär i motion A451 en utredning som får i uppgift att klarlägga koncentrationens effekter. Vad kostar det att bo på landsbygd resp. tätort och i storstäder? Vem betalar för vem i storstad resp. landsbygd.

I motion A430 (vpk) framför Karl-Erik Persson att framtida strukturrisker måste lösas i förväg och att det behövs en styrning av näringslivets investeringar.

Kjell Dahlström (mp) säger i motion A80 att hela det regionalpolitiska understödstänkandet är förkastligt. En annan utveckling är självständiga regioner med egna representativa församlingar som får bära ansvaret för sitt län, landskap. En radikalt ökad självstyrelse är det främsta medlet för att skapa en genuint egen livskraft i några landskap. Då försvinner behovet av dagens alla stödformer och ersätts med enhetliga regionala utjämningsbidrag. En komplettering behövs med kraftiga satsningar på utbyggnad av infrastrukturen.

Bo Holmberg m.fl. (s) vill i motion A448 ha förändringar av regionalpolitiken i skogslänen genom

- Fortsatta satsningar på infrastrukturen. Satsningar har gjorts i Stockholmsregionen medan andra områden har fått stå tillbaka. En rättvis fördelning i syfte att uppnå regional balans efterlyses.
- Fortsatt utlokalisering av statlig verksamhet samt decentralisering. Affärsverken bör få till uppgift att redovisa hur investeringar och service fördelas i landet.
- Samordnad offentlig service bör prövas i Norrland. Den försöksverksamhet som skett har gett goda resultat.

Sven-Åke Nygårds m.fl. (s) anser i motion A420 att en avlänkning av tillväxt från överhettade regioner bör ske för att skapa bättre regional balans. Ekonomiska stimulanser är nödvändiga. Information bör ges om etablerings- och utvecklingsmöjligheter i andra delar av landet. Nya metoder för regionalpolitiken bör prövas. Särskilda företagsfonder bör skapas. Avsättning till dessa skulle ske av Stockholmsföretagens vinster för att disponeras av resp. företag för investeringar i de sysselsättningsvaga länen. Ytterligare utlokaliseringar av statlig verksamhet kan ske jämte decentralisering av arbetsuppgifter från central till regional statlig verksamhet.

Bo Holmberg m.fl. (s) understryker i motion 1988/89:A469 betydelsen av rättvisa fakta om befolkningsutveckling, sysselsättning och arbetslöshet samt serviceutbud som grund för regionalpolitiken. Kvaliteten i faktamaterialet bör utvecklas.

Göran Magnusson (s) framhåller i motion 1988/89:A444 att datatekniken kan vara ett effektivt medel i strävandena att skapa regional balans.

Iris Mårtensson m.fl. (s) vill i motion A436 ha åtgärder för att hejda ungdomens utflyttning från Norrlandslänen och underlätta återflyttning. Regionalpolitiska åtgärder inom samhällssektorerna arbetsmarknad, barnomsorg, kultur- och fritidsaktiviteter behövs för att återflyttning till hemorterna skall bli möjlig.

Utskottets överväganden

För sin del vill utskottet framhålla följande.

Utskottet har tidigare i framställningen ställt sig bakom de övergripande målen för politiken som innebär att alla människor oavsett var de bor i landet skall ges tillgång till arbete, service och en god miljö.

Med utgångspunkt från de resonemang som förs i propositionen bör målen fyllas med konkretare innehåll. Politiken skall främja en rättvis fördelning av välfärden mellan människor i olika delar av landet, en balanserad befolkningsutveckling så att en betydande valfrihet i boendet åstadkommes samt att produktionen sker rationellt varigenom en god ekonomisk tillväxt kan ske.

Utskottet har i inledningen till detta avsnitt redovisat vissa utvecklingstendenser beträffande den regionala utvecklingen. Det är enligt utskottets mening oroväckande med de regionala balansproblem som fortfarande finns. Det krävs målmedvetna insatser för att lösa dessa problem.

Det bör noteras att utöver de ordinarie regionalpolitiska anslagen har under 1980-talet omfattande insatser gjorts i krisdrabbade regioner som Norrbottens län, Bergslagen, Uddevalla, Malmö och Blekinge län.

De regionalpolitiska insatserna har gett och ger goda resultat. Bara under det senaste året har — som redovisats i propositionen — det regionalpolitiska stöd som lämnats till företag medverkat till att skapa 4 600 nya sysselsättningstillfällen. Till detta kommer nästan lika många arbetstillfällen som skapats genom bl.a. sysselsättningsstödet och glesbygdstödet.

Utskottet delar regeringens bedömning att regionalpolitiska insatser i första hand behövs i norra Sveriges inland, delar av Bergslagen och delar av nordvästra Värmland. Det förslag till permanent stödområdesindelning som redovisas i propositionen kan utskottet i huvudsak ansluta sig till. I den följande framställningen redogör utskottet för sina överväganden i denna del.

Det finns som propositionen också konstaterar glesbygd- och landsbygdsområden utanför stödområdet som har behov av ökade medel från det anslag som länsstyrelserna disponerar för regionala utvecklingsinsatser. Genom den föreslagna flexiblare användningen av pro-

jektmedlen inom länsanslaget bör man kunna tillgodose de orter som är i behov av utvecklingsinsatser för att skapa en balanserad sysselsättnings- och befolkningsutveckling men som inte tillhör stödområde. Även projektmedel från ett nytt anslag till infrastrukturåtgärder kan komma ifråga.

Utskottet vill emellertid framhålla att regionalpolitiken inte ensam kan lösa de regionala problemen.

Av grundläggande betydelse för utvecklingen är den ekonomiska politiken. De nuvarande ekonomiska problemen med hög inflation, svag tillväxt och lågt sparande utgör ett allvarligt hot mot sysselsättningen och äventyrar välfärden. Utskottet framhöll nyligen i sitt betänkande AU11 att förutsättningen för en fortsatt framgångsrik *arbetsmarknadspolitik* är en framgångsrik ekonomisk politik. Förutsättningen för en framgångsrik *regionalpolitik* är också den en framgångsrik ekonomisk politik. De åtgärder som regeringen i andra sammanhang föreslår bör kunna leda till en uppbromsning i den nuvarande negativa utvecklingen och på sikt stärka den svenska ekonomin.

Utskottet delar regeringens bedömning att de medel som anslås inom regionalpolitikens ram endast marginellt kan påverka den regionala utvecklingen.

Flertalet samhälls- och politikområden har således stor betydelse för den regionala utvecklingen. En del sektorer ger den grund som behövs för en god samhälls- och företagsutveckling i hela landet. Andra kan ha särskild betydelse för att skapa förutsättningar för utveckling i enskilda orter och regioner.

Olika former av företagsstöd kan t.ex. vara verksamma instrument för att stödja en nyetablering eller en expansion vid ett företag på en ort. Om orten eller regionen saknar vissa grundläggande förutsättningar för utveckling hjälper det inte med ett väl utvecklat system för företagsstöd. De förutsättningar som krävs för att underlätta företagsutveckling m.m. varierar från projekt till projekt. Ett väl utbyggt och flexibelt utbildningsutbud, tillgång till goda kommunikationer, väl fungerande boendemiljöer och ett rikt kulturliv är exempel på faktorer som är allmänt viktiga för den regionala utvecklingen. Ett väl avvägt skattesystem ger utsatta kommuner möjligheter att utveckla de lokala förutsättningarna osv.

I propositionen framhålls att det bör ske en tyngdpunktsförskjutning av de regionalpolitiska insatserna från företagsstöd mot infrastrukturåtgärder.

Utskottet konstaterar att en sådan utveckling redan har påbörjats. Genom den utveckling som har skett sedan regionalpolitiken formulerades på 1960-talet har politiken delvis fått en ändrad inriktning. En av grundtankarna på 1960-talet var att styra över en del av tillväxten inom industrisektorn till underindustrialiserade regioner. Ambitionen var i stor utsträckning lokaliseringspolitik.

Betingelserna för en sådan politik ändrades under 1970-talet, främst därför att det inte fanns så mycket tillväxt att fördela. I stället handlade det mer om struktumvandling inom industrin. De regionala problemen blev mer koncentrerade både i tid och rum.

Under 1980-talet har de regionalpolitiska insatserna alltmer inriktats på mer generella och långsiktiga åtgärder för att bygga upp miljöer där nya verksamheter och nya företag kan skapas och växa. Detta är emellertid ett långsiktigt arbete som sällan utgör någon lösning på snabbt uppkomna, lokala kriser.

Det kan således konstateras att inriktningen på de regionala insatserna successivt har förändrats. De har alltmer kommit att inriktas på infrastrukturåtgärder som utbildningsinsatser, teknik- och kompetensspridning, kommunikationer m.m. samt utveckling och förnyelse av näringslivet.

Infrastrukturfrågor som t.ex. forskning, utbildning, vägar, järnvägar, telekommunikation och energi spelar en avgörande roll inte bara för näringslivets utveckling utan också för samhällsutvecklingen i stort. Det är därför också utskottets uppfattning att ökade satsningar på dessa områden är av utomordentlig betydelse för framtiden.

Utskottet kommer senare i framställningen att närmare gå in på samhälls- och politikområden av särskild betydelse för den regionala utvecklingen. Samtidigt vill utskottet erinra om att åtskilliga frågor av central betydelse för regionalpolitiken för närvarande bereds i andra utskott. Riksdagen kommer således att inom kort fatta beslut som rör bl.a. närings-, trafik-, forsknings-, livsmedels- och skattepolitiken; samtliga områden av utomordentlig betydelse i strävandena att skapa regional balans.

I motioner *dels* med anledning av förevarande proposition *dels* från allmänna motionstiden 1988/89 och 1989/90 framläggs synpunkter och yrkanden om regionalpolitikens inriktning.

Utskottet konstaterar att flera motioner tar upp betydelsen av satsningar på *infrastrukturen*. De kraftiga markeringar i propositionen som görs beträffande *inriktningen* på satsningarna inom detta område bör tillgodose de synpunkter och krav som förs fram i motionerna.

I flera motioner framhålls vikten av *decentralisering* av beslutsfattandet på det regionalpolitiska området. Utskottet delar uppfattningen att besluten så långt möjligt bör fattas ute i länen. De förslag som i denna del läggs fram i propositionen bör i stor utsträckning kunna tillgodose kraven härpå i motionerna.

Som tidigare nämnts påverkas den regionala utvecklingen av det samlade resultatet av insatserna inom olika politikområden.

Utskottet vill i detta sammanhang i likhet med flera motionärer stryka under betydelsen av en aktiv *samverkan mellan de olika politikområdena*. För att åstadkomma en löpande samordning och bedömning av regionalpolitiskt betydelsefulla sektorsfrågor i *regeringskansliet* bereds ett stort antal frågor i en särskild grupp bestående av statssekreterare från olika departement. I gruppen prövas och vägs samman olika frågor utifrån de regionalpolitiska aspekterna. Industriministern uppger i propositionen att han avser att intensifiera gruppens verksamhet. Detta kan ske genom att gruppen tillsammans med företrädare för regionalpolitiskt betydelsefulla sektorsmyndigheter

tar fram underlag för utformningen av regionalpolitiska riklinjer för myndigheterna. Utskottet anser det värdefullt att gruppens arbete utvecklas på detta sätt.

Sektorssamverkan är även väsentlig på länsnivå. Riksdagens beslut nyligen om en ny *regional statlig förvaltning* har till syfte att åstadkomma en bättre samordning av olika sektorsfrågor och att få en mer effektiv och slagkraftig organisation i arbetet för en positiv regional utveckling.

Resultatet av de försök med *samordnade servicelösningar* som gjorts inom ramen för landsbygdskampanjen har medfört bevarad eller förbättrad service och medfört att sektorsgränser har luckrats upp.

Vidare kan i detta sammanhang nämnas att de *särskilda regioninsatser* som gjorts och för närvarande pågår har föranlett särskilda organisatoriska lösningar med delegationer med egna resurser avsedda för insatser inom olika politikområden att arbeta med. Som exempel kan nämnas det projekt för Samordnad Lokal Offentlig Service som pågår i Västernorrlands län, och där nyligen en utvärdering av den första fasen i projektet gjorts.

Kommunerna har självfallet en viktig roll i arbetet för den regionala utvecklingen. De samverkar också i allmänhet på ett aktivt sätt med bl.a. länsstyrelserna och utvecklingsfonderna i olika projekt osv.

Det finns slutligen anledning att peka på att den påtagliga koncentrationen till storstadsregionerna inte endast får negativa konsekvenser för de delar av landet som avfolkas. För storstadsregionerna innebär expansionen bl.a. miljömässiga verkningar som är svåra att komma till rätta med. Det bör sålunda finnas ett gemensamt intresse av att bryta den nu pågående utvecklingen.

Om andra orter och regioner ges bättre förutsättningar i form av service, kommunikationer, utbildad arbetskraft osv. kan verksamheter "länkas av" från storstadsregionerna.

Utskottet vill emellertid i detta sammanhang betona att det inte finns anledning att ställa storstadsregionerna mot övriga regioner. En tillväxt i storstadsregionerna är en nationell tillgång. Alternativet till företagande i t.ex. Stockholmsregionen är för övrigt ofta inte heller andra delar av landet utan andra länder. Utskottet delar regeringens uppfattning att Stockholmsregionen är den av storstadsregionerna som bör ha bäst förutsättningar att utöva en internationell dragningskraft, vilket är av mycket stor betydelse för Sverige som helhet. Det finns därför anledning att värna om att Stockholmsregionen förblir en väl fungerande huvudstadsregion. De flaskhalsar som finns i infrastrukturen är det angeläget att åtgärda. Utskottet har tidigare framhållt kommunikationernas betydelse för den regionala balansen. Sett ur såväl ett nationellt som ett internationellt perspektiv är en mycket viktig infrastrukturell fråga den om goda kommunikationer till och från vår huvudstad.

Med anledning av förslaget i motion A118 om en analys av kapitalströmmarna från avfolkningsbygder till koncentrationsorter vill utskottet hänvisa till näringsutskottets yttrande (NU9y). I detta yttrande anför näringsutskottet att likartade motionsyrkanden avstyrkts av näringsut-

skottet och avslagits av riksdagen. I det föreliggande fallet begär motionärerna att den regionalpolitiska kommittén bör få i uppdrag att utreda frågan. Utskottet konstaterar att regionalpolitiska kommittén har avslutat sitt arbete.

I flera motioner, A420 (s), A430 (vpk) och A462 (vpk) tar motionärerna upp frågan om avsättning till särskilda fonder av företagens övervinster för att därigenom styra näringslivets investeringar.

Utskottet vill här hänvisa till att frågor om fondavsättning kommer att behandlas i samband med riksdagens behandling av propositionen 110 om en reformerad inkomst- och företagsbeskattning. Förslagen bör därför inte föranleda någon åtgärd i nu förevarande sammanhang.

De i motion A420 (s) framförda förslagen om uppsökande verksamhet gentemot företagen främst inom privata tjänstesektorn för att informera och intressera dessa för etableringar i andra delar av landet görs för närvarande inom regeringskansliet. Kontakt har tagits med ett 100-tal företag. Kontakterna har resulterat i att beslut fattats om att ca 1 500 arbetstillfällen skall etableras utanför Stockholmsområdet. Kontaktverksamheten kommer att fortsätta aktivt och väntas leda till ytterligare betydelsefulla etableringar.

De frågor som tas upp i motion A451 (c) berörs av storstadsutredningen (SB 1988:1), som haft att utarbeta förslag till åtgärder för att förbättra livsmiljön i storstäderna. Utredningen har tagit fram ett omfattande underlagsmaterial, som behandlar vissa av de aspekter som nämns i motionen. Regeringen kommer senare att ta ställning till utredningens förslag.

Dessutom har regeringen nyligen gett direktiv (dir. 1990:20) till en parlamentarisk utredning med uppdrag att *dels* utforma ett nytt system för statens bidrag till kommuner och landsting, *dels* se över den kommunala sektorns övriga finansieringskällor. Utredningen kan väntas ta fram ett detaljerat underlag där kostnadsbestämmande faktorer vad gäller kommunernas verksamhet på olika områden framgår.

Även inom den regionalpolitiska forskningen, t.ex. inom expertgruppen för forskning om regional utveckling (ERU), görs studier som delvis berör frågor som nämns i motion A451. Motionen bör därför inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vad gäller förslagen i motion 1988/89:A469 (s) om bättre beslutsunderlag som grund för regionalpolitiken vill utskottet erinra om länsstyrelsernas uppgifter som bl.a. innebär att årliga sysselsättnings- och befolkningsprognoser för länet och dess kommuner skall upprättas. Även ERU har till uppgift att bedriva forskning som kan bidra till att förbättra kunskapsunderlaget för regionalpolitiken. Slutligen bedriver också statens industriverk (SIND) utredningsverksamhet som ger underlag till regionalpolitikens utformning och inriktning. Mot denna bakgrund bör motionen inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

De synpunkter på satsningar på bl.a. sysselsättning, infrastruktur, decentralisering och samordnad offentlig service som förs fram i mo-

tionerna 1988/89:A444 (s), A436 (s) och A448 (s) ligger i linje med de föreslagna riktlinjerna för regionalpolitiken och bör följaktligen inte föranleda några åtgärder från riksdagens sida.

Sammanfattningsvis vill utskottet ställa sig bakom den *inriktning* av *regionalpolitiken* som kommer till uttryck i propositionen. Sammantaget bör denna politik tillsammans med politiken på andra för regionalpolitiken viktiga områden enligt utskottets uppfattning ge förutsättningar för en balanserad regional utveckling i riket.

Med det anförda avstyrks de i sammanhanget behandlade motionsyrkandena beträffande inriktningen av regionalpolitiken.

Vad som anförts härom i propositionen bör godkännas av riksdagen.

Geografiska prioriteringar

Inledning

I avsnitt 4 i propositionen behandlas frågan om geografiska prioriteringar inom regionalpolitiken. Inom ramen för de tidigare beskrivna målen har det regionalpolitiska arbetet två sidor: Regional utveckling och mellanregional utjämning.

Den sektorsövergripande planeringen och samordningen utgör enligt propositionen en mycket viktig del i regionalpolitiken. Detta arbete syftar till att genom samordning av flera samhällssektorer *allmänt främja utvecklingen i alla delar av landet* — regional utveckling. Detta innebär att åtgärder inom skilda sektorer planeras och genomförs på ett samordnat sätt — tidsmässigt, geografiskt osv. Därmed uppnås en ökad effektivitet och hushållning med tillgängliga resurser, vilket bidrar till ekonomisk tillväxt och jämn fördelning av välfärden. Således bör enligt propositionen alla län tillföras vissa resurser från anslaget för regionala utvecklingsinsatser för denna typ av allmänt utvecklingsfrämjande åtgärder. Detta är den ena sidan av det regionalpolitiska arbetet.

Enligt propositionen är dock huvuduppgiften för regionalpolitiken att åstadkomma *regional balans och utjämning* såväl inom som mellan länen.

Riktlinjer för de geografiska prioriteringarna

I propositionen föreslås att *nya områden för regionalpolitiskt företagsstöd och nedsatta socialavgifter läggs fast för en längre tid*.

Vidare bör vissa större orter utanför de permanenta stödområdena kunna fungera som *stödjepunkter* för dessa och i vissa fall utgöra alternativa lokaliseringsorter. *Storstadsregionernas tillväxt bör avlänkas* till regionalpolitiskt prioriterade orter genom fortsatt utflyttning av sysselsättning inom privat och statlig tjänsteverksamhet.

Särskilda infrastrukturåtgärder bör inom regionalpolitikens ram vidtas inom prioriterade orter och regioner, i första hand i stödområde 1. Länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län skall få disponera särskilda medel för infrastrukturåtgärder i stödområde 1.

Regeringen bör vidare enligt propositionen få disponera medel för kompletterande åtgärder i stödområdena 1 och 2 och i stödjepunkterna.

Den utpräglade glesbygden prioriteras vad gäller glesbygds- och landsbygdsåtgärder.

Regeringen bör få utökade möjligheter att vidta åtgärder för orter/regioner, som drabbas av *regionalpolitiska problem i samband med strukturförändringar*.

Det läggs på *länsstyrelserna att ange geografiska prioriteringar och riktlinjer* inom de ramar som fastställts av riksdag och regering.

Det avgörande för vilka geografiska prioriteringar som bör göras är enligt propositionen *problemens karaktär och omfattning* i olika regioner. Detta gäller såväl vid t.ex. fördelning till länen av medel från anslaget för regionala utvecklingsinsatser som vid avgränsning av stödområden m.m. Även analyser av bakomliggande faktorer bör ligga till grund för prioriteringarna. Faktorer som nämns i propositionen är låg sysselsättningsgrad, hög arbetslöshet samt negativ befolknings- och sysselsättningsutveckling. Andra hänsyn som bör tas är behoven av att förbättra utvecklingsförutsättningarna för företag genom att exempelvis åtgärda brister i samhällets infrastruktur. Vidare måste enligt propositionen hänsyn tas till situationen inom större sammanhängande områden och till avstånd till större orter och deras arbetsmarknader. Även problemens varaktighet bör vägas in i bedömningarna.

Även om propositionen förordar att ansvaret för det praktiska genomförandet av stödinsatserna i ökad utsträckning bör delegeras betonas att de stödområdesindelningar m.m. som fastställts av regering och riksdag även i fortsättningen bör vara styrande för insatsernas omfattning och inriktning i skilda delar av landet.

I det följande behandlar utskottet i skilda avsnitt stödområdesindelningen, stödjepunkter för vissa regionala utvecklingsinsatser, orter och regioner i strukturomvandling samt storstädernas betydelse för den regionala utvecklingen. I dessa avsnitt behandlas frågorna från mera principiella utgångspunkter. I anslutning härtill behandlas också ett antal motioner i hithörande frågor. I ett senare avsnitt behandlas län för län de förslag som framförs i propositionen och i ett stort antal motioner om stödområdesindelning, åtgärder i län och regioner, omlokalisering m.m.

Stödområdesindelningen — principer

Den nu gällande stödområdesindelningen för det regionalpolitiska företagsstödet lades fast av riksdagen våren 1982. För stödet fastställdes tre permanenta stödområden, benämnda A, B och C, där A är högst prioriterat. Ytmässigt omfattar dessa stödområden ca 62 % av Sverige och ca 13 % av befolkningen. Riksdagen gav samma år regeringen fullmakt att placera in kommuner eller delar av kommuner i tillfälligt stödområde om allvarliga sysselsättningsproblem uppkommit till följd

av exempelvis omfattande strukturrationaliseringar. Elva kommuner eller delar av kommuner är för närvarande på detta sätt inplacerade i tillfälligt stödområde.

I propositionen betonas vikten av att stödområdesindelningen inte ändras för ofta. Den bör ligga fast över en längre tid, bl.a. för att underlätta planeringen för företag och myndigheter. Industriministern anför att den genomgång som gjorts av den regionala problembilden övertygat honom om att det nu är lämpligt att göra vissa förändringar.

I propositionen föreslås att den nuvarande inplaceringen i stödområdena A, B och C ersätts av inplacering av kommun eller kommundel i två stödområden, 1 och 2. Förskjutningen av de regionalpolitiska insatserna som bör ske från direkt företagsstöd till åtgärder för att förbättra infrastrukturen medför förslag om att de maximala procent-satserna för bidrag i samband med investeringar i byggnader och maskiner sänks. Det blir då inte så stor skillnad i stöd mellan olika stödområden vilket enligt propositionen gör det motiverat att antalet stödområden fortsättningsvis begränsas till två.

En följd av förskjutningen mot infrastrukturåtgärder är enligt industriministern att företagsstödet koncentreras till de områden som har de *långsiktigt svåraste problemen*. Till grund för de framförda förslagen ligger även *kvantitativa och kvalitativa bedömningar* av de regionala problemens svårighetsgrad i olika områden.

De kvantitativa faktorerna är enligt propositionen främst

- arbetslöshetsnivå
- sysselsättningsgrader för såväl kvinnor som män
- befolkningsutveckling under senare år
- sysselsättningsutveckling under senare år.

Kvalitativa bedömningsfaktorer är exempelvis

- avstånd till marknader
- klimatförhållanden
- gleshet i bebyggelsen
- de lokala arbetsmarknadernas utseende.

En strävan har enligt propositionen också varit att skapa sammanhängande stödområden och att undvika skarpa gränser mellan olika områden.

I propositionen beskrivs beträffande vissa regioner vilka omständigheter som ligger till grund för regeringens ställningstaganden. Någon fullständig redovisning lämnas dock inte. Det får enligt utskottets mening anses underförstått att kvantitativa och kvalitativa bedömningsfaktorer ligger bakom. Till propositionen är för övrigt fogade tabeller, ur vilka man lån för lån och kommun för kommun kan utläsa framför allt de kvantitativa faktorerna.

Motioner

Folkpartiet yrkar i motion A97 avslag på regeringens förslag. Enligt partiets mening har regeringen inte presenterat någon fullgod argumentation för den nya indelningen. Varje förändring av stödområdesindelningen innebär gränsdragningsproblem. Det är därför nödvändigt

att redovisa vilka överväganden som ligger bakom. Partiet anser att den nuvarande stödområdesindelningen bör behållas tills en utredning kan presentera ett fullgott beslutsunderlag för förändringar. Liknande uppfattningar som partiet framför Sigge Godin (A69) och Isa Halvarsson (A72).

I sin partimotion A118 framför centern kritik av principiellt slag mot regeringens förslag. Partiet vill för det första ha en definition av begreppet region. Geografiskt bör detta vara detsamma som de lokala arbetsmarknaderna. Begreppet stödområde bör ersättas med resursområde. Därigenom markeras enligt centern att avsikten är att ta till vara resurser och inneboende möjligheter till positiv utveckling. Partiet påtalar att stödområdesgränserna i snitt har ändrats oftare än vart femte år. Detta är oacceptabelt enligt centern. Långsiktiga spelregler måste gälla för företagen, annars uppstår betydande osäkerhet. Företagen måste kunna planera på lång sikt och kunna räkna med att samma villkor skall gälla. Annars kan projekt äventyras och det blir fara för spekulation och riskfyllda projekt. Även kommunerna är betjänta av långsiktiga regler. Grundläggande strukturproblem kan inte lösas på kortare tid än tio år. Detta talar för att ändringar oftare än så måste undvikas. Enligt centern gäller detta framför allt områdena A och B. I område C är det rimligt med större flexibilitet, t.ex. om en mer balanserad ålders- och könsstruktur uppnåts eller sysselsättningsituationen förbättrats. Om en tillfällig inplacering måste göras bör den minsta perioden vara fem år.

Agne Hansson och Marianne Jönsson (båda c) framför i motion A103 liknande synpunkter som partiet.

Vpk vill enligt sin partimotion A107 inte ändra stödområdesindelningen. Partiet anser att en förändring inte är sakligt motiverad utan mer skall ses som ett utslag av EG-anpassning.

Stödområdesindelningen avseende skilda regioner

Propositionen

De nyss beskrivna bakgrundsfaktorerna som bör ligga till grund för den nya stödområdesindelningen leder enligt propositionen fram till att de svåraste problemen även framdeles kommer att finnas i det s.k. *inlandet*. Förslaget innebär att det regionalpolitiska stödet fortsättningsvis i första hand koncentreras till detta område.

I fråga om främst *Norrlands kustland, delar av Värmland och Dalsland samt Gotland* som nu ingår i stödområde C anføres att områdena har sådana utvecklingsförutsättningar att det inte är befogat att inplacera dem i stödområde. I propositionen erinras dock om möjligheten till tillfällig stödområdesinplacering i samband med mer omfattande strukturförändringar.

Beträffande *Bergslagen* anføres att regionen sedan år 1984 berörts av två särskilda utvecklingsprogram, som beslutats av riksdagen och regeringen. Insatserna har samordnats av en särskild Bergslagsdelegation. Enligt industriministern har delegationens arbete varit framgångsrikt.

Därigenom har grunden lagts för ett utvecklingsarbete som bör fortsätta genom ordinarie organ. Även i Bergslagen finns det emellertid enligt propositionen områden som har problem av en karaktär och storleksordning som kräver långsiktiga regionalpolitiska åtgärder. Dessa bör ingå i det permanenta stödområdet, men med lägre stödnivåer än de områden som har de svåraste problemen. Detsamma gäller enligt industriministern *nordvästra Värmland*.

Vad beträffar *sydöstra Sverige* bedöms problemen inte ha sådan karaktär och svårighetsgrad att det, bl.a. mot bakgrund av den koncentration av det direkta företagsstödet som förordats, är motiverat att inplacera några delar i det permanenta stödområdet. Här avviker propositionen från vad REK87 föreslagit.

Industriministern anser att det i denna del av landet inte finns de utvecklingshinder för företagen som motiverar stödområdesinplaceringen av norra Sveriges inland, Bergslagen och nordvästra Värmland. I de landsdelarna är det långa avstånd till leverantörer, kunder och kvalificerad företagservice, och klimatet försvårar och fördyrar verksamheten. Det finns också brister i samhällets infrastruktur i form av kommunikationer, utbildning etc. vilket bidrar till att företagsamheten där försvåras på ett särskilt sätt.

Även om det i sydöstra Sverige finns vissa orter med strukturomvandlingsproblem är förutsättningarna i nyssnämnda hänseenden avsevärt bättre, sägs det i propositionen. Dessutom ingår dessa kommuner nästan undantagslöst i större gemensamma arbetsmarknader inom vilka sysselsättningsmöjligheter kan erbjudas. Industriministern erinrar också om de åtgärder som regeringen under senare år vidtagit för att såväl på kort som på lång sikt stödja utvecklingen i Blekinge län på grund av de strukturförändringar som äger rum där. Så sent som i början av detta år har riksdagen på regeringens förslag beslutat om ytterligare åtgärder i länet.

I propositionen framhålls att företag även i delar av *Kalmar län* exempelvis medgivits att ta i anspråk investeringsfonder och vidare att regeringen gjort punktinsatser med regionalpolitiskt stöd.

Vad slutligen gäller *Gotlands län* visar enligt propositionen ingen av de kvantitativa bedömningsfaktorerna att utvecklingen är ogynnsam. Åtgärder har föreslagits av SIND för att utveckla näringslivet där. Vissa av dessa förslag har genomförts och andra bereds inom regeringskansliet.

Med regeringens förslag kommer de nya stödområdena att omfatta 58 % av Sveriges yta, att jämföra med 62 % som omfattas idag. De omfattar 7 % av befolkningen mot 13 % tidigare. 23 kommuner eller kommundelar, som nu ingår i område C, föreslås inte längre vara inplacerade i permanent stödområde. Det är kommuner i Norrlands kustland, i Jämtland, Bergslagen, Värmland och Dalsland samt Gotland.

De konkreta förslagen till kommuninplaceringar i stödområde behandlas i avsnittet Utvecklingsfrågor i län och regioner. Regeringsförslagen och utskottets ställningstaganden sammanfattas i särskilda tabell- och kartbilagor.

Centern anser enligt sin motion A118 att förslaget bygger på en alltför grov indelning. Det får oacceptabla effekter för vissa kommuner. Förslaget leder enligt centern till att kommuner med likartade förhållanden får helt skilda förutsättningar. Partiet, som således yrkar avslag på propositionen i denna del, anser att stödområdesindelningen bör bygga på kommitténs förslag. Dock bör A, B och C områdena bibehållas med vissa kompletteringar. Den starka centraliseringen till storstadsregionerna motiverar enligt centern en större geografisk omfattning av stödområdet. Dessutom finns behov av bättre infrastruktur. Ytterligare kommuner bör enligt motionen föras in i C-området, nämligen sådana kommuner i Bergslagen, som inte är inplacerade idag, kommuner i sydöstra Sverige i enlighet med utredningen förslag samt vissa kommuner i södra Östergötland. Centern har i en förteckning upptagande omkring 100 kommuner i 16 län angivit hur stödområdesindelningen bör ske. En fullständig redovisning av dessa yrkanden görs i anslutning till behandlingen av de enskilda länen.

Som nämnts anser folkpartiet enligt sin motion A97 att den nu gällande stödområdesindelningen bör bibehållas i avvaktan på ett bättre beslutsunderlag. Därutöver anser partiet att speciella regionalpolitiska insatser krävs i områden med omfattande naturskyddsbeslut, inte minst för att stimulera s.k. kombinationsverksamheter.

Vpk vill enligt motion A107 ha viss utökning av stödområdet och vissa förändringar inom och mellan områdena. Partiet yrkar att nuvarande område A skall ingå i stödområde 1 samt nuvarande B och C i område 2 med undantag för Norrbottens och Västerbottens län, där vissa kommuner som idag ingår i B bör hänföras till stödområde 1. Partiet vill också, vilket framgår nedan, att Hedemora kommun skall ingå i stödområde.

Även i enskilda motioner framförs mera övergripande synpunkter på propositionens förslag om ändrad stödområdesindelning.

Ann-Cathrine Haglund (m) anser i A91 att de föreslagna förändringarna är i huvudsak bra men att det ändå finns anledning för utskottet att noga pröva stödområdesindelningen med hänsyn till Bergslagskommunernas särskilda problem. Barbro Sandberg och Håkan Holmberg (båda fp) yrkar enligt motion A75 att nuvarande stödområdesindelning behålls till dess att man gjort en utvärdering av vad en förändring kommer att innebära för berörda kommuner. Jan Hyttring m.fl. (c) framför i A112 synpunkter om Bergslagens utveckling. Det är enligt motionärerna nödvändigt med ökat stöd till den kommungrupp som bildas när Bergslagsdelegationen upphör vid halvårsskiftet 1990. Motionärerna yrkar att samtliga 23 Bergslagskommuner skall omfattas av stödområdesindelningen. Yvonne Sandberg-Fries m.fl. (s) vill enligt motion A50 att sydöstra Sverige vid behov tillfälligt skall kunna ingå i stödområde med hänsyn till de särskilda problem som finns där.

Utöver de nu refererade motionerna finns en mängd yrkanden som avser enskilda kommuners eller kommungruppers inplacering i stöd-område. Dessa yrkanden redovisas i anslutning till behandlingen av de enskilda länen.

Utskottets överväganden

Som framgått av det inledande avsnittet delar utskottet regeringens bedömning om var i landet regionalpolitiska insatser framför allt behövs. Det är i norra Sveriges inland, i delar av Bergslagen och i delar av Värmland. Utskottet kan i huvudsak ansluta sig till det förslag till permanent stödområdesindelning som redovisas i propositionen.

Det finns enligt utskottets mening anledning att understryka att den permanenta stödområdesindelningen bör grunda sig på en långsiktig bedömning av en viss regions svårigheter och problem. Därigenom kommer särskilt de kvalitativa bedömningsfaktorerna i förgrunden, dvs. sådant som avstånd, klimatförhållanden, gleshet i bebyggelsen, kommunikationer osv. Med detta synsätt framstår utan tvivel de i propositionen särskilt angivna områdena som de där behovet av permanenta stödåtgärder är som störst.

Kvantitativa faktorer som en hög arbetslöshet eller låg sysselsättningsgrad kan, men behöver inte vara, tecken på att regionen generellt sett har svåra problem. Det kan vara effekter av strukturomvandlingsproblem. En sådan region kan trots tillfälliga problem ha goda utvecklingsförutsättningar. I båda fallen är det en uppgift för regionalpolitiken att förbättra betingelserna för en positiv utveckling. Med det sagda vill utskottet betona att den permanenta stödområdesindelningen bara är en — om än viktig — del av regionalpolitiken. Vid sidan därav bör möjligheter finnas t.ex. att placera en kommun med strukturomvandlingsproblem i tillfälligt stödområde eller att genomföra infrastrukturråtgärder i regioner där behoven är särskilt stora.

Det är enligt utskottets mening naturligt att i samband med den föreslagna förskjutningen av de regionalpolitiska insatserna göra en genomgång av stödområdesindelningen för att ta ställning till om några förändringar är påkallade. Kritik har framförts i framför allt centerns partimotion mot alltför täta ändringar av stödområdesgränserna. Som nämnts är det åtta år sedan den nu gällande stödområdesindelningen lades fast. Utskottet, som i och för sig delar uppfattningen att strävan bör vara att gränserna läggs fast för längre tid, anser att tiden nu är mogen för en något mer genomgripande revidering. Det underlag — vid sidan av sådant som är allmänt veterligt, såsom t.ex. geografiskt läge — för förändringarna som presenteras i propositionen, framför allt i form av statistiska tabeller, är enligt utskottets mening tillfyllest.

Utskottet ansluter sig med det anförda till propositionens förslag om vilka principer som bör ligga till grund för den nya stödområdesindelningen. Motionerna A50, A69, A72, A75, A91, A97, A103, A107, A112 och A118 avstyrks således i berörda delar. Som kommer att framgå i det följande har dock utskottet vid sina överväganden funnit att ytterligare några kommuner bör ingå i stödområdet.

REK87 ansåg att en förstärkning av vissa s.k. mellanstäder var nödvändig för att stärka de prioriterade landsdelarna och för att möjliggöra en avlänkning av tillväxt från storstadsområdena. Enligt propositionen har emellertid flera av de mellanstäder som pekats ut av kommittén en egen växtkraft som gör att några permanenta möjligheter till regionalpolitiska åtgärder riktade direkt till företagen i sådana städer inte är motiverade.

Propositionen

I propositionen erinras om att ett väsentligt mål i regionalpolitiken är att åstadkomma en mellanregional utjämning. Med ett sådant mål blir det enligt industriministern i vissa fall nödvändigt med vissa typer av regionalpolitiska åtgärder — t.ex. infrastrukturåtgärder och stöd till privata tjänsteföretag — även utanför stödområdena. Propositionen förordar att vissa insatser som är motiverade för att åstadkomma regional utveckling och utjämning även fortsättningsvis bör kunna göras i s.k. *stödjepunkter* i anslutning till stödområdena. Några mellanstäder pekas inte ut.

Åtgärder i stödjepunkter bör enligt propositionen utgå från två förutsättningar, nämligen för det första att det finns etableringar eller infrastrukturfunktioner som bara kan lokaliseras till eller fungera i ett fåtal större orter. Som exempel nämns högskolor och regionala flygplatser. För det andra är det i vissa fall bara större orter som kan vara realistiska alternativ i valet mellan Stockholmsregionen och något annat lokaliseringsalternativ.

Insatser som avses i propositionen är decentralisering och eventuell omlokalisering av statlig verksamhet från Stockholm och etableringar av privat tjänsteproduktion som annars skulle fortsätta sin verksamhet i Stockholmsregionen. Det sägs vidare att det är nödvändigt att fortsätta satsningar på högskolan i första hand sker i orter med högskoleenhet, vilket ofta är liktydigt med s.k. stödjepunkter.

Enligt propositionen finns det inte skäl att på förhand peka ut de orter som kan betecknas som stödjepunkter. Vad som avses är dock i huvudsak länscentra och vissa andra orter i eller i anslutning till stödområdet.

I detta avsnitt av propositionen betonas också att det är angeläget att det inom länen kan ske en inomregional utjämning, exempelvis genom insatser för att utveckla s.k. lokalkontor.

Motioner

Centern framför i sin motion A118 kritiska synpunkter mot propositionen i denna del och anser att s.k. stödjepunkter är ännu mer riskfyllt än s.k. mellanstäder. Inomregionala obalanser som redan är kraftiga förstärks enligt centern genom att "mellanstäder" kommer att existera reellt utan att vara formellt utpekade. Staten kan stödja fler "mellanstäder" än enligt kommitténs förslag genom att inte peka ut några konkreta stödjepunkter. Detta kommer att hindra en mer små-

skalig och allsidig geografisk utlokalisering av statliga verksamheter från Stockholm. Dessa "mellanstäder" blir motorer utan att ha politiska eller praktiska förutsättningar att klara det. De redan mest gynnade orterna främjas och systemet med fasta resursområden blir verkningslöst.

I motion A69 framför Sigge Godin (fp) att Örnsköldsvik, Härnösand och Sundsvall—Timrå fyller kriterierna för stödjepunkter och alltså bör kunna fungera som sådana. Isa Halvarsson (fp) framför i A73 att Kristinehamn måste ges möjlighet att utvecklas som stödjepunkt. Kristinehamn är omgivet av kommuner som är tillfälligt placerade i stödområde.

Utskottets överväganden

Redan tidigare har utskottet ställt sig bakom att t.ex. stöd till privata tjänsteföretag skall kunna lämnas i stödjepunkter i anslutning till stödområdena (prop. 1984/85, AU 13, rskr. 354). Utskottet delar inte de farhågor som framförs i centermotionen. Utskottet instämmer i industriministerns uppfattning att det inte finns skäl att på förhand peka ut de orter som kan betecknas som stödjepunkter. Med stöd av det anförda avstyrks de nu behandlade motionerna i berörda delar.

Orter och regioner i strukturiomvandling

Propositionen

För att upprätthålla näringslivets konkurrenskraft måste strukturförändringar underlättas, framhålls det på flera ställen i propositionen. Olönsamma verksamheter måste kunna läggas ned eller förnyas för att resurser skall kunna föras över till sektorer med bättre utvecklingsmöjligheter för framtiden. Därigenom ges förutsättningar för en gynnsam ekonomisk tillväxt. Enligt propositionen bör strukturförändringar som berör industriföretag normalt hanteras inom ramen för ordinarie statliga medel.

I situationer där det handlar om mycket omfattande strukturförändringar och om att snabbt kunna åstadkomma effekter bör regeringen enligt propositionen dessutom ha möjlighet att *för en begränsad tid placera in kommuner eller delar av kommuner i stödområde*. Därutöver föreslås att regeringen får möjlighet att *höja den maximala andelen lokaliseringssbidrag* i kommuner eller delar av kommuner som redan tillhör stödområde 2 om en mycket omfattande strukturförändring skulle inträffa.

I propositionen hemställs om riksdagens godkännande av vad som föreslagits.

I centerns partimotion A118 framförs att möjligheten att inplacera kommuner med akuta problem bör kvarstå. Den bör dock utnyttjas mer rättvist och konsekvent. En akut industrikris och en kontinuerlig strukturförändring med minskande sysselsättningstillfällen som följd bör likabehandlas. Centern yrkar ett tillkännagivande i enlighet med detta.

Utskottets överväganden

Utskottet delar regeringens uppfattning att det kan finnas situationer som är så allvarliga och akuta att extraordinära åtgärder måste sättas in. Möjligheten att placera in i tillfälligt stödområde eller att höja bidragsnivån kan då vara ett medel att snabbt och effektivt åstadkomma resultat. Självfallet bör en likabehandlingsprincip — liksom i annan offentlig verksamhet — tillämpas i den meningen att lika fall skall behandlas lika. De situationer som åsyftas i propositionen är dock knappast av det slaget att en jämförelse i denna bemärkelse låter sig göras. Att fastställa en sådan likabehandlingsprincip som centern efterlyser är därför enligt utskottets uppfattning varken meningsfullt eller möjligt. Med stöd av det anförda tillstyrks propositionen och avstyrks motionen i de nu behandlade delarna.

Avgränsning av glesbygds- och landsbygdsområden

Propositionen

Begreppen glesbygd och landsbygd är, vilket framhålls i propositionen, inte synonyma begrepp. I propositionen föreslås att *begreppet glesbygd* skall definieras som stora sammanhängande områden med gles bebyggelse och långa avstånd till sysselsättning eller service samt skärgårdar och liknande områden, en definition som är hämtad från förordningen (1985:619) om glesbygdssöd. Med utgångspunkt härifrån skall länsstyrelsen avgränsa de områden i länet där glesbygdssöd skall kunna lämnas.

När det gäller *landsbygden* påpekas att en vedertagen definition saknas. Följaktligen finns inte heller någon statistik över utvecklingen där. Enligt propositionen bör länsstyrelsen även bedöma behovet av att avgränsa landsbygdsområden där andra regionalpolitiska utvecklingsinsatser bör kunna genomföras.

Eftersom resurserna är begränsade måste enligt propositionen den utpräglade glesbygden prioriteras. Det viktigaste motivet för stödet till företag i glesbygd är enligt industriministerns mening att utveckla småföretagsamheten i den utpräglade glesbygden. Skulle sådant stöd lämnas även till företag i centralorten eller i tätortsnära landsbygd skulle glesbygdsföretagens konkurrensförmåga gentemot dem kraftigt försämrast.

Regeringen vill ha riksdagens godkännande av vad som sålunda förordats om avgränsningen av glesbygds- och landsbygdsområden.

I sammanhanget behandlar utskottet en kommittémotion av Börje Hörnlund m.fl. (c). I motionen (A114) anförts att det är väsentligt att ingen gles- eller landsbygdsdel undantas från möjlighet till stöd. Motionärerna understryker att de av dem föreslagna medlen för landsbygdsutveckling avser hela landet och särskilt landsbygdsdelar i områden utanför resursområdet. Länsstyrelsen bör avgöra om stöd till visst projekt kan komma i fråga. Med avslag på propositionen i denna del önskar de ett tillkännagivande i enlighet med det anförda.

Utskottets överväganden

Utskottet delar regeringens uppfattning att den närmare avgränsningen av landsbygds- och glesbygdsområdena liksom vilka insatser som behövs måste anförtrors vederbörande länsstyrelse. Utskottet instämmer också i att det är den utpräglade glesbygden som måste prioriteras. Förhållandena skiljer sig inte bara mellan glesbygd och landsbygd. Glesbygdsområdena liksom landsbygdsområdena skiljer sig också åt mellan olika regioner. Bakom en genomsnittligt negativ befolkningsutveckling i en glesbygdsregion kan dölja sig bygder eller byar med goda utvecklingsmöjligheter och stark livskraft. Av detta följer att det inte är möjligt att på förhand närmare ange hur stödet bör fördelas, bara efter vilka riktlinjer detta bör ske. Med det anförda tillstyrker utskottet propositionen och avstyrker motionen i nu berörda delar.

Utskottet återkommer senare till frågor om utvecklingsinsatser i glesbygd och landsbygd.

Storstädernas betydelse för den regionala utvecklingen

De tre storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö har ökat sin folkmängd med nära en miljon invånare sedan 1950. Det motsvarar en 50-procentig ökning. Totalt bor där 2,8 miljoner personer, vilket är en tredjedel av landets befolkning.

Storstadsregionerna har utvecklats på olika sätt. *Stockholm* är en central knutpunkt i nationella och internationella nätverk. Där finns en stor offentlig förvaltning. Nya teknologiska strömningar tar ofta vägen via Stockholm. Där förekommer en omfattande partihandel. Under 1980-talet har länets befolkning ökat med omkring 7 %. Ökningen i Stockholms kommun var 3 %. *Göteborg* är ett viktigt industriellt centrum och exportcentrum. Regionen har ökat med 3 % under det senaste decenniet medan invånarantalet i Göteborgs kommun varit i stort sett konstant. *Malmö* har i nationellt sammanhang ett relativt perifert läge. Den industriella utvecklingen har varit svag. Regionen har utvecklats till ett servicecentrum för landets södra delar. Länet har ökat med 4 % medan Malmö kommun minskat något.

Storstadsregionerna präglas enligt propositionen av tjänstesektorns stora betydelse — andelen sysselsatta i dessa näringar uppgår till nära tre fjärdedelar av den totala sysselsättningen.

Att storstadsregionerna haft en bättre tillväxt än riksgenomsnittet kan enligt en ERU-studie i första hand förklaras med att där finns stora regionala marknader, bra trafikförbindelser, främst med flyg, och god tillgång på arbetskraft med högre teknisk och ekonomisk utbildning.

Propositionen

Enligt propositionen bör Stockholmsregionen ha de bästa förutsättningarna av storstadsregionerna att utöva en internationell dragningskraft. Detta är av betydelse för hela landet. Det finns därför enligt propositionen anledning att värna om att regionen är en väl fungerande huvudstadsregion. Brister som nu finns i olika delar av infrastrukturen måste åtgärdas, köproblem vad gäller bostäder, vård etc. måste tas bort och miljöfrågorna angripas. Industriministern konstaterar att många brister i infrastrukturen som nu finns i Stockholm och dess omgivningar är till nackdel inte bara för Stockholmsregionen och dem som bor och verkar där. Bristerna utgör en hämsko för utvecklingen i landet i sin helhet.

Det är enligt propositionen av nationellt intresse att dämpa en alltför snabb tillväxt i Stockholmsregionen och därmed minska inflation, bostadsproblem, trafikbelastning osv. Sysselsättningstillväxten måste alltså begränsas. Av det skälet har regeringen systematiska kontakter med större privata tjänsteföretag för att förmå dem att etablera verksamhet i regionalpolitiskt prioriterade områden i stället för att expandera i Stockholmsregionen. Dessa kontakter har enligt propositionen varit framgångsrika. Under det senaste året har beslut om regionalpolitiskt stöd fattats som innebär att över 1 100 nya arbetstillfällen skapas i prioriterade regioner. Till detta kommer SINDs kontaktverksamhet som enligt uppgift har lett till 150 nya arbetstillfällen i regionalpolitiskt prioriterade regioner.

När det gäller omlokalisering anføres i propositionen att sådan för närvarande genomförs beträffande ca 1 300 statliga tjänster till olika orter utanför Stockholm. Det betonas att decentralisering och omlokalisering av statlig verksamhet även framdeles måste vara viktiga inslag i strävandena att åstadkomma en balanserad regional utveckling. Den förnyelseprocess som pågår inom den offentliga sektorn måste enligt propositionen också innehålla sådana åtgärder. I första hand bör enligt industriministern decentralisering av statlig verksamhet tillgripas. I andra hand bör det i enstaka fall också vara möjligt att omlokalisera central statlig verksamhet från Stockholm, i första hand till de s.k. stödjepunkterna.

Motioner

Ett stort antal motioner rör situationen i storstäderna och innehåller synpunkter och förslag rörande den framtida utvecklingen där. I flera av dem föreslås en omlokalisering av verksamhet från i första hand Stockholmsregionen. I nu förevarande sammanhang behandlas syn-

punkter och förslag av mer allmän karaktär rörande sådana frågor. I den mån motionerna avser lokalisering till bestämda orter och regioner behandlas de i avsnitt 14.

I centerns partimotioner 1988/89:A435 och A463 framförs principiella synpunkter på utvecklingen i storstäderna. Ett väsentligt mål är enligt centern att skapa en bra livsmiljö i storstaden. Därför måste befolkningstillväxten begränsas. Förnyelse av regionalpolitiken krävs för att bevara och utveckla miljön i storstäderna. En alltför stor befolkningskoncentration leder till försämrad naturmiljö. Centern anser att det behövs en kartläggning av befolkningskoncentrationens negativa miljöeffekter vilken skall leda till ett åtgärdsprogram för en bättre storstadsmiljö.

Även Pär Granstedt och Karin Söder (c) betonar i motion 1988/89:A438 behovet av en kraftfull regionalpolitik i Stockholmsregionen. Avlänkning krävs — bl.a. måste den högre utbildningen och forskningen byggas ut i olika delar av landet. De anser också att möjligheten att få flyttningsbidrag vid flyttning till området bör avskaffas. Infrastruktur med telenät och andra kommunikationer behöver förstärkas etc.

Hans Rosengren (s) pekar i motion 1988/89:A434 på överhetttningsproblemen i storstadsregionerna. Det krävs enligt honom nya åtgärder i form av avlänkning av tillväxt, ekonomiska stimulanser som befrämjar lokalisering till andra regioner och insatser som motverkar överetablering. Detta gäller företrädesvis tjänsteproducerande företag. Användningen av investeringsfonderna bör ges en regionalpolitisk profil. Man bör enligt motionären också pröva särskilda företagsfonder för regional utjämning. Skatte- och avgiftspolitikerna borde kunna ges en mer uttalad regionalpolitisk profil.

Även Magnus Persson m.fl. (s) framhåller i motion 1988/89:A457 nackdelarna med överhettningen i storstäderna. Regionala obalanser kan leda till ökade klyftor. En kraftigt minskad sysselsättning i vissa regioner kan innebära ytterligare koncentration till storstäderna och en försvagning av skogslänen. Därför behövs regionalpolitiska medel för omlokalisering från storstäderna.

Gunnar Nilsson m.fl. (s) framför i motion A52 att Malmöhus län och även Göteborgs och Bohus län ofta är mer realistiska alternativ vid en avlänkning av tillväxt från Stockholm än andra områden. Malmö—Lund-området har den mest kvalificerade servicen i den sydligaste landsdelen. Motionären påpekar att centralorten Malmö minskar. Förvärvsfrekvensen är låg och arbetslösheten högre än i landet i snitt. En fortsatt förstärkning och utveckling av området bör ske genom att den mest kvalificerade servicen förläggs till Malmö—Lund. Åldersstrukturen är som i glesbygden. Den näringsmässiga bredden saknas. Motionärerna betonar vikten av att Malmö få behålla funktionen som länk mellan huvudstaden och södra Sverige.

När det gäller omlokalisering av statlig verksamhet framhåller Sonja Rembo m.fl. (m) i motion 1988/89:A422 att moderaterna var kritiska till den förra utlokaliseringsomgången. Den innebar påfrestningar för enskilda människor och ledde till skiftande resultat i fråga om effekti-

vitet och kostnader. Det förekom i flera fall svårigheter att rekrytera kvalificerad personal. Enligt motionen bör centrala ämbetsverk med stora kontaktytor ligga i huvudstadsregionen; andra myndigheter eller delar av dem kan flyttas till andra orter. Det framhålls att decentralisering utgör ett alternativ till omlokalisering. Enligt motionärerna är den viktigaste formen av decentralisering att ge de enskilda människorna ökat inflytande över sina egna aktiviteter.

Centerns inställning är enligt motionerna 1988/89:A435 och A118 att beslut och befogenheter måste ligga nära den enskilda människan. Därför måste en decentralisering ske av funktioner från den centrala nivån till läns- och kommunnivå. De centrala myndigheterna måste minskas i fråga om storlek och inflytande. På sikt bör en halvering komma till stånd av antalet tjänster på central nivå. De centrala verken kan ha kvar en stab med hög kompetens som länk mellan riksdag/regering och kommun/länsförvaltning. Enligt centern bör i första hand decentralisering av funktioner ske, i andra hand utlokalisering av myndigheter helt eller delvis. Riksdagens beslut om förutsättningar och prioriteringsordning för omlokalisering av statliga myndigheter bör enligt centern ligga fast. Partiet framför även synpunkter rörande den inomregionala decentraliseringen. Län med snabbt växande "länshuvudstäder" bör arbeta med att utlokalisera och decentralisera inom länet. Länsstyrelserna bör i detta syfte lägga fram förslag om decentralisering av tjänster inom länsstyrelsen, skogsvårdsstyrelsen m.fl. myndigheter. Även landstingen bör konsekvent delegera befogenheter.

Inger Schörling m.fl. i miljöpartiet de gröna (1988/89:A453 och A106) anser att en fortsatt utflyttning av statliga administrativa verksamheter måste ske för att förhindra en odemokratisk maktkoncentration och skapa en bättre regional balans. 5 000 statliga arbetsplatser bör kunna utlokaliseras från Stockholmsområdet under de närmaste fem åren. Utlokaliseringen kan avse såväl hela statliga verk som delar av dem. Decentralisering till länsnivå av uppgifter och arbetsplatser bör också komma i fråga enligt motionärerna.

Även i ett antal kommittémotioner och enskilda motioner framförs principiella synpunkter på utlokalisering av statlig och annan verksamhet. Motionärerna pekar på utlokalisering som ett sätt att såväl dämpa överhettning i storstadsområdena som att åstadkomma regional utjämning och en mer differentierad arbetsmarknad ävensom sysselsättning för kvinnor. Roland Larsson och Hugo Andersson (c) anser i A422 att de tidigare utlokaliseringarna varit till fördel för både mottagarkommunerna och Stockholm. I motionerna framförs att det systematiskt bör prövas vilka myndigheter som kan utlokaliseras (A416, Åke Gustavsson m.fl., s) och att den offentliga sektorn måste ta större hänsyn till de regionalpolitiska målen (A432, Britta Sundin m.fl., s). Förslag framförs om att AB Tipstjänst (1988/89:A432, Leif Marklund m.fl., s), naturvårdsverket (A409, Sten-Ove Sundström m.fl., s) resp. postgirots centrala uppgifter (A111, Börje Hörnlund m.fl., c) bör kunna lokaliseras till andra delar av landet. Kurt Ove Johansson m.fl. (s) anser enligt A427 att staten vid förändring av verksamhet måste

utnyttja sin roll som avtalspart för att kollektiva forskningsinstitut flyttas ut från Stockholm med tanke på att hälften av landets forskarutbildade arbetar i företagssektorn i Stockholms län. Iris Mårtensson m.fl. (s) framför i motion 1988/89:A460 att en utflyttning av statlig verksamhet skulle betyda mycket för sysselsättningen i skogslänen, speciellt för kvinnorna som saknar arbetstillfällen inom tjänstesektorn. Bo Lundgren m.fl. (m) pekar i motion 1988/89:A479 på den risk som föreligger att organisationsförändringar inom offentlig förvaltning leder till obalans inom regionen. Det händer att kvarvarande enheter koncentreras till vissa orter. Därför måste man enligt motionärerna vid varje sådan förändring ha ett vidare perspektiv.

Britta Sundin m.fl. anser enligt den nyssnämnda motionen A432 att ideella organisationer och fackförbund bör kunna utlokalisera sin verksamhet.

I motionerna framförs även synpunkter på prioritetsordningen vid utlokalisering. Gunilla André och Bengt Kindbom (båda c) anser enligt motion 1988/89:A472 att de områden som inte fått någon utlokalisering bör komma i fråga i första hand och nämner särskilt Skaraborgs län. En plan bör upprättas för utlokaliseringen. Agne Hansson och Marianne Jönsson i samma parti menar enligt motion A103 att den tidigare prioritetsordningen bör gälla, dvs. att utlokalisering skall ske i första hand till Norrlands inland, sydöstra Sverige och Sjuhäradsbygden. Slutligen återopas den nya kommunikationstekniken som stöd för utlokalisering. Gösta Lyngå (mp) anser enligt A77 att den statliga förvaltningen bör införa teknik som underlättar för beslutsfattare och tjänstemän att leva och arbeta på hemorten.

Som tidigare nämnts behandlas motioner som rör utlokalisering till bestämda orter i avsnitt 14.

Utskottets överväganden

Allmänt om storstädernas betydelse

Utskottet har redan i det inledande avsnittet av detta betänkande framhållit de negativa konsekvenserna av en alltför stark expansion i storstadsregionerna. Samtidigt har emellertid betonats att det inte finns anledning att ställa storstadsregionerna mot övriga regioner. Inte minst sett ur ett internationellt perspektiv finns det anledning att värna om en fungerande huvudstadsregion. Det som man måste försöka förhindra är en alltför snabb och ohämmad tillväxt som leder till inflation, brist på arbetskraft, köproblem i fråga om bostäder, vård och service samt inte minst utgör ett hot mot miljön. Här har regionalpolitiken en viktig uppgift.

Liknande tankegångar återfinns i propositionen. Regeringen försöker med olika åtgärder dämpa tillväxten i storstadsregionerna. Nämnas kan de systematiska kontakterna med tjänsteföretag för att förmå dem att etablera verksamhet i prioriterade områden och investeringsskatten på s.k. oprioriterat byggande som har till syfte bl.a. att dämpa överhettningen på byggmarknaden.

Propositionen och de motioner som tar upp situationen i storstäderna ger uttryck för likartade synpunkter. Fungerande storstadsregioner är av intresse för hela landet. En relativ enighet synes också föreligga om behovet av att med olika medel dämpa tillväxten. Utskottet har som framgått inte heller någon annan uppfattning. Flertalet av motionsyrkandena får således anses tillgodosedda med vad som nu anförts.

Det är enligt utskottets mening också nödvändigt att komma till rätta med brister i infrastrukturen i storstadsområdena. Storstadsutredningen har nyligen framlagt sitt slutbetänkande (1990:36) *Storstadsliv Rika möjligheter — hårda villkor*. Utredningen anser det nödvändigt att infrastrukturen i och omkring storstadsområdena byggs ut för att de skall kunna spela en dynamisk roll i landets ekonomiska utveckling. En utbyggnad behövs också för att miljön skall förbättras. Utredningens betänkande skall inom kort sändas ut på remiss. Meningen är att utredningens olika förslag skall utgöra ett av de viktigaste underlagen när det gäller att utforma en mer samlad politik för storstadsregionerna. När det gäller trafikfrågorna i storstadsområdena har regeringen nyligen beslutat tillsätta tre förhandlare, en för varje storstadsregion, med uppdrag att med berörda parter utarbeta överenskommelser som skall syfta till att i resp. region förbättra trafikförsörjningen och minska miljöproblemen från trafiken. Man kan således konstatera att frågor med anknytning till infrastruktur och miljö i storstäderna kommer att bli föremål för ytterligare överväganden och förslag. Med hänsyn härtill avstyrks centerns partimotioner 1988/89:A435 och A463 i motsvarande delar.

Med anledning av den i motion 1988/89:A438 av Pär Granstedt och Karin Söder väckta frågan om att slopa flyttningsbidrag vid flyttning till Stockholmsregionen vill utskottet erinra om att det nyligen i sitt betänkande om arbetsmarknadspolitiken behandlat ett liknande motionsyrkande av centern. Utskottet avstyrkte motionen med hänvisning till att ett genomförande av ett sådant förslag skulle innebära att ersättning för de reella flyttningskostnaderna inte längre skulle kunna utgå vid arbetsmarknadspolitiskt motiverade flyttningar i andra delar av landet än avfolkningsbygderna. Riksdagen biföll utskottets hemställan (1989/90:AU11, rskr. 242). Utskottet finner inte anledning att nu inta någon annan ståndpunkt varför motion 1988/89:A438 avstyrks i denna del.

Motion 1988/89:A434 tar upp de regionalpolitiska aspekterna på användningen av investeringsfonderna och skatte- och avgiftspolitiken i stort. Där föreslås också särskilda företagsfonder för regional utjämning. Frågor av detta slag kommer att behandlas i anslutning till de skattepropositioner som nyligen förelagts riksdagen. Det finns därför inte någon anledning för utskottet att nu ta ställning till motionen i dessa delar.

När det gäller frågan om omlokalisering av statlig och annan verksamhet instämmer utskottet i den uppfattning som framförs i propositionen. Omlokalisering, men kanske framför allt decentralisering, är viktiga inslag i strävandena att åstadkomma en balanserad regional utveckling. En sådan åtgärd kan också vara ett led i den förnyelseprocess som pågår inom den offentliga sektorn. Därför bör en fortlöpande prövning ske av förutsättningarna för en decentralisering av verksamheter.

Utskottet delar också uppfattningen att vid överväganden om omlokalisering av central statlig verksamhet sådan i första hand bör ske till de s.k. stödjepunkterna, dvs. länscentra eller vissa andra orter i eller i anslutning till stödområdet. En utgångspunkt är att myndigheterna även efter en omlokalisering eller decentralisering skall kunna fullgöra sina arbetsuppgifter effektivt. Det gäller således att förutom de regionalpolitiska aspekterna beakta förutsättningarna att behålla eller rekrytera kvalificerad personal, behovet av kontakter med andra myndigheter, medflyttandes möjligheter till arbete m.m. Lokalisering även till andra orter än stödjepunkterna, särskilt sydöstra Sverige och Sjuhäradsbygden, kan således komma i fråga.

Frågan om ändrad lokalisering av myndigheter torde i allmänhet få anses gälla sådana grundläggande och långsiktiga förändringar i förvaltningsstrukturen som enligt regeringens proposition (1986/87:99) om ledning av den statliga förvaltningen bör beslutas av riksdagen. Delegeringsfrågor, som gäller myndigheternas sätt att fullgöra sina uppgifter, bör däremot enligt vad som framfördes av civilministern i budgetpropositionen 1987/1988 avgöras av den berörda myndigheten själv eller av regeringen liksom omlokaliseringar som endast rör en del av en myndighet och som har liten omfattning.

Utskottet har tidigare i sitt av riksdagen godkända betänkande AU 1987/88:13 uttalat att beslut om omlokalisering av befintlig verksamhet eller lokalisering av nya myndigheter bör föregås av noggranna överväganden i de avseenden som nyss beskrivits. Utskottet har betonat vikten av att besluten föregås av information till och samråd med den berörda personalen.

Med hänvisning till det anförda avstyrks de motioner som avser allmänna principer för omlokalisering.

I anledning av motion A77 vill utskottet uttala att den nya kommunikationstekniken ovedersägligt i vissa fall kan underlätta omlokalisering och decentralisering av funktioner och även möjliggöra för tjänstemän och förtroendevalda att i ökad utsträckning leva och arbeta på hemorten. Motionen får anses tillgodosedd med det anförda.

Organisation och administration av regionala utvecklingsinsatser

Enligt propositionen bör det regionalpolitiska arbetet styras av de allmänna utgångspunkter för den offentliga sektorn som regeringen redovisat i årets budgetproposition och som utskottet anslutit sig till i

det föregående. Det gäller t.ex. tydligare ansvarsfördelning och bättre samordning mellan offentliga verksamheter, mer av mål- och resultatstyrning, decentralisering m.m.

Enligt industriministern bör regionalpolitiskt betydelsefulla myndigheter i sina årliga anslagsframställningar redovisa på vilket sätt regionalpolitiska hänsyn har tagits, resultaten och uppföljning framåt i tiden. Vidare bör arbetet inom regeringens statssekreterargrupp för regionalpolitisk samordning ytterligare intensifieras. Beträffande handläggningen av regionalpolitiskt stöd aviseras vissa förändringar i ansvarsfördelningen mellan statens industriverk (SIND) och länsstyrelserna. Utskottet redovisar sina överväganden på denna punkt i avsnittet om regionalpolitiskt stöd. När det gäller utvärdering av det regionalpolitiska stödet bör SIND ha ett övergripande ansvar. Expertgruppen för forskning om regional utveckling (ERU) bör svara för utvärdering i samband med förstärkning av infrastrukturen medan den i propositionen föreslagna nya myndigheten för glesbygdsfrågor bör få ansvar för utvärdering av glesbygdsstödet.

Länsstyrelserna bör — på den regionala nivån — ha huvudansvaret för samordningen av statens regionala utvecklingsinsatser. För att skapa gynnsammare utvecklingsförutsättningar i de regionalpolitiskt mest prioriterade områdena föreslås i propositionen att särskilda regionalpolitiska medel avsätts för vissa infrastrukturinsatser. Berörda länsstyrelser bör få i uppdrag att gemensamt redovisa förslag till åtgärder för att på sikt åstadkomma en positiv regional utveckling. Den information som nu ges i de årliga länsrapporterna är viktig information och bör enligt industriministern i fortsättningen kunna ges i anslagsframställningarna.

Kommunernas verksamhet har stor betydelse för att regionalpolitiken skall kunna genomföras på ett effektivt sätt. Det bör vara en viktig uppgift för länsstyrelserna att främja en väl fungerande kommunal näringslivsutveckling. Som tidigare redovisats (prop. 1989/90:100 bil. 1) avser regeringen att tillsätta en parlamentarisk utredning med uppdrag att se över statens bidrag till kommunerna. Översynen, som också skall omfatta skatteutjämningssystemet, bör resultera i att en jämnare fördelning av kommunalskatterna kan uppnås. Industriministern förutsätter att de regionalpolitiska aspekterna kommer att vägas in i denna utredning.

Centerns motion A118 upptar flera yrkanden som rör frågor om *organisation och administration av regionala utvecklingsinsatser samt kommunal skatteutjämning*. Inledningsvis gör centern den bedömningen att propositionen endast vagt redovisar bedömningar av möjligheterna att effektivisera beslutsorganisationen för att främja en regional utveckling. Utvecklingen under de senare åren har enligt motionen visat att det krävs en bred parlamentarisk medverkan, om det skall kunna föras en medveten politik för regional balans. Slutsatsen är att den parlamentariska beslutsprocessen måste anpassas därefter. Enligt centern har statssekreterargruppen uppenbarligen misslyckats i sitt samordnande arbete. Därför vore det önskvärt att finansdepartementet kraftfullt tog itu med de regionalpolitiska utvecklingsfrågorna som en

övergripande samhällsekonomisk uppgift och att finansdepartementet fick det samordnande ansvaret inom regeringskansliet. Vidare bör riksdagens finansutskott efter hörande av berörda utskott få i uppdrag att göra en samlad bedömning — ur regionalpolitisk synpunkt — av förslagen i budgetpropositionen och redovisa dessa i ett särskilt betänkande. Dessa synpunkter tas även upp i centerns kommittémotion 1988/89:A476.

Miljöpartiet de gröna begär i motion A106 att regeringen uppdrar åt fackdepartementen att årligen redovisa vad som har uträttats för att nå uppställda mål för landsbygden.

Centern tar vidare i motion A118 upp landstingens roll. Enligt centerns mening måste av demokratiska skäl de folkvalda landstingen få utökade befogenheter och ett övergripande ansvar för länsfrågorna. Vidare redovisar centern att partiet mycket aktivt har verkat för förbättringar av den kommunala skatteutjämningen. Tillsättningen av en utredning om den kommunala skatteutjämningen hälsas därför med tillfredsställelse. Enligt centern bör utgångspunkterna vara att samtliga kommuner omfattas av skatteutjämningssystemet, att merparten specialdestinerade bidrag överförs till detta system och att systemet enbart bygger på sådana faktorer som kommunerna inte kan påverka. Utredningen bör bedrivas skyndsamt.

Ylva Annerstedt (fp) behandlar i ett par yrkanden i motion A101 uppgifterna för länsstyrelsen i Stockholms län i samband med propositionens bedömningar. I motionen anføres att länsstyrelsen är engagerad i arbetet att — liksom statsmakterna i stort — öka avlänkningen från Stockholmsområdet. För detta arbete måste länsstyrelsen i Stockholms län ges erforderliga resurser. Vidare måste en särskild anpassning göras i Stockholms län beträffande ansvars- och uppgiftsfördelning mellan olika regionala organ.

Utskottet vill i anslutning till motionerna anföra följande.

Enligt utskottets uppfattning, som också redovisats i den tidigare framställningen, krävs åtgärder inom en rad olika samhälls- och politikområden för att nå de regionalpolitiska målen. Verksamheten inom resp. område bör därför utformas så att de krav som de regionalpolitiska målen ställer uppfylls. Utskottet ansluter sig till bedömningen i propositionen att huvudprincipen bör vara att detta skall ske som en integrerad del av verksamheten. De i propositionen föreliggande bedömningarna beträffande organisation och administration är väl ägnade att ligga till grund för ett effektivt genomförande av förslagen på olika områden. Beträffande motionssynpunkterna på regeringens och riksdagens interna arbetsformer vill utskottet emellertid klart säga ifrån att regeringen själv bedömer sina arbetsformer med hänsyn till alla de aspekter, inklusive samordning och effektivitet i arbetet, som kan föreligga. Utskottet är inte heller berett att med det underlagsmaterial som presenterats i motionen medverka till några ändringar i riksdagens arbetsformer.

Centern har tidigare under innevarande riksmöte med anledning av proposition 154 om samordnad länsförvaltning föreslagit att landstingen skall få vidgade uppgifter och utvecklas till länsparlament. I detta sammanhang har bostadsutskottet (BoU4 s. 11) anfört följande:

Frågan om en förnyelse av den statliga regionala administrationen enligt riktlinjer som brukar benämnas en länsdemokratisk ordning eller genom reformer i huvudsak genom förändringar inom dagens statliga regionala organisation ger bostadsutskottet anledning uttala att den demokratiska processen inom ramen för dagens länsförvaltning i allt väsentligt får anses acceptabel. Det bör dock framhållas att de demokratiska beslutsformerna bl.a. genom ett utökat förtroendeman-nainflytande kommer att fördjupas i de nya länsstyrelserna som kommer att skapas vid ett riksdagens bifall till den nu behandlade propositionen.

Med hänvisning till det anförda föreslog bostadsutskottet avslag på de behandlade motionerna. Riksdagen följde bostadsutskottets mening i samband med den förnyade behandlingen av ärendet om samordnad länsförvaltning (BoU9, rskr. 89). Arbetsmarknadsutskottet ansluter sig till riksdagens nyligen gjorda bedömning på denna punkt.

Utskottet utgår från att länsstyrelsen i Stockholms län och i andra län liksom tidigare erhåller resurser för det regionalpolitiska arbetet i enlighet med problemens svårighetsgrad i de olika länen. I samband med genomförandet av en ny regional statlig förvaltning finns det vissa ytterligare behov att precisera den nya länsstyrelsens arbetsuppgifter, ansvarsfördelningen mellan länsstyrelsen och andra organ på central och regional nivå och formerna för länsstyrelsens samverkan med dessa. Enligt regeringsbeslut i februari 1990 bör en central organisationskommitté och en särskild utredare i varje län tillkallas för att förbereda genomförandet av reformen med en ny regional statlig förvaltning. Direktiven för utredningsarbetet (dir. 1990:9) innebär att den centrala organisationskommittén skall ange de generella ramarna för organisationsstrukturen i länen. Särskilt viktigt är att de speciella lösningar som kan behövas för Stockholms och Gotlands län redovisas. Utskottet utgår från att även sådana anpassningar som kan behöva göras i Stockholms län enligt motion A101 tas upp i detta sammanhang.

Beträffande den i motion A118 aktualiserade utredningen om bl.a. skatteutjämnningssystemet vill utskottet hänvisa till att kommittédirektiv för en utredning om statsbidragen och kommunernas finansiering nyligen har utfärdats. Enligt dessa (dir. 1990:20) skall kommittén redovisa en eller flera lösningar när det gäller finansiering av kommunal verksamhet. Lösningarna bör ligga inom en ram för total kommunal utdebitering, exkl. församlingsskatt, på högst 30 kr./skattekrona. Den kommunala verksamheten förutsätts även i framtiden huvudsakligen finansieras med kommunalskatt, statsbidrag och olika avgifter även om förhållandet mellan de olika källorna kan förändras. Bl.a. bör omfattningen av statens transfereringar till den kommunala sektorn, avgifternas roll som styrinstrument och finansieringskälla samt möjligheterna att omfördela resurser mellan kommunerna utredas.

Vidare skall kommittén presentera alternativ som innebär att skillnader i utdebitering mellan kommuner och landsting i framtiden i första hand speglar skillnader i service- och avgiftsnivå och organisationens effektivitet. Hänsyn skall tas till opåverkbara kostnadsskillnader på grund av olika åldersstruktur, social struktur och geografiskt läge etc. Kommittén skall lägga regionalpolitiska aspekter på utjämningsssystemet.

Beträffande statsbidragens utformning sägs i direktiven att inriktningen bör vara att de statliga transfereringarna samordnas och så långt möjligt fördelas efter generella principer. Kommittén skall pröva om det som komplement är nödvändigt med sektorsanknutna eller någon form av specialdestinerade bidrag. Kommittén skall belysa alternativens konsekvenser bl.a. vad gäller det totala skattetrycket och utvecklingen i olika regioner. Utredningsarbetet skall bedrivas skyndsamt och vara avslutat den 31 oktober 1991.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att de behandlade yrkandena i motionerna 1988/89:A476 (c), A101 (fp), A106 (mp) och A118 (c) inte påkallar någon riksdagens åtgärd, varför motionerna avstyrks i aktuella delar.

Företagsstöd

Utgångspunkter för det regionalpolitiska företagsstödet framtida inriktning

Det regionalpolitiska stödet som riktar sig direkt till företagen utgörs för närvarande av lokaliseringsbidrag och lokaliseringslån (lokaliseringssöd), investeringsbidrag, offertstöd, lån till regionala investbolag, regionalpolitiskt utvecklingskapital, sysselsättningsstöd, nedsättning av socialavgifter samt transportstöd. Företagsstöd kan även lämnas inom ramen för glesbygdssstödet. Detta behandlas i ett följande avsnitt.

Förutom de ovannämnda stödformerna har vissa av staten inrättade organ stor regionalpolitisk betydelse när det gäller företagsstöd. I propositionen (s. 65–66) nämns som exempel de regionala utvecklingsfonderna. Stiftelsen Industriellt utvecklingscentrum i övre Norrland (IUC) och Stiftelsen Norrlandsfonden. Utvecklingsfonderna och Norrlandsfonden behandlas i proposition 1989/90:88 om vissa näringspolitiska frågor. Härutöver bör erinras om Stiftelsen Industricentra, vars verksamhet föreslås bli avvecklad.

Beträffande transportstödet upplyses i propositionen att regeringen har tillsatt en särskild utredare (dir. K1989:B) med uppgift att lämna förslag om stödets framtida utformning. Vissa frågor om stödformen behandlas i senare avsnitt av detta betänkande.

Som påpekats i inledningen till detta betänkande startade den regionalpolitiska verksamheten med stöd till företag budgetåret 1965/66 i enlighet med de riktlinjer för en aktiv lokaliseringspolitik som statsmakterna antog på hösten 1964 (proposition 1964:185, bankoutskottets utlåtande 48, rskr. 408). Verksamheten, som till en början var på försök, har alltså med utgången av innevarande budgetår pågått i 25 år.

Under denna tid har stödformerna förändrats i olika avseenden vid de återkommande översyner av regionalpolitikens inriktning och innehåll som utskottet också erinrat om inledningsvis. Dessutom har ofta gjorts justeringar i stödreglerna i samband med de årliga budgetprövningarna.

I den nu föreliggande propositionen 76 anger industriministern några utgångspunkter för en ny revidering av det regionalpolitiska företagsstödet. Dessa utgångspunkter ansluter till vad som tidigare sagts i propositionen om att det är önskvärt att det sker en tyngdpunktsförskjutning från direkt företagsstöd till infrastrukturella insatser, att åtgärderna koncentreras till områden med de långsiktigt svåraste problemen och att handläggningen av det regionalpolitiska stödet förenklas och decentraliseras ytterligare. En förskjutning sägs vidare böra ske från stöd till investeringar i byggnader och maskiner till stöd för immateriella investeringar. Härutöver presenteras i samma avsnitt andra aktuella förändringar av stödformerna. Dessa föreslås bli färre än nu som ett led i strävandena att förenkla stödgivningen.

Utskottet kommer in på de ovan sammanfattade utgångspunkterna i den följande behandlingen av de konkreta ändringsförslagen i propositionen och motionerna beträffande formerna för företagsstödet. Med denna notering föreslår utskottet att det aktuella avsnittet av propositionen av riksdagen läggs till handlingarna.

Lokaliseringsstöd och investeringsbidrag

Den fortsatta användningen av stödformerna

Lokaliseringsstödet, dvs. lokaliseringsbidrag och lokaliseringslån, har funnits alltsedan stödverksamheten började i mitten av 1960-talet. Proportionerna när det gäller användningen av bidrag och lån har dock förändrats under åren. Tidigare dominerade långivningen. Som exempel kan nämnas att för stödperioden 1973—1979 avsattes 1 000 milj.kr. till bidrag mot 3 200 milj.kr. till lån. Under de senaste åren motsvarar det sammanlagda beloppet av beviljade lån mindre än en tredjedel av det sammanlagda bidragsbeloppet.

Det är bl.a. mot denna bakgrund som regeringen föreslår att lokaliseringslånen avskaffas. Även investeringsbidraget föreslås utgå ur stödssystemet. Detsamma gäller — som senare redovisas — om offertstödet och regionalpolitiskt utvecklingskapital. Lokaliseringsbidraget förutsätts vara kvar men med lägre procentsatser. Å andra sidan förordar regeringen att det för immateriella ("mjuka") investeringar tillkommer ett nytt bidrag, benämnt utvecklingsbidrag.

Utskottet har nyss erinrat om att den regionalpolitiska stödverksamheten under de 25 år den pågått ständigt förändrats. En följd av förändringarna är en tilltagande komplexitet i regelsystem och regelhantering. Det har varit en uppgift för REK87 liksom för tidigare regionalpolitiska utredningar att föreslå regelförenklingar. Som remissinstanserna och industriministern konstaterat har kommittén inte lagt fram några egentliga förslag i det avseendet.

Den överarbetning av kommittéförslaget som skett i regeringskansliet har, som framgått av redogörelsen ovan, lett till färre stödformer. Därtill kommer att med avvecklingen av de statliga industricentra upphör en särskild form av lokalsubventioner.

Utöver utrensningen av stödformer föreslår regeringen förändringar av själva regelhanteringen liksom av uppföljnings- och utvärderingsansvaret.

Regeringens förenklingssträvanden har över lag mottagits positivt i parti- och kommittémotionerna, och utskottet vill uttala sin tillfredsställelse över denna inriktning av regeringsförslagen. Som utskottet ser det bör det vara en bestämd målsättning att så långt möjligt verka för förenklingar i regelsystemet och en decentraliserad och sammanhållen ärendehandläggning.

Utskottet går härfter över till regeringens och motionernas konkreta förslag beträffande lokaliseringsbidrag, lokaliseringslån och investeringsbidrag.

I fråga om stöd till byggnader, maskiner m.m. innebär regeringens förslag att lokaliseringsbidraget behålls som enda form av stöd och att, som nämnts, lokaliseringslånen och investeringsbidragen avskaffas. Moderata samlingspartiet godtar enligt motion A83 den senare delen av förslaget men anser att riksdagen beträffande lokaliseringsbidraget, med avslag på propositionen i denna del, skall ersätta detta bidrag med en ny stödform, kallad *riskgarantilån*.

Moderaterna anför härom i motionen att de högre riskerna med företagsengagemang i Norrlands inland behöver kompenseras, vilket bör ske med de föreslagna riskgarantilånen. Dessa förutsätts vara ränte- och amorteringsfria under ett antal år, som fastställs i en plan för varje enskilt projekt. Motionärerna utgår vidare från att riskgarantilånen hanteras i nära samverkan med berörda banker. Dessa antas svara för det utlånade kapitalet och staten för kostnaderna för räntor och amorteringar.

Förslag att ersätta lokaliseringsbidragen med riskgarantilån har förts fram av moderata samlingspartiet sedan mitten av 1980-talet. Enligt utskottets uppfattning medför dessa lån inte några egentliga fördelar. Tvärtom minskar man sannolikt möjligheterna att påverka företagen att göra regionalpolitiskt önskvärda lokaliseringsval. Detta vill utskottet lika litet nu som tidigare medverka till och därför avstyrks motion A83 i denna del. Lokaliseringsbidraget bör alltså vara kvar som stöd till byggnader och maskiner m.m.

I anslutning till regeringsförslaget att avskaffa lokaliseringslånen föreslår centern i kommittémotionen A111 att stödsystemet kompletteras med statliga *kreditgarantier*.

Som ett av skälen för att avskaffa lokaliseringslånen sägs i propositionen att dessa lån numera endast i undantagsfall har avgörande betydelse för om ett lokaliseringsprojekt skall komma till stånd. Utskottet anser att det för sådana undantagsfall inte är behövligt att komplicera stödsystemet med kreditgarantier. Detta motverkar förenklingssträvandena. I propositionen pekar industriministern på de sär-

skilda kreditmöjligheter som står till buds för att tillgodose angelägna stödprojekt i de fall företagen inte kan erbjuda säkerheter som är tillfyllest för reguljära banklån. I sista hand bör det finnas möjlighet att bevilja ett förhöjt lokaliseringsbidrag. Liksom regeringen anser utskottet således att lokaliseringslånen bör avskaffas utan att de samtidigt ersätts med kreditgarantier. Motion A111 avstyrks därmed på denna punkt.

Investeringsbidrag kan för närvarande beviljas av länsstyrelserna för investeringar i byggnader och maskiner m.m. ingående i projekt utanför stödområdena. Bidragen har enligt propositionen utnyttjats i liten omfattning och bör avvecklas.

Miljöpartiet de gröna yrkar i motion A106 att riksdagen skall uttala sig för att länsstyrelserna skall ha möjlighet att till mindre del fördela bl.a. lokaliseringsstöd utanför det stödområde de i första hand är avsedda för. I sak innebär motionsförslaget på denna punkt att den stödmöjlighet investeringsbidraget nu ger bör behållas. Torsten Karlsson m.fl. (s) hävdar i motion A39 uttryckligen att investeringsbidraget bör kvarstå.

Med hänsyn till vad som upplysts i propositionen om det ringa utnyttjandet av investeringsbidraget anser utskottet att motionsförslagen inte tillgodoser något mer uttalat behov. Däremot hindrar de den önskade förenklingen av stödsystemet, och utskottet avstyrker de båda motionerna i föreliggande delar.

Lokaliseringsbidragets storlek

Med nuvarande regler beviljas lokaliseringsbidrag med högst följande procentandelar av totalkostnaderna för företagsinvesteringar i byggnader, markanläggningar, maskiner och inventarier:

Stödområde A 50 %

Stödområde B 35 %

Stödområde C 20 %

I tillfälliga stödområden, som regeringen kan inrätta, är den högsta procentandelen 15 eller 20 %. Bidrag till att uppföra lokaler för uthyrning och till markberedning för torvproduktion är lägre än nu sagts.

Undantagsvis (om det föreligger "synnerliga skäl") kan regeringen medge lokaliseringsbidrag med upp till 70 % av investeringskostnaden för projekt i hela landet.

Regeringen föreslår i likhet med REK87 en sänkning av procentandelarna. Maximalt skall bidrag utgå i det nya stödområdet 1 med 35 % och i stödområde 2 med 20 %.

Procentandelen i tillfälliga stödområden bör få bestämmas av regeringen i varje särskilt fall, dock till högst 35 %. För uthyrning av lokaler och för markberedning för torvproduktion föreslås en högsta andel som är 5 procentenheter lägre än den som gäller för resp. stödområde. I dag är bidragsreduceringen i dessa fall 10 procentenheter.

Slutligen anser regeringen att det liksom hittills bör finnas möjlighet att i undantagsfall bevilja lokaliseringsbidrag med högre procentandelar än som gäller för stödområdet. Detta har antytts i det närmast föregående avsnittet. Denna högre andel föreslås bli maximerad till 50 %.

Nu gällande allmänna villkor för att få regionalpolitiskt stöd bör fortfarande gälla. Däri ingår att nuvarande könskvotering skall bestå, dvs. målsättningen att minst 40 % av nytillkommande platser skall förbehållas vardera könet.

I motionerna redovisas följande ställningstaganden till regeringens förslag beträffande lokaliseringsbidraget.

Moderata samlingspartiets avstyrkande av att lokaliseringsbidraget i fortsättningen används som stödform har behandlats i det föregående avsnittet.

Folkpartiet föreslår — med hänvisning till förslaget i motion A97 att nuvarande stödområde skall behållas — att lokaliseringsbidraget får utgå med maximalt 35 % i stödområde A, 25 % i stödområde B och 15 % i stödområde C.

Centerpartiet föreslår i kommittémotionen A111 följande procentandelar:

	Resursom- råde A	Resursom- råde B	Resursområde C	
			Landsbygds- delar	Övriga delar
Byggnader	50 %	40 %	40 %	30 %
Maskiner	35 %	25 %	20 %	20 %

Centern motsätter sig att bidraget reduceras för byggnader som uppförs för uthyrning och påpekar särskilt att stödet skall vara detsamma för såväl privata som kommunala industrihus.

I fråga om industrihusen finns yrkanden också i motionerna A70 av Ulla Orring (fp) och A108 av Maggi Mikaelsson (vpk). Yrkandena innebär att bidraget inte bör reduceras för kommunägda industrifastigheter.

Miljöpartiet de gröna motsätter sig enligt motion A106 att lokaliseringsbidraget sänks. Något yrkande härom framställs dock inte i motionen.

Vänsterpartiet kommunisterna anser som framgått i avsnittet om stödområdesindelningen att de nuvarande stödområdena B och C med vissa modifieringar skall ingå i det nya stödområdet 2. För kommunerna i nuvarande stödområde C innebär förslaget ett bibehållet lokaliseringsbidrag på samma nivå som för närvarande, dvs. 20 %.

Utskottet gör följande bedömning.

I det föregående har utskottet biträtt regeringens principer för en ny stödområdesindelning, innebärande att antalet stödområden minskas från tre till två. Vid bifall till detta ställningstagande från riksdagens sida faller förutsättningarna för folkpartiets och centerns bidragsalternativ. Dessa alternativ bygger på att nuvarande tredelade stödområdesindelning behålls i oförändrat skick resp. med vissa förändringar.

Den sänkta bidragsnivån utgår från vad REK87 har förordat, och de skäl som anförs av kommittén med kompletteringar av industriminis-

tern anser utskottet vara övertygande. Utskottet vill för egen del i detta sammanhang peka på de förbättringar i bidragshänseende som görs för s.k. immateriella investeringar med det nya utvecklingsbidrag som behandlas i det följande. Vidare vill utskottet framhålla att de verksamheter som beviljas regionalpolitiskt stöd förutsätts kunna drivas utan fortsatt stöd. Detta innebär, som industriministern påpekar, att avkastningskravet inte får sättas alltför lågt. Dessutom bör det inte råda någon tveksamhet om att ansvaret för de projekt som får stöd ligger hos företagen själva och deras övriga privata finansiärer.

När det sedan gäller den särskilda frågan om bidragsnivån för uthyrningslokaler påpekas i propositionen att skälet till det lägre bidraget i dessa fall är att det generellt sett inte är en samhällelig uppgift att tillhandahålla lokaler åt företagen. De bör stimuleras att bygga egna lokaler. Därtill har det visat sig att företag som får hyra subventionerade lokaler ofta får ett totalt större stöd, eftersom de även kan få lokaliseringsbidrag till sina maskininvesteringar. Bidragsreduceringen är som nämnts i dag 10 procentenheter. Med regeringsförslaget minskar bidragsskillnaden till 5 procentenheter. Utskottet anser att det inte heller på denna punkt är motiverat att gå ifrån propositionen.

Med avstyrkande av de ovan redovisade yrkandena i motionerna A70, A97, A108 och A111 biträder utskottet sålunda regeringens förslag beträffande de andelar med vilka lokaliseringsbidraget i fortsättningen skall täcka stödföretagens kostnader för investeringar i byggnader, maskiner m.m.

Övriga frågor om lokaliseringsbidraget

I propositionen berörs också frågor om den fortsatta stödgivningen till teknikcentra, bidragets storlek per arbetstillfälle, stöd till miljöinvesteringar, nedskrivningsperioder m.m. Dessa frågor har inte aktualiserats i de föreliggande motionerna, och utskottet anser att vad som här anförts i propositionen kan godtas. I sammanhanget noterar utskottet att hittills gällande allmänna villkor för stöd alltiämt skall gälla. Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att könskvoteringsregeln har uppmärksammas och att regeringen har förutsatt att den skall behållas i nuvarande omfattning.

Utvecklingsbidrag

Bidragets konstruktion m.m.

I likhet med REK87 föreslår regeringen en ny stödform, utvecklingsbidrag, för immateriella ("mjuka") investeringar i stödområdena. Som exempel på sådana investeringar kan anföras åtgärder för produktutveckling, marknadsföring och utbildning. För närvarande kan stöd till investeringar av detta slag lämnas i form av lokaliseringslån, offertstöd och regionalpolitiskt utvecklingskapital. Med tillkomsten av utvecklingsbidraget anser regeringen att offertstödet och regionalpolitiskt utvecklingskapital kan avskaffas som stödformer, såsom nyss förutsatts ske beträffande lokaliseringslånen.

Utvecklingsbidragets andel av företagens investeringskostnader skall utgöra högst 50 %. Som högsta bidrag för ett projekt förordar regeringen ett belopp av 500 000 kr. I undantagsfall skall det vara möjligt att lämna utvecklingsbidrag dels med högre belopp än nu sagts, dels till projekt även utanför stödområdena och dels till projekt utan direkt samband med immateriella investeringar. Som exempel på nu avsedda undantag nämner industriministern bidrag till etableringar av privata företag inom tjänste- och servicesektorn utanför stödområdena. Vidare bör försök kunna göras med att staten tillgodogör sig avkastningen på lyckade projekt, exempelvis som villkor för att bevilja ett större utvecklingsbidrag.

Det nya *utvecklingsbidragets konstruktion* har tagits upp till diskussion i moderaternas partimotion A83. Motionärerna godtar att utvecklingsbidrag får beviljas med upp till 500 000 kr. Bidragskostnaderna förutsätts bli finansierade från länsanslaget. Däremot avvisar motionärerna den föreslagna möjligheten att undantagsvis bevilja bidrag med högre belopp än det angivna. Därmed, tillägger motionärerna, finns ingen anledning med den märkliga konstruktion med ägarkapital som regeringen har föreslagit.

Utskottet godtar för sin del regeringens förslag, även när det gäller möjligheterna att i undantagsfall frångå principerna för bidragets reguljära användning. Med anlitande i speciella fall av den friare hanteringen av bidraget kan man på motsvarande sätt som i dag sker genom offertstödet främja regionalpolitiskt angelägna etableringar av företag inom tjänste- och servicesektorn. Den av moderaterna kritiserade möjligheten för staten att få del av avkastningen från lyckade lokaliseringprojekt finns redan genom reglerna för det regionalpolitiska utvecklingskapitalet. Staten bör inte avhända sig den möjligheten genom att den stödformen avskaffas. Utskottet anser med andra ord att rekvisiten för det nya bidraget inte bör utformas så snävt som moderaterna kräver. I enlighet härmed tillstyrker utskottet propositionen i denna del och avstyrker motion A83 i motsvarande del. Till frågan om bidragets finansiering återkommer utskottet i avsnittet om anslagsfrågor.

Centern yrkar i kommittémotionen A111 att *offertstödet skall behållas* inom de av centern föreslagna resursområdena A och B.

Yrkandet strider mot de strävanden att förenkla stödssystemet som centern i samma motion har ställt sig positiv till. Vidare bör påpekas att med den friare användning av utvecklingsbidraget som utskottet tillstyrkt för särskilda fall bör det vara möjligt att tillgodose det syfte motionärerna vill uppnå. På dessa grunder avstyrker utskottet det föreliggande motionsyrkandet.

I detta sammanhang tar utskottet upp ett av centern i partimotionen A118 framlagt förslag avseende offertstödet. I motionen yrkas att om ett företag driver verksamhet inom ett område med tillfällig investeringsavgift och avser att göra en investering i något av de av centern förordade resursområdena så skall företaget kunna erbjudas offertstöd t.ex. i form av skattelättnader.

Liknande förslag har nyligen behandlats av skatteutskottet, som i sitt yttrande avstyrker det nu redovisade förslaget. Med hänvisning till det berörda fackutskottets ställningstagande som biträds av arbetsmarknadsutskottet avstyrks det förevarande centeryrkandet.

Övriga frågor om utvecklingsbidraget

Vad i övrigt anförts i propositionen om utvecklingsbidraget lämnas av utskottet utan erinran med påpekande av att en i propositionen och motion A111 (c) berörd fråga om s.k. konsultcheckar behandlas i ett följande avsnitt.

Sysselsättningsstöd/bidrag

Stödgivningen i huvuddrag

Sysselsättningsstödet skall stimulera företagen till ökad sysselsättning och ger kompensation för inkörningskostnaderna när ett företag nystartar eller utvidgar sin verksamhet. I nuvarande stödområde A lämnas bidrag med sammanlagt 180 000 kr. per ny årsarbetskraft och i stödområde B med sammanlagt 110 000 kr. Beloppen fördelas i stödområde A på sju år (kalenderår) och i stödområde B på fem år. Sysselsättningsstöd kunde tidigare beviljas även i stödområde C. Stödbeloppet var 55 000 kr. fördelat på tre år. Bidragsgivningen i stödområde C är nu under avveckling eftersom nytt stöd inte får beviljas sedan år 1988.

Regeringen föreslår att sysselsättningsstödet — med den ändrade benämningen sysselsättningsbidrag — höjs till sammanlagt 200 000 kr. i det nya stödområdet 1 och till 120 000 kr. i stödområde 2 samt att stödgivningen fördelas på fem år i båda stödområdena. Bidragsutbetalningarna under den perioden framgår av följande tabell, som anger belopp per ny årsarbetskraft:

	Stödområde 1 kr.	Stödområde 2 kr.
Förstaårsstöd	60 000	40 000
Fortsatt stöd för		
andra året	50 000	30 000
tredje året	40 000	25 000
fjärde året	30 000	15 000
femte året	20 000	10 000
Summa	200 000	120 000

Den begränsning av stödgivningen till tjänsteföretag som REK87 förutsett avvisas av regeringen.

I fråga om *sysselsättningsbidragets belopp och geografiska avgränsning* presenterar moderaterna och centern följande alternativ.

Moderaterna anser i motion A83 att sysselsättningsstödet kan vara ett alternativ till de riskgarantilån de föreslagit och således inte utgöra ett komplement till dessa lån eller andra stödformer. Bidraget bör ges restriktivt och beviljas endast i stödområde 1. Det sammanlagda beloppet bör vara 100 000 kr. fördelat på tre år.

Centern godtar i motion A111 de av regeringen föreslagna beloppen i de av centern föreslagna resursområdena A och B. För område C

föreslås att bidraget återinförs med ett sammanlagt belopp av 55 000 kr. Sysselsättningsbidrag skall alltså enligt centern kunna ges till industri- och tjänsteföretag i hela det av centern föreslagna resursområdet.

Samma förslag beträffande område C finns i motion A59 av Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Marianne Andersson i Vårgårda (båda c).

Utskottet kan inte dela moderaternas närmast negativa inställning till sysselsättningsbidraget och dess användning. Deras förslag till utformning av bidraget avstyrks. Centerförslagen beträffande bidraget anser utskottet inte vara aktuellt att ta upp till sakdiskussion med hänvisning till utskottets ställningstagande till regeringens förslag till ny stödområdesindelning. Med det ställningstagandet kommer det i fortsättningen inte längre att finnas ett stöd- eller resursområde C. Med avstyrkande av de förevarande motionsyrkandena biträder utskottet regeringens ovan redovisade förslag beträffande sysselsättningsbidraget.

I tre motioner, A53 av Kjell Ericsson och Jan Hyttring (båda c), A78 av Göran Engström och Birgitta Hambræus (båda c) och A112 av Jan Hyttring m.fl. (c), framställs yrkanden om *sysselsättningsbidrag till turistnäringen*. Motionärerna vill att sysselsättningsbidrag skall kunna lämnas till turistföretag även i stödområde (resursområde) C. Vidare påtalas i två av motionerna att sysselsättningsbidrag lämnas för helårstjänster, vilket vållar svårigheter när arbete inom turistnäringen kombineras med annat säsongarbete.

Kulturutskottet anför i sitt yttrande över motionerna att då arbetsmarknadsutskottet tar ställning till stödområdesindelningen får utskottet också pröva om det är motiverat att göra undantag för indelningen när det gäller turismen. Vad beträffar helårsanställning, fortsätter kulturutskottet, ligger det i sakens natur att turistsäsongen i många fall är kort, vilket är ett problem. Å andra sidan skulle bidragsreglerna kompliceras om man ger avkall på helårsanställning.

För egen del får arbetsmarknadsutskottet redovisa följande ställningstaganden.

Regionalpolitiskt stöd inkl. sysselsättningsstöd lämnas till turistnäringen endast i de nuvarande stödområdena A och B. En första begränsning i stödgivningen beslöts år 1982 på förslag av den dåvarande tvåpartiregeringen som en prioritering av inlandskommunerna i Norrland och med hänsyn till turismens betydelse för dessa kommuner. De möjligheter som efter år 1982 fanns kvar att ge regionalpolitiskt stöd till turistverksamhet i stödområde C slopades förra året, varvid vissa hänsynstaganden gjordes till Gotland.

Skälen för att begränsa stödgivningen till turistisk verksamhet är enligt utskottets uppfattning alltför bärande. Med hänsyn härtill och till utskottets inställning i fråga om stödområdesindelningen kan utskottet inte förorda att sysselsättningsstöd/bidrag återinförs i de kommuner som nu ingår i stödområde C.

Med anledning av det i motionerna och kulturutskottets yttrande berörda problemet med helårstjänster erinrar arbetsmarknadsutskottet om de regler som gäller för bidragsberäkningen.

Sysselsättningsstöd/bidrag beräknas inte per helårstjänster utan per årsarbetskraft. Antalet arbetskrafter räknas fram genom att det vid

företaget utförda totalantalet arbetstimmar under ett kalenderår divideras med ett timantal som skall anses motsvara ett helårsarbete. Detta timantal är enligt vad SIND fastställt för närvarande 1 520. Timantalet räknas således fram oberoende av om de vid företaget är anställda för helår, delår, deltid eller säsong. Såvitt utskottet kan finna tar alltså de beräkningsregler som gäller hänsyn till de säsongsvängningar i sysselsättning som förekommer i exempelvis turistnäringen.

Med hänvisning till det ovan anförda avstyrker utskottet att riksdagen ansluter sig till vad som anförts i de tre motionerna om sysselsättningsbidrag till turistnäringen.

Övriga frågor om sysselsättningsbidraget

I propositionen förutsätts att som bidragsvillkor skall oförändrat gälla att minst 40 % av de nytilkomna arbetstillfällena skall förbehållas varadera könet. Vidare erinras om att vid sidan av sysselsättningsstöd kan flyttningsstöd lämnas när arbetstagare med kvalificerad yrkesutbildning tar anställning inom ett stödområde vid ett företag med stödberättigad verksamhet.

Vad här anförts i propositionen lämnar utskottet utan erinran.

Handläggning och uppföljning

Med gällande principer ankommer det utom i två avseenden på regeringen att fastställa ordningen för att behandla ärenden och fatta beslut om regionalpolitiskt stöd.

Ansvaret att avgöra stödärendena är i dag uppdelat mellan regeringen, SIND och länsstyrelserna. När det gäller sysselsättningsstödet och regionalpolitiskt utvecklingskapital har även länsarbetsnämnderna och de regionala utvecklingsfonderna beslutsfunktioner. Dessa organ deltar vidare i beredning och uppföljning av stödgivningen i övrigt.

Som ett led i strävandena att förenkla stödgivningen anför industriministern att beslutsfattandet på regional nivå i fortsättningen bör samlas hos ett organ, länsstyrelserna. Dessa bör även ha hela ansvaret för stödärendenas beredning och uppföljning på regional nivå. Länsarbetsnämnderna och de regionala utvecklingsfonderna förutsätts därvid bli anlitade av länsstyrelserna för uppgifter i stödgivningen.

I undantagsfall, fortsätter industriministern, är det också i fortsättningen motiverat att beslut fattas på central nivå av SIND eller regeringen. Hur ärendefördelningen skall ske mer i detalj på den centrala nivån kommer att bestämmas senare av regeringen.

Som nyss nämnts är handlägningsordningen i två fall fastställd av riksdagen. I det ena är det fråga om den beloppsmässiga avgränsningen av *länsstyrelsernas beslutsrätt* beträffande det regionalpolitiska stödet. Det andra fallet gäller rätten att till regeringen *överklaga beslut av SIND*.

Vad först beträffar beslutsrätten så kan länsstyrelserna med nuvarande bestämmelser bevilja bidrag till investeringar om kapitalbehovet inte överstiger 12 milj.kr. Regeringen föreslår att beloppsgränsen höjs till 15 milj.kr.

Beslut i stödärenden som meddelats av en länsstyrelse kan inte överklagas. Däremot kan beslut som fattas av SIND överklagas hos regeringen. I propositionen föreslås att denna överklagningsrätt slopas.

I fråga om dessa förändringar uttalar folkpartiet i motion A97 att länsstyrelsernas beslutsrätt bör omfatta projekt upp till 20 milj.kr. Centern förordar i motion A111 att beloppsgränsen höjs till 25 milj.kr. Bidrag till projekt som överstiger det beloppet bör beslutas av regeringen efter det att ärendena har beretts av en länsstyrelse eller SIND. De beslut regeringen fattar i stödärendena bör anmälas i samband med riksdagens frågestund, tilläggs i motionen.

I denna avvägning av beloppsgränserna har utskottet stannat för samma bedömning som regeringen. Länsstyrelsernas beslutsrätt bör i fortsättningen enligt utskottets mening omfatta projekt med ett investeringsbehov upp till 15 milj.kr. Med detta ställningstagande saknas anledning för utskottet att gå in på den i centermotionen föreslagna handläggningsordningen och de konsekvenser den har för överklagningsrätten. Utskottet tillstyrker alltså regeringens förslag med avstyrkande av motionerna A97 och A111 i berörda delar.

Folkpartiet förordar i motion A97 också en *utvärdering av länsstyrelsernas stödverksamhet*.

Enligt propositionen kommer SIND att få ett direkt uppdrag att svara för utvärdering av stödverksamheten medan länsstyrelserna skall svara för uppföljningen av de enskilda stödärendena på det sätt som nyss angivits. Utskottet vill med anledning av motionen instämma i att det är av stor vikt att både uppföljning och utvärdering av de uppnådda resultaten av stödverksamheten förbättras. Betydelsen härav ökar med den fortsatta decentralisering av stödgivningen som sker.

Vidare bör här erinras om att utskottet nyligen har föreslagit riksdagens revisorer att granska länsstyrelsernas användning av det s.k. länsanslaget. Motionens önskemål om utvärdering är med hänsyn härtill och till vad ovan anförts tillgodosett, och det är inte påkallat med någon åtgärd med anledning av motionen i den nu aktuella delen.

Vad som i övrigt anförts i förevarande avsnitt av propositionen om handläggningsordning m.m. för regionalpolitiskt stöd föreslås av riksdagen bli lagt till handlingarna.

Nedsatta socialavgifter

Enligt en särskild lag, 1983:1055, har företagen i Norrbottens län möjlighet att få nedsättning av socialavgifter och den allmänna löneavgiften. Nedsättningen av dessa avgifter är 10 procentenheter. I första hand är det folkpensionsavgiften och därefter barnomsorgsavgiften som skall nedsättas.

Nedsättningen omfattar hela länet med undantag för Svappavaara samhälle i Kiruna kommun. Där är företagen i princip helt befriade från socialavgifter t.o.m. år 1993. Branschmässigt gäller nedsättningen

följande verksamheter: Gruvor, tillverkning, produktionsinriktad parti-handel, uppdragsverksamhet samt hotell-, pensionats- eller camping-verksamhet.

Företag i länet som har haft en nettoökning av sin sysselsättning kan utöver avgiftsnedsättningen få bidrag till kostnaderna för arbetsgivaravgifter med 10 000 kr. per helårsarbetare och kalenderår. Består nettoökningen kan bidrag erhållas under ytterligare två år.

De nu beskrivna reglerna gäller även egenföretagare.

Regeringen föreslår att systemet med avgiftsnedsättning behålls med följande förändringar, att gälla fr.o.m. den 1 januari 1991 t.o.m. år 2000.

Nedsättningen skall som hittills utgöra 10 procentenheter. Den geografiska omfattningen utökas till hela stödområde 1. De företag som är verksamma i detta stödområde men utanför Norrbottens län får under år 1991 en nedsättning med 5 procentenheter. Därefter skall nedsättningen gälla fullt ut. I Norrbottenkommunerna utanför stödområde 1 får företagen övergångsvis en avgiftsnedsättning med 5 procentenheter under fem år.

Den totala avgiftsbefrielsen i Svappavaara samhälle bör enligt regeringen upphöra med utgången av år 1993 och därefter ersättas med samma regler som skall gälla för stödområde 1. Även det särskilda bidraget till företag som ökar sin sysselsättning föreslås bli avskaffat.

Av tekniska skäl föreslår regeringen att nedsättningen som enligt gällande lag enbart gäller folkpensions- och barnomsorgsavgift skall inkludera även sjukförsäkringsavgiften. Denna förändring föreslås gälla redan fr.o.m. den 1 januari 1990.

Också beträffande den branschmässiga omfattningen av avgiftsnedsättningen föreslår regeringen förändringar. Vissa basindustrier skall undantas. Härmed avser regeringen malmgruvor, massa- och pappersindustri samt järn-, stål- och ferrolegeringsverk. Å andra sidan förordas att nedsättningen utvidgas att gälla restaurang- och kaféverksamhet, om verksamheten bedrivs i kombination med hotell-, pensionats- eller campingverksamhet.

Liksom hittills skall verksamhet som bedrivs av kommuner och statliga myndigheter undantas från avgiftsnedsättningen. Vad nu sagts gäller inte de statliga affärsdrivande verken som oförändrat skall ha rätt till nedsatta socialavgifter.

Regeringen hemställer att riksdagen skall dels godkänna vad som anförts i propositionen om nedsatta socialavgifter, dels anta ett förslag till ny lag om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift, dels ett lagförslag med följdändring i lagen om allmän löneavgift, dels ock förslag till ändring i den nu gällande lagen om avgiftsnedsättning i Norrbottens län beträffande sjukförsäkringsavgiften.

I de i ärendet föreliggande motionerna diskuteras regeringsförslagets gränsdragningar i såväl geografiskt som branschmässigt hänseende. Innan utskottet går in på motionsyrkanden med den inriktningen tar utskottet upp till överväganden frågan om användningen av *nedsatta*

socialavgifter som regionalpolitiskt styrmedel. Frågan har aktualiserats från helt skilda utgångspunkter i motioner från vänsterpartiet kommunisterna och miljöpartiet de gröna.

Vpk avvisar i motion A107 liksom tidigare denna form av företagsstöd. Partiet anser att det finns både principiella och praktiska skäl som talar mot detta slag av speciella privilegier för företag. Förmånerna är inte förenade med någon rimlig insyn och möjlighet till uppföljning från statens sida gentemot företagen, såsom fallet torde vara med bl.a. lokaliseringsbidragen.

Miljöpartiet de gröna stöder tanken att använda nedsatta socialavgifter som regionalpolitiskt styrmedel men anser i motion A106 att man bör anlägga ett betydligt vidare perspektiv på frågan än som görs i propositionen. I motionen anförts vidare att det är ett viktigt inslag i miljöpartiets skattepolitik att öka skatterna på energi, knappa råvaror och utsläpp i miljön och i stället sänka skatterna på arbete. En sådan omläggning av skatterna ("skatteväxling") sägs göra det mer lönsamt med hushållning och återvinning.

Mot denna bakgrund föreslår miljöpartiet att arbetsgivaravgifterna sänks med

- 10 procentenheter för alla arbetsgivare och egenföretagare i hela Norrland, de delar av Svealand som skall ingå i stödområde 2 samt på Gotland,
- med ytterligare 10 procentenheter i stödområde 1 för verksamheter i de branscher som anges i propositionen,
- med 1,5 procentenheter i övriga delar av landet utom storstadsområdena samt
- med 1,5 procentenheter för sjukvård samt handikapp- och barnomsorg i storstadsområdena. I övrigt skall inte ske någon avgiftsnedsättning i dessa områden.

Kostnaden för att i en första omgång sänka arbetsgivaravgifterna på detta sätt uppskattas i motionen till 14 miljarder kronor.

Ett liknande yrkande framställdes förra året av miljöpartiet i motion 1988/89:N453.

Utskottet gör följande bedömning.

Nedsättning av sociala avgifter tillkom som regionalpolitiskt medel i början av 1980-talet. REK87 anser att stödformen bör behållas. Utskottet konstaterar att det nu liksom tidigare råder en bred uppslutning i riksdagen kring tanken att nedsatta socialavgifter bör ingå bland de regionalpolitiska medlen för att främja företagsutveckling. Mot den bakgrunden går utskottet inte in på en närmare argumentering för att avgiftsnedsättningen skall kvarstå i den regionalpolitiska medelsarsenalen utan avstyrker det aktuella vpk-yrkandet.

Inte heller miljöpartiet de grönas vittsyftande förslag till omläggning av skatte- och avgiftspolitik har vunnit anslutning i riksdagen när de har förts fram i andra sammanhang (se senast 1989/90:FiU20 s. 84–86). Den av miljöpartiet beräknade kostnaden för omläggningen, 14 miljarder kronor, kan f.ö. jämföras med de knappt 2 miljarder kronor som innevarande budgetår anslagits till regionalpolitiken. Utskottet avstyrker miljöpartiets yrkanden.

Utskottet går här efter över till frågan om *avgiftsnedsättningens geografiska omfattning*. Den frågan regleras i 1, 5 och 6 §§ i regeringens förslag till ny lag om avgiftsnedsättningen.

Folkpartiet uttalar i motion A97 att avgiftsnedsättningen med tio procentenheter även bör omfatta de delar av Norrbottens län som inte kommer att ingå i stödområde A. Ulla Orring (fp) yrkar i motion A71 att nedsättningen skall omfatta nuvarande stödområde A och därutöver Malå och Norsjö kommuner samt Fällfors, Jörn och Kalvträsk i Skellefteå kommun och Kristineberg i Lycksele kommun.

Centern yrkar i motion A111 att nedsättningen med tio procentenheter skall gälla i hela det av centern föreslagna resursområdet A och med fem procentenheter i de Norrbottenkommuner som av centern hänförts till resursområde B.

Sten-Ove Sundström m.fl. (s) motsätter sig i motion A34 att nedsättningen av avgifterna med fem procentenheter i kustområdena i Norrbottens län skall upphöra efter fem år. De anser att det först måste göras en ordentlig utvärdering av effekterna av nedsättningen och arbetsmarknadsläget. Vad som anförts i motionen föreslås regeringen bli underrättad om.

Utskottet instämmer i propositionens uttalande att avgiftsnedsättningen bör förbehållas de delar av landet där det råder varaktiga konkurrensnackdelar. Att en avgiftsnedsättning med den aktuella omfattningen, tio procentenheter, skall sättas in i kommuner med de absolut största problemen, dvs. i stödområde 1 (motsvarande) har egentligen inte ifrågasatts i de nu behandlade motionerna.

En följd av den ändrade geografiska gränsdragning som föreslås i propositionen är att avgiftsnedsättningen kommer att upphöra i några kommuner i Norrbottens län. Det är självklart att hänsynen till de företag som i dag åtnjuter avgiftsnedsättning kräver att omläggningen inte genomförs i ett slag, utan den förutsätter övergångsarrangemang. Regeringens förslag om en nedsättning av avgifterna med fem procentenheter under fem år är enligt utskottets uppfattning en rimlig avvägning.

Utskottet ansluter sig med det anförda till regeringens förslag beträffande avgiftsnedsättningens geografiska avgränsning. Med avstyrkande av motionerna A34 samt A71, A97 och A111 i aktuella delar föreslår utskottet att riksdagen antar 1, 5 och 6 §§ i regeringens förslag till lag om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift.

Vad sedan beträffar regeringens förslag till *branschmässig avgränsning av avgiftsnedsättningen* (2 § i regeringens aktuella lagförslag) så yrkar moderaterna i motion A83 att avgiftsnedsättningen skall omfatta samtliga näringsgrenar inkl. de statliga affärsdrivande verken, folkpartiet i motion A97 att den skall gälla all icke offentlig verksamhet och centern i motion A111 att den skall avse all privat verksamhet. Yrkande om sänkning av arbetsgivaravgifterna i stödområdena framställs vidare i motionerna A71 av Ulla Orring (fp) och A423 av Gullan Lindblad och Göthe Knutson (båda m).

Nedsättningen bör enligt motion A111 även omfatta jordbruket och dess förädlingsindustrier i de kommuner i Norrbottens län som enligt

centern bör ingå i resursområde. Liknande yrkanden framställs i motionerna A54 av Stina Eliasson (c) och A68 av Per-Ola Eriksson (c).

Britta Bjelle (fp) yrkar i motion A425 att riksdagen hos regeringen skall hemställa om förslag till avgiftsnedsättning för turism.

Utskottet får för sin del anföras.

Regeringens förslag till branschmässig avgränsning innebär inskränkningar i förhållande till dagsläget. Motsvarande undantag som nu föreslås görs nämligen inte i den nu gällande lagen för malmgruvor, för massa- och pappersindustri eller för järn-, stål- och ferrolegeringsverk. Undantagen motiveras av regeringen med de stora kostnaderna för stödformen och att det därför är nödvändigt att begränsa stödgivningen till verksamheter som i betydande utsträckning kan påverkas av stödet och som inte i första hand konkurrerar på den internationella marknaden. Dessa skäl har inte motsagts i motionerna, och utskottet anser dem vara vägande.

När det gäller jordbruket anser utskottet att denna näringsgren som hittills bör stödjas i särskild ordning. Utskottet erinrar om den livsmedelspolitiska propositionen, 1989/90:146, och med anledning av den väckta motioner, som beträffande glesbygdssöd behandlas i det följande och i övriga delar i jordbruksutskottet.

Moderaterna kritiserar i motion A83 propositionens särskilda begränsningsregel för restaurang- och kaféverksamhet och invänder att sådan verksamhet inte blir mer värdefull för bygden om den bedrivs i kombination med t.ex. en campingplats. Motionärerna förbiser därvid att utan den i propositionen gjorda begränsningen, dvs. utan anknytning till turistisk verksamhet, är restaurang- och kaféverksamhet att betrakta som lokal service. Sådan service har hittills fallit utanför verksamhet som skall anses som stödberättigad i den mån den inte kan tillgodoses inom ramen för glesbygdssödet. Utskottet återkommer till frågan i avsnittet om åtgärder för att främja kvinnors företagande.

Yrkandet i motion A425 (fp) att avgiftsnedsättningen även skall omfatta turism är tillgodosett genom de ovan berörda reglerna om nedsättning för hotell-, pensions- och campingverksamhet och med den föreslagna utvidgningen med restaurang- och kaféverksamhet med turistisk inriktning. I den delen påkallar motionen således inte någon riksdagens åtgärd. Utskottet är inte berett att biträda motionen till den del den innefattar yrkande om att avgiftsnedsättningen för turism skall medges utanför stödområde 1 eller för annan verksamhet såsom skidliftar enligt motionens exemplifiering.

Med de nu redovisade övervägandena tillstyrker utskottet regeringens förslag beträffande branschmässig avgränsning av avgiftsnedsättningen och avstyrker de i anslutning härtill behandlade yrkandena i motionerna A54, A68, A71, A83, A97, A111, A423 och A425. Riksdagen bör i enlighet med vad nu förordats anta 2 § i regeringens aktuella lagförslag.

Förslaget att den särskilda avgiftsbefrielsen i Svappavaara samhälle skall upphöra liksom det särskilda bidraget för ökad sysselsättning har inte berörts i motionerna. Utskottet tillstyrker förslagen liksom att

riksdagen antar återstående delar av den nya lagen om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift. Detsamma gäller om följdändringen i lagen om allmän löneavgift och förslaget att ändra den nu gällande lagen om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län så att nedsättningen även skall omfatta sjukförsäkringsavgiften.

Slutligen lämnar utskottet utan erinran vad som anförts i propositionens avsnitt om nedsatta socialavgifter i den mån det anförda inte har behandlats i det föregående.

Risikkapitalbolag

År 1982 infördes lån till privata investmentbolag som regionalpolitisk stödform. Industriministern uttalar i propositionen att stödformen bör finnas kvar.

I övrigt redovisas i detta avsnitt av propositionen förslaget i REK87 att en del av vinsterna på vattenkraften skulle kunna användas till uppbyggnad av risikkapitalbolag i de fyra nordligaste länen. Något ställningstagande till detta förslag sker inte utan industriministern hänvisar till den nya utredningen om kraftföretagens vinster. Vidare förs resonemang om kapitalförsörjningen i de regionalpolitiskt prioriterade områdena med hänsyn till vad som förordats i finansieringsutredningens betänkande om statligt finansiellt stöd (SOU 1989:24). I den delen hänvisar industriministern till ställningstagandena i den näringspolitiska propositionen (1989/90:88).

Utskottet har ingen invändning mot att regionalpolitiska medel även i fortsättningen kan tas i anspråk för lån till privata investmentbolag. I övrigt föranleder detta avsnitt i propositionen inte något uttalande från utskottets sida. Utskottet föreslår att avsnittet av riksdagen läggs till handlingarna.

Stiftelsen Industricentra

Uppförande och drift av statliga industricentra tillkom som regionalpolitiskt medel i samband med antagandet av nya riktlinjer för regionalpolitiken på hösten 1972. Vid det tillfället fattades också principbeslut om att uppföra de två första anläggningarna, de i Lycksele och Strömsund. Tanken med industricentra var att staten skulle stimulera ny industrisysselsättning på strategiskt viktiga orter i regionalpolitiskt högt prioriterade regioner - i verksamhetens början avsågs härmed s.k. regionala centra i det dåvarande inre stödområdet. Stimulansmomentet ligger i att lokaler tillhandahålls genom uthyrning på förmånliga villkor.

Enligt propositionen har investerats sammanlagt 536 milj.kr. i de industricentra som nu finns på följande åtta orter (inom parentes anges det år då anläggningarna började byggas): Lycksele och Strömsund (1973), Ljusdal (1976), Haparanda (1978), Vilhelmina och Ånge (1980) samt Gällivare och Sveg (1982). Verksamheten administreras av en stiftelse med kansli i Skellefteå.

Ägandeformer och verksamhetens betydelse för näringslivsutvecklingen har granskats av en särskild utredare och av ERU. I propositionen konstateras att de ursprungliga förutsättningarna för verksamheten numera saknas. Stiftelsen bör avvecklas och dess anläggningar säljas. En del av de medel som frigörs vid försäljningen av anläggningarna skall användas till att utveckla näringslivet i de åtta kommuner där anläggningarna är belägna.

Mot regeringens förslag har inte riktats någon invändning i motionerna. Inte heller utskottet har funnit anledning att motsätta sig den föreslagna avvecklingen av stiftelsens verksamhet. Avvecklingen bör genomföras i enlighet med vad regeringen har förordat.

Åtgärder för att främja kvinnors företagande

I det aktuella avsnittet av propositionen redovisar industriministern ett förslag av REK87 om att särskilda kompetenscentra för kvinnor skall inrättas i de särskilt utpekade landsdelarna och att ett visst belopp skall avsättas för ändamålet. Industriministern anser att något nytt organ inte behöver tillskapas. Han menar att befintliga organ bör utveckla sitt arbete med att främja kvinnors företagande.

Industriministern anmäler vidare att SIND skall få i uppdrag att utreda olika frågor om möjligheter och hinder som kvinnor möter som företagare i stödområdena. De synpunkter han anför utvecklas närmare i det följande.

När det gäller åtgärder för att främja företagande bland kvinnor har avgivits följande motionsförslag.

Centern yrkar i motion A118 att regeringen skall ges till känna att det bör inrättas särskilda *besöks- och utvecklingscentra* på länsstyrelsernas regionalekonomiska enheter och inom utvecklingsfonderna. Målsättningen skall vara att kvinnliga sökande, om de så önskar, skall få möjligheter att träffa kvinnliga rådgivare.

Ett motsvarande yrkande om länsorganens ansvar för att stärka kvinnors företagande framställdes även förra året av centern i motion 1988/89:A435.

Agne Hansson och Marianne Jönsson (båda c) yrkar i motion A103 att särskilda mottagnings- och utvecklingsenheter inrättas i Kalmar län för att stödja företagande bland kvinnor.

Marianne Andersson och Stina Gustavsson (båda c) föreslår i motion A410 att *kompetenscentra för kvinnor* på försök startas vid några folkhögskolor, lanthushållsskolor och lantbruksskolor. Motionärerna anser liksom regeringen att särskilda organ för ändamålet inte bör inrättas såsom REK87 förordade.

Göran Engström och Birgitta Hambræus (båda c) hemställer i motion A78 att riksdagen skall uttala att *statsbidragen till barnomsorg* utformas så att de gynnar kvinnligt företagande. Ett likställande av olika former av drift och ägande av exempelvis daghem skulle enligt motionärerna vara en avgörande förbättring för kvinnligt företagande av särskild betydelse för utvecklingen mot jämställdhet i kommuner med svag företagstradition bland kvinnor.

Margareta Winberg (s) föreslår i motion A56 ett tillkännagivande till regeringen av innebörd att det *regionalpolitiska stödet utformas så att det kan användas till verksamheter som av tradition är relevanta för kvinnor*. I motionen görs en genomgång av beviljandet av lokaliserings- och glesbygdssöd beträffande Strömsunds kommun. Av den framgår att kvinnor har fått avslag på ansökningar om bidrag till verksamheter som möbelrenovering, kemitvätt, frisör, kafé, hundpensionat m.m.

Utskottet får erinra om följande.

Frågor om kvinnors företagande ur de aspekter som nu har aktualiserats övervägdes av utskottet vid behandlingen av regeringens förslag till femårig handlingsplan för det fortsatta jämställdhetsarbetet (AU1987/88:17 s. 24-29). Vid det tillfället diskuterade utskottet ganska ingående sådana frågor som kvinnors företagande och de offentliga monopolen, möjligheterna att bidra till en bättre regional balans genom att främja kvinnors företagande samt utvecklingsfondernas verksamhet och inriktning på kvinnliga företagare. I dessa delar hade utskottet vid sina ställningstaganden tillgång till ett yttrande från näringsutskottet (NU1987/88:3 y). Någon enighet i sättet att se på dessa frågor kunde inte uppnås vid ärendebehandlingen, utan reservationer avgavs i fråga om kvinnors företagande och de offentliga monopolen av m, fp, i fråga om regional balans och kvinnors företagande av c och i fråga om utvecklingsfondernas verksamhet av m, fp och c var för sig.

I såväl den föreliggande propositionen om regionalpolitiken som i propositionen om näringspolitiken (1989/90:88) bekräftar regeringen för sin del att kravet på ökad jämställdhet skall vara en utgångspunkt för strävandena att öka det kvinnliga företagandet. I stödområdena har kvinnorna, påpekas det, fortfarande lägre förvärvsfrekvens och arbetar i högre grad inom traditionella yrkesområden än i det övriga landet. Det sägs därför vara särskilt viktigt att möjligheterna för kvinnor att vara företagare främjas i dessa områden.

Vidare hänvisas till att så gott som samtliga utvecklingsfonder har genomfört särskilda aktiviteter för kvinnliga företagare. Många fonder har bedrivit kurser och seminarier om marknadsföring, ledarskap och starta-eget. Andra aktiviteter har varit rådgivning, bildande av nätverk och föreningar samt mässor och utställningar. Erfarenheterna har visat att behovet och intresset för denna verksamhet är stort.

Dessutom upplyses i propositionerna att regeringen har anslagit medel till SIND för att finansiera ett treårigt projekt som syftar till att stödja kvinnor som startar och driver företag.

Som skäl för det inledningsvis i detta avsnitt omnämnda kartläggningsuppdraget till SIND anför industriministern, att kunskaperna om betydelsen av kvinnors företagande för näringslivets tillväxt och utveckling i stödområdet är otillräckliga. Detsamma gäller om det kvinnliga företagandets omfattning. Vidare saknas tillfredsställande utvärderingar och uppföljningar av aktiviteter som görs via utvecklingsfonderna och andra organ. I detta kan utskottet för sin del instämma.

Utskottet biträder också vad som anförs av industriministern om att det är angeläget att öka kunskapen om de eventuella hinder som kan möta kvinnor som vill starta företag liksom att det är önskvärt att förstärka insatserna för att skapa nätverk för kvinnliga företagare.

Avslutningsvis pekar industriministern på att det i många avseenden saknas relevant informationsmaterial om förutsättningarna för företagande och att detta troligen i särskilt hög grad drabbar kvinnorna. Det skall ingå i uppdraget till SIND att svara för att ett sådant informationsmaterial utarbetas av de berörda myndigheterna.

Utskottet anser att det är värdefullt att regeringen på ovan beskrivna sätt har uppmärksammat behovet av åtgärder för att främja kvinnors möjligheter till eget företagande och utgår från att arbetet på att utveckla dessa möjligheter drivs på.

Efter denna bakgrundsredovisning gör utskottet följande ytterligare kommentarer till de föreliggande motionsyrkandena.

Över yrkandena i motionerna A103 och A118 (båda c) om besöks- och utvecklingscentra har näringsutskottet i sitt yttrande hänvisat till sin kommande behandling av frågor inom ämnesområdet och att utskottet därför inte är berett att ta ställning till den särskilda organisatoriska anordningen enligt motion A118. Att riksdagen skulle uttala sig för sådana åtgärder avseende endast Kalmar län enligt förslaget i motion A103 finner näringsutskottet vara uteslutet.

När det gäller förslaget i motion A410 (c) om försök vid lanthushållsskolor m.fl. som kompetenscentra för kvinnor vill arbetsmarknadsutskottet påpeka att industriministern anmält att avsikten är att från det nya infrastrukturanslaget tillföra de regionala utvecklingsfonderna i stödområdena medel för att kunna bättre främja kvinnors företagande. Utskottet anser liksom motionärerna att det är angeläget att man för ändamålet utnyttjar redan tillgängliga resurser på bl.a. utbildningssidan. Hur och i vilken omfattning sådana resurser skall tas i anspråk bör dock inte fastställas centralt genom ett riksdagsbeslut, utan det bör bestämmas lokalt utifrån de skilda förutsättningar som där råder.

Statsbidragen till barnomsorgen faller utanför utskottets normala beredningsområde, och utskottet är inte berett att föreslå riksdagen några uttalanden i det ämnet med anledning av motion A78 (c). Det kan dock tilläggas att bidragssystemet aktualiserats i vårens kompletteringsproposition (1989/90:150 s.37) beträffande personalkooperativa daghem och fritidshem. I anslutning härtil erinras i samma proposition om att regeringen nyligen har tillsatt en särskild aktionsgrupp för barnomsorgen med uppgift att senast den 1 september i år lägga fram förslag som kan påskynda utbyggnaden m.m.

Vad slutligen beträffar motion A56 (s) och dess kritik att verksamheter av särskilt intresse för kvinnor inte beviljas regionalpolitiskt stöd får tillfogas följande.

Stödet är principiellt inriktat på verksamheter som kan påverkas till sin lokalisering eller omfattning. Med den inriktningen kan det vara

svårt att tillgodose verksamhet som närmast är att se som lokal service. Däremot finns inget hinder att bevilja glesbygdssöd för verksamhet av det slaget om de allmänna villkoren för sistnämnda stöd är uppfyllda.

Med det ovan anförda föreslår utskottet att riksdagen dels lämnar utan åtgärd motionerna A56, A78, A103, A118 och A410, i förekommande fall i aktuella delar, dels lägger det aktuella avsnittet av propositionen till handlingarna.

Lokaliseringssamråd

Lokaliseringssamrådet har syftet att påverka näringslivets investeringar i en från regionalpolitisk synpunkt önskvärd riktning. Verksamheten grundades ursprungligen på lagstiftning i ämnet (lag 1970:725). Lagen fick av olika skäl inte avsedd effekt och ersattes år 1976 av överenskommelser mellan regeringen och Sveriges Industriförbund, Kooperativa Förbundet och Lantbrukarnas Riksförbund om samråd med de större industriföretagen i landet. Industriministern anser att samrådet med industriföretagen bör fortsätta.

Industriförbundet har ifrågasatt behovet av 1976 års överenskommelser med tanke på de etablerade relationerna mellan parterna, och industriministern uttalar att den hittillsvarande formella grunden för verksamheten bör diskuteras. Han tillägger att i den samtidigt framlagda näringspolitiska propositionen har beskrivits ett samrådsförfarande beträffande de större svenska företagens internationalisering och vissa planer beträffande samrådet i den delen.

År 1979 beslöts att det dittillsvarande, till industriföretagen begränsade samrådet skulle vidgas att omfatta även den privata tjänste- och servicesektorn. Utveckling och resultat av lokaliseringssamrådet inom denna sektor beskrivs av industriministern liksom arbetsfördelningen mellan industridepartementet och SIND. Departementet har hand om de större företagen (banker, försäkringsbolag, finansbolag, data- och mediaföretag m.fl.) och SIND om de mindre och medelstora företagen. Industriministern bedömer denna form av samråd som mycket angelägen. Utskottet har samma uppfattning.

I detta avsnitt av propositionen påkallas inte något beslut av riksdagen. Utskottet föreslår att det av riksdagen läggs till handlingarna.

Företagsstödet och internationella regler

REK87 gjorde i sitt betänkande en bedömning av i vilken grad EGs regler för företagsstöd och regionalpolitik kan innebära restriktioner för vår egen regionalpolitik. Ett av kommitténs konstateranden i den delen är att nuvarande bidragsnivå i Sverige är högre än som tillåts i de rikare EG-länderna. I de mindre utvecklade länderna är däremot subventionsnivån lika hög som i Sverige.

Industriministern ägnar särskild uppmärksamhet åt det svenska stödssystemets förenlighet med EFTA-konventionen, eftersom den innehåller de enligt hans mening viktigaste och för Sveriges del mest relevanta bestämmelserna att beakta i ett internationellt sammanhang. Den bedömning industriministern gör är sammanfattningsvis att den

allmänna tendensen i flertalet europeiska länder under senare år har varit att minska de direkta samhällsstöden till enskilda företag och att policyn inom exempelvis EG är att vidta åtgärder för att förbättra infrastrukturen.

Industriministern anser att de förslag han har presenterat i propositionen ligger väl i linje med den inriktning och de regler som gäller och som har diskuterats inom t.ex. EFTA och EG. Förslagen sägs vara särskilt inriktade på de små och medelstora företagen och bidragsnivån synes vara väl accepterad i andra länder. Förslaget till stödområdesavgränsning innebär en koncentration av stödinsatserna till områden med långsiktiga utvecklingsproblem. Föreslagna åtgärder i samband med strukturerkriser anser han ligga helt i linje med t.ex. EFTAs regler.

Industriministerns uttalanden har mött invändningar i centerns och vänsterpartiet kommunisternas motioner.

Centern gör i motion A118 följande bedömning:

Enligt vår mening innebär regeringens strategi betydande faror. Anpassningen sker till EGs *formella* utåtriktade regler, som skiljer sig mycket från samma länders *faktiska* regler, inte till svenska folkets krav och önskemål. Regeringens agerande visar EG att Sverige knappast kommer att arbeta hårt för vår egen regionalpolitiska övertygelse och våra framtida regionala behov. Regeringens förslag innebär dessutom en anpassning i förväg till de stora EG-ländernas uppfattning i regionalpolitiska frågor och inte till Irland, Portugal m.fl. länder som vill ha en skandinavisk regionalpolitik i EG. Med regeringens politik negligeras att Sverige och Norden är Europas mest *extrema* glesbygder som kräver samhällsinsatser för att utvecklas och överleva.

Enligt vår mening är detta inte en acceptabel syn för ett framgångsrikt integrationsarbete med bevarad målsättning att hela Sverige skall leva och utvecklas. Detta bör ges regeringen till känna.

Vänsterpartiet kommunisterna anser i sin begäran om ett tillkännagivande till regeringen i motion A107 att de i propositionen gjorda förändringarna av regionalpolitiken i viktiga avseenden är ett led i anpassningsarbetet gentemot EG. Vpk anför i motionen:

Stödområdet minskas till att omfatta endast 7 % av befolkningen från att tidigare ha omfattat 13 % av befolkningen. Detta kommer många att uppfatta som en anpassning av svenska principer för stödområdesindelning till EGs principer.

Den utredning om transportstödet som aviseras kommer troligen att också tvingas föreslå förändringar av detta stöd i liknande riktning. Att den högsta bidragsnivån till investeringar sänks från 50 % till 35 % motiveras i propositionen med direkt hänvisning till EGs regler. Att möjligheterna till statliga investeringsbidrag utanför stödområdena avskaffas sker också med motiveringen att sådant stöd kan möta hinder inom EG. Att regeringen i propositionen vill tona ner flera olika regionalpolitiska insatser måste ses som ett led i anpassningen till den överstatliga organisationen EG.

I motionerna 1988/89:A461 av Hans Petersson (vpk) och 1989/90:A430 av Karl-Erik Persson (vpk) begärs riksdagsuttalanden om en svensk regionalpolitik utan utländsk inblandning.

Utskottet vill till en början framhålla att det föreliggande avsnittet i propositionen är en analys från industriministerns sida av frågan

huruvida regeringsförslagen till ny utformning av det regionalpolitiska företagsstödet i fråga om subventionsnivåer och geografisk avgränsning kan möta hinder till följd av våra konventionsenliga förpliktelser gentemot övriga EFTA-länder och till följd av samarbetssträvandena gentemot EG.

Liksom industriministern anser utskottet att med det mycket stora internationella beroende som Sverige och de svenska företagen lever i finns det all anledning att se till att eventuella otillbörliga och konkurrenssnedvridande företagsstöd försvinner. Det är alltså utskottets bestämda uppfattning att vi i Sverige inte kan driva en regionalpolitik och näringspolitik oberoende av omvärlden. Vid utformningen av denna politik kan vi inte undgå att ta hänsyn till internationella spelregler och värderingar förutom den direkta bundenhet som föreligger till följd av ingångna överenskommelser av det slag som EFTA-konventionen utgör.

När det gäller de praktiska slutsatser som kan dras av de skilda värderingar som här föreligger så har centern krävt ett företagsstöd på högre nivåer än regeringen, och vidsträcktare stödområden. Centerförslagen har inte biträttts av utskottet. Det bör framhållas att för de lägre stödnivåerna och de geografiska avgränsningar som utskottet förordat utgör anpassningen till internationell standard ett delmotiv. Ett annat väl så viktigt skäl är, som tidigare betonats, att förskjuta tyngdpunkten i den regionalpolitiska stödverksamheten från det direkta företagsstödet till infrastrukturåtgärder och ökad sektorssamordning.

Vänsterpartiet kommunisterna har föreslagit en jämfört med dagsläget oförändrad omfattning av stödområdena men har i motsats till centern inte föreslagit ökade företagssubventioner. Tvärtom har vpk, såsom tidigare redovisats, krävt att en av stödformerna, nedsättningen av socialavgifter, skall slopas. Vpk kritiserar alltså regeringen för att den föreslår ett minskat företagsstöd och föreslår samtidigt ytterligare nedskärningar i detta stöd.

Som framgått av det ovan sagda kan utskottet inte ansluta sig till centerns och vpk:s bedömningar. En sådan anslutning är f.ö. inte möjlig med de ställningstaganden i sak som utskottet gjort i det föregående beträffande stödområdesindelning och företagsstödet omfattning. Utskottet avstyrker för den skull att riksdagen gör uttalanden med det innehåll som centern och vpk har begärt i motionerna A107 resp. A118 eller som har begärts i motionerna 1988/89:A461 och A430.

Individinriktade åtgärder

I detta avsnitt tar utskottet upp några motionsyrkanden om individinriktade åtgärder.

Centern föreslår i motion A118 att riksdagen skall göra ett principuttalande om att det vid sidan av de generella regionalpolitiska insatserna behövs mer direkta insatser för att stimulera såväl nyföretagande som befintlig företagsamhet i utsatta regioner, riktade direkt mot individer som väljer att göra insatser i de mest utsatta regionerna.

Också i motionerna A68 av Per-Ola Eriksson (c) och A103 av Agne Hansson och Marianne Jönsson (båda c) förespråkas ett mer individinriktat regionalpolitiskt stöd.

I kommittémotionen A111 presenterar centern konkreta förslag till individinriktade åtgärder i form av dels avskrivning av studiemedel under den tid en arbetstagare är skriven inom resursområde A, dels införande av personliga regionalpolitiska investeringskonton med möjlighet för enskilda personer att skattefritt avsätta upp till tre basbelopp som start- och riskkapital, dels att reseavdraget för innevarande budgetår skall fastställas till 15 kr. per mil oavsett körsträcka. Motionsförslagen om personliga investeringskonton och reseavdragen behandlas i ett följande avsnitt tillsammans med andra skattefrågor.

Eftergift av studielån föreslås även i miljöpartimotionen A106. Förslaget i den motionen avser kvinnor som återflyttat till landsbygden, främst till stödområdena 1 och 2.

Utskottet ställer sig positivt till tanken att *företagsstödet kompletteras med individinriktade åtgärder*. Behovet av en sådan komplettering har uppmärksamats på olika sätt. Utskottet kan som exempel erinra om den utbildnings- och rådgivningsverksamhet som bedrivs av de regionala utvecklingsfonderna och av andra kursanordnare. Den ökade satsning på åtgärder för att främja kvinnors företagande som utskottet starkt understött i ett föregående avsnitt är också uttryck för det intresse som finns för individinriktade åtgärder.

För att underlätta rekryteringen av arbetstagare med särskild yrkesutbildning infördes redan vid 1960-talets mitt en möjlighet att bevilja flyttningsbidrag till s.k. nyckelarbetskraft. Detta flyttningsstöd utgår fortfarande och har byggts ut med ett medflyttandebidrag för att underlätta anställning åt medflyttande make/sambo. Medflyttandebidraget behandlas i ett senare avsnitt om arbetsmarknadspolitik. En annan typ av individåtgärder, som liksom flyttningsstödet bekostas av arbetsmarknadsmedel, är starta-eget-bidraget som beviljas arbetslösa som avbryter sin arbetslöshet genom att börja egen verksamhet.

Med hänvisning till vad nu sagts får önskemålet i motionerna A68, A103 och A118 om att inrikta stödpolitiken mot individåtgärder anses vara tillgodosett. Motionerna påkallar följaktligen inte någon särskild åtgärd från riksdagens sida i dessa delar.

Utskottet är således införstått med tanken att man i den framtida regionalpolitiska verksamheten fortsätter att flytta positionerna från det typiska företagsstödet i riktning mot mer individpräglade åtgärder. Man kan också se den förskjutning som föreslagits av regeringen från stöd till investeringar i byggnader och maskiner till stöd för immateriella eller "mjuka" investeringar i produktutveckling, marknadsföring och utbildning som steg åt samma håll.

Däremot ställer sig utskottet tveksamt till förslagen i motionerna A106 och A111 om *avskrivning på studielån*. Riksdagen har nämligen tidigare avvisat liknande förslag med åberopande av svårlösta rättviseproblem. Det är också svårt för utskottet att bilda sig en uppfattning om motionsförslagens närmare innebörd med hänsyn till den kortfatta-

de beskrivningen i motionerna. Utskottet är därför inte berett att föreslå riksdagen att vidta någon åtgärd med anledning av yrkandena i de båda motionerna.

Sigge Godin (fp) efterlyser i motion A433 flexiblare stödformer med möjlighet för länsstyrelserna att ekonomiskt stödja *påbyggnadsutbildning för nyföretagare*. Motionären tänker sig en kortare utbildning som skall hjälpa nyföretagaren att undvika olika fallgropar och att bemästra nyföretagandets problem.

Som förut nämnts har industriministern i propositionens avsnitt om åtgärder för att främja företagande bland kvinnor påtalat att det i många avseenden saknas relevant informationsmaterial om förutsättningarna för företagande. Det material som enligt industriministern skall tas fram kommer sannolikt vara ett sätt att tillgodose det informationsbehov som motionären har pekat på. Med hänsyn härtill och till bl.a. utvecklingsfondernas utbildnings- och rådgivningsverksamhet anser utskottet att motion A433 av riksdagen kan lämnas utan åtgärd.

Sektorer av betydelse för den regionala utvecklingen

Allmänna utgångspunkter för sektorernas betydelse

Enligt propositionen har flertalet samhälls- och politikområden stor betydelse för den regionala utvecklingen. Denna uppfattning har utskottet i det föregående anslutit sig till. En del sektorer gäller hela landet medan andra kan ha särskild betydelse för enskilda orter och regioner. De medel som anslås inom regionalpolitikens ram kan endast marginellt påverka den regionala utvecklingen. Avgörande är de grundläggande förutsättningarna t.ex. i fråga om utbildningsutbud, kommunikationer, boendemiljö och kulturliv. Ett väl avvägt skatteutjämningssystem ger utsatta kommuner möjlighet att utveckla de lokala förutsättningarna. Inför genomgången av sektor för sektor pekar industriministern på behovet av flexibilitet för att kunna möta de skiftande förutsättningarna.

I centerns motion A118 begärs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om

- a) betydelsen av näringspolitikens inriktning, teknik, teknikspridning, spridning av företag inom framtidsinriktade branscher, tekniskt kunnande och teknisk utveckling för den regionala utvecklingen
- b) sambandet mellan förnyelsen av energisystemet och regional utveckling
- c) de areella näringarnas betydelse för den regionala utvecklingen
- d) forskningens och utbildningsväsendets utformning och inriktning för att främja den regionala utvecklingen
- e) bostadspolitikens betydelse för den regionala utvecklingen
- f) åtgärder på arbetsmarknadspolitikens område för att främja regional balans och motverka överhettning
- g) sambanden mellan kulturpolitikens inriktning och ett brett och varierat kulturutbud för den regionala utvecklingen

h) betydelsen av inriktning och utformning av kommunikationer och transportväsendet för en positiv regional utveckling och regional balans

i) sambanden mellan god miljö och regional balans

j) sambanden mellan regional balans och ett starkt totalförsvär

k) sambanden mellan skatteomläggningen och målet regional balans

l) sambanden mellan ökad jämställdhet och en positiv regional utveckling, samt

m) sambanden mellan ungdomars boende, utbildnings- och sysselsättningsmöjligheter m.m. och den regionala utvecklingen.

För en utförlig beskrivning av de av centern redovisade sambanden och synpunkterna på betydelsen av de olika sektorerna hänvisas till motionstexten. (Moderata samlingspartiets synpunkter på betydelsen av olika faktorer för den regionala utvecklingen har behandlats i avsnittet Mål och riktlinjer för regionalpolitiken.)

Ett annat yrkande i centermotionen A118 rör kommunernas och landstingens betydelse för regionalpolitiken. Enligt motionärerna måste kommuner och landsting ges rimliga förutsättningar och möjligheter att klara ekonomin och att bedriva den kommunala verksamheten på ett effektivt sätt.

I miljöpartiets partimotion A106 framhålls att för att nå målet regional balans måste all statlig verksamhet underordnas de ekologiska, de regionalpolitiska och de fredspolitiska målen. Stad och land behövs i samarbete på rättvisa villkor och landsbygden skall tillåtas leva av egen kraft.

Utskottet instämmer med propositionen och motionerna angående betydelsen av olika sektorer för en god regional utveckling. Utöver den betydelse som sektorerna var och en för sig innebär vill utskottet också peka på vikten av att sammanfoga information och åtgärdsförslag till en helhetsbild av de olika regionerna. Utskottet vill i detta sammanhang hänvisa till avsnittet Geografiska prioriteringar, där en sådan helhetsbild presenteras. När det gäller centerns yrkande om tillkännagivande om betydelsen resp. sambanden mellan olika sektorer finner utskottet ett allmänt uttalande av denna art knappast meningsfullt. Med hänvisning till att såväl centern som övriga motionärer också framför konkreta yrkanden inom olika sektorer anser utskottet att det är i detta sammanhang som utskottets sakliga behandling av de olika frågorna bör äga rum.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna i A118 vad gäller kravet att kommuner och landsting måste ges rimliga förutsättningar att klara ekonomin. I propositionen framhålls också att ett väl avvägt skatteutjämnningssystem är en av de förutsättningar som krävs för att underlätta företagsutveckling m.m. I avsnittet Organisation och administration av regionala utvecklingsinsatser har de nyligen utfärdade direktiven till en utredning om statsbidragen och kommunernas finansiering redovisats (dir. 1990:20). Utskottet hänvisar till denna redogörelse. Utskottet ser positivt på att även regionalpolitiska aspekter på skatteutjämnningssystemet skall vägas in.

Slutligen vill utskottet i anslutning till motion A106 erinra om att till myndigheternas allmänna ansvar och uppgifter enligt verksförordningen (1987:1100) också hör att beakta de krav som ställs av hänsyn till totalförsvaret, regionalpolitiken och miljöpolitiken.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna A106 och A118 i aktuella delar.

Näringspolitik, teknikspridning och turistfrågor

I propositionen ges en redovisning av näringslivsutvecklingen och behovet av en ökad tillväxt. Därefter behandlas näringspolitikens mål och hur närings- och regionalpolitik samverkar för att uppnå väsentliga samhällsmål. Särskilda näringspolitiska medel har utvecklats inom i huvudsak fyra områden: småföretagspolitik, teknikpolitik, statligt företagande och mineralpolitik. Enligt propositionen bör fortsatta insatser göras för att underlätta teknikspridning till främst mindre och medelstora företag i regionalpolitiskt prioriterade regioner. Tyngdpunkten i arbetet bör läggas vid att på olika sätt förmedla den kompetens som finns vid olika kompetenscentra. Turismen har stor regionalpolitisk betydelse, särskilt i norra Sveriges inland. Turistpolitiken samverkar därför med regionalpolitiken när det gäller att förbättra den regionala balansen.

I centerns partimotion A118 begärs ett tillkännagivande om *småföretagsamhetens betydelse* för den regionala utvecklingen. Enligt motionärerna måste de generella åtgärderna för att utveckla infrastrukturen kompletteras med stimulans av nyetablering och utveckling av befintlig företagsamhet i utsatta regioner. Genom de mindre och medelstora företagen kan näringsstrukturen i dessa regioner breddas.

Näringsutskottet har i sitt yttrande NU9y till arbetsmarknadsutskottet behandlat centerns yrkande angående småföretagsamhetens betydelse. Näringsutskottet hänvisar bl.a. till propositionen 1989/90:88 Vissa näringspolitiska frågor. Småföretagspolitikens mål är, anför sammanfattningsvis i denna proposition, att få till stånd effektiva småföretag som kan lämna avgörande bidrag till den ekonomiska tillväxten. Med anledning av den näringspolitiska propositionen kommer näringsutskottet enligt yttrandet att behandla bl.a. centerförslag angående finansiella satsningar på småföretagsutveckling. Näringsutskottet avstyrker det nu berörda yrkandet i motion A118 av det skälet att det av motionärerna begärda uttalandet — mot bakgrund av regeringens deklaration beträffande småföretagsutveckling och den politiska enighet som råder om småföretagens betydelse — inte synes kunna bli riktningsgivande på något särskilt sätt. Arbetsmarknadsutskottet finner inte anledning att göra någon annan bedömning och avstyrker därför motion A118 i denna del.

I vänsterpartiet kommunisternas motion A107 behandlas *vissa näringspolitiska frågor*, bl.a. de statliga företagen resp. sågverksindustrin. Vpk anser att statliga och andra samhällsägda företag samt löntagarfonderna bör medverka till en ökad förädling av landets råvaror inom landet. Detta gäller både inom metallurgin och inom träområdet.

Vidare bör de statliga företagen på ett mer effektivt sätt medverka i att stärka utvecklingen i svagare regioner som Norrbottens län. En sådan medverkan skall ske på affärsmässiga grunder och i första hand med kapital och vinstmedel som finns i företagen och med stöd av en aktiv regionalpolitik. Ett motsvarande yrkande finns även i motion A110 av Bengt Hurtig (vpk).

Vidare anförs i vpk:s partimotion A107 att SINDs utvecklingsprogram för sågverks- och trämanufakturindustrin i de fyra nordligaste länen är viktig och bör få allt stöd. Domänverket har ett stort ansvar att driva vidareförädling av sågade trävaror i de utsatta delarna av landet. Vpk föreslår 150 milj.kr. i de fyra nordligaste länen för särskilt strategiska insatser för förädling av sågade trävaror. För övriga delar av stödområdet föreslås ett utvecklingsprogram i SINDs regi på samma sätt som nu gäller de fyra nordligaste länen. Även i motion A110 av Bengt Hurtig (vpk) begärs åtgärder för ökad förädling av trävaror i Norrbotten och särskilda medel för detta ändamål.

I näringsutskottets ovan nämnda yttrande redovisas att statligt företagande är ett av huvudämnena i den näringspolitiska propositionen, som näringsutskottet tar ställning till i sitt betänkande NU35. Näringsutskottet hänvisar till ämnets behandling i detta sammanhang och avstår från uttalande beträffande de nu aktuella yrkandena i motion A107. Frågan om fortsatta statliga åtgärder för den träbearbetande industrin behandlas i den näringspolitiska propositionen. Regeringen föreslår där att SINDs program för sågverks- och snickeriindustrierna skall fortsätta under ännu en treårsperiod. Näringsutskottet informerar om att det kommer att ta upp ämnet i sitt betänkande NU30. Enligt näringsutskottets uppfattning bör riksdagens ställningstagande beträffande åtgärder på detta område ske i det sammanhanget.

Utskottet anser för sin del att det är tillfredsställande att de berörda näringspolitiska frågorna får en samlad bedömning under innevarande riksmöte. Utskottet avstyrker därför de aktuella yrkandena i motionerna A107 och A110.

Annika Åhnberg (vpk) föreslår i motion A62 en konkret åtgärd på teknikspridningens område. Enligt motionären bör riksdagen anslå 5 milj. kr. för *försöksverksamhet med framtidsverkstäder*. En sådan verkstad är utrustad med maskiner och redskap för att ta fram prototyper. I verkstaden hålls också seminarier m.m. kring aktuella forsknings- och utvecklingsprojekt. En framtidsverkstad bör vara ett samarbetsprojekt mellan många olika intressenter som kommuner, landsting, högskolor, privata företag m.fl.

Näringsutskottet som har yttrat sig över nämnda motion menar att det i första hand bör ankomma på regionala organ och sammanslutningar att överväga projekt av den art som motionären avser. För ett beslut av riksdagen om stöd till framtidsverkstäder finns det inte underlag enligt näringsutskottet som sålunda avstyrker motionen. Arbetsmarknadsutskottet har i denna fråga samma uppfattning som näringsutskottet och avstyrker därför nämnda yrkande.

Enligt propositionen avser industriministern att under hösten 1990 lägga fram förslag för riksdagen om bl.a. kärnkraftsavvecklingen. Ett omfattande utredningsarbete pågår i syfte att skapa underlag för den kommande propositionen. Mot denna bakgrund är det f.n. varken möjligt eller lämpligt att ta ställning till regionalpolitiska kommitténs eller remissinstansernas förslag på energiområdet.

I propositionen redogörs för det nuvarande svenska energisystemet samt för de energipolitiska insatser som har regionalpolitisk betydelse. Bl.a. har energiskatten på elkraft utformats så att hushållen i norra Sverige har gynnats. Från 1 mars i år är skattesatsen i de nordligaste länen m.fl. områden 2,2 öre per kilowattimme resp. 7,2 öre för övriga delar av landet när det gäller icke-industriell förbrukning. Den ökade energiskattefördelen för hushållen i de nordliga delarna av landet är avsedd att mildra effekten bl.a. av att mervärdeskatt på energi samtidigt införs.

Den pågående omställningen av energisystemet har som syfte att landets behov av energi varaktigt skall kunna tillgodoses på ett sätt som är förenligt med samhällsekonomiska mål. En förutsättning är ett effektivare utnyttjande av tillgängliga energiresurser. En betydande realprishöjning på el kan förutses under alla förhållanden, anförs det i propositionen. Slutbetänkande har nyligen avlämnats från utredningen EL 90 (ME 1988:05) angående effekterna för den elintensiva industrin av stora elprishöjningar. Utredningen har bl.a. redovisat eventuella behov av åtgärder för att rimliga konkurrensvillkor skall kunna behållas för denna industri samtidigt som kärnkraftsavvecklingen genomförs. Statsmakterna har i skilda sammanhang uttalat att den elintensiva industrin också i framtiden skall ges rimliga konkurrensvillkor.

REK87 har föreslagit att vattenkraftsregionerna skall få del av vattenkraftens vinster vid en kommande höjning av elpriserna. Med anledning härav erinras i propositionen att en särskild utredare tillkallats med uppgift att utreda denna fråga. I utredningsdirektiven (dir. 1989:63) sägs bl.a. att utredaren bör utforma sina förslag med hänsyn tagen till att vinster från äldre vattenkraft skall kunna återföras till de regioner där de genereras. I avvaktan på utredningens resultat är inte industriministern beredd att ta ställning till regionalpolitiska kommitténs förslag. I propositionens avsnitt 9 föreslås särskilda medel för att förstärka infrastrukturen i främst stödområde 1.

Det råder i dag bred enighet om att biobränslenas andel av energiförsörjningen måste ökas kraftigt om de långsiktiga miljö- och energipolitiska målen skall kunna nås. Enligt propositionen kan en väsentligt ökad användning av biobränslen vid dagens kostnadsrelationer endast nås genom statliga styrmedel av olika slag. Förslag har bl.a. lagts fram i betänkandet (SOU 1989:83) Ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken — Energi och trafik. Om dessa förslag genomförs kan biobränslenas konkurrenssituation förbättras gentemot bl.a. naturgas. Som tidigare nämnts bereds inom regeringskansliet förslag till riksdagen om en övergripande reform på energiskatteområdet.

Energipolitikens inriktning tas upp av vänsterpartiet kommunisterna i motion A107 och av centerpartiet i motion A111. Även i motion A41 av Stina Gustavsson (c) framförs ett yrkande på detta område.

Enligt vpk har de statliga insatserna på energiområdet en god möjlighet att kombinera miljöhänsyn med positiva regionala åtgärder. Fossila bränslen och kärnkraft skall ersättas med ökad energieffektivitet och ökat sparande. Ökad användning av förnyelsebara bränslen gynnar utsatta regioner eftersom bränslena produceras i glesbygden. Andra förnyelsebara energikällor än biobränslen förbigås emellertid med skrämmande tystnad i propositionen. Vpk menar att det så snart som möjligt bör upprättas nationella och regionala energiplaner, som bl.a. bör utvisa hur befintliga resurser ska tillvaratas. Vidare anser vpk i samband med synpunkter på vissa län att regeringen i god tid måste presentera en övergångsplan för kärnkraftverket i Oskarshamn.

Centern hänvisar till sin allmänna syn att effektivisering, hushållning, sparande och utnyttjande av inhemsk, förnybar och miljövänlig energi gynnar regional utveckling. Satsningar på inhemsk förnybar energi — energiskog, odling av energi och fibrer för näringslivet och satsning på alternativa drivmedel — har en avsevärd betydelse för den regionala utvecklingen. En omställning enligt centerns modell kommer också att medföra ett mindre sårbart samhälle.

I motionerna A107, A111 och A41 framförs kravet att biobränslen skall vara befriade från skatt. Bakgrunden är främst att en skatt på biobränslen slår hårt mot glesbygden men också miljöskäl nämns. I A111 framhåller centern att utbyggnaden av naturgasnätet måste ske på ett sådant sätt att biobränslemarknaden kan utvecklas optimalt vad gäller regional utveckling och bättre miljö.

Näringsutskottet informerar i sitt yttrande till arbetsmarknadsutskottet att det har beslutat föreslå riksdagen att behandling av yrkanden som gäller energipolitikens inriktning skall uppskjutas till riksmötet 1990/91, så att de kan tas upp i anslutning till en proposition om den framtida energipolitiken som regeringen avser att avlämna till riksdagen hösten 1990. Inom näringsutskottet har centerpartiets, vänsterpartiet kommunisternas och miljöpartiet de grönas företrädare reserverat sig mot näringsutskottets nu nämnda beslut.

Näringsutskottet framhåller i sitt yttrande att regionalpolitiska aspekter måste tillmätas vikt vid utformningen av den långsiktiga energipolitiken. Näringsutskottet räknar med att förslag om fortsatt omställning av energisystemet, bl.a. produktion av inhemska bränslen, kommer att aktualiseras när energifrågorna under nästa riksmöte får en samlad behandling. För dagen finns det, menar näringsutskottet, inte erforderligt underlag för ställningstaganden av riksdagen.

Enligt utskottets uppfattning är näringsutskottets beslut att behandla inriktningen av energipolitiken i ett sammanhang ägnat att få till stånd ett bättre underlag och en bättre prövning av dessa frågor. Utskottet vill inte här föregripa den omfattande behandling som planeras äga rum inom en nära framtid. Självfallet kan utskottet instämma i den allmänna bedömning som görs i propositionen och av näringsutskottet att energisystemets utformning och prissättningen av olika energislag

har stor betydelse för den regionala utvecklingen. Med hänvisning här till och vad som i övrigt anförts avstyrker utskottet de aktuella yrkandena i motionerna A41 (c), A107 (vpk) och A111 (c).

I motion A69 av Sigge Godin (fp) anförts att Västernorrlands län har en stor andel av den *elintensiva industrin*. Redan i dag märks effekterna av ökade kostnader för elenergi och en fortsatt ökning kommer att medföra påtagliga strukturförändringar. Dessa farhågor pekar enligt motionären på ytterligare behov av regionalpolitiska insatser i Västernorrland.

Utskottet vill hänvisa till vad som anförts i propositionen att elpriser i Sverige fastställs av kraftföretagen utan någon egentlig styrning från statsmakternas sida. Indirekt påverkar dock staten prisbildningen i egenskap av ägare med avkastningskrav. Utskottet vill hävda att statsmakternas uttalande att den elintensiva industrin också i framtiden skall ges rimliga konkurrensvillkor gäller även i Västernorrlands län. Med hänvisning till vad som anförts anser utskottet att motion A69 i denna del inte påkallar någon riksdagens åtgärd.

I två motioner berörs frågan om *regionala drivmedelsskatter*.

I motion A106 av Inger Schörling m.fl. (mp) föreslås att landstingen och kommunerna får rätt att införa miljö- och trängselavgifter på bensin och diesel. Sådana regionala och lokala miljöavgifter på drivmedel torde enligt motionärerna främst vara aktuella i storstadsregionerna. Dagens likriktade system innebär att betydande medel omfördelas från mer glesbefolkade landsdelar till de mer tätbefolkade.

Med syftet att åstadkomma likvärdiga kommunikationsvillkor i glesbygd och tätort begär Leo Persson m.fl. (s) i motion A426 en samlad översyn av möjligheterna att införa differentierade drivmedelspriser.

Utskottet har tidigare berört det omfattande beredningsarbete som pågår inom regeringskansliet för att få till stånd ett tillräckligt underlag för beslut om den framtida energipolitiken. I detta sammanhang är regeringskansliet oförhindrat att ta upp frågor även om drivmedelsskatter och regionala hänsyn. Skatteutskottet har — enligt sitt bilagda yttrande — tidigare avstyrkt ett liknande yrkande med hänvisning till praktiska och andra svårigheter med den föreslagna ordningen. Mot denna bakgrund är utskottet för sin del inte berett att tillstyrka de berörda motionsyrkandena.

Åtgärder till förmån för vattenkraftsproducerande regioner tas upp i centerns motion A118, vänsterpartiet kommunisternas motion A107 samt i miljöpartiet de grönas motion A106. Därutöver behandlas denna fråga av Nils-Olof Gustafsson och Margareta Winberg (båda s) i motion A57, av Per-Ola Eriksson (c) i motion A68 samt av Maggi Mikaelsson (vpk) i motion A108. I samband med att näringsutskottet har yttrat sig över motionskraven angående återförande av vattenkraftvinster har näringsutskottet till arbetsmarknadsutskottet — under försättning av dess medgivande — också överlämnat två motioner med likartade krav, nämligen N438 av Marianne Stålberg m.fl. (s) samt N439 av Stina Eliasson (c).

Centern begär att en avgift på 1 öre/kWh av den vattenkraftproducerande elen tas ut av kraftbolagen omgående och utan ytterligare

utredning. Medlen skall användas för näringslivsutveckling och allmänt regionalpolitiskt stöd. Det bör enligt motionärerna ankomma på länsstyrelserna att fördela medlen till kommunerna med beaktande av utbyggda vattenkraftstillgångar och behov av regionalpolitiskt stöd. Små vattenkraftverk med en effekt understigande 1 500 kW skulle undantas från avgiftsskyldigheten. Även vpk anser att det av regionalpolitiska kommittén föreslagna återförandet av 1 öre/kWh av vattenkraftsskatten bör genomföras. Medlen — 600 milj. kr. — bör gå till infrastruktursatsningar. I A108 återupprepas vpk:s krav. Önskemål i samma riktning uttalas av miljöpartiet de gröna, som dock vill differentiera skatten till 2 resp 3 öre efter vattenkraftverkens ålder.

Motion A57 utgår från förhållandena i Jämtlands län. Bl.a. hänvisas till tidigare framställningar från länsstyrelsen att vattenkraftens övervinster bör återföras. Motionärerna utgår från att den nu tillsatta utredningen får som direktiv att utforma förslag i samma riktning som den regionalpolitiska kommitténs. I motion A68 begärs återföring av vinsterna från den vattenkraft som produceras i Norrbotten, motsvarande 1 öre/kWh. Detta skulle för Norrbottens län betyda minst 150 milj. kr. årligen. I N438 föreslås ett uttalande av riksdagen till regeringen om återföring av vattenkraftverkens övervinster till de regioner där vattenkraften produceras. Av inflytande medel, för Norrlands del beräknade till 550 à 600 milj. kr. per år, skulle under en tioårsperiod årligen minst 300 milj. kr. tillföras inlandet. Medlen fördelas av regeringen och tillförs länsstyrelserna i berörda län. I motion N439 begärs ett beslut om att fr.o.m. den 1 juli 1990 ett halvt öre/kWh producerad vattenkraftsel återförs till de vattenkraftsproducerande kommunerna och att ett halvt öre/kWh återförs till länet där de aktuella kommunerna ingår.

Näringsutskottet har i sitt yttrande redovisat att motioner liknande de ovan refererade under en följd av år har väckts. När motionsyrkanden av denna innebörd senast behandlades av riksdagen, våren 1989, avslogs de efter att ha avstyrkts av näringsutskottet med hänvisning till att frågan om ett sådant system var under utredning hos den regionalpolitiska kommittén.

Näringsutskottet anför vidare att eftersom frågan om återförande av vinstmedel från äldre vattenkraftverk till de regioner där vattenkraften har genererats är föremål för särskild utredning finns det inte anledning till initiativ på detta område från riksdagens sida. Därefter följer näringsutskottets avstyrkande av de i yttrandet behandlade motionerna.

Enligt direktiven för utredningen om kraftföretagens vinster (dir. 1989:63) bör utgångspunkten vara att omställningen av energisystemet skall genomföras med så små samhällsekonomiska kostnader som möjligt och med bevarade, väl fungerande energimarknader. Utredaren bör dels belysa dagens ekonomiska villkor för kraftföretag av olika typer, dels undersöka i vilken utsträckning de vinster som genereras är erforderliga för att klara framtida investeringsbehov. Mot bakgrund av det material som kommer fram bör utredaren bedöma storleken av de vinster som kan uppkomma i kraftindustrin som helhet eller inom vissa typer av kraftföretag. Om utredaren finner att dessa vinster blir

betydande bör denne redovisa lämpliga åtgärder för att vinsterna i ökad utsträckning skall kunna komma hela samhället till del. Förslagen bör utformas med hänsyn tagen till att vinster från äldre vattenkraft skall kunna återföras till de regioner där de genereras. Syftet skulle vara att finansiera olika samhällsinsatser, som kan bidra till den regionala utvecklingen i vattenkraftsregionerna. Praktiska och principiella aspekter på olika åtgärder på skatteområdet bör belysas. Resultatet av utredningen bör redovisas före utgången av år 1990.

Utskottet vill för sin del uttrycka tillfredsställelse över att de nämnda frågorna om återförande av vattenkraftvinster till de regioner där vattenkraften genereras är föremål för omfattande — såväl principiella som praktiska — överväganden. Resultaten av den nämnda utredningen bör avvaktas menar utskottet, som därutöver vill erinra om att regeringsförslaget om nya infrastrukturmedel i första hand avser stödområde 1. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna A57 (s), A68 (c), A106 (mp), A107 (vpk), A108 (vpk), A118 (c), N438 (s) och N439 (c) i aktuella delar.

De areella näringarna

Enligt propositionen kommer de areella näringarna även fortsättningsvis att ha stor betydelse för glesbygdsområdena. Regionalpolitiska insatser inom de areella näringarna bör i första hand avse utveckling av kombinationsföretag med jord- och skogsbruk som bas.

Vidare informeras i den regionalpolitiska propositionen om skogsbruket och det statliga stödet till detta samt om fisket. Bl.a. redovisas en överenskommelse mellan statsministrarna i EFTA-länderna om att frihandel med fisk och marina produkter skall införas fr.o.m. den 1 juli 1990 med en anpassningstid till år 1994. Med överenskommelsen följer bl.a. att möjligheterna att lämna generella statliga stöd till fisket begränsas.

I tre motioner behandlas *jordbrukets utveckling*.

I motion A106 av miljöpartiet de gröna anföras att miljöpartiet är mycket positivt till utveckling av kombinationsföretag, eftersom de kan innebära större trygghet i försörjningen och högre livskvalitet. Samtidigt anser miljöpartiet att det är fel att styra detta från central nivå. Beslut om sådana satsningar bör kunna göras på regional nivå. Kjell Ericsson och Jan Hyttring (båda c) framhåller i motion A53 att den framtida jordbrukspolitiken måste inriktas på målet att ha ett livskraftigt jordbruk i hela landet. Det är därför nödvändigt med vissa stödåtgärder och även att stödet till norra Sverige bibehålls och utvecklas. Stina Gustavsson (c) tar i motion A41 upp behovet av satsning på alternativa grödor. Om någon sådan satsning inte görs kommer det småskaliga jordbruket med mjölk- och köttproduktion i bl.a. Kronobergs län att konkurreras ut.

Utskottet vill i detta sammanhang redovisa jordbruksutskottets allmänna syn på de berörda frågorna, vilken framgår av jordbruksutskottets yttrande JoU5y. Yttrandet är som bilaga fogat till detta betänkande. Jordbruksutskottet framhåller inledningsvis den stora betydelse jord-

bruksnäringen har för sysselsättningen i olika regioner. Genom sin mångfacetterade verksamhet bidrar lantbrukarna aktivt till sysselsättningen i glesbygderna.

Frågor om jordbrukets utveckling torde enligt jordbruksutskottet omfattas av dess behandling av den livsmedelspolitiska propositionen. Jordbruksutskottet finner mot den bakgrunden inte skäl att mera utförligt granska sådana motionsyrkanden i förevarande sammanhang. De bör därför avslås i nu berörda delar enligt jordbruksutskottet.

Regeringens proposition 146 om livsmedelspolitiken har sedermera framlagts och utskottet kan därvid konstatera att förslag läggs fram om åtgärder för att stärka livsmedelspolitikens regionalpolitiska profil. Bl.a. föreslås ett utökat glesbygdssöd om 100 milj.kr. som särskilt avser kombinationsföretag, där jordbruket ingår som en del. I samband med behandlingen av propositionen har jordbruksutskottet med eget yttrande (JoU8y) överlämnat den ovan nämnda anslagspunkten i proposition 146 jämte motionsyrkanden till arbetsmarknadsutskottet. Dessa frågor behandlas i avsnittet Anslagsfrågor.

Utskottet kan ansluta sig till jordbruksutskottets uppfattning i yttrandet JoU5y att det inte i detta sammanhang finns skäl att mera utförligt behandla yrkanden om jordbrukets utveckling. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna A41, A53 och A106 i aktuella delar.

Mona Saint Cyr m.fl. (m) tar i motion A64 upp *rådgivningsverksamheten inom jordbruket*. Den rådgivning som i dag ges till lantbrukarna är splittrad mellan olika intressenter, framhåller motionärerna. Det finns alltså behov av en samordnad rådgivning, som kan koncentreras till länets lantbruksskolor.

Frågan om rådgivningsverksamheten har nyligen utförligt behandlats av jordbruksutskottet (1989/90:JoU12). Jordbruksutskottet har därvid framhållit att rådgivningsverksamheten behöver ses över, och jordbruksutskottet har för sin del utgått från att regeringen kommer att låta verkställa en översyn sedan beslut har fattats om den nya inriktningen av jordbrukspolitiken. Med hänvisning till det anförda finner utskottet — i likhet med jordbruksutskottet i sitt yttrande till arbetsmarknadsutskottet — att det aktuella yrkandet inte påkallar någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Åtgärder för fisket aktualiseras i två motioner, nämligen i A94 av Görel Thurdin (c) och i A106 av Inger Schörling m.fl. (mp).

Görel Thurdin beklagar att flera yrkesfiskare längs den ångermanländska kusten har blivit av med sin yrkesfiskelicens, därför att de inte kunnat försörja sig huvudsakligen på fisket. Fiskeristyrelsen bör ges direktiv för att vidta nödvändiga åtgärder. Enligt motion A106 är bestånden av torsk i Bottenhavet utfiskade beroende på att fiskare från södra Sverige med effektiva fiskemetoder bedrivit ett intensivt fiske. En större hänsyn måste tas till det lokala fiskets krav genom bl.a. skonammare fiskemetoder. Trålfiske bör förbjudas i Bottenhavet och Bottenviken.

Utskottet noterar att jordbruksutskottet i sitt yttrande säger att fiskarena längs kusten utgör en viktig yrkesgrupp och att även insjöfisket har sin betydelse för sysselsättningen. Beträffande de nämnda

yrkandena om fiskeristyrelsens hantering av utfiskning, lokala fiskeintressen och förbud mot trålfiske i Bottenhavet och Bottenviken anger jordbruksutskottet att dessa frågor torde behandlas av jordbruksutskottet i samband med behandlingen av proposition 1989/90:123 om fisket. Mot den bakgrunden finner inte jordbruksutskottet — och inte heller arbetsmarknadsutskottet — skäl att nu utförligt behandla de nämnda frågorna. Motionerna bör därför avslås i nu berörda delar.

I motion A55 av Jan Fransson m.fl. (s) begärs stöd till en *fiskevårdsanläggning i Gullspångs kommun*. Motionärerna anför att Gullspångslaxen är en art som är i utdöende i samband med att de naturliga lekplatserna har försvunnit. För att garantera en fortlevnad krävs en rationell odling. Ett statligt stöd till en fiskevårdsanläggning har betydelse från såväl regionalpolitisk synpunkt som från naturskyddssynpunkt.

Jordbruksutskottet anför följande i fråga om nämnda motion.

Senast i årets av riksdagen godkända budgetbetänkande (1989/90:JoU14, rskr. 194) har utskottet framhållit att fiskeristyrelsen har ansvar för erforderliga åtgärder för att bevara naturreproducerande fiskstammar. I betänkandet redovisas vilka åtgärder som nyligen vidtagits för att förbättra lekhottnarna i Gullspångsälven. Enligt vad utskottet sedermera erfarit har frågan om finansieringen av en fiskevårdsanläggning även tagits upp av berörda länsorgan med regeringen. Något särskilt uttalande av riksdagen med anledning av motionsyrkandet synes mot den bakgrunden knappast påkallat.

Mot bakgrunden av de skäl som jordbruksutskottet anför avstyrker utskottet motion A55 i denna del.

Utbildningspolitik

I propositionen framhålls att utbildningsinsatser har stor betydelse för en positiv regional utveckling. Olika utbildningsformer bör ges en bred geografisk spridning. Detta förutsätter bl.a. flexibla organisationsformer.

Gymnasieskolan

Gymnasieskolan är utbyggd i alla delar av landet, konstateras i propositionen. Bl.a. mot bakgrund av de minskande ungdomskullarna under 1990-talet planeras under budgetåret 1990/91 en proposition angående en omstrukturerad gymnasieskola. Sedan hösten 1988 pågår inom gymnasieskolan en treårig försöksverksamhet med treåriga yrkesinriktade linjer. En särskild utvärderare följer försöksverksamheten.

Mona Saint Cyr m.fl. (m) begär i motion A64 *motorsportgymnasium och utveckling av gymnasieutbildning i Östergötland*. I motionen begärs att regeringen tillsätter en utredning med uppgift att analysera förutsättningarna för ett motorsportgymnasium i Östergötland. I motionen anförts vidare att kommuner som Kinda, Åtvidaberg och Valdemarsvik bör få utveckla den typ av gymnasieutbildning, som stärker deras roller i ett samlat östgötaperspektiv.

Utskottet vill beträffande de nämnda kraven hänvisa till utbildningsutskottets behandling av motsvarande frågor under innevarande riksmöte (UbU15). Utbildningsutskottets betänkande i frågan, Anslag till gymnasieskolor m.m., bifölls av riksdagen den 4 maj (rskr. 238). Arbetsmarknadsutskottet har inte funnit skäl till något annat ställningstagande. Motion A64 avstyrks därmed i berörda delar.

Vuxenutbildning

I propositionen informeras om att kommunernas och landstingskommunernas efterfrågan på undervisningstimmar för grundvux och komvux har ökat under senare år och att efterfrågan väsentligt överstiger den tillgängliga statliga resursramen. SÖ:s fördelningsbeslut har inneburit en begränsad omfördelning från i första hand storstadslän till glesbygdslän. Vuxenutbildningen är för närvarande föremål för en genomgripande analys, och industriministern är därför inte beredd att nu biträda regionalpolitiska kommitténs förslag om ökade resurser till vuxenutbildningen.

Vidare redovisas i propositionen bestämmelsen i vuxenutbildningsförordningen (1985:288) att kurser får startas inom komvux om antalet studerande varaktigt beräknas uppgå till lägst tolv eller i glesbygd lägst åtta. Med glesbygd avses i detta sammanhang kommuner som ingår i stödområde enligt bestämmelserna om regionalpolitiskt stöd, med undantag för ort inom kommunen där tre- eller fyraårig linje av gymnasieskolan får anordnas, s.k. g-ort. Motsvarande definition av glesbygd finns även i förordningen (1981:518) om statsbidrag till studiecirklar m.m. Tilläggsbidrag med 15 kr. för varje studietimme utgår för en studiecirkel inom detta område.

I två motioner begärs ytterligare *resurser för vuxenutbildning*.

Vänsterpartiet kommunisterna anför i motion A107 att utbildningsnivån är lägre i de delar av landet som behöver regionalpolitiskt stöd. Vpk föreslår därför en satsning på 50 milj. kr. för att öka rekryteringen inom vuxenutbildningen och för att öka antalet studietimmar i den kommunala vuxenutbildningen i stödområdet. I motion A103 begär Agne Hansson och Marianne Jönsson (båda c) att 50 milj. kr. i enlighet med den regionalpolitiska kommitténs förslag avsätts till bl.a. Kalmar län för vuxenutbildningsinsatser.

Som nämns i propositionen är vuxenutbildningen föremål för en genomgripande analys. Enligt budgetpropositionen planeras en proposition under år 1991 med förslag till strategi för vuxenutbildningen på kort och lång sikt.

Eftersom frågan om vuxenutbildning är föremål för ett flertal utredningar med sikte på kommande regeringsförslag anser utskottet att det inte finns någon anledning till initiativ på detta område från riksdagens sida. De aktuella motionerna avstyrks alltså av utskottet i aktuella delar.

I fyra motioner behandlas *vuxenutbildning och studiecirklar i glesbygd*.

I motion A106 av miljöpartiet de gröna framhålls att även inom andra glesbygdsområden än inom stödområdena 1 och 2 kan det vara svårt att hitta fler elever än åtta till en komvuxkurs. Miljöpartiet förordar därför att komvuxkurser med endast åtta elever skall kunna starta även i andra glesbygdsområden. I centerns motion A111 anfördes att möjligheten att anordna studiecirklar med bättre ekonomiska villkor inom resursområdena betyder mycket för landsbygdsutvecklingen. Centern föreslår att tilläggsbidrag skall utgå inom stödområdena oavsett om gymnasieutbildning finns på orten. Samma uppfattning uttrycker Kjell Ericsson och Jan Hyttring (båda c) i motion A53 och även Jan Hyttring m.fl. (c) i motion A112.

Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att orter med svagt utbildningsutbud i första hand prioriteras. Liksom i dag bör kurser få startas i stödområdena (enligt bestämmelserna om regionalpolitiskt stöd) med åtta deltagare i stället för tolv. Tilläggsbidrag för studiecirklar i glesbygd kan lämnas om orten inte är en s.k. g-ort. Enligt propositionen kommer statsrådet Persson senare att föreslå att de områden som nu omfattas av särbestämmelserna som gäller för glesbygd — men inte längre kommer att göra det med den nya stödområdesindelningen — kommer att få tillämpa de nuvarande bestämmelserna även under budgetåret 1990/91. Utskottet har när det gäller frågan om fortsatt tilläggsbidrag för glesbygdscirklar i det nuvarande området efter budgetåret 1990/91 erfarit att denna fråga är föremål för förnyat övervägande inom regeringskansliet. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna A53 (c), A106 (mp), A111 (c) och A112 (c) i tillämpliga delar.

Mona Saint Cyr m.fl. (m) föreslår i motion A64 att *Vadstena folkhögskola* får rätten att såväl *utbilda som examinera kantorer*. Motionärerna anför att det finns en väl utvecklad kyrkomusiklinje i anslutning till Vadstena folkhögskola och att skolan bör ges examensrätt i samband med omläggningen av kantorsutbildningen. Skolan förfogar över både kompetenta lärare, goda undervisningslokaler och instrument.

Ett motsvarande motionsyrkande av samma motionärer har nyligen behandlats av utbildningsutskottet i dess betänkande UbU17 (s. 25), vilket har bifallits av riksdagen under detta riksmöte (rskr. 176). Arbetsmarknadsutskottet finner med hänvisning till vad utbildningsutskottet anfört inte anledning för riksdagen att göra något uttalande om kantorsutbildningen vid Vadstena folkhögskola. Yrkandet bör således avslås av riksdagen.

Högskoleutbildning

I propositionen framhålls den regionalpolitiska betydelsen av högskolan. Högskolans organisation utgör — som det formulerades av utbildningsutskottet år 1989 — ett nätverk av riksrekryterande universitet, fackhögskolor samt medelstora och mindre högskolor, som skall samverka och komplettera varandra. Organisationen har nu nått sin fulla

utbyggnad genom tillkomsten av högskolan i Karlskrona—Ronneby den 1 juli 1989 och inrättandet av en högskola i Trollhättan—Uddevalla den 1 juli 1990.

I propositionen erinras om den pågående utbyggnaden inom högskoleområdet, bl.a. riksdagens beslut år 1989 om en ny kortare ingenjörsutbildning, förstärkning av basorganisationen vid högskolorna i Falun—Borlänge och Östersund, försök med en ny modell för samverkan mellan universiteten och högskolorna, utveckling av och förstärkning av resurserna för distansundervisning, en särskild förstärkning av utbildningsresurserna vid universitetet i Umeå med 30 milj. kr. fr.o.m. budgetåret 1990/91 avsedd bl.a. för fortbildning och decentraliserad utbildning samt enligt årets budgetproposition vissa förstärkningar vad gäller högskolan i Karlskrona—Ronneby m.m. I propositionen konstateras att en omfattande utbyggnad pågår vid flera av de högskoleenheterna som ligger i anslutning till de prioriterade områdena.

Förslagen i årets budgetproposition på detta område har godkänts av riksdagen i maj 1990 (bet. UbU19 och UbU24, rskr. 231 resp. 229).

Moderata samlingspartiet och centern framför olika *krav på högskoleutbildningen med hänsyn till regionala aspekter.*

Moderata samlingspartiet anför i motion A83 synpunkter på den högre utbildningens kvalitet. Trots krav på utökning vid de mindre högskolorna måste riksdagen ta sitt ansvar och tydligt fastställa vilken roll högskolorna skall spela. Ett litet land som Sverige har inte möjligheter till en större spridning av högre utbildning och forskning utan men för kvaliteten, anför motionärerna.

I centerns partimotion A118 framförs kritik mot regeringens bristande handlingskraft och insatser på utbildningsområdet. Centern framhåller att de små högskolornas fördelar måste tas till vara. De har betydelse för kunskapsspridning i samarbete med näringslivet i de regioner där de verkar. Ett sätt att underlätta för företagen att få kvalificerad personal är att öka vidareutbildningen av tekniker, ingenjörer och ekonomer. Enligt centern bör en vidareutbildning på mellannivå, baserad på gymnasier och regionala högskolor, skapas. Vidare anser centern att utbudet av ämnen vid flertalet av de mindre högskolorna måste breddas. I enlighet med REK87:s förslag bör 150 milj.kr. avsättas till små och medelstora högskolor inom resursområdet och 50 milj.kr. till de små högskolorna utanför resursområdet. Med en sådan inriktning blir de små högskolorna en av "motorerna" i en mer balanserad regional utveckling. I motion A111 framhålls vikten av en breddad och utbyggd verksamhet vid de regionala högskolorna. Detta bör även gälla sådana län som ej ligger inom de prioriterade områdena.

Utskottet vill för det första framhålla att en hög kvalitet på utbildningen vid de mindre och medelstora högskolorna är en förutsättning för att de skall kunna medverka till utvecklingen i den region där de verkar. Något särskilt uttalande från riksdagens sida i denna fråga är enligt utskottets mening inte påkallat, varför utskottet avstyrker motion A83 (m) i denna del.

Den omfattande utbyggnaden inom högskoleområdet — också i anslutning till prioriterade områden — kan enligt utskottets uppfattning knappast vittna om brist på handlingskraft. Beträffande vidareutbildning på mellannivå har som ovan nämnts en ny ingenjörsutbildning inrättats (prop. 1988/89:90, bet. UbU30, rskr. 280). Utbildningen skall byggas upp successivt som försöksverksamhet och vara fullt genomförd budgetåret 1993/94. I utbildningsutskottets betänkande UbU19 från innevarande riksmöte behandlas dimensioneringen och lokaliseringen av den nya ingenjörsutbildningen utförligt. För en detaljerad redovisning hänvisas till detta betänkande. Som framgår både av propositionen och motion A118 kan en sådan utbildning svara mot direkta regionalpolitiska behov. I fråga om ekonomutbildning på mellannivå vill utskottet upplysa om att utbildningsutskottet behandlat ett sådant yrkande i sitt av riksdagen godkända betänkande UbU20 (s. 18) under innevarande riksmöte (rskr. 230).

Breddning och utbyggnad av de mindre och medelstora högskoleenheterna bör enligt arbetsmarknadsutskottets uppfattning beredas i den ordinarie budgetprocessen. Det är i detta sammanhang behovet av medel till utbyggnad av de mindre och medelstora högskolorna vägs mot andra angelägna utbildningsbehov vid övriga högskoleenheter. I viss mån har dock statliga medel för högskoleutbildning under senare år anslagits även från länsanslaget. För vissa län kan förslaget i propositionen om ett särskilt anslag för infrastrukturåtgärder i framtiden även komma högskoleutbildningen till del. Utskottet vill vidare erinra om att riksdagen den 3 maj 1990 följt utbildningsutskottets förslag att LIF-anlaget (anslag till lokala och individuella linjer samt fristående kurser) bör utökas med 13 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit (bet. UbU24, rskr. 231). Beloppet bör fördelas med 1 milj. kr. vardera till 13 regionala högskolor, nämligen högskolorna i Eskilstuna—Västerås, Falun—Borlänge, Gävle—Sandviken, Jönköping, Halmstad, Kalmar, Karlskrona—Ronneby, Kristianstad, Borås, Skövde, Trollhättan—Uddevalla, Sundsvall—Härnösand och Östersund. Mot bakgrund av det anförda anser inte utskottet att den i motion A118 begärda medelsanvisningen kan förordas.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna A111 (c) och A118 (c) i här behandlade delar.

I sju motioner behandlas frågor i samband med *distansundervisning*.

Moderata samlingspartiet franhåller i motion A83 att utbildning på distans — som all annan utbildning — måste bedrivas på vetenskaplig grund. Distansundervisning får inte begränsas till att bli en nyttoinriktad utbildning för det lokala näringslivets behov enligt motionärerna. Ansvar för distansundervisningen bör tydligare klargöras och en bättre samordning ske av befintlig distansundervisning.

I centerns motion A111 betonas att vuxenutbildningen och högskolornas distansundervisning bör bygga på gedigna analyser av de lokala kunskapsbehoven innan undervisningen sätter i gång. Kvaliteten i distansundervisningen måste ligga på samma nivå som undervisning i traditionella former. Erfarenheterna från universitetet i Umeå pekar

på att detta är möjligt. Fördelningen av ekonomiska resurser måste dock ta hänsyn till att distansundervisningen är mera kostnadskrävande.

Vänsterpartiet kommunisterna anför i sin motion A107 att distansundervisning är viktig för att rekrytera nya grupper med långa avstånd till någon högskoleort till högre utbildning. Vpk föreslår att 10 milj. kr. anslås till högskolans distansundervisning och till lokala studiecentra för budgetåret 1990/91.

I motion A76 av Ulla Orring och Margitta Edgren (båda fp) och i motion A113 av Börje Hörnlund (c) begärs ett tillkännagivande om riktlinjer för en utbyggnad av distansundervisningen på högskolenivå. I motionerna föreslås att universitetet i Umeå tillsammans med en högskoleenhet med teknisk fakultet, t.ex. universitetet i Lund, ges huvudansvaret för planering och genomförande av en utbyggd distansundervisning. De båda ansvariga enheterna bör tillföras resurser för nödvändiga förstärkningar av basorganisationen. En sådan rikstäckande distansundervisning bör utvecklas stegvis under ett antal år.

Karin Starrin m.fl. (c, m, fp, mp) föreslår i motion A31 en försöksverksamhet med distansstudier för kvinnor i glesbygd. Enligt motionärerna kan det vara svårare för kvinnor än för män att bekosta studier på annan ort. Därför föreslås en tvåårig distansundervisning med förläggning till högskolan i Gävle—Sandviken att genomföras i samarbete med andra högskolor, kommunal vuxenutbildning och folkhögskolor.

I motion A46 av Iris Mårtensson m.fl. (s) framförs ett likartat krav på försöksutbildning vid högskolorna i skogslänen. Distansundervisning i samarbete med folkhögskolor, kommunal vuxenutbildning och högskolor kan vara en lösning som gagnar kvinnorna i skogslänen.

För sin del vill utskottet understryka betydelsen av att öka den högre utbildningens tillgänglighet i olika delar av landet. Utöver en geografiskt väl utbyggd högskoleutbildning kan distansundervisning vara ett medel för att högskolans insatser för fort- och vidareutbildning skall kunna spridas till olika regioner. Som motionärerna har framfört bör distansundervisning vara en lösning som särskilt gagnar kvinnorna. Utskottet ser därför positivt på det uppdrag som enligt regeringsbeslut i januari 1990 getts till universitets- och högskoleämbetet, skolöverstyrelsen och statens industriverk. Uppdraget avser att följa upp och utvärdera verksamheter inom utbildningsdepartementets område som kommit till stånd med hjälp av medel i samband med särskilda regionalpolitiska satsningar i delar av Bergslagen, norra Sveriges inland och Norrbottens län. En av delutredningarna inom uppdragets ram avser distansundervisningen. För denna del har följande direktiv angetts.

Universitetet i Umeå har de senaste åren erhållit medel för att utveckla högskoleutbildning på distans i framför allt ekonomiska ämnen och språk. Verken bör genom kontakt med olika kommunföreträdare och näringslivsföreträdare undersöka vilken betydelse man anser att denna distansutbildning har och vilka önskemål man har på en framtida distansutbildning.

Mot bakgrund av vad utskottet ovan anfört och vad som även anförts av motionärerna utgår utskottet från att den nämnda utredningen också innefattar överväganden angående distansundervisningens förutsättningar på nationell nivå. Enligt utskottets uppfattning är det viktigt i detta sammanhang att också belysa kvalitetsaspekterna i distansundervisningen liksom behovet av metodutveckling och kostnadsaspekter. Med hänvisning till det anförda anser utskottet att de behandlade motionerna inte påkallar någon riksdagens åtgärd. De avstyrks följaktligen i aktuella delar.

Utskottet övergår härafter till att behandla sex motioner med yrkanden om *högskoleutbildning vid olika orter*.

I motion A51 av Catarina Rönnung m.fl. (s) anförts att högskolan i Jönköping snarast bör få möjlighet att inrätta en allmän linje med grundläggande rättsutbildning. Vidare begär motionärerna att högskolan i Jönköping — för att förstärka sin kompetens och utrustning — skall få del av det infrastrukturanslag som föreslås i propositionen. Börje Hörnlund (c) föreslår i motion A115 att en arkitektutbildning inrättas i Skellefteå. Mona Saint Cyr m.fl. (m) framhåller i motion A64 behovet av ökat LIF-anslag till universitetet i Linköping för att bygga ut det filosofiska verksamhetsområdet. Kjell Ericsson och Jan Hyttring (båda c) begär i motion A53 en ökad tilldelning av regionalpolitiska medel för decentraliserad utbildning och anordnande av fristående kurser vid högskolan i Karlstad. Hans Lindblad (fp) framhåller i motion A92 Gävleborgs läns beroende av en förstärkt högskola. Slutligen sägs i motion A443 av Anders Castberger m.fl. (fp) att den regionalpolitiska utredningens förslag att sätta högskolan i Trollhättan—Uddevalla i negativ särställning inte kan accepteras och inte får läggas till grund för ett regeringens förslag till riksdagen.

Utskottet anser att ställningstaganden till inrättande av olika utbildningslinjer samt anslag till lokala och individuella linjer samt fristående kurser (LIF-anslaget) bör ske i den ordinarie budgetprocessen. Förslag om nyetablering av arkitektutbildning i Norrland (i Luleå eller Umeå) har denna vår avslagits av riksdagen (bet. UbU19 s. 10, rskr. 229). En eventuell utökning av arkitektutbildningen måste — av resursskäl — ske genom omdispositioner vid de högskoleenheter som nu anordnar utbildningen enligt utbildningsutskottet. Även yrkanden om ett utökat LIF-anslag till universitetet i Linköping har behandlats av riksdagen i år (bet. UbU24, rskr. 231).

Slutligen vill utskottet erinra om möjligheten att utnyttja länsanslaget inom utbildningssektorn liksom även det regionalpolitiska anslaget för infrastrukturåtgärder, som föreslås i propositionen (se avsnittet Infrastrukturåtgärder).

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet här behandlade yrkanden.

Inom de prioriterade regionerna är behovet av samordning och samverkan stort, anføres det i propositionen. Industriministern är beredd att överväga att använda medel från det särskilda regionalpolitiska anslag för infrastrukturåtgärder som föreslås i propositionen på ett sätt som kompletterar medel inom utbildningssektorn.

Med utgångspunkt i Kristianstads län tar Karl Erik Olsson och Ingbritt Irhammar (båda c) i motion A95 upp möjligheterna till samfinansiering och samverkan mellan olika parter bl.a. i fråga om förstärkning av kompetensen vid länets högskola och utrustning för utbildning i samverkan mellan flera utbildningsanordnare. Enligt motionärerna bör dessa insatser beaktas vid fördelning av regionalpolitiska medel för infrastrukturåtgärder.

Med hänvisning till att industriministern på ovan nämnt sätt överväger användningen av regionalpolitiska medel inom utbildningssektorn samt att också länsanslagen kan utnyttjas inom denna sektor anser utskottet att motionsyrkandet inte påkallar någon riksdagens åtgärd. Motion A95 avstyrks således i denna del.

Forskning vid mindre högskolor

Högre utbildning och forskning är betydelsefull för de regioner där högskolorna är belägna, bl.a. genom ökad tillgång till välutbildad arbetskraft, stöd till kompetensutveckling till det lokala näringslivet, uppdragsverksamhet till detta m.m. I propositionen föreslås att 35 milj.kr. av regionalpolitiska medel avsätts för att tillfälligt förstärka forsknings- och utvecklingsverksamheten vid de mindre och medelstora högskolorna främst i eller i anslutning till de prioriterade regionerna. Medlen bör under den kommande treårsperioden avsättas från anslaget för infrastrukturåtgärder. Tyngdpunkten bör ligga på det tekniska området. Följande högskoleenheter i anslutning till de prioriterade regionerna bör få del av dessa medel: Östersund, Sundsvall—Härnösand, Falun—Borlänge, Gävle—Sandviken, Karlstad, Örebro och Eskilstuna—Västerås. Därutöver bör vissa medel anvisas till högskolorna i sydöstra Sverige: Växjö, Kalmar och Karlskrona—Ronneby. Verksamheten bör i huvudsak genomföras så att STU har ett sammanhållande ansvar för nätverksbygge, projektframtagning, tekniskt-industriella bedömningar m.m.

Det fortsatta beredningsarbetet bör enligt industriministern i proposition 76 inriktas mot att utifrån successiva utvärderingar under treårsperioden och höga vetenskapliga krav finna former i vilka forskningen vid de mindre och medelstora högskolorna kan utvecklas. Bedömningen skall innefatta det behov av forskning som kan föreligga i regionalpolitiskt prioriterade regioner.

Vidare informeras om den under våren 1990 avlämnade proposition 90 om forskning. Tyngdpunkten i regeringens förslag till förstärkningar till forskningen vid universitet och högskolor ligger i stor utsträckning vid högskoleenheter utanför Stockholm, vilket bör få gynnsamma effekter för den regionala utvecklingen i berörda regioner. De mindre

och medelstora högskolorna föreslås i forskningspropositionen få kraftigt förstärkta resurser för forskningsstödjande åtgärder med sammanlagt 30 milj.kr. under den aktuella treårsperioden.

I moderata samlingspartiets motion A83 föreslås följande *riktlinjer för forskning vid mindre högskolor*. Kvalitetsbegreppet understryks. Eftersom forskning kräver vitala forskningsinstitutioner kan dessa inte vara för små. Vid de mindre högskolorna bör forskningen bedrivas på individuell basis, och några forskningsinriktade institutioner bör inte byggas upp. För att ge mest nytta i ett nationellt perspektiv bör STU ha frihet att inom ramen för de 35 milj.kr. lägga ut forskningsverksamhet inte bara vid de små högskolorna utan även vid högskolor med etablerad forskningsverksamhet.

Folkpartiet anför i motion A97 att man delar regeringens uppfattning att det av regionalpolitiska skäl fordras särskild satsning på de utpekade högskolorna. Folkpartiet menar dock att en större satsning är motiverad och att ytterligare 15 milj.kr. utöver regeringens förslag bör avsättas för detta område. Det bör ankomma på högskolorna själva att prioritera de insatser som är mest angelägna. Med hänsyn till den framtida kompetensutvecklingen bör en större andel av lärarna vid de mindre och medelstora högskolorna vara forskarutbildade.

Utskottet vill i likhet med proposition 76 och motionärerna peka på betydelsen av höga vetenskapliga kvalitetskrav oavsett var i landet forskningen bedrivs. En forskning som fyller höga kvalitetskrav kan förutsättas ha en positiv betydelse för den ekonomiska, sociala och kulturella utvecklingen i berörda regioner.

Utskottet anser att propositionens förslag om en tillfällig förstärkning av forskningen vid högskolorna i anslutning till de regionalpolitiskt prioriterade regionerna är positivt och bör godkännas. Utskottet ställer sig också bakom propositionens förslag att lägga tyngdpunkten vid teknisk forskning mot den bakgrunden att kraven på teknisk kompetens sannolikt kommer att öka inom de flesta näringsgrenar. Med det anförda avstyrks motionerna A83 (m) och A97 (fp) i berörda delar.

I ett antal motioner behandlas frågor om *forskning vid viss region eller högskoleenhet*.

Enligt Karl Erik Olsson och Ingbritt Irhammar (båda c) i motion A95 bör inte högskolan i Kristianstad komma i ett sämre läge än högskolorna på andra håll i sydöstra Sverige. Sven-Olof Petersson (c) i motion A117 anför att det är positivt och angeläget att prioritera högskolan i Karlskrona—Ronneby när forskningsmedlen skall fördelas. I motion A63 av Jan Fransson m.fl. (s) framhålls behovet av ökat stöd för forskning och utveckling vid högskolorna i Trollhättan—Uddevalla, Halmstad, Skövde och Borås. Samtliga mindre och medelstora högskolor måste få en likvärdig satsning i fråga om forskning och utveckling, menar motionärerna. Rune Johansson m.fl. (s) anför i motion A45 att även högskolan i Trollhättan—Uddevalla bör få del av de 35 milj.kr. för tillfällig förstärkning av forsknings- och utvecklingsverksamheten. Gunilla André och Bengt Kindbom (båda c) begär i motion A85 att högskolan i Skövde tilldelas 5 milj.kr. för

forskning. Också i denna motion anförs att samtliga mindre och medelstora högskolor bör få en likvärdig satsning i fråga om forskning. Catarina Rönnung m.fl. (s) i motion A51 liksom Ingrid Ronne-Björkqvist och Carl-Johan Wilson (båda fp) i motion A74 anser att högskolan i Jönköping bör ingå bland de högskolor som skall få extra stöd för forskning. I motion A112 av Jan Hyttring m.fl. (c) begärs att en betydande del av de tillfälliga forskningsmedlen skall komma de högskolor till godo som deltar i Bergslagsområdets kompetensuppbyggnad.

Regeringens proposition 90 om forskning är för närvarande under utskottsbehandling i riksdagen. I juni månad kommer riksdagen att ta ställning till de förslag som läggs fram angående forskning vid mindre och medelstora högskolor. I forskningspropositionen föreslås att de i ovanstående motioner nämnda högskolorna tillika med övriga mindre och medelstora högskolor skall få kraftigt förstärkta resurser — sammanlagt 30 milj. kr. — för forskningsstödjande åtgärder, bl.a. avsett för forskarutbildning av lärare. En utgångspunkt enligt forskningspropositionen är att forskningsverksamheten skall utföras där de vetenskapliga kvalitetskraven bäst kan uppfyllas. Med hänvisning till vad som ovan anförts är utskottet inte berett att förorda någon annan fördelning av den tillfälliga förstärkningen av forskningsmedel än den i propositionen föreslagna. Motsvarande uppfattning kommer till uttryck i motion A117, som sålunda inte påkallar någon riksdagens åtgärd. Utskottet avstyrker därmed motionerna A45 (s), A51 (s), A63 (s), A74 (fp), A85 (c), A95 (c), A112 (c) och A117 (c) i aktuella delar.

Forskning utanför högskolan

I propositionen anförs att de kollektiva forskningsinstituten utgör viktiga länkar mellan högskoleforskning och utvecklingsarbete inom industrin. Verksamheten bör gradvis byggas upp till en nivå som kommer att bestämmas av industrins intresse för medverkan och av tillgången på kvalificerad personal. Regionalpolitiska medel bör inledningsvis kunna anvisas från anslaget för särskilda infrastrukturåtgärder. En handlingslinje kan vara att låta några befintliga kollektiva forskningsinstitut få möjlighet att bilda filialer, t.ex. i de prioriterade regionerna. Staten torde under de första åren få ta ett något större ekonomiskt ansvar för varje etablering än de 40 % som är målsättningen för de befintliga instituten.

I motion A111 av Börje Hörnlund m.fl. (c) ansluter sig motionärerna till den regionalpolitiska kommitténs uppfattning om decentralisering och förstärkning av resurserna för de *kollektiva forskningsinstituten*. Enligt motionärerna bör en utredning tillkallas med syfte att ge underlag för förhandlingar mellan staten och de privata stiftarna i syfte att verksamhet motsvarande minst statens andel av institutens budget förläggs till orter med mindre högskolor eller där andra särskilda förutsättningar föreligger.

Kollektivforskningsinstituten behandlas utförligt i näringsutskottets yttrande, NU9y, till vilket utskottet hänvisar för en detaljerad redovis-

ning. Näringsutskottet anser för sin del att möjligheterna att ytterligare kollektiv forskning skall kunna lokaliseras till andra orter än där sådan forskning nu förekommer bör beaktas. En utredningsverksamhet som i realiteten skulle syfta till en kostnadskrävande omlokalisering av befintliga forskningsinstitut kan näringsutskottet däremot inte förorda.

Utskottet har i denna fråga samma uppfattning som näringsutskottet och avstyrker därför motion A111 i denna del.

Arbetsmarknadspolitik

Arbetskraftsfrågorna kan väntas få en allt större betydelse för den regionala utvecklingen enligt propositionen. Arbetslinjen är grunden. Behovet av kompetensutveckling bör uppmärksammas. Jämställdhetspolitiken kan bidra till att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingens uppgift att underlätta företagets rekrytering är särskilt betydelsefull i sysselsättningssvaga regioner. För de arbetslösa som trots aktiva regional- och arbetsmarknadspolitiska insatser inte har kunnat placeras på den lokala arbetsmarknaden finns olika rörlighetsunderlättande åtgärder.

Flyttningsbidrag lämnas bl.a. i form av starthjälp till s.k. nyckelpersoner i syfte att rekrytera kvalificerad arbetskraft som inte finns på orten. *Medflyttandebidrag* kan lämnas till arbetsgivare i skogslänen och de kommuner utanför skogslänen som ingår i stödområde C. I propositionen föreslås att den tid under vilken bidraget kan lämnas förlängs från ett till två år. Anpassning kommer senare att föreslås med hänsyn till den nya stödområdesavgränsningen. Kostnaden för denna förbättring ryms inom ramen för årets budgetproposition.

Enligt förordningen (1987:407) om flyttningsbidrag m.m. lämnas medflyttandebidrag med 50 % av den totala lönekostnaden under högst tolv månader. Bidrag får lämnas till en arbetsgivare som anställer en familjemedlem vilken inte kan få arbete utan att bidrag lämnas. Utskottet har ingenting att invända mot den i propositionen förordade förlängningen av tid för vilken bidrag kan lämnas och godkänner därmed vad som anförts i propositionen i denna del.

I motion A283 av Börje Hörnlund m.fl. (c) behandlas medflyttandebidraget. Enligt motionen bör *bidragsprocenten* till arbetsgivaren *höjas* till 90 % av den totala lönekostnaden för den anställda under det första året och utgå till arbetsgivare inom stödområdet. Denna förändring bedöms inte innebära något ökat anslagsbehov utöver det av regeringen föreslagna beloppet.

Med hänsyn till att bidragstiden således fördubblas anser utskottet att den i motionen begärda förbättringen av bidragsprocenten inte är påkallad. Utskottet vill tillägga att regeringens förslag i fråga om medel till flyttningsbidragen har godkänts av riksdagen (bet. AU11, rskr. 242). Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion A283 i motsvarande del.

I propositionen betonas kulturpolitikens betydelse för att skapa regional utveckling, dels som en dynamisk faktor för människorna i regionen, dels utifrån en näringspolitisk synvinkel när kulturvärdena vägs in vid val av lokalisering av företag etc. Därutöver kan en satsning på kulturen ha en särskild betydelse för kvinnorna i regionen. I årets budgetproposition (prop. 100, bil 10, s. 53 f.) har regeringen också presenterat förslag till en omfattande kulturpolitisk reforminsats i vilken tyngdpunkten ligger på att stärka kulturens ställning i hela landet.

Riksdagen har tidigare anslagit medel till försöksverksamheter inom kulturområdet som särskilda regionalpolitiska insatser för Bergslagen, norra Sveriges inland resp. Norrbottens län. Så långt insatserna har kunnat utvärderas har de fallit väl ut när det gällt att med relativt begränsade medel skapa ett ökat utbud av kulturverksamheter i de aktuella regionerna. Enligt föredraganden bygger kulturpolitiken på att staten erbjuder ökade insatser på den regionala nivån samtidigt som det fördras en motprestation av landsting och kommuner i form av medverkan i reformarbetet med insatser som samordnas med de statliga.

I propositionen föreslås att länsstyrelserna ges möjlighet att delta i finansieringen av kultursatsningar med medel ur anslaget för regionala utvecklingsinsatser. För de tre nordligaste länen tillkommer också förslaget om det gemensamma anslaget för särskilda infrastrukturåtgärder. Även detta anslag bör kunna utnyttjas inom kulturområdet. Länsstyrelserna har goda förutsättningar för denna delvis nya uppgift genom sina kontakter med kulturmiljövården och de kulturinstitutioner som har ett regionalt ansvar i länen.

I sitt yttrande till arbetsmarknadsutskottet, KrU7y, fogat som bilaga till detta betänkande, konstaterar kulturutskottet med tillfredsställelse att kulturpolitiken ägnas stor uppmärksamhet i propositionen och, framför allt, att kulturinsatser tillmäts stor betydelse i ett regionalt perspektiv. Kulturutskottet ställer sig bakom de i propositionen redovisade synpunkterna, vilka står i god överensstämmelse med den syn på kulturens betydelse för människorna som kulturutskottet gett uttryck åt i olika sammanhang. Även kulturutskottet anser det angeläget att satsningarna inom kulturområdet för att stärka regional utveckling och regional identitet förstärks. Vad beträffar förslagen i årets budgetproposition på kulturens område informerar kulturutskottet att det funnit skäl att i vissa avseenden föreslå ett förstärkt stöd utöver det av regeringen föreslagna (bet. KrU17, 19 och 21). I enlighet med det synsätt på kulturen som en betydelsefull faktor för den regionala utvecklingen som kulturutskottet tidigare gett uttryck åt tillstyrks att länsanslagen skall få användas också för projektstöd inom kulturområdet liksom att de särskilda resurserna för infrastrukturåtgärder skall kunna utnyttjas för insatser inom kulturområdet.

Kultursektorn och länsanslagen behandlas i ett par centermotioner.

Kjell Ericsson och Jan Hyttring (c) ansluter sig i motion A53 till propositionens förslag endast under förutsättning att länsanslagen får en kraftig uppräknings. Den av regeringen föreslagna anslagsnivån är inte tillräcklig i detta sammanhang. Länsstyrelsens beredningsarbete bör vidare ske i nära kontakt med landsting och kommuner. Samma synpunkter uttrycks i motion A112 av Jan Hyttring m.fl. (c). Hänvisning kan också göras till centerns partimotion, A118.

Kulturutskottet uttalar i sitt yttrande att det tar avstånd från det synsätt som kommer till uttryck i motionerna A53, A112 och A118 i här aktuellt avseende. Oavsett om länsanslagen kommer att höjas i förhållande till regeringens förslag måste nämligen enligt kulturutskottets mening insatser för kulturen tillmätas samma vikt som insatser inom andra sektorer. Det är enligt kulturutskottet angeläget att arbetsmarknadsutskottet slår fast denna princip då förslag om länsanslagen avges till riksdagen. Om så inte sker finns en betydande risk för att insatser på kulturområdet får stå tillbaka i en prioriteringssituation gentemot projekt inom andra sektorer utan att en rejäl jämförelse mellan de olika projektens betydelse från regionalpolitisk synpunkt görs. Mot bakgrund av det anförda avstyrker kulturutskottet de angivna motionsyrkandena.

Även utskottet anser att den föreslagna förändringen när det gäller att utnyttja länsanslaget för olika insatser inom kulturområdet är av stor och positiv betydelse, inte minst för kvinnorna. Utskottet vill — liksom kulturutskottet — avvisa den motionssynpunkten att kultursatsningar endast skulle vara möjliga om länsanslagen uppräknas. Med hänvisning till att kulturfrågorna hör till den infrastruktur, i vid mening, som kan stå för utveckling och dynamik i en region anser utskottet att satsningar också inom kultursektorn är en förutsättning för regional utveckling. I likhet med kulturutskottet anser utskottet det angeläget att kultursektorn skall tillmätas betydelse på samma sätt som övriga sektorer. Att på något sätt försöka kvantifiera denna betydelse anser dock utskottet varken vara möjligt eller önskvärt. Med hänsyn till att kommuner och landsting ofta är huvudmän för de regionala kulturinstitutionerna kommer självfallet även kommuner och landsting att få medverka i beredningsarbetet. Med det anförda tillstyrker utskottet propositionen i motsvarande del och avstyrker de behandlade motionerna i berörda delar.

I motion A111 av Börje Hörnlund m.fl. (c) begärs en utredning för att förutsättningslöst se på *organisationen av centrubildningarna på kulturområdet*.

Utskottet vill i detta fall hänvisa till kulturutskottets yttrande. Med hänsyn till att det pågår en översyn hos statens kulturråd av bidragsgivningen till centrubildningarna — i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen — och till att centrubildningarna inte är statliga organ avstyrks yrkandet.

I motion A111 (c) behandlas vidare frågan om *regionalpolitiskt stöd till etablering av bokhandlare resp. till kulturarbetare*. Det av centern förordade anslaget för landsbygdsutveckling borde kunna användas liksom även investeringsstöd och sysselsättningsstöd.

Kulturutskottet erinrar i sitt yttrande om bokhandelns viktiga kulturpolitiska funktion och att den utgör en betydelsefull del av den kommersiella servicen.

När det gäller stöd till näringsidkare vill arbetsmarknadsutskottet — liksom kulturutskottet — peka på att de allmänna regler som kommer att föreligga för stöd till näringsidkare i första hand får prövas. Därutöver finns det inom ramen för glesbygdsstödet redan nu möjlighet att lämna stöd till fackhandelsservice, t.ex. bokhandlare, om det är av särskild betydelse för konsumenterna i ett glesbygdsområde. Med det anförda avstyrks motion A111 i denna del.

Kommunikations- och transportfrågor

I propositionen anförts att kommunikationerna har en avgörande betydelse för den regionala utvecklingen. I riksdagens beslut under riksmötet 1987/88 om mål och inriktning för trafikpolitiken slås fast att det övergripande målet är att erbjuda medborgarna och näringslivet i landets olika delar en tillfredsställande, säker och miljövänlig trafikförsörjning till lägsta möjliga samhällsekonomiska kostnader. Enligt propositionen behöver de samhällsekonomiska modellerna utvecklas för att de regionalpolitiska effekterna av investeringar i kommunikationssektorn skall kunna bedömas. Expertgruppen för forskning om regional utveckling (ERU) bör kunna medverka till att sådana modeller utvecklas.

Vidare informeras att regeringen tillsatt en särskild utredare (dir. K 1989:B) med uppgift att lämna förslag på hur det regionalpolitiska transportstödet skall utformas i framtiden. Utredningen skall också behandla stödet till Vänersjöfarten, stödet till godstransporterna i glesbygd m.m. Resultatet av översynen skall föreligga den 1 september 1990.

Regeringen har uppdragit åt berörda kommunikationsverk att utarbeta och redovisa sina långsiktiga investeringsplaner till den 1 januari 1991. I samband därmed har uppdrag givits åt statens naturvårdsverk och boverket att ta fram olika underlag avseende miljövårdsfrågor. Denna samordnade planering syftar till att ge ett bättre underlag för beslut om resurstilldelningen till transportsektorn som helhet. Inom denna ram för ordinarie investeringsplanering bör de olika förslagen från den regionalpolitiska kommittén hanteras. Industriministern avstår från att i detta sammanhang ta ställning till specifika utbyggnadsprojekt vad avser vägar, järnvägar eller flygplatser.

Vänsterpartiet kommunisterna yrkar i sin motion A107 på ett tillkännagivande angående *kommunikationerna och motverkande av en bilkrävande infrastruktur*. Motionärerna beklagar att det inte finns några som helst miljö- och energiaspekter på kommunikationssektorn i propositionens beskrivning. Av miljö- och energiskäl måste ökningen av bil- och flygtrafiken brytas. Även andra skäl talar för ett ökat kollektivt, spårbundet resande. Bilismen skall gynnas där den är samhällsekonomiskt lönsam (inkluderat miljökostnader) dvs. framför allt i Norrlands inland. Vpk menar vidare att infrastrukturen måste ses över

i stort och att vi inte får bygga oss fast i ett bil- och flygberoende. Det kan inte vara riktigt att bygga på ett sådant sätt att långväga pendling tvingas fram. Vpk efterlyser en långsiktig strategi för att motverka en sådan felaktig infrastrukturuppbyggnad.

Trafikutskottet har yttrat sig över de nämnda yrkandena. I yttrandet, TU2y, vilket som bilaga är fogat till detta betänkande, erinrar trafikutskottet om det trafikpolitiska målet. Vidare beskriver trafikutskottet bl.a. de medel som står till buds inom den statliga trafikpolitiken för att uppnå målet. Det framgår att bilismen är en förutsättning för samhället, men att bilismen måste beakta de säkerhets- och miljökrav som samhället ställer.

Trafikutskottet finner inte skäl ompröva riksdagens beslut och avstyrker därför för sin del de båda motionsyrkandena.

På de grunder som trafikutskottet anfört i sitt yttrande ansluter sig utskottet till trafikutskottets uppfattning och avstyrker motion A107 i aktuella delar.

I motion A111 av Börje Hörnlund m.fl. (c) begärs en *utredning om reglerna för transportstöd*. Direktiven bör klargöra att transportstödet också fortsättningsvis blir en ersättning för företagens fördyrade transportkostnader.

Björn Samuelson (vpk) anser i motion A61 att efter inhämtande av underlagsmaterial i fråga om bl.a. godsinventering och finansieringssystem bör riksdagen hos regeringen begära förslag om utveckling av sjöfarten på Vänern, Glafsforden etc.

Utskottet vill — i likhet med trafikutskottet — erinra om att regeringen nyligen tillsatt en särskild utredare med uppgift bl.a. att se över stödet till godstransporter i glesbygd samt Vänerregionens transportsystem. Enligt direktiven bör Vänerregionens transportsystem i form av vägar, järnvägar och sjöfart ses i ett samlat perspektiv. I avvaktan på resultatet av den nämnda utredningen avstyrker utskottet för sin del de nämnda yrkandena.

Börje Hörnlund framhåller vidare i motion A111 att *investeringar i det större vägnätet* och nya vägsträckningar för utbyggnad av Europa- och riksvägar inte bör finansieras med regionalpolitiska medel utan över ordinarie vägenslag.

Investeringar i vägnätet tas även upp av Kjell Ericsson och Jan Hyttring (båda c) i motion A53. Enligt motionärerna har det lågtrafikerade vägnätet under hela 1980-talet fått stå tillbaka för satsningar på motorleder och andra stora leder. Motionärerna föreslår att 40 milj. kr. öronmärks och anslås till förbättring av Värmlands vägnät under budgetåret 1990/91.

I motion A52 av Gunnar Nilsson m.fl. (s) framhålls att det behövs ett statligt stöd för ett system med regionala snabbspårsvägar runt Malmö—Lund och Helsingborg.

Trafikutskottet anför i sitt yttrande att statlig finansiering av vägbyggen sker via sjätte huvudtitelns anslag B 3. Byggande av riksvägar och B 4. Byggande av länstrafikanläggningar samt i vissa fall med AMS-medel för beredskapsarbeten. Av propositionen framgår att det före-

slagna infrastrukturanslaget inte bör kunna användas för investeringar av typen vägar, järnvägar, flygplatser osv. Trafikutskottet, som delar denna uppfattning, finner att syftet med motion A111 i denna del därmed är tillgodosett. Trafikutskottet avstyrker även yrkandet om regionala snabbspårvägar med hänvisning bl.a. till den befintliga investeringsplaneringen.

Utskottet biträder trafikutskottets uppfattning på samtliga refererade punkter och vill tillägga att såväl Europa- och riksvägar som vägnätet i Värmland bör behandlas inom ramen för den ordinarie decentraliserade investeringsplanering som gäller för vägväsendet. Med det anförda avstyrks motionerna A52 (s), A53 (c) och A111 (c) i behandlade delar.

I motion A78 av Göran Engström och Birgitta Hambræus (båda c) föreslås att medel från infrastrukturanslaget kan utgå till etablering av ett nationellt *centrum för trafikfrågor i Borlänge/Falun*. Forskning och utbildning om trafik och trafiksäkerhet bör komplettera de myndigheter inom trafikområdet som redan finns etablerade i Borlänge/Falun.

Trafikutskottet har yttrat sig över detta motionskrav och därvid utförligt beskrivit forskning och utveckling inom det transporttekniska området vid högskolan i Falun—Borlänge, trafikinriktad utbildning vid högskolan m.m. Utskottet hänvisar till detta yttrande. Trafikutskottet finner inte någon riksdagens åtgärd erforderlig med anledning av motionsyrkandet. På de grunder som trafikutskottet anført anser utskottet att någon riksdagens åtgärd inte är påkallad och avstyrker därmed motionsyrkandet.

Miljöfrågor

Enligt propositionen bör regionala utvecklingsinsatser innefatta miljömässiga bedömningar av utvecklingsinsatsernas förutsättningar och konsekvenser. Expertgruppen för forskning om regional utveckling (ERU) bör få till uppgift att initiera och bedriva forskning om sambanden mellan miljö- och regionalpolitik.

En övergripande princip i miljöpolitiken är att utsläppen i första hand skall åtgärdas vid källan. En annan princip är att kostnaderna för att minska miljöskadorna skall bäras av dem som orsakar skadorna. Mot denna bakgrund bör miljöinvesteringar inte generellt innefattas i underlaget för regionalpolitiska stöd. Regionala aspekter förväntas bli behandlade i en miljöpolitisk proposition som planeras till år 1991.

Miljöpartiet de gröna föreslår i motion A106 att man på den *kommunala och regionala nivån* skall ges ökade befogenheter att driva en *radikalare miljöpolitik* än på riksplanet. Det finns enligt motionärerna ett allvarligt glapp mellan kommunernas utökade ansvar, t.ex. enligt miljöskyddslagen, och deras befogenheter att åtgärda problemen. Som exempel anføres att kommunerna inte har möjlighet att generellt förbjuda användningen av kemikalier som påverkar reningsverkens funktion och förgiftar rötslammet så att det inte går att återföra till jordbruket.

Jordbruksutskottet som yttrat sig i denna fråga (JoU5y) erinrar om att man nyligen behandlat regeringens förslag om avfallshantering

(prop. 1989/90:100 bil. 16, JoU16). Jordbruksutskottet har därvid tillstyrkt ett förslag om utvidgning av det kommunala ansvaret för avfallshanteringen. Vad särskilt beträffar slam från kommunala reningsverk innefattar budgetpropositionen ett program för att senast till år 1995 få bort de farligaste ämnena i slammet. Målet är att slam fortlöpande skall kunna utnyttjas inom bl.a. jordbruket utan risker för miljö och hälsa. Jordbruksutskottet finner ingen anledning att föreslå någon särskild riksdagens åtgärd med anledning av motion A106 yrkande 21.

Utskottet instämmer i jordbruksutskottets ställningstagande med hänvisning till de skäl som jordbruksutskottet har angivit. Härutöver vill utskottet stryka under angelägenheten av det aviserade uppdraget till ERU angående forskning om sambanden mellan miljöförhållanden och regional utveckling. Med det anförda avstyrker utskottet motion A106 i motsvarande del.

Försvarspolitik

I propositionen betonas att en positiv regional utveckling är av stor betydelse även för det civila och militära försvaret. Försvaret ger också liksom många andra verksamheter en regionalt fördelad sysselsättning. Av beredskapshänsyn är det viktigt att bosättning, samhällsservice m.m. kan upprätthållas i hela landet, inte minst i norra Sverige.

I motion A93 tar Görel Thurdin m.fl. (c) upp *skärgårdsbefolkningens speciella roll inom försvaret*. Enligt motionärerna beror det svenska totalförsvarets resurser i hög utsträckning på vad det civila samhället kan erbjuda i form av personal, tjänster och varor. När bofasta skärgårdsbor tvingas "gå i land" försvagas den svenska beredskapen, vilket bör tas med i kostnadskalkylen för en nödvändig skärgårdspolitik.

I likhet med propositionen vill utskottet betona värdet av en positiv regional utveckling i hela landet — även ur beredskapssynpunkt. Som utskottet tidigare har anförat är en balanserad befolkningsutveckling i olika delar av landet ett av de mål som skall främjas genom regionalpolitiken. I årets budgetproposition, bilaga 6, s. 65—66, redovisas de insatser som gjorts under de senare åren vad gäller regionala mål- och riskanalyser ur försvarssynpunkt. Arbete pågår alltjämt på myndighetsnivå. Med det anförda avstyrker utskottet det aktuella motionskravet.

Skattefrågor i ett regionalt perspektiv

I propositionen behandlas i första hand skattereformen. Reformen, som genomförs åren 1990 och 1991, innebär en genomgripande förändring av det svenska skattesystemet. De regionalpolitiska effekterna av skattereformen bör belysas i samband med analysen av reformen i stort. Sänkningen av skattesatserna ger en begränsad skattelättnad för regioner med låga inkomster. Övergången till en mer likformig beskattning av löneförmåner och kapitalinkomster ger därför en sammantaget förhållandevis stor skatteökning för personer, och därmed regioner, med höga inkomster. Fastighetsskatten ökar väsentligt bl.a. i

Stockholmsområdet. Vidare anförs i propositionen att skatteutjämningsystemet har en utomordentligt stor betydelse för att skapa regional utjämning, vilket tidigare har tagits upp.

Motionerna behandlar olika *skattefrågor i ett regionalt perspektiv*.

I vänsterpartiet kommunisternas motion A107 anförs att kvittningsrätten mellan tjänsteinkomster och underskott i rörelse är ett problem som återstår att lösa. Kvittningsrätten har en avgörande betydelse vad gäller tillkomsten av småföretag i glesbygden, speciellt jordbruk. Som ett led i småföretagsutveckling görs även i motion A53 av Kjell Ericsson och Jan Hyttring (båda c) en positiv markering beträffande en viss bibehållen kvittningsrätt. Därutöver föreslås sänkning av arbetsgivaravgiften och möjligheter till skattefritt sparande för att satsa i företag genom ett personligt investeringskonto. Inrättande av personligt regionalpolitiskt investeringskonto föreslås även i motion A111 av Börje Hörnlund m.fl. (c).

Effekterna av fastighetstaxeringen i särskilt utsatta skärgårdsområden behandlas i motion A93 av Görel Thurdin m.fl. (c). I motion A106 av Inger Schörling m.fl. (mp) begärs en översyn av fastighetstaxeringen för permanent boende i vissa attraktiva turistorter. Enligt motionärerna bör alternativa principer gälla för beskattning av fastigheter i områden med fritidsbebyggelse.

En nedsättning av mervärdeskatten för att främja turismen i stödområdena förordas i motion A107 av vänsterpartiet kommunisterna. Även statens turistråd har pekat på detta, anförs det i motionen.

I motion A107 (vpk) yrkas vidare på skattefrihet för svamp-, bär- och kottplockning. I glesbygden är detta ett mycket viktigt tillskott till försörjningen, som dessutom tar tillvara tillgångar i skogen, som annars skulle ruttna bort. Även Birgitta Hambræus m.fl. (c) begär i motion A79 sådan skattebefrielse av regionalpolitiska skäl. Enligt motionärerna är det en felaktig utveckling att samhället tvingar uppköpare och industrier att importera dessa råvaror.

Avdraget för bilresa mellan bostad och arbetsplats bör enligt motionerna A111 av Börje Hörnlund m.fl. (c) och A53 av Kjell Ericsson och Jan Hyttring (båda c) höjas till 15 kr/mil. Motionärerna menar att avdraget är fördelningspolitiskt betydelsefullt eftersom befolkningen på landsbygden och i skogslänen har klart lägre inkomst än genomsnittet.

Skatteutskottet har yttrat sig över ovanstående motioner i sitt yttrande till arbetsmarknadsutskottet, SkU3y, vilket finns fogat som bilaga till detta betänkande. Skatteutskottet framhåller därvid att motsvarande eller liknande yrkanden väckts under den allmänna motionstiden i år. Samtliga dessa frågor kommer att behandlas av skatteutskottet i anslutning till de skattepropositioner som föreläggs riksdagen under våren. Det finns därför enligt skatteutskottets mening inte anledning att nu gå in på en närmare prövning av de motionsyrkanden i dessa skattefrågor som väckts i anslutning till proposition 76. Skatteutskottet avstyrker därför motionerna i dessa delar.

Utskottet gör följande bedömning. Skatteutskottet anför i sitt yttrande att samtliga upptagna motionsfrågor kommer att behandlas av skatteutskottet under våren. Med hänsyn till den förestående behand-

lingen av skattereformen anser inte heller utskottet att det i detta sammanhang finns anledning att gå in på enskilda delar av skattesystemet. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla angelägenheten av att de regionalpolitiska effekterna av skattereformen följs upp och utvärderas. Med det anförda avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Jämställdhet

I propositionen konstateras att de regionalpolitiska målen uttrycker en jämlikhetsuppfattning som också innefattar jämställdhet. För en god regional utveckling är kvinnors kompetens och särskilda erfarenheter nödvändiga inslag. Kvinnornas insats på arbetsmarknaden är också en av förutsättningarna för fullföljande av den ekonomiska politiken.

Liksom den regionalpolitiska kommittén anser industriministern att jämställdhetsinsatser huvudsakligen skall bedrivas inom ramen för olika organs ordinarie verksamhet. Under vissa omständigheter kan dock speciella insatser erfordras för att driva på utvecklingen i önskad riktning. På annan plats i detta betänkande behandlas förslag med betydelse för kvinnor, bl.a. åtgärder för kvinnor som startar företag, förlängning av medflyttandebidraget inom arbetsmarknadspolitikens ram samt användning av länsanslaget även för kulturinsatser.

Vänsterpartiet kommunisterna behandlar olika frågor med anknytning till jämställdhet i sin motion A107. Enligt vpk innehåller propositionen vackra ord om kvinnor men få förslag till konkreta åtgärder. Regionalpolitikens utformning har missgynnat kvinnorna, eftersom det regionalpolitiska stödet hittills främst har gällt manliga yrken. *Könskvoteringsregeln* — att minst 40 % av det antal arbetsplatser som tillkommer till följd av stödet skall förbehållas vardera könet — kan synas jämlik men mot bakgrund av att merparten av stödet går till manliga sysselsättningar missgynnas kvinnorna systematiskt. Vpk menar att det regionalpolitiska stödet nu måste omprioriteras och under kommande år gå till kvinnor i större utsträckning.

Även centern tar i motion A118 upp frågan om könskvoteringen och vill därvid betona målsättningen om att minst 40 % av de nytillkommande arbetstillfällena skall förbehållas vardera könet.

Utskottet kan konstatera att en utredning om könskvoteringen, som nyligen gjorts på uppdrag av arbetsmarknadsdepartementet, visar att kvoteringen fört med sig en breddad arbetsmarknad för kvinnorna i de aktuella regionerna. Utskottet har i avsnittet Företagsstöd uttalat sin tillfredsställelse med könskvoteringsregelns bibehållande. Denna regel har hittills mest använts för att kvotera in kvinnor på mansdominerade arbetsplatser och utgör på det viset ett led i ansträngningarna att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden. Utskottet vill med det anförda ta avstånd från den uppfattning som kommer till uttryck i motion A107 och slå fast könskvoteringsregelns positiva roll i regionalpolitiken. Mot bakgrund av den information som ges i propositionen påkallar yrkandet i motion A118 inte någon riksdagens åtgärd. Utskottet avstyrker därmed motionerna A107 (vpk) och A118 (c) i tillämpliga delar.

Vpk framhåller i motion A107 att det behövs forskning om kvinnor på landsbygden, bl.a. med inriktning på vad som krävs av regionala satsningar. Vidare föreslår vpk en försöksverksamhet med *sextimmarsdag inom vård och omsorg i stödområde 1* och vill till detta anslå 338 milj.kr. Maggi Mikaelsson (vpk) pekar i motion A108 på behovet att ta till vara kvinnors kunskaper och erfarenheter på ett bättre sätt och på behovet av sex timmars arbetsdag inom vård och omsorg i inlandet.

Utskottet vill anföra att forskningsområdet kvinnor på landsbygden ingår som ett område bland andra inom regionalpolitisk forskning. Bl.a. pågår arbete inom ERUs ram. Motionskravet påkallar enligt utskottets uppfattning ingen särskild riksdagens åtgärd. Beträffande vpk:s krav på kortare arbetstid för vårdpersonal i stödområde 1 vill utskottet hänvisa till att riksdagen under innevarande riksmöte har tagit ställning till den allmänna frågan om förkortad arbetstid för vårdpersonal (AU2). Därvid har utskottet anfört att frågor om arbetstidens längd och förläggning i första hand är en fråga som arbetsmarknadens parter har att ta ställning till. Utskottet har inte ändrat uppfattning i denna fråga och avstyrker därför motionerna A107 och A108 i aktuella delar.

I flera motioner begärs *regionalpolitiskt stöd till särskilda satsningar på kvinnor*.

I motion 1988/89:A460 av Iris Mårtensson m.fl. (s) framhålls behovet av regionalpolitiskt stöd till satsningar för kvinnor inom kultur- och fritidsområdet. Kulturen är en hittills underskattad faktor för regionalpolitisk utveckling enligt motionärerna. I länsstyrelsernas årliga länsrapport måste utvärderingen av det regionalpolitiska stödets effekter kompletteras med effekterna även för kvinnorna. Med detta underlag bör också regeringen i budgetpropositionen kunna redogöra för dessa aspekter på ett nationellt plan.

Stöd till kvinnor i norra Norrlands inland avseende arbetsmarknad, fritid och kultur behandlas även i motion A96 av Ulla Orring (fp). Utöver arbetsmarknadsinsatser behövs en rad regionala utvecklingsinsatser för bl.a. projektstöd inom olika kulturområden.

Inger Hestvik m.fl. (s) tar i motion A66 upp olika former av stöd för kvinnor i skogslänen, bl.a. behovet av en "upplysningscentral" som kan ge råd om utbildningsmöjligheter, studiesocialt stöd etc. Motionärerna anser att en viss summa pengar ur anslaget för regional projektverksamhet skall specialdestineras till kvinnor i skogslänen.

Utskottet har tidigare i avsnittet Kulturpolitik uttryckt sin tillfredsställelse över att länsanslagen liksom medel från det föreslagna anslaget för infrastrukturåtgärder skall få användas till insatser inom kulturområdet. Detta kan ha en särskilt stor betydelse för kvinnor som i hög grad engagerar sig i kulturlivet. Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna när det gäller att kvinnors speciella önskemål måste få komma till uttryck i dessa sammanhang. Med hänsyn också till den föreslagna medelsökningen vad gäller dessa anslag anser utskottet att syftet med motionärernas yrkanden på detta område till viss del är tillgodosett. När det gäller önskemål om redovisningar med uppdelning på kvinnor och män, vill utskottet dels erinra om att information

om de regionalpolitiska medlens användning m.m. i fortsättningen föreslås ges inom ramen för länsstyrelsernas anslagsframställningar, dels hänvisa till att jämställdhetsredovisningar i ökad utsträckning tas upp i budgetpropositionen i bilaga 15. Med det anförda avstyrker utskottet de aktuella motionsyrkandena.

Infrastrukturåtgärder

Trots huvudprincipen om att varje område för sig bör ta ansvar för de regionalpolitiska kraven anser industriministern att användning av regionalpolitiska medel kan vara motiverad i vissa fall. Exempel på sådana fall är när ordinarie sektorsmedel inte kan täcka de behov som finns eller när regionalpolitiskt angelägna men udda projekt är svåra att passa in i den ordinarie budgetprocessen. Enligt propositionen bör det finnas vissa flexibla medel inom regionalpolitiken. Därför föreslås en samlad lösning som innebär att 330 milj.kr. anvisas för *särskilda infrastrukturåtgärder*. Med hänsyn till att behoven är störst inom norra Sveriges inland beräknas i propositionen att 200 milj.kr. skall avse stödområde 1. Länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län bör tillsammans utarbeta förslag till hur dessa medel skall användas. Resterande 130 milj.kr. bör disponeras av regeringen och avse sådana beslut som bör fattas på central nivå. Dessa medel bör i huvudsak avse kompletterande medel i stödområde 1, insatser i stödområde 2 samt vissa insatser i stödjepunkter i anslutning till stödområdena. Andra delar av landet där medlen kan ha regionalpolitisk betydelse kan också komma i fråga — bl.a. har sydöstra Sverige tidigare nämnts i samband med insatser på forskningsområdet.

Utöver dessa särskilda medel bör länsstyrelserna i samtliga län, med projektmedel från anslaget för regionala utvecklingsinsatser, ha möjlighet att bedriva sektorssamordning och stödja mindre infrastrukturprojekt.

I fråga om användningen av medlen anför i propositionen att det gemensamma anslaget för stödområde 1 bör avse större projekt av gemensam betydelse för hela eller stora delar av regionen. Det bör därför inte kunna delas upp mellan berörda länsstyrelser. Vid genomgången av olika politikområden i propositionen har exempel lämnats på ändamål, till vilka infrastrukturanslaget bör kunna användas, t.ex. samverkan mellan flera utbildningsanordnare, teknikspridningsprojekt, åtgärder för kvinnors företagande, kulturinsatser m.m. Investeringar av typen vägar, järnvägar och flygplatser bör däremot inte komma i fråga. Medlen är heller inte avsedda att ersätta ordinarie statliga stöd inom olika områden.

Moderaterna anser i motion A83 att beteckningen infrastrukturåtgärder delvis är missvisande. Regeringen avser inte att medlen skall nyttjas till förbättrade vägar, järnvägar eller flygplatser. Den typ av åtgärder som anslaget bör användas till enligt regeringen bör huvudsakligen kunna tillgodoses inom ramen för länsanslagen. Regeringens förslag innebär att 200 milj.kr. skall anvisas till de nordligaste länen. Denna del av anslaget bör kunna utgå. Moderaterna hänvisar i sam-

manhanget till att de i sin partimotion med anledning av proposition 1989/90:88 om näringspolitiken föreslagit väg- och järnvägsinvesteringar med sammanlagt drygt 2 miljarder kronor.

För de insatser som beslutas centralt anser moderaterna att det är tillräckligt att ett belopp om 100 milj.kr. står till regeringens förfogande.

Miljöpartiet de gröna framför i motion A106 ett alternativt förslag för dispositionen av infrastrukturanslaget. Miljöpartiet anser att inte någon del av dessa medel skall fördelas genom centrala beslut. I stället bör 130 milj.kr. fördelas av länsstyrelserna i Västernorrlands, Gävleborgs, Kopparbergs, Värmlands, Västmanlands och Örebro län för insatser inom stödområde 2. Vidare skall 200 milj.kr. disponeras av länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län för insatser inom stödområdena 1 och 2.

I motsats till moderaterna anser utskottet att det är angeläget att länsstyrelserna i de tre nordligaste länen får disponera särskilda medel för utvecklingsåtgärder av den typ som exemplifieras av regeringen. Det bör understrykas att det är fråga om insatser i de från regionalpolitisk synpunkt mest utsatta kommunerna i vårt land. De särskilda stödmöjligheter regeringsförslaget erbjuder bör få prövas i dessa kommuner. Med tillstyrkande av regeringens förslag i denna del avstyrker utskottet således motion A83 i motsvarande del.

Av vad nu sagts framgår att utskottet ser det som angeläget att huvuddelen av medlen skall gå till den del av landet där behoven är störst, dvs. stödområde 1. Förslaget i miljöpartiets motion att de berörda länsstyrelserna skall kunna disponera medlen för åtgärder även i stödområde 2 avstyrks på denna grund.

När det gäller de medel som avses för beslut på central nivå ansluter sig utskottet till regeringens avvägning av beloppets storlek, 130 milj.kr. Den av moderaterna i motion A83 gjorda uppskattningen av erforderligt medelsbelopp, 100 milj.kr., har således inte utskottets stöd. Denna fråga behandlas vidare under avsnittet Anslagsfrågor.

Utskottet kan konstatera att planering om disponering av viss del av de 130 milj.kr. redan föreligger. Således räknas med 35 milj.kr. till Blekinge kustbana och lantmäteriprojekt i Karlskrona. Vidare har 35 milj.kr. beräknats för forskning vid mindre och medelstora högskolor, bl.a. i sydöstra Sverige. De centrala medlen för teknikspridning, konsult- och utredningsinsatser, vilka under innevarande budgetår uppgår till 35 milj.kr., kan även under nästa budgetår beräknas ha motsvarande omfattning. Avsikten med återstående centrala medel är att vara en kompletterande resurs till de regionala medlen med de syften som angetts ovan.

Miljöpartiets förslag till disposition av 130 milj.kr. med fördelning av medlen på sex länsstyrelser avvisar utskottet med hänsyn till att infrastrukturåtgärder ofta är länsöverskridande till sin karaktär och kräver större satsningar än en länsstyrelse kan mäktas med. Motion A106 avstyrks i denna del.

Utskottet godkänner därmed den föreslagna satsningen på regionalpolitiska medel till infrastrukturåtgärder.

I två motioner begärs *insatser för att stärka infrastrukturen*.

I motion 1988/89:A457 av Magnus Persson m.fl. (s) framhålls behovet av insatser för att stärka infrastruktur och andra utvecklingsresurser i skogslänen. Statens medverkan behövs därför på en rad områden, t.ex. samverkan i utvecklingsfrågor över administrativa gränser, kvinnosysselsättning, utbildningsfrågor m.m. I motion A50 av Yvonne Sandberg-Fries m.fl. (s) anförs att regionalpolitiska medel för infrastrukturinsatser även bör få tas i anspråk för sydöstra Sverige. För detta talar bl.a. behoven av samverkan inom regionen samt den låga utbildningsnivån i sydöstra Sverige.

Utskottet kan konstatera att motionerna i allt väsentligt är tillgodosedda genom utskottets förslag om användning av regionalpolitiska medel till infrastrukturåtgärder. Tidigare har förslag om infrastrukturmedel till högskolorna i sydöstra Sverige redovisats. Därutöver vill utskottet erinra om att även anslaget för regionala utvecklingsinsatser kan användas för att stödja mindre infrastrukturprojekt. Motionskraven påkallar därför inte någon riksdagens åtgärd och avstyrks sålunda.

Utvecklingsinsatser i glesbygd och på landsbygd

Allmän inriktning

De regionalpolitiska stödåtgärder som har redovisats i den föregående framställningen kompletteras av särskilda insatser för de mest glesbefolkade områdena. Dessa insatser är inriktade på sysselsättning och service i glesbygderna.

Propositionens överväganden beträffande det framtida glesbygdssstödet grundas på förslag och synpunkter från — förutom REK87 och remissinstanserna — det av glesbygdsdelegationen utarbetade landsbygdsprogrammet och förslag från folkrörelsernas landsbygdsriksdag i Umeå våren 1989.

En av förutsättningarna för upprätthållande av många strategiska funktioner i glesbygderna är bl.a. att byar och samhällen kan överleva och utvecklas, heter det i propositionen. På så sätt skapas också möjlighet att ta till vara glesbygdens resurser. Det är mot denna bakgrund som glesbygds- och landsbygdspolitiken i ett nationellt perspektiv utgör en viktig del av regionalpolitiken, framhåller industriministern, som också betonar att den utpräglade glesbygden, när det gäller insatser av olika slag, även fortsättningsvis måste prioriteras.

För att glesbygden och landsbygden skall kunna utvecklas ekonomiskt, socialt och kulturellt krävs en helhetssyn och att myndigheter och organisationer på alla nivåer samverkar. I den tidigare framställningen har utskottet redogjort för olika sektorer regionalpolitiska betydelse. I den följande framställningen kommer också en sammanfattning av dessa sektorer betydelse från glesbygds- och landsbygdsynpunkt.

Enligt propositionen är ett ytterligare förbättrat glesbygdssöd samt en utbyggd sektorssamordning några av hörnstenarna i glesbygdspolitiken. Glesbygds- och landsbygdsinsatserna måste ha en sådan inriktning att de medverkar till att ta till vara den mänskliga kraften och de lokala resurserna. Det gäller också att förbättra kvinnornas förutsättningar att bo och verka på landsbygden. Väl fungerande boendemiljöer med tillgång till service är också betydelsefulla liksom förbättrade utbildningsmöjligheter. Kommunikationerna är viktiga såväl för person- och godstransporter som för teleöverföringar. Ytterligare ett område som har stor betydelse är kulturen, framhålls det i propositionen.

Industriministern anser att projektmedlen i ökad utsträckning och på ett friare sätt bör kunna användas i glesbygden men även på landsbygden för att utveckla närmiljön genom satsning på vissa typer av infrastruktur. Det bör vidare ankomma på länsstyrelserna att för resp. län utarbeta ett särskilt landsbygdsprogram, något som redan har gjorts i en del län. Inför kommande anslagsframställningar bör utarbetas material som belyser hur länsstyrelsen bedömer sina landsbygdsinsatser. Ett sådant material ger utvärderingsmöjligheter för länsstyrelsen, den nya glesbygdsmyndigheten och regeringen. Utvärderingen kan sedan ligga till grund för nya riktlinjer för verksamheten, framhåller industriministern.

Motionerna

Moderata samlingspartiet utvecklar sin syn på landsbygdpolitiken i sin partimotion Jo268 som bl.a. behandlas i jordbruksutskottet. Alla yrkanden i motionen utom ett bereds eller har beretts av andra utskott.

Centern anför i sin partimotion A412 kritiska synpunkter på regeringens politik som man anser har varit koncentrationsinriktad och missgynnat landsbygden. Motionärerna föreslår i motionen att ett åtgärdsprogram upprättas för att utveckla landsbygden och redovisar därvid vissa förutsättningar som bör ligga till grund för ett sådant program. Programmet bör innehålla bl.a. följande:

- Ett utvecklingsanslag på 750 milj.kr.
- En uppräknig av länsanslaget
- Ett 10-årigt program för vägförbättringar
- Återföring av vinsterna från vattenkraften till de producerande regionerna
- Kraftig förbättring av den kommunala skatteutjämnigen
- Stimulansbidrag om 80 000 kr. per lägenhet till smålägenheter på landsbygden
- Ingen offentlig service på landsbygden får dras in utan att alternativ prövats
- Industriella satsningar för att stärka småföretagsutvecklingen
- Ökat stöd till lantbruksnäringen för anställningar och miljöförbättringar
- Insatser för forskning och utbildning

- En konsekvensanalys av statsbudgetens och skatteomläggningens effekter för landsbygdsbefolkningen

1989/90:AU13

I kommittémotion A114 (c) anknyter motionärerna till och kompletterar förslagen i partimotionen. Flertalet av de konkreta motionsyrkandena behandlas i olika avsnitt i framställningen.

Likvärdiga levnadsvillkor i olika delar av landet med tillgång till arbete, kommunikationer, utbildning, social och kommersiell service, kultur, fungerande föreningsliv m.m. förutsätter att statsmakterna tar hänsyn till landsbygdens krav och behov, framhåller motionärerna.

En förutsättning för att vända den negativa befolkningsutvecklingen är bl.a. en breddning och differentiering av näringslivet.

Förslag som kommit fram genom landsbygdskampanjen och landsbygdsriksdagarna måste tas till vara.

Motionärerna yrkar att 750 milj.kr. beviljas i form av ett nytt reservationsanslag för det föreslagna åtgärdsprogrammet. Glesbygdsstödet bör vara en del i ett sådant anslag. Motionärerna understryker att de föreslagna medlen för landsbygdsutveckling avser hela landet och särskilt landsbygdsdelar i områden utanför resursområdet.

Även *vänsterpartiet kommunisterna* tar i sin motion A107 upp förslag om ett särskilt anslag. Anslaget föreslås uppgå till 193 milj.kr. för landsbygdsutveckling. Lantbruksstyrelsen har under några år arbetat med ett särskilt stöd för landsbygdsutveckling i norra Sverige. Verksamheten utgör komplement till jord- och skogsbruksnäringen. Dessa kombinationsnäringar har särskilt gynnat kvinnornas situation på landsbygden, betonar motionärerna. Liknande synpunkter för vpk fram i motionerna Jo68 och Jo270.

I *miljöpartiet de grönas* motion A106 föreslås att länsstyrelserna på regeringens uppdrag bör upprätta regionala landsbygdsprogram som utgår från den kommunala planeringen. Denna kommer därigenom att omfatta även landsbygden i sin översiktsplanering.

Regeringen bör under hösten 1990 återkomma med ett särskilt glesbygds- och landsbygdsprogram, där effekterna av skattereformen, energi- och livsmedelspolitiken behandlas.

Sten Svensson (m) vill i motion A404 ha ett tillkännagivande om utvärdering och förslagsredovisning med anledning av landsbygdskampanjen "Hela Sverige ska leva".

Birgitta Hambræus och Göran Engström (båda c) vill i motion A81 ha ett tillkännagivande om att regeringen bör bifalla de förslag som lagts fram av landsbygdsriksdagarna.

Utskottets överväganden

Utskottet behandlar inledningsvis kraven i motionerna A114 (c) och A412 (c) vad gäller ett åtgärdsprogram för *landsbygdens utveckling*. Utskottet har sedan länge och senast i sitt av riksdagen godkända betänkande 1988/89:AU13 deklarerat sin principiella inställning att förhållandena varierar så kraftigt mellan olika regioner att ett samlat utveck-

lingsprogram för hela landet inte blir meningsfullt. Förekommande problem bör i stället behandlas i utvecklingsplaneringen i resp. län. Alla län arbetar i dag med utvecklingsfrågor för landsbygden.

Utskottet delar bedömningen i propositionen att särskilt stöd liksom hittills bör förbehållas de av länsstyrelserna avgränsade glesbygdsområdena. Medlen för regional projektverksamhet bör vara ett av de viktigaste instrumenten för många av de insatser som behövs för *både* glesbygden *och* landsbygden. Den ökade möjlighet till flexibla användning av projektmedlen som ges genom förslagen i propositionen innebär som tidigare sagts att insatser också kan göras på landsbygden utanför glesbygdsområdet. Flera av de förslag som innefattas i det föreslagna åtgärdsprogrammet kommer *dels* att i viss utsträckning tillgodoses genom satsningar över andra huvudtitlar, *dels* att bli föremål för ytterligare utredning. Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna A114 (c) och A412 (c) i nu behandlade delar. Härav följer också att utskottet inte heller är berett att biträda motionsyrkandena om särskilda medel för landsbygdsutveckling, till vilket utskottet återkommer i det följande.

Beträffande förslagen av vpk i motionerna A107, Jo68 och Jo270 får utskottet framhålla följande.

Regeringen föreslår i den livsmedelspolitiska propositionen 1989/90:146 ytterligare medel som förstärkning av de regionalpolitiska medel som är avsedda för glesbygdstöd och regional projektverksamhet. Det är naturligt, framhålls det i propositionen, att denna utökning av medlen går till s.k. kombinationsföretag där jordbruket ingår som en del. På detta sätt kan intentionen med det tidigare s.k. åtgärdsprogrammet för jordbruket i norra Sverige fullföljas och vidareutvecklas.

Regeringsförslaget och anslutande motionsyrkanden behandlas närmare i avsnittet anslagsfrågor.

Med det anförda får motionerna A107, Jo68 och Jo270 i viss utsträckning anses vara tillgodosedda. Utskottet avstyrker därför motionerna i nu behandlade delar.

Beträffande yrkandena i motionerna A81 (c) och A114 (c) om behandlingen av *förslagen från landsbygdsriksdagarna* får utskottet hänvisa till den tidigare framställningen varav framgår att förslagen från landsbygdsriksdagarna har varit ett av underlagen för de överväganden och förslag som återfinns i propositionen. Utskottet avstyrker därför här aktuella motionsyrkanden.

Vad angår yrkandet i motion A404 (m) konstaterar utskottet att glesbygdsdelegationen den 23 november 1989 antog ett program för 90-talets landsbygdspolitik. Programmet skall enligt delegationen ses som en *uppföljning av landsbygdkampanjen* "Hela Sverige ska leva" och som ett underlag för regeringen i dess arbete med den regionalpolitiska propositionen. Programmet finns dokumenterat i Ds 1990:10. Som tidigare sagts har även förslagen från glesbygdsdelegationen legat till grund för förslagen i den regionalpolitiska propositionen. Förslagen i motion A404 är således i huvudsak tillgodosedda, varför motionen avstyrks.

Beträffande kraven i motion A106 (mp) om regionala landsbygdsprogram får utskottet anföra följande.

Flera länsstyrelser har redan upprättat sådana *regionala landsbygdsprogram* som motionärerna efterlyser. Det bör enligt utskottets mening ankomma på länsstyrelsen själv att bedöma behovet av att utarbeta särskilt landsbygdsprogram. Motion A106 avstyrks därför i nu behandlad del.

Beträffande förslagen i motionerna A106 (mp) och 412 (c) om att regeringen skall återkomma med ett särskilt program som bl.a. behandlar effekterna av skattereformen, energi- och livsmedelspolitiken, vill utskottet i fråga om skattereformen hänvisa till skatteutskottets yttrande, SkU3y. Arbetsmarknadsutskottet delar skatteutskottets uppfattning att bedömningen av *skattereformens effekter m.m.* bör göras i samband med att riksdagen tar ställning till propositionerna om skattereformen. Även nu pågående behandling av den livsmedelspolitiska propositionen bör enligt utskottets bedömning avvaktas. Vad angår energipolitiken kommer riksdagen att under hösten 1990 behandla denna i ett större sammanhang. Med det anförda avstyrker utskottet motion A106 (mp) och A412 (c) i nu behandlade delar.

Stödformerna

Glesbygdstöd kan lämnas i form av avskrivningslån, kreditgaranti eller bidrag till

- företag
- kommersiell service
- intensifierade sysselsättningsinsatser (IKS)
- samhällelig service

Frågor om stöd prövas i allmänhet av länsstyrelsen, som inom resp. län också svarar för den närmare avgränsningen av de områden inom vilka glesbygdstöd kan utgå. När det gäller kommersiell service i glesbygden har länsstyrelsen att samråda med bl.a. berörd kommun. I principiellt viktiga ärenden skall samråd ske med konsumentverket.

Propositionen

Glesbygdstöd lämnades under budgetåret 1988/89 med 233 milj. kr. Huvuddelen av stödet användes för att delfinansiera investeringar i ca 1 800 småföretag. Subventionen per nytt arbetstillfälle uppgick till 100 000 kr. Vidare lämnades investeringsstöd till ca 200 glesbygdsbutiker.

Det konstateras att huvuddelen av företagsstödet går till manliga företagare. Inte minst för att stimulera företagsamheten bland kvinnor i glesbygd föreslås att s.k. mjuka investeringar räknas in i stödunderlaget vid bestämmande av stödets storlek.

I propositionen framhålls att glesbygdstödet har visat sig vara ett effektivt och flexibelt system. Problemet har varit uppföljning och utvärdering av stöden. Huvudansvaret för uppföljningen av glesbygdstödet vilar på länsstyrelsen. Föredraganden anser att en del av projekt-

medlen bör kunna avsättas för uppföljningsändamål. Den föreslagna glesbygdsmyndigheten bör få i uppgift att göra centrala utvärderingar av stödet. Regeringen bör ge klarare riktlinjer för verksamheten.

Även om alla fyra stödformerna haft positiva effekter föreslås nu att stödformerna intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser (IKS) och samhällelig service skall upphöra. Det finns enligt industriministern inte längre något behov av att regelstyra dessa båda insatser inom ramen för glesbygdstödet. Skälen för dessa förslag är följande.

Enligt en utvärdering av IKS-stödet som har gjorts av RRV framgår att IKS-verksamheten bedömdes som rutiniserad med dålig fantasi vad gäller inventering av de arbetslösas sysselsättningsbehov. Endast 57 % av antalet dagsverken hade utförts av den egentliga målgruppen, dvs. lokalt bunden äldre arbetskraft. Dessutom var andelen kvinnor i IKS-verksamheten endast 5 %.

Det främsta skälet till förslaget är emellertid att de sysselsättningsskapande åtgärderna inom arbetsmarknadspolitiken kraftigt har förändrats under senare år. Genom tillkomsten av medel för otraditionella insatser finns utrymme att välja den mest effektiva insatsen för att lösa problemen. De arbetsmarknadspolitiska insatserna riktar sig främst till de grupper, bl.a. lokalt bunden äldre arbetskraft, som även i goda konjunkturlägen har svårt att få arbete på öppna marknaden. Av denna anledning anser industriministern att det inte längre finns skäl att inom ramen för glesbygdstödet behålla ett särskilt arbetsmarknadspolitiskt instrument.

De medel som härigenom frigörs inom länsanslaget kan i stället användas till att ge fler företag i glesbygden investeringsstöd. Därmed skapas bestående arbetstillfällen. I den mån IKS-medel har använts till projekt i enskild regi bör företagsstödet fortsättningsvis vara den stödform som används, anser industriministern.

Stöd till samhällelig service kan för närvarande lämnas till kommuner och landstingskommuner för att täcka kostnaderna för särskilda insatser avseende främst vård eller service för äldre eller handikappade samt aktiviteter för barn och ungdom. Stödet har emellertid enligt propositionen i ringa grad använts till sådan verksamhet. Huvuddelen har i stället använts till upprustning av samlingslokaler.

Industriministern konstaterar att för stöd till investeringar i samlingslokaler finns ett särskilt anslag under bostadsdepartementets huvudtitel. Genom en regeländring som genomfördes den 1 juli 1989 förbättrades möjligheterna för de ofta små samlingslokalerna i glesbygd att få stöd. Dessutom medverkar kommunerna i många fall till upprustning av samlingslokaler.

Slutligen konstaterar industriministern att den föreslagna friare användningen av medlen för regionala utvecklingsinsatser gör att det saknas anledning att inom ramen för glesbygdstödet behålla stöd till samhällelig service.

I propositionen föreslås dessutom att högsta belopp för avskrivningslån vid stöd till företag höjs från 300 000 kr. till 350 000 kr. Avskrivningslån skall i fortsättningen enligt regeringens förslag även kunna

lämnas till immateriella investeringar. Högsta belopp för avskrivningslån till uthyrningsstugor föreslås höjt från 45 000 kr. till 50 000 kr. och högsta belopp för servicebidrag till kommersiell service från 60 000 kr. till 80 000 kr.

Motionerna

Flera motioner tar upp glesbygdssstödet utformning och tillämpning.

Åtta motioner behandlar regeringsförslaget att slopa IKS- och/eller stödet till samhällelig service. Det gäller partimotionerna A97 (fp) och A107 (vpk), kommittémotion A111 (c) samt motionerna A70 av Ulla Orring (fp), A72 av Isa Halvarsson (fp) och A108 av Maggi Mikaelsson (vpk). Bengt Hurtig (vpk) föreslår i motion A110 att IKS-verksamheten behålls i vissa kommuner i Norrbottens län. I motion A43 av Ove Karlsson m.fl. (s) anför motionärerna tveksamhet till förslaget i propositionen att slopa stödet till IKS-verksamheten och stödet till samhällelig service. Om dessa stöd slopas anser motionärerna att stöden bör ersättas med ett nytt stöd, eventuellt inom ramen för glesbygdssstödet.

I samtliga motioner betonas betydelsen av IKS-stödet för möjligheterna att skapa sysselsättning för den lokalt bundna arbetskraften.

Stödet till landsbygdens samlingslokaler bör enligt motion A114 (c) föras över från boverket till det av centern föreslagna landsbygdsanslaget och resp. länsstyrelse. Ett sådant stöd kan komplettera fritidsutbudet på landsbygden så att både flickors och pojkars fritidsintressen kan tillgodoses. Ur landsbygdsanslaget bör ett femtioprocentigt stöd till byggande och upprustning kunna utgå. Beslut om stöd på upp till 5 milj.kr. bör kunna tas på länsnivå. Anslag till större projekt bör beslutas av boverket anser motionärerna.

Även i vpk-motionen A107 tas frågan upp om bidrag till samutnyttjande av lokaler i glesbygd.

Inger Schörling m.fl. (mp) framhåller i motion A106 att den kooperativa företagsformen bör stödjas särskilt då den har stora förutsättningar i glesbygd *dels* av ekonomiska skäl, *dels* på grund av att samarbete och samverkan av tradition praktiserats av människor på landsbygden.

Ove Karlsson m.fl. (s) anför i motion A60 att det behövs ekonomiskt stöd för utveckling av kooperativa utvecklingscentra i glesbygden. Behovet av glesbygdsrådgivning och resurssamordning kommer av flera skäl att öka de närmaste åren. De lokala kooperativa utvecklingsorganisationerna kommer därvid att spela en viktig roll som kunskaps- och resurssamordnare de kommande åren. Medel för verksamheten bör kunna erhållas genom omfördelning av utvecklingsfondernas och länsstyrelsernas resurser för företagsutveckling och regional utveckling.

Lena Öhrsvik (s) vill i motion A455 ha ett tillkännagivande om ändrade regler för glesbygdssstödet för att möjliggöra det högre stöd som kooperativ verksamhet kräver samt avsätta viss del av befintliga resurser för stöd till kooperativ verksamhet.

I motion A111 (c) föreslås att inriktningen av IKS-stödet på äldre arbetskraft slopas och att högstbeloppet höjs från 39 000 kr. till 75 000

kr. I motionen föreslås dessutom att högsta belopp för avskrivningslån vid stöd till företag höjs till 500 000 kr. och till uthyrningsstugor till 100 000 kr. I motion A107 (vpk) föreslås att IKS-stödet uppräknas med 3 milj.kr. och att högsta belopp för servicebidrag till kommersiell service höjs till 100 000 kr.

Utskottets överväganden

Utskottet gör för egen del denna bedömning beträffande stödformerna för glesbygdssstödet. Sådan verksamhet som i dag kan erhålla *stöd till IKS-verksamheten* enligt glesbygdssstödsförordningen kan också i fortsättningen erhålla medel för verksamheten. Skillnaden i förhållande till dagens situation blir att medlen inte kommer från anslaget till glesbygdssstödet utan via anslag till arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Med det anförda tillstyrker utskottet förslaget i propositionen och avstyrker motionerna A43 (s), A70 (fp), A72 (fp), A97 (fp), A107 (vpk), A108 (vpk), A110 (vpk) och A111 (c) i förekommande fall i aktuella delar.

När det gäller *stöd till samhällelig service* konstaterar utskottet att anslaget i huvudsak synes ha använts till annat ändamål än avsett. Detta förhållande liksom också möjligheterna att det för det ändamål medlen har använts (stöd till investeringar i samlingslokaler) finns dels ett särskilt anslag, dels möjligheter att använda medlen för regional projektverksamhet är anledning att slopa stödformen. Utskottet kan inte finna annat än att också här medel för investeringar i samlingslokaler kommer att kunna erhållas i fortsättningen, men över annat anslag.

Med det anförda tillstyrker utskottet förslaget i propositionen och avstyrker motionerna A72 (fp) och A97 (fp) i behandlade delar.

Som en konsekvens av utskottets ställningstagande beträffande IKS-stödet avstyrker utskottet också förslagen i motion A111 (c) om höjd beloppsgräns för stödet liksom förslaget att slopa *inrikningen på äldre arbetskraft*.

Beträffande förslagen i motion A114 (c) och A107 (vpk) och *stöd till samlingslokaler* avstyrks dessa av utskottet mot bakgrund av *dels* vad utskottet nyss har anförut om fortsatt möjlighet att erhålla stöd, *dels* att boendeservicedelegationens utvärdering av samutnyttjade lokaler i glesbygd kommer att framläggas vid årsskiftet.

Utskottet godtar för sin del den bedömning av *högsta belopp för stöd till företag i glesbygd* som gjorts av regeringen och avstyrker de föreslagna högre beloppsgränserna i motion A111 (c).

Utskottet godtar också för sin del den bedömning av *högsta belopp till kommersiell service* som gjorts av regeringen och avstyrker den föreslagna högre beloppsgränsen i motion A107 (vpk).

Över motionerna A60 (s) och A106 (mp) om *den kooperativa företagsformen m.m.* har näringsutskottet avgett yttrande (NU9y).

Näringsutskottet uppger att utskottet kommer att behandla flera motioner rörande kooperativ verksamhet i sitt betänkande 1989/90:NU30 om näringspolitiken. I det sammanhanget får utskottet

tillfälle att närmare diskutera förutsättningarna för sådan verksamhet. Utskottet påpekar att regeringen nyligen har fattat beslut om tre olika utredningar inom det kooperativa området. Det rör sig om en expertgrupp med uppgift att undersöka om den kooperativa företagsformen missgynnas, en enmansutredning med uppgift att analysera den kooperativa företagsformens utvecklingsmöjligheter på olika områden och en grupp inom civildepartementet med uppgift att utreda hur stödet till kooperativa utvecklingscentra skall se ut i framtiden. Den sistnämnda utredningen skall alltså ägnas just åt de organ som motion 1989/90:A60 (s) handlar om. Näringsutskottet finner inte anledning att föreslå någon åtgärd med anledning av de båda här aktuella motionsyrkandena.

Vad slutligen angår yrkandet i motion A455 (s) vill utskottet anföra följande.

Glesbygdstödet gör inte skillnad på olika företagsformer, utan kräver endast att det skapas sysselsättning för den bofasta befolkningen i verksamheter som bedöms få tillfredsställande lönsamhet och har förutsättningar att bestå under längre tid. Det maximala stödbeloppet föreslås i propositionen höjt från 300 000 kr till 350 000 kr. Dessutom kan kreditgaranti för lån lämnas.

Glesbygdstödet är avsett för småföretagsamhet i utpräglad glesbygd. Rör det sig om större investeringar kan lokaliserings- och utvecklingsbidrag komma i fråga också i stödområdenas glesbygder. Kooperativ i stödområdena som uppfyller villkoren för regionalpolitiskt stöd kan alltså få lokaliseringsbidrag om det gäller större investeringar.

Arbetsmarknadsutskottet instämmer i näringsutskottets slutsats och avstyrker på grund av vad sålunda anförts motionerna A60 (s) och A106 (mp), i förekommande fall i aktuell del. Även motion A455 avstyrks mot bakgrund av vad utskottet ovan anfört.

Sektorsfrågor

I den föregående framställningen (avsnitt 8) har utskottet redovisat sin syn på olika samhällssektors betydelse för den regionala utvecklingen. Denna helhetssyn gäller naturligtvis också för glesbygden och landsbygden.

Liksom propositionen tar utskottet i anslutning till vissa motionsyrkanden upp och stryker under vissa frågor av särskild betydelse i detta sammanhang.

Propositionen

Inledningsvis understryks att länsstyrelsen skall, i första hand i glesbygdsområden, kunna ta upp överläggningar för att samordna offentlig service med annan på orten existerande verksamhet innan statlig service får läggas ned. En lösning kan vara t.ex. sambruk av lokaler eller — i vissa fall — av personal. Den förstärkta länsstyrelserollen bör leda till att alternativa lösningar verkligen prövas. Även vad gäller olika samhällsorgans service på landsbygden bör den s.k. blandningsmodellen prövas. Det innebär att varje sektor bör ha huvudansvaret

för att verksamheten uppfyller de krav som de regionalpolitiska målen ställer. Efter den modell som prövades i landsbygdskampanjen bör verk och myndigheter i fortsättningen på begäran av den nya glesbygdsmyndigheten som föreslås inrättad årligen göra en avrapportering av åtgärder av landsbygdspolitisk betydelse. Glesbygdsmyndigheten bör årligen till regeringen redovisa resultatet av detta arbete.

Jordbruket har stor betydelse som bas för sysselsättningen i glesbygd. Insatser som görs av regionalpolitiska skäl bör sätta sysselsättningen i centrum med tonvikt på kombinationsföretagande eller alternativ sysselsättning. Som förut nämnts behandlar utskottet senare i betänkandet regeringens förslag i den livsmedelspolitiska propositionen om ytterligare ökning av anslaget till regionala utvecklingsinsatser för att härigenom kunna stödja jordbruksföretag med kombinationsverksamheter. Denna satsning bör innebära förbättringar för jordbruksföretagen i glesbygden.

Beträffande *turistnäringen* bör det finnas en utvecklingspotential. Sveriges turistråd bör kunna ha en aktiv roll i detta sammanhang liksom folkrörelserna. Studieförbund och folkhögskolor bör kunna erbjuda utbildning för dem som planerar att satsa på småskalig turism.

Inom *utbildningsväsendet* behövs en decentraliserad struktur. Utbildningen på olika nivåer bör förläggas så nära eleverna som möjligt. Vuxenutbildning och vidareutveckling av distansutbildningen är av strategisk betydelse för landsbygdens små företag med begränsade möjligheter till internutbildning. Folkhögskolorna och studieförbunden är betydelsefulla som kunskapsspridare på landsbygden.

Angående *social service* framhålls att en fortsatt utbyggnad av barnomsorgen är nödvändig för att barnfamiljer skall vilja bosätta sig på landsbygden. Försöksverksamhet med olika modeller bör uppmuntras. Även när det gäller äldreomsorgen är det viktigt att skapa bättre förutsättningar för kvarboende samtidigt som det måste finnas tillgång till servicebostäder när de äldre inte längre kan bo kvar i hemmiljön.

Väl fungerande *kommunikationer* har stor betydelse för utvecklingen av landsbygden. Tillgången till billiga och rationella transportlösningar m.m. är en grundförutsättning för landsbygdsföretagens möjligheter att utveckla produktion i små samverkande enheter.

För att öka möjligheterna till *boende* på landsbygden studeras olika lösningar inom en särskild arbetsgrupp för boende- och servicefrågor på landsbygden. I arbetsgruppen ingår bl.a. representanter för bostads- och socialdepartementen, boendeservicedelegationen och glesbygdsdelegationen. Det förutsätts att arbetsgruppen också kommer att se över bostadslånesystemet för att underlätta anpassning av ny bebyggelse till regionens bebyggelsestraditioner. I den kommunala översiktsplaneringen och i de kommunala bostadsbyggnadsprogrammen bör bostadsförsörjningen på landsbygden ägnas ökad uppmärksamhet.

Kulturen har stor betydelse för utvecklingen på landsbygden. Kulturbudgeten skapar bättre förutsättningar för ungdomen att stanna kvar i bygden efter avslutad utbildning. Dessutom blir bygden mer attraktiv

när det gäller att rekrytera utbildad arbetskraft. Slutligen bör betonas vikten av att kultursatsningar görs för att skapa en attraktiv miljö för kvinnor och ge dem möjligheter till meningsfulla fritidsaktiviteter.

Motioner

I kommittémotion A114 (c) betonas folkhögskolornas roll i det regionalpolitiska arbetet. De bör ges en vidgad roll. Särskilda projektmedel bör anslås till folkhögskolor i syfte att bl.a. ta till vara folkhögskolornas möjligheter som motor för landsbygdsutvecklingen.

Vpk anser i motion A107 att åtgärder bör vidtas för att främja boendet i glesbygd och för att framför allt yngre och äldre kan ha ett rimligt boende. Stöd bör ges till självbyggande, experimentbyggande osv. Bostadsfinansieringen bör ses över. Beträffande äldres boende framhålls betydelsen av boende i servicehem med närhet till hemmiljön. Vpk är emot koncentration till stora hem i tätorter.

Beträffande barnomsorg i glesbygd framhåller motionärerna att ca 8 000 barn på landsbygden är i behov av någon form av barnomsorg. Två modeller har prövats: skördedagis och kombinationen skola/förskola. Öronmärkta pengar behövs för denna verksamhet som kan vara värd att mer eller mindre permanenta. Varje nyuppförd plats bör stimuleras initialt med 25 000 kr. i form av ett anordningsbidrag.

När det gäller ungdomars möjligheter till olika aktiviteter finns traditionellt ett stort utbud för pojkar medan det som attraherar flickor kommer i andra hand. En prioritering till förmån för flickorna efterlyses.

Motionärerna föreslår beträffande lantbrevbärningen att verksamheten utvidgas med en social funktion, t.ex. enklare tillsynsuppgifter. En utredning bör se över vilka regler som behöver justeras för att postverket skall kunna utveckla sin lantbrevbärarverksamhet och därmed sin sociala service i glesbygd.

I motion A106 (mp) föreslås ett flexiblere regelsystem för byggnadslov och lån anpassade dels för landsbygden, dels för ekologiskt byggande både för enskilda hus och ekobyar.

Bo Holmberg m.fl. (s) anser i motion 1988/89:A470 att en politik för samordnad offentlig service bör läggas fast. Innan en enskild myndighet beslutar om *indragning av service* skall den planerade förändringen anmälas till länsstyrelsen som tar initiativ till gemensam prövning.

Utskottets överväganden

Vad först angår folkhögskolorna har utskottet ingen annan uppfattning än motionärerna i motion A114 (c) om *folkhögskolornas* och studieförbundens *betydelse* för landsbygdsutvecklingen. Frågan om projektmedel bör anslås till verksamheten bör anstå till dess den nu pågående översynen av statsbidragen till studieförbunden är färdig och folkhögskolekommittén har avslutat sitt arbete. Motion A114 (c) avstyrks därför i aktuell del.

Beträffande övriga *samhällssektors betydelse för glesbygden och landsbygden* vill utskottet anföra följande.

I likhet med propositionen och motion A107 (vpk) anser utskottet när det gäller boendet på landsbygden att det är angeläget att underlätta boendet både för äldre och yngre. Enligt utskottets uppfattning är det arbete som bedrivs av arbetsgruppen för boende- och servicefrågor på landsbygden därför av stor betydelse för att lösa de speciella problem som hänger samman med dessa frågor.

Även utskottet anser i likhet med propositionen och motion A107 att försöksverksamhet med olika modeller för att lösa barnomsorgsproblem i glesbygden bör uppmuntras. Projektmedel från anslaget för regionala utvecklingsinsatser kan komma till användning för att stödja mindre infrastrukturprojekt, dit försöksverksamhet med alternativa former för barnomsorg bör räknas. Det torde få ankomma på respektive länsstyrelse att bedöma vilka projekt som skall stödjas från detta anslag. Utskottet är emellertid inte berett att ställa sig bakom den höjning av infrastrukturanslaget som vpk förordar.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna vad angår strävandena att utveckla ungdomens livsmiljö på landsbygden och den prioritering som måste göras till förmån för flickorna. Utskottet tar under olika avsnitt upp förslag till åtgärder som direkt eller indirekt kommer att påverka ungdomar och då särskilt flickornas möjligheter att bo kvar och verka på hemorten, om de så önskar.

Vad slutligen angår lantbrevbärningens roll konstaterar utskottet att post- och teleutredningen i sitt nyligen framlagda betänkande (SOU 1990:27) Affärsverk med regionalt och socialt ansvar framlagt förslag om bl.a. postverkets regionala och sociala ansvar. Trafikutskottet har i sitt yttrande till arbetsmarknadsutskottet, TU2y, hänvisat till detta betänkande. I avvaktan på resultatet av regeringens beredning av utredningens förslag avstyrker trafikutskottet för sin del motionsyrkandet. Arbetsmarknadsutskottet ansluter sig till detta ställningstagande.

Med det anförda avstyrker utskottet motion A107 (vpk) i nu behandlade delar.

Utskottet förutsätter i likhet med propositionen att den tidigare nämnda arbetsgruppen för boende- och servicefrågor på landsbygden också kommer att se över *frågor om byggnadslov* och lån för byggande i glesbygd och på landsbygden. Motion A106 (mp) bör därför i denna del inte föranleda någon åtgärd.

Det i motion 1988/89:A470 (s) framförda förslaget om en samlad politik för samordnad offentlig service är tillgodosett med regeringens förslag i denna del. Utskottet godtar således regeringens förslag om rätt för länsstyrelsen att ta upp överläggningar om alternativa lösningar inför *indragningar av statlig service* och avstyrker motion 1988/89:A470.

Propositionen

I propositionen föreslås att glesbygdsdelegationen ombildas till myndighet och lokaliseras till Östersund. Som skäl för detta förslag anges bl.a. att allt fler myndigheter och organ arbetar med och avsätter resurser för glesbygds- och landsbygdsutveckling. Risken för visst dubbelarbete kan härvid uppkomma. Dessutom ställs ökade krav på ett centralt samordningsorgan genom den inriktning på glesbygds- och landsbygdsinsatser som föreslagits.

Genom att den nya myndigheten lokaliseras till Östersund kommer myndigheten närmare de vardagliga glesbygdsfrågorna samtidigt som kommunikationsmöjligheterna till andra delar av landet förblir goda. En lokalisering till Östersund innebär dessutom utflyttning av statlig verksamhet från Stockholm och ett sysselsättningstillskott till Jämtlands län.

Verksamhetsinriktningen för den nya myndigheten bör i huvudsak vara densamma som den hittillsvarande glesbygdsdelegationen. Därutöver bör den ges vissa nya arbetsuppgifter. Myndigheten bör arbeta med utvecklingsfrågor för att förbättra glesbygds- och landsbygdsbefolkningens levnadsförhållanden i olika delar av landet, men med tyngdpunkten i de s.k. skogslänens inre delar samt i skärgårdsområdena. Information och rådgivning i glesbygdsfrågor liksom utredningsverksamhet bör ingå i arbetsuppgifterna.

Motionerna

I moderata samlingspartiets motion A83 yrkas avslag på regeringens förslag att inrätta ett nytt statligt verk. De uppgifter regeringen föreslår att den nya myndigheten skall ha är knappast av den karaktären att det krävs ett särskilt statligt verk. En särskild glesbygdsmyndighet medför risk för att andra myndigheter tar mindre hänsyn till glesbygdsaspekterna inom sina ansvarsområden, anför motionärerna.

Även folkpartiet yrkar avslag på regeringens förslag. I motion A97 anför att glesbygdsproblem och övriga regionalpolitiska problem måste ses i ett sammanhang. Motionärerna är oroliga för att regeringens förslag splittrar helheten. Risken är att glesbygden blir förlorare om dess problem skall bevakas av en myndighet i stället för respektive länsstyrelse.

Centern yrkar i motion A118 i första hand att SIND utlokaliseras till Östersund. Om riksdagen avslår detta yrkande vill centern att glesbygdsdelegationen med oförändrade uppgifter utlokaliseras till Östersund. Omlokalisering av glesbygdsdelegationen med dess fåtal anställda bör inte tillmätas någon avgörande regionalpolitisk betydelse, anför motionärerna.

Göran Engström och Birgitta Hambræus (båda c) yrkar i motion A78 avslag på regeringens förslag om ändring i glesbygdsdelegationens ställning. Vid avslag på detta motionsyrkande vill motionärerna att den nya glesbygdsmyndigheten skall lokaliseras till Mora.

Miljöpartiet de gröna yrkar i motion A106 avslag på regeringens förslag och vill behålla glesbygdsdelegationen, men med förstärkt organisation och förstärkt anslag. Nuvarande arbetsuppgifter bör behållas. Delegationens arbete kräver närhet till departement, verk och andra centrala organ, och motionärerna anser därför att den bör ligga kvar i Stockholm. Motionärerna anser emellertid att projektkontor underställt delegationen kan förläggas till Östersund.

Börje Hörnlund m.fl (c) anser i kommittémotion A114 att folkrörelserådet bör få en breddad och vidgad verksamhet. Medel som "frigörs" genom vad centern förordat om glesbygdsdelegationen bör gå till rådet för att ge det bättre möjligheter att bedriva verksamhet i länen och mer kontinuerligt anordna s.k. landsbygdsriksdagar.

Utskottet

Utskottet behandlar först centrens förstahandsyrkande om *utlokalisering av SIND till Östersund*. Över detta yrkande har utskottet inhämtat yttrande från näringsutskottet som bl.a. anfört följande.

SIND har som en av sina huvuduppgifter att vara central förvaltningsmyndighet för det regionalpolitiska stödet till näringslivet. Därutöver är verket central förvaltningsmyndighet för frågor som rör industri och hantverk.

Näringsutskottet understryker vidare att SIND:s verksamhet inte huvudsakligen är inriktad på regionalpolitik. Verket har omfattande uppgifter av allmänt näringspolitisk natur. Dess verksamhet har nära anknytning till den som bedrivs av styrelsen för teknisk utveckling (STU). Det synes välmotiverat att verket, såsom nu är fallet, är lokaliserat i nära anslutning till STU och även till statens energiverk.

Näringsutskottet konstaterar slutligen att det inte föreligger någon utredning av förutsättningarna för och konsekvenserna av en sådan utlokalisering som motionärerna förordar.

Med det anförda avstyrker näringsutskottet det berörda yrkandet i motion 1989/90:A118 (c).

Arbetsmarknadsutskottet delar näringsutskottets uppfattning och avstyrker för sin del motion A118 i nu behandlad del.

Utskottet gör för egen del följande bedömning beträffande *en glesbygdsmyndighet i Östersund*.

Under senare år har alltfler myndigheter och organ arbetat med och avsatt resurser för glesbygds- och landsbygdsutveckling. Det är därför viktigt att insatserna samordnas och utnyttjas på bästa sätt. Den föreslagna glesbygdsmyndigheten får ansvar för dessa samordningsfrågor.

Myndighetens lokalisering till Östersund innebär — som också framhålls i propositionen — att verksamheten kommer närmare de vardagliga glesbygdsfrågorna samtidigt som kommunikationerna tillhandahåller goda kontaktmöjligheter med övriga landet.

Vad beträffar farhågorna i folkpartimotionen om risken för att glesbygden blir förlorare menar utskottet att länsstyrelsernas ansvar

inte kommer att förändras genom tillkomsten av den nya myndigheten. Huvudansvaret för genomförandet av glesbygds- och landsbygdsinsatserna skall ligga kvar på länsstyrelserna.

Miljöpartiet de grönas förslag om en förstärkt medelsram för fortsatta insatser blir i den delen tillgodosedd genom att resurserna tredubblas genom förslaget. Utskottet kan inte dela motionärernas farhågor för att landsbygdsfrågorna genom glesbygdsmyndighetens placering i Östersund skulle få en försämrad ställning i den politiska processen. Med den moderna telekommunikationstekniken, som gör det möjligt att snabbt komma i kontakt med olika delar av landet, synes dessa farhågor överdrivna.

Sammanfattningsvis ställer sig utskottet bakom förslaget att ombilda glesbygdsdelegationen till myndighet och att denna lokaliseras till Östersund.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionerna A78 (c), A83 (m), A97 (fp), A106 (mp) och A118 (c) i nu behandlade delar.

Även utskottet anser att folkrörelserådet "Hela Sverige ska leva" också i fortsättningen bör kunna spela en aktiv roll när det gäller att skapa opinion för glesbygdsfrågorna. Utskottet har emellertid nyss tagit ställning för att glesbygdsdelegationen bör ombildas till en myndighet. Det bör ankomma på regeringen att utfärda närmare föreskrifter för användningen av de medel som anslås till den nya glesbygdsmyndigheten.

Mot bakgrund av det anförda avstyrks motion A114 (c) i nu behandlad del.

Övriga glesbygds- och landsbygdsfrågor

Utskottet tar i detta sammanhang upp *dels* riksdagens revisorers förslag 1988/89:26 om en utvärdering av glesbygdsstödet och en med anledning av förslaget väckt motion 1988/89:A15 av Anna Horn af Rantzien (mp), *dels* några motioner som rör övriga frågor om glesbygden och landsbygden.

Utskottet behandlar först *riksdagens revisorers förslag om utvärdering av glesbygdsstödet*. Revisorerna har inriktat sin granskning på att utröna hur glesbygdsstödet kan följas upp och utvärderas på ett mer ändamålsenligt sätt. Granskningen har visat att såväl länsstyrelsen som berörda centrala myndigheters uppföljning och utvärdering i stort sett måste betraktas som föga utvecklad. Uppföljning och utvärdering av glesbygdsstödet måste därför förbättras i syfte att utgöra en mer ändamålsenlig del i styrningen av stödet. Samordningsbehovet när det gäller uppföljning och utvärdering av de olika stöd som utgår från anslaget Regionala utvecklingsinsatser m.m. måste härvid beaktas.

Revisorernas förslag innebär att en expertgrupp bör tillsättas med uppgift att utarbeta riktlinjer för utvärdering av glesbygdsstödet, att datorstödet för utvärderingen utvecklas och att formerna för kompetenshøjande stöd utreds.

I motion A15 stöder motionären revisorernas förslag, men vill att länsstyrelsen utreder hur personliga resurser på bästa sätt kan komplettera den datorstödda utvärderingen.

Utskottet konstaterar att också propositionen uppmärksammat behovet av uppföljning och utvärdering. Industriministern anser att det bör ankomma på den nya glesbygdsmyndigheten att ta fram sådana metoder och i övrigt bistå de berörda myndigheterna med rådgivning och utbildning i uppföljningsfrågor. Huvudansvaret för den direkta uppföljningen ligger emellertid på länsstyrelsen, betonar industriministern, som anser att en del av projektmedlen kan användas för uppföljningsändamål. Utöver den utbildnings- och rådgivningsroll som den nya glesbygdsmyndigheten får bör dess uppgift dessutom bli att göra centrala utvärderingar av glesbygds- och landsbygdsinsatserna. Det bör ankomma på regeringen att klarare ange riktlinjer för verksamheten, menar industriministern.

Utskottet ansluter sig till vad industriministern förordat.

Med hänvisning till det anförda får motion A15 (mp) anses tillgodosedd. Utskottet föreslår att riksdagen lägger förslag 1988/89:26 till handlingarna.

I kommittémotion A114 (c) föreslås att *bygdekommittéerna för landsbygdsutveckling* bör få *gratis konsultstöd* under tre dagar. Stödet skall finansieras genom det av centern förordade landsbygdsutvecklingsanslaget.

Utskottet har i den tidigare framställningen avstyrkt centerns förslag om ett särskilt landsbygdsutvecklingsanslag. Utskottet vill emellertid informera om att bl.a. bygdekommittéer har fått stöd i olika former via projektmedlen. Denna möjlighet kvarstår och nu med utökade resurser, vilket även bör tillgodose syftet med motionen i denna del. Med det anförda avstyrks motion A114 (c) i nu behandlad del.

I motion A106 (mp) föreslås att glesbygdsdelegationen bör ha ett närmare *samarbete med ALA-gruppen*. Denna grupp bör få 2 milj. kr. årligen från anslaget D7 till glesbygdsdelegationen och ingå i en samlad strategi för den organisatoriska delen av landsbygdspolitiken. Beträffande ett projekt om småskalig livsmedelsproduktion för norra Sverige förutsätter motionärerna att det kan utvecklas och geografiskt utvidgas genom det föreslagna infrastrukturella anslaget eller som särskilt anslag.

Även Karin Starrin (c) föreslår i motion A98 att ALA-gruppen får 2 milj. kr. till sin verksamhet.

Sedan 1987 bedrivs vid lantbruksuniversitetet ett projekt som syftar till att stimulera landsbygdsens näringsliv. Projektet bedrivs av Arbetsgruppen Lantbruk och Samhälle, ALA-gruppen. Intressenter och finansierare är för närvarande bl.a. lantbruksuniversitetet, arbetsmarknadsdepartementet, lantbrukarnas riksförbund och statens industriverk. En viktig uppgift för ALA-gruppen är att sprida kunskap om aktuell forskning som kan omsättas i konkreta satsningar på landsbygden.

Beträffande yrkandena i motionerna A106 (mp) och A98 (c) om medel till ALA-gruppens verksamhet delar utskottet den bedömning

som görs av jordbruksutskottet i dess yttrande JoU5y. Jordbruksutskottet är nämligen inte berett att biträda förslaget om att särskilt destinera medel ur glesbygdsdelegationens anslag till ALA-gruppen. Det bör ankomma på den föreslagna glesbygdsmyndigheten och lantbruksuniversitetet att komma överens om formerna för samarbetet, anser jordbruksutskottet, som alltså avstyrker motionsyrkandena. Arbetsmarknadsutskottet delar jordbruksutskottets uppfattning och avstyrker dessa yrkanden.

Vad angår yrkandet i motion A106 (mp) om medel från anslaget till STU och ALA-gruppen för projekt beträffande *småskalig livsmedelsproduktion*, kommer denna fråga att behandlas i samband med riksdagens behandling av propositionen om livsmedelspolitiken. Motionsyrkandet bör därför i förevarande sammanhang inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Ove Karlsson m.fl. (s) anser i motion A43 att det erfordras *särskilda åtgärder för glesbygden* och att det behövs en tydlig markering från regeringens sida härom. Detta blir ett nödvändigt komplement till den fria resurshanteringen på regional nivå.

Utskottet har nyligen konstaterat att industriministern understrukit att det bör ankomma på regeringen att klarare ange riktlinjer för verksamheten i fråga om utvärdering av glesbygds- och landsbygdsinsatserna. Genom sådana riktlinjer skulle man få bättre möjligheter att mäta graden av måluppfyllelse. Motionen A43 (s) bör därför inte föranleda någon åtgärd.

Särskilda regionalpolitiska insatser i Jämtlands län

I *propositionen* redogörs för en rad olika regionalpolitiska insatser som under senare år gjorts i Jämtlands län. Bl.a. informeras om att regionalpolitiskt företagsstöd beviljats till 465 arbetsställen i länet med drygt 700 milj.kr. i bidrag och lån under tiden fr.o.m. den 1 juli 1982 t.o.m. budgetåret 1988/89. Stödet har inneburit att närmare 2 300 personer har beretts sysselsättning. Länsanslaget har för Jämtlands del inneburit en ökning från 40 milj.kr. under budgetåret 1982/83 till 105 milj.kr. innevarande budgetår. Som ett resultat av arbetet med att avlänka verksamhet inom tjänstesektorn från Stockholmsregionen har regeringen beviljat 25 milj.kr. till tjänsteföretag som därigenom etablerat ca 150 nya arbetstillfällen i länet. Riksdagens beslut våren 1988 (prop. 1987/88:64, AU14, rskr. 147) om regionalpolitiska insatser i norra Sveriges inland inriktas framför allt på bl.a. utbildningsområdet och teknik- och kompetensspridning.

Inom ramen för dessa åtgärder beräknades också medel om sammanlagt 4 milj.kr. för en permanent förstärkning av högskolan i Östersund. Riksdagen beslöt år 1989 (prop. 1988/89:150 bil. 9, AU21, rskr. 335) att avsätta 40 milj.kr. till ett regionalt investmentbolag som skall verka i Västernorrlands och Jämtlands län.

Trots dessa insatser kvarstår långsiktiga strukturproblem. Utvecklingen i Jämtlands län har enligt propositionen karakteriserats av en långsiktigt svag befolkningsutveckling vilken bl.a. lett till en ogynnsam

befolkningssammansättning. Andelen äldre människor är stor och andelen personer i förvärvsarbetsålder är mindre än i riket totalt. Dessutom har länet ett kvinnounderskott. Detta är mest tydligt i åldersgruppen 25–44 år i kommunerna utanför Östersund.

För att ytterligare stödja utvecklingsprocessen i Jämtlands län föreslås i propositionen att medel anvisas för särskilda utvecklingsinsatser. Insatserna skall inriktas på näringslivsutveckling, förstärkning av högskolan, teknikspridning, arbetsmarknadsåtgärder och kultursatsningar.

Regeringen föreslår att 46 milj.kr. anvisas till ett nytt anslag för Särskilda regionalpolitiska insatser i Jämtlands län. Vissa insatser bör dock finansieras via ordinarie anslag.

För näringslivsutvecklande åtgärder beräknas 10 milj.kr. för bl.a. insatser inom mineralområdet, insatser för fiskevården och turismen.

För utbildningsinsatser beräknas 12 milj.kr. för bl.a. förstärkning under en femårsperiod av högskolan i Östersund.

För teknikspridningsåtgärder beräknas 20 milj.kr. för bl.a. teknikspridningsprogram, projekt inom det underhållstekniska området och informationsteknologiområdet.

För regionala kultursatsningar beräknas 4 milj.kr.

I moderata samlingspartiets partimotion A83 föreslås avslag på regeringens förslag om särskilda medel för insatser i Jämtlands län. Enligt motionen finns det visserligen anledning att beakta de särskilda regionalpolitiska förhållandena i Jämtlands län men däremot finns det inte skäl att särskilda medel skall utgå just till Jämtlands län. De verksamheter som regeringen anser skall erhålla stöd kan erhålla sådant inom ramen för länsanslaget.

Utskottets överväganden

Utskottet gör för egen del samma bedömning som industriministern, nämligen att särskilda medel bör anvisas utanför länsanslaget för särskilda regionalpolitiska insatser i Jämtlands län. Regeringens förslag bör därför godkännas och motion A83 (m) avslås i nu behandlad del.

Regionalpolitisk forskning

Enligt propositionen hör expertgruppen för forskning om regional utveckling (ERU) även i fortsättningen ha som huvuduppgift att initiera och samordna forskning som bidrar till att förbättra kunskaperna om den regionala utvecklingen samt att medverka till att forskningsresultaten blir kända. ERU bör behandla de frågor som gruppen har tagit upp i sitt forskningsprogram, utveckla analysen när det gäller sambanden mellan miljöförhållanden och regional utveckling samt ta upp frågor inom kommunikationssektorn m.m. Vidare aviserar industriministern ett kommande uppdrag till ERU att utvärdera de regionalpolitiska åtgärder som vidtas i samband med att särskilda regionalpolitiska medel avsätts för att förbättra infrastrukturen i de prioriterade områdena.

I centerns motion A118 föreslås ett tillkännagivande att ERU omvandlas till *landsbygdens forskningsråd* och att kvarstående åtaganden

för ERU får belasta kommittéanslaget. Landsbygdens forskningsråd tas även upp i centermotion A412 från den allmänna motionstiden. Centerns syn utvecklas vidare i kommittémotion A30 med motivering i motion N45. Ett särskilt forskningsråd för landsbygden skulle enligt motionen komplettera de nuvarande forskningsråden och forskningsinstituten. Därigenom skapas förutsättningar för ett statligt stöd, som är konsekvent inriktat mot att stödja såväl forskning som utvecklingsprojekt i syfte att främja landsbygdens utveckling. ERU:s ombildning till landsbygdens forskningsråd medför enligt centern att 6 milj.kr. avseende ERU frigörs och i stället utnyttjas för stöd till landsbygdsutvecklande forskning.

Utskottet anser för sin del att det är angeläget med en forskning som bidrar till att förbättra kunskaperna om den regionala utvecklingen. ERU har redovisat uppläggningsprogram, där frågor om effektiviteten av olika regionalpolitiska medel, sektorspolitikens roll, möjligheten av politiska åtgärder för att styra den geografiska omvandlingen m.m. tas upp. Därutöver har aviserats uppgifter för ERU när det gäller sambanden mellan miljöförhållanden och regional utveckling m.m. Det program som ERU redovisat och de ytterligare uppdrag som kan komma att läggas på ERU utgör enligt utskottets uppfattning starka skäl för den nuvarande ordningen. Med hänvisning härtill föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna A30, A118 och A412 i tillämpliga delar.

I motion A27 av Krister Skånberg (mp) behandlas behovet av *lokal och regional forskning för främjande av lokal och regional utveckling*. Behov av forskning föreligger bl.a. i samband med den europeiska integrationen, kommunernas nya roll, nya organisationsformer för offentlig konsumtion, den informella ekonomins betydelse, möjligheter till lokal ekonomi, riskkapital på lokal nivå, utvärdering av vänortsprojekt m.m. I motionen begärs även resurser till sådan forskning.

Enligt utskottets uppfattning bör ovanstående enligt motionären angivna forskningsbehov på ordinarie sätt få konkurrera med andra forskningsbehov genom ansökan om medel vid forskningsråden m.fl. finansierare. De nu berörda yrkandena avstyrks alltså av utskottet.

Anslagsfrågor

För innevarande budgetår har medel för regional utveckling anvisats under följande anslag, med nedan angivna belopp och huvudändamål, i den mån ändamålet inte direkt framgår av anslagsbenämningen.

Anslag	Huvudändamål
D1. Visst regionalpolitiskt stöd 1 000 kr.	Äldre lokaliseringsbidrag/avskrivningslån. Äldre offertstöd
D2. Lokaliseringsbidrag m.m. 362 000 000 kr.	Lokaliseringsbidrag (centrala beslut). Offertstöd. Lån till regionala investmentbolag
D3. Lokaliseringslån 100 000 000 kr.	
D4. Regionala utvecklingsinsatser m.m.	Lokaliseringsbidrag (länsstyrelse-

800 000 000 kr.

beslut). Investeringsbidrag. Företagsutveckling. Glesbygdssöd. Regional projektverksamhet. Teknik- och kunskapsspridning. Konsult- och utredningsinsatser

1989/90:AU13

D5. Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m.m.
1 000 kr.

D6. Ersättning för nedsättning av socialavgifter
395 000 000 kr.

Täcka bortfall av socialavgifter i Norrbottens län

D7. Sysselsättningsstöd
165 000 000 kr.

D8. Expertgruppen för forskning om regional utveckling
4 414 000 kr.

D9. Kapitaltillskott till en utvecklingsfond för Västnorden
2 400 000 kr.

D10. Bergslagsdelegationen
3 000 000 kr.

D11. Särskilda regionalpolitiska insatser m.m. i Västernorrlands län
65 000 000 kr.

De två sistnämnda anslagen är av engångskaraktär och upphör alltså med utgången av innevarande budgetår. I övrigt följer av regeringens förslag att nuvarande anslag till Lokaliseringslån inte längre behövs och att å andra sidan nya anslag tillkommer för infrastrukturåtgärder, för myndigheten för glesbygdsfrågor samt för de särskilda insatserna i Jämtlands län.

I motionerna föreslås såväl höjningar som sänkningar av de anslagsbelopp regeringen har begärt. Beträffande ett par av anslagen finns yrkanden om att regeringens framställning om medel helt skall avslås. Vidare föreligger yrkanden i motionerna om att anslag skall anvisas för nya ändamål vid sidan av regeringens förslag.

Lokaliseringsbidrag m.m.

1988/89 Utgift	506 797 354	Reservation 1	075 383 497
1989/90 Anslag	362 000 000		
1990/91 Prop.	350 000 000		

Av reservationen på anslaget per den 1 juli 1989 var 47,7 milj.kr. inte ianspråktaga genom tidigare beslut.

Regeringen föreslår i proposition 76 (s. 212—214) mot bakgrunden av de tidigare redovisade förslagen att anslaget i fortsättningen skall bekosta följande ändamål:

- lokaliseringsbidrag och utvecklingsbidrag som beviljas av regeringen eller SIND,
- lån till privata regionala investmentbolag,

– viss administration, uppföljning och utvärdering av regionalpolitiskt stöd.

Vidare bör anslaget få finansiera bidrag till administrationskostnader för Stiftelsen Industricentra under dess avveckling samt utbetalningar av lokaliseringsbidrag, avskrivningslån och offertstöd enligt tidigare gällande regler.

Regeringen anger medelsbehovet under anslaget till 350 milj.kr.

Moderaterna yrkar i motion A83 att riksdagen skall avslå regeringens anslagsframställning i denna del med hänvisning till förslaget i samma motion att ersätta lokaliseringsbidragen med riskgarantilån. För det sistnämnda ändamålet yrkar moderaterna att riksdagen skall anvisa ett nytt anslag på 250 milj.kr. Kostnaderna för det nya utvecklingsbidraget bör enligt moderaterna finansieras från anslaget Regionala utvecklingsinsatser.

Folkpartiet föreslår i motion A97 att det anslag regeringen begär skall reduceras med 100 milj.kr. som en följd av förslaget i samma motion att fastställa beloppsgränsen för länsstyrelsernas beslutsrätt till 20 milj.kr.

Centern yrkar i motion A111 att anslaget uppförs med 100 milj.kr. som en konsekvens av förslaget i samma motion om en beloppsgräns av 25 milj.kr. för länsstyrelsernas beslutsrätt. Det belopp om 250 milj.kr., varmed anslaget minskas i förhållande till regeringens förslag, förutsätts bli överfört till anslaget D2. Regionala utvecklingsinsatser. Centern föreslår dessutom i motionen att regeringen skall bemyndigas att fatta beslut om lokaliseringsbidrag inom en ram av 200 milj.kr. I motionen yrkas också att ett särskilt anslag på 1 000 kr. skall anvisas för att täcka kostnaderna för de kreditgarantier som enligt centern bör ersätta lokaliseringslånen.

Vänsterpartiet kommunisterna yrkar slutligen i motion 107 på en anslagshöjning i förhållande till regeringens förslag med 150 milj.kr. som finansiering av samma motions förslag om stöd till sågverksindustrin.

Utskottet har i det föregående avstyrkt motionsförslagen om riskgarantilån, kreditgarantier, länsstyrelsernas beslutsrätt och särskilt stöd till sågverksindustrin. Med hänvisning härtill och då propositionens medelsberäkning lämnas utan erinran föreslår utskottet att riksdagen med avslag på de ovan redovisade motionsyrkandena för nästa budgetår till Lokaliseringsbidrag m.m. anslår det belopp regeringen har begärt.

Regionala utvecklingsinsatser

1988/89 Utgift	639 210 108	Reservation	847 368 405
1989/90 Anslag	800 000 000		
1990/91 Prop.	972 000 000		

Av reservationen på anslaget per den 1 juli 1989 var ca 44 milj.kr. inte bundna genom tidigare beslut.

Anslaget, som för närvarande har benämningen Regionala utvecklingsinsatser m.m., har hittills använts för att finansiera länsstyrelsernas regionalpolitiska stödgivning i form av lokaliserings- och investeringsbidrag, bidrag till företagsutveckling, glesbygdsstöd och projektverksamhet. En mindre del (35 milj.kr.) har avsatts för att bekosta av regeringen och SIND beslutade konsult- och utredningsinsatser och för teknik- och kunskapspridning. Fördelning på olika anslagsändamål framgår översiktligt av följande uppgifter som hämtats från proposition 76 (s. 215) och som visar hur länsstyrelserna under budgetåret 1988/89 genom sina bidragsbeslut använde tilldelade medel:

lokaliserings- och investeringsbidrag 314 milj.kr.,

företagsutveckling 51 milj.kr.,

glesbygdsstöd 233 milj.kr. och

regional projektverksamhet 140 milj.kr.

Propositionerna

Regeringen föreslår *dels* i proposition 76 (s. 214—218) att anslag med den till Regionala utvecklingsinsatser förkortade benämningen för nästa budgetår skall anvisas med 900 milj.kr., *dels* i proposition 146 (s. 202) att på samma anslag skall anvisas ytterligare 72 milj.kr.

Proposition 76. Med hänvisning till de föreslagna förändringarna av stödformerna föreslår regeringen att länsstyrelserna i fortsättningen skall få disponera anslaget för

- lokaliserings- och utvecklingsbidrag,
- glesbygdsstöd och
- regional projektverksamhet.

Den tidigare användningen av anslaget för investeringsbidrag och för regionalpolitiskt utvecklingskapital bortfaller liksom, beträffande glesbygdsstödet, kostnaderna för IKS-verksamheten och stöd till samhällelig service. Å andra sidan skall anslaget i fortsättningen bekosta stöd till s.k. mjuka investeringar genom det nya utvecklingsbidraget och genom att glesbygdsstöd även skall få lämnas till sådana investeringar.

Centralt beslutade konsult- och utredningsinsatser och insatser för kunskaps- och teknikspridning skall fortsättningsvis betalas över det nya anslaget till infrastrukturåtgärder. Länsstyrelserna kommer därmed att disponera anslaget i dess helhet med undantag för att ett mindre belopp, såsom REK87 föreslagit, bör avsättas för länsövergripande projekt.

Det har hittills ankommit på regeringen att bestämma hur stor andel av länsanslaget som får användas för regional projektverksamhet. Denna begränsning av länsstyrelsernas dispositionsrätt föreslås slopad. Det förutsätts dock i propositionen att det fortfarande skall vara regeringens sak att fördela anslaget mellan länen och i övrigt utfärda de föreskrifter som behövs för medlens användning.

I propositionen informeras om ett par ytterligare frågor: stödet till hemslöjdskonsulenter samt användningen av medel som länsstyrelser-

na återvinner i konkurser. Något förslag i dessa frågor föreläggs inte riksdagen för prövning.

1989/90:AU13

Proposition 146. Med syfte att stärka livsmedelspolitikens regionalpolitiska profil föreslås att glesbygdsstödet utökas med 100 milj.kr. som särskilt skall gå till s.k. kombinationsföretag, i vilka jordbruket ingår som en del. Under budgetåret 1990/91 bör ett belopp på 28 milj.kr. användas för stöd till sockerbruken på Gotland och Öland m.m. Beloppet föreslås bli anvisat som ett särskilt anslag på jordbrukshuvudtiteln. Anslaget Regionala utvecklingsinsatser föreslås mot denna bakgrund under nästa budgetår bli förstärkt med 72 milj.kr.

Motioner om anslagets belopp och användning

Med anledning av förslaget i *proposition 76* om ett anslag på 900 milj.kr. har framställts följande motionsyrkanden:

Folkpartiet yrkar i motion A97 på ett anslag om 1 045 milj.kr. Samma anslagsbelopp begärs i motion A92 av Hans Lindblad (fp). Motionären förordar dessutom höjda länsanslag i stället för åtgärds paket för länen.

Centern yrkar i kommittémotionen A111 att anslag anvisas med 1 150 milj.kr. Uppräkningen med 250 milj.kr. i förhållande till regeringens förslag motsvaras av den i samma motion föreslagna minskningen av anslaget Lokaliseringsbidrag m.m. med samma belopp. Vidare föreslås i centermotionen A114 ett nytt anslag på 750 milj.kr. för landsbygdsutveckling, från vilket bl.a. glesbygdsstödet skall finansieras.

Vänsterpartiet kommunisterna yrkar i motion A107 att anslaget skall allmänt förstärkas i förhållande till regeringsförslaget med 516 milj.kr. Dessutom beräknar motionärerna för fortsatt IKS-verksamhet ett belopp om 33 milj.kr. och för stöd till kommersiell service i glesbygder ytterligare 10 milj.kr. Vpk föreslår alltså ett anslag på sammanlagt 1 459 milj.kr. Därjämte yrkar vpk i motionen att riksdagen till lantbruksstyrelsens fortsatta arbete med landsbygdsutveckling skall anslå 193 milj.kr.

Miljöpartiet de gröna yrkar i motion A106 att anslaget skall uppföras med 1 165 milj.kr., varav 165 milj.kr. skall reserveras för åtgärder med anledning av kampanjen "Hela Sverige ska leva".

Principer för anslagets användning diskuteras i motion A109 av Anders G Högmark m.fl. (m). Motionärerna kommer in på frågan om tilldelningen av medel till länen i sydöstra Sverige och behandlar i övrigt relationerna mellan län som tillhör resp. inte tillhör stödområde. Fördelningsprinciper med förespråkande av möjlighet för länsstyrelserna till flexiblare disposition av tilldelade medel behandlas vidare i motionerna A47 av Ingrid Hemmingsson (m) och A423 av Gullan Lindblad och Göthe Knutson (båda m). I två motioner, A96 av Ulla Orring (fp) och A817 av Gunilla André och Karin Starrin (båda c), yrkas att särskilda medel avsätts av anslaget till insatser för kvinnor.

Förslaget i *proposition 146* om anslag med ytterligare 72 milj.kr. har föranlett följande motionsyrkanden:

Enligt centerns partimotion Jo77 bör det i propositionen föreslagna bidraget till kombinationsverksamhet i jordbruksföretag höjas till 200 milj.kr. Beloppet förutsätts kunna utnyttjas i hela landet, eftersom södra Sveriges skogs- och mellanbygder har stora behov. Liknande yrkanden framställs i motionerna Jo62 av Kjell Ericsson och Jan Hyttring (båda c) och Jo94 av Gunnar Björk och Karin Starrin (båda c). I tre motioner, Jo73 av Stina Gustavsson (c), Jo84 av Kersti Johansson och Rune Backlund (båda c) och Jo89 av Sven-Olof Petersson (c), yrkas en medelsanvisning med 200 milj.kr., varav 100 milj.kr. bör gå till skogs- och mellanbygderna i södra och mellersta Sverige. I motion Jo97 av Marianne Jönsson och Agne Hansson (båda c) yrkas också att stöd skall kunna ges i södra och mellersta Sverige.

I partimotionerna Jo270 och Jo68 yrkar vänsterpartiet kommunisterna att riksdagen skall anvisa 200 resp. 193 milj.kr. till lantbruksstyrelsens arbete med landsbygdsutveckling.

Jordbruksutskottet

I yttrandet 1989/90:Jo8y, varmed jordbruksutskottet överlämnat den aktuella anslagpunkten i proposition 146 och de ovan refererade motionsyrkandena, erinras om att det treåriga programmet med särskilt stöd till jordbruket i norra Sverige nu upphör. Programmet kommer med regeringens förslag att ersättas med en förstärkning av anslaget Regionala utvecklingsinsatser. Jordbruksutskottet har ingen erinran häremot och påpekar att det anslaget inte är tidsbegränsat och att det inte heller när det gäller användningen är begränsat till norra Sverige. Därigenom, noterar jordbruksutskottet, förstärks möjligheterna att stödja jordbruksföretag med kombinationsverksamheter. Jordbruksutskottet tillägger att det fäster stort avseende vid att medlen används för att stärka jordbruksnäringen och till verksamheter som drivs i kombination med jordbruksföretag.

Jordbruksutskottet förordar en medelsanvisning i enlighet med regeringens förslag och är inte berett att biträda motionsförslagen om ytterligare anslagshöjning och om en annan anslagskonstruktion. Utskottet hänvisar i den senare delen till att anslaget inte är begränsat till användning i norra Sverige. Motionerna får enligt jordbruksutskottet i den delen anses vara tillgodosedda.

Motionsyrkanden om anslagets fördelning på länen

I följande motioner har yrkanden framställts om ökad medelstilldelning till nedan angivna län:

 beträffande *Östergötlands län* i motionerna A39 av Torsten Karlsson m.fl. (s), A102 av Karl-Göran Biörsmark och Lola Björkquist (båda fp) och A437 av Inge Karlsson m.fl. (s),

 beträffande *Jönköpings län* i motionerna A74 av Ingrid Ronne-Björkvist och Carl-Johan Wilson (båda fp) och A446 av Kersti Johansson och Rune Backlund (båda c),

beträffande *Kronobergs län* i motionerna A41 och A413 av Stina Gustavsson (c) och A458 av Charlotte Branting (fp),
 beträffande *Gotland* i motion A58 av Gunhild Bolander (c),
 beträffande *Kristianstads län* i motion A52 av Gunnar Nilsson m.fl. (s),
 beträffande *Hallands län* i motion A462 av Rolf Kenneryd och Ivar Franzén (båda c),
 beträffande *Värmlands län* i motion A53 av Kjell Ericsson och Jan Hyttring (båda c),
 beträffande *Gävleborgs län* i motion A84 av Rolf Dahlberg (m) och
 beträffande *Jämtlands län* i motion A439 av Stina Eliasson (c).
 Björn Samuelson (vpk) yrkar i motion A104 att *Värmlands län* under tre år skall tillföras ett särskilt anslag på 100 milj.kr.

Utskottets överväganden

I fråga om medelsanvisningen under anslaget innebär det i proposition 76 föreslagna anslaget på 900 milj.kr. en viss uppräknig. Vidare får beaktas att en del uppgifter som hittills finansierats från detta anslag förs över på andra verksamheter eller är avsedda att bekostas på annat sätt, bl.a. från det nya infrastrukturanslaget. Uppräkningen enligt proposition 146 är motiverad som ett utökat glesbygdsstöd till framför allt kombinationsverksamheter där jordbruk ingår som en del.

Motionsförslagen innefattar krav på ytterligare medelsförstärkningar av delvis mycket betydande slag. Som närmare framgått av redovisningen i det föregående föreslås med anledning av proposition 76 av folkpartiet (motionerna A92 och A97) ett anslag på 1 045 milj.kr., av centern (motionerna A41, A111 och A114) ett anslag på 1 150 milj.kr. jämte ett nytt anslag för landsbygdsutveckling på 750 milj.kr., av vänsterpartiet kommunisterna (motion A107) ett anslag på sammanlagt 1 459 milj.kr. jämte ett nytt anslag på 193 milj.kr. för landsbygdsutveckling samt av miljöpartiet de gröna (motion A106) ett anslag på 1 165 milj.kr.

Med anledning av proposition 146 yrkas i centermotionerna Jo62, Jo73, Jo77 (partimotion), Jo84, Jo89 och Jo94 ett medelstillskott om 200 milj.kr. I några av dessa motioner och i motion Jo97 (c) begärs samtidigt en delvis annan anslagskonstruktion. Vänsterpartiet kommunisterna lägger även i motion Jo68 fram förslag att 193 milj.kr. skall anvisas till landsbygdsutveckling. I motion Jo270 från allmänna motionstiden föreslår vpk ett belopp av 200 milj.kr. för samma ändamål.

Frågor om anslagets användning från allmänna utgångspunkter har, som också redovisats i det föregående, aktualiserats i några motioner. Fördelningen av anslaget på landsdelar och län tas upp till principiell diskussion i motion A109 av Anders G Högmark m.fl. (m). Motionerna A47 av Ingrid Hemmingsson (m), A96 av Ulla Orring (fp), A423 av Gullan Lindblad och Göthe Knutson (båda m) samt A817 av Gunilla André och Karin Starrin (båda c) behandlar från olika aspekter länsstyrelsernas rätt att disponera tilldelade medel.

Vad först beträffar *medelsanvisningen* för nästa budgetår så har utskottet vid avvägningen av de olika önskemålen om anslagets storlek för sin del stannat för att föreslå riksdagen — med anledning av dels propositionerna 76 och 146, dels de ovan redovisade motionerna — att för nästa budgetår anvisa ett anslag av 1 050 milj.kr. Utskottet anser att den ytterligare prioritering av de mest utsatta delarna av landet som görs i de regionalpolitiska bedömningarna i det nu föreliggande ärendet inte bör undanskymma att det finns behov av regionala utvecklingsinsatser i hela landet. Det belopp utskottet nu föreslår utöver vad regeringen har förordat bör enligt utskottets mening i första hand användas för en ökad medelstilldelning till länen i sydöstra Sverige och andra län, i vilka de regionala förutsättningarna ändras vid genomförandet av de i det föregående behandlade förslagen. Ett mindre belopp av anslaget bör, såsom regeringen har föreslagit, få avsättas för länsövergripande projekt.

I fråga om medelstillskottet för att stödja jordbruksföretag med kombinationsverksamheter erinras om vad jordbruksutskottet anfört om användningen av detta medelstillskott. Till jordbruksutskottets synpunkter kan utskottet ansluta sig.

I övrigt får utskottet beträffande här aktuella motionsförslag redovisa följande ställningstaganden:

Yrkandena i motionerna A107 (vpk) och A114 (c) om särskilda anslag till *landsbygdsutveckling* avstyrks.

När det sedan gäller den i motionerna A47 (m) och A423 (m) aktualiserade frågan om *flexibla användning av anslagsmedlen* bör noteras att länsstyrelserna genom regeringens förslag, som utskottet i den delen tillstyrker, skall få större möjlighet att själva prioritera hur de skall använda sina länsanslag. De skall i ökad utsträckning fritt kunna använda anslaget för glesbygdsinsatser, regional projektverksamhet och i förekommande fall lokaliserings- och utvecklingsbidrag. Detta bör öka såväl effektivitet som flexibilitet i användningen av stödmedlen. Syftet med yrkandena i de båda motionerna får därmed anses vara tillgodosett, och motionerna bör därmed i dessa delar inte leda till någon riksdagens åtgärd.

Vad beträffar yrkandena i motionerna A96 (fp) och A817 (c) om *avsättning av delbelopp av länsanslagen för insatser för kvinnor* förutsätter utskottet att länsstyrelserna uppmärksammar behovet av sådana insatser, inte minst mot bakgrund av de uttalanden om insatser av detta slag som gjorts såväl i propositionen som av utskottet i den föregående framställningen. Med hänsyn till den ökade frihet för länsstyrelserna att själva bestämma över anslagsdispositionen som utskottet nyss uttalat sig för avstyrker utskottet att riksdagen i enlighet med motionsyrkandena samtidigt bestämmer hur länsstyrelserna skall använda en del av sina anslag.

Då det gäller motionsyrkandena om för vissa län konstaterar utskottet att flertalet av dessa yrkanden avser län i Sydsverige. Yrkandena med den inriktningen tillgodoses genom vad utskottet ovan uttalat om fördelningen av det belopp som utskottet har föreslagit utöver rege-

ringens förslag liksom av vad jordbruksutskottet har uttalat om den anslagsuppräknings som görs för jordbruksföretag och kombinationsverksamheter.

I övrigt bör det liksom hittills få ankomma på regeringen att fördela anslagen mellan länen med beaktande av de olika förhållanden och de skilda problem som finns i resp. län. Med den anslagsuppräknings som nu föreslås ske, från ett belopp på sammanlagt 880 milj.kr. som anvisats för innevarande budgetår till 1 050 milj. kr. för nästa budgetår, och med beaktande av att vissa ändamål i fortsättningen bekostas på annat sätt än från detta anslag bör länen generellt sett kunna räkna med ett påtagligt ökat medelstillskott.

I enlighet med det anförda bör alltså riksdagen avstå från att meddela anvisningar om medelstilldelningen till enskilda län utöver de allmänna fördelningsprinciper som ovan angivits från utskottets och från jordbruksutskottets sida. De i det föregående redovisade motionsyrkandena härom avstyrks följaktligen.

Vad särskilt beträffar yrkandet i motion A439 (c) om länsanslaget till Jämtlands län kan härutöver hänvisas till det anslag som föreslås i det följande till särskilda insatser i länet.

Yrkandet i motion A104 (vpk) om ett treårigt *särskilt anslag för Värmlands län* på 100 milj.kr. avstyrks.

Regeringens förslag om detta anslag innebär en mindre förändring av benämningen (tillägget "m.m." försvinner). Utskottet vill slutligen påpeka att detta inte bör vara hinder för att vid innevarande budgetårs utgång överföra kvarvarande reservationsmedel till anslaget med den nya benämningen.

Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m.m.

1988/89	Utgift	15 571 813
1989/90	Anslag	1 000
1990/91	Prop.	1 000

I enlighet med förslagen i proposition 76 (s. 218—219) bör riksdagen dels medge att den för innevarande budgetår fastställda s.k. engagemangsramen för kreditgivningen om 175 milj.kr. för nästa budgetår utökas till 190 milj.kr., dels för nästa budgetår på nytt anvisa ett anslag med formellt belopp om 1 000 kr.

Ersättning för nedsättning av socialavgifter

1988/89	Utgift	405 546 892
1989/90	Anslag	395 000 000
1990/91	Prop.	350 000 000

I proposition 76 (s. 219—220) beräknas medelsbehovet under anslaget till 350 milj.kr.

Utifrån de i motionerna A83, A97 och A111 angivna förutsättningar för avgiftsnedsättningens omfattning föreslår moderaterna ett anslag på 415 milj.kr., folkpartiet ett anslag på 500 milj.kr. och centern ett anslag på 450 milj.kr.

Vänsterpartiet kommunisterna yrkar i motion A107 — i enlighet med sin inställning att avgiftsnedsättningen bör avskaffas — att riksdagen skall avslå regeringens anslagsframställning.

Med hänvisning till sakbehandlingen i avsnittet Företagsstöd av den fortsatta användningen av stödformen som regionalpolitiskt medel avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden i den nu aktuella anslagsfrågan. Regeringens framställning om medel biträds av utskottet.

Sysselsättningsbidrag

1988/89 Utgift	239 333 362
1989/90 Anslag	165 000 000
1990/91 Prop.	250 000 000

Anslaget är innevarande budgetår uppfört på riksstaten under rubriken Sysselsättningsstöd. Med hänsyn till stödformens ändrade benämning föreslås anslaget för nästa budgetår bli uppfört under rubriken Sysselsättningsbidrag. Medelsbehovet anges i proposition 76 (s. 220—221) till 250 milj.kr.

Moderaterna anser i motion A83 att anslaget kan sänkas till 75 milj.kr. med den i motionen föreslagna restriktiva användningen av bidraget. Centern föreslår i motion A111 ett anslag på 300 milj.kr. med hänsyn till förslaget att sysselsättningsbidrag skall kunna utges även i det av centern föreslagna resursområdet C.

Utskottet har i det föregående anslutit sig till regeringens förslag beträffande sysselsättningsbidraget. I samband därmed har utskottet avstyrkt moderaternas och centerns yrkanden om en i förhållande till regeringens förslag begränsad resp. vidgad användning av bidraget. I konsekvens härmed avstyrker utskottet motionsförslagen beträffande medelsanvisning för ändamålet och tillstyrker regeringens förslag till anslag för nästa budgetår.

Särskilda regionalpolitiska infrastrukturåtgärder m.m.

I proposition 76 (s. 221—222) föreslår regeringen ett nytt anslag på 330 milj.kr. med ovanstående rubrik. Regeringens förslag till principer för användningen av det nya anslaget har utskottet behandlat i det föregående avsnittet om infrastrukturåtgärder inom vissa samhälls- och politikområden. Enligt regeringens principer skall 200 milj.kr. disponeras av länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län för regionalt beslutade infrastrukturåtgärder, medan återstående 130 milj.kr. skall användas för centralt beslutade åtgärder av nämnda slag.

Härutöver föreslår regeringen att anslaget skall bekosta stöd till teknik- och kunskapsspridning i regionalpolitiskt prioriterade regioner samt centrala konsult- och utredningsinsatser. För dessa ändamål har innevarande budgetår beräknats ett belopp av 35 milj.kr. under anslaget Regionala utvecklingsinsatser m.m. Vidare anmäls att högst 35 milj.kr. bör engångsvis få tas i anspråk för infrastrukturinsatser i Blekinge län i enlighet med vad som anförts i proposition 1989/90:66 (behandlad i AU20).

Moderaterna föreslår i motion A83 en medelsanvisning med 100 milj.kr. Motiveringen för detta förslag har redovisats i det nyssnämnda avsnittet om infrastrukturåtgärder inom vissa samhälls- och politikområden.

Vänsterpartiet kommunisterna yrkar i motion A107 å andra sidan att anslaget skall räknas upp med sammanlagt 100 milj.kr. i förhållande till regeringens förslag. Vpk vill anslå 50 milj.kr. för bidrag till rekryteringsåtgärder m.m. i kommunal vuxenutbildning i stödområdena och 50 milj.kr. för daghemsplatser i glesbygder i enlighet med motionens tidigare redovisade förslag.

Med hänvisning till de ställningstaganden i sakfrågorna som utskottet gjort i det föregående avstyrker utskottet de båda motionernas yrkanden om medelsanvisningen. De ytterligare preciseringar av medelsanvändningen som regeringen gör i det förevarande avsnittet av propositionen lämnar utskottet utan erinran. Det anslag regeringen begärt bör följaktligen anvisas av riksdagen.

Glesbygdsdelegationen

Regeringen föreslår i proposition 76 (s. 222) ett nytt anslag på 15 milj.kr. med ovan angivna rubrik. Medlen är avsedda att disponeras för förvaltnings- och projektkostnaderna för den till en ny myndighet ombildade glesbygdsdelegationen.

Moderaterna i motion A83 och folkpartiet i motion A97 föreslår med hänvisning till yrkandena om avslag på förslaget att ombilda glesbygdsdelegationen till myndighet att anslag anvisas med 7 resp. 5 milj.kr. Centern yrkar — i andra hand — att anslag anvisas med 6 milj.kr. De medel som frigörs genom att glesbygdsdelegationen inte ombildas till myndighet, 9 milj.kr., bör som ett särskilt anslag ställas till förfogande för Folkrorelserådet för breddad och vidgad verksamhet.

Miljöpartiet de gröna yrkar i motion A106 att anslag anvisas med 50 milj.kr. varav — såsom tidigare redovisats — 10 milj.kr. är avsedda för en oförändrad glesbygdsdelegation och 40 milj.kr. för ett projekt-kontor. I motionen yrkas i anslutning härtill att ett belopp av 2 milj.kr. skall avsättas till ALA-gruppen vid lantbruksuniversitet.

I enlighet med de tidigare ställningstagandena till ombildningen av glesbygdsdelegationen till ny myndighet med lokalisering till Östersund biträder utskottet regeringens anslagsframställning på denna punkt och avstyrker de föreliggande motionerna i motsvarande delar. Utöver de i propositionen angivna ändamålen bör anslaget täcka kostnader för förberedelsearbete och övergångsanordningar innan den nya myndigheten startar sin verksamhet.

Expertgruppen för forskning om regional utveckling (ERU)

1988/89 Utgift	4 803 000	Reservation	99 000
1989/90 Anslag	4 414 000		
1990/91 Prop.	6 000 000		

I proposition 76 (s. 222—223) föreslås ett anslag om 6 milj.kr. Centern yrkar i motion A118 att riksdagen skall avslå denna framställning om anslag med hänvisning till förslagen i motion A30 (c) att ERU ombildas till ett Landsbygdens forskningsråd och att kvarstående åtaganden för ERU skall belasta vederbörande kommittéanslag.

Den av centern begärda ombildningen av ERU har avstyrkts i avsnittet om regionalpolitisk forskning. Med hänsyn härtill avstyrks även yrkandet i anslagsdelen, medan regeringens förslag till anslag till ERU för nästa budgetår tillstyrks.

Kapitaltillskott till en utvecklingsfond för Västnorden

1988/89 Anslag	2 000 000
1989/90 Anslag	2 400 000
1990/91 Prop.	3 000 000

I enlighet med regeringens förslag i proposition 76 (s. 223) bör för det aktuella ändamålet anvisas ett anslag på 3 milj.kr.

Särskilda regionalpolitiska insatser i Jämtlands län

Regeringen föreslår i proposition 76 (s. 224) att ett nytt anslag på 46 milj.kr. anvisas med den ovan angivna benämningen. Moderaterna yrkar i motion A83 att regeringens framställning om särskilda medel för ändamålet skall avvisas av riksdagen.

Behovet av de särskilda insatser det här gäller har behandlats i ett föregående avsnitt med samma rubrik. Med hänvisning till de överväganden som redovisas där biträder utskottet regeringens begäran om anslag och avstyrker motion A83 i motsvarande del.

Nya anslag enligt motionsyrkanden

I motion A118 föreslår centern dels ett nytt anslag på 150 milj.kr. till breddad och utökad verksamhet vid de mindre och medelstora *högskolorna* inom det av centern föreslagna resursområdet, dels ett nytt anslag på 50 milj.kr. till verksamhet vid små högskolor utanför samma resursområde. Vänsterpartiet kommunisterna yrkar i motion 107 på ett anslag om 10 milj.kr. till högskolans *distansundervisning* m.m.

De i motion A118 (c) begärda anslagen avstyrks med hänvisning till utskottets ställningstaganden i avsnittet om utbildningspolitik.

Likaså avstyrks yrkandet i motion A107 (vpk) om anslag till distansundervisning.

Vidare föreslår centern i motion A111 ett anslag på 50 milj.kr. till *Kompetensutveckling*. Anslaget skall bekosta konsultstöd åt mindre företag ("konsultcheckar"). Yrkandet avstyrks med hänvisning till de konsultinsatser som de regionala utvecklingsfonderna kan erbjuda och till möjligheten att härutöver finansiera konsulttjänster med hjälp av det nya utvecklingsbidraget. Vidare avstyrks ett i samma motion framställt yrkande att riksdagen skall anvisa medel över tolfte huvudtiteln i enlighet med vad som förordas i motionen. Slutligen avstyrker utskot-

tet vänsterpartiet kommunisternas yrkande i motion A107 om anslag med 338 milj.kr. för att täcka kostnader för *sex timmars arbetsdag i stödområde 1 inom vård och omsorg* på grund av utskottets överväganden i avsnittet Jämställdhet.

Utvecklingsfrågor i län och regioner

Som tidigare nämnts är ett av regionalpolitikens mål att främja Sveriges tillväxt. Därför bör successiva strukturförändringar underlättas så att olönsamma verksamheter kan ersättas eller förnyas.

Enligt industriministerns mening bör den grundläggande principen vara att de människor och regioner som berörs av omfattande strukturförändringar inte ensamma skall bära de negativa konsekvenserna. Ett väl utbyggt socialt skyddsnät, arbetsmarknads- och regionalpolitiska åtgärder etc. kan behövas i dessa fall. På 1980-talet har åtgärderna anpassats beroende på situationen i det enskilda fallet. Det normala bör dock vara att strukturförändringarna hanteras inom ramen för ordinarie statliga program. Inom dessa bör det enligt propositionen finnas en stor flexibilitet, t.ex. möjlighet för regeringen att i undantagsfall bevilja regionalpolitiskt företagsstöd även utanför stödområdena.

Utskottet övergår nu till att behandla frågor som rör stödområdesindelningen och utvecklingen i de olika länen och regionerna.

Genomgången görs länsvis och inleds med en kort redovisning av faktorer som befolkningsutveckling, sysselsättningsgrad och arbetslöshet. Uppgifterna är till största delen hämtade från de tabeller som bifogats propositionen. Här redovisas nu genomsnittliga siffror i de berörda avseendena:

Sysselsättningsgrad båda könen (andel förvärvsarbetande av antalet invånare 16—64 år i %)

	1985	1986	1987	Differens
Storstadslänen	79,8	80,7	81,1	1,3
Skogslänen	77,9	78,7	79,2	1,2
Övriga län	79,4	80,2	80,8	1,4
Riket	79,2	80,1	80,6	1,4

Sysselsättningsgrad män

Storstadslänen	81,3	82,2	82,4	1,1
Skogslänen	80,9	81,2	81,4	0,5
Övriga län	83,1	83,5	83,8	0,7
Riket	82,0	82,5	82,8	0,8

Sysselsättningsgrad kvinnor

Storstadslänen	78,2	79,2	79,7	1,5
Skogslänen	74,7	76,0	76,9	2,2
Övriga län	75,7	76,7	77,7	2,0
Riket	76,5	77,5	78,3	1,8

2,14 %

1,36 %

I fråga om identifieringen av lokala arbetsmarknader har uppgifter inhämtats från SCB, avdelningen för arbetsmarknadsstatistik. Lokal arbetsmarknad är vanligen benämningen på ett geografiskt begränsat område inom vilket arbetsmarknaden i viss mån fungerar självständigt. Begreppet används i olika typer av studier men trots att det är vanligt förekommande råder enligt SCB oklarhet om vad en lokal arbetsmarknad egentligen är. SCB har utgått från kommunen som den minsta byggsstenen och avgränsningen, som görs i två steg, bygger helt på observerade pendlingsströmmar. Först avgörs vilka kommuner som utgör centra i lokala arbetsmarknader och därefter bestäms till vilka centra övriga kommuner skall föras. Med denna indelning uppgår antalet lokala arbetsmarknader i landet till 123. Mönstret är att antalet ingående kommuner per lokal arbetsmarknad är mycket stort i storstadsregionerna. Övriga folkrika kommuner bildar lokal arbetsmarknad tillsammans med en handfull kringliggande kommuner. I framför allt Norrlands inland och glest befolkade områden i södra Sverige utgörs de lokala arbetsmarknaderna däremot i allmänhet av endast en kommun som också utgör centrum. Detta konstaterade mönster beror på att pendlingen är mycket stor i storstadsområdena och vissa större städer men mycket liten i många övriga kommuner. Det betonas att indelningen ger en mycket grov bild av hur arbetsmarknaden är funktionellt geografiskt uppdelad. Om man t.ex. vill studera konsekvenserna för den lokala arbetsmarknaden vid företagsnedläggningar bör man beakta möjligheten av att nedläggningen i sig själv kan påverka pendlingsströmmarna och därmed indelningen i lokala arbetsmarknader.

Stockholms län (AB)

I Stockholms län bor nära 1 630 000 invånare. Det är rikets största län befolkningsmässigt och också det mest tätbefolkade. I slutet av 1988 fanns 249 invånare per kvadratkilometer, att jämföra med riksgenomsnittet 21. Länet har en stark befolkningstillväxt, som ökat under senare delen av åttiotalet. Invånarna är nästan 7 % fler än i början av decenniet. Samtliga kommuner utom Salem har vuxit, elva med 10 % eller mer. Samtliga dessa kraftigt ökande kommuner ligger i länets norra eller östra delar. Allra mest har Vaxholm vuxit. Kommunen har ökat sin befolkning med mer än en tredjedel. Den är å andra sidan länets minsta kommun till invånarantalet. Sysselsättningsgraden ligger genomgående över riksgenomsnittet. Även kvinnornas sysselsättningsgrad överstiger riksgenomsnittet för båda könen. Den uppgår till 82,0 %. Arbetslösheten understiger 1 %. Det är bara Södertälje med sina 1,32 % som ligger i närheten av snittet för riket. Samtliga länets 25 kommuner ingår i samma lokala arbetsmarknad.

Länet ingår inte i stödområde och några förslag om detta har inte heller framförts.

Åtgärdsprogram m.m.

Sex motioner rör skilda åtgärder för Stockholms län.

Filip Fridolfsson m.fl. (m) understryker i motion 1988/89:A483 vikten av goda villkor och möjligheter i Stockholmsregionen med hänsyn till den europeiska integrationen. De framför att storstadsutredningen borde få tilläggsdirektiv att undersöka vilka krav denna integration ställer på regionen. Tillväxten får inte bromsas. Det som är bra för regionen är enligt motionärerna bra för hela landet. De anser att det inte är möjligt att på politisk väg styra över tillväxten till andra delar av landet. Motionärerna framför också att det inte råder något tvivel om att Mälarregionen har de bästa förutsättningarna för etablering av en god forskningsmiljö.

Ylva Annerstedt m.fl. (fp) anser i motionerna 1988/89:A408 och A297 att farhågor för obalans på arbetsmarknaden i länet är obefogade. Det är bara inom vissa högspecialiserade områden som tillverkningsindustrin kan konkurrera om arbetskraften i regionen. Det finns därför ingen anledning att försöka hålla kvar sådan industri. Följden skulle bli att andra regioner berövades arbetstillfällen. Enligt motionärerna är en välutvecklad huvudstadsregion en förutsättning för att Stockholm skall kunna hävda sig i konkurrensen med övriga storstäder, något som är av intresse för hela landet. I motion A101 framför Ylva Annerstedt att den särskilda investeringsskatten på byggande i Stockholmsregionen och den förhöjda fastighetsskatten bör avskaffas. Skatterna slår enligt motionären hårt mot tillväxten utan att bidra till någon spridningseffekt.

Pär Granstedt och Karin Söder (c) framför i motionerna 1988/89:A438 och A460 att en alltför snabb tillväxt är det största hotet mot Stockholmsregionens miljökvantiteter. En tillväxt som sker på ett obalanserat sätt är dessutom ett hot mot arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. Brist på bostäder leder till brist på arbetskraft. Motionärerna påpekar vidare att staten har 45 000 anställda i central verksamhet i regionen. Staten borde ge byggnadsstyrelsen i uppdrag att utforma ett program för bättre fördelning av statliga arbetsplatser. Ett sådant program i kombination med möjligheter till arbetsplatsbyte skulle göra att många anställda kunde arbeta närmare bostaden. Om programmet utformades i samverkan med landsting och kommuner skulle den enskilde ges ytterligare valmöjligheter.

Utskottets överväganden

Utskottet har i avsnittet om storstädernas betydelse för den regionala utvecklingen uppehållit sig vid de negativa konsekvenserna av en för stark expansion i storstäderna. Ansträngningar måste göras för att förhindra en alltför snabb och ohämmad tillväxt. Denna uppfattning framförs också av Pär Granstedt och Karin Söder i motionerna

1988/89:A438 och A460. Utskottet har ställt sig bakom de försök som görs för att dämpa tillväxten, t.ex. genom att förmå tjänsteföretag att etablera verksamhet i prioriterade områden. Försöken har varit framgångsrika, vilket visar att det är möjligt att på politisk väg styra över tillväxten till andra delar av landet. Utskottet delar således inte den uppfattning som framförs i motion 1988/89:A483 av Filip Fridolfsson m.fl. (m) i fråga om regionalpolitikens möjligheter.

Även den särskilda investeringsskatten på s.k. oprioriterat byggande syftar till att dämpa tillväxten i storstadsregionen. Utskottet har anslutit sig till den bedömning som ligger bakom den nyligen genomförda höjningen av skattesatsen (yttr. AU3y, bet. SkU27, rskr. 207) och har inte någon annan uppfattning nu. Frågor om den framtida fastighetsbeskattningen kommer att behandlas i anslutning till de skattepropositioner som nyligen förelagts riksdagen. Det finns därför inte anledning för utskottet att göra något uttalande i den frågan.

I moderatmotionen framhålls betydelsen av en fungerande Stockholmsregion sett ur ett internationellt perspektiv, tankar som även framförs i motion A408. I detta hänseende har utskottet inte någon annan uppfattning, vilket framgår redan av inledningsavsnittet i detta betänkande. Med anledning av yrkandet i den förra motionen om att Storstadsutredningen bör få tilläggsdirektiv kan utskottet konstatera att utredningen i april i år lagt fram sitt slutbetänkande *Storstadsliv. Rika Möjligheter — Hårda villkor* (SOU 1990:36).

Rörande det av Pär Granstedt och Karin Söder framförda förslaget om jämnare fördelning av offentliga arbetsplatser och ett program för arbetsplatsbyte vill utskottet erinra om att, i samband med att förutsättningarna för de statliga organen förändras, möjligheterna alltid skall prövas till en förändrad lokalisering där hänsyn tas till den inomregionala obalansen. När det gäller förslaget om att regeringen skall ta initiativ till ett projekt i samverkan mellan landsting och kommuner för att underlätta för offentligt anställda att få arbete så nära bostaden som möjligt har bostadsutskottet under våren behandlat och avstyrkt ett identiskt yrkande av samma motionärer. Bostadsutskottet har därvid uttalat (1989/90:BoU13) att i den mån behov föreligger av den typ av åtgärder som förordas i motionen är det närmast en kommunal planeringsfråga. Arbetsmarknadsutskottet instämmer i detta.

Utskottet har i avsnittet om utbildningspolitiken redovisat sin syn på forskningen och dess betydelse för den ekonomiska, sociala och kulturella utvecklingen i berörda regioner. Den under våren avlämnade proposition 90 om forskning, som för närvarande är under utskottsbehandling, lägger i sina förslag till förstärkningar tyngdpunkten vid högskoleenheter utanför Stockholm.

Med stöd av det anförda avstyrker utskottet motionerna 1988/89:A408, 1988/89:A438, 1988/89:A483, A101, A297 och A460.

Länet har ökat sin befolkning kraftigt under åttiotalet, särskilt under senare delen. Det är framför allt Uppsala kommun som vuxit. Invånarantalet har ökat med över 18 000 eller omkring 13 %. Uppsala är rikets fjärde största kommun. Två kommuner, Älvkarleby och Tierp, har minskande befolkning. Sysselsättningsgraden ligger nära landets genomsnitt. Den är högst i Håbo kommun, 82,7 %, och lägst i Tierp, 79,6 %. Arbetslösheten ligger under riksgenomsnittet med undantag för Älvkarleby där den uppgår till 2,26 %, motsvarande 127 personer. Kommunen har också en negativ utveckling av sysselsättningen; den har minskat med 3,0 % under perioden 1985–1987. Tierp, Uppsala, Enköping och Östhammar bildar tillsammans med Heby kommun i Västmanlands län en lokal arbetsmarknad, medan Håbo ingår i samma arbetsmarknad som Stockholm och Älvkarleby i samma som Gävle.

Stödområde

Ingen del av Uppsala län ingår i stödområde och något förslag därom har inte framförts i propositionen. Tierp och Östhammar är inplacerade i tillfälligt stödområde enligt regeringens beslut.

I flera motioner framförs yrkanden om stödområdesinplacering. Centern vill enligt motion A118 ha Tierps och Östhammars kommuner i resursområde C. Barbro Sandberg och Håkan Holmberg (båda fp) yrkar i både 1988/89:A487 och A75 att Älvkarleby inplaceras i stödområde C och i den senare motionen dessutom att nuvarande stödområdesindelning generellt skall bestå i avvaktan på en utvärdering av vad den föreslagna förändringen skulle innebära. Barbro Andersson m.fl. (s) framför i A35 att Nordupplands kommuner bör placeras i tillfälligt stödområde till 1995.

Utskottets överväganden

Några kvantitativa eller kvalitativa bedömningsfaktorer som skulle motivera inplacering av någon del av länet i permanent stödområde föreligger inte enligt utskottets mening. Motionerna 1988/89:A487, A118 och A75 avstyrks således i berörda delar. Med anledning av yrkandet om tillfälligt stödområde kan konstateras att regeringen redan fattat sådant beslut i fråga om kommuner i Norduppland. Det saknas anledning att göra något uttalande i frågan. Även motion A35 avstyrks således av utskottet.

Södermanlands län (D)

Länet har i stort sett lika stor befolkning i dag som för tio år sedan. I mitten av decenniet var den i minskande men ökade svagt under de sista åren. Det är bara Strängnäs kommun som ökat mera påtagligt, invånarna där är omkring 10 % fler än 1980. Oxelösund, Flen och Eskilstuna har minskat sin befolkning, men tecken tyder på att tendensen vänt mot slutet av årtiondet. Sysselsättningsgraden är genomgående något lägre än i landet i övrigt. Andelen sysselsatta kvinnor är

särskilt låg, 76,4 %, vilket är lägre än den genomsnittliga kvinnliga sysselsättningen i de s.k. skogslänen. Arbetslösheten understiger riksgenomsnittet något. Fyra lokala arbetsmarknader kan utskiljas i länet, Nyköping, Katrineholm, Flen och Eskilstuna.

Stödområde

Södermanlands län ingår inte i stödområde och något förslag om det har inte heller framförts.

Åtgärdsprogram m.m.

I motionerna 1988/89:A427 och A408 av Olle Svensson m.fl. (s) framförs synpunkter och förslag som rör länets framtid. Motionärerna framför att även om utvecklingen i länet varit ganska optimistisk är alla problem inte övervunna. Att sysselsättningen varit tryggad kan till stor del förklaras med högkonjunkturen. Den låga arbetslösheten kan bero på att särskilt ungdomar flyttat till arbete och utbildning i andra regioner. Enligt motionärerna krävs åtgärder på central nivå. Eskilstuna är en av fyra kommuner inom det s.k. Bergslagsprogrammet som inte är klassad som strukturomvandlingskommun. Så bör ske enligt motionärerna. De pekar vidare på att den statliga verksamheten i länet minskar. Motionärerna anser att problemen inom industrin inte löses genom att tillverkningsenheter flyttas; i stället måste varje läns specifika profil och egenskaper utvecklas. Förbättrade kommunikationer krävs, vilket inte minst gynnar kvinnorna. Kulturminnesvårdsenheten vid länsstyrelsen bör tillföras resurser.

Larz Johansson (c) framför i 1988/89:A413 och A401 liknande synpunkter rörande problembilden i länet. Motionären efterlyser regionala insatser på olika områden. Högskolan Eskilstuna—Västerås bör delas, satsningar bör även göras på gymnasieskolan och vuxenutbildningen. Järnvägen och vägnätet måste byggas ut. Även sjöfarten är viktig. Åtgärder krävs för miljöskydd och kulturminnesvård. I utvecklingsarbetet måste beaktas att länet saknar en egen livsmedelsindustri. Länsanslaget har varit otillräckligt. Enligt motionären är 15 milj.kr. en mer rimlig nivå än det samlade anslaget på 6,5 milj.kr. under budgetåret 1988/89.

Utskottets överväganden

Liksom i många andra landsdelar som fått vidkännas en minskande befolkning under 1980-talets tidiga år synes en vändpunkt ha inträtt mot senare delen av decenniet. Arbetslösheten har sjunkit och sysselsättningsgraden ökat något.

I s-motionerna framhålls särskilt att den ganska positiva utvecklingen i länet inte får tas till intäkt för att alla problem är lösta. Förklaringen skulle kunna sökas i att många, särskilt yngre, flyttar till utbildning och arbete i andra regioner. Motionärerna pekar bl.a. på att den statliga verksamheten i länet minskar. Utskottet har tidigare i detta betänkande uttalat att en fortlöpande prövning måste ske av förutsättningarna för en decentralisering av statlig verksamhet. En sådan decen-

tralisering kan självfallet bidra till en balanserad regional utveckling. Om en omlokalisering av statlig verksamhet skulle komma i fråga bör sådan dock i första hand ske till de s.k. stödjepunkterna eller till vissa andra av riksdagen prioriterade områden.

Vad särskilt gäller de i c-motionen framförda synpunkterna på högskolan i Eskilstuna—Västerås vill utskottet erinra om de avsättningar — 35 milj. kr. av regionalpolitiska medel — som föreslås för tillfällig förstärkning av forsknings- och utvecklingsverksamheten vid de mindre och medelstora högskolorna. Enligt propositionen bör Eskilstuna—Västerås få del av dessa medel. Utskottet vill också hänvisa till de satsningar som görs genom det i betänkandet förut berörda s.k. LIF-anslaget. Riksdagen har den 3 maj 1990 följt utbildningsutskottets förordande av att anslaget bör ökas med 13 milj.kr. utöver vad regeringen föreslagit. Med utbildningsutskottets förslag skulle detta innebära en förstärkning för Eskilstuna—Västerås del med 1 milj.kr. I övrigt bör enligt arbetsmarknadsutskottets mening frågor om breddning och utbyggnad av de mindre och medelstora högskoleenheterna beredas i den ordinarie budgetprocessen.

Utskottet instämmer i den regionalpolitiska betydelsen av väl fungerande kommunikationer. Regeringens förslag på trafikområdet bereds emellertid i trafikutskottet och kommer att behandlas av riksdagen under våren.

Av medlen för regionala utvecklingsinsatser har enligt propositionen under innevarande budgetår hittills 755 milj.kr. fördelats till länsstyrelserna. 7 milj. kr. belöper på Södermanlands län. Utskottet har i det föregående ställt sig bakom att det även fortsättningsvis bör ankomma på regeringen att fördela anslaget mellan länen efter de regionalpolitiska problemens svårighetsgrad. Med den uppräknade av anslaget som nu föreslås i förhållande till regeringens förslag bör man kunna utgå från att även Södermanlands län får ökade medel för insatser av detta slag.

Vad slutligen gäller Eskilstuna och dess eventuella klassning som strukturuomvandlingskommun kan konstateras att utskottet behandlade ett motsvarande motionsyrkande i sitt av riksdagen godkända betänkande AU1987/88:13. Kravet torde enligt utskottet syfta på ökade möjligheter till investeringsstöd i kommunen. Utskottet erinrade om att Eskilstuna ingår bland de 23 kommuner för vilka ett särskilt åtgärdsprogram finns. Bergslagen har sedan år 1984 berörts av två särskilda utvecklingsprogram, som beslutats av riksdagen och regeringen. Det andra startade år 1986 och avslutas i och med detta budgetårs utgång. Insatserna har samordnats av en särskild Bergslagsdelegation. Utskottet instämmer i industriministerns bedömning att delegationens arbete har varit framgångsrikt. Det fortsatta utvecklingsarbetet bör enligt utskottets mening ske genom ordinarie organ såsom länsstyrelserna, andra länsorgan och berörda kommuner.

Motionerna 1988/89:A413, 1988/89:A427, A401 och A408 avstyrks av utskottet.

I länet bor ca 400 000 invånare. Befolkningen har ökat med knappt 2 % under åttiotalet men det är bara två kommuner som står för i stort sett hela ökningen, nämligen Linköping och Söderköping. Linköping har vuxit med nära 8 000 personer eller ca 7 % och Söderköping med knappt 1 600 personer eller 14 %. Genom ökningen har Linköping passerat Norrköping med ett par hundra personer. Invånarantalet i Norrköping har varit tämligen konstant under decenniet. Båda kommunerna har runt 120 000 invånare. Sysselsättningsgraden i länet är ungefär densamma som i riket som helhet, men i Ödeshög och Ydre understiger den 78 %. Högst är den i Söderköping. Arbetslösheten är lägre än riksgenomsnittet i länets samtliga 13 kommuner. Man kan urskilja tre lokala arbetsmarknader, Linköping med sex kommuner, Norrköping med fyra och Motala med två kommuner. Ydre kommun ingår i samma lokala arbetsmarknad som Tranås i Jönköpings län.

Stödområde

Ingen del av länet ingår i stödområde och något förslag om detta har inte framförts i propositionen. Centern yrkar däremot i motion A118 att tre kommuner i den södra delen av länet, Ydre, Kinda och Valdemarsvik, skall ingå i resursområde C.

Utskottets överväganden

Några kvantitativa eller kvalitativa bedömningsfaktorer som skulle motivera en permanent inplacering i stödområde av Ydre, Kinda eller Valdemarsvik föreligger inte enligt utskottet mening. Motion A118 avstyrks således av utskottet i nu berörd del.

Åtgärdsprogram m.m.

I motion 1988/89:A465 av Anna Wohlin-Andersson och Roland Larsson (båda c) framförs önskemål om ett näringspolitiskt centrum i södra delen av länet. I ett sådant centrum borde ingå personal från utvecklingsfonden, skogsvårdsstyrelsen m.fl. statliga organ. Det är enligt motionärerna viktigt att samhällets servicefunktioner för det privata näringslivet finns utlokaliserade till de orter där man vill skapa nya verksamheter.

Utskottets överväganden

Det åligger länsstyrelsen att främja länets utveckling och särskilt den regionala utvecklingen. Inom dess ansvarsområde ligger att samordna sådana regionalpolitiska insatser som bedöms som angelägna utan att något särskilt initiativ krävs från statsmakternas sida. Utskottet vill erinra om att länen med det uppräknade länsanslag som förordats i det föregående generellt sett kan räkna med ett påtagligt ökat medelstillskott. Länsstyrelserna kan i ökad utsträckning fritt använda anslaget för glesbygdsinsatser, regional projektverksamhet och i förekommande fall lokaliserings- och utvecklingsbidrag. Motionen avstyrks således.

Länet har haft en svag ökning av antalet invånare under åttiotalet. Ökningen har varit större under senare delen av decenniet. Tillväxten har varit störst i Jönköpings och Värnamo kommuner. Sysselsättningsgraden är högre än den genomsnittliga i landet. Gnosjö, Gislaveds och Värnamo kommuner har högsta andelen sysselsatta i riket med 88,1, 86,2 resp. 85,7 %. Skillnaden är emellertid stor mellan mäns och kvinnors sysselsättningsgrad. Kvinnornas är bara obetydligt högre än riksgenomsnittet för kvinnor, medan männens är nästan tre procentenheter högre än genomsnittet för män och landets näst högsta. Sett till hela landet skiljer sig mäns och kvinnors sysselsättningsgrad med 4,5 procentenheter. I Jönköpings län är differensen 7,2 procentenheter. Arbetslösheten är mycket låg, 0,84 % i länet. I flera kommuner understiger den 0,5 %. Rikets lägsta siffra står Gnosjö för. Arbetslösheten är där 0,15 % eller i genomsnitt nio personer. Bara en kommun, Tranås, har en arbetslöshet som överstiger riksgenomsnittet. I länet kan urskiljas nio lokala arbetsmarknader. Flertalet kommuner bildar egen arbetsmarknad. Jönköping utgör tillsammans med tre andra kommuner en regional arbetsmarknad.

Stödområde

Jönköpings län ingår inte i stödområde och något förslag om det har inte heller framförts.

Åtgärdsprogram m.m.

Motion 1988/89:A471 av Kersti Johansson och Rune Backlund (båda c) avser situationen i östra delen av länet. Motionärerna konstaterar att befolkningen där har minskat. De framför att projektet Östra Småland som syftar till att stärka det befintliga näringslivet och servicen i regionen borde få mer stöd än de 3,5 milj. kr. som regeringen hittills beviljat. De anser också att ett samlat åtgärdsprogram krävs med hänsyn till att utbyggnaden av infrastrukturen i östra Småland ligger efter.

Omlokalisering m.m.

I motion A416 av Åke Gustavsson m.fl. (s) framförs att Jönköping lämpar sig för omlokalisering av statlig verksamhet eftersom kommunen har tidigare erfarenhet av sådan. Anpassningen i den nya regionen skulle därför underlättas.

Utskottets överväganden

Utbildningsprojektet Östra Småland bygger på samverkan mellan de fyra länsstyrelserna i regionen, och utbildningen vänder sig i första hand till de anställda i företaget. Det har lett till ett 40-tal utbildningar i länet, och enligt vad utskottet erfarit kommer minst ett 20-tal utbild-

ningar att genomföras under projektets tredje och sista år. Sedan motionsyrkandet framställdes har ytterligare 2,5 milj.kr. beviljats vilket innebär att regeringen hittills satsat 6 milj. kr. på projektet.

Vad gäller kravet på ett särskilt åtgärdsprogram för sydöstra Sverige med hänsyn till brister i infrastrukturen erinrar utskottet om länsstyrelsernas ansvar för det regionalpolitiska utvecklingsarbetet. Utskottet vill erinra om att länen med det uppräknade länsanslag som förordats i det föregående generellt sett kan räkna med ett påtagligt ökat medelstillskott. Länsstyrelserna kan i ökad utsträckning fritt använda anslaget för glesbygdsinsatser, regional projektverksamhet och i förekommande fall lokaliserings- och utvecklingsbidrag.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motion 1988/89:A471.

Utskottet har i det föregående uttalat sin principiella uppfattning i fråga om lokalisering av statlig verksamhet. Omlokalisering av befintlig verksamhet eller lokalisering av nya myndigheter måste grundas på noggranna överväganden i skilda avseenden. Motionen ger enligt utskottets mening inte underlag för något uttalande om omlokalisering till Jönköping varför även motion A416 avstyrks i berörd del.

Kronobergs län (G)

I länet bor drygt 176 000 personer. Det är ett av landets minsta län i fråga om invånarantalet. Det är också glest befolkat; 21 invånare per kvadratkilometer vilket motsvarar genomsnittet för landet. Kronobergs län tillsammans med Kalmar och Gotlands län skiljer sig därigenom från de södra delarna av landet i övrigt som är betydligt mer tätbefolkade. Fem av länets åtta kommuner har minskat sin befolkning under åttiotalet. Det är bara residensstaden Växjö som har ökat invånarantalet mera påtagligt. Befolkningen där har ökat med omkring 6 % till knappt 69 000. Sysselsättningsgraden i länet är ungefär densamma som i riket som helhet. Det är dock, liksom i Jönköpings län, stor skillnad mellan män och kvinnor. Kvinnornas sysselsättningsgrad ligger under riksgenomsnittet för kvinnor medan männens överstiger snittet för män. Det skiljer mer än sju procentenheter mellan könen. Arbetslösheten är genomgående låg, 0,77 % i länet. Den understeg riksgenomsnittet även under åren 1986—1988. Fyra lokala arbetsmarknader kan noteras i länet. Den största är Växjö som i sig inräknar fem kommuner.

Stödområde

Kronobergs län ingår inte i stödområde och något förslag om detta framförs inte i propositionen.

Centern yrkar i A118 att Uppvidinge, Lessebo och Tingsryds kommuner skall ingå i resursområde C.

Utskottet delar regeringens uppfattning att sådana utvecklingshinder för företagen som motiverar inplacering av områden i framför allt norra Sveriges inland inte finns i denna del av landet. Företagsamheten försvåras inte av långa avstånd till leverantörer, kunder och kvalificerad företagsservice. Klimatet är inte särskilt ogynnsamt och några brister i infrastrukturen som skulle försvåra särskilt föreligger inte. Inte heller föreligger några kvantitativa bedömningsfaktorer som skulle motivera en permanent inplacering i stödområde av Uppvidinge, Lessebo och Tingsryd. Motion A118 avstyrks således av utskottet i berörd del.

Åtgärdsprogram m.m.

Kjell Nilsson m.fl. (s) tar i motion A440 upp situationen i Kronobergs län. Motionärerna framför att även om utvecklingen varit gynnsam under senare år krävs en långsiktig politik. Det finns en hotbild till följd av strukturomvandlingen som kräver omfattande satsningar på infrastrukturen. Det måste satsas på forskning och utbildning och förbättrade kommunikationer. Utlokalisering av statlig verksamhet måste komma till stånd. Med nedläggningen av I 11 i Växjö försvinner 450 arbetsplatser som måste kompenseras. Glasmuseet i samma kommun måste byggas ut. Enligt motionärerna måste länet klassas som skogslän och få del av anslag för s.k. bärighetshöjande åtgärder.

Yvonne Sandberg-Fries m.fl. (s) pekar i motion A50 på den ogynnsamma befolkningssammansättningen i den sydöstra regionen med liten andel unga personer. De framhåller att även om tyngdpunkten i stödet bör avse infrastrukturåtgärder krävs insatser för företagsutveckling i samband med nödvändig strukturomvandling. Kronoberg är en stagnerande region. Enligt motionärerna är det av avgörande betydelse att riksdagen står fast vid uttalandet om att sydöstra Sverige skall behandlas generöst i fråga om lokaliseringsstöd.

Charlotte Branting (fp) framför i motion A458 att det finns anledning till oro för den framtida utvecklingen, eftersom prognoser talar om tillbakagång i skogslänen. Liksom Kjell Nilsson anser hon att länet måste få kompensation för nedläggningen av I 11 och framför flera olika förslag om detta — ett Sydostuniversitet, civilförsvarsutbildning, förstärkt delegation för icke militärt motstånd, regionalt kansli till SCB eller regional filial till RRV.

I motion A41 slutligen framför Stina Gustavsson (c) kritik mot propositionen vad avser sydöstra Sverige. Hon anser att riksdagen bör fatta beslut om utvecklingen där i enlighet med det förslag som lagts fram av REK 87.

Stina Gustavsson (c) föreslår i motion A405 att naturvårdsverket lokaliseras till Växjö. Hon framhåller att länet har liten statlig verksamhet. För en omlokalisering talar enligt motionären att det vid högskolan i Växjö finns ett miljöcentrum och att det i länet finns flera företag med koppling till miljöfrågor.

Utskottets överväganden

Utskottet har i det föregående behandlat frågor om forskning vid mindre högskolor och därvid hänvisat till den under våren 1990 avlämnade proposition 90 om forskning. Tyngdpunkten i regeringens förslag till förstärkningar ligger vid högskoleenheter utanför Stockholm, vilket bör få gynnsamma effekter för den regionala utvecklingen i berörda regioner. De mindre och medelstora högskolorna föreslås få kraftigt förstärkta resurser för forskningsstödjande åtgärder med sammanlagt 30 milj.kr. under den aktuella treårsperioden. Därutöver erinras om det likaledes tidigare behandlade förslaget i den regionalpolitiska propositionen om tillfällig förstärkning av forsknings- och utvecklingsverksamheten vid dessa högskolor. Vissa medel föreslås därvid till bl.a. högskolan i Växjö.

Under innevarande budgetår har som tidigare nämnts hittills 755 milj. kr. fördelats till länsstyrelserna. 5,3 milj. kr. belöper på Kronobergs län. Utskottet vill erinra om att länen med det uppräknade länsanslag som förordats i det föregående generellt sett kan räkna med ett påtagligt ökat medelstillskott. Länsstyrelserna kan i ökad utsträckning fritt använda anslaget för glesbygdsinsatser, regional projektverksamhet och i förekommande fall lokaliserings- och utvecklingsbidrag. Beloppet bör enligt vad utskottet tidigare uttalat i första hand användas för en ökad medelstilldelning till länen i sydöstra Sverige och andra län i vilka de regionala förutsättningarna förändras vid genomförandet av de förslag som behandlats tidigare i betänkandet.

När det gäller de i motionerna framförda förslagen om kompensation för nedläggningen av I 11 i Växjö genom lokalisering av statlig verksamhet dit hänvisar utskottet till vad som framförts i det föregående. De s.k. stödjepunkterna och bl.a. sydöstra Sverige är områden som i första hand bör komma i fråga. Omlokalisering av befintlig verksamhet eller lokalisering av nya myndigheter skall grundas på noggranna överväganden i skilda avseenden. Motionerna ger enligt utskottets mening inte underlag för något uttalande om omlokalisering till regionen varför motionerna avstyrks.

Utskottet kan av samma skäl inte heller tillstyrka förslaget om lokalisering av naturvårdsverket till Växjö.

Med anledning av kravet att länet bör klassas som skogslän för att därmed få del av anslaget för bärighetshöjande åtgärder vill utskottet erinra om att det s.k. bärighetspaketet syftar till att göra det möjligt att höja de tillåtna vikterna för tunga fordon på stora delar av vägnätet för att därmed åstadkomma en anpassning till EG:s viktbestämmelser. Det är ett tioårigt investeringsprogram, grundat på ett riksdagsbeslut år

1987, som innefattar åtgärder på riksvägar och primära länsvägar i hela landet. För de sju nordligaste länen ingår dessutom åtgärder på de mindre vägarna. Frågor om ändring i detta program bör enligt utskottets mening behandlas i trafikutskottet.

Motionerna rör även i övrigt frågor som inte hör till utskottets beredningsområde.

På anförda grunder avstyrks motionerna A41, A50 i berörd del, A405, A440 och A458.

Kalmar, Gotland och Blekinge län

Åtgärdsprogram

I detta avsnitt behandlas tre yrkanden i vpk-motionen A107 som tar sikte på utvecklingen i alla tre länen.

Vpk pekar på att dessa län, särskilt Blekinge, har en del typiska glesbygdspen. Det är låg FoU-verksamhet, ungdomar flyttar ut, det är brist på tjänster inom privata sektorn och svårigheter finns för kvinnlig arbetskraft. Den industri som är baserad på jordbruksprodukter måste vara garanterad överlevnad. Strävan bör vara att ge dessa län en del av det som annars automatiskt på grund av den fria marknaden tillfaller landets expensionsområden. Mot bakgrund av den snabba och positiva utvecklingen i Östeuropa och mot bakgrund av den växande insikten om gemensamma miljöproblem och samtidiga behov av strukturomvandlingar av ländernas energisektorer bör enligt vpk dessa tendenser sammanfalla i möjligheter och krav på satsningar i dessa län. En kraftig ökning sker av kontakterna med öststaterna på alla tänkbara områden. Vpk föreslår att regeringen utreder och kommer med förslag på hur detta skall utvecklas. Det gäller områden som turism, kultur, idrott, handel, utbildning och FoU, miljöåtgärder, gemensamma Östersjöprojekt m.m.

Blekinge och Gotlands län bör prioriteras speciellt eftersom de i vissa avseenden uppvisar liknande problem som övre Norrland. Centrum för vindkraftverk bör ligga där, utveckling av bioenergiteknik och kollektivtransportmedel bör till vissa delar lokaliseras dit liksom utvecklingen och uppbyggnaden av biobränsleanläggningar. Även utbildning och FoU om öststaterna bör förläggas till dessa län. Vpk vill även se att handelskontor för Östersjöhandel och filial till fiskeristyrelsen placeras i Blekinge.

Utskottets överväganden

Näringsutskottet har yttrat sig över motionen i den del den avser samverkan med Östeuropa (1989/90:NU9y). Näringsutskottet finner det inte osannolikt att den pågående utvecklingen i Östeuropa, bl.a. i de baltiska länderna, kan öppna möjligheter för nya aktiviteter som också får regionalpolitisk betydelse i Sverige på det sätt som motionärerna tänkt sig. Utskottet framhåller samtidigt att andra aspekter än regionalpolitiska måste vara bestämmande för utformningen av kontakterna med Östeuropa och av nya institutioner som möjligen kan bli aktuella

i detta sammanhang. Näringsutskottet anser inte att det nu finns sakunderlag för en sådan framställning till regeringen som det nämnda motionsyrkandet syftar till.

Arbetsmarknadsutskottet delar näringsutskottets uppfattning i frågan och avstyrker således motionen i denna del. Utskottet anser att yrkandena inte heller i övrigt ger underlag för något tillkännagivande av det slag som begärs varför motionsyrkandena avstyrks även i övriga delar.

Kalmar län (H)

Kalmar län har minskat sin befolkning under 1980-talet, men utvecklingen har vänt under sista delen av decenniet. I länet bor nu knappt 240 000 personer. Det har samma folktäthet som Kronobergs län, 21 personer per kvadratkilometer. Bortsett från Kalmar och Borgholm har samtliga kommuner minskande befolkning. Kalmar har ökat med knappt 6 %. Sysselsättningsgraden ligger något under riksgenomsnittet. Liksom i övriga Smålandslän är skillnaden stor mellan män och kvinnor i detta avseende. Männens sysselsättningsgrad är högre än genomsnittet och kvinnornas lägre. Kvinnornas är lägre än t.o.m. genomsnittet för kvinnor i skogslänen. Arbetslösheten i kommunerna understiger — och understeg under perioden 1986—1988 — nästan genomgående riksgenomsnittet. Den uppgick under 1989 till 1,12 %. Högst är den i Borgholm och Mönsterås där den är 1,75 resp. 1,70 %. Man kan urskilja sex lokala arbetsmarknader. Fyra kommuner bildar egen arbetsmarknad, medan Kalmar tillsammans med fyra andra kommuner bildar en och Oskarshamn tillsammans med två andra utgör en arbetsmarknad.

Stödområde

Kalmar län ingår inte i stödområde och något förslag om det framförs inte i propositionen.

Centern vill enligt motion A118 ha hela länet utom Kalmar kommun och delar av Mörbylånga i resursområde C. I detta yrkande instämmer Agne Hansson och Marianne Jönsson (båda c) i motion A103. I en motion från förra årets allmänna motionstid, 1988/89:A402, framställer samma motionärer yrkande om att den norra delen av länet skall inplaceras tillfälligt i stödområde.

Utskottets överväganden

Utskottet delar regeringens uppfattning att sådana utvecklingshinder för företagen som motiverar inplacering av områden i framför allt norra Sveriges inland inte finns i denna del av landet. Företagsamheten försvåras inte av långa avstånd till leverantörer, kunder och kvalificerad företagsservice. Klimatet är inte särskilt ogynnsamt och några brister i infrastrukturen som skulle försvåra särskilt föreligger inte. Inte heller föreligger några kvantitativa bedömningsfaktorer som skulle motivera en permanent inplacering i stödområde av delar av Kalmar län enligt utskottet mening. Beslut om inplacering av en kommun i tillfälligt stödområde fattas av regeringen. Någon grund för ett uttalan-

de i frågan från riksdagens sida föreligger inte enligt utskottets mening. Motionerna 1988/89:A402, A103 och A118 avstyrks således av utskottet.

Åtgärdsprogram m.m.

Den förut nämnda motionen A50 av Yvonne Sandberg-Fries m.fl. (s) rör även Kalmar län. Motionärerna pekar på att en fortsatt minskning pågår av antalet anställda inom jord- och skogsbruk i länet.

Även andra motioner rör insatser för Kalmar län. Ewy Möller och Bertil Danielsson (båda m) anser att ökade näringslivssatsningar måste stimuleras i Kalmar och Blekinge län (1988/89:A412). Detta bör enligt motionärerna ske genom att medel som avsatts i investeringsfond och allmän investeringsreserv släpps generellt för investeringar. På det sättet kan vinstgivande företag utan skattekonsekvenser placera sina vinster i sydöstra regionen. Därigenom undviks fokuseringen vid olika typer av statsstöd. Liknande synpunkter framförs av Karl-Gösta Svenson (m) i motion 1988/89:Sk331 och 1988/89:A411, som framför allt gäller Blekinge län. Motionären menar att s.k. avknoppningar bör stimuleras i samband med frisläppande av investeringsfonder. Företagen bör utöver direktavdrag få extra stimulansavdrag motsvarande en procentuell andel av investeringskostnaden. Åtgärderna är enligt motionären ett sätt att åstadkomma ett mer differentierat näringsliv.

Ingrid Hasselström Nyvall (fp) framför i motion A99 att Kalmar län är som Sverige i miniatyr: Bra i söder, sämre i norr. Länet borde enligt motionären få del av förhöjt länsanslag och ökade anslag för forskning vid prioriterade högskolor.

Agne Hansson och Marianne Jönsson (båda c) framför en rad förslag med syfte att vända utvecklingen i Kalmar län (1988/89:A485 och A103). Servicen behöver stärkas, ungdomen måste fås att stanna kvar, inflyttningen måste ökas och länsanslaget förstärkas. Det krävs enligt motionärerna ett decentraliserat synsätt i de politiska besluten och en mer rättvis fördelningssyn på en rad områden. Koncentrationen till expansiva områden leder till ökade regionala klyftor. Staten bör ge lån med garanterad ränta på produktiva investeringar, och 1,2 miljarder kronor bör satsas under en femårsperiod i ett statligt investeringsprogram i länet. Regeringen bör enligt motionärerna återkomma till riksdagen med kompletterande förslag vad gäller Kalmar län och landsdelen i övrigt.

Omlokalisering

Bengt Kronblad (s) framför (1988/89:A442 och A406) att det är viktigt att telenätet inte utvecklas så att vissa regioner får sämre möjligheter än andra rent tekniskt. Han anser att verksamhet med stort inlag av datakommunikation bör lokaliseras till regionen. Högskolan och tele-skolan i Kalmar borgar för att regionen kan erbjuda kompetent personal.

Agne Hansson och Marianne Jönsson (båda c) framför i motionerna 1988/89:A401, A402 och A103 förslag om omlokalisering av minst

1 000 statliga arbetstillfällen till länet. De framhåller att Kalmar län har den näst lägsta andelen statligt anställda i landet. En på detta sätt ökad statlig verksamhet skulle komplettera näringslivet och medföra en mer differentierad arbetsmarknad. Länet kan enligt motionärerna erbjuda bra flygförbindelser, en bra bostadsmarknad, fungerande serviceapparat och en fin natur. Motionärerna berör vidare förändringarna kring Östersjön. De anser att samarbetet med öst bör utvecklas från de geografiskt närmast belägna delarna av landet och föreslår att SIDA:s huvudkontor placeras i Kalmar. De pekar därvid även på det historiska sambandet mellan länet och andra sidan Östersjön. Slutligen anser motionärerna att ett kollektivforskningsinstitut inom trä, turism och vattenbruk bör lokaliseras till länet.

Ingrid Hasselström Nyvall (fp) anser enligt motionerna 1988/89:A403 och A434 att statlig verksamhet bör lokaliseras till norra delen av länet, förslagsvis Västervik. Lokaler finns liksom bra landsvägsförbindelser. Tidigare jordbrukare står inför att söka anställning. En utbyggnad av kriminalvårdsanstalten i Västervik bör enligt motionären ske med hänsyn till att där redan finns en lokalanstalt. En utökning skulle kunna göras i anslutning till den eller till Norra sjukhuset.

Utskottets överväganden

Av de 755 milj. kr. som under innevarande budgetår hittills fördelats för regionalpolitiska utvecklingsinsatser belöper 9,5 milj.kr. på Kalmar län, vilket är mer än vad övriga Smålandslän uppburit. Utskottet vill erinra om att länen med det uppräknade länsanslag som förordats i det föregående generellt sett kan räkna med ett påtagligt ökat medelstillskott. Länsstyrelserna kan i ökad utsträckning fritt använda anslaget för glesbygdsinsatser, regional projektverksamhet och i förekommande fall lokaliserings- och utvecklingsbidrag. Enligt vad utskottet tidigare uttalat bör förstärkningen i första hand användas för en ökad medelstillsdelning till länen i sydöstra Sverige och andra län i vilka de regionala förutsättningarna förändras vid genomförandet av de förslag som behandlats tidigare i betänkandet.

Agne Hansson och Marianne Jönsson (båda c) efterlyser ett statligt investeringsprogram i Kalmar län på 1,2 miljarder kronor. Långsiktiga investeringsprogram för olika statliga verksamheter görs fortlöpande. Som exempel kan nämnas de investeringsplaner som för närvarande utarbetas för de olika kommunikationsgrenarna och som skall redovisas den 1 januari 1991. De skall bl.a. ligga till grund för fördelningen av resurser mellan olika regioner. I utarbetandet av dessa planer skall regionalpolitiska hänsynstaganden göras.

När det gäller frågor om forskning och utbildning hänvisas till vad som anförts med anledning av liknande motioner rörande Kronobergs län. Högskolan i Kalmar föreslås komma i fråga inte bara vid fördelning av de regionalpolitiska medlen utan också för det s.k. LIF-anslaget, som redovisats i avsnittet om forskning.

Några motioner rör investeringsfonder och allmänna investeringsreserver. Dessa och anknytande frågor kommer att behandlas i samband med att riksdagen under våren tar ställning till regeringens proposition om reformerad inkomst- och företagsbeskattning.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna 1988/89:A411, 1988/89:A412, 1988/89:A485, 1988/89:Sk331, A99 och A103 i berörda delar.

Utskottet har i det föregående uttalat sin principiella uppfattning i fråga om decentralisering och omlokalisering av statlig verksamhet. De s.k. stödjepunkterna och bl.a. sydöstra Sverige är områden som i första hand bör komma i fråga. Omlokalisering av befintlig verksamhet eller lokalisering av nya myndigheter måste emellertid grundas på noggranna överväganden i skilda avseenden. Motionerna ger enligt utskottets mening inte underlag för något uttalande om omlokalisering till någon bestämd ort varför motionen avstyrks.

Vad särskilt gäller förslaget om ett kollektivforskningsinstitut i Kalmar län hänvisas till avsnittet om forskning utanför högskolan.

Med hänvisning till det anförda avstyrks även motionerna 1988/89:A401, 1988/89:A403, 1988/89:A442, A103, A402 samt A406 och A434 i berörda delar.

Gotlands län (I)

Gotland är i fråga om invånarantalet Sveriges minsta län och efter Blekinge även det till ytan minsta. Det är också det mest glesbebodda länet i landets södra delar. Befolkningen har ökat svagt under 1980-talet, från drygt 55 000 till knappt 57 000 invånare. Länet utgör en enda kommun. Sysselsättningsgraden är ungefär densamma som i landet i stort. Arbetslösheten ligger strax över riksgenomsnittet och gjorde så även under perioden 1986—1988. Gotland utgör en enda lokal arbetsmarknad.

Stödområde

Gotland ingår för närvarande i stödområde C. I propositionen föreslås att länet inte längre skall tillhöra stödområde.

Folkpartiet vill enligt motion A97 behålla den nuvarande stödområdesindelningen i avvaktan på ett bättre beslutsunderlag. Vänsterpartiet kommunisterna yrkar enligt motion A107 att stödområde C skall behållas och ingå i det nya stödområde 2; dock görs vissa undantag från denna huvudprincip. Centern yrkar i motion A118 att Gotland även fortsättningsvis skall tillhöra resursområde C. Att länet skall ingå i stödområde yrkas även i två enskilda motioner, A99 av Ingrid Hasselström Nyvall (fp) och A58 av Gunhild Bolander (c).

Vidare yrkas i fem enskilda motioner att nuvarande stödområdesindelning generellt skall behållas, nämligen i A68 av Per-Ola Eriksson (c), A69 av Sigge Godin (fp), A72 av Isa Halvarsson (fp), A75 av Barbro Sandberg och Håkan Holmberg (båda fp) och A117 av Sven-Olof Petersson (c).

Några kvantitativa bedömningsfaktorer som skulle visa på en ogynn- sam utveckling och därmed motivera en permanent inplacering i stödområde av Gotland föreligger inte enligt utskottet mening. De nu behandlade motionerna avstyrks således av utskottet. I fråga om regio- nalpolitiska insatser för Gotland hänvisas till vad som sägs nedan.

Åtgärdsprogram, omlokalisering

Ingrid Hasselström Nyvall (fp) framför i den nyssnämnda motionen A99 att Gotland måste få ökat länsanslag.

Ulla Pettersson och Eva Johansson (båda s) anser enligt A418 att statlig verksamhet borde kunna omlokaliseras till Gotland. De hänvi- sar till de goda erfarenheterna av den flyttning som skett till Gotland av tullverkets granskningsverksamhet och en del av KAS-administratio- nen. I länet finns 500—600 arbetslösa. Förutsättningarna för ytterligare omlokalisering är därför mycket goda enligt motionärerna.

Utskottets överväganden

Jordbruksutskottet har i sitt betänkande JoU25 tillstyrkt att 28 milj.kr. anslås till insatser vid sockerbruken bl.a. på Gotland. Vidare har insatser gjorts för att utveckla turismen där. Förslag finns, bl.a. från SIND, till fortsatta insatser. Gotlands geografiska läge är speciellt och dess näringsliv förutses genomgå strukturförändringar. Mot bakgrund av dessa speciella förutsättningar är det enligt utskottets mening angelä- get att länet blir väl tillgodosett med medel för regionala utvecklings- och glesbygdsinsatser.

Utskottet vill också erinra om att transportstödet till Gotland till- sammans med andra frågor skall behandlas av en särskild utredare (dir. K 1989 B). Resultatet av översynen skall föreligga den 1 septem- ber innevarande år.

När det gäller decentralisering och omlokalisering av statlig verk- samhet har utskottet i det föregående uttalat sin principiella uppfatt- ning. Omlokalisering av befintlig verksamhet eller lokalisering av nya myndigheter måste grundas på noggranna överväganden i skilda av- seenden. Motionen ger enligt utskottets mening inte underlag för något uttalande om omlokalisering till Gotland.

Med stöd av det anförda avstyrks motionerna A99 och A418 i berörda delar.

Blekinge län (K)

Blekinge är Sveriges till ytan minsta län. Under 1980-talet har länet minskat sin befolkning med 2,3 % eller 3 600 personer. Minskning har skett i samtliga kommuner utom Sölvesborg som fr.o.m. 1986 ökat svagt. Sysselsättningsgraden är lägre än riksgenomsnittet. Det är en påtaglig skillnad mellan män och kvinnor. Länets kvinnor har landets lägsta sysselsättningsgrad, 74,6 %. Olofström är den enda kommun där andelen sysselsatta är högre än i övriga landet. Arbetslösheten är

genomgående något högre än riksgenomsnittet, i länet uppgår den till 1,70 %. Genomsnittet för perioden 1986–1988 var 2,99 %. Man kan urskilja tre lokala arbetsmarknader, där Olofström bildar en medan Karlskrona—Ronneby utgör en och Karlshamn—Sölvesborg en arbetsmarknad.

Stödområde

Blekinge län utgör inte stödområde och något förslag om detta framförs inte i propositionen. Centern yrkar i motion A118 att samtliga fem Blekingekommuner placeras i resursområde C, i vilket Sven-Olof Petersson (c) instämmer i motion A117. Motionären vill dessutom, liksom centern, behålla stödområde C i övrigt.

Utskottets överväganden

Utskottet delar regeringens uppfattning att sådana utvecklingshinder för företagen som motiverar inplacering av områden i framför allt norra Sveriges inland inte finns i Blekinge. Företagsamheten försvåras inte av långa avstånd till leverantörer, kunder och kvalificerad företagsservice. Klimatet är inte särskilt ogynnsamt och några brister i infrastrukturen som skulle försvåra särskilt föreligger inte. Inte heller föreligger några kvantitativa bedömningsfaktorer som skulle motivera en permanent inplacering i stödområde av Blekinge län enligt utskottets mening. Erinras bör också om åtgärder som vidtagits för att på såväl kort som lång sikt stödja utvecklingen i länet på grund av de strukturförändringar som äger rum där. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna A117 och A118 i nu behandlade delar.

Åtgärdsprogram m.m.

I den förutnämnda motionen A50 av Yvonne Sandberg-Fries m.fl. (s) berörs även situationen i Blekinge. Motionärerna pekar på regionens extrema beroende av verkstadsindustrin. Blekinge har flest varsel av alla län. Länet, liksom sydöstra Sverige i övrigt, måste därför behandlas generöst i fråga om lokaliseringstöd. I de likaledes förutnämnda motionerna 1988/89:A411 och 1988/89:Sk331 av Karl-Gösta Svensson (m) samt 1988/89:A412 av Ewy Möller och Bertil Danielsson (båda m) framförs även för Blekinge läns vidkommande att frisläpp av investeringsfonder m.m. måste möjliggöras. I den förutnämnda påpekas att nedläggningen av telefонтillverkningen i Karlskrona berör 700 anställda. Slutligen vill Sven-Olof Petersson (c) enligt motion A117 ha ett tillkännagivande om positiv behandling av ärenden som rör lokaliseringstöd och ianspråktagande av investeringsfondsmedel i Blekinge län.

Som nyss sagts har omfattande åtgärder vidtagits för att stödja länet. Riksdagen har så sent som denna vår anslagit 35 milj. kr. för särskilda utvecklingsinsatser i Blekinge (1989/90:AU20, rskr. 144). Av de medel som under innevarande budgetår fördelats till länsstyrelserna för regionala utvecklingsinsatser belöper 11,5 milj. kr. på Blekinge. Det är det högsta länsbeloppet i de södra delarna av Sverige.

Det uppräknade belopp som utskottet föreslagit i det föregående bör enligt vad som angetts tidigare i första hand användas för en ökad medelstilldelning till bl.a. länen i sydöstra Sverige.

Vad gäller yrkandet om frisläpp av investeringsfonder m.m. hänvisas till vad som sagts beträffande dessa yrkanden i anslutning till behandlingen av Kalmar län.

Utskottet vill slutligen uttala att regeringen på grund av Blekinges speciella situation uppmärksammat bör följa utvecklingen där.

Med stöd av det anförda avstyrks de nu behandlade motionerna i berörda delar.

Kristianstads län (L) och Malmöhus län (M)

Kristianstads län har ökat sin befolkning med 2 % under åttiotalet. Ökningen var större under sjuttiotalet. Av länets 13 kommuner är det bara Båstad och Ängelholm som ökat nämnvärt. Endast tre kommuner har en sysselsättningsgrad som överstiger riksgenomsnittet. Det skiljer stort mellan mäns och kvinnors förvärvsgrad. Männen ligger över snittet för män medan kvinnornas är landets näst lägsta, 75,7 %. Andelen sysselsatta har ökat något. Arbetslösheten är lägre än i landet i övrigt. I endast två kommuner överstiger den riksgenomsnittet något. I länet kan urskiljas fyra olika lokala arbetsmarknader, Perstorp, Kristianstad, Simrishamn och Hässleholm. Ängelholm och fyra ytterligare kommuner i länet ingår i samma arbetsmarknad som Helsingborg i Malmöhus län.

Efter Stockholms län är *Malmöhus län* landets mest folkrika och tätbefolkade. Länets befolkning har ökat med knappt 4 % under 1980-talet. Antalet invånare har stigit från 743 000 till 771 000. Av länets tjugo kommuner har samtliga utom fyra ökat, några med mer än 10 %. Malmö kommun hör till dem som inte vuxit. Sysselsättningsgraden skiftar. I länet ligger den under riksgenomsnittet för båda könen. Malmö kommun har en sysselsättningsgrad på 76,4 %, en nivå som är jämförbar med den i flertalet kommuner som ingår i stödområde. I vissa kommuner är den emellertid betydligt högre; så t.ex. i Staffanstorp och Svedala där den är över 83 %. Arbetslösheten i länet ligger nära riksgenomsnittet men skiftar också den ganska kraftigt mellan kommunerna. I Malmö överstiger den 2 % — genomsnittet under åren 1986—1988 var 3,39 % — medan den i nio kommuner ligger under 1 %. Malmö kommun bildar tillsammans med 14 andra kommuner en gemensam arbetsmarknad och Helsingborg tillsammans med nio andra, varav fem i Kristianstads län, en arbetsmarknad.

Länen ingår inte i stödområde och något förslag därom har inte heller framförts.

Åtgärdsprogram m.m.

Ingrid Sundberg m.fl. (m, fp) anser i motion A461 att det krävs en gemensam syn och strategi för att åstadkomma en reell förändring av Sydsveriges situation och utvecklingsmöjligheter. På de områden där insatser behövs för att stärka landsändan måste en helhetssyn med inriktning på största möjliga nytta för hela Sydsverige vara vägledande.

Bengt Harding Olson (fp) anför i motion 1988/89:A440 att det för en interregional samverkan mellan de båda Skånelänen bör tillskapas ett regionalt utvecklingsorgan med parlamentarisk sammansättning, vilket skall ansvara för Skåneregionens gemensamma frågor. Dessutom anser motionären att en konsekvensutredning angående statlig centralisering tycks ofrånkomlig för att säkra en rimlig skånsk andel av nya statliga verk och myndigheter.

Per Stenmarck m.fl. (m) förordar i motion A414 aktiva satsningar i ny och utbyggd infrastruktur från näringsliv, stat och kommuner för att stimulera utvecklingen i Skåne. Utvecklingen i Europa ger Skåne en historisk chans som regionen inte haft tidigare.

I motion A444 av Gösta Lyngå m.fl. (mp) föreslås ett tillkännagivande till regeringen om Sydsveriges situation — vari innefattas bl.a. miljöproblemen — och dess utvecklingsmöjligheter. Därutöver begärs en begränsning av utbyggnaden av städerna i västra Skåne till förmån för flera mindre utbyggnader av mindre orter i östra Skåne.

Siw Persson m.fl. (fp) anser i motion 1988/89:A441 att det kommunala inflytandet över det regionala utvecklingsarbetet i Skåne bör stärkas. Särskild uppmärksamhet måste ägnas östra Skånes näringsliv där det finns stora tillgångar som kan bli till fördel för hela regionen. Det är olyckligt om denna del av regionen behandlas som Skånes baksida.

I motion A52 av Gunnar Nilsson m.fl. (s) förordas olika typer av åtgärder för att möta östra Skånes långsiktiga strukturproblem inför 1990-talet. Behovet av en konsekvensanalys av den väntade omställningen inom jordbruks- och livsmedelssektorn framhålls. Detta påpekas även av Börje Nilsson m.fl. (s) i motion A419 som föreslår att analysarbetet lämpligen bör uppdras åt länsstyrelsen. Dessutom bör arbetet följas av ett åtgärdsprogram i syfte att skapa utvecklingsmöjligheter likvärdiga med andra delar av södra Sverige.

Utskottets överväganden

Utskottet har ovan konstaterat att utvecklingen i de båda Skånelänen är relativt gynnsam ur regionalpolitisk synpunkt. Bl.a. har praktiskt taget alla kommuner haft positiva flyttningsnetton på senare år. Trots vissa farhågor i motionerna om östra Skånes utvecklingsmöjligheter anser utskottet att utvecklingen i Sydöstra Sverige inte är av sådan

karaktär och svårighetsgrad som de delar av landet som nu föreslås bli inplacerade i stödområden. Med tanke på utvecklingen i Europa tycks regionen ha goda utvecklingsförutsättningar.

Utskottet vill också erinra om att de regionala projektmedlen ökar och att länsstyrelserna får större möjligheter att prioritera mellan olika områden. Vidare kan konstateras att länsstyrelserna är oförhindrade att göra en sådan konsekvensanalys, som begärts av motionärerna. Något regeringsuppdrag kan inte anses vara nödvändigt. Detsamma gäller motionsönskemålet om ett åtgärdsprogram. Vidare innebär den nu gällande ordningen att länsstyrelsen bör samråda med länsstyrelsen i ett annat län i frågor av betydelse för båda länen. Inget hindrar heller att t.ex. två länsstyrelser inrättar lämpligt samarbetsorgan när så bedöms ändamålsenligt. Det kan i detta sammanhang erinras om att det är länsstyrelsen som har ansvaret för att främja länets naturvård och miljöskydd.

Även utskottet anser att kommunernas verksamhet har stor betydelse för att regionalpolitiken skall kunna genomföras på ett effektivt sätt. Som utskottet har redovisat tidigare i framställningen (avsnittet Organisation och administration av regionala utvecklingsinsatser) har en parlamentarisk kommitté tillsatts med uppdrag dels att utforma ett nytt system för statens bidrag till kommuner och landsting, dels se över den kommunala sektorns övriga finansieringskällor. Beträffande motionskravet om en begränsning av byggandet i västra Skåne vill utskottet erinra om att utskottet och riksdagen har tagit ställning till denna fråga under innevarande riksmöte (yttr. AU3y, bet. SkU 27, rskr. 207). Utskottet har inte ändrat uppfattning i denna fråga. Därmed avstyrker utskottet motionerna 1988/89:A440, 1988/89:A441, A52, A414, A419, A444 och A461 i tillämpliga delar.

Hallands län (N)

Befolkningen i Hallands län har ökat med nästan 9 % under åttioalet och uppgår nu till drygt en kvarts miljon. Det är framför allt Kungsbacka som vuxit. Invånarna där är 10 000 fler än för tio år sedan, motsvarande en ökning med över 20 %. I länet har endast Hylte kommun minskat sin befolkning. Sysselsättningsgraden är ungefär densamma som för landet i stort. Skillnaden är emellertid stor mellan män och kvinnor. Det skiljer sju procentenheter. Arbetslösheten är genomgående lägre än riksgenomsnittet och har varit så även under perioden 1986–1988. I länet kan urskiljas fyra lokala arbetsmarknader. Kungsbacka ingår i Göteborgs lokala arbetsmarknad.

Stödområde

Länet utgör inte stödområde och något förslag om det har inte heller framförts.

Rolf Kenneryd och Ivar Franzén (båda c) framhåller i motion A462 behovet av inomregional utveckling i Hallands län. Länet framställs ofta som ett välmående län med stadig befolkningstillväxt. Denna helhetsbild är riktig men döljer stora skillnader inom länet.

Utskottets överväganden

Även utskottet anser att en inomregional balans är eftersträvansvärd. Som tidigare har redovisats har det uppdragits åt kommittén för utredning av statsbidragen och kommunernas finansiering (avsnittet Organisation och administration av regionala utvecklingsinsatser) att också se på möjligheterna att omfördela resurser mellan kommunerna. Enligt motionen krävs vissa åtgärder på skatteområdet, bl.a. förbättrade reseavdrag vid resa till arbetet, för att få till stånd en positiv landsbygdsutveckling. Liknande yrkanden behandlas av skatteutskottet och riksdagen i samband med behandlingen av den föreslagna skattereformen. Enligt utskottets uppfattning bör därför skattefrågorna inte tas upp i förevarande sammanhang. Med hänvisning till det anförda avstyrks motion A462 i denna del.

Göteborgs och Bohus län (O) och Älvsborgs län (P)

Göteborgs och Bohus län är befolkningsmässigt det tredje största i landet. Invånarantalet har ökat med nära 25 000 personer under 1980-talet. Inte någon av länets 15 kommuner har minskat sin befolkning. Sysselsättningsgraden ligger för 1987 något under riksgenomsnittet och uppgår till 79,7 %. Den skiftar emellertid ganska kraftigt mellan kommunerna. Hälften av dem har en högre sysselsättningsgrad. Högst är den i Mölndal, 83,7 %, och lägst i Strömstad, 76,3 %. I Göteborgs kommun är andelen sysselsatta 78,5 %. Arbetslösheten i länet ligger nära riksgenomsnittet vilket den gjorde även under perioden 1986–1988. Högst är den i Göteborgs kommun, 1,92 %. Den överstiger annars inte 1,5 % i någon av kommunerna. Femton kommuner ingår i samma arbetsmarknad som Göteborg. Ytterligare fem lokala arbetsmarknader kan urskiljas i länet.

Stödområde

Göteborgs och Bohus län ingår inte i stödområde och något förslag om detta har inte heller framförts.

I *Älvsborgs län* bor 437 000 personer. Befolkningen har ökat med knappt 3 % under 1980-talet. Ökningstakten var större under 1970-talet. Invånarantalet har ökat i de flesta av länets 18 kommuner, men undantag finns. Minskat sin befolkning har bl.a. Bengtsfors, Mellerud och Åmål, alla med omkring 2 %. Sysselsättningsgraden ligger i de flesta kommuner över eller nära riksgenomsnittet. Påtagligt lägre är den bara i Dals-Ed där den är 77,6 %. I den kommunen har andelen sysselsatta dessutom sjunkit sedan 1985. Om man bortser från Åmål är arbetslösheten i stort sett i hela länet lägre än i övriga landet; genom-

snittet för länet är 1,06 %. I Åmål uppgår den till 1,71 % under 1989. Även sett till perioden 1986—1988 understeg arbetslösheten riksgenomsnittet. Fem lokala arbetsmarknader kan avgränsas. Trollhättan inkluderar fem kommuner och Borås fyra. Dals-Ed och Bengtsfors bildar en medan Tranemo och Åmål utgör egna lokala arbetsmarknader.

Stödområde

I dag ingår de tre nordligaste kommunerna i Älvsborgs län, Dals-Ed, Bengtsfors och Åmål, i stödområde C. I propositionen föreslås att dessa Dalslandskommuner skall lämna det permanenta stödområdet. Motiveringen är att områdena anses ha sådana utvecklingsförutsättningar att det mot bakgrund av de kriterier som bör gälla — bl.a. att området har de långsiktigt svåraste problemen — inte är befogat att inplacera dem i stödområde.

Folkpartiet vill enligt motion A97 behålla den nuvarande stödområdesindelningen i avvaktan på ett bättre beslutsunderlag. Vänsterpartiet kommunisterna yrkar enligt motion A107 att stödområde C behålls och ingår i det nya stödområdet 2. Centern vill enligt A118 ha kvar Dals-Ed, Bengtsfors och Åmål i resursområde C, ett yrkande som också framställs i A59 av Ingvar Karlsson och Marianne Andersson (båda c). Rune Johansson m.fl. (s) och Stig Bertilsson och Arne Andersson (båda m) vill i sina resp. motioner A45 och A89 att de tre kommunerna hänförs till det nya stödområdet 2.

Härutöver yrkas i de förutnämnda motionerna A68, A69, A72, A75 och A117 att nuvarande stödområdesindelning generellt skall behållas.

Utskottets Överväganden

Enligt utskottets mening föreligger beträffande de nu berörda tre kommunerna i Älvsborgs län sådana bedömningsfaktorer som gör det motiverat att de ingår i permanent stödområde. Utskottet förordar således inplacering av Bengtsfors, Dals-Ed och Åmål i stödområde 2 och tillstyrker därmed de nu behandlade motionerna i berörda delar.

Åtgärdsprogram — omlokalisering m.m.

Ingvar Johnsson m.fl. (s) anser i motionerna 1988/89:A433 och A417 att fyrstadsområdet, bestående av kommunerna Trollhättan, Uddevalla, Vänersborg och Lysekil, befolkningsmässigt kan jämföras med ett genomsnittslän. Fyrstadsregionen är en naturlig planeringsregion för kommunikationer, utbildning och arbetsmarknad. Därför bör — vad gäller statlig service och lokalisering av statliga verksamheter — fyrstadsregionen betraktas som ett län.

Anders Castberger m.fl. (fp) anser enligt A443 att det krävs åtgärder mot den låga andelen offentliganställda i Sjuhäradsbygden. Det ensidiga beroendet av tung verkstadsindustri borde enligt motionärerna leda till att riksdagen prioriterar frågan om balans mellan privat- och offentliganställda i regionen.

Anders Castberger och Elver Jonsson (båda fp) behandlar i motion 1988/89:A466 utvecklingen i norra Älvsborgs län och anför att sysselsättningen i delar av länet är starkt knuten till några få mycket stora industriföretag. Motionärerna framhåller vikten av att infrastrukturen byggs ut i takt med efterfrågan; annars riskerar länet att få en minskad konkurrenskraft. En regions utveckling och expansion är avhängig av infrastrukturens utseende, sammansättning och fortlöpande utbyggnad.

I motion A443 framhåller Anders Castberger m.fl. (fp) att infrastrukturen kraftigt måste byggas ut för att ge goda möjligheter till utveckling i Älvsborgs län. Det är av avgörande betydelse att Sveriges relationer till Norden och EG löses på ett gynnsamt sätt. Vidare uttrycker motionärerna oro för det ensidiga beroendet av tung verkstadsindustri vilket gör länet starkt utsatt för konjunktursvängningar i ekonomin. Vad beträffar norra delarna av Dalsland anser motionärerna att regionalpolitiskt stöd även i fortsättningen skall utgå till dessa delar.

I motion A431 anför Rune Johansson m.fl. (s) att det trots flera års högkonjunktur finns problem i Dalsland vad avser bl.a. utbildning, offentliga tjänster och kommunikationer. Stödåtgärder behövs därför i Dalsland.

Utskottets överväganden

Beträffande den statliga verksamheten vilken har tagits upp i ett par av motionerna vill utskottet peka på att den förnyelseprocess som pågår i den offentliga sektorn också innefattar decentralisering och omlokalisering (se avsnittet Storstädernas betydelse för den regionala utvecklingen). Utskottet har i det föregående uttalat sin principiella uppfattning i fråga om decentralisering och omlokalisering av statlig verksamhet. Omlokalisering av befintlig verksamhet eller lokalisering av nya myndigheter måste grundas på noggranna överväganden i skilda avseenden. Sjuhäradsbygden är en region som enligt vad som tidigare anförts bör kunna komma i fråga för lokalisering av statlig verksamhet. Motionen ger enligt utskottets mening inte underlag för något ställningstagande därutöver. Motion A443 avstyrks således.

De frågor som aktualiserats i motionerna angående de infrastrukturrella förutsättningarna ligger enligt utskottets mening inom ramen för länsmyndigheternas ordinarie verksamhet vad gäller planering och genomförande av olika åtgärder. Därtill kommer att utvecklingsförutsättningarna i södra Sverige kan förbättras genom utvecklingen i Europa. De frågor om sårbarheten som tagits upp i motionerna måste naturligtvis beaktas av bl.a. länsstyrelserna. När det gäller Fyrstadsregionen har det tidigare arbetet med det s.k. Uddevallapaketet på olika sätt kommit hela regionen till godo och vitaliserat det kommunala samarbetet i regionen. Enligt utskottets uppfattning är det inte påkallat med någon riksdagens åtgärd på detta område.

Den regionalpolitiska situationen i norra Dalsland — bortsett från stödområdesfrågorna — har tagits upp i ett par motioner. Som utskottet redovisat ovan finns det skäl att inplacera Bengtsfors, Dals-Ed och

Åmål i stödområde 2, vilket medför att olika regionalpolitiska stöd kan komma i fråga. Rent allmänt vill utskottet säga att det med hänsyn till de föränderliga förutsättningarna i olika områden är angeläget med en regionalpolitik som är flexibel. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1988/89:A433, 1988/89:A466, A417, A431 och A443 i tillämpliga delar.

Skaraborgs län (R)

Skaraborgs län har ökat sin befolkning med knappt 2 % under 1980-talet. Befolkningsökningen har varit starkare under senare delen av decenniet. Flertalet kommuner har ökat sin befolkning men någon mer dramatisk förändring av invånarantalet har inte ägt rum. Sysselsättningsgraden är i de flesta kommuner högre än riksgenomsnittet och allra högst i Habo där den uppgår till 84,6 %. Arbetslösheten är låg och uppgår till 1,06 %. Under perioden 1986—1988 var genomsnittet 1,80 %. Åtta lokala arbetsmarknader kan urskiljas. Det är bara Skövde som inkluderar fler än två kommuner.

Stödområde, åtgärdsprogram m.m.

Länet ingår inte i stödområde och något förslag därom har inte heller framförts i propositionen. I motion 1988/89:A472 av Gunilla André och Bengt Kindbom (båda c) framförs dock att lokaliseringssöd måste kunna utgå vid nyetablering eller utökad verksamhet hos befintliga företag i Karlsborgs, Töreboda och Gullspångs kommuner. Motionärerna framför att kommunerna och deras näringspolitiska organ för en ojämn kamp gentemot de kommuner där lokaliseringssöd utgår. De föreslår att 3 milj. kr. av länsanslaget tillförs Skaraborgs län för fullföljande av kampanjen Hela Sverige ska leva.

Jan Fransson m.fl. (s) tar i motion A55 upp behovet av en stark tjänstesektor i Skaraborgs län. Detta förutsätter en utveckling inom både den offentliga och privata sektorn. En stark tjänstesektor är viktig bl.a. för kvinnornas sysselsättning.

Utskottets överväganden

Med hänsyn till att Skaraborgs län enligt ovanstående länsanalys och enligt den statistik som har redovisats av REK87 inte kan sägas vara ett utsatt län kan utskottet inte biträda förslag om några speciella åtgärder för att främja näringslivsutvecklingen. Kvinnorna i Skaraborgs län har för övrigt en något högre sysselsättningsgrad än kvinnorna genomsnittligt i riket. Motionskravet om ytterligare resurser till kampanjen Hela Sverige ska leva är numera överspelat med hänsyn till att kampanjen har avslutats. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1988/89:A472 och A55 i aktuella delar.

Invånarantalet i Värmlands län har minskat något under 1980-talet men tecken tyder på att en vändning har skett under slutet av årtiondet. Av länets 16 kommuner har 10 minskat sin befolkning. Kommuner som Kristinehamn, Filipstad, Hagfors, Arvika och Säffle och Torsby har gått tillbaka. Det är bara Karlstad och dess grannkommuner Kil och Hammarö som ökat mera påtagligt. Större delen av länet är glest bebodd; det bor 16 personer per kvadratkilometer vilket är under riksgenomsnittet. Sysselsättningsgraden ligger under landet i stort. I Eda är den extremt låg, 72,8 %, vilket är landets lägsta siffra bortsett från två kommuner i Norrbottens län. Endast i tre kommuner är sysselsättningsgraden högre än i övriga landet. Arbetslösheten i länet uppgår till 1,98 %. I tre kommuner överstiger den 3 %, nämligen i Torsby, Munkfors och Hagfors; i fyra ligger den i intervallet 2–3 %, nämligen i Eda, Sunne, Karlstad och Kristinehamn. Under perioden 1986–1988 var genomsnittet för länet 3,18 %. Man kan urskilja tio skilda lokala arbetsmarknader, där åtta utgörs av enskilda kommuner. Karlstad bildar lokal arbetsmarknad med fyra kommuner.

Stödområde

För närvarande ingår tio Värmlandskommuner i stödområde, Torsby i område B och Eda, Storfors, Munkfors, Årjäng, Sunne, Filipstad, Hagfors, Arvika och Säffle i område C. I propositionen föreslås att Torsby, Eda, Munkfors, Filipstad, Hagfors och Arvika hänförs till stödområde 2. Storfors, Årjäng, Sunne och Säffle föreslås inte längre ingå i stödområde.

Kristinehamns kommun är tillfälligt inplacerad i stödområde.

Flera motioner rör stödområdesindelningen i Värmlands län. Folkpartiet vill enligt motion A97 behålla den nuvarande stödområdesindelningen i avvaktan på ett bättre beslutsunderlag. Vänsterpartiet kommunisterna yrkar enligt motion A107 att stödområde A skall ingå i det nya stödområdet 1 samt att B och C skall behållas och ingå i det nya stödområdet 2. Centern yrkar i A118 att övre delen av Torsby kommun hänförs till resursområde A och att Årjäng, Säffle, Sunne och Kristinehamn hänförs till område C. Göthe Knutson och Gullan Lindblad (m) vill enligt motion A82 ha Sunne, Säffle och Årjäng i stödområde 2. Björn Samuelson och Kjell Ericsson (vpk, c) framför samma uppfattning i motion A32. Kjell Ericsson och Jan Hyttring (c) vill enligt motion A53 detsamma men vill även inkludera Kristinehamn. De vill dessutom ha Torsby kommun utom Fryksände i område A. Slutligen yrkar Björn Samuelson (vpk) i motion A36 att Kristinehamn förs till stödområde 2.

Härutöver yrkas i de förutnämnda motionerna A68, A69, A72, A75 och A117 att nuvarande stödområdesindelning generellt skall behållas.

I tre motioner yrkas tillfällig stödområdesinplacering. Bo Finnkvist m.fl. (s) vill enligt motion A42 ha Storfors, Kristinehamn, Årjäng,

Säffle och Sunne i tillfälligt stödområde. Isa Halvarsson (fp) samt Göthe Knutson och Gullan Lindblad (m) yrkar i sina motioner A73 resp. A82 att Kristinehamn placeras i tillfälligt stödområde.

1989/90:AU13

Utskottets överväganden

Utskottet delar regeringens uppfattning att situationen i delar av Värmland är sådan att det är motiverat med inplacering i stödområde 2. Emellertid anser utskottet att det även i fråga om vissa av de kommuner som av regeringen föreslås lämnas utanför stödområdet föreligger sådana faktorer som gör det befogat med fortsatt permanent stödområdesinplacering. Detta gäller kommunerna Sunne, Årjäng och Säffle. Utskottet förordar således inplacering av dessa tre kommuner i stödområde 2. Utskottet tillstyrker därmed motionerna A32, A53, A68, A69, A72, A75, A82, A97, A107, A117 och A118 i motsvarande delar. I övriga delar avstyrks motionerna.

Åtgärdsprogram m.m.

I motion 1988/89:A425 av Björn Samuelson (vpk) begärs en särskild utredning om Värmland. Verkstads-, stål- och skogsindustrin kommer att omfattas av långtgående strukturella förändringar under 1990-talet och därför behövs enligt motionären ett samhälleligt åtgärdsprogram. Den tidigare "Värmlandsdelegationens" olika förslag bör tas till vara liksom länsstyrelsens utredningar om transportsystemet. Även förslag och projekt från högskolan i Karlstad och de politiska partiernas och de fackliga organisationernas olika initiativ i frågorna bör beaktas. Särskilda medel för ändamålet bör anslås till länsstyrelsen.

Motion 1988/89:A436 av Kjell Ericsson och Jan Hyttring (båda c) behandlar regional utveckling i Värmland. Det krävs ett kraftfullt och idérikt arbete och ett starkt stöd av regering och riksdag. Satsningar måste göras på små och medelstora företag. Skatte- och avgiftsuttagen måste minskas. Det måste även satsas på resurssentra för att stärka den industriella konkurrenskraften, på forskning, turism och miljö. Insatser krävs så att idéer som kommit fram i kampanjen Hela Sverige ska leva kan förverkligas.

Isa Halvarsson (fp) efterlyser i motion 1988/89:A475 utvecklingsinsatser i Värmlands län. Hon anser att regionalpolitiken bör bli mer utvecklingsinriktad och skapa fysiska, sociala och kulturella miljöer så att kreativitet och nyskapande stimuleras. Närheten till högre utbildning har blivit en allt viktigare etableringsfaktor. Högskolan i Karlstad måste få egna medel till forskning. Det är värdefullt med en rik flora av livskraftiga småföretag. Länsanslaget behöver höjas, och det måste ges en ökad frihet att göra prioriteringar på länsnivå. Det måste även bli en ändrad inriktning på de regionalpolitiska stödformerna mot kunskaps- och tjänsteföretag. Goda kommunikationer är en förutsättning för en fortsatt positiv utveckling. Slutligen föreslår motionären att ett arealstöd införs för jordbruket.

Samma motionär anför tillsammans med Elver Jonsson (båda fp) i motion A421 att det — mot bakgrund av det förslag som lagts fram av

REK87 om att stödområde C skall avskaffas — är nödvändigt att bibehålla särskilda insatser för att främja en regional, positiv utveckling i västra Värmland och norra Dalsland.

Magnus Persson m.fl. (s) pekar i motion A459 på konsekvenserna för Värmlands del av en lågkonjunktur. Basnäringarna i länet är konkurrensutsatta och dessutom energikrävande. De stora neddragningarna i Bofors drabbar även de östra delarna av länet. Det är svårt att rekrytera nyckelpersoner i de värmländska bruksorterna. En beredskap behövs varför förnyelsearbetet måste pågå med oförminskad kraft. Kommunikationer, utbildning, forskning och boendemöjligheter måste förbättras. Utlokalisering från storstadsregionerna måste ske. EG-anpassningen innebär för jordbrukets del extra osäkerhet för utvecklingen. Stöd måste utgå till turistnäringen och en kraftfull kulturell satsning bör ske i länet. Sammantaget krävs en långsiktig strategi för utvecklingen i Värmlands län.

Utskottets överväganden

Som framgått ovan har utskottet inte följt regeringens förslag såvitt gäller Årjäng, Säffle och Sunne. Dessa kommuner kommer således alltså att ingå i det permanenta stödområdet liksom större delen av länet i övrigt. Av detta framgår att utskottet delar uppfattningen om behovet av långsiktiga insatser i länet.

Vad gäller önskemål om åtgärdsprogram vill utskottet erinra om länsstyrelsens ansvar att främja länets utveckling och särskilt den regionala utvecklingen. Inom dess ansvarsområde ligger att samordna sådana regionalpolitiska insatser som bedöms som angelägna utan att något särskilt initiativ krävs från statsmakternas sida. Regeringen fördelar anslaget för regionalpolitiska utvecklingsinsatser efter de regionala problemens svårighetsgrad. Av de medel som hittills fördelats under budgetåret, 755 milj.kr., belöper 60 milj.kr. på Värmlands län. Utskottet vill erinra om att länen med det uppräknade länsanslag som förordats i det föregående generellt sett kan räkna med ett påtagligt ökat medelstillskott. Länsstyrelserna kan i ökad utsträckning fritt använda anslaget för glesbygdsinsatser, regional projektverksamhet och i förekommande fall lokaliserings- och utvecklingsbidrag. Utskottet har också uttalat att den förstärkning som föreslagits i första hand bör användas för en ökad medelstildelning bl.a. i de län i vilka de regionala förutsättningarna förändras vid genomförandet av de förslag som behandlats tidigare i betänkandet.

De delar av länet som ingår i stödområde skulle också kunna komma i fråga för medel för särskilda infrastrukturåtgärder enligt regeringens beslut.

Vad gäller önskemål om förstärkningar av högskolan vill utskottet hänvisa till avsnittet om utbildningspolitiken. Högskolan i Karlstad hör till dem som föreslås få en tillfällig förstärkning av forsknings- och utvecklingsverksamheten. Till detta kommer att det i proposition 90 om forskning föreslås att de mindre och medelstora högskolorna får

kraftigt förstärkta resurser för forskningsstödjande åtgärder under en treårsperiod. Förstärkningarna bör på sikt medföra gynnsamma effekter på utvecklingen i länet.

Flera av de förslag som i övrigt framförs i motionerna ligger väl i linje med regeringens förslag, som utskottet i det föregående har ställt sig bakom. Andra förslag tillhör inte utskottets beredningsområde.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna 1988/89:A425, 1988/89:A436, 1988/89:A475, A421 och A459.

Omlokalisering

Kjell Ericsson och Jan Hyttring (c) anser enligt motion 1988/89:A436 att statlig verksamhet bör lokaliseras till Värmland och åsyftar därvid särskilt en enhet av Geografiska Sverigedata (GSD).

Utskottet har i det föregående uttalat sin principiella uppfattning i fråga om decentralisering och omlokalisering av statlig verksamhet. Omlokalisering av befintlig verksamhet eller lokalisering av nya myndigheter måste grundas på noggranna överväganden i skilda avseenden. Motionen ger enligt utskottets mening inte underlag för något uttalande därutöver om omlokalisering till Värmlands län. Motionen avstyrks därför.

Bergslagen

Utskottet behandlar nu i ett särskilt avsnitt frågor som särskilt rör Bergslagen.

I motion 1988/89:A474 av Jan Hyttring m.fl. (c) yrkas ett tillkännagivande om Bergslagsdelegationens fortsatta verksamhet och ett utvecklingsprogram för Bergslagen. Delegationens mandattid bör förlängas till år 1991. Satsningar måste göras på en rad områden — näringsliv, jordbruk, förnybar energi, kommunikationer, utbildning och turism. Motionärerna redovisar sina förslag i 14 punkter.

Rolf Dahlberg (m) begär i motion A84 att Hofors och Sandvikens kommuner i Gävleborgs län skall hänföras till Bergslagsområdet och därmed få del av Bergslagspaketet.

Lars-Ove Hagberg (vpk) yrkar i motion A435 att de 200 milj. kr. som ställts till förfogande för ASEA Brown Boveri (ABB) skall överföras till Västerbergslagen till insatser för fler arbetstillfällen.

Bergslagen har sedan år 1984 berörts av två särskilda utvecklingsprogram som beslutats av regeringen. Det andra startade år 1986 och avslutas i och med detta budgetårs utgång. Regering och riksdag har beträffande den geografiska inriktningen angivit 23 kommuner som i första hand bör bli föremål för särskilda stödsatser. Insatserna har samordnats av en särskild Bergslagsdelegation. Verksamheten, som ursprungligen var tänkt att upphöra med utgången av budgetåret 1988/89, förlängdes efter beslut av regeringen till den 30 juni 1990.

Härutöver har riksdagen för budgetåret 1987/88 anvisat 140,5 milj.kr. för kostnaderna för att motverka effekterna av nedläggningen av gruvan i Grängesberg. Vid samma tillfälle anvisades medel för att underlätta en expansion av verksamheten vid ASEA Brown Boveri

(ABB) i Ludvika. 100 milj.kr. anslogs till ABB till lokaliseringsbidrag m.m. och 100 milj.kr. till särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Ludvika. Sedan ABB meddelat att bolaget på grund av ändrade förutsättningar inte kunde fullfölja åtagandet fann regeringen att delar av detta åtgärdsprogram borde omprövas.

Riksdagen har sedermera beslutat (prop. 1989/90:125, AU27, rskr. 245) att de statliga medel som återstod av de anslagna medlen, 188,6 milj.kr., inte skall tas i anspråk för de ursprungligen avsedda ändamålen. I stället har 158,6 milj.kr. anvisats till särskilda regionalpolitiska insatser för att stödja det fortsatta arbetet med att skapa nya arbetstillfällen i området. Av dessa medel skall 15 milj.kr. disponeras av en arbetsgrupp, vars syfte är att bredda arbetsmarknaden genom etablering eller expansion av andra företag. Övriga medel bör användas till att bl.a. stödja genomförandet av projekt som gruppen initierar. Såväl regionalpolitiskt företagsstöd som andra former av stöd, t.ex. till utbildning, bör komma i fråga. Regeringen utformar de närmare riktlinjerna för medlens användning för de särskilda regionalpolitiska ändamål som detta anslag avser att tillgodose inom den geografiskt och beloppsmässigt fastställda ramen.

Utskottet kan således konstatera att medel av betydande omfattning står till regionens förfogande för regionalpolitiska insatser. Något skäl att ytterligare förlänga Bergslagsdelegationens arbete föreligger inte enligt utskottets mening.

Motionerna 1988/89:A474, A84 och A435 avstyrks.

Örebro län (T)

Invånarantalet i länet minskade i början av 1980-talet men utvecklingen synes därefter ha vänt. Det är framför allt Örebro kommun som ökat sin befolkning. Annars har åtta av länets elva kommuner minskat. Särskilt påtaglig är minskningen i Karlskoga som förlorat nästan 3 000 invånare sedan 1980. Där bor nu 34 000 personer. I länet finns drygt 271 000 invånare. Sysselsättningsgraden ligger nära riksgenomsnittet. I Ljusnarsbergs kommun avviker den emellertid påtagligt från länet i övrigt. Den uppgår där till endast 73,5 %. Även arbetslösheten är där påtagligt högre än i länet i övrigt. Siffran är 3,35 % för 1989 och 4,72 % som genomsnitt åren 1986–1988. I länet är arbetslösheten något högre än riksgenomsnittet. I fyra kommuner överstiger den 2 %, förutom i Ljusnarsberg även i Degerfors, Hällefors och Karlskoga. I länet kan urskiljas fem skilda arbetsmarknader.

Stödområde

För närvarande ingår tre kommuner i stödområde C, Hällefors, Ljusnarsberg och Lindesberg (Guldsmedshyttans och Ramsbergs församlingar). I propositionen föreslås att de två förstnämnda hänförs till stödområde 2 medan Lindesberg föreslås inte längre tillhöra stödområde.

Degerfors och Karlskoga är enligt regeringens beslut tillfälligt inplacerade i stödområde.

Folkpartiet vill enligt motion A97 behålla den nuvarande stödområdesindelningen i avvaktan på ett bättre beslutsunderlag. Vänsterpartiet kommunisterna yrkar enligt motion A107 att områdena B och C behålls och ingår i det nya stödområdet 2. Centern vill enligt motion A118 ha Lindesberg i resursområde C liksom Karlskoga, Degerfors och Nora kommuner. Maud Björnemalm m.fl. (s) yrkar i motion A38 att Lindesberg hänförs till område 2. Gudrun Norberg och Lars Ernestam (fp) vill enligt motion A100 att de berörda kommundelarna Guldsmedshyttan och Ramsberg skall ingå i stödområde C.

Härutöver yrkas i de förutnämnda motionerna A68, A69, A72, A75 och A117 att nuvarande stödområdesindelning generellt skall behållas.

Utskottets överväganden

Utskottet är av samma uppfattning som regeringen när det gäller Hällefors och Ljusnarsbergs kommuner som således bör ingå i stödområde 2. Några kvantitativa eller kvalitativa bedömningsfaktorer som skulle motivera en permanent inplacering i stödområde av Degerfors, Karlskoga, Lindesberg och Nora föreligger däremot inte enligt utskottets mening. De nu behandlade motionerna avstyrks således av utskottet i de berörda delarna.

Åtgärdsprogram m.m.

Maud Björnemalm m.fl. (s) tar i motion 1988/89:A419 upp frågan om regionalpolitiskt stöd till Ljusnarsbergs kommun. Trots att kommunen har varit föremål för en rad regionalpolitiska satsningar har sysselsättningen minskat på grund av nedläggningar av viktiga verksamheter. Därför måste kommunen bli föremål för fortsatt regionalpolitiskt stöd. Särskilda medel bör också anvisas så att kommunen får förhöjt regionalpolitiskt stöd till turistanläggningarna vid Gillersklack.

Ulla Samuelsson m.fl. (s) anför i motion 1988/89:A430 i fråga om näringslivssatsningar i Hällefors kommun, att konsekvenserna av en förändring av lokaliseringsbidraget skulle bli att företag som nu är beredda att etablera sig i Hällefors inte längre skulle vara intresserade. Medel skall anvisas så att påbörjade näringslivssatsningar kan fullföljas med tidigare beslutad nivå på lokaliseringsbidragen.

Gudrun Norberg och Lars Ernestam (båda fp) efterlyser i motion A457 ett "Karlskogapaket". Mot bakgrund av nedskärningar och strukturförändringar i Karlskoga är det nödvändigt med stimulansåtgärder. Inriktning bör ske mot ökade försvarsbeställningar, vilket är nödvändigt för att behålla kompetensen inom försvarsindustrin, och förbättrade kommunikationer. Karlskoga bör temporärt kunna få samma stödregler som i stödområde A. Med sådana stimulansåtgärder bör man kunna åstadkomma en mer varierad och stabil näringslivsstruktur.

Utskottet har i det föregående anslutit sig till industriministerns bedömning att Bergslagsdelegationens arbete med att samordna de särskilda insatserna för Bergslagen varit framgångsrikt. Det har lagt en bra grund för ett utvecklingsarbete, som bör fortsätta genom ordinarie organ såsom länsstyrelserna, andra länsorgan och berörda kommuner. Utskottet delar också bedömningen att det i Bergslagen ändå finns områden som har problem av en karaktär och storleksordning som kräver långsiktiga regionalpolitiska åtgärder. Följaktligen skall Ljusnarsberg och Hällefors kommuner alltså tillhöra permanent stödområde.

Den 15 februari 1990 ändrade regeringen Karlskogas och Degerfors inplacering i temporärt stödområde så att maximala bidragsandelen vid regionalpolitiskt stöd som kan lämnas av länsstyrelsen och SIND höjdes till 20 %.

Samtidigt beslutade regeringen om stöd till ett tjänsteföretag, Finvik AB, som därigenom etablerar verksamhet i Karlskoga med 300 arbetstillfällen. Utskottet har vidare erfarit att regeringen genom andra beslut medverkat till att ytterligare ett 50-tal nya arbetstillfällen skapas i Karlskoga. Regeringen har också godkänt att ytterligare 17 milj. kr. utnyttjas för utbildningsinsatser.

Det skall observeras att länet som helhet trots strukturomvandlingsproblem visar en positiv sysselsättningsutveckling. Antalet sysselsatta inom tillverkningsindustrin har ökat med 2,4 % årligen under 1985–1987 och med 2,6 % inom privata tjänster.

Utskottet vill erinra om att länen med det uppräknade länsanslag som förordats i det föregående generellt sett kan räkna med ett påtagligt ökat medelstillskott. Länsstyrelserna kan i ökad utsträckning fritt använda anslaget för glesbygdsinsatser, regional projektverksamhet och i förekommande fall lokaliserings- och utvecklingsbidrag. Förstärkningen bör enligt vad utskottet uttalat användas för en ökad medelstildelning till bl.a. de län i vilka de regionala förutsättningarna förändras vid genomförandet av de förslag som behandlats tidigare i betänkandet.

Frågor som rör kommunikationer och försvarsindustrins framtid behandlas i andra utskott.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna 1988/89:A419, 1988/89:A430 och A457 i berörda delar.

Omlokalisering

I två motioner föreslås att ytterligare delar av SCB omlokaliseras till Örebro. Lars Ernestam och Gudrun Norberg (fp) åberopar i A411 att länet är drabbat av regementsnedläggning och personalneddragningar i Bofors. De menar att den tidigare omlokaliseringen av SCB varit lyckosam varför hela myndigheten borde kunna flytta. Ett regionkontor kunde finnas kvar i Stockholm. Anders Svärd och Karl-Erik

Persson (c,vpk) framför liknande synpunkter i motion 424. De påpekar att tillbyggnad pågår för SCB vilket skapar naturliga förutsättningar för ytterligare omlokalisering.

Utskottets överväganden

Utskottet har i det föregående uttalat sin principiella uppfattning i fråga om decentralisering och omlokalisering av statlig verksamhet. Omlokalisering av befintlig verksamhet eller lokalisering av nya myndigheter måste grundas på noggranna överväganden i skilda avseenden. Motionerna ger enligt utskottets mening inte underlag för att i detta sammanhang göra något uttalande om omlokalisering av SCB. Av detta skäl avstyrks motionerna A411 och A424.

Västmanlands län (U)

Länets befolkning har minskat något under 1980-talet, från drygt 259 000 till drygt 256 000 invånare. Under sista delen av decenniet har emellertid utvecklingen vänt. Bara tre kommuner har ökat invånarantalet. Det är Heby, Västerås och Sala. Västerås är med sina ca 118 000 personer Sveriges åttonde kommun. Framför allt Hallstahammar och Fagersta har minskat, båda med nästan 10 %. Sysselsättningsgraden är beträffande båda könen lägre än riksgenomsnittet. Arbetslösheten är något högre än i övriga landet och var så även under perioden 1986—1988. Högst är den i Skinnskatteberg, 3,15 %, där för övrigt sysselsättningsgraden är lägst.

Länet har haft den största minskningen av antalet sysselsatta inom tillverkningsindustri i landet under perioden 1985—1987. Den årliga minskningen var 2,5 %. Tjänstesektorn har å andra sidan expanderat. Den årliga ökningen var 6,8 % under samma period. Det innebär att ungefär lika många personer som lämnat tillverkningsindustrin har kommit till tjänstesektorn. Man kan urskilja tre lokala arbetsmarknader i länet, var och en bestående av mellan tre och fyra kommuner. Heby ingår, som förut nämnts, i samma arbetsmarknad som Uppsala.

Stödområde

Tre kommuner i länets nordvästliga del ingår för närvarande i stödområde C. Det är Norberg, Fagersta och Skinnskatteberg. De föreslås ingå i stödområde 2 fortsättningsvis.

Hallstahammar har enligt regeringens beslut tillfälligt stödområdesplacerats.

Centern vill enligt motion A118 behålla nuvarande stödområdesindelning och yrkar dessutom att Hallstahammar förs in i område C. Även i enskilda motioner framställs yrkande om att Hallstahammar skall ingå i permanent stödområde, nämligen i A44 av Birgit Henriks-son (m), i A87 av Roland Sundgren m.fl. (s) och i A105 av Jan-Olof Ragnarsson (vpk).

Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning att Norberg, Fagersta och Skinnskatteberg bör ingå i stödområde 2. Några kvantitativa eller kvalitativa bedömningsfaktorer som skulle motivera en permanent inplacering i stödområde av Hallstahammar föreligger emellertid inte enligt utskottets mening. Motionerna A44, A87, A105 och A118 avstyrks således i de berörda delarna.

Åtgärdsprogram m.m.

Hugo Bergdahl (fp) pekar i motion 1988/89:A415 på risken med en alltmer ensidig arbetsmarknad som domineras av industrisysselsättning. Den påverkas alltid kraftigt av konjunktursvängningar eller omstrukturering, vilket inte minst drabbar kvinnornas möjligheter till arbete. I motion A438 tar samme motionär upp behovet av en utbyggd infrastruktur i länet. De två viktigaste framtidsfrågorna är kommunikationerna och utbildningen. Järnvägen och vägnätet måste förbättras. Satsningar måste göras på gymnasieutbildning och på högskolan i Eskilstuna—Västerås.

Roland Sundgren m.fl. (s) anser enligt motion 1988/89:A431 att det krävs förstärkningar av infrastrukturen i syfte att stimulera utvecklingen i länet. Regionen är underdimensionerad när det gäller tillgång på kvalificerad högskoleutbildning och forskning. Kommunikationerna mellan Eskilstuna, Västerås och Örebro måste förbättras. Även Mälarsjöfarten och framkomligheten i Södertälje kanal är viktiga frågor för regionen enligt motionärerna.

I motion 1988/89:A451 beskriver Birger Andersson (c) befolkningsutveckling, industrisysselsättning m.m. i länet. Det krävs enligt honom kraftfulla insatser för att vända den negativa utveckling som pågått oavbrutet sedan början på 1970-talet. Bättre kommunikationer är nödvändigt både vad gäller järnväg och vägtrafik. Utlokalisering av statlig verksamhet bör ske till länet. Större satsningar på högskolan krävs. Det behövs samlade åtgärder; enstaka punktinsatser är inte tillräckliga.

Hans Petersson (vpk) betonar i motion 1988/89:A461 behovet av en konkret politik för att möta framtida strukturproblem i Västmanland. Ett lokalt förankrat investerings- och utvecklingsråd för regionala investeringar bör införas, åtgärder krävs för främjandet av en inomregional lokaliseringspolitik, ökade medel behövs för styrning av näringslivets investeringar.

Utskottets överväganden

Som framgått ovan har en betydande minskning skett av antalet sysselsatta inom tillverkningsindustrin i länet under perioden 1985—1987. Även jord- och skogsbruket och den offentliga förvaltningen har minskat i fråga om antal sysselsatta. Å andra sidan har en kraftig ökning skett av antalet förvärvsarbetande inom privata tjänster, vilket gör att sysselsättningsutvecklingen totalt varit positiv i länet under perioden.

I motionerna återkommer yrkanden om förbättrade kommunikationer och satsningar på utbildning. Utskottet har i det föregående behandlat båda dessa ämnen. Det har framgått att regeringen uppdragit åt berörda kommunikationsverk att utarbeta och redovisa långsiktiga investeringsplaner till den 1 januari 1991. Den samordnade planeringen syftar till att ge ett bättre underlag för beslut om resurstilldelning till transportsektorn som helhet. Industriministern har avstått från att i detta sammanhang ta ställning till specifika utbyggnadsprojekt vad avser vägar, järnvägar eller flygplatser. I fråga om gymnasieutbildning planeras under budgetåret 1990/91 en proposition angående omstrukturerad gymnasieskola mot bakgrund av de kraftigt minskande ungdomskullarna. Högskolan Eskilstuna—Västerås föreslås få del av medlen för tillfällig förstärkning av forsknings- och utvecklingsverksamhet liksom av medel från det s.k. LIF-anslaget. Till detta kommer att det i proposition 90 om forskning föreslås att tyngdpunkten vid förstärkningar till forskningen vid universitet och högskolor skall ligga vid högskolor utanför Stockholm, vilket bör få gynnsamma effekter för den regionala utvecklingen i berörda regioner.

Rörande det av Hans Petersson framförda förslaget om ett lokalt förankrat investeringsråd för regionala investeringar erinras om länsstyrelsens ansvar att främja länets utveckling och särskilt den regionala utvecklingen. Inom dess ansvarsområde ligger att samordna sådana regionalpolitiska insatser som bedöms som angelägna utan att något initiativ krävs från statsmakternas sida.

Utskottet vill erinra om att länen med det uppräknade länsanslag som förordats i det föregående generellt sett kan räkna med ett påtagligt ökat medelstillskott. Länsstyrelserna kan i ökad utsträckning fritt använda anslaget för glesbygdsinsatser, regional projektverksamhet och i förekommande fall lokaliserings- och utvecklingsbidrag.

Motionerna 1988/89:A415, 1988/89:A431, 1988/89:A451, 1988/89:A461 och A438 avstyrks av utskottet i nu behandlade delar.

Omlokalisering

Enligt motion 1988/89:A415 av Hugo Bergdahl (fp) borde statlig verksamhet lokaliseras till Västmanlands län med tanke på dess ensidiga arbetsmarknad och den låga andelen statligt anställda.

Utskottet har i det föregående uttalat sin principiella uppfattning i fråga om decentralisering och omlokalisering av statlig verksamhet. Omlokalisering av befintlig verksamhet eller lokalisering av nya myndigheter måste grundas på noggranna överväganden i skilda avseenden. Motionen ger enligt utskottets mening inte underlag för något uttalande om omlokalisering till regionen. Motionen avstyrks således.

Kopparbergs län (W)

Befolkningen i Kopparbergs län minskade under första delen av decenniet men en vändpunkt inträdde mot slutet. Detta innebär att invånarantalet är ungefär detsamma nu som 1980. Vansbro, Avesta och Ludvika har minskat med mer än 5 %. Hedemoras befolkning har gått

tillbaka med ungefär 2 %. Länet är glest befolkat, bara tio personer per kvadratkilometer. Sysselsättningsgraden är lägre än i riket i övrigt och överensstämmer med den i skogslänen. Andelen sysselsatta kvinnor är dock lägre än den genomsnittliga för skogslänen. Det skiljer sig stort mellan länets 15 kommuner. I Mora, Falun och Säter är sysselsättningsgraden högre än riksgenomsnittet. Sysselsättningen inom industrin har minskat något under perioden 1985—88. Å andra sidan har antalet sysselsatta både inom privat tjänstesektor och offentlig förvaltning ökat. Arbetslösheten är något högre än i landet i övrigt men även här är skillnaderna stora mellan olika kommuner. I hälften av dem är den lägre — i Mora och Säter t.o.m. under 1 %. Älvdalen har den högsta med 3,63 %, motsvarande 176 personer. Flera av länets kommuner bildar egen lokal arbetsmarknad. Falun är den största lokala arbetsmarknaden i vilken ingår fem ytterligare kommuner.

Stödområde

Åtta kommuner ingår för närvarande i stödområde. I de västligaste delarna av länet ingår Vansbro, Malung, Älvdalen och del av Mora kommun i stödområde B. Regeringen föreslår att dessa skall ingå i det nya stödområde 2. Orsa, Ludvika, Smedjebacken och Avesta ingår i stödområde C och föreslås likaledes bli hänfödda till 2.

Borlänge och Sätters kommuner är enligt regeringens beslut tillfälligt inplacerade i stödområde.

Vänsterpartiet kommunisterna vill enligt sin principiella inställning i motion A107 att stödområde A skall ingå i det nya stödområde 1 och att B och C behålls och ingår i det nya stödområde 2; dock yrkar partiet att även Hedemora förs in i område 2. Centern yrkar i motion A118 förutom att samtliga åtta nämnda kommuner skall ingå i resursområde B att två nya kommuner skall föras in i stödområde, nämligen Rättvik (Ore församling) i B och Hedemora i C. Det sistnämnda yrkar även Göran Engström och Birgitta Hambræus (båda c) i motion A78. Även Irene Vestlund m.fl. (s) vill enligt motion A48 att Hedemora förs in i stödområde 2. Ove Karlsson m.fl. (s) vill enligt motion A33 ha de fyra kommuner som nu ingår i område B hänfödda till stödområde 1 i stället för 2, som föreslås av regeringen. De yrkar också att Rättvik (Ore församling) förs in i område 2.

Utskottets överväganden

Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning när det gäller stödområdesindelningen i Kopparbergs län. Några kvantitativa eller kvalitativa bedömningsfaktorer som skulle motivera en permanent inplacering i stödområde av del av Rättvik eller av Hedemora föreligger inte enligt utskottets mening. Motionerna A33, A48, A78, A107 och A118 avstyrks således av utskottet i berörda delar. Inte heller finns enligt utskottets mening skäl till permanent inplacering i stödområde 1 av Vansbro, Malung, Älvdalen och del av Mora, vilket yrkats i motion A33. Även den motionen avstyrks således av utskottet i den nu berörda delen.

I motion A250 efterlyser Lars-Ove Hagberg (vpk) ett "Avestapaket". Regionen har drabbats hårt av inskränkningar i statens verksamhet och i privata bolag. Avesta har kommit i kläm mellan de centralorter som regering och länsmyndigheter satsat på. Konkreta åtgärder krävs för nya arbetstillfällen, dels genom statliga satsningar, dels genom insatser från Avestakoncernens sida.

Utskottets överväganden

Avesta kommun kommer alltså att ingå i stödområde.

Det ankommer i första hand på länsstyrelsen att främja länets utveckling och särskilt den regionala utvecklingen. Länsstyrelsen skall samordna sådana regionalpolitiska insatser som bedöms som angelägna utan att något initiativ krävs från statsmakternas sida. Utskottet vill erinra om att länen med det uppräknade länsanslag som förordats i det föregående generellt sett kan räkna med ett påtagligt ökat medelstillskott. Länsstyrelserna kan i ökad utsträckning fritt använda anslaget för glesbygdsinsatser, regional projektverksamhet och i förekommande fall lokaliserings- och utvecklingsbidrag.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom kravet på särskilda insatser därutöver för Avesta kommun och avstyrker följaktligen motion A250.

Omlokalisering

I motion A78 av Göran Engström och Birgitta Hambræus (båda c) framförs att även mindre orter än Falun och Borlänge bör komma ifråga för både statliga utlokaliseringar och det nya utvecklingsbidraget till företag i tjänstesektorn. När det gäller samråd med tjänsteföretag för att förmå dem att etablera verksamhet i regionalpolitiskt prioriterade områden bör enligt motionärerna även orter som Mora, Ludvika och Avesta vara tänkbara.

Utskottets överväganden

Utskottet har i det föregående uttalat sin principiella uppfattning i fråga om decentralisering och omlokalisering av statlig verksamhet. Omlokalisering av befintlig verksamhet eller lokalisering av nya myndigheter måste grundas på noggranna överväganden i skilda avseenden. Det är inte möjligt att i detta sammanhang göra uttalanden därutöver till förmån för någon bestämd ort eller region och detta gäller även när det är fråga om privata tjänsteföretag. Motion A78 avstyrks således.

Gävleborgs län (X)

Länet har minskat sin befolkning med omkring 2 % under 1980-talet. Den uppgår nu till drygt 288 000 personer. Av kommunerna är det bara Gävle, Bollnäs och Hudiksvall som vuxit något. Det bor 16 personer per kvadratkilometer. Sysselsättningsgraden är flera procentenheter lägre än i landet i övrigt och t.o.m. under genomsnittet för

skogslänen. Särskilt kvinnorna förvärvsarbetar i liten utsträckning. Endast i Gävle överensstämmer sysselsättningsgraden med riket i övrigt. I sex kommuner har antalet sysselsatta sjunkit under åren 1985-87. Hofors har länets lägsta siffra, 74,3 %. Arbetslösheten är något högre än riksgenomsnittet. Högst är den i Ljusdal — 3,14 %, med ett genomsnitt på 4,59 % för perioden 1986-88 — och lägst i Gävle, 1,23 %. Det lägre procenttalet motsvarar dock nästan dubbelt så många personer som det högre. Man kan identifiera sju lokala arbetsmarknader. Till Gävle hänförs därvid fyra kommuner, varav en är Älvkarleby beläget i C-län.

Stödområde

För närvarande ingår fem kommuner i stödområdet. Hofors och kustkommunerna Söderhamn, Hudiksvall (Bjuråker) och Nordanstig omfattas av stödområde C medan Ljusdal ingår i B. Regeringen föreslår att kustkommunerna inte längre skall ingå i stödområde. Hofors och Ljusdal föreslås ingå i det nya stödområde 2.

Delsbo församling i Hudiksvalls kommun ingår i tillfälligt stödområde enligt regeringens beslut.

Folkpartiet vill enligt motion A97 behålla den nuvarande stödområdesindelningen i avvaktan på ett bättre beslutsunderlag. Vänsterpartiet kommunisterna yrkar enligt motion A107 att stödområde A skall ingå i det nya stödområde 1 och att B och C behålls och ingår i det nya stödområde 2. Centern yrkar i motion A118 att Söderhamn, Hudiksvall (Bjuråker) och Nordanstig fortfarande skall tillhöra C och att två nya kommuner, Ockelbo och Sandviken, skall föras in i resursområde C. Karin Starrin och Gunnar Björk vill enligt motion A116 detsamma som deras parti centern. Rolf Dahlberg (m) vill enligt motion A84 att såväl Ockelbo som Bollnäs hänförs till stödområde 2. Slutligen yrkar Hans Lindblad (fp) att Söderhamn och Nordanstig skall ingå i stödområde även i fortsättningen (A92). Härutöver yrkas i de förutnämnda motionerna A68, A69, A72, A75 och A117 att nuvarande stödområdesindelning generellt skall behållas.

Utskottets överväganden

Några kvantitativa eller kvalitativa bedömningsfaktorer som skulle motivera en permanent inplacering i stödområde av Söderhamn, Hudiksvall (Bjuråker) och Nordanstig föreligger inte enligt utskottet mening. Motioner med yrkande härom avstyrks således av utskottet i nu berörda delar. Gällande inplaceringen i stödområde av Ockelbo, Bollnäs och Sandviken anser utskottet även här att inga bedömningsfaktorer motiverar dessa kommuners permanenta inplacering i stödområde. Motionerna A118, A116 och A84 avstyrks följaktligen i motsvarande delar.

I motion A37 av Axel Andersson m.fl. (s) betonas behovet av regionalpolitiska åtgärder i Gävleborgs län. Utflyttningen av unga har varit stor och andelen äldre ökar. En ökning av arbetslösheten kan slå hårt mot länet. Det fordras aktiva och medvetna satsningar. Länsstyrelserna bör få ökade möjligheter att inom givna medelsramar besluta om såväl lokaliseringsbidrag, sysselsättningsbidrag och utvecklingsbidrag även utanför stödområde 1 och 2. Länet bör stödjas genom utlokalisering av både statlig och privat verksamhet från storstadsområdena. I motion 1988/89:428 från förra årets allmänna motionstid framför samma motionärer liknande synpunkter på behovet av åtgärder för att främja utveckling och sysselsättning i Gävleborgs län.

Karl Hagström m.fl. (s) tar i motion 1988/89:448 upp frågan om ungdomars och kvinnors utflyttning från Gävleborgs län. På sikt innebär utflyttningen en stor utarmning av länet. Orsakerna måste klarläggas genom en utredning bekostad med medel ur det s.k. länsanslaget.

Även i motionerna 1988/89:473 och A449 av Gunnar Björk och Karin Starrin (båda c) tas frågan upp om kvinnors och ungdomars utflyttning från länet. En positiv utveckling har skett på arbetsmarknaden men det finns obalansproblem i verkstadsindustrin med brist på kvalificerad arbetskraft. Löntagarfonderna bör avskaffas eftersom de bl.a. inte kunnat redovisa vad de inneburit i form av ökad sysselsättning för länet. Motionärerna pekar på en rad områden där insatser behövs. Länsstyrelsen och andra myndigheter, organisationer och näringsliv har påbörjat ett brett och aktivt arbete för en gemensam länsstrategi, ett "X-paket". Insatser behövs på miljö-, energi- och kommunikationsområdena. Enligt motionärerna kan linproduktion vara en intressant lösning för vissa jordbruk. Ett skogstekniskt museum borde vara av nordiskt intresse.

I motion A92 av Hans Lindblad (fp) yrkas ett tillkännagivande om den ekonomiska politikens och energipolitikens betydelse för utvecklingen i Gävleborg och andra län med starkt exportinriktade basindustrier.

Slutligen pekar Rolf Dahlberg (m) i motion A450 på energipolitikens betydelse för länets utveckling. Han framhåller behovet av förbättrade kommunikationer och ökade resurser till utbildning.

Utskottets Överväganden

Med anledning av det i motion A37 framförda önskemålet om större möjlighet för länsstyrelsen till egna prioriteringar vill utskottet som sin mening uttala att en viss central prioritering kan underlätta för de regionala organen att upprätthålla den inomregionala balansen. Den garanterar också till viss del likabehandling av företag som verkar i områden med likartade förutsättningar.

I fråga om det efterfrågade "X-paketet" har utskottet erfarit att länsstyrelsen under våren 1987 tillställde regeringen förslag till åtgärder för en långsiktig regional näringslivsutveckling i länet. På grundval

av detta program har ett stort antal beslut fattats om regionalpolitiskt stöd till stora och angelägna projekt, dock inte i termer av "paket" eller liknande. Länsstyrelsen har i en sammanfattning av arbetet med programmet konstaterat bl.a. att det gett positiva erfarenheter och att man fått en höjning av länsstyrelsens anslag när det gäller regionalt utvecklingsarbete. Ett nytt arbete med fastställande av en ny länsstrategi har påbörjats. Även andra projekt som tas upp i Gunnar Björks och Karin Starrins motioner har fått stöd av regeringen, däribland ett bioenergiinstitut i Ljusdal och linproduktion i Våxbo i Bollnäs kommun.

Åtgärdsprogram av det slag som motionärerna efterlyser kan komma till stånd utan något initiativ från statsmakternas sida. Det är länsstyrelsens ansvar att samordna regionalpolitiska insatser av detta slag. Även en sådan utredning som begärs i motion 1988/89:448 kan länsstyrelsen besluta om inom ramen för medlen för regionalpolitiska utvecklingsinsatser.

Yrkandena om tillkännagivande rörande den ekonomiska politikens och energipolitikens betydelse bör beredas inom finans- resp. näringsutskotten.

Utskottet avstyrker motionerna 1988/89:A428, 1988/89:A448, 1988/89:A473, A37, A92, A449 och A450.

Västernorrlands län (Y)

Befolkningen i länet har minskar med nästan 3 % under 1980-talet, från 268 000 till 260 000 personer. Inte någon kommun har ökat. Allra mest har Kramfors minskat, både procentuellt och i absoluta tal. Kommunen har förlorat mer än 2 000 personer eller omkring 8 % av sin befolkning på tio år. Även Sollefteå har minskat kraftigt. Länet är glest befolkat med tolv invånare per kvadratkilometer. Sysselsättningsgraden är något lägre än riksgenomsnittet, lägst i inlandskommunen Ånge, 77,5 %, och högst i Härnösand, 81,1 %. Arbetslösheten i länet överstiger 2 % och genomsnittet under 1986–88 uppgick till 2,62 %. Högst är den i Sollefteå där den uppgår till 2,94 %. Även i Timrå och Kramfors är den relativt hög, 2,61 resp. 2,60 %. Sex lokala arbetsmarknader kan urskiljas. Fem av länets kommuner bildar egen arbetsmarknad medan Timrå/Sundsvall utgör en.

Stödområde

För närvarande ingår Sollefteå, Ånge och del av Örnsköldsvik (Anundsjö, Björna, Skorped, Trehörningsjö) i stödområde B. Dessa kommuner/kommundelar föreslås i propositionen att fortsättningsvis ingå i stödområde 2. Sundsvall (Holm och Liden), som idag ingår i område C, bör enligt propositionen också hänföras till stödområde 2. Övriga Örnsköldsvik och Kramfors, som nu ingår i C, föreslås inte längre vara inplacerade i stödområde.

Timrå kommun är enligt regeringens beslut tillfälligt inplacerad i stödområde.

Folkpartiet vill enligt motion A97 behålla den nuvarande stödområdesindelningen i avvaktan på ett bättre beslutsunderlag. Vänsterpartiet kommunisterna yrkar enligt motion A107 att stödområde A skall ingå i det nya stödområde 1 och att B och C behålls och ingår i det nya stödområde 2. Centern yrkar i A118 att Örnsköldsviks kommun (Solbergs kyrkobokföringsdistrikt) och Sollefteå kommun (Ramsele, Edsele, Ådalsliden och Junsele) skall ingå i resursområde A och att Kramfors och Örnsköldsvik (kustförsamlingarna) skall ingå i C. Bo Holmberg m.fl. (s) yrkar i motion A88 att Ramsele och Junsele församlingar i Sollefteå skall ingå i stödområde 1, i stället för 2 som föreslås av regeringen beträffande den kommunen. I motion A445 av Roy Ottosson och Eva Goës (båda mp) föreslås att Holm och Liden i Sundsvalls kommun skall ingå i stödområde. Sigge Godin (fp) vill enligt motion A69 ha Ånge i stödområde A i stället för 2. Motionären yrkar också att Härnösand placeras i tillfälligt stödområde.

Härutöver yrkas i de förutnämnda motionerna A68, A69, A72, A75 och A117 att nuvarande stödområdesindelning generellt skall behållas.

Utskottets överväganden

När det gäller Sollefteå kommun konstaterar utskottet att regeringens förslag innebär att Ramsele och Junsele församlingar i kommunens nordvästra del skulle gränsa mot kommuner i stödområde 1. Detta är otvivelaktigt till nackdel för dessa områden. I såväl centerns partimotion som i en enskild motion yrkas att dessa kommundelar skall ingå i resursområde A resp. stödområde 1. Utskottet vill med anledning därav erinra om möjligheten att tillfälligt höja den maximala andelen lokaliseringsbidrag i kommuner eller delar av kommuner som tillhör stödområde 2. Enligt utskottets uppfattning är det rimligt att regeringen, som en konsekvens av den ändrade stödområdesindelningen, gör en välvillig bedömning av ansökningar om företagsstöd från dessa kommundelar när det är fråga om angelägna projekt så att högre stödprocent beviljas än vad som normalt gäller i stödområde 2. Därutöver kan finnas behov av intensifierade insatser för glesbygdsutveckling i området. Detta bör beaktas vid fördelning av länsanslaget. Vad utskottet sålunda anfört bör ges regeringen till känna.

Utskottet kan emellertid inte när det gäller permanent inplacering i stödområde av Sollefteå (Ramsele, Edsele, Ådalsliden och Junsele) tillstyrka motionerna A88 och A118 i nu berörda delar.

Även yrkandena i motion A118 resp. A69 om inplacering i högsta stödområde av Örnsköldsvik (Solbergs kyrkobokföringsdistrikt) och Ånge avstyrks.

Några kvantitativa eller kvalitativa bedömningsfaktorer som skulle motivera en fortsatt permanent inplacering i stödområde av Kramfors och Örnsköldsvik — utom Anundsjö, Björna, Skorpéd och Trehörningsjö, som bör ingå i stödområde 2 — föreligger inte enligt utskottet mening. Motsvarande motionsyrkanden avstyrks således av utskottet i berörda delar.

Vad gäller yrkandet om tillfällig inplacering i stödområde av Härnösand vill utskottet erinra om att sådana beslut fattas av regeringen. Enligt utskottets mening finns inte någon grund för ett tillkännagivande från riksdagens sida i frågan. Motion A69 avstyrks således i berörd del.

Åtgärdsprogram

Situationen i länet tas upp i sju motioner.

I motionerna 1988/89:A421 och A69 av Sigge Godin framhålls att länet under hela åttiotalet har haft en mycket svag sysselsättningsutveckling, som i sin tur resulterat i förtgående befolkningsminskning.

I Västernorrland finns en starkt exportinriktad och tung basindustri av stor nationell betydelse. Länet är beroende av denna industri. Samtidigt konstateras att länet också har strukturproblem som hotar vital industrisysselsättning. Insatserna för länet måste därför ges en inriktning mot bl.a. långsiktig strukturuppbyggnad och teknikförnyelse. Infrastrukturförbättringar måste göras inom framför allt transport- och kommunikationssektorn.

En plan måste utarbetas inom data, arkivväsende och tjänsteproduktion.

Slutligen måste enligt motionen statligt stöd ges till fortsatt provbrytning vid Rocklidengruvan, vilket skulle få stor betydelse för länets inland.

Sistnämnda krav tas också upp i motionerna 1988/89:A481 (c) och A456 (c).

Även i motion 1988/89:A480 av Martin Olsson och Görel Thurdin (båda c) påtalas den negativa befolkningsutvecklingen. Motionärerna menar att det förutom en allmänt positiv regionalpolitik också behövs speciella satsningar på Västernorrland i form av omlokaliseringar och överföring av ytterligare uppgifter till myndigheter och verksamheter i länet. Även infrastrukturens betydelse för länet framhålls i motionen. Här nämns särskilt en bred utbildning och utbildning på kvalificerad nivå. Även goda kommunikationer är mycket betydelsefulla.

Det fordras enligt motionen att bedömningar görs om vilka åtgärder som kan sättas in för att förbättra infrastrukturen och därmed de allmänna förutsättningarna för länet, dels förlägga fler verksamheter till länet, dels även underlätta för verksamheter och expansion av näringslivet inom länet.

I motion A94 av Görel Thurdin (c) tas dessutom upp Västernorrlands exportindustri i ett internationellt perspektiv. En stark, strukturförändrad och växande industri är ett måste inför framtiden. De insatser som behövs måste ges en inriktning mot bl.a. utvecklingsorienterade företag, kompetensuppbyggnad, teknikförnyelse och en infrastrukturförbättring inom framför allt transport- och kommunikationssektorn. Slutligen framhåller motionärerna skogslänens betydelse för svensk ekonomi och vikten av att regionalpolitiken förnyas utifrån en ny syn på dessa län och deras behov.

I motion A88 av Bo Holmberg m.fl. (s) anser motionärerna att förslagen i propositionen inte är tillräckliga för att lösa dagens problem och garantera en långsiktig positiv utveckling i Västernorrland. Det behövs ytterligare insatser för att klara akuta problem och för att bygga en stabil struktur för arbete och utveckling framåt.

En hörnsten i regionalpolitiken har varit att förstärka industrisysselsättningen i utsatta regioner. Det företagsstöd som har utgått har gett bra effekt på sysselsättningen. Genom den koncentration till inlandet som nu föreslås bryts en del av den stödpolitik som baserats på en helhetssyn för region/län. Det är därför viktigt att olika möjligheter tillvaratas så att industriutveckling baserad på regional nivå och politik kan fortsätta.

I motionen framhålls också infrastrukturens betydelse för utvecklingen.

Mot denna bakgrund föreslås i motionen bl.a. att Västernorrland prioriteras vid fördelningen av de ökade länsanslagen.

I motion A428 av Britta Sundin m.fl. (s) framhålls betydelsen av lokaliseringsstödet. Det är därför viktigt att de företag som uppfyller villkoren för stöd också kan erhålla sådant. Det är otillfredsställande om stödpengar tar slut under budgetåret. Det måste med andra ord finnas medel till de lokaliseringsstöd som utlovas till företag som investerar i t.ex. Västernorrland.

Utskottets överväganden

Utskottet delar uppfattningen i motionerna 1988/89:A421, 1988/89:A480 och A69 att den negativa befolkningsutvecklingen i Västernorrlands län innebär regionala konsekvenser av skilda slag. Arbetslösheten har emellertid minskat och andelen sysselsatta i yrkesverksam ålder har utvecklats positivt.

En lång rad åtgärder har genomförts eller är under genomförande i länet. Sålunda vill utskottet erinra om att riksdagen för ett år sedan anvisade 65 milj.kr. till särskilda regionalpolitiska insatser m.m. i Västernorrlands län. Av dessa medel beräknades 40 milj.kr. användas för att bilda ett investmentbolag i syfte att tillföra mindre och medelstora företag i Västernorrland och Jämtlands län riskkapital och företagsledningskompetens. För olika utvecklingsprojekt beräknades 25 milj.kr. Av dessa medel beräknades 10 milj.kr. tillföras länsstyrelsen för att bestrida utvecklingsprojekt som länsstyrelsen prioriterar. 15 milj.kr. skulle tillföras arbetsmarknadsverket för att dels motverka de negativa effekterna av aviserade strukturförändringar och neddragningar, dels stödja en positiv sysselsättningsutveckling på längre sikt.

Utskottet har inhämtat att planeringen för det aktuella investmentbolaget i det närmaste har avslutats och att bolaget därmed inom kort kan påbörja verksamheten. De medel som ställdes till länsstyrelsens förfogande har till en del satsats på resp. utvecklingsgrupper i Härnösand och Ljungaverk. I Ånge har SJ startat en upplysningscentral som gett 20 arbetstillfällen.

Utskottet vill också framhålla att Västernorrlands län har kraftigt prioriterats vid fördelningen av de regionalpolitiska länsanslagen. För innevarande budgetår har anslaget höjts från 70 milj.kr. till 90 milj.kr. Beträffande det i motion 1988/89:A421 framförda kravet på ytterligare satsning på Västernorrland som arkivcentrum har utskottet inhämtat att medel ställts till förfogande för ett massminnesprojekt vid företaget YDAB i Härnösand för arbete med arkivering enligt ny teknik.

Beträffande frågan om stöd till gruvbrytning i Rockliden konstaterar utskottet att detta projekt inte finns med i den principöverenskommelse som regeringen och Boliden Mineral träffade i mars 1988 om gruvundersökningsprojektet. För övrigt vill utskottet hänvisa till att frågor som berör den framtida prospekteringsverksamheten har behandlats av mineralråvarukommittén. Utredningens förslag remissbehandlas för närvarande.

Utskottet vill också peka på det av utskottet tillstyrkta förslaget om användningen av infrastrukturanlaget på 330 milj.kr. Av dessa medel skall som framgått av den tidigare framställningen 130 milj.kr. också kunna användas inom stödområde 2.

En rad åtgärder har som framhållits ovan vidtagits som syftar till att ge förutsättningar för att vända den negativa befolknings- och sysselsättningsutvecklingen i länet. Det ligger emellertid i sakens natur att effekterna av de påbörjade och planerade åtgärderna till en del först kan avläsas på sikt.

Som framhålls i motionerna har kommunikationerna en utomordentligt stor betydelse. Regeringens förslag på trafikområdet bereds i trafikutskottet och kommer att behandlas av riksdagen under våren.

Med det anförda avstyrker utskottet de i förevarande sammanhang behandlade motionsyrkandena i motionerna 1988/89:A421, 1988/89:A480, 1988/89:A481, A69, A88, A94 och A428 och A456.

Jämtlands län (Z)

Länets befolkning uppgår till ca 135 000 personer och är ungefär lika stor som i början på 1980-talet. Merparten av de åtta kommunerna har en minskande befolkning. Det är bara Krokom, Åre och Östersund som ökat. Länet är gleset befolkat med tre personer per kvadratkilometer. Sysselsättningsgraden ligger något under riksgenomsnittet. Den har ökat sedan 1985, men alla kommuner utom Östersund har minskande antal sysselsatta i absoluta tal. I Bräcke har den årliga minskningen 1985—1987 av antalet sysselsatta varit 3,6 %. I Ragunda, Berg och Härjedalen är sysselsättningsgraden under 78 %. Arbetslösheten ligger genomgående över riksgenomsnittet och gjorde så även under perioden 1986—1988. I flertalet kommuner är den omkring 2 %, högst i Härjedalen där den är nära 3 %. Östersund bildar tillsammans med Ragunda, Bräcke, Krokoms och Bergs kommuner en lokal arbetsmarknad. Var och en av de övriga kommunerna utgör egen arbetsmarknad.

Samtliga kommuner i länet ingår för närvarande i stödområde. Berg, Krokomb (Hotagen, Laxsjö, Föllinge, Offerdal och Alsen), Ragunda och Strömsund tillhör stödområde A. Bräcke, Härjedalen och Åre tillhör område B. Krokomb (Aspås, Näskotts, Rödöns och Ås församlingar) och Östersund tillhör område C. I propositionen föreslås att de kommuner/kommundelar som nu ingår i A skall ingå i stödområde 1 jämte Härjedalen. Bräcke och Åre föreslås ingå i 2. Östersund och resterande del av Krokomb föreslås inte längre tillhöra stödområde.

Folkpartiet vill enligt motion A97 behålla den nuvarande stödområdesindelningen i avvaktan på ett bättre beslutsunderlag. Vänsterpartiet kommunisterna yrkar enligt motion A107 att stödområde A skall ingå i det nya stödområde 1 och att B och C behålls och ingår i det nya stödområde 2. Centern yrkar i A118 att Åre (utom kommuncentret) och Bräcke skall ingå i resursområde A, att Åre (resterande del) skall ingå i B samt att Krokomb (nedre församlingar) och Östersund (Lockne, Häggenås, Lit, Kyrkås, Näs och Sunne) skall ingå i resursområde C. Nils-Olof Gustafsson och Margareta Winberg (båda s) yrkar enligt motion A57 att Bräcke, Krokomb, Åre och Östersund (Häggenås och Näs) skall ingå i stödområde 1. Ingrid Hemmingsson (m) vill enligt motion A47 att hela Jämtlands län utom Östersund skall ingå i stödområde 1. Slutligen yrkar Stina Eliasson (c) i motion A54 att Bräcke, Åre, Krokomb och Östersund (Häggenås och Näs) skall föras till stödområde 1.

Härutöver yrkas i de förutnämnda motionerna A68, A69, A72, A75 och A117 att nuvarande stödområdesindelning generellt skall behållas.

Utskottets överväganden

Enligt utskottets mening finns det grund för att vid stödområdesindelningen av länet göra åtskillnad i fråga om stödnivåer på det sätt som föreslagits av regeringen. När det gäller Östersund och nedre delen av Krokomb anser utskottet att det inte finns några kvantitativa eller kvalitativa bedömningsfaktorer som skulle motivera en fortsatt permanent placering i stödområde. Utskottet vill i sammanhanget erinra om den rad av regionalpolitiska insatser som gjorts under senare år i länet och om propositionens förslag om medel för att ytterligare stödja utvecklingsprocessen. Detta behandlas i den följande framställningen.

När det gäller Bräcke kommun innebär regeringens förslag till stödområdesinplacering att kommunen delvis skulle gränsa mot kommuner ingående i stödområde 1. Detta är otvivelaktigt till nackdel för kommunen. Utskottet vill med anledning därav erinra om möjligheten att tillfälligt höja den maximala andelen lokaliseringsbidrag i kommuner eller delar av kommuner som tillhör stödområde 2. Enligt utskottets uppfattning är det rimligt att regeringen, som en konsekvens av den ändrade stödområdesindelningen, gör en välvillig bedömning av ansökningar om företagsstöd från denna kommun när det är fråga om angelägna projekt så att högre stödprocent beviljas än vad som normalt gäller i stödområde 2. Utskottet vill också erinra om de medel som

föreslås för särskilda infrastrukturåtgärder och som behandlas i ett annat avsnitt av detta betänkande. Den del av medlen, 130 milj.kr., som disponeras av regeringen bör enligt propositionen i huvudsak avse, förutom kompletterande medel i stödområde 1, insatser i stödområde 2 och i stödjepunkter i anslutning till stödområdena. Enligt utskottets mening bör Bräcke kommun komma i särskilt beaktande vid fördelning av medlen. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

I fråga om såväl Östersund som Krokom utgår utskottet ifrån att regeringen betraktar dessa kommuner som stödjepunkter i anslutning till stödområdet.

Med hänvisning till det anförda avstyrks samtliga nu behandlade motioner i berörda delar.

Åtgärdsprogram m.m.

I motion A57 av Nils-Olof Gustafsson och Margareta Winberg (båda s) begärs ett tillkännagivande om regionalpolitiska insatser i Jämtlands län i form av bl.a.

- en satsning på högskolorna i Östersund
- en avskrivning av studieskulder i stödområdet
- ett kompetenscentrum för kvinnor inom glesbygdsdelegationens ram.

Utskottets överväganden

Utskottet vill beträffande högskolorna i Östersund peka på dels de förslag i propositionen, som behandlats av utskottet i tidigare avsnitt, dels de förslag som redovisas i den forskningspolitiska propositionen och som behandlas av utbildningsutskottet i dess betänkande UbU25. Båda förslagen innebär förstärkningar för högskolan i Östersund. Utskottet är inte berett att biträda de synpunkter som framförs i motionen om att även vårdhögskolan i Östersund skall få del av de föreslagna regionalpolitiska medlen för högskolorna.

För frågan om det bör finnas en särskild enhet inom glesbygdsmyndigheten för kvinnors behov och möjligheter hänvisas till det tidigare avsnittet om företagsstöd där utskottet utförligt behandlar områden med anknytning till denna fråga.

Beträffande frågan om avskrivning av studieskulder för den som flyttar till Jämtlands län hänvisar utskottet till den tidigare framställningen där utskottet i tidigare avsnitt har behandlat frågan om avskrivning av studieskulder för den som bosätter sig i stödområde 1.

Med det anförda avstyrks motion A57 (s) i nu behandlade delar.

Omlokalisering

I motion 429 av Nils-Olof Gustafsson och Margareta Winberg (båda s) yrkas ett tillkännagivande om ett aktivt arbete för utlokalisering av verksamheter från Stockholmsområdet. Banker, försäkringsbolag, organisationer m.m. bör uppmuntras att lokalisera delar eller hela verksamheter till övriga regioner i landet. Östersund borde enligt motionä-

terna vara en lämplig ort även för fortsatt omlokalisering av statlig verksamhet. En komplettering skulle behövas framför allt i form av civilt inriktad verksamhet.

1989/90:AU 13

Utskottets överväganden

Utskottet har i det föregående uttalat sin principiella uppfattning i fråga om decentralisering och omlokalisering av statlig verksamhet. De s.k. stödjepunkterna är de orter som i första hand bör komma i fråga. Omlokalisering av befintlig verksamhet eller lokalisering av nya myndigheter måste emellertid grundas på noggranna överväganden i skilda avseenden. I fråga om större privata tjänsteföretag görs fortlöpande försök från regeringens sida för att förmå dem att etablera verksamhet i regionalpolitiskt prioriterade regioner. Motionen ger enligt utskottets mening inte underlag för något mera bestämt uttalande till förmån för lokalisering i just Östersund. Dock skall erinras om att utskottet i det föregående godkänt förslaget om lokalisering av den nya glesbygdsmyndigheten dit. Motion A429 får anses tillgodosedd med det anförda.

Västerbotten (AC)

Västerbottens län är det enda länet i den nordliga delen av landet som ökat sin befolkning under 1980-talet. Ökningen överstiger 2 % och länets invånare är nu en kvarts miljon. Trots denna ökning har de flesta av länets kommuner minskat. Den ökning som skett hänförs sig framför allt till Umeå och grannkommunen Vännäs. Umeå har vuxit med nästan 11 % och är därmed den i särklass kraftigast expanderande kommunen i den norra landsdelen. Mindre ökningar kan noteras också i Robertsfors och Skellefteå. Länet är på det hela taget gles befolkat med fyra personer per kvadratkilometer. Sysselsättningsgraden ligger något under riksgenomsnittet men skiftar starkt mellan kommunerna. I inlandskommunerna Storuman, Sorsele, Dorotea, Vilhelmina och Åsele ligger den avsevärt under medan den i vissa av kustkommunerna är normal eller i några fall t.o.m. högre än riksgenomsnittet. Även arbetslöshetssiffrorna skiljer sig kraftigt mellan kustkommunerna och inlandet. I Nordmaling, Robertsfors och Vännäs är den under 1 % medan den i inlandskommunerna är betydligt högre. I Vilhelmina är den nästan 5 %. Genomsnittet för länet ligger strax under 2 % och snittet för perioden 1986—1988 var 2,78 %. De femton kommunerna bildar åtta olika lokala arbetsmarknader. Var och en av de fem inlandskommunerna utgör egen arbetsmarknad medan Umeå i sig räknar in sex kommuner samt Lycksele och Skellefteå vardera två.

Stödområde

Samtliga kommuner, eller delar av dem, utom Umeå ingår för närvarande i stödområde. Inlandskommunerna Sorsele, Storuman, Vilhelmina, Dorotea och Åsele tillhör i dag stödområde A och föreslås fortsättningsvis tillhöra område 1. Även Malå, som nu ingår i B, föreslås hänföras till stödområde 1. Norsjö, Lycksele, Vindeln, Bjurholm och Skellefteå (Fällfors, Jörn och Kalvträsk) ingår i B och föreslås tillhöra

2. Återstående delar av Skellefteå, Robertsfors, Vännäs och Nordmaling ingår i C. Regeringen föreslår att dessa inte längre skall vara placerade i stödområde.

Hörnefors församling i Umeå har placerats tillfälligt i stödområde enligt regeringens beslut.

Folkpartiet vill enligt motion A97 behålla den nuvarande stödområdesindelningen i avvaktan på ett bättre beslutsunderlag. Centern yrkar i motion A118 att kommunerna belägna mellan det egentliga inlandet och kusten, dvs. Norsjö, Lycksele, Vindeln, Bjurholm, och de inre delarna av Skellefteå placeras i resursområde A. Partiet motsätter sig dessutom propositionens förslag att de fyra kommuner/kommundelar, som nu ingår i C, inte längre skall tillhöra stödområde. Vänsterpartiet kommunisterna yrkar enligt motion A107 att stödområde A skall ingå i det nya stödområde 1 och att B och C behålls och ingår i det nya stödområde 2; dock anser de liksom centern att Norsjö, Lycksele, Vindeln och Bjurholm skall hänföras till område 1 instället för 2. Det sistnämnda yrkar även Maggi Mikaelsson (vpk) i motion A108. I motion A49 slutligen påtalar Mats Lindberg och Roland Brännström (s) de tröskeleffekter som uppstår i förhållande till fjällkommunerna om Bjurholm, Vindeln och Norsjö placeras i område 2.

Härutöver yrkas i de förutnämnda motionerna A68, A69, A72, A75 och A117 att nuvarande stödområdesindelning generellt skall behållas.

Utskottets överväganden

Utskottet delar regeringens uppfattning i fråga om inplaceringen i stödområde 1 resp. 2. Skillnaden mellan å ena sidan kommunerna i den västra delen av länet och de som är belägna i den mellersta delen är påtaglig både i fråga om kvantitativa och kvalitativa bedömningsfaktorer. Det är därför motiverat med lägre stödnivåer i de senare. Utskottet avstyrker således yrkandena i motionerna A49, A107, A108 och A118 om permanent inplacering i stödområde av Norsjö, Lycksele, Vindeln, Bjurholm och Skellefteå (Fällfors, Jörn och Kalvträsk) i stödområde 1.

När det gäller de kommuner som föreslås inte längre tillhöra stödområde är utskottets uppfattning att några kvantitativa eller kvalitativa bedömningsfaktorer som skulle motivera en fortsatt permanent inplacering i stödområde av Skellefteå (återstående delar), Robertsfors, Vännäs och Nordmaling inte föreligger. Motionerna med yrkanden om detta avstyrks således i motsvarande delar.

Åtgärdsprogram m.m.

I motion 1988/89:A446 av Maggi Mikaelsson (vpk) lämnas förslag till åtgärder som enligt motionären är nödvändiga för en utveckling av Västerbotten. Bl.a. föreslås satsningar på infrastrukturen, såsom kommunikationer, post och tele, samt på näringslivet, såsom exempelvis lokal livsmedelsproduktion.

Utskottet konstaterar att länsanslaget för Västerbottens län har höjts från 90 milj.kr. föregående budgetår till 105 milj.kr. innevarande budgetår.

Utskottet vill i detta sammanhang också erinra om att utskottet i den tidigare framställningen har tillstyrkt regeringsförslaget om ett särskilt infrastrukturanlag på 330 milj.kr. Dessa medel skall i huvudsak användas inom stödområdet.

Beträffande kommunikationsfrågorna som tas upp i motionen får utskottet erinra om att dessa frågor behandlas i trafikutskottet. Detta utskott har avgett yttrande (1989/90:TU2y) över ett antal motioner som väckts med anledning av den regionalpolitiska propositionen. Trafikutskottet erinrade därvid om att riksdagen i sina beslut om trafikpolitiken och telepolitiken år 1988 understrukt sambandet mellan dessa politikområden och regionalpolitiken. Vidare erinrade trafikutskottet om att utskottet betonat att planeringsprocessen inom kommunikationssektorn bör ha som en av sina utgångspunkter regionalpolitiska mål och riktlinjer.

Vad angår satsningar på livsmedelsproduktion vill utskottet hänvisa till att jordbruksutskottet för närvarande behandlar propositionen om livsmedelspolitiken.

Utskottet vill dessutom informera om att näringsutskottet i betänkandet NU:30 behandlar näringspolitiska frågor.

Mot bakgrund av vad ovan anförts bör motionen inte föranleda någon ytterligare åtgärd. Motionen avstyrks följaktligen av utskottet.

Norrbottens län (BD)

Norrbottens län har minskat under det senaste decenniet efter att ha ökat ganska kraftigt under 1970-talet. En vändpunkt kan dock iakttas under de senaste åren. Invånarantalet uppgår till knappt 263 000. Fyra kommuner i de östliga delarna av länet har ökat medan inlandskommunerna har gått tillbaka. Kiruna har minskat med mer än 10 % eller drygt 3 000 personer. Länet är tillsammans med Jämtlands län landets mest glesbefolkade med tre invånare per kvadratkilometer. Sysselsättningsgraden är den lägsta i landet, 77,5 %. I Övertorneå, Pajala och Haparanda uppgår den inte ens till 70 %. En svag ökning kan dock skönjas sedan 1985. Haparanda står för landets lägsta siffra, 63,8 %. Sysselsättningsgraden i Arjeplog i inlandet överensstämmer däremot med riket i övrigt. Arbetslösheten i länet är genomgående högre än i övriga landet och uppgår till 3,92 %. En viss minskning har skett i förhållande till genomsnittet för åren 1986–1988. Allra högst är siffran i Pajala som har nära 9 % arbetslösa. I nio av länets fjorton kommuner överstiger arbetslösheten 4 %. Det skall observeras att Stockholms län, med rikets lägsta arbetslöshetstal om 0,73 %, antalsmässigt har fler arbetslösa personer än Norrbottens län. De flesta kommunerna i länet bildar egen lokal arbetsmarknad. Det är bara Luleå med tre grannkommuner som bildar en gemensam lokal arbetsmarknad.

Samtliga 14 Norrbottenskommuner tillhör för närvarande stödområde. De nio kommuner som ingår i A, nämligen Arjeplog, Gällivare, Haparanda, Jokkmokk, Kalix, Kiruna, Pajala, Övertorneå och Övertorneå föreslås bli hänfödda till område 1 liksom Arvidsjaur, som i dag ingår i B. Piteå (Markbygdens kyrkobokföringsdistrikt), Älvsbyn och Boden (Edefors och Gunnarsbyn) föreslås ingå i stödområde 2. Luleå samt återstående delar av Piteå och Boden föreslås inte längre tillhöra stödområdet.

Flera motionsyrkanden rör stödområdesindelningen. Folkpartiet vill enligt motion A97 behålla den nuvarande stödområdesindelningen i avvaktan på ett bättre beslutsunderlag. Centern yrkar enligt A118 att de kommuner som regeringen hänför till stödområde 1 skall ingå i resursområde A, att Älvsbyn skall ingå i B samt att hela Boden och hela Piteå skall ingå i område C liksom Luleå kommun utom Örnäset och Domkyrkoförsamlingen. I detta yrkande instämmer Per-Ola Eriksson (c) enligt motion A68. Vpk vill enligt motion A107 att de områden som regeringen föreslår ingå i område 2 i stället skall ingå i område 1. Partiet vill även att de kommuner som i dag ingår i stödområde C skall ingå i område 2. Bengt Hurtig (vpk) vill enligt motion A110 detsamma som partiet. Leif Marklund m.fl. (s) yrkar i motion A40 att Älvsbyn skall tillhöra område 1 i stället för 2.

Härutöver yrkas i de förutnämnda motionerna A68, A69, A72, A75 och A117 att nuvarande stödområdesindelning generellt skall behållas.

Utskottets överväganden

Utskottet anser att såväl kvantitativa som kvalitativa bedömningsfaktorer motiverar en åtskillnad mellan å ena sidan länets västra och nordliga delar och å andra sidan de kommuner/kommundelar som ligger närmare Luleå/Piteå-området. Högre stödnivåer är befogade beträffande de förra. Utskottet avstyrker således de yrkanden i motionerna A40, A107 och A110 som avser permanent inplacering i stödområde 1 av del av Piteå, Älvsbyn och del av Boden.

I fråga om Älvsbyns kommun innebär regeringens förslag att kommunen delvis skulle gränsa mot kommuner ingående i stödområde 1. Detta är otvivelaktigt till nackdel för kommunen, något som påtalats i motioner. Utskottet vill med anledning därav erinra om möjligheten att tillfälligt höja den maximala andelen lokaliseringsbidrag i kommuner eller delar av kommuner som tillhör stödområde 2. Enligt utskottets uppfattning är det rimligt att regeringen, som en konsekvens av den ändrade stödområdesindelningen, gör en välvillig bedömning av ansökningar om företagsstöd från denna kommun när det är fråga om angelägna projekt så att högre stödprocent beviljas än vad som normalt gäller i stödområde 2. Utskottet vill också erinra om de medel som föreslås för särskilda infrastrukturåtgärder och som behandlas i ett annat avsnitt av detta betänkande. De medel, 130 milj.kr., som disponeras av regeringen bör enligt propositionen i huvudsak avse, förutom kompletterande medel i stödområde 1, insatser i stödområde 2 och i

stödjepunkterna i anslutning till stödområdena. Enligt utskottets mening bör Älvsbyns kommun komma i särskilt beaktande vid fördelning av medlen. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

Vad slutligen gäller de kommuner/kommundelar som föreslås inte längre tillhöra stödområde anser inte utskottet att några kvantitativa eller kvalitativa bedömningsfaktorer föreligger som skulle motivera en fortsatt permanent inplacering i stödområde av Luleå samt återstående delar av Piteå och Boden. Motionsyrkandena avseende fortsatt stödområdesplacering avstyrks således i motsvarande delar.

Åtgärdsprogram m.m.

Per-Ola Eriksson (c) anser i motion 1988/89:A407 att det behövs en politik med decentraliserad inriktning av näringspolitiska- och regionalpolitiska utvecklingsinsatser för östra Norrbotten och att åtgärder inom en rad olika områden måste vidtas för att skapa en långsiktig positiv utveckling. Ett gemensamt investmentbolag för den svenska och finska Tornedalen bör inrättas för att stimulera företagsutveckling och etablering av nya industri- och tjänsteproducerande företag i området.

I motion A407 anser Per-Ola Eriksson (c) och Britta Bjelle (fp) att åtgärder redan nu bör vidtas för att skapa alternativ till gruvverksamheten i Arjeplogs kommun. De föreslår att regeringen tillsätter en särskild *Arjeplogsdelegation*. Bakgrunden är enligt motionärerna att Arjeplogs kommun under en följd av år fått vidkännas en kraftig befolkningsminskning samt att gruvnäringens utvecklingsmöjligheter är begränsade. Den föreslagna delegationen skall ha till uppgift att framlägga förslag till sysselsättningsskapande åtgärder i Arjeplog. Delegationen bör även få till uppgift att förhandla med större svenska industriföretag om lokalisering av nya arbetstillfällen till Arjeplog. Därutöver föreslås att riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att utreda förutsättningarna för utlokalisering av statliga administrativa tjänster till Arjeplog.

Bruno Poromaa m.fl. (s) anser i motion 1988/89:A447 att insatser måste göras för att få en positiv utveckling av Karesuandoregionen. Motionären föreslår att satsningar görs inom utbildningssektorn, att en del beredskapsarbeten permanentas och att industricentra byggs upp för att underlätta småföretagsamhet.

Åke Selberg m.fl. (s) föreslår i motion A447 ett åtgärds paket för Råne älv dal. Med hänvisning till riksdagens beslut år 1986 om att Råne älv skall skyddas enligt naturresurslagen och därmed undantas från utbyggnad anser motionärerna att det bör vara ett samhällsansvar att klara ut konsekvenserna för sysselsättningen m.m. Utvecklingsinsatser föreslås därför på bl.a. småföretagande i allmänhet, jord- och skogsbruk, fiske, turism samt vägnätet.

I motion A110 av Bengt Hurtig (vpk) föreslås en rad regionalpolitiska åtgärder i Norrbotten. Bl.a. föreslås att de statliga företagen i Norrbotten skall medverka på ett mer effektivt sätt i att stärka utvecklingen i länet. Ytterligare statlig verksamhet bör omlokaliseras till stödre gionen. Viss ny verksamhet bör etableras i de utsatta områdena.

Särskilda infrastrukturella satsningar bör göras. Försöksprojektet med särskilda utvecklingsinsatser i östra Norrbotten bör förlängas ytterligare ett budgetår. Satsningar bör också göras på försöksverksamhet med bioenergiteknik och utvecklingsprogram för sågverks- och trämanufakturindustrin i de fyra nordligaste länen och åtgärder vidtas för att öka vidareförädlingen av sågade trävaror.

Motionären erinrar om regeringens uppdrag att utveckla biotekniken i gruvnäringen och begär att detta uppdrag snarast fullföljs och redovisas till riksdagen.

Slutligen framhålls kulturens roll i regionpolitiken och medel begärs för stimulans av den sceniska utbildningen i Norrbotten.

Utskottets överväganden

Utskottet vill först erinra om riksdagens beslut våren 1988 om särskilda insatser för Norrbottens län (prop. 1987/88:86, AU 1987/88:19). Sammanlagt innebar denna satsning att närmare 950 milj.kr. anslogs för arbetsmarknads- och regionalpolitiska insatser i länet.

Utskottet konstaterar därutöver att länsanslaget för Norrbottens län har höjts från 105 milj.kr. föregående budgetår till 125 milj.kr. innevarande budgetår.

Utöver de sedvanliga regionalpolitiska insatserna i form av lokaliseringssöd, sysselsättningsstöd m.m. bör nämnas nedsättningen av socialavgifterna i Norrbottens län samt särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser i detta läns östra delar. Projektet Östra Norrbotten har förlängts med ett år genom att AMS har tillfört projektet ytterligare medel. AMS har även fortsättningsvis möjligheter att inom ramen för medel för otraditionella insatser ge fortsatt stöd till projekt i utsatta regioner som t.ex. östra Norrbotten.

Under de senaste åren har en rad lokaliseringar av statlig verksamhet gjorts till Norrbottens län. Det gäller bl.a. inom lantmäteriverket, centralnämnden för fastighetsdata (CFD) och Radiotjänst. För närvarande pågår etableringar inom postverket och televerket i Kiruna, Gällivare och Luleå. Tillsammans innebär dessa lokaliseringar att mer än 400 statliga arbetstillfällen tillförts eller kommer att tillföras länet.

Utskottet vill i detta sammanhang också peka på det av utskottet tillstyrkta förslaget om användningen av infrastrukturanlaget på 330 milj.kr. Dessa medel skall som framgått av den tidigare framställningen i huvudsak användas inom stödområdet.

Beträffande förslaget i motion 1988/89:A407 (c) om ett särskilt investmentbolag för Tornedalen bör en sådan fråga utredas innan det kan förverkligas. Det ankommer på länsstyrelsen att bedöma om en sådan utredning bör ske.

Flera av de yrkanden som behandlas i motion A110 har näringsutskottet avgett yttrande över och därvid bl.a. hänvisat till näringsutskottets behandling av likartade motionsyrkanden. Näringsutskottet uppger sålunda att frågan om de statliga företagen behandlas i näringsutskottets betänkande NU:35, åtgärder till förmån för den träarbetande industrin i NU:30 och aktiviteter för utveckling av bioteknikens an-

vändning inom gruvindustrin i NU:31. Beträffande frågan om malmprospektering får utskottet hänvisa till att det för närvarande pågår remissbehandling av mineralråvarukommitténs betänkande SOU 1989:92. Näringsutskottet har härom i sitt till arbetsmarknadsutskottet avgivna betänkande ansett att en närmare behandling av mineralpolitiska frågor inte är lämplig i anslutning till nu föreliggande proposition. Utskottet delar denna bedömning.

Vad angår de särskilda yrkandena om satsning på Arjeplog får utskottet informera om att riksdagen i samband med det tidigare nämnda beslutet om Norrbotten anslog 15 milj.kr. till utvecklingsinsatser i Arjeplog. Beträffande frågan om gruvverksamheten hänvisas till vad utskottet nyss anfört om mineralpolitiken. Det bör enligt utskottets mening få ankomma på länsstyrelsen att inom ramen för de anslag som står till länsstyrelsens förfogande — främst länsanslaget och den regionala utvecklingsfonden — bedöma vilka satsningar som behövs i Karesuandoregionen och i Råne älvdal.

Med det anförda anser utskottet att motionerna 1988/89:A407 (c), 1988/89:A447 (s), 1989/90:A407 (c, fp), 1989/90:A447 (s) och A110 (vpk) inte bör föranleda någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida, varför de avstyrks i nu behandlade delar.

Stödområdesindelningen i övrigt

Vad slutligen gäller förslagen i övrigt i motionerna A116, A118 och A445 sammanfaller dessa i huvudsak med regeringens förslag. De bör följaktligen inte föranleda någon åtgärd.

Skärgårdsfrågor

Motionerna

Görel Thurdin m.fl. (c) understryker i motion A93 skärgårdens betydelse och vikten av en sammanhållen och samordnad skärgårdspolitik. Motionärerna begär en kartläggning av viktiga stödjepunkter för skärgårdstrafiken och förslag till åtgärder för att trygga en nödvändig skärgårdstrafik. Sådana förslag bör tas fram oavsett om ett särskilt skärgårdsprogram kommer till stånd eller inte. Vidare kräver motionärerna en översyn av lagstiftningen för att garantera den bofasta befolkningen i skärgården möjligheter till en bra bostad och bra möjligheter att utöva yrkesfiske. Diskussionen om den bofasta befolkningens rätt till förköp av fastigheter och sjöbodar måste fortsätta. Vidare bör det införas ett särskilt stöd till projekt som handlar om havet som energikälla. Slutligen anser motionärerna att en riksomfattande samordning av skärgårdspolitiken är nödvändig och att regeringen bör återkomma med förslag till ett särskilt skärgårdsprogram.

I motion 1988/89:A418 liksom i A403 av Gunnar Björk och Karin Starrin (båda c) behandlas förhållandena i kustbandet utanför Gävleborg, den s.k. Jungfrukusten. Motionärerna vänder sig mot att de statliga myndigheterna dåligt samordnar sin verksamhet, särskilt vid organisationsförändringar. Att varje statlig verksamhet agerar för sig

leder till att skärgården och kustbandet dör ut. Därför behövs enligt motionärerna en sammanhållen skärgårdspolitik i södra Norrland. Denna fråga bör bli föremål för en särskild utredning.

Börje Hörnlund m.fl. (c) föreslår i motion A114 att stöd till skärgårdstrafiken skall utgå från det av centern föreslagna landsbygdsutvecklingsanslaget.

Viola Furubjelke och Maj-Inger Klingvall (båda s) föreslår i motion A442 att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring i glesbygdsförordningen att statligt bidrag kan utgå till transportstöd i skärgården utan den begränsande treårsregeln. Detta kan ses utifrån ett rättviseperspektiv; den öbo som fått fast färjeförbindelse eller en bro till sin ö har ju därigenom fått ett permanent statligt stöd.

Karl-Göran Biörsmark och Lola Björkquist (båda fp) anför i motion 1988/89:A455 att boende i skärgården försvåras genom att olika slags service dras in. Det gäller exempelvis postgång, handel, brister i väghållningen, nedläggning av skolor etc. Ofta krävs insatser i form av särskilda stödåtgärder för att motverka denna försämrade service.

I motion A441 av Mona Saint Cyr m.fl. (m) föreslås att en särskild forskningsgrupp tillskapas för forskning och utveckling kring skärgårdsfrågor med syfte att förbättra förhållandena på olika områden. Forskningsgruppen kan knytas till Linköpings universitet.

Sylvia Pettersson m.fl. (s) framhåller i motion A454 vikten av att Nordiska ministerrådets stöd till skärgårdsprojektet bibehålls på lägst nuvarande nivå. Skärgårdsprojektet omfattar Stockholms, Ålands och Åbolands skärgårdar. Målsättningen med skärgårdsprojektet är att diskutera och samverka i frågor som rör den bofasta befolkningens levnadsvillkor m.m.

Utskottets Överväganden

Utskottet vill för sin del betona vikten av att skärgårdarna med sina speciella problem och förutsättningar särskilt uppmärksammas inom glesbygdspolitiken. Som utskottet uttalar i avsnittet Utvecklingsinsatser i glesbygd och på landsbygd krävs en helhetssyn och att myndigheter och organisationer på alla nivåer samarbetar för att glesbygden och landsbygden skall kunna utvecklas ekonomiskt, socialt och kulturellt. Detta gäller naturligtvis också skärgårdarna. Bl.a. bör det ankomma på länsstyrelsen att — vid behov — utarbeta ett särskilt landsbygdsprogram som i förekommande fall också innefattar skärgårdsfrågorna. Som tidigare nämnts i framställningen har vissa län redan gjort detta.

Utskottet vill liksom tidigare år då samordningsfrågorna behandlats av utskottet hänvisa till gällande regelverk som syftar till att samordna de statliga myndigheternas verksamhet bl.a. i skärgården. I samband med genomförandet av en ny regional statlig förvaltning bör möjligheterna till samordning ytterligare kunna förbättras enligt utskottets mening. Vidare vill utskottet framhålla att den nya glesbygdsmyndigheten särskilt bör uppmärksamma skärgårdsområdena inom ramen för sitt ansvarsområde liksom den tidigare glesbygd delegationen gjort.

Den bofasta skärgårdsbefolkningens bostadsmöjligheter har delvis berörts i avsnittet Skattefrågor i ett regionalt perspektiv. Utskottet hänvisar till detta avsnitt. I övrigt vill utskottet peka på att närhet till storstad också kan innebära väsentliga fördelar för skärgårdsbor. Den i motion 1988/89:A455 berörda frågan om möjligheter till service i skärgården kan exempelvis förbättras genom storstadens närhet. När det gäller den påtalade frågan om postgång i skärgården vill utskottet hänvisa till sin behandling av lantbrevbärningen i avsnittet Utvecklingsinsatser i glesbygd och på landsbygd, Sektorsfrågor.

Skärgårdstrafiken och transportstöd i skärgården tas upp i flera motioner. Som redovisats i avsnittet Kommunikations- och transportfrågor har regeringen tillsatt en särskild utredare med uppgift att lämna förslag på hur det regionalpolitiska transportstödet skall utformas i framtiden. I detta sammanhang kan nämnas att riktlinjerna för uppdraget innefattar att det är länsstyrelserna som bör administrera det reformerade transportstödet. Enligt direktiven bör transportstödet fördelas av regeringen till länsstyrelserna utifrån de regionalpolitiska problemens omfattning. Vidare bör det övervägas om stödet till gods-transporter i glesbygd kan integreras i ett reformerat transportstöd. I avvaktan på förslag från utredningen bör enligt propositionen (s. 178) stöd till godstransporter i glesbygd föras in under stöd till företag. Detta innebär att någon koppling till den i motion A442 nämnda treårsgränsen i stödet till samhällelig service inte är aktuell. Yrkandet i denna motion kräver alltså inte någon riksdagens åtgärd. Det av centern föreslagna landsbygdsanslaget har tidigare avstyrkts av utskottet; i konsekvens därmed avisas även yrkandet om stöd till skärgårdstrafiken från detta anslag. Enligt utskottets uppfattning bör det utredningsuppdrag som enligt direktiven skall vara avslutat den 1 september 1990 tillmötesgå de önskemål som framförs i de ovan redovisade motionerna. Med hänvisning till det anförda påkallar motionskraven inte någon riksdagens åtgärd.

Näringsutskottet har yttrat sig över frågan om stöd till projekt med havet som energikälla. Näringsutskottet hänvisar därvid till sitt beslut att föreslå riksdagen att skjuta upp behandlingen av yrkanden som gäller energipolitikens inriktning till riksmötet 1990/91, så att de kan tas upp i anslutning till den aviserade propositionen på detta område. Utskottet har inte någon annan uppfattning än näringsutskottet i fråga om behandlingen av den framtida energipolitiken.

Beträffande yrkandet om forskning och utveckling kring skärgårdsfrågor vill utskottet hänvisa till att denna fråga under våren behandlas av utbildningsutskottet i samband med dess behandling av den tidigare nämnda proposition 90 om forskning. Utskottet anser att frågan bör behandlas i detta sammanhang och avisar här föreliggande motionsyrkande.

Önskemålet om stöd till skärgårdsprojektet anser utskottet vara en fråga för Nordiska rådet, vilket har beslutat om fortsatt stöd till det gränsregionala samarbetet. I detta samarbete ingår även skärgårdssam-

arbetet. Det kan informeras att nordiska ämbetsmannakommittén för regionalpolitik skall redovisa ett program för det framtida gränsregionala samarbetet.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1988/89:A418, 1988/89:A455, A93, A114, A403, A441, A442 och A454 i förekommande fall i aktuella delar.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande målen för regionalpolitiken

att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:A83 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A97 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A106 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A107 yrkande 3 i motsvarande del och 1989/90:A118 yrkande 1 i motsvarande del, godkänner regeringens förslag om målen för regionalpolitiken,

2. beträffande förutsättningarna och riktlinjerna för regionalpolitiken

att riksdagen med avslag på motionerna 1988/89:A422 yrkande 1, 1988/89:A435 yrkandena 1, 4—6, 1988/89:A444, 1988/89:A453 yrkandena 1—3, 1988/89:A454 yrkandena 1 och 2, 1988/89:A462 yrkandena 1 och 2, 1988/89:A469, 1988/89:A482 yrkande 2, 1989/90:A80, 1989/90:A83 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A97 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A106 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A107 yrkandena 3 i motsvarande del och 5, 1989/90:A111 yrkande 1, 1989/90:A118 yrkandena 1 i motsvarande del, 2—5, 30 i motsvarande del och 38, 1989/90:A291 yrkande 3, 1989/90:A420, 1989/90:A430 yrkande 2, 1989/90:A436, 1989/90:A448 samt 1989/90:A451, godkänner regeringens förslag om riktlinjerna för regionalpolitiken,

res. 1 (m)

res. 2 (fp)

res. 3 (c)

res. 4 (vpk)

res. 5 (mp)

Geografiska prioriteringar

3. beträffande geografiska områden för särskilda regionalpolitiska infrastrukturåtgärder

att riksdagen godkänner regeringens förslag,

4. beträffande regionalpolitiska åtgärder i orter och regioner i strukturuomvandling

att riksdagen godkänner regeringens förslag,

5. beträffande avgränsning av glesbygds- och landsbygdsområden

att riksdagen godkänner regeringens förslag,

6. beträffande geografiska prioriteringar

att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motionerna 1988/89:A434, 1988/89:A435 yrkandena 2 och 3, 1988/89:A438 yrkande 2, 1988/89:A457 yrkande 2,

1989/90:A50 yrkande 3, 1989/90:A52 yrkande 4, 1989/90:A68 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A69 yrkande 4 i motsvarande del och yrkande 6, 1989/90:A72 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A73 yrkande 2, 1989/90:A75 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A91, 1989/90:A97 yrkandena 4 i motsvarande del samt 5 och 11, 1989/90:A103 yrkandena 4—6, 1989/90:A107 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A112 yrkandena 1 och 2, 1989/90:A114 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A118 yrkandena 6—11 samt 1989/90:A463,

res. 6 (m)

res. 7 (fp)

res. 8 (c)

res. 9 (vpk)

7. beträffande *allmänna principer för omlokalisering*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A422 yrkande 5, 1988/89:A432, 1988/89:A435 yrkandena 9 och 10, 1988/89:A453 yrkande 5, 1988/89:A460 yrkande 2, 1988/89:A472 yrkandena 3 och 4, 1988/89:A479, 1989/90:A77, 1989/90:A103 yrkande 10, 1989/90:A106 yrkande 33, 1989/90:A111 yrkande 10, 1989/90:A118 yrkandena 17—19, 1989/90:A409, 1989/90:A416 yrkande 1, 1989/90:A422, 1989/90:A427 samt 1989/90:A432 yrkandena 1 och 2,

res. 10 (m)

res. 11 (c)

res. 12 (mp)

Regionalpolitik i andra länder

8. beträffande *regionalpolitik i andra länder*

att riksdagen lägger till handlingarna vad som anförts i propositionen (avsnitt 5),

Organisation

9. beträffande *organisation och administration av regionala utvecklingsinsatser samt kommunal skatteutjämning*

att riksdagen med avslag på motionerna 1988/89:A476, 1989/90:A101 yrkandena 3 och 4, 1989/90:A106 yrkande 5 samt 1989/90:A118 yrkandena 13—16, 26 och 40 lägger till handlingarna vad som anförts i propositionen (avsnitt 6), om organisation och administration av regionala utvecklingsinsatser på central och regional nivå,

res. 13 (c)

Företagsstöd

10. beträffande *utgångspunkter för det regionalpolitiska företagsstödet framtida inriktning*

att riksdagen lägger till handlingarna vad som anförts i propositionen i motsvarande del (avsnitt 7.1),

11. beträffande *införande av riskgarantilån i stället för lokaliseringsbidrag*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A83 yrkande 4,

res. 14 (m)

12. beträffande *kreditgarantier*

att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del
avslår motion 1989/90:A111 yrkande 18 i motsvarande del,
res. 15 (c)

13. beträffande *investeringsbidragen*

att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del
avslår motionerna 1989/90:A39 yrkande 2 och 1989/90:A106
yrkande 3,

res. 16 (mp)

14. beträffande *lokaliseringsbidragets storlek*

att riksdagen med bifall till propositionens i motsvarande del
avslår motionerna 1989/90:A70 yrkande 2, 1989/90:A97 yrkande
6, 1989/90:A108 yrkande 4 samt 1989/90:A111 yrkandena
28–30,

res. 17 (fp) - villk. 7

res. 18 (c) - villk. 8

res. 19 (vpk) - villk. 9

15. beträffande *övriga frågor om lokaliseringsbidraget*

att riksdagen godkänner vad som anförts i propositionen (avsnitt
7.2.1.2) om regionalpolitiskt stöd i samband med investeringar i
byggnader, maskiner m.m. i den mån frågan inte behandlats i
föregående moment,

16. beträffande *utvecklingsbidragets konstruktion*

att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del
avslår motion 1989/90:A83 yrkande 5,

res. 20 (m)

17. beträffande *bibehållet offerstöd*

att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del
avslår motionerna 1989/90:A111 yrkande 21 och 1989/90:A118
yrkande 35,

res. 21 (c) - villk. 8

18. beträffande *övriga frågor om utvecklingsbidraget*

att riksdagen godkänner vad som anförts i propositionen (avsnitt
7.2.1.3) om regionalpolitiskt företagsstöd till immateriella inves-
teringar m.m. i den mån frågan inte behandlats i föregående
moment,

19. beträffande *sysselsättningsbidragets belopp och geografiska
avgränsning*

att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del
avslår motionerna 1989/90:A59 yrkande 2, 1989/90:A83 yrkande
6 och 1989/90:A111 yrkandena 24 och 25,

res. 22 (m)

res. 23 (c) villk. 8

20. beträffande *sysselsättningsbidrag till turismnäringen*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A53 yrkande 9, 1989/90:
A78 yrkande 5 och 1989/90:A112 yrkande 5,

21. beträffande *övriga frågor om sysselsättningsbidraget*

att riksdagen godkänner vad som anförts i propositionen (avsnitt
7.2.1.4) om sysselsättningsbidrag i den mån frågan inte behand-
lats i föregående moment,

22. beträffande *länsstyrelsernas beslutsrätt och överklagande av beslut av SIND*

att riksdagen med avslag på motionerna 1989/90:A97 yrkande 7 och 1989/90:A111 yrkande 16 godkänner vad som anförts i propositionen (avsnitt 7.2.1.5) om länsstyrelsernas beslutanderätt i ärenden om lokaliseringsbidrag och avskaffande av rätten att överklaga beslut av statens industriverk,

res. 24 (fp)

res. 25 (c)

23. beträffande *utvärdering av länsstyrelsernas stödverksamhet*
att riksdagen avslår motion 1989/90:A97 yrkande 2,

24. beträffande *handläggningsordning m.m. för regionalpolitiskt stöd*

att riksdagen lägger till handlingarna vad som anförts i propositionen (avsnitt 7.2.1.5),

25. beträffande *nedsättning av socialavgifter som regionalpolitiskt styrmedel*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A106 yrkandena 28—31, 1989/90:A107 yrkande 6 i motsvarande del och 1988/89:N453 yrkande 3,

res. 26 (vpk)

res. 27 (mp)

26. beträffande *geografisk avgränsning av nedsättningen av sociala avgifter*

att riksdagen med avslag på motionerna 1989/90:A34, 1989/90:A71 yrkande 2, 1989/90:A97 yrkande 9 i motsvarande del och 1989/90:A111 yrkande 31 antar 1, 5 och 6 §§ i det till proposition 76 fogade förslaget till lag om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift,

res. 28 (fp)

res. 29 (c) - villk. 8

27. beträffande *branschmässig avgränsning av avgiftsnedsättningen*

att riksdagen med avslag på motionerna 1989/90:A54 yrkande 1, 1989/90:A68 yrkande 4, 1989/90:A71 yrkande 1, 1989/90:A83 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 9 i motsvarande del, 1989/90:A111 yrkande 32, 1989/90:A423 yrkande 1 och 1989/90:A425 antar 2 § i det till propositionen fogade förslaget till lag om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift,

res. 30 (m, fp)

res. 31 (c)

28. beträffande *lagförslagen i återstående delar*

att riksdagen antar de till propositionen fogade lagförslagen i den mån frågan inte behandlats i föregående moment,

res. 32 (fp) - villk. 28

res. 33 (c) - villk. 29

29. beträffande *nedsatta socialavgifter i övrigt*

att riksdagen godkänner vad som anförts i propositionen (avsnitt 7.2.2) om nedsatta socialavgifter i den mån frågan inte behandlats i föregående moment,

30. beträffande *riskkapitalbolag*

att riksdagen lägger till handlingarna vad som anförs i propositionen (avsnitt 7.3) om riskkapitalbolagens roll inom regionalpolitiken,

31. beträffande *industricentra*

att riksdagen godkänner vad som anförts i propositionen (avsnitt 7.4) om avvecklingen av Stiftelsen Industricentra och användningen av de medel som kan tillföras staten i samband därmed,

32. beträffande *åtgärder för att främja kvinnors företagande*

att riksdagen med avslag på motionerna 1988/89:A435 yrkande 7, 1989/90:A56, 1989/90:A78 yrkande 3, 1989/90:A103 yrkande 13, 1989/90:A118 yrkande 36, och 1989/90:A410 lägger till handlingarna vad som anförts i propositionen i motsvarande del,

res. 34 (c)

33. beträffande *lokaliseringssamrådet*

att riksdagen lägger till handlingarna vad som anförts i propositionen (avsnitt 7.6),

34. beträffande *företagsstödet och internationella regler*

att riksdagen med avslag på motionerna 1988/89:A461 yrkande 5, 1989/90:A107 yrkande 11, 1989/90:A118 yrkande 29 och 1989/90:A430 yrkande 3 lägger till handlingarna vad som anförts i propositionen (avsnitt 7.7) om de regionalpolitiska åtgärdernas överensstämmelse med internationella överenskommelser m.m.,

res. 35 (c)

res. 36 (vpk)

35. beträffande *komplettering av stödpolitiken med individinriktade åtgärder*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A68 yrkande 1, 1989/90:A103 yrkande 15 och 1989/90:A118 yrkande 28,

res. 37 (c)

36. beträffande *avskrivning av studielån*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A106 yrkande 32 och 1989/90:A111 yrkande 35,

res. 38 (c, mp)

37. beträffande *påbyggnadsutbildning för nyföretagare*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A433,

Sektorer

38. beträffande *allmänna utgångspunkter för sektorernas betydelse*

att riksdagen med avslag på motionerna 1989/90:A106 yrkande 2 samt 1989/90:A118 yrkandena 30 i motsvarande del och 39 lägger till handlingarna vad som anförts i propositionen (avsnitt 8) om olika samhälls- och politikområdets betydelse för den regionala utvecklingen,

res. 39 (c)

res. 40 (mp)

39. beträffande *småföretagsamhetens betydelse*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A118 yrkande 31,

res. 41 (m, fp) - motiiv.

40. beträffande *vissa näringspolitiska frågor*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A107 yrkandena 4, 12, 18 och 19 i motsvarande del samt 1989/90:A110 yrkandena 1 och 12,

res. 43 (vpk)

41. beträffande *försöksverksamhet med framtidsverkstäder*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A62,

42. beträffande *energipolitikens inriktning*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A41 yrkande 3, 1989/90:A107 yrkandena 15, 21, 22 och 29 samt 1989/90:A111 yrkandena 11 och 12,

res. 44 (m) - motiv.

res. 45 (c, vpk)

43. beträffande *den elintensiva industrin*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A69 yrkande 2,

44. beträffande *regionala drivmedelsskatter*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A106 yrkande 27 och 1989/90:A426,

res. 46 (c, mp)

45. beträffande *åtgärder till förmån för vattenkraftproducerande regioner*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A57 i motsvarande del, 1989/90:A68 yrkande 3, 1989/90:A106 yrkande 25, 1989/90:A107 yrkande 23, 1989/90:A108 yrkande 2, 1989/90:A118 yrkande 42, 1989/90:N438 och 1989/90:N439,

res. 47 (c, vpk, mp)

46. beträffande *jordbrukets utveckling*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A41 yrkande 5, 1989/90:A53 yrkande 6 och 1989/90:A106 yrkande 18,

47. beträffande *rådgivningsverksamheten inom jordbruket och skogsbruket*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A64 yrkande 6,

48. beträffande *åtgärder för fisket*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A94 yrkande 6 samt 1989/90:A106 yrkandena 19 och 20,

49. beträffande *fiskevårdsanläggning i Gullspångs kommun*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A55 yrkande 1,

50. beträffande *motorsportgymnasium och utveckling av gymnasieutbildning i Östergötland*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A64 yrkandena 5 och 9,

51. beträffande *resurser för vuxenutbildning*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A103 yrkande 12 och 1989/90:A107 yrkande 25 i motsvarande del,

res. 48 (vpk)

52. beträffande *vuxenutbildning och studiecirklar i glesbygd*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A53 yrkande 8, 1989/90:A106 yrkande 22, 1989/90:A111 yrkande 6 och 1989/90:A112 yrkande 4,

res. 49 (c, mp)

53. beträffande *kantorsutbildning vid Vadstena folkhögskola*
att riksdagen avslår motion 1989/90:A64 yrkande 4,

54. beträffande *krav på högskoleutbildning med hänsyn till regionala aspekter*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A83 yrkande 7, 1989/90:A111 yrkande 2 samt 1989/90:A118 yrkandena 32, 33 i motsvarande del och 34 i motsvarande del,

res. 50 (m)

res. 51 (c)

55. beträffande *distansundervisning*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A31, 1989/90:A46, 1989/90:A76, 1989/90:A83 yrkandena 8 och 9, 1989/90:A107 yrkande 26 i motsvarande del, 1989/90:A111 yrkandena 4 och 5 samt 1989/90:A113,

res. 52 (m, fp, c, mp)

56. beträffande *högskoleutbildning vid olika orter*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A51 yrkandena 2 och 3, 1989/90:A53 yrkande 7, 1989/90:A64 yrkandena 2 och 3, 1989/90:A92 yrkande 4, 1989/90:A115 och 1989/90:A443 yrkande 6,

57. beträffande *samverkansfrågor*

att riksdagen avslår motion A95 yrkande 1,

58. beträffande *riktlinjer för forskning vid mindre högskolor*

att riksdagen med avslag på motionerna 1989/90:A83 yrkande 10 och 1989/90:A97 yrkande 10 godkänner vad som i propositionen (avsnitt 8.7.1), förordats i fråga om forskning vid mindre högskolor,

res. 53 (m)

res. 54 (fp)

59. beträffande *forskning vid viss region eller högskoleenhet*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A45 yrkande 2, 1989/90:A51 yrkande 1, 1989/90:A63, 1989/90:A74 yrkande 2, 1989/90:A85, 1989/90:A95 yrkande 2, 1989/90:A112 yrkande 3 och 1989/90:A117 yrkande 3,

60. beträffande *kollektiva forskningsinstitut*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A111 yrkande 3,

res. 55 (c)

61. beträffande *medflytandebidraget*

att riksdagen godkänner vad i propositionen (avsnitt 8.8), förordats om bidrag till medflyttande familjemedlem,

62. beträffande *höjning av bidragsprocenten*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A283 yrkande 9,

res. 56 (c)

63. beträffande *kultursektorn och länsanslagen*

att riksdagen med avslag på motionerna 1989/90:A53 yrkande 10 och 1989/90:A112 yrkande 6 godkänner vad i propositionen (avsnitt 8.9), förordats om länsstyrelsens möjlighet att finansiera kultursatsningar,

64. beträffande *organisationen av centrubildningarna på kulturområdet*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A111 yrkande 14,

65. beträffande *regionalpolitiskt stöd till etablering av bokhandlare resp. till kulturarbetare*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A111 yrkande 15,

66. beträffande *kommunikationerna och motverkande av en bilkrävande infrastruktur*

att riksdagen avslår motion 1989:A107 yrkandena 27 och 28,

67. beträffande *utredning om reglerna för transportstöd m.m.*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A61 yrkande 2 och 1989/90:A111 yrkande 34,

res. 57 (c)

res. 58 (vpk)

68. beträffande *investeringar i vägnätet m.m.*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A52 yrkande 5, 1989/90:A53 yrkande 3 och 1989/90:A111 yrkande 8,

69. beträffande *centrum för trafikfrågor i Borlänge/Falun*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A78 yrkande 4,

70. beträffande *en radikalare miljöpolitik på den kommunala och regionala nivån*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A106 yrkande 21,

res. 59 (mp)

71. beträffande *skärgårdens roll i försvaret*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A93 yrkande 5,

72. beträffande *skautefrågor i ett regionalt perspektiv*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A53 yrkandena 4 och 5, 1989/90:A79, 1989/90:A93 yrkande 4, 1989/90:A106 yrkande 9, 1989/90:A107 yrkandena 30—32 samt 1989/90:A111 yrkandena 36 och 37,

73. beträffande *könskvoteringsregeln*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A107 yrkande 33 och 1989/90:A118 yrkande 37,

74. beträffande *sextimmarsdag inom vård och omsorg i stödområde 1 m.m.*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A107 yrkandena 34 i motsvarande del och 35, och 1989/90:A108 yrkande 3,

75. beträffande *regionalpolitiskt stöd till särskilda satsningar på kvinnorna*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A460 yrkandena 1, 3 och 4, 1989/90:A66 samt 1989/90:A96 yrkande 1,

Infrastrukturstöd

76. beträffande *medel för särskilda infrastrukturåtgärder*

att riksdagen med avslag på motionerna 1989/90:A83 yrkande 17 i motsvarande del och 1989/90:A106 yrkande 24 godkänner vad som i propositionen (avsnitt 9) förordats om regionalpolitiska medel till infrastrukturåtgärder,

res. 60 (m)

res. 61 (mp)

77. beträffande *insatser för att stärka infrastrukturen*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A457 yrkande 3 och
1989/90:A50 yrkande 1,

Utvecklingsinsatser i glesbygd och på landsbygd

78. beträffande *program för landsbygdens utveckling*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A107 yrkande 24 i
motsvarande del, 1989/90:A114 yrkandena 1 och 9 i motsvarande
del, 1989/90:A412 yrkande 1 samt 1989/90:Jo68 yrkande 34 i
motsvarande del och 1989/90:Jo270 yrkande 18 i motsvarande
del,

res. 62 (c)

res. 63 (vpk)

79. beträffande *förslag från landsbygdsriksdagarna m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A81 och 1989/90:A114
yrkande 3,

res. 64 (c)

80. beträffande *uppföljning av landsbygdskampanjen*
att riksdagen avslår motion 1989/90:A404,

81. beträffande *regionala landsbygdsprogram*
att riksdagen avslår motion 1989/90:A106 yrkande 4,

82. beträffande *utvärdering av skattereformens effekter m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A106 yrkande 6 och
1989/90:A412 yrkande 3,

res. 65 (c)

res. 66 (mp)

83. beträffande *stöd till IKS-verksamheten*
att riksdagen med avslag på motionerna 1989/90:A43 yrkande 1,
1989/90:A70 yrkande 1, 1989/90:A72 yrkande 2 i motsvarande
del, 1989/90:A97 yrkande 8 i motsvarande del, 1989/90:A107
yrkande 7, 1989/90:A108 yrkande 5, 1989/90:A110 yrkande 7
och 1989/90:A111 yrkande 23 i motsvarande del godkänner
regeringens förslag om IKS-verksamheten,

res. 67 (fp, c, vpk)

84. beträffande *IKS-stödets inriktning på äldre arbetskraft m.m.*
att riksdagen avslår motion 1989/90:A111 yrkande 23 i motva-
rande del,

res. 68 (c) - villk. 67

85. beträffande *stöd till samhällelig service*
att riksdagen med avslag på motionerna 1989/90:A72 yrkande 2 i
motsvarande del och 1989/90:A97 yrkande 8 i motsvarande del
godkänner regeringens förslag om samhällelig service,

res. 69 (fp)

86. beträffande *investeringar i samlingslokaler*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A107 yrkande 38 och
1989/90:A114 yrkande 6,

res. 70 (c)

res. 71 (vpk)

87. beträffande *den kooperativa företagsformen m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A60, 1989/90:A106 yr-
kande 7 och 1989/90:A455,

88. beträffande *glesbygdsskuld till immateriella investeringar*
att riksdagen godkänner regeringens förslag,

89. beträffande *högsta belopp för skuld till företag i glesbygd*
att riksdagen med avslag på motion 1989/90:A111 yrkande 22
godkänner regeringens förslag om högsta beloppsgränser för skuld
till företag i glesbygd,

res. 73 (c)

90. beträffande *högsta belopp för skuld till kommersiell service*
att riksdagen med avslag på motion 1989/90:A107 yrkande 9
godkänner regeringens förslag om högsta beloppsgränser för servi-
cebidrag till kommersiell service,

res. 74 (vpk)

91. beträffande *glesbygdsskuldens utformning*
att riksdagen godkänner regeringens förslag, i den mån det inte
har behandlats i det föregående,

92. beträffande *folkhögskolornas betydelse för landsbygden*
att riksdagen avslår motion 1989/90:A114 yrkande 5,

res. 75 (c).

93. beträffande *vissa samhällssektors betydelse för glesbygden
och landsbygden*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A107 yrkandena 36, 37, 39 i
motsvarande del, 40 och 41,

94. beträffande *flexibla regelsystem för byggnadslov*
att riksdagen avslår motion 1989/90:A106 yrkande 8,

95. beträffande *indragningar av statlig service*
att riksdagen med avslag på motion 1988/89:A470 godkänner
regeringens förslag om rätt för länsstyrelsen att ta upp överlägg-
ningar om alternativa lösningar inför indragningar av statlig
service,

96. beträffande *alternativ till utlokalisering av glesbygdsskuld-
legationen*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A118 yrkande 20,

res. 76 (c)

97. beträffande *inrättandet av en myndighet för glesbygdsspår
med placering i Östersund*

att riksdagen med avslag på motionerna 1989/90:A78 yrkandena
6 och 7, 1989/90:A83 yrkande 12, 1989/90:A97 yrkande 3,
1989/90:A106 yrkandena 11 och 12 samt 1989/90:A118 yrkande-
na 21 och 22 godkänner regeringens förslag om inrättandet av
en myndighet för glesbygdsspår,

res. 77 (m, fp, mp)

98. beträffande *inrättande av ett lokalkontor under glesbygdsskuld-
legationen i Östersund*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A106 yrkande 13,

99. beträffande *Folkhälserådets framtida verksamhet*
att riksdagen avslår motion 1989/90:A114 yrkande 7 i motsva-
rande del,

100. beträffande *riksdagens revisorers förslag*
att riksdagen med avslag på motion 1988/89:A15 lägger till
handlingarna riksdagens revisorers förslag 1988/89:26,
res. 78 (m, fp, c) - villk. 77
res. 79 (mp) - villk. 77

101. beträffande *konsultstöd till bygdekommittéer*
att riksdagen avslår motion 1989/90:A114 yrkande 8,
res. 80 (c) - villk. 62

102. beträffande *ALA-gruppens verksamhet m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A98 samt 1989/90:A106
yrkande 15 i motsvarande del,

103. beträffande *småskalig livsmedelsproduktion*
att riksdagen avslår motion 1989/90:A106 yrkande 16,

104. beträffande *särskilda åtgärder för glesbygden*
att riksdagen avslår motion 1989/90:A43 yrkande 2,

Regionalpolitisk forskning

105. beträffande *regionalpolitisk forskning*
att riksdagen lägger till handlingarna vad som anförts om vissa
frågor om inriktningen av den regionalpolitiska forskningen
m.m. (avsnitt 13),

106. beträffande *landsbygdens forskningsråd*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A30, 1989/90:A118 yr-
kande 24 och 1989/90:A412 yrkande 2,
res. 81 (c)

107. beträffande *lokal och regional forskning för främjande av
lokal och regional utveckling*
att riksdagen avslår motion 1989/90:A27,
res. 82 (mp)

Särskilda insatser i Jämtlands län

108. beträffande *särskilda regionalpolitiska insatser i Jämtlands
län*
att riksdagen med avslag på motion 1989/90:A83 yrkande 11 i
motsvarande del godkänner regeringens förslag om särskilda
regionalpolitiska insatser i Jämtlands län,
res. 83 (m)

Anslagsfrågor

109. beträffande *medelsanvisning till lokaliseringsbidrag m.m.*
att riksdagen med bifall till proposition 76 i motsvarande del
samt med avslag på motionerna 1989/90:A83 yrkandena 13 och
19, 1989/90:A97 yrkande 12, 1989/90:A107 yrkande 19 i motsva-
rande del, 1989/90:A111 yrkandena 17 och 18 i motsvarande
delar och 20 till *Lokaliseringsbidrag m.m.* för budgetåret 1990/91
under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på
350 000 000 kr.,

res. 84 (m) - villk. 14
res. 85 (fp) - villk. 24
res. 86 (c) - villk. 15 och 25
res. 87 (vpk) - villk. 10

110. beträffande *medelsanvisning till regionala utvecklingsinsatser*

att riksdagen med anledning av dels propositionerna 76 och 146 i motsvarande delar, dels motionerna 1989/90:A41 yrkande 4, 1989/90:A92 yrkandena 2 och 3, 1989/90:A97 yrkande 13, 1989/90:A106 yrkande 23, 1989/90:A107 yrkandena 1, 8 och 10, 1989/90:A109, 1989/90:A111 yrkandena 17 i motsvarande del och 19, dels motionerna 1989/90:Jo62 yrkande 3, 1989/90:Jo73 yrkande 3, 1989/90:Jo77 yrkande 31, 1989/89:Jo84 yrkande 3, 1989/90:Jo89 yrkande 4, 1989/90:Jo94 yrkande 4 och 1989/90:Jo97 yrkande 4 till *Regionala utvecklingsinsatser* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 1 050 000 000 kr.,

res. 88 (s)

111. beträffande *anslag till landsbygdsutveckling*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A107 yrkande 24 i motsvarande del, 1989/90:A114 yrkande 9 i motsvarande del, 1989/90:Jo68 yrkande 34 i motsvarande del och 1989/90:Jo270 yrkande 18 i motsvarande del,

res. 89 (c)

res. 90 (vpk)

112. beträffande *flexibla användning av anslagsmedlen*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A47 yrkande 2 och 1989/90:A423 yrkande 4,

113. beträffande *anslagsmedel till insatser för kvinnor*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A96 yrkande 2 och 1989/90:A817 yrkande 4,

114. beträffande *ökat länsanslag till Östergötlands län*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A39 yrkande 1, 1989/90:A102 och 1989/90:A437,

res. 91 (s) - villk. 88, motiv.

115. beträffande *ökat länsanslag till Jönköpings län*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A74 yrkande 1 och 1989/90:A446,

res. 91 (s) - villk. 88, motiv.

116. beträffande *ökat länsanslag till Kronobergs län*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A41 yrkande 2, 1989/90:A413 och 1989/90:A458 yrkande 1,

res. 91 (s) - villk. 88, motiv.

117. beträffande *ökat länsanslag till Gotlands län*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A58 yrkande 2,

res. 91 (s) - villk. 88, motiv.

118. beträffande *ökat länsanslag till Kristianstads län*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A52 yrkande 2,

res. 91 (s) - villk. 88, motiv.

119. beträffande *ökat länsanslag till Hallands län*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A462 yrkande 2,

res. 91 (s) - villk. 88, motiv.

120. beträffande *ökat länsanslag till Värmlands län*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A53 yrkande 2,

res. 91 (s) - villk. 88, motiv.

121. beträffande *ökat länsanslag till Gävleborgs län*
att riksdagen avslår motion 1989/90:A84 yrkande 3,

res. 91 (s) - villk. 88, motiv.

122. beträffande *ökat länsanslag till Jämtlands län*
att riksdagen avslår motion 1989/90:A439.

123. beträffande *särskilt anslag till Värmlands län*
att riksdagen avslår motion 1989/90:A104,

124. beträffande *medelsanvisning till kreditgarantier till glesbygd*
företag m.m.

att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del
dels medger att statlig kreditgaranti för lån till företag i glesbyg-
der och för lån till kommersiell service får beviljas i en sådan
omfattning att det sammanlagda beloppet för utestående garan-
tier som beslutats efter den 1 juli 1985 uppgår till högst
190 000 000 kr.,

dels till *Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till*
företag i glesbygder m.m. för budgetåret 1990/91 under tolfte
huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag på 1 000 kr.,

125. beträffande *medelsanvisning till nedsatta socialavgifter*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del
samt med avslag på motionerna 1989/90:A83 yrkande 15,
1989/90:A97 yrkande 14, 1989/90:A107 yrkande 6 i motsvarande
del och 1989/90:A111 yrkande 33, till *Ersättning för nedsättning*
av socialavgifter för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln
anvisar ett förslagsanslag på 350 000 000 kr.,

res. 92 (m) - villk. 30

res. 93 (fp) - villk. 28 och 30

res. 94 (c) - villk. 29 och 31

res. 95 (vpk) - villk. 26

126. beträffande *medelsanvisning till sysselsättningsbidrag*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del
samt med avslag på motionerna 1989/90:A83 yrkande 16 och
1989/90:A111 yrkande 26 till *Sysselsättningsbidrag* för budgetåret
1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag på
250 000 000 kr.,

res. 96 (m) - villk. 22

res. 97 (c) - villk. 23

127. beträffande *medelsanvisning till infrastrukturåtgärder*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del
samt med avslag på motionerna 1989/90:A83 yrkande 17 i mot-
svarande del och 1989/90:A107 yrkandena 25 och 39 i motsva-
rande delar till *Särskilda regionalpolitiska infrastrukturåtgärder*
m.m. för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett
reservationsanslag av 330 000 000 kr.,

res. 98 (m) - villk. 60

res. 99 (vpk) - villk. 48 och 71

128. beträffande *medelsanvisning till glesbygdsdelegationen*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del
samt med avslag på motionerna 1989/90:A83 yrkande 18,
1989/90:A97 yrkande 15, 1989/90:A106 yrkandena 14 och 15 i

motsvarande del, 1989/90:A114 yrkande 7 i motsvarande del och 1989/90:A118 yrkande 23 till *Glesbygdsdelegationen* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 15 000 000 kr.,

res. 100 (m) - villk. 77

res. 101 (fp) - villk. 77

res. 102 (c) - villk. 76

res. 103 (mp) - villk. 77

129. beträffande *medelsanvisning till ERU*

att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1989/90:A118 yrkande 25 till *Expertgruppen för forskning om regional utveckling (ERU)* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 6 000 000 kr.,

res. 104 (c) - villk. 81

130. beträffande *medelsanvisning till Västnordenfonden*

att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Kapitaltillskott till en utvecklingsfond för Västnorden* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 3 000 000 kr.,

131. beträffande *medelsanvisning till särskilda insatser i Jämtlands län*

att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1989/90:A83 yrkande 11 i motsvarande del till *Särskilda regionalpolitiska insatser i Jämtlands län* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 46 000 000 kr.,

res. 105 (m) - villk. 83

132. beträffande *anslag till högskolor*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A118 yrkandena 33 och 34 i motsvarande delar,

res. 106 (c) - villk. 51

133. beträffande *anslag till distansundervisning*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A107 yrkande 26 i motsvarande del,

res. 107 (vpk)

134. beträffande *anslag till kompetensutveckling, m.m.*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A111 yrkandena 27 och 38,

res. 108 (c)

135. beträffande *anslag till kostnader för sex timmars arbetsdag i stödområde 1 inom vård och omsorg*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A107 yrkande 34 i motsvarande del,

res. 109 (vpk)

Regionalpolitiska utvecklingsfrågor i länen

136. beträffande *åtgärdsprogram i Stockholms län*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A408 yrkandena 1 och 2, 1988/89:A438 yrkandena 1, 3 och 4, 1988/89:A483 yrkandena 1, 2 och 3, 1989/90:A101 yrkande 2, 1989/90:A297 yrkandena 1 och 2 samt 1989/90:A460 yrkandena 1—3,

137. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Tierps och Östhammars kommuner*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del,

res. 110 (c)

138. beträffande permanent *inplacering av Älvkarleby kommun*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A487 och 1989/90:A75 yrkande 1 i motsvarande del,

139. beträffande *tillfällig inplacering i stödområde av Nordupplands kommuner*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A35,

140. beträffande *åtgärdsprogram i Södermanlands län*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A413, 1988/89:A427, 1989/90:A401 och 1989/90:A408,

141. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Ydre, Kinda och Valdemarsviks kommuner*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del,

res. 111 (c)

142. beträffande *åtgärdsprogram i Östergötlands län*

att riksdagen avslår motion 1988/89:A465 yrkande 3,

143. beträffande *åtgärdsprogram i Jönköpings län*

att riksdagen avslår motion 1988/89:A471 yrkandena 2 och 3,

144. beträffande *omlokalisering till Jönköpings län*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A416 yrkande 2,

145. beträffande *åtgärdsprogram i sydöstra Sverige*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A107 yrkandena 13, 14 och 17,

146. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Uppvidinge, Lessebo och Tingsryds kommuner*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del,

res. 112 (c)

147. beträffande *åtgärdsprogram i Kronobergs län*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A41 yrkande 1, 1989/90:A50 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A440 och 1989/90:A458 yrkande 2,

148. beträffande *omlokalisering till Växjö kommun*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A405,

149. beträffande permanent *inplacering i stödområde av delar av Kalmar län*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A103 yrkande 7 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del,

res. 113 (c)

150. beträffande *tillfällig inplacering i stödområde av norra Kalmar län*

att riksdagen avslår motion 1988/89:A402,

151. beträffande *åtgärdsprogram i Kalmar län*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Sk331 i motsvarande del, 1988/89:A411 i motsvarande del, 1988/89:A412 yrkandena 1 och 2 i motsvarande delar, 1988/89:A485 yrkandena 1, 2, 3, 5 och 6, 1989/90:A50 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A99 i motsvarande del samt 1989/90:A103 yrkandena 1, 2, 3, 8, 9 och 14,

152. beträffande *omlokalisering till Kalmar län*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A401, 1988/89:A403 yrkandena 1 och 2, 1988/89:A442, 1989/90:A103 yrkande 11, 1989/90:A402 yrkandena 1 och 2, 1989/90:A406 samt 1989/90:A434,

153. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Gotland*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motionerna 1989/90:A58 yrkande 1, 1989/90:A68 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A69 yrkande 4 i motsvarande del, 1989/90:A72 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A75 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A97 yrkande 4 i motsvarande del, 1989/90:A99 i motsvarande del, 1989/90:A107 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A117 yrkande 2 i motsvarande del och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del,

res. 114 (fp) - villk. 7

res. 115 (c)

res. 116 (vpk)

154. beträffande *åtgärdsprogram och omlokalisering till Gotland*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A99 i motsvarande del och 1989/90:A418,

155. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Blekinge län*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande delar,

res. 117 (c)

156. beträffande *åtgärdsprogram i Blekinge län*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Sk331, 1988/89:A411, 1988/89:A412 yrkandena 1 och 2 och 1989/90:A50 yrkande 2, alla i motsvarande delar, och 1989/90:A117 yrkande 1,

157. beträffande *åtgärdsprogram i Skånelänen*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A440 yrkandena 1 och 2, 1988/89:A441 yrkandena 1 och 2, 1989/90:A52 yrkande 1, 1989/90:A414, 1989/90:A419 yrkandena 1 och 2, 1989/90:A444 yrkandena 1 och 2 samt 1989/90:A461,

158. beträffande *åtgärdsprogram i Hallands län*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A462 yrkande 1,

159. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Bengtsfors, Dals-Eds och Åmåls kommuner*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A45 yrkande 1 och 1989/90:A59 yrkande

1, 1989/90:A68 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A69 yrkande 4 i motsvarande del, 1989/90:A72 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A75 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A89, 1989/90:A97 yrkande 4 i motsvarande del, 1989/90:A107 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A117 yrkande 2 i motsvarande del och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del beslutar om inplacering av kommunerna i stödområde 2,

160. beträffande *omlokalisering till Sjuhäradsbygden*
att riksdagen avslår motion 1989/90:A443 yrkande 4,

161. beträffande *åtgärdsprogram i Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A433, 1988/89:A466, 1989/90:A417, 1989/90:A431 yrkandena 1 och 2, 1989/90:A443 yrkandena 1—3 och 5,

162. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Gullspångs, Töreboda och Karlsborgs kommuner*
att riksdagen avslår motion 1988/89:A472 yrkande 1,

163. beträffande *åtgärdsprogram i Skaraborgs län*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A472 yrkande 2 och 1989/90:A55 yrkande 2,

164. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Sunne, Säffle och Årjängs kommuner*
att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A32, 1989/90:A53 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A68 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A69 yrkande 4 i motsvarande del, 1989/90:A72 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A75 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A82 yrkande 2 samt 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar, beslutar om inplacering av kommunerna i stödområde 2,

165. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Kristinehamns kommun*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A36, 1989/90:A53 yrkande 1 i motsvarande del och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del,

res. 118 (c)

res. 119 (vpk)

166. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Storfors kommun*
att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2 och 1989/90:A117 yrkande 2, alla i motsvarande delar,

res. 120 (fp) - villk. 7

res. 121 (vpk)

167. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av del av Torsby kommun*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motion 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del,
res. 122 (c)

168. beträffande *tillfällig inplacering i stödområde av Kristinehamns kommun*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A42 i motsvarande del, 1989/90:A73 yrkande 1 i motsvarande del och 1989/90:A82 yrkande 1,

169. beträffande *tillfällig inplacering i stödområde av Storfors kommun*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A42 och 1989/90:A73 yrkande 1 i motsvarande delar,

170. beträffande *tillfällig inplacering i stödområde av Sunne, Säfte och Årjängs kommuner*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A42 i motsvarande del,

171. beträffande *tillfällig inplacering i stödområde av Degerfors och Karlskoga kommuner*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A73 yrkande 1 i motsvarande del,

172. beträffande *åtgärdsprogram i Värmlands län*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A425, 1988/89:A436 yrkande 1, 1988/89:A475, 1989/90:A421 och 1989/90:A459,

173. beträffande *omlokalisering till Värmlands län*

att riksdagen avslår motion 1988/89:A436 yrkande 3,

174. beträffande *åtgärdsprogram i Bergslagen*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A474, 1989/90:A84 yrkande 1 och 1989/90:A435,

175. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Lindesbergs kommun (Guldsmidshyttan och Ramsberg)*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motionerna 1989/90:A38 i motsvarande del, 1989/90:A68 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A69 yrkande 4 i motsvarande del, 1989/90:A72 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A75 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A97 yrkande 4 i motsvarande del, 1989/90:A100 samt 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar,

res. 123 (fp) - villk. 7

res. 124 (c)

res. 125 (vpk)

176. beträffande permanent *inplacering i stödområde av övriga delar av Lindesbergs kommun*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A38 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande delar,

res. 126 (c)

177. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Degerfors, Karlskoga och Nora kommuner*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del,

178. beträffande *åtgärdsprogram i Örebro län*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A419 yrkandena 1, 2 och 3, 1988/89:A430 yrkandena 1 och 2 samt 1989/90:A457,

179. beträffande *omlokalisering till Örebro län*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A411 och 1989/90:A424,

res. 128 (vpk)

180. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Hallsthammars kommun*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A44, 1989/90:A87 yrkande 3, 1989/90:A105 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del,

res. 129 (c)

181. beträffande *åtgärdsprogram i Västmanlands län*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A415 yrkande 1, 1988/89:A431, 1988/89:A451, 1988/89:A461 yrkandena 1—4 och 1989/90:A438,

182. beträffande *omlokalisering till Västmanlands län*

att riksdagen avslår motion 1988/89:A415 yrkande 2,

183. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Hedemora kommun*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A48, 1989/90:A78 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A107 yrkande 2 i motsvarande del och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del,

res. 130 (c)

res. 131 (vpk)

184. beträffande permanent *inplacering i stödområde av del av Rättviks kommun*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A33, 1989/90:A78 yrkande 1 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar,

res. 132 (c)

185. beträffande permanent *inplacering i högsia stödområde av Malungs, del av Mora, Vansbro och Älvdalens kommuner*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A33 i motsvarande del,

186. beträffande *åtgärdsprogram i Kopparbergs län*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A250,

187. beträffande *omlokalisering till Kopparbergs län*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A78 yrkande 2,

188. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Nordanstigs och Söderhamns kommuner*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motionerna 1989/90:A68 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A69 yrkande 4 i motsvarande del, 1989/90:A72 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A75 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A92 yrkande 5 samt 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A116 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar,

res. 133 (fp) - villk. 7

res. 134 (c)

res. 135 (vpk)

189. beträffande permanent *inplacering i stödområde av del av Hudiksvalls kommun*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A116 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar,

res. 136 (fp) - villk. 7

res. 137 (c)

res. 138 (vpk)

190. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Ockelbo kommun*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A84 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A116 yrkande 2 i motsvarande del och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del,

res. 139 (c)

191. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Sandvikens kommun*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A116 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande delar,

res. 140 (c)

192. beträffande *inplacering i stödområde av Bollnäs kommun*
att riksdagen avslår motion 1989/90:A84 yrkande 2 i motsvarande del,

193. beträffande *åtgärdsprogram i Gävleborgs län*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A428, 1988/89:A448, 1988/89:A473 yrkandena 1 och 2, 1989/90:A37, 1989/90:A92 yrkande 1, 1989/90:A449 och 1989/90:A450,

194. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Ånge kommun*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motion 1989/90:A69 yrkande 5 i motsvarande del,

195. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Örnsköldsviks kommun (Solbergs kyrkobokföringsdistrikt)*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motion 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del,

res. 141 (c)

196. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Sollefteå kommun (Ramsele och Junsele församlingar)*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motionerna 1989/90:A88 yrkande 1 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del,

res. 142 (c)

197. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Sollefteå kommun (Edsele och Ådalslidens församlingar)*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motion 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del,

res. 143 (c)

198. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Kramfors och Örnsköldsviks kommun (utom Anundsjö, Björna, Skorpéd och Trehörningsjö)*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar,
res. 144 (fp) - villk. 7
res. 145 (c)
res. 146 (vpk)

199. beträffande *inplacering i tillfälligt stödområde av Härnösands kommun*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A69 yrkande 5 i motsvarande del,

200. beträffande *insatser för Ramsele och Junsele*

att riksdagen ger regeringen till känna vad utskottet anför,

201. beträffande *åtgärdsprogram i Västernorrlands län*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A421 yrkandena 1–4, 1988/89:A480, 1988/89:A481, 1989/90:A69 yrkande 3, 1989/90:A88 yrkande 2, 1989/90:A94 yrkandena 1, 5 och 7, 1989/90:A428 samt 1989/90:A456,

202. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Krokoms kommun (utom Hotagen, Laxsjö, Föllinge, Offerdal och Alsen)*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motionerna 1989/90:A47 yrkande 1 i motsvarande del och 1989/90:A54 yrkande 4,

203. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Krokoms kommun (utom Hotagen, Laxsjö, Föllinge, Offerdal och Alsen)*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motionerna 1989/90:A57, 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2 och 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar,
res. 147 (fp) - villk. 7
res. 148 (c)
res. 149 (vpk)

204. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Åre (centrala delar)*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motionerna 1989/90:A47 yrkande 1, 1989/90:A54 yrkande 3 och 1989/90:A57, alla i motsvarande delar,

205. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Åre (återstående del)*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motionerna 1989/90:A47 yrkande 1, 1989/90:A54 yrkande 3, 1989/90:A57 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar,
res. 150 (c)

206. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Bräcke kommun*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motionerna 1989/90:A47 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A54 yrkande 2, 1989/90:A57 i motsvarande del och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del,

res. 151 (m)

res. 152 (c)

207. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Östersunds kommun (Häggenås och Näs)*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motionerna 1989/90:A54 yrkande 5 och 1989/90:A57 i motsvarande del,

208. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Östersunds kommun (Lockne, Häggenås, Lit, Kyrkås, Näs och Sunne)*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2 och 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar,

res. 153 (fp) - villk. 7

res. 154 (c)

res. 155 (vpk)

209. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av återstående delar av Östersunds kommun*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2 och 1989/90:A117 yrkande 2, alla i motsvarande delar,

res. 156 (fp) - villk. 7

res. 157 (vpk)

210. beträffande *insatser för Bräcke kommun*

att riksdagen ger regeringen till känna vad utskottet anför,

211. beträffande *omlokalisering till Jämtlands län*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A429,

212. beträffande *åtgärdsprogram i Jämtlands län*

att riksdagen avslår motion 1989/90:A57 i motsvarande del,

213. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Skellefteå kommun (Fällfors, Jörn, Kalvträsk)*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motion 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del,

res. 158 (c)

214. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Lycksele kommun*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A108 yrkande 1 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar,

res. 159 (c)

res. 160 (vpk)

215. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Bjurholm, Norsjö och Vindelns kommuner*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A49 samt 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A108 yrkande 1 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar,

res. 161 (c)

res. 162 (vpk)

216. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Nordmalings, Robertsfors, Skellefteå (övriga delar) och Vännäs kommuner*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar,

res. 163 (fp) - villk. 7

res. 164 (c)

res. 165 (vpk)

217. beträffande *åtgärdsprogram i Västerbottens län*
att riksdagen avslår motion 1988/89:A446,

218. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Bodens kommun (Edefors, Gunnarsbyn)*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motionerna 1989/90:A107 yrkande 2 och 1989/90:A110 yrkande 2 i motsvarande delar,

res. 166 (vpk)

219. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Piteå kommun (Markbygdens kyrkobokföringsdistrikt)*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motionerna 1989/90:A107 yrkande 2 och 1989/90:A110 yrkande 2 i motsvarande delar,

res. 167 (vpk)

220. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Bodens och Piteå kommuner*

att riksdagen bifaller med bifall till regeringens förslag avslår motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A110 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2, och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar,

res. 168 (fp) - villk. 6

res. 169 (c)

res. 170 (vpk)

221. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Älvsbyns kommun*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:A40, 1989/90:A107 yrkande 2 i motsvarande del och 1989/90:A110 yrkande 2 i motsvarande del,

res. 171 (vpk)

222. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Luleå kommun (Örnäset och Domkyrkoförsamlingen)*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motionerna 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A110 yrkande 2 och 1989/90:A117 yrkande 2, alla i motsvarande delar,

res. 172 (fp) - villk. 7

res. 173 (vpk)

223. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Luleå kommun (återsläpande delar)*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag avslår motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A110 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar,

res. 174 (fp) - villk. 7

res. 175 (c)

res. 176 (vpk)

224. beträffande *insatser för Älvsbyns kommun*

att riksdagen ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

225. beträffande *åtgärdsprogram i Norrbottens län*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A407 yrkandena 1 och 3, 1988/89:A447, 1989/90:A407 yrkandena 1—4, 1989/90:A447 samt 1989/90:A110 yrkandena 3—6, 8—11, 13 och 14,

226. beträffande *stödområdesindelningen i övrigt*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1989/90:A116 yrkande 1, A118 yrkande 12 i motsvarande del och 1989/90:A445 beslutar om stödområden för näringslivsutveckling beträffande återstående kommuner,

227. beträffande *skärgårdsfrågor*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A418, 1988/89:A455 yrkande 3, 1989/90:A93 yrkandena 1—3 och 6—8, 1989/90:A114 yrkande 4, 1989/90:A403, 1989/90:A441, 1989/90:A442 samt 1989/90:A454,

228. beträffande *vad som anförts i propositionen i övrigt*

att riksdagen lägger till handlingarna vad som anförts i propositionen, i den mån frågan inte behandlats i föregående moment.

Stockholm den 22 maj 1990

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Lars Ulander

Närvarande: Lars Ulander (s), Elver Jonsson (fp), Kjell Nilsson (s), Börje Hörnlund (c), Lahja Exner (s), Anders G Högmark (m), Gustav Persson (s), Sten Östlund (s), Bo Nilsson (s), Mona Saint Cyr (m), Charlotte Branting (fp), Karl-Erik Persson (vpk), Monica Öhman (s), Eivor Husing (s), Erik Holmkvist (m), Kjell Ericsson (c) och Loui Bernal (mp).

1. Förutsättningarna och riktlinjerna för regionalpolitiken (mom. 2)

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Regionpolitikens förutsättningar och allmänna inriktning som börjar med "För sin" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Helhetssynens betydelse

Som framhålls i moderata samlingspartiets partimotion A83 och kommittémotion A422 måste hela vårt land bidra till den ekonomiska tillväxten om Sverige på ett stort antal områden skall kunna möta morgondagens utmaningar. För att detta skall kunna ske krävs att tillväxtprocessen fungerar i hela landet.

Det verkliga utfallet av regionalpolitiken — där traditionellt industri- och företagsstöd hittills har dominerat — har varit begränsat. Andra faktorer såsom konjunkturernas skiftning, industribranschens omstrukturering, den internationella konkurrenskraften, förändringar i tekniska processer, skiften i grundläggande idéer och värderingar hos enskilda människor och grupper har troligtvis betytt mer för utvecklingen i olika regioner.

De viktigaste politiska insatserna för att förbättra förutsättningarna för invånarna i de svagt utvecklade delarna av vårt land återfinns inte inom ramen för den normala regionalpolitiken. Marknadsekonomi måste stärkas och den enskildes kreativitet främjas. Det framtida skattesystemet, Sveriges framtida roll i Europa, förutsättningarna för energiförsörjningen, utvecklingen av infrastruktur samt regler och lagar kring företagande är några av de faktorer som betyder mer för den regionala utvecklingen.

Politiska beslut inom andra politikområden, såsom den ekonomiska politiken, skatte-, närings-, trafik-, jordbruks-, social- och arbetsmarknadspolitik utövar, ett långt större inflytande än omfattande sysselsättnings- och företagsstöd.

Det anförda illustrerar och markerar nödvändigheten av en helhetssyn och insikt om samspelet mellan olika sektorer. Framför allt då det gäller landsbygdens och skärgårdens utveckling är helhetssynen avgörande.

Utskottet anser att regeringen på ett anmärkningsvärt sätt har brustit i denna insikt och helhetssyn. Moderata samlingspartiet har lagt fram en rad förslag inom viktiga områden i syfte att ge hela landet förutsättningar för en bättre utveckling.

Regional utveckling kan och bör enligt utskottets uppfattning ses i olika geografiska perspektiv vilka sinsemellan samspelar.

Utskottet vill i detta sammanhang bl.a. peka på moderata samlingspartiets partimotion Sveriges väg till Europa (1989/90:U503) i vilken föreslås åtgärder för att Sverige inte skall bli en mindre utvecklad region i Europas utkant. Den Europeiska gemenskapen bygger nu upp en gemensam inre marknad. Sverige bör tillämpa en strategi av stegvis anslutning som syftar till att svenska medborgare och företag erhåller samma rättigheter, möjligheter och skyldigheter som medborgare och företag i andra västeuropeiska länder.

Den socialistiska ideologin med dess krav på likformighet kräver standardiserade lösningar. Därigenom har makt och inflytande i samhället centraliserats. Allt fler viktiga ekonomiska beslut fattas av ett relativt fåtal personer i departement och riksdag. Ett av resultaten av en sådan politik är en kraftig tillväxt av den offentliga sektorn. Det har skett en kraftig centralisering av verksamheter till storstadsregionerna.

Tillväxten i storstadsregionerna är dock inte i sig ett hot mot utvecklingen i andra regioner, menar utskottet, utan snarare en motor för tillväxt i hela landet. Tillväxten i områden som Stockholm, Göteborg och västra Skåne innebär inte att all befolkning och alla företag kommer att koncentreras dit i framtiden. Den mycket avancerade teknikutveckling som än så länge sker huvudsakligen i storstadsområdena utgör i själva verket förutsättningen för att vi i Sverige skall kunna utveckla framtidens arbetsinstrument. Dessa ger radikalt ändrade förutsättningar för decentralisering av produktion och service. Detta gagnar långsiktigt våra möjligheter att skapa en balanserad regional utveckling.

Flera av de mellanstora städerna uppvisar i dag en dynamisk tillväxt. Genom att näringslivet i mellanstora städer utvecklas växer en servicestruktur upp som även hjälper företagen i städernas omland. De mellanstora städernas tillväxt är således en faktor som är positiv för den regionala balansen.

Viktiga faktorer för regional utveckling

Utvecklingskraften i olika regioner påverkas i hög grad av faktorer som inte direkt kan styras genom politiska beslut. Det gäller t.ex. klimat- och miljöförhållanden, ett gott entreprenörklimat, främjande av samarbete mellan företagare. Småföretagen svarar för det mest dynamiska inslaget i näringslivet. Sysselsättningen i småföretag skulle kunna öka ytterligare.

Utskottet har tidigare betonat helhetens betydelse och vill på samma sätt som moderata samlingspartiet peka på några faktorer som är strategiska för den regionala utvecklingen.

Närhet och tillgänglighet till de viktigare marknaderna och beslutscentra är av avgörande betydelse. Trafik- och kommunikationspolitiken har därför en central roll inom ramen för en helhetssyn. Trafikin-

vesteringarnas andel av BNP har under en lång följd av år sjunkit. Denna utveckling måste brytas. Utskottet vill erinra om de förslag på detta område som moderata samlingspartiet har lagt fram i andra sammanhang, bl.a. i form av förslag om kraftigt ökade anslag för såväl underhåll som utbyggnad av väg- och järnvägssystemet.

Flygets roll som sammanhållande länk mellan olika regioner i Sverige är av central betydelse. Utifrån en regionalpolitisk helhetssyn ser därför utskottet med oro på de tilltagande kapacitetsproblemen vid Arlandas flygplats. Dessa skulle lösas om den s.k. 3:e banan snarast färdigställdes, vilket därför framstår som synnerligen angeläget i ett nationellt perspektiv.

En avreglering och successivt ökande konkurrens inom inrikesflyget är också utomordentligt angeläget inför framtiden.

Hög kunskaps- och kompetensnivå är en annan faktor av stor vikt för en regions framtida utveckling. Det är därför angeläget att, som moderata samlingspartiet understryker, kunskapskraven sätts högt på alla områden i undervisningssystemet. Den högre utbildningens utformning och lokalisering får inte i första hand bli en regionalpolitisk "huggsexa" utan skall grundas på klara vetenskapliga kvalitetskrav och utvecklingsmöjligheter med ett samband mellan grundutbildning och forskning. Moderata samlingspartiet har i motion med anledning av regeringens forskningsproposition lagt förslag som avspeglar detta synsätt.

Utskottet anser liksom motionärerna att olika regioners kunskaps- och kompetensnivå kan säkerställas och vidareutvecklas genom universitets- och högskolesystemet i samspel med bl.a. regionens näringsliv. Genom att tillförsäkra universitet och högskolor en högre grad av självständighet kan en större mångfald och bättre utveckling åstadkommas. Detta skulle gynna den regionala utvecklingen.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att centrala ämbetsverk med stora kontaktytor bör ligga i landets huvudstadsregion. Däremot finns det anledning att decentralisera genom att sprida beslutsfattandet i olika frågor. En decentralisering inom den offentliga förvaltningen, som innebär att fler beslut fattas på lägre nivå, bidrar till att minska avståndet mellan beslutsfattarna och de enskilda individerna.

Moderata samlingspartiets strävan att exempelvis lägga ut så mycket som möjligt av beslutsrätten kring de regionalpolitiska stödformerna till länsstyrelserna är ett klart uttryck för att just ge regionerna ökad beslutskraft. Det höjda länsanslaget som utskottsmajoriteten nu föreslår ger än bättre förutsättningar att föra en sådan politik.

Utskottet delar också moderata samlingspartiets uppfattning att betydande dynamiska krafter skulle frigöras vid en avreglering av stora delar av det som i dag utgör offentlig sektor, inte minst inom ramen för vård och omsorg. För de kvinnor som nu arbetar inom de offentliga vårdmonopolen skulle en sådan avreglering göra det möjligt att finna alternativa arbetsgivare, starta eget eller på annat sätt utveckla sina idéer och yrkesfärdigheter.

Ett gott relativt *konkurrensläge* i form av låga skatter, avgifter etc. stimulerar tveklöst en regions utveckling. Utskottet vill även i detta

sammanhang erinra om de förslag som moderata samlingspartiet har lagt fram med anledning av regeringens förslag om ändrade skatter. Enligt utskottets mening skulle dessa förslag på ett verkningsfullt sätt stimulera den totala ekonomiska aktiviteten i samhället och därmed främja utvecklingen i alla delar av landet.

Ett bibehållande av kvittningsrätten mellan olika förvärvskällor såsom moderata samlingspartiet föreslagit gagnar exempelvis landsbygdens utveckling.

Moderata samlingspartiets förslag om sänkta socialförsäkrings-/egenavgifter i stödområde 1 är ytterligare ett exempel på åtgärder för att få ett bättre relativt kostnadsläge.

En realistisk *energiolitik* är enligt utskottet en förutsättning för en god ekonomisk utveckling och därmed tillväxt i alla delar av vårt land. Den energipolitik regeringen säger sig företräda har motsatt effekt. Den kommer att få utomordentligt allvarliga konsekvenser för redan nu sysselsättningsmässigt och ekonomiskt svaga regioner.

Det finns också anledning att i detta sammanhang understryka elenergens unika kvaliteter då det gäller att på ett effektivt och miljövänligt sätt distribuera energi över stora avstånd till alla delar av vårt land. God tillgång på och tillgänglighet till energi till rimliga priser är därför utifrån regionalpolitiska utgångspunkter en central fråga, anser utskottet.

Arbetsmarknadens funktion är av vital betydelse för tillkomsten av nya arbetsplatser i utvecklingsmässigt svaga delar av landet. I annat sammanhang finns förslag från moderata samlingspartiet, vilka syftar till en bättre fungerande arbetsmarknad.

Att kunna erbjuda båda makarna förvärvsarbeten i sysselsättningsmässigt svaga regioner är viktigt. Vid rekryteringen av s.k. nyckelarbetskraft ställs dessa frågor på sin spets. Det är, som utskottet ser det, nödvändigt att finna nya men okonventionella former för detta, såväl inom den enskilda som den offentliga sektorn. Om så icke sker kommer bristen på kvalificerad arbetskraft på sikt att effektivt hindra utvecklingen av stora områden i exempelvis Norrlands inland.

Ett i flera dimensioner och avseenden kreativt klimat kännetecknar regioner med dynamisk utveckling. En levande aktiv *småföretagaranda* är ett sådant kännetecken. Småföretagaren och familjeföretagaren är omistliga delar i detta kreativa samhälle. Småföretagsamhetens betingelser måste därför på alla sätt utvecklas och förbättras i alla dess uttrycksformer runt om i landet.

Kulturlivets betydelse kan inte nog understrykas. Det finns anledning enligt utskottet att statsmakterna noga beaktar detta vid framtida medelstilldelningar även utifrån regionalpolitikens utgångspunkter.

En levande landsbygd och skärgård måste baseras på samspel mellan åretruntboende och dem som söker rekreation på landsbygden. Fritidshus och turism bidrar till en levande landsbygd. Därför bör byggnation underlättas, bl.a. genom generösare byggnadslovsregler på landsbygden och i delar av skärgårdsområdena.

Den föreslagna skatteomläggningen med momsbreddningen, höjda energi- och boendeskatter liksom stigande bensinpriser och försämrade bilavdrag kommer att drabba landsbygden hårt. 1990 års fastighetstaxering kan också få allvarliga konsekvenser för landsbygden. Förmögenhetsskatten på det s.k. arbetande kapitalet i små och medelstora företag — exempelvis jordbruksföretag — måste slopas. Underskott i förvärvskälla bör även i framtiden vara avdragsgillt mot överskott i andra förvärvskällor och andra inkomstslag.

Att kombinera jordbruk med annan sysselsättning är oftast förutsättningen för att en familj skall kunna bo kvar på landsbygden och bruka jorden. Det är därför viktigt att de regler som diskriminerar kombinationssysselsatta lantbrukare snarast undanröjs.

Väl fungerande, individuella transportsystem är en förutsättning för att människor ska kunna bo och verka i alla delar av Sverige. Bilen är viktig för det stora flertalet svenskar som bor i glesbygd. Höjda avgifter och skatter på bilismen i glesbygden måste därför avvisas.

Regionalpolitiskt stöd

Oaktat de mest omfattande och verkningsfulla insatserna för regional utveckling ofta görs inom det icke traditionella regionalpolitiska området måste dessa generella insatser kompletteras med ett begränsat antal mer eller mindre selektiva *stödformer i de mest utsatta områdena*, dvs. stödområdet. Utskottet återkommer i den följande framställningen till förslag om stödformer och stödområdesindelning.

Det är utskottets övertygelse att de åtgärder som beskrivits ovan skulle förbättra förutsättningarna för en framgångsrik utveckling i alla delar av landet och därmed minska behovet av traditionella regionalpolitiska åtgärder.

Vad utskottet har anfört med tillstyrkande av motionerna 1988/89:A422 och A83 bör ges regeringen till känna.

Förslagen i motionerna 1988/89:A453 (mp), 1988/89:A462 (vpk), 1988/89:A482 (vpk), A106 (mp), A107 (vpk), A291 (vpk) och A430 (vpk) syftar också till omläggning av politiken för att ändra förutsättningarna för regionalpolitiken, men i en riktning som utskottet tar bestämt avstånd ifrån.

Utskottet kan inte heller ställa sig bakom den utformning av riktlinjerna för regionalpolitiken som återfinns i motionerna 1988/89:A435 (c), A111 (c), A118 (c) och 451 (c). Motionerna 1988/89:A454 (fp) och A97 (fp) får i viss utsträckning anses tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

1989/90:AU13

2. beträffande *förutsättningarna och riktlinjerna för regionalpolitiken*

att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:A422 yrkande 1 och 1989/90:A83 yrkande 2 i motsvarande del, med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1988/89:A435 yrkandena 1 och 4—6, 1988/89:A444, 1988/89:A453 yrkandena 1—3, 1988/89:A454 yrkandena 1 och 2, 1988/89:A462 yrkandena 1 och 2, 1988/89:A469, 1988/89:A482 yrkande 2, 1989/90:A80, 1989/90:A97 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A106 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A107 yrkandena 3 i motsvarande del och 5, 1989/90:A111 yrkande 1, 1989/90:A118 yrkandena 1 i motsvarande del, 2—5, 30 i motsvarande del och 38, 1989/90:A291 yrkande 3, 1989/90:A420, 1989/90:A430 yrkande 2, 1989/90:A436, 1989/90:A448 samt 1989/90:A451 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

2. Förutsättningarna och riktlinjerna för regionalpolitiken (mom. 2)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Regionalpolitikens förutsättningar och allmänna inriktning som börjar med och "För sin" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

När lokaliseringpolitiken tillkom i början av 1960-talet var ett av argumenten för den att understödja ett rationellare resursutnyttjande. Regionalpolitiska problem finns även i dag men problemen är annorlunda än på 1960-talet. I dag är vi i en situation där ett fåtal orter befinner sig i utveckling samtidigt som ortskriser och problem på ett annat sätt än tidigare riskerar att uppstå i hela landet. De snabbt expanderande delarna av industrin, som data- och tjänstenäringsarna, har en tendens att koncentrera sig till vissa områden. Dessa företag som etablerar sig i tillväxtområdena styrs av andra "etableringsfaktorer" vid sidan av traditionella kostnadshänsyn. Det är företag som bygger på behov av ny kunskap och kvalificerad personal. Det blir därför naturligt att de då lokaliserar sig i närheten av kunskapscentra som universitet och högskolor.

Detta betyder att infrastruktur av olika slag har blivit allt viktigare. Det gäller att erbjuda företagsamheten en sådan miljö att kreativitet och nytänkande kan stimuleras. Den nya regionalpolitiken måste ha en mobiliseringspolitisk utgångspunkt. Regional balans skall uppnås genom att understödja lokal mobilisering, enskilda initiativ och skaparanda.

I likhet med folkpartiet i motionerna 1988/89:A454 och A97 anser utskottet att politiken måste syfta till att skapa och understödja allmänna miljöer där skapande och enskilda initiativ kan utvecklas. Därmed blir frågor om utbildning och forskning, kommunikationer och även kultur viktiga vid sidan av stödsystemen. Det är av mycket stor vikt att

man även i de delar av landet som upplever problem kan skapa förutsättningar för god utbildning och goda kontakter med landet i övrigt jämte ett gott kulturutbud.

Trots de satsningar som görs på regionalpolitiken tvingas utskottet i likhet med motionärerna konstatera att propositionen är otillräcklig mot bakgrund av de behov som föreligger.

Samordning av olika politikområden

Det är viktigt med en god samordning mellan olika politikområden inom regionalpolitiken. Regeringen har inte lyckats särskilt väl med det. I propositionen föreslås nu att den centrala organisationen skall förstärkas. Utskottet har en annan uppfattning än regeringen. Det som fordras är en ökad självständighet på länsnivå. Det är här kunskaperna om de konkreta problemen finns och det är här de kan lösas. Länsstyrelserna bör därför tilldelas en än viktigare roll i regionalpolitiken.

Länens roll inom regionalpolitiken kommer att ställa stora krav på länsorganens förmåga till överblick, planering och sektorssamordning. Utskottets förhoppning är att det genom riksdagens beslut nyligen om en ny regional förvaltning skapas bättre förutsättningar för att i länen väga olika sektorsintressen mot varandra. Naturligtvis ställer den ökade friheten för länen också krav på kontroll och utvärdering av deras verksamhet.

Ett viktigt inslag i en mobiliserande regionalpolitik måste enligt utskottets uppfattning vara insatser för att förbättra infrastrukturen i utsatta delar av landet, t.ex. genom förbättrade kommunikationer samt ökad tillgång till utbildning och FoU.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om de förslag som folkpartiet lagt fram på olika politikområden såsom t.ex. inom närings-, utbildnings-, forsknings- och trafikpolitiken. Alla dessa områden har tillsammans med regionalpolitiken betydelse för regionens utveckling.

Vid sidan av de traditionella insatserna krävs enligt utskottets mening även en politik för att möta snabbt uppdykande och lokala kriser. Den svenska näringsstrukturen och etableringsmönstren inom näringslivet har lett till att många orter domineras av ett eller ett fåtal företag. Detta medför en sårbarhet, där orters hela existens hotas vid snabba förändringar på de marknader som det på orten dominerande företaget är beroende av. I sådana situationer måste staten vara beredd att ingripa snabbt. Mycket av den "paketpolitik" regeringen bedrivit under senare tid har emellertid inte avgränsats till akutåtgärder mot sådana plötsligt uppkomna, lokala sysselsättningskriser. Regeringen bör fortsättningsvis söka former för det regionalpolitiska utvecklingsarbetet vilket medger att en större del av insatserna kan ske mer kontinuerligt.

Utbildning och forskning

Det etablerings- och expansionsmönster vi i dag kan se tendenser till antyder att närhet till högre utbildning blivit en allt viktigare etableringsfaktor. Nyskapande inom olika områden förutsätter i ökad utsträckning tillgång till särskild kompetens. Genomförandet av nya

idéer — alltså själva produktionen — blir i allt större utsträckning beroende av tillgång till välutbildad arbetskraft. Bägge faktorerna skapar ett tryck på de orter där högre utbildning, främst med naturvetenskaplig och ekonomisk inriktning, finns att tillgå.

De regionala högskolorna har i växande utsträckning profilerat sig genom att inrikta sin verksamhet på regionala behov, antingen som dessa framställs av andra grupper inom regionen eller som de uppfattas av högskolan själv. Man har sökt dra nytta av närkontakten med de regionala avnämarna. Det är emellertid viktigt att goda möjligheter finns för forskningsanknytning och kontakter mellan universiteten och regionala högskolor.

De regionalpolitiska argumenten för en utveckling av högskoleutbildningen på regional nivå äger till stora delar även tillämplighet vad gäller gymnasieskolan. En gymnasieutbildning av god kvalitet är även den en förutsättning för regional utveckling. Utskottet vill också betona att en väl fungerande vuxenutbildning har stor betydelse för att förbättra möjligheterna för kvinnor att stanna kvar i sin hembygd.

Utskottet instämmer i detta sammanhang i yrkandet i motion 1988/89:A454 (fp) att stimulanser behövs för att rekrytera arbetskraft med högre utbildning till bristområden.

Jordbruket

Ett väl fungerande jordbruk är en förutsättning för en framgångsrik regionalpolitik. Jordbruket har i dag i glesbygden en nyckelroll som bas för kombinationsverksamhet. Förmår vi inte att behålla och stärka de kombinationsjordbruk som finns kvar så faller även annan verksamhet med ytterligare avfolkning av landsbygden som följd.

Glesbygdsdelegationen

Utskottet avvisar i den kommande framställningen förslaget att ombilda glesbygdsdelegationen till en ny myndighet som lokaliseras till Östersund. Utskottet menar i likhet med folkpartiet att glesbygdsproblemen och övriga regionalpolitiska problem måste ses i ett sammanhang. Det är samspelet mellan glesbygden och landsbygden som är väsentligt. Regeringens förslag kan komma att splittra helheten. Risker är uppenbar att glesbygden blir förlorare om dess intressen enbart skall bevakas av en myndighet i stället för varje länsstyrelse.

Utskottet återkommer i den följande framställningen till regeringens förslag om geografiska prioriteringar och stödområdesindelning.

Enligt utskottets uppfattning skulle de åtgärder som utskottet nu har pekat på utgöra viktiga komplement till men även nödvändiga ändringar i de av regeringen föreslagna riktlinjerna för regionalpolitiken.

Vad utskottet har anfört med tillstyrkande av motionerna 1988/89:A454 och A97 i nu behandlade delar bör ges regeringen till känna.

Förslagen i motionerna 1988/89:A453 (mp), 1988/89:A482 (vpk), A106 (mp), A107 (vpk), A291 (vpk) och A430 (vpk) syftar till en omläggning av politiken i en riktning som utskottet inte är berett att

biträda. Utskottet kan inte heller ställa sig bakom den utformning av riktlinjerna för regionalpolitiken som återfinns i motionerna 1988/89:A435 (c), A111 (c), A118 (c) och A451 (c). Motionerna 1988/89:A422 (m) och A83 (m) kan till en del anses tillgodosedda.

Övriga i sammanhanget upptagna motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande förutsättningarna och riktlinjerna för regionalpolitiken

att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:A454 yrkandena 1 och 2 samt 1989/90:A97 yrkande 1 i motsvarande del, med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1988/89:A422 yrkande 1, 1988/89:A435 yrkandena 1 och 4—6, 1988/89:A444, 1988/89:A453 yrkandena 1—3, 1988/89:A462 yrkandena 1 och 2, 1988/89:A469, 1988/89:A482 yrkande 2, 1989/90:A80, 1989/90:A83 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A106 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A107 yrkandena 3 i motsvarande del och 5, 1989/90:A111 yrkande 1, 1989/90:A118 yrkandena 1 i motsvarande del, 2—5, 30 i motsvarande del och 38, 1989/90:A291 yrkande 3, 1989/90:A420, 1989/90:A430 yrkande 2, 1989/90:A436, 1989/90:A448 samt 1989/90:A451 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Förutsättningarna och riktlinjerna för regionalpolitiken (mom. 2)

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Regionalpolitikens förutsättningar och allmänna inriktning som börjar med "För sin" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Inledning

I likhet med centern i motionerna 1988/89:A435, A111 och A118 anser utskottet att det krävs ett radikalt nytt synsätt för att mobilisera landets resurser för en allsidig och god ekonomisk utveckling av hela Sverige. Hela Sverige har rätt till en positiv utveckling. Det förutsätter ett decentraliserat samhälle med arbetsplatser, bostäder, utbildning och service m.m. över hela landet. Alla har rätt till arbete, god miljö och en bra service oavsett bostadsort.

Det är därför nödvändigt att de direkta regionalpolitiska insatserna ses som en viktig del i arbetet att utveckla och upprätthålla en stark samhällsekonomi. Regeringens koncentrationsinriktade ekonomiska politik minskar effektiviteten i den ekonomiska politiken. Följden blir inflationsdrivande överhettning i vissa regioner medan andra präglas av dåligt resursutnyttjande och vikande framtidsstro. En koncentration av befolkningen till några få storstadsregioner blir följden samtidigt som stora delar av landet i övrigt får vidkännas en negativ utveckling.

Det är därför nödvändigt att den ekonomiska politiken aktivt och medvetet inriktas mot att främja målet regional balans. För att nå detta mål krävs insatser i storstad, tätort och glesbygd.

Befolkningspolitiska mål

I närmare 150 kommuner har befolkningen minskat under 1980-talet samtidigt som 37 av storstadsområdets kommuner haft en ökande befolkning. Utflyttningen har lett till starkt sjunkande ungdomsandelar medan andelen pensionerade i många fall nära nog fördubblats. Förutsättningar måste skapas för en återinflyttning till mer än 100-talet av de kommuner som mest plågats av koncentrationspolitiken.

Ett väsentligt mål för de regionala satsningarna är också att bevara och utveckla storstadens kvaliteter och miljö. Befolkningstillväxten i storstäderna måste därför begränsas och storstädernas andel av befolkningen bör inte öka.

Enligt utskottets mening skall således politiken på olika områden inriktas mot att nå befolkningsmål som leder till en mer balanserad befolkningsutveckling i landets alla delar.

Som föreslås i motion A451 (c) bör en särskild utredning få i uppdrag att utreda koncentrationens effekter.

Regional balans, ett övergripande politiskt mål

Regional balans förutsätter att statsmakterna vid beslut inom alla samhällssektorer beaktar vad målet regional balans kräver. Samhällets insatser måste samordnas så att en positiv regional utveckling främjas. En bättre regional balans innebär att landets samlade produktionsresurser kan utnyttjas på ett bättre sätt. Den mest positiva utvecklingen av samhällsekonomin erhålls om mänskligt kunnande, samhällsinvesteringar och råvarutillgångar tas till vara över hela landet.

Det är med denna utgångspunkt nödvändigt med en helhetssyn på och samordning av bl.a. den ekonomiska politiken, näringspolitiken, energipolitiken, sysselsättningspolitiken, trafikpolitiken, bostadspolitik, skattepolitiken och utbildnings- och forskningspolitiken.

Utskottet vill här peka på centerförslag som lagts fram i andra sammanhang. Det gäller förslag inom olika politikområden såsom arbetsmarknad, forskning, utbildning, kultur, trafik, energi, skatter, bostäder och jordbruk liksom inom landsbygds- och näringspolitikområdena. Sammantagna med de förslag som utskottet i detta sammanhang ställer sig bakom innebär de en ändrad färdriktning för att få en bättre ekonomi och ett Sverige i balans.

Infrastrukturella insatser för regional utveckling i hela landet och i alla län

Det är nödvändigt för att hela landet skall kunna få en positiv utveckling att samhällets insatser och de direkta regionalpolitiska åtgärderna ses som en integrerad del i arbetet med att utveckla hela landet.

Utskottet anser i likhet med centerpartiet att alla län skall stimuleras till en positiv utveckling. Detta är nödvändigt mot bakgrund av den hittillsvarande utvecklingen bl.a. genom den starkt koncentrationsdrivande ekonomiska politik som förts. Betydande obalanser finns därför inom flertalet län.

Utskottet tillstyrker därför i den följande framställningen förslag från centerpartiet på betydande satsningar på olika områden, vilka kan utnyttjas länsvis och framför allt för de landsbygdsbetonade delarna av länen. Även i andra sammanhang har som ovan sagts centerpartiet tillstyrkt sådana satsningar. Utskottet vill med anledning av vad som anförs i centerpartiets motion A118 peka på insatser inom följande centrala politikområden i syfte att stimulera en regionalutveckling och en förbättrad inomregional balans i länen.

Teknikspredning och offensiv näringspolitik

Den tekniska utvecklingen och den "nya" tekniken inom t.ex. data- och elektroteknik rymmer inom sig utomordentliga förutsättningar som ett verksamt medel för decentralisering och regional balans. Hela landet måste få tillgång till avancerad teknik och avancerat tekniskt kunnande. Det är enligt utskottets mening nödvändigt att ny teknik snabbt skall komma hela landet till del. Det är inte acceptabelt att kunskap och ny teknik inom t.ex. teleområdet som finns i de mest expansiva regionerna oftast inte kommer utsatta delar av landet till del förrän efter lång tid. Kraftiga insatser måste därför göras så att likartad teknik finns i hela landet och på samma villkor i alla län.

Satsning på småföretag

De mindre företagens utveckling och nyföretagandet har en avgörande betydelse för möjligheterna att skapa en mer balanserad närings- och bebyggelsestruktur över landet och därmed för möjligheterna att skapa regional balans och bredda näringsstrukturen i regionalt utsatta områden i alla län. Utskottet anser, som centerpartiet förordat i annat sammanhang, att satsningen, utöver regeringens förslag till småföretagsutveckling, måste ökas med 60 milj.kr. samt att ingen indragning sker av utvecklingsfondernas medel (föreslaget 1,6 miljarder kronor).

Energifrågor

Utskottet anser i likhet med centerpartiet att effektivisering, hushållning, sparande och utnyttjande av inhemsk, förnybar och miljövänlig energi gynnar regional utveckling. Satsningar på framtidsinriktade energinvesteringar i stället för på avvecklingsområden som olja, kol och kärnkraft, kan få en avsevärd betydelse för utvecklingen i större delen av landet. En sådan politik kan ge betydande stimulanser till ekonomisk utveckling. Samtidigt skapas arbeten där de bäst behövs.

En ökad användning av inhemska bränslen, energiskog, odling av energi och fibrer för "näringslivet", satsning på alternativa drivmedel

som t.ex. motoralkoholer baserade på biobränslen etc. skulle avsevärt förbättra möjligheterna till arbete i många av de orter/regioner som har drabbats av den nu pågående befolkningsomflyttningen.

Vattenkraften — en regional resurs

Utskottet ansluter sig till centerpartiets förslag att del av vattenkraftsvinsterna, motsvarande 1 öre/kWh, skall återföras till vattenkraftskommunerna för bl.a. utveckling av näringslivet. REK 87 anslöt sig till detta förslag. Utskottet tillstyrker att beslut om ta ut en avgift på 1 öre/kWh av den vattenkraftsproducerade elen av kraftbolagen omgående fattas och utan ytterligare utredning. Intäkterna från avgiften skall återgå till de bygder där elen produceras. Lönsamheten i vattenkraften är sådan att detta enligt utskottets mening ej motiverar någon höjning av elpriset. Medlen skall användas för näringslivsutveckling och allmänt regionalpolitiskt stöd. Medlen får inte användas på sådant sätt att sektormyndigheterna tar detta som intäkt för att minska sina insatser i berörda bygder.

Utskottet återkommer i annat sammanhang till fördelningsprinciperna. Den årliga genomsnittliga intäkten av en sådan avgift blir ca 630 milj.kr. Med vattenkraftsproduktionen 1989 som utgångspunkt blir intäkterna över 700 milj.kr.

De areella näringarna

Utskottet delar centerpartiets uppfattning i motion A118 att jordbruket är av avgörande betydelse för en levande landsbygd. I vissa regioner är jordbruket med tillhörande service- och förädlingsföretag den dominerande näringen. I de kommuner där jord- och skogsbruk står för ca 25 % av sysselsättningen kan man räkna med att tillhörande service- och förädlingsföretag står för lika stor andel av sysselsättningen. Därmed är jordbruket utomordentligt viktigt för att upprätthålla sysselsättningen i dessa områden.

Ett livskraftigt jordbruk är också väsentligt för att upprätthålla ett öppet landskap. Dessutom kan närheten mellan konsument och producent bara upprätthållas då jordbruk bedrivs i hela landet.

Den framtida jordbrukspolitikerna måste inriktas på att ett livskraftigt jordbruk skall kunna bedrivas i hela Sverige. Detta kräver forskning, differentiering och regionalpolitiska åtgärder som sammantaget skapar förutsättningar för lönsamhet.

Grundskola och gymnasieskola

Utskottet anser i likhet med centerpartiet att för små orter och glesbygd är skolan av avgörande betydelse för ortens utveckling. En fortsatt avfolkning leder till en omfattande nedläggning av skolor.

De ökande kraven på kunskap och kompetens förutsätter närhet till gymnasieutbildning. Det är viktigt att satsa på lärlingsutbildning, företagsförlagd utbildning, fort- och vidareutbildning etc. Samverkan mellan skola och arbetsliv kan också öppna möjligheter till gymnasieutbildning för orter som saknar egen gymnasieskola.

Utskottet vill understryka att satsningar på tekniska centra knutna till gymnasieskolan har visat sig vara en framgångsrik väg för att utveckla den yrkesinriktade utbildningen. Samtidigt som de haft en vitaliserande effekt på gymnasieskolan har det också varit positivt för de små och medelstora företagen i regionen. Många tekniska centra har också fått funktionen som viktiga fortbildningscentra för lärare i såväl tekniska ämnen som yrkestekniska ämnen.

Enligt utskottets mening är en kraftfull satsning på en vidare utbyggnad av teknikcentra en värdefull regionalpolitisk insats.

Hög kompetens har stor betydelse för att tekniska landvinningar skall få genomslag. En väg att förbättra tillgången på mer kvalificerade tekniker, ingenjörer och ekonomer är att öka dessa gruppers möjligheter till vidareutbildning. En sådan utbildning skulle underlätta för företagen att få kvalificerad personal. Utskottet har mot denna bakgrund i annat sammanhang understrukt att bl.a. en vidareutbildning på mellannivå, baserad på gymnasier och regionala högskolor, bör skapas.

Högskoleutbildning

Utskottet ansluter sig till de konkreta förslag som centerpartiet lagt om en utbyggd högskoleverksamhet som en del i satsningar för en regional utveckling i landets alla län. Dessa förslag innebär en kraftigt ökad dimensionering av det totala högskoleutbudet med framför allt särskilda satsningar på de små och medelstora högskolorna samt åtgärder för att öka utbudet av distansundervisning på högskolenivå.

Utskottet delar centerpartiets uppfattning att det är av stor betydelse för en utveckling av infrastrukturen över landet att de små högskolorna stärks. De små högskolornas fördelar — en liten obyråkratisk organisation och möjligheter till lokala kontakter — måste tas till vara. De har också betydelsefulla uppgifter för kompetens och kunskaps-spridning i samarbete med näringslivet i de regioner där de verkar.

Många små och medelstora företag har behov av personal med teknisk utbildning. Införandet av den förordade vidareutbildningen på mellannivå bör kunna tillgodose en del av detta behov. Inriktningen av högskolornas verksamhet bör anpassas efter de lokala förhållandena, stimulera till utveckling av ny teknik och öka den tekniska och ekonomiska kompetensen i en region. De regionala högskolorna bör även omfatta samhällsorienterande och humanistiska ämnen.

Utskottet anser mot denna bakgrund att utbudet av ämnen vid flertalet av de mindre högskolorna måste breddas och tillstyrker i den kommande framställningen centerpartiets förslag att 150 milj.kr. avsätts för satsningar på små och medelstora högskolor inom resursområdet samt att 50 milj.kr. avsätts till de små högskolorna utanför resursområdet.

Enligt utskottets mening blir de små högskolorna med en sådan inriktning en drivkraft för en balanserad regional utveckling. Högsko-

lorna för med sig bl.a. nyetablering och förnyelse av befintliga verksamheter i resp. region och kan därmed utvecklas till regionala utvecklingscentra.

Vissa forskningsfrågor

Utskottet vill vidare understryka vikten av att det även vid de mindre högskolorna kan bedrivas avancerad forskning inom teknologiska "spetsområden". Detta skulle betyda mycket för en regions utveckling. Viss forskning bör även kunna bedrivas inom "stödjande" ämnesområdet.

Utskottet förordar därför i likhet med centerpartiet att fasta forskartjänster skall inrättas vid de små högskolorna för att möjliggöra en sådan utveckling. I annat sammanhang föreslås att drygt 50 milj.kr. anvisas för detta ändamål.

Arbetsmarknadspoliiken

Utskottet erinrar om att centerpartiet i annat sammanhang förordat betydande satsningar inom det arbetsmarknadspolitiska området för att öka utbudet av arbetskraft och främja sysselsättningen i de orter och regioner där sysselsättningsgraden är lägst och arbetslösheten högst (1989/90:AU11). En anslutning till centerpartiets förslag hade inneburit att 4,5 miljarder kronor avdelats för sådana satsningar, vilket skulle ha medfört stora möjligheter att öka antalet arbetstillfällen i de mest utsatta länen.

Miljardprogram för grusvägar

En grundläggande förutsättning för en positiv utveckling av regionalt utsatta delar i allmänhet och landsbygden i synnerhet är ett bra och fungerande vägnät. Det är enligt utskottets mening nödvändigt att länsvägnätet får en ökad andel av de ekonomiska resurser som avdelats för investeringar.

För stora delar av vårt land är bilen ofta det enda transportalternativet. Möjligheterna att utnyttja kollektiva transportmedel är små. Samtidigt får människor och företag i dessa regioner via skatten solidariskt svara för en subventionering av kollektivtrafiken. En normalinkomsttagare i dessa bygder kan få betala ca 2 000 kr. i skatt per år till kollektivtrafik utan att ha någon möjlighet att utnyttja denna.

Utskottet anser mot denna bakgrund i likhet med centerpartiet att investeringarna i länsvägnätet måste få en klar regionalpolitisk profil för att bl.a. ge de bygder som saknar kollektivtrafik rättvisare och rimligare förhållanden.

Ett bra vägnät över hela landet är av vital betydelse för näringslivets transporter, särskilt för vissa basnäringar. Ett bra vägnät gynnar över huvud taget den befintliga företagsamheten och förbättrar t.ex. möjligheterna för turistnäringen.

Länsvägnätet måste upprustas. En upprustning av länsvägnätet har stor betydelse för att förbättra infrastrukturen i regionalt utsatta lands-

delar. Riksdagen bör därför begära att ett tioårsprogram tas fram för förstärkning och beläggning av återstående grusvägar i länsvägnätet samt anvisa 1 000 milj.kr. för budgetåret 1990/91 för detta ändamål.

Skatteomläggningen

Utskottet vill erinra om vad centerpartiet i annat sammanhang anfört om effekterna av finansieringen av skattereformen. Denna medför att boendet i mindre orter och på landsbygden allvarligt försvåras. Reseavdraget försämras och bensinpriset chockhöjs. Möjligheterna till kombinationssysselsättningar försvinner i en stor del av landet. Lön-samheten i satsningar på fastbränslen försämras, vilket negativt påverkar skogsbygder. Deltidsjordbruket får ytterligare försämringar. Nyföretagandet i mindre kommuner påverkas negativt genom att tjänstekomster inte får kvittas mot verksamheter i nystartade företag inom andra branscher. Kommunalskattens större tyngd kommer också att förstärka skillnaderna i levnadsförhållanden och ge en sämre regional utveckling.

Utskottet anser därför i likhet med centerpartiet att en analys av statsbudgetens och skatteomläggningens effekter för bl.a. landsbygdsbefolkningen snarast måste genomföras.

Kommunal skatteutjämning

Primärkommuner och landsting spelar en central roll för en aktiv regionalpolitik. Eftersom kommunsektorns tyngd inom den samlade offentliga sektorn tenderar att öka, blir också kommunernas betydelse för regionalpolitiken allt större. För att kommunsektorn skall kunna möta kraven när det gäller regionalpolitisk aktivitet, krävs att kommuner och landsting ges rimliga förutsättningar och möjligheter att klara ekonomin och att bedriva den kommunala verksamheten på ett effektivt sätt.

Det är stora skillnader i servicenivå och skatteunderlag mellan olika kommuner. För närvarande (1990) är skillnaderna mellan högsta och lägsta kommunalskatt 6,79 kr. per skattekrona.

Utskottet vill dock understryka att höjda kommunalskatter är en mycket dålig lösning. Det krävs i stället en bättre kommunal skatteutjämning, en ansvarsfullare politik som inte innebär ständiga kostnadsövertäckningar från stat till kommun samt en skattereform med rättvis fördelning. Det är en bättre lösning än kommunalt skattestopp. Dessutom bör regeringen, i avvaktan på förslag om ny kommunal skatteutjämning, uppta överläggningar med kommunerna i syfte att förhindra kommunala skattehöjningar. Med denna politik skulle utvecklingen av kommunalskatterna kunna bli mer likartad över landet.

Kvinnors arbetsmarknad

En viktig resurs för regional utveckling är satsningar på kvinnligt nyföretagande och en bättre arbetsmarknad för kvinnor. En breddning av kvinnors arbetsmarknad genom ökat nyföretagande skulle säkerligen få stor betydelse för att skapa sysselsättning i utsatta regioner. Det

är väsentligt att resursen kvinnliga företagare, inte minst i avfolkningsbygder, kan ta till vara och utnyttja de möjligheter som nyteknikutvecklingen ger.

1989/90:AU13

Ungdomars möjligheter

En viktig del i det regionalpolitiska arbetet är att förutsättningar och möjligheter för ungdomar skapas så att de kan bo och arbeta i sin hembygd. Det krävs — förutom tillgång till arbete och utbildning — ett brett utbud av fritidsaktiviteter samt tillgång till passande bostäder i de mindre tätorterna och på landsbygden.

Tillgång till kapital

Grundläggande för möjligheterna att skapa regional balans är att det finns *god tillgång på kapital*. Koncentrationen och etableringen av företag och offentliga institutioner i några få orter dränerar utsatta regioner på ekonomiska resurser.

Regional balans — god samhällsekonomi

Sammanfattningsvis innebär de av utskottet ovan förordade förslagen kraftfulla incitament och åtgärder för att uppnå en samhällsutveckling mot regional balans, ökad ekonomisk tillväxt och förbättrad miljö. Insatserna innebär att mångmiljardbelopp frigörs, vilka annars i onödan måste satsas på utomordentligt dyra infrastrukturella investeringar i koncentrationsorter som är på väg att spränga sin infrastruktur.

Utskottet ansluter sig mot denna bakgrund till de förslag som centerpartiet lagt för att främja regional utveckling. Det innebär insatser om totalt ca 4 miljarder kronor, varav över 3 miljarder riktas direkt till regional utveckling. Med utskottets förslag om återföring av vattenkraftsmedel inräknat tillstyrks att 1,6 miljarder kronor utöver regeringens förslag anvisas till direkta regionalpolitiska insatser. Därtill kommer förslag om satsningar inom kommunikations- och utbildningsområdet som sammantaget uppgår till ca 1,5 miljarder kronor utöver regeringens förslag.

I olika sammanhang framförda förslag vilka kan utnyttjas för dels insatser i hela landet och i alla län, dels i de regionalpolitiskt prioriterade områdena kan sammanfattas enligt följande:

- 1 miljard kronor för bärighetshöjande åtgärder och beläggning av grusvägnätet
- 750 milj.kr. till ett nytt anslag för landsbygdsutveckling
- 1 050 milj.kr. till lokaliseringsbidrag och regionala utvecklingsinsatser (länsanslagen)
- 200 milj.kr. för breddad verksamhet vid de mindre och medelstora regionala högskolorna
- Ytterligare 50 milj.kr. till förstärkning av fasta forskningsresurser till de mindre högskolorna
- 50 milj.kr. i kompetensutvecklingsstöd
- 450 milj.kr. till sänkta socialavgifter
- 300 milj.kr. i sysselsättningsbidrag

- 9 milj.kr. till Folkrorelserådet
- 6 milj.kr. till Landsbygdens forskningsråd
- 650 milj.kr. intäkter från vattenkraftsel återförs till berörda regioner och orter där elen produceras

I den följande framställningen tar utskottet ställning till de konkreta förslagen i centermotionerna samt utvecklar närmare sin syn på stöd-områdesindelningen, stödformerna, de organisatoriska frågorna och medelsbehovet mot bakgrund av centerns förslag.

Det är utskottets uppfattning att en omläggning av politiken enligt den inriktning och de förslag som ovan presenterats ger de bästa förutsättningarna för en framgångsrik politik och för en utveckling av hela landet.

Vad utskottet anfört med tillstyrkande av motionerna 1988/89:A435, A111, A118 och A451 bör ges regeringen till känna.

De förslag till utformning av riktlinjerna för regionalpolitiken som förordas i motionerna 1988/89:A453 (mp), 1988/89:A454 (fp), 1988/89:A462 (vpk), 1988/89:A482 (vpk), A106 (mp) och A107 (vpk), tillgodoses endast delvis av vad utskottet anfört. De bör följaktligen avslås liksom övriga i sammanhanget upptagna motioner.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande förutsättningarna och riktlinjerna för regionalpolitiken

att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:A435 yrkande 1, 4—6, 1989/90:A111 yrkande 1, 1989/90:A118 yrkande 1 i motsvarande del, 2—5, 30 i motsvarande del, 38 och 1989/90:A451, med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1988/89:A422 yrkande 1, 1988/89:A444, 1988/89:A453 yrkandena 1—3, 1988/89:A454 yrkandena 1 och 2, 1988/89:A462 yrkandena 1 och 2, 1988/89:A469, 1988/89:A482 yrkande 2, 1989/90:A80, 1989/90:A83 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A97 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A106 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A107 yrkandena 3 i motsvarande del och 5, 1989/90:A291 yrkande 3, 1989/90:A420, 1989/90:A430 yrkande 2, 1989/90:A436, 1989/90:A448 samt 1989/90:A451 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Förutsättningarna och riktlinjerna för regionalpolitiken (mom. 2)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Regionalpolitikens förutsättningar och allmänna inriktning som börjar med "För sin" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Samhällsutvecklingen i de kapitalistiska länderna präglas alltmer av världskapitalismens ändrade villkor. Kapitalets transnationalisering skapar maktcentra som är oberoende av nations- och parlamentsgrän-

ser. Ekonomin präglas alltmer av privata jätteimperiers behov av nya marknader och större vinster. Denna utveckling sker i världen som helhet, i Europa och i Sverige.

Vardagslivet för enskilda familjer i Sverige påverkas av de pågående förändringarna inom den globala kapitalismen och av den pågående svenska EG-anpassningen. Under den starkt exportinriktade tredje vågens politik har såväl storfinansens resurser som samhällets infrastrukturella satsningar i hög grad inriktats mot att främja EG-anpassningen.

Regional balans

Inom landet har koncentrationen till storstäderna pågått under en följd av år. Denna koncentration har inneburit överhettning i ekonomin, spekulation i mark och bostäder, bostadsbrist och köer för vård och omsorg. Den ständigt ökande biltrafiken i storstadsregionerna har skapat en dålig stadsmiljö och farlig livsmiljö. Den sociala servicen blir inom vissa sektorer alltmer krisbetonad. Samtidigt finns det stora delar av Sverige som har helt motsatta problem. Särskilt märkbara är dessa i Norrlands inland, Bergslagen och sydöstra Sverige.

Ett av de allvarligaste problemen är att det är kvinnorna och ungdomarna i dessa delar av landet som flyttar därifrån och söker sig till städerna. Regionalpolitiken och andra politiska beslut har hittills varit otillräckliga för att skapa förutsättningar för kvinnor och ungdomar att stanna kvar i hembygden. Risker är stora att utflyttningarna fortsätter om inte kraftfulla åtgärder sätts in för att motverka detta.

I regeringens regionalpolitiska proposition tas upp en del av dessa problem. Man pekar också på de stora utvecklingsmöjligheter som faktiskt finns. Utskottet ställer sig bakom tankarna att regionalpolitiken skall aktiveras liksom att utslagningen från arbetslivet måste minskas. Utskottet stödjer också en utbyggnad och breddning av infrastrukturen och en ansvarsfull hushållning med naturresurserna.

Som framhålls i motion A107 (vpk) måste regionalpolitikens mål och inriktning vara likställdhet och likvärdighet mellan landets regioner. Det är av betydelse att regionalpolitiken och övriga beslut som påverkar levnadsförhållandena i glesbygden också inriktas i ett ekologiskt perspektiv. Tekniken måste användas till att skapa mer slutna system och minska omsättningen av råvaror och energi.

Produktionen måste organiseras så att den befrämjar de arbetandes hälsa i fysiskt och psykiskt avseende. Arbetsmiljön behöver förbättras i många branscher. Kulturverksamheten är viktig ur regionalpolitisk synpunkt, vilket också påpekas i propositionen. En medveten satsning på kulturlivet har betydelse för att kvinnor och ungdomar skall välja att bo i de utsatta regionerna.

För att kommuner och landsting i glesbygd och på landsbygden skall klara att upprätthålla en bra lokal service — likvärdig den som finns i tätort — måste *kommunalskattesystemet* reformeras.

För att säkra de regionalpolitiska målen om likvärdighet och likställdhet mellan regionerna och ge alla människor rätt till arbete, service, bostad, kultur och god miljö oavsett var man bor krävs fler redskap för det allmänna att *styra lokaliseringen av arbetsplatser*.

För att korrigera marknadens negativa styrning måste de demokratiska instanserna i landet, kommun, landsting, län och riksdag, få redskap för att hävda de regionalpolitiska målen.

Utskottet återkommer i den följande framställningen till principerna för stödområdesindelningen och de olika stödformerna.

Infrastrukturen

Utskottet vill här peka på de vpk-förslag inom olika politikområden som tillsammans med vpk-förslagen inom det regionalpolitiska området kan få stor betydelse för en framgångsrik regionalpolitik. Det gäller t.ex. förslag som har lagts fram vid detta riksmöte och som rör utbildnings- och forskningspolitiken, närings-, trafik-, skatte- och jordbrukspolitiken.

En breddad och förbättrad infrastruktur ingår som ett viktigt verktyg för att nå de regionalpolitiska målen. Det handlar om nyinvesteringar inom järnvägs-, väg-, tele- och energisektorerna. Det gäller också områden som forskning, utbildning, vård och omsorg, socialpolitik, socialförsäkringar, fritidsverksamhet, bebyggelseplanering, teknisk service som VA-system och renhållning, postväsende, luftfart, sjöfart, rättsväsende, gränskontroll- och lantmåteriverksamhet.

De statliga insatserna på *energiområdet* har en god möjlighet att kombinera miljöhänsyn med positiva regionala åtgärder. Utveckling och ökad användning av förnyelsebara bränslen gynnar regioner med regionala strukturproblem eftersom bränslena är inhemska och produceras i glesbygd.

I likhet med vpk anser utskottet att ett fortsatt aktivt arbete med landsbygdsutveckling är viktigt. Tonvikten bör dock ligga på verksamhet som utgör ett komplement till skogs- och jordbruket.

Utbildningspolitiken påverkar både samhällsutvecklingen och våra möjligheter att avvärja hoten mot människor och miljö. Varje människa skall ha en verklig möjlighet till utbildning och personlig utveckling oavsett klasstillhörighet, kön och var i landet man bor. Ur demokratisk synvinkel är det mycket viktigt att alla, särskilt de med kort skolgång, får chansen att komplettera sin utbildning.

Utskottet instämmer i propositionens slutsatser om att fortsatt utbyggnad och förnyelse av *kommunikationssystemen* har en avgörande betydelse för den regionala utvecklingen. Det är viktigt med satsningar på kommunikationer men sådana satsningar måste kombineras med hänsyn till miljön.

Av dessa skäl måste ökningen av bil- och flygtrafiken brytas. Även flera andra skäl talar för ett ökat kollektivt, spårbundet resande. För tyngre och mer långväga transporter måste sjöfart och järnväg stå för

merparten. Bilism skall gynnas där den är samhällsekonomiskt lönsam (inkl. miljökostnader). Data-, tele- och videokommunikationernas möjlighet att ersätta framför allt persontransporter måste lyftas fram.

Regionalpolitik för kvinnor

Regionalpolitikens utformning har missgynnat *kvinnorna*. Vid redovisningen av olika slags statistik över utvecklingen under 1980-talet har man förbisett könsaspekten. Om man skall leva upp till målsättningen att kvinnor skall ha likvärdig tillgång till arbete, service, kultur och fritid, måste man börja med att beskriva hela verkligheten.

Det regionalpolitiska stödet måste omprioriteras och under kommande år gå till kvinnor i större utsträckning, eftersom läget just nu är kritiskt i många inlandskommuner. Det är kvinnorna som flyttar först. Eftersom den offentliga sektorn har så stor betydelse för kvinnorna och deras möjligheter att få arbete borde regionalpolitiska medel kunna användas även till satsningar på offentlig sektor inom utsatta regioner.

Det behövs forskning om kvinnor på landsbygden, vilka villkor de lever under och vad som krävs av regionala satsningar. Kunskaperna om kvinnors villkor är ännu otillräckliga, och det gäller framför allt kvinnor på landsbygd och i glesbygd.

Landsbygden i sig själv kan ha en stor attraktivitet för ungdomar. I första hand gäller detta för pojkar, medan däremot flickornas möjlighet att förverkliga sina intressen är mindre. Om man vill utveckla *ungdomars livsmiljö* på landsbygden måste en prioritering göras till förmån för flickorna.

En förutsättning för att människor skall kunna stanna kvar i glesbygden och på landsbygden är att den sociala servicen fungerar. Viktiga delar är därför vård och omsorg, barnomsorg såväl som äldreomsorg.

Enligt utskottets uppfattning skulle de åtgärder som utskottet nu har pekat på utgöra viktiga komplement till men även nödvändiga ändringar i de av regeringen föreslagna riktlinjerna för regionalpolitiken.

Vad utskottet med tillstyrkande av motionerna 1988/89:A462, 1988/89:A482, A107, A291 och A430 i nu behandlade delar bör ges regeringen till känna.

Förslagen i motionerna 1988/89:A422 (m) och A83 (m) syftar till en inriktning av politiken som utskottet inte kan ställa sig bakom. Utskottet kan inte heller ställa sig bakom den utformning av riktlinjerna för regionalpolitiken som kommer till uttryck i motionerna 1988/89:A454 (fp) och A97 (fp). Den inriktning av regionalpolitiken som förespråkas i motionerna 1988/89:A435 (c), A106 (mp), A111 (c), A118 (c) och A451 (c) tillgodoses endast delvis av vad utskottet anför. Dessa motioner liksom övriga i sammanhanget upptagna motioner bör därför avstyrkas.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *förutsäuningarna och riktlinjerna för regionalpolitiken*

att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:A462 yrkandena 1 och 2, 1988/89:A482 yrkande 2, 1989/90:A107 yrkandena 3 i motsvarande del och 5, 1989/90:A291 yrkande 3 och 1989/90:A430 yrkande 2, med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1988/89:A422 yrkande 1, 1988/89:A435 yrkandena 1 och 4—6, 1988/89:A444, 1988/89:A453 yrkandena 1—3, 1988/89:A454 yrkandena 1 och 2, 1988/89:A469, 1989/90:A80, 1989/90:A83 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A97 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A106 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A111 yrkande 1, 1989/90:A118 yrkandena 1 i motsvarande del, 2—5, 30 i motsvarande del och 38, 1989/90:A420, 1989/90:A436, 1989/90:A448 samt 1989/90:A451 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Förutsättningarna och riktlinjerna för regionalpolitiken (mom. 2)

Loui Bernal (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Regionalpolitikens förutsättningar och allmänna inriktning som börjar med "För sin" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Även om utskottet kan ställa upp på de mål för regionalpolitiken som formulerats i propositionen, arbete, bostad och service åt alla oavsett var man bor i landet, anser utskottet i likhet med miljöpartiet de gröna att *inriktningen* av politiken måste förändras för att nå dessa mål.

Tyvärr finns många för regionalpolitiken viktiga frågor, som inte har behandlats i propositionen. Det hindrar att man får en klar bild av hur regionalpolitiken och kanske främst landsbygdspolitiken skall formas. Hur kommer jordbrukspolitiken, energipolitiken och skattepolitiken att påverka den regionala utvecklingen? Det är naturligtvis omöjligt att utan en fastlagd eller utvärderad politik inom dessa tre områden utforma 1990-talets regionalpolitik. I denna del är propositionen otillräcklig. Utskottet kan inte heller finna den helhetssyn och uppluckring av sektorspolitiken som är nödvändig för 1990-talets regionalpolitik.

Utskottet vill i detta sammanhang hänvisa till att miljöpartiet de gröna på bl.a. nyss nämnda politikområden framlagt förslag i motioner i anslutning till regeringens propositioner till innevarande års riksmöte. Även inom utbildnings- och forskningspolitiken samt trafikpolitiken finns förslag från miljöpartiet de gröna, förslag som kan få stor betydelse för den regionala utvecklingen.

I likhet med miljöpartiet de gröna menar utskottet att regionalpolitiken skall inriktas på att hela Sverige skall leva, varje region efter sina förutsättningar och efter sin bärkraft. Inom dessa ramar kan människorna själva bestämma var de vill bo och arbeta. Regional balans skapar ett mer stabilt och mindre vardagssårbart Sverige, samtidigt som näringarnas omvandling fortsätter, men i nya former.

Dagens regionala obalans är i första hand ett centrum/periferiproblem. Välfärden i vårt land har byggts upp med hjälp av människor och naturtillgångar — skog, jord, malm, vattenkraft — från områden som i dag tillhör landets periferi. De regionalpolitiska insatser som nu tillförs för att åter bygga upp dessa områden skall ses som en återbetalning av tidigare uttag — inte som en slags storsamhällets socialpolitik — en nådegåva. Centrum och periferi skall naturligtvis inte konkurrera utan i stället samverka.

Den regionala obalansen skapar problem i såväl utflyttningsområden som expansionsområden. I storstadsområdena drabbas man av allvarliga hälso- och miljöproblem orsakade av bl.a. trafiken. Trots detta har man ännu inte fått tillräckliga befogenheter att lösa problemen. Vi anser att man på regional och kommunal nivå skall ges utökade befogenheter att bedriva en radikalare miljöpolitik.

För att på sikt erhålla en stabil regional balans måste beslutssystemet demokratiseras ytterligare och decentraliseras. Avgörande beslut, även för landsbygden, fattas ofta i storstäderna och makten koncentreras dit. En orsak till den självgenererande tillväxt som har varit ett utmärkande drag för storstäderna och som är en viktig del i snedfördelningen mellan stad och landsbygd är maktkoncentrationen. Den nya överföringstekniken via tele och data har gett oss nya möjligheter att ändra på detta. Om kommunikationerna mellan olika regioner förbättras för gods- och persontrafik, men kanske i första hand för data- och andra teleförbindelser, leder detta till att landsbygden — inkl. mindre orter — får en större möjlighet att konkurrera med storstäderna om arbetskraft och etablering.

I samma riktning verkar förbättrade möjligheter till utbildning och kulturaktiviteter i mindre och medelstora kommuner.

Eftersom samhällets totala sårbarhet ökat mycket kraftigt i takt med storstadsutvecklingen, teknikförändringarna, införandet av storskaliga lösningar m.m. finns det skäl för att med regionalpolitik minska sårbarheten samt värna om och utveckla småskaligheten.

Den traditionella strukturomvandlingen och flyttströmmen mot storstäderna leder till stora påfrestningar för samhällsekonomin och medför ökad inflation. Detta är motiv för att förbättra den regionala balansen. Ökade regionala klyftor skapar stora sociala, politiska och kulturella skillnader. För att minska klyftorna krävs en ambitiös regionalpolitik. Eftersom vi kan vänta en ständig strukturomvandling och allt snabbare förändringar inom näringslivet, krävs ett brett folkligt inflytande över regionalpolitiken, teknikanvändningen och resursfördelningen i stort om vi skall kunna behålla en meningsfull demo-

krati. I likhet med miljöpartiet de gröna i motion 1988/89:A453 anser utskottet att målet för regionalpolitiken måste formuleras starkt och tydligt för att motverka planeringsbyråkratins styrkrafter.

I ett ekologiskt perspektiv och ett internationellt fördelningsperspektiv finns det många och starka skäl för att gynna en jämnare regional utveckling av boende, produktion och annan mänsklig aktivitet. För att nå målet regional balans måste all statlig verksamhet underordnas de ekologiska, de regionalpolitiska och de fredspolitiska målen.

Glesbygds- och landsbygdsutvecklingen

Det är viktigt att samspelet mellan stad och land fungerar. Tätorter och landsbygd är lika viktiga. Vill vi också i framtiden behålla en social och kulturell mångfald i vårt land är det hög tid att inrikta arbetet på att stärka politiken för glesbygden och landsbygden.

I avvaktan på att det ekologiskt riktiga och starka lokalsamhället blir verklighet får man acceptera att samhället omdisponerar medel för att dämpa regional obalans. Troligen kommer man aldrig helt bort från att bidrag behövs eftersom samhället förändras också av krafter som vi själva inte råder över.

Utskottet återkommer i den följande framställningen till principerna för stödområdesindelningen och stödformerna.

Kvinnounderskottet på landsbygden är ett problem som måste lösas. Den kvinnorörelse som nu växer fram på landsbygden är viktig för hela samhället. Kvinnorna bildar nätverk, startar småföretag och är den drivande motorn i mobiliseringen för landsbygden. De behöver utvecklingscentra — baser för kompetens och rådgivning för kvinnor.

Förslaget att utlokalisera glesbygdsdelegationen till Östersund och begränsa dess verksamhetsradie genom ombildning till myndighet medför en uppenbar risk för att landsbygdsfrågorna i fortsättningen får en försämrad ställning i den politiska processen. Det går inte att enbart hänvisa till att tyngdpunkten på landsbygds- och glesbygdsarbetet skall åvila länsstyrelserna. Utskottet anser emellertid i likhet med miljöpartiet de gröna att ett projektkontor, direkt underställt glesbygdsdelegationen, kan lokaliseras till Östersund.

Infrastruktur

Infrastrukturfrågorna är av avgörande betydelse för regionalpolitiken. Att vissa regioner har sämre förutsättningar för ett varierat och livskraftigt näringsliv liksom god samhällsservice och tillgång till kulturaktiviteter m.m. beror ofta på sämre infrastruktur.

För att ungdomar och kvinnor skall vilja stanna på landsbygden är det nödvändigt att prioritera kultur och utbildningsmöjligheter.

Enligt utskottets uppfattning skulle den inriktning av politiken som utskottet nu har pekat på avsevärt förbättra förutsättningarna för en framgångsrik regionalpolitik och även kunna föra vårt land närmare ett samhälle i regional balans och mindre beroende av traditionella bidragsformer.

Vad utskottet har anfört med tillstyrkande av motionerna 1988/89:A453, A80 och A106 bör ges regeringen till känna. De förslag till inriktning av regionalpolitiken som förs fram i motionerna 1988/89:A435 (c), 1988/89:A462 (vpk), 1988/89:A482 (vpk), A107 (vpk), A111 (c) och A118 (c) tillgodoses endast i viss utsträckning av vad utskottet anfört. Dessa motioner liksom övriga i sammanhanget upptagna motioner bör därför avstyrkas.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande förutsättningarna och riktlinjerna för regionalpolitiken

att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:A453 yrkandena 1—3, 1989/90:A80, 1989/90:A106 yrkande 1 i motsvarande del, med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1988/89:A422 yrkande 1, 1988/89:A435 yrkandena 1 och 4—6, 1988/89:A444, 1988/89:A454 yrkandena 1 och 2, 1988/89:A462 yrkandena 1 och 2, 1988/89:A469, 1988/89:A482 yrkande 2, 1989/90:A80, 1989/90:A83 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A97 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A107 yrkandena 3 i motsvarande del och 5, 1989/90:A111 yrkande 1, 1989/90:A118 yrkandena 1 i motsvarande del, 2—5, 30 i motsvarande del och 38, 1989/90:A291 yrkande 3, 1989/90:A420, 1989/90:A430 yrkande 2, 1989/90:A436, 1989/90:A448 samt 1989/90:A451 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Geografiska prioriteringar (mom. 6)

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att utskottets överväganden i avsnittet Geografiska prioriteringar bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör målsättningen för regionalpolitiken vara att alla landets regioner skall fungera på ett tillfredsställande sätt. De särskilda regionalpolitiska insatserna skall koncentreras till de regioner som har den svärgaste utvecklingen. Samtliga län har landsbygds- eller glesbygdsområden med speciella problem. Det måste finnas resurser även för länen utanför de regionalpolitiska stödområdena att göra insatser för att främja utvecklingen på landsbygden.

Utskottet anser att ett perspektiv hittills försumrats i regionalpolitiken. Marknadsekonomin har en grundläggande betydelse för regional utveckling och tillväxt. Om näringslivet i Sverige skall kunna utvecklas positivt krävs ett gott näringslivsklimat med en politik som stärker marknadsekonomin och främjar kreativiteten hos enskilda människor.

Av propositionen kan man få intrycket att storstadsregionerna är ett hot mot utvecklingen i andra regioner. Enligt utskottets mening är utveckling där inte ett hot utan snarare en motor för tillväxten i hela landet. Tillväxten i områden som Stockholm, Göteborg och västra Skåne innebär inte att all befolkning och alla företag kommer att

koncentreras dit i framtiden. Den mycket avancerade teknikutveckling som i dag sker i storstadsområdena utgör i själva verket förutsättningen för att vi i Sverige skall kunna utveckla framtidens arbetsinstrument. Dessa ger radikalt ändrade förutsättningar för decentralisering av produktion och service, vilket långsiktigt gagnar våra möjligheter att skapa en balanserad regional utveckling.

Flera av de mellanstora städerna uppvisar i dag en dynamisk tillväxt. Genom att näringslivet i mellanstora städer utvecklas växer en servicestruktur upp som även hjälper företagen i städernas omland.

Denna tillväxt av mellanstora städer är således en faktor som är positiv för den regionala balansen. Däremot finns det ingen anledning att förespråka speciella stödåtgärder för dem. Utskottet anser för sin del att dessa städer har tillräcklig livskraft och tillräckligt goda allmänna förutsättningar för att kunna utvecklas av egen kraft.

Enligt utskottets mening är den revidering av stödområdesgränserna som regeringen föreslagit i huvudsak godtagbar. Dock kan gränserna för stödområdena i vissa fall orsaka problem. Speciellt i Jämtland finns det anledning att noga pröva vilka gränser som bör gälla. Målsättningen bör vara att stödområdets omfattning inte ökar.

När det gäller tillfällig placering i stödområde anser utskottet att beslutanderätten bör ligga hos riksdagen.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande geografiska prioriteringar

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A91 och med avslag dels på propositionen i motsvarande del, dels på motionerna 1988/89:A434, 1988/89:A435 yrkandena 2 och 3, 1988/89:A438 yrkande 2, 1988/89:A457 yrkande 2, 1989/90:A50 yrkande 3, 1989/90:A52 yrkande 4, 1989/90:A68 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A69 yrkande 4 i motsvarande del och yrkande 6, 1989/90:A72 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A73 yrkande 2, 1989/90:A75 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A97 yrkandena 4 i motsvarande del samt 5 och 11, 1989/90:A103 yrkandena 4–6, 1989/90:A107 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A112 yrkandena 1 och 2, 1989/90:A114 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A118 yrkandena 6–11 samt 1989/90:A463 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

7. Geografiska prioriteringar (mom. 6)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att utskottets överväganden i avsnittet Geografiska prioriteringar bort ha följande lydelse:

Regionalpolitiska problem finns även i dag men problemen är annorlunda än på 1960-talet. Då bottnade problemen i industrins expansion och rationaliseringar inom jordbruket. I dag är situationen den att ett fåtal orter befinner sig i utveckling samtidigt som ortskriser och problem på annat sätt än tidigare riskerar att uppstå i hela landet.

De snabbt expanderande delarna av industrin, såsom data och tjänstenäringsarna, har en tendens att koncentrera sig till vissa områden. Dessa företag som etablerar sig i tillväxtområden styrs även av andra "etableringsfaktorer" än traditionella kostnadshänsyn. Det är företag som bygger på behov av kunskap och kvalificerad personal. Det blir naturligt att de då lokaliserar sig i närheten av kunskapscentra som universitet och högskolor.

Detta betyder att infrastruktur av olika slag blivit allt viktigare. Det gäller att erbjuda företagsamheten en sådan miljö, att kreativitet och nytänkande kan stimuleras. Regionalpolitiken måste enligt utskottets mening ha en mobiliseringspolitisk utgångspunkt. Regional balans skall uppnås genom att understödja lokal mobilisering, enskilda initiativ och skaparanda.

En rad sektorer vilka inte traditionellt definierats som "regionalpolitiska" får relevans. Politiken måste syfta till att skapa och understödja allmänna miljöer där skapande och enskilda initiativ frodas. Frågor om utbildning och forskning, kommunikationer och även kultur blir viktiga vid sidan av stödsystemet. Det är enligt utskottets mening av mycket stor vikt att man även i de delar av landet som upplever problem kan skapa förutsättningar för god utbildning och goda kontakter med landet i övrigt.

Regeringen har föreslagit en förändring av stödområdesindelningen som främst är motiverad med att behovet av kostnadssänkande styrmedel är störst i en mer begränsad del av landet än vad som motsvarar dagens omfattning av stödområdet. I en allt högre utsträckning är det i dag insatser av infrastrukturell art som kommer i fråga.

Ett viktigt inslag i den mobiliserande regionalpolitik som utskottet förordar är insatser för att förbättra infrastrukturen i utsatta delar av landet, t.ex. genom förbättrade kommunikationer och ökad tillgång till utbildning och forskning och utveckling. En förändring i den riktningen får inte innebära minskade ambitioner vad gäller tilldelning av länsanslag till regioner som inte ingår i stödområdet.

Utskottet kan inte finna att regeringen presenterat någon fullgod argumentation för den föreslagna nya stödområdesindelningen. Varje sådan förändring innebär gränsdragningsproblem. Det är enligt utskottets mening nödvändigt att klart redovisa vilka överväganden som legat bakom förslagen. Så har inte skett i propositionen.

Utskottet anser därför att den hittillsvarande stödområdesindelningen bör behållas tills vidare i avvaktan på att regeringen presenterar ett så gott beslutsunderlag att man kan ta ställning till hur en lämplig avvägning bör ske. Riksdagen bör därför hos regeringen begära en utredning av den framtida stödområdesindelningen.

När det gäller tillfällig stödområdesindelning bör det enligt utskottets mening understrykas att detta bör ske vid plötsligt uppkommande lokala kriser, där hela bygder hotas som följd av nedläggningar.

Utskottet har tidigare framhållit skogsnäringens stora regionalpolitiska betydelse. Den ger både sysselsättning och försörjningsmöjligheter i bygder som annars brottas med stora avfolkningsproblem. Det är emellertid enligt utskottets mening angeläget att slå vakt också om

skogens andra värden, inte minst dess betydelse för naturvården och dess roll som livsmiljö för många växt- och djurarter. Särskilda regionalpolitiska insatser bör därför göras i områden där naturskyddsbesluten är särskilt omfattande — inte minst för att stimulera kombinationsverksamheter.

Det finns slutligen enligt utskottets mening anledning att i regionalpolitiken ställa stora krav på länsorganens förmåga till överblick, planering och sektorssamordning. Det är i dag inte svårt att finna exempel på brister i detta avseende. Det förekommer exempelvis att decentralisering av en viss statlig verksamhet inom länen neutraliseras genom att annan verksamhet samtidigt flyttas in till huvudorten. Det är utskottets förhoppning att den nyligen beslutade nya regionala förvaltningen skapar bättre förutsättningar för att i länen väga olika sektorsintressen mot varandra.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. *beträffande geografiska prioriteringar*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A97 yrkandena 4 i motsvarande del samt 5 och 11 samt med anledning av motionerna 1989/90:A69 yrkande 4 i motsvarande del och yrkande 6, 1989/90:A72 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A73 yrkande 2 och 1989/90:A75 yrkande 1 i motsvarande del och med avslag dels på propositionen i motsvarande del, dels på motionerna 1988/89:A434, 1988/89:A435 yrkandena 2 och 3, 1988/89:A438 yrkande 2, 1988/89:A457 yrkande 2, 1989/90:A50 yrkande 3, 1989/90:A52 yrkande 4, 1989/90:A68 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A91, 1989/90:A103 yrkandena 4—6, 1989/90:A107 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A112 yrkandena 1 och 2, 1989/90:A114 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A118 yrkandena 6—11 samt 1989/90:A463 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

8. Geografiska prioriteringar (mom. 6)

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att utskottets överväganden i avsnittet Geografiska prioriteringar bort ha följande lydelse:

Stödområdesindelningen

Regional balans förutsätter enligt utskottets mening att statsmakterna vid beslut inom alla samhällssektorer tar hänsyn till vad målet kräver. Samhällets alla insatser måste samordnas så att en positiv regional utveckling främjas.

Målsättningen för regionalpolitiken måste vara att skapa förutsättningar för fungerande regioner, dvs. regioner som fungerar ekonomiskt, socialt, kulturellt och ekologiskt. Detta förutsätter en decentralistisk helhetssyn.

Utskottet delar centerns uppfattning om att begreppet "region" bör vara liktydigt med de lokala arbetsmarknaderna. Den indelning av

landet i 123 lokala arbetsmarknader som SCB gjort på grundval av faktiska pendlingsströmmar är emellertid enligt utskottets mening alltför grov. Avgränsningarna kan vara vilseledande när det gäller de faktiska möjligheterna för människor att arbeta utanför hemorten. Riksdagens beslut om försämrade reseavdrag och höjda bensinpriser gör de lokala arbetsmarknaderna mindre. Eftersom kollektivtrafiken inte heller byggs ut utan tvärtom minskas i glesare regioner begränsas pendlingsmöjligheterna avsevärt. När man avgränsar den lokala arbetsmarknaden måste man således ta hänsyn till dessa faktorer. Detta påverkar givetvis bedömningen av vilka regioner som bör prioriteras när det gäller regionalpolitiska insatser av olika slag.

Utskottet vill först anlägga några principiella synpunkter rörande indelningen i resursområden. Under de senaste 25 åren har den s.k. stödområdesindelningen ändrats i snitt oftare än vart femte år. Detta är oacceptabelt mot bakgrund av de långsiktiga spelregler som måste gälla för företag och kommuner. Det finns visserligen behov av att kontinuerligt förändra regionalpolitiken. Ändringar måste dock bygga på målet om ett stabilt och differentierat näringsliv och en balanserad befolkningssammansättning. Alltför stora och snabba förändringar av de ekonomiska villkoren ställer också till stora problem för de företag och kommuner som måste planera långsiktigt. Om förändringar av reglerna sker med alltför korta intervaller — vart femte år eller mindre — innebär detta en betydande osäkerhet för företagen vid etableringar. Både företagen och kommunerna har rätt att få långsiktiga spelregler för sitt handlande. Enligt utskottets mening bör täta ändringar av resursområdenas utbredning undvikas. Skälen för denna princip är i korthet följande:

- ett företag som söker stöd tvingas planera på längre sikt än andra eftersom det måste redovisa till många organ/personer som ställer frågor om företagets långsiktiga policy
- en kommun i ett resursområde kan inte på kortare tid än tio år lösa de grundläggande strukturproblem som föranlett inplaceringen i stödområdet
- erfarenheterna av inplacering av kommuner i tillfälligt resursområde visar vådan av alltför kortsiktiga satsningar med alltför snabbt igångsatta projekt och löften om nya arbeten som inte kan fullföljas
- företag som nyetablerar sig med regionalpolitiskt stöd planerar ofta att expandera inom de första tio åren; osäkerhet om samma villkor skall gälla under hela perioden kan äventyra projektet som helhet eller en expansion
- tillfälliga och korta perioder kan leda till spektakulära och riskfyllda projekt. Lokala entreprenörer vågar inte starta ett nytt företag eftersom de behöver mer tid och större trygghet

Om en tillfällig stödområdesinplacering trots allt skulle bli en realitet för vissa områden utanför de fasta resursområdena bör enligt utskottets mening en minsta period om fem år användas för de särskilda statliga stödinsatserna.

I samband med ett regionalpolitiskt beslut är det således väsentligt med en markering om att inplacering i resursområde är en permanent åtgärd under överskådlig tid.

När det gäller område C kan det nu enligt utskottets mening däremot vara rimligt med vissa förändringar. Om utvecklingen har gett en balanserad ålders- och könsstruktur och en bredare och stabilare arbetsmarknad bör kommuner eller framför allt relativt tätbefolkade kommuncentra av stadskaraktär kunna tas ur området.

Möjligheten bör bestå att tillfälligt placera kommuner som drabbats av akuta problem genom företagsnedläggningar i resursområde. Enligt utskottets mening är det dock viktigt att denna möjlighet utnyttjas på ett mera rättvist och konsekvent sätt än vad som hittills skett. En akut industrikras och en pågående strukturförändring med minskande arbetstillfällen som följd bör likabehandlas av statsmakterna.

Regeringen använder sig av begreppet "stödområde". Enligt utskottets mening bör en ny benämning, "resursområde", införas. Därmed markeras att avsikten med att prioritera vissa områden i fråga om regionala stödinsatser är att deras resurser och inneboende möjligheter till en positiv utveckling skall tas till vara. Den ändrade benämningen motiveras också av att dessa områden årligen till folkhushållet har bidragit med miljarder kronor i t.ex. vinster från vattenkraften och exportinkomster från skogs- och gruvnäringarna. Dessa områden har också utgjort en resurs för rekrytering av ung och välutbildad arbetskraft till de expansiva orterna i Syd- och Mellansverige. Områdena har bidragit till välbefinnandets utvecklingen och bör därför slippa beteckningen "stödområden". Utskottet delar därför centerns uppfattning om att områdena utgjort "resursområden" som varit till gagn för hela landet.

Utskottet anser inte att det finns några skäl att övergå från den nuvarande ordningen med tre områden. Regeringens förslag till stöd-områdesindelning är alltför grovt och inte anpassat till de verkliga regionalpolitiska behov som föreligger. Förslaget får helt oacceptabla effekter för vissa kommuner. Begränsningarna skulle medföra att kommuner med likartade förhållanden får helt skilda förutsättningar beroende på om de hamnar inom eller utanför resursområdet. Utskottet förordar därför liksom centern att indelningen sker i resursområdena A, B och C.

När man bedömer behovet av regionalpolitiska insatser måste man vara observant på att syftet inte bara är att skapa fungerande landsdelar eller län. Det är också fråga om att sträva efter inomregional balans. En fungerande landsdel eller ett fungerande län kan mycket väl innehålla många utsatta orter. En positiv befolkningsutveckling, låga arbetslöshetssiffror etc. i ett län kan vara ett uttryck för att de största kommunerna i länet utvecklas positivt. Länet fungerar, men många enskilda kommuner kan ha stora problem. Västerbottens utveckling illustrerar detta. Den gynnsamma utveckling som länet uppvisat vad gäller befolkningsutveckling är till stor del ett resultat av Umeås mycket kraftiga expansion. De gynnsamma siffrorna visar i själva verket endast att Umeå spelar en alltmer dominerande roll i länet.

Om man däremot med fungerande regioner menar att de lokala arbetsmarknaderna skall fungera, blir länens utveckling av underordnat intresse. I stället skall intresset inriktas mot hur de olika lokala arbetsmarknaderna fungerar.

Som tidigare sagts bör "region" vara liktydigt med de lokala arbetsmarknaderna och den geografiska avgränsningen av berättigade resursområden knytas till kommuner eller i inte så få fall till delar av mycket ytvida kommuner.

För att kunna bedöma det långsiktiga behovet av utvecklingsinsatser måste man också se till befolkningens ålderssammansättning. Detta är en faktor som regeringen inte analyserat i sina överväganden rörande områdesindelningen. Analysen av befolkningsutvecklingen bör dessutom avse en längre tidrymd än ett decennium. Enligt utskottets uppfattning borde analysen omfatta tiden från 1960 och framåt.

När det sedan gäller den geografiska omfattningen anser utskottet att indelningen bör bygga på REK 87:s förslag, dock att områdena A, B och C skall finnas kvar. Nuvarande område C bör således i princip bibehållas. Den hittillsvarande utvecklingen med bl.a. en stark centralisering till storstadsregionerna är ett klart motiv för ett större geografiskt område än det regeringen föreslagit. Högst prioriterat är emellertid insatser som förbättrar situationen i skogslänen och inlandsområdena.

REK 87:s enhälliga förslag innebar vidare att stora delar av sydöstra Sverige skulle ingå i regionalpolitiskt prioriterat område. Området sönderfaller i ekonomiskt hänseende i två grupper. Dels finns landsbygdsdominerade områden som har vissa problem gemensamma med inlandet i skogslänen även om avstånd och gleshet i bebyggelsen inte är desamma, dels finns områden som har en hel del gemensamt med Bergslagen. Det förra gäller de östra delarna av Kronobergs län och stora delar av Kalmar län. Det senare gäller Blekinge men också vissa av brukssamhällena i Kalmar län. Enligt utskottets mening bör hit hänföras också de tre södra länsdelarna i Östergötland, nämligen Ydre, Kinda och Valdemarsvik. Även Gotland och delar av Öland bör med hänsyn till dessa regioners speciella förhållanden ingå i område C.

Vidare bör fler Bergslagskommuner än vad regeringen föreslagit ingå i resursområde.

Enligt utskottets mening finns vidare anledning att fästa uppmärksamheten på några kommuner i de nordligaste länen som enligt regeringens förslag skall ingå i stödområde 2. Flera ytvida kommuner består av ett antal tidigare självständiga kommuner. Om regeringen hade analyserat dessa kommundelar, vilket skulle ha skett ifall de varit självständiga kommuner, hade man kunnat iaktta en mycket kraftig folkminskning under en lång tidsperiod. Situationen är mycket bekymmersam och helt jämförbar med den i inlandet. Det gäller t.ex. de inre delarna av Sollefteå, Örnsköldsvik och Skellefteå som bör placeras i resursområde A. Detsamma gäller Bjurholm, Lycksele, Norsjö och Vindeln i Västerbottens län. Utskottet anser att även Älvsbyn i Norr-

bottens län företer likheter med kommuner som ingår i regeringens område 1. Starka skäl talar för att även den kommunen placeras i resursområde A.

Utskottet anser sammanfattningsvis att resursområden bör läggas fast i enlighet med vad ovan sagts och i enlighet med den bilaga som fogats till centerns motion A118.

Stödjepunkter

Såvitt utskottet kan bedöma är 'stödjepunkterna' mot bakgrund av deras tilltänkta roll och funktion liktydigt med mellanstäder. Enligt regeringens förslag skall utlokalisering av privata tjänsteföretag och statlig verksamhet i vissa fall kunna ske med statligt stöd till dessa orter. Utskottet anser liksom centerpartiet att förslaget innebär ännu större risker än REK 87:s förslag. Redan kraftiga inomregionala obalanser kommer att förstärkas genom att mellanstäder existerar reellt utan att vara formellt utpekade. Staten kan stödja ett större antal mellanstäder, i princip enbart residensorterna. Det finns risk att statliga utlokaliseringar fokuseras till mellanstäderna och hindrar en allsidig geografisk utlokalisering av statliga verksamheter. "Mellanstäderna" får en roll av regionala motorer som de inte alls visat sig ha några politiska eller praktiska förutsättningar att klara. Förslaget om stödjepunkter innebär en koncentration av resurser till länens redan mest gynnade områden. Det ger potentiella företag en signal om att det är residensorterna som staten främst kommer att stödja i fortsättningen. Systemet med permanenta resursområden avseende små och medelstora kommuner blir verkningslöst. Det är enligt utskottets mening anmärkningsvärt att regeringen nonchalerat en i stort enig remissopinion mot s.k. mellanstäder genom att i stället använda begreppet stödjepunkter. På anförda skäl avstyrker utskottet liksom centerpartiet bestämt regeringens förslag i denna del.

Avgränsning av glesbygds- och landsbygdsområden

Det är enligt utskottets mening väsentligt att ingen glesbygds- och landsbygdsdel i landet genom olika regler undantas från möjligheterna till utveckling. De medel som anslagits för landsbygdsutveckling bör som centerpartiet påpekar avse hela landet. Enligt utskottet bör det ankomma på resp. länsstyrelse att avgöra vilka projekt som kan komma i fråga. Detta bör ges regeringen till känna.

Storstäderna och den regionala utvecklingen

Ett väsentligt mål för regionalpolitiken är att skapa en bra livsmiljö i storstäderna. Befolkningstillväxten måste begränsas. En förnyelse av regionalpolitiken krävs för att bevara och utveckla storstadsmiljön. Den förda koncentrationspolitiken är enligt utskottets mening till fördel enbart för ett litet antal personer som sysslar med den spekulation som bygger på de konstlade värdestegringar som den ökande koncentrationen medför. Investeringskatten på s.k. oprioriterat byg-

gande är enligt utskottets mening ett värdefullt inslag i ansträngningarna för att dämpa överhettningen. Utskottet anser emellertid i likhet med centerpartiet att åtgärden satts in alldeles för sent.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. *beträffande geografiska prioriteringar*

att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:A435 yrkandena 2 och 3, 1989/90:A118 yrkandena 6—11 samt 1989/90:A463 och med anledning av motionerna 1988/89:A438 yrkande 2, 1989/90:A68 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A103 yrkandena 4—6, 1989/90:A112 yrkandena 1 och 2, 1989/90:A114 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 i motsvarande del, samt med avslag dels på propositionen i motsvarande del, dels på motionerna 1988/89:A434, 1988/89:A457 yrkande 2, 1989/90:A50 yrkande 3, 1989/90:A52 yrkande 4, 1989/90:A69 yrkande 4 i motsvarande del och yrkande 6, 1989/90:A72 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A73 yrkande 2, 1989/90:A75 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A91, 1989/90:A97 yrkandena 4 i motsvarande del samt 5 och 11 samt 1989/90:A107 yrkande 2 i motsvarande del, ger regeringen till känna vad utskottet anför,

9. Geografiska prioriteringar (mom. 6)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att utskottets överväganden i avsnittet Geografiska prioriteringar bort ha följande lydelse:

Det har pågått en koncentration till storstäderna under en följd av år. Det gäller företag, statsapparat, kultur, undervisning, trafiksystem m.m. Denna koncentration har inneburit överhettning i ekonomin, spekulation i mark och bostäder, bostadsbrist och köer för vård och omsorg. Den ständigt ökande biltrafiken i storstadsregionerna har skapat en dålig stadsmiljö och en farlig livsmiljö. Den sociala servicen blir inom vissa sektorer alltmer krisbetonad.

Samtidigt finns det stora delar av Sverige som har helt motsatta problem. Särskilt märkbara är dessa i Norrlands inland, Bergslagen och sydöstra Sverige.

Utskottet ställer sig bakom flera av de tankar som förs fram i propositionen. Regionalpolitiken skall aktiveras. Utslagningen från arbetslivet måste minskas. En utbyggnad och breddning av infrastrukturen måste komma till stånd och en ansvarsfull hushållning med naturresurserna likaså.

Regionalpolitikens mål måste vara likställdhet och likvärdighet mellan landets regioner. Liksom regeringen anser utskottet att politiken skall inriktas på att ge människor tillgång till arbete, service, bostad, kultur och god miljö oavsett var de bor i landet.

Utskottet kan emellertid inte ställa sig bakom förslaget att halvera nuvarande stödområde, sett till hur stor andel av befolkningen i landet som bor inom det.

Minskningen är inte sakligt motiverad. Enligt utskottets mening är den mer att se som ett utslag av EG-anpassning. Utskottet förordar i stället en viss ökning av antalet kommuner i stödområde samt vissa förändringar inom och mellan stödområdena.

Utskottet förordar att nuvarande stödområde A skall ingå i kommande stödområde 1. Nuvarande stödområden B och C behålls och ingår i kommande stödområde 2. Från denna princip bör göras vissa undantag. Sålunda bör några kommuner/kommundelar i Västerbotten och Norrbotten föras över från nuvarande område B till stödområde 1. Kommande stödområde 2 bör utökas med en kommun. En närmare redovisning av utskottets ställningstaganden görs i anslutning till behandlingen av de enskilda länen.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. *beträffande geografiska prioriteringar*

att riksdagen med avslag dels på regeringens förslag, dels på motionerna 1988/89:A434, 1988/89:A435 yrkandena 2 och 3, 1988/89:A438 yrkande 2, 1988/89:A457 yrkande 2, 1989/90:A50 yrkande 3, 1989/90:A52 yrkande 4, 1989/90:A68 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A69 yrkande 4 i motsvarande del och yrkande 6, 1989/90:A72 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A73 yrkande 2, 1989/90:A75 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A91, 1989/90:A97 yrkandena 4 i motsvarande del samt 5 och 11, 1989/90:A103 yrkandena 4—6, 1989/90:A112 yrkandena 1 och 2, 1989/90:A114 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A118 yrkandena 6—11 samt 1989/90:A463 och med bifall till motion 1989/90:A107 yrkande 2 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

10. Allmänna principer för omlokalisering (mom. 7)

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att utskottets överväganden i avsnittet Allmänna principer för omlokalisering bort ha följande lydelse:

Under 1970-talet genomfördes utlokalisering av ett stort antal myndigheter från Stockholm till andra orter i landet. Det fanns anledning att vara kritisk när den första utlokaliseringsomgången genomfördes. Det finns enligt utskottets mening emellertid också anledning att ifrågasätta de senare besluten att utlokalisera boverket, delar av RSV och Vattenfall och det nyinrättade banverket.

Utvärderingarna av de tidigare utlokaliseringarna visar att resultatet i form av minskad effektivitet och ökade kostnader varierat mellan olika verk. I viss mån har de bidragit till att ge de orter som fick del av utlokaliseringarna en mera mångfasetterad arbetsmarknad. Samtidigt innebar utlokaliseringarna påfrestningar för enskilda människor. För ämbetsverkens del har det i flera fall inneburit svårigheter att

rekrytera kvalificerad personal. I fallet med banverket kan detta enligt utskottets uppfattning menligt påverka järnvägstrafikens utvecklingsmöjligheter.

Starka skäl talar för att centrala ämbetsverk bör ligga i landets huvudstadsregion. Det kan dock finnas myndigheter eller delar av myndigheter som utan förfång kan flyttas till andra orter, givetvis under förutsättning att beslutet är väl förberett.

I stället för att utlokalisera finns det anledning att decentralisera genom att sprida beslutsfattandet i olika frågor. Den viktigaste decentraliseringen är enligt utskottets mening att i högre utsträckning ge de enskilda människorna ökat inflytande över sina egna aktiviteter.

En decentralisering inom den offentliga förvaltningen som innebär att fler beslut fattas på lägre nivåer bidrar till att minska avståndet mellan beslutsfattarna och de enskilda individerna. De centrala verken blir mindre — och förhoppningsvis effektivare — samtidigt som den regionala nivåns beslutskraft stärks, vilket gynnar den regionala kompetensen.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande allmänna principer för omlokalisering

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A422 yrkande 5 och med avslag på motionerna 1988/89:A432, 1988/89:A435 yrkandena 9 och 10, 1988/89:A453 yrkande 5, 1988/89:A460 yrkande 2, 1988/89:A472 yrkandena 3 och 4, 1988/89:A479, 1989/90:A77, 1989/90:A103 yrkande 10, 1989/90:A106 yrkande 33, 1989/90:A111 yrkande 10, 1989/90:A118 yrkandena 17—19, 1989/90:A409, 1989/90:A416 yrkande 1, 1989/90:A422, 1989/90:A427 samt 1989/90:A432 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. Allmänna principer för omlokalisering (mom. 7)

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att utskottets överväganden i avsnittet Allmänna principer för omlokalisering bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är en betydelsefull del i utvecklingen mot ett decentraliserat och vitalt samhälle att beslut och befogenheter läggs så nära dem det berör som möjligt. En omfattande decentralisering av funktioner från den centrala nivån till läns- och kommunnivå bör ske. En reducering av centrala uppgifter medför att ansvar och kompetens flyttas över till den regionala nivån. I första hand skall funktioner decentraliseras från centrala till kommunala och regionala nivåer. Detta skall prövas innan utlokaliseringar av myndigheter föreslås. Ett aktivt och systematiskt arbete måste komma till stånd för att minska de centrala myndigheterna både vad avser storlek och inflytande. Otidsenliga uppgifter måste utmönstras. De centrala verken behöver en mindre stab med hög kompetens som länk mellan regering/riksdag och kommun/länsförvaltning. Målsättningen bör enligt utskottet vara att

antalet tjänster på central nivå halveras på sikt. Ett förslag med denna inriktning bör arbetas fram. Den modell som Bergslagsdelegationen föreslagit bör kunna tjäna som modell.

Det är enligt utskottets uppfattning synnerligen angeläget att de län som har snabbt växande "länshuvudstäder" åläggs att kraftfullt arbeta med inomlänsutlokalisering/decentralisering av funktioner. Detta bör vara ett villkor vid riktade statliga utlokaliseringar. Utskottet förordar att länsstyrelserna ges i uppdrag att lägga fram förslag om decentralisering av tjänster inom bl.a. länsstyrelsen, skogsvårdsstyrelsen, länsarbetsnämnden, utvecklingsfonden m.fl. länsorgan. Även landstingens centrala förvaltningar kan minskas genom konsekvent delegering av befogenheter. Delfunktioner kan också läggas ut från centrala förvaltningar.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *allmänna principer för omlokalisering*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A435 yrkandena 9 och 10 samt motion 1989/90:A118 yrkandena 17—19 och med anledning av motionerna 1988/89:A472 yrkandena 3 och 4, 1989/90:A103 yrkande 10, 1989/90:A111 yrkande 10 och 1989/90:A422 samt med avslag på motionerna 1988/89:A422 yrkande 5, 1988/89:A432, 1988/89:A453 yrkande 5, 1988/89:A460 yrkande 2, 1988/89:A479, 1989/90:A77, 1989/90:A106 yrkande 33, 1989/90:A409, 1989/90:A416 yrkande 1, 1989/90:A427 samt 1989/90:A432 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad riksdagen anför,

12. Allmänna principer för omlokalisering (mom. 7)

Loui Bernal (mp) anser

dels att utskottets överväganden i avsnittet Allmänna principer för omlokalisering bort ha följande lydelse:

Regionalpolitiken måste inriktas på att hela Sverige skall leva, varje region efter sina förutsättningar och sin bärkraft. Man får inte driva en politik som leder till att nästa omflyttning går från mindre tätorter till residensstäder och från dessa till storstäder och universitetsorter. En orsak till den självgenererande tillväxt, som har varit ett utmärkande drag för storstäderna och som är en viktig del i snedfördelningen mellan stad och landsbygd, är maktkoncentrationen. Den nya överföringstekniken via tele och data ger nya möjligheter att ändra på detta och öka utlokaliseringen av verk och myndigheter. Den nya tekniken har också gjort det möjligt för nya tjänste- och industriarbeten att växa fram i mindre orter och städer.

Tidigare utlokalisering av statlig verksamhet från Stockholm har bidragit till att skapa en bättre regional balans i landet och att förstärka infrastrukturen i framför allt länsstäderna. Den alltför snabba tillväxten i Stockholmsområdet är fortfarande ett stort problem som

bidrar till att skapa regionala obalanser. Ett av medlen för att motverka denna tillväxt kan vara att utlokalisera ytterligare statlig verksamhet från Stockholmsområdet.

Utskottet anser liksom miljöpartiet de gröna i motion A106 att riksdagen bör sätta upp som mål att ytterligare 5 000 statliga arbetsplatser utlokaliseras från Stockholmsområdet under de närmaste fem åren. Utlokaliseringen skall kunna omfatta såväl hela statliga verk som delar av dem liksom decentralisering till länsnivå av uppgifter och arbetsplatser. Regeringen bör enligt utskottets mening få i uppdrag att lämna förslag till riksdagen om utlokalisering av denna omfattning.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *allmänna principer för omlokalisering*

att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:A453 yrkande 5 och 1989/90:A106 yrkande 33 och med anledning av motion 1989/90:A77 samt med avslag på motionerna 1988/89:A422 yrkande 5, 1988/89:A432, 1988/89:A435 yrkandena 9 och 10, 1988/89:A460 yrkande 2, 1988/89:A472 yrkandena 3 och 4, 1988/89:A479, 1989/90:A103 yrkande 10, 1989/90:A111 yrkande 10, 1989/90:A118 yrkandena 17—19, 1989/90:A409, 1989/90:A416 yrkande 1, 1989/90:A422, 1989/90:A427 samt 1989/90:A432 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

13. Organisation och administration av regionala utvecklingsinsatser samt kommunal skatteutjämning (mom. 9)

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Organisation och administration av regionala utvecklingsinsatser som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i motionerna A118 (c) och 1988/89:A476 (c) att hela det politiska arbetet måste inriktas på att främja en utveckling mot regional balans och att den parlamentariska processen måste anpassas därefter. Med hänsyn till att den samordnande statssekreterargruppen inte har inneburit en effektiv organisation när det gäller att föra de regionalpolitiska frågorna framåt anser utskottet att man borde pröva en organisation där finansministern får det övergripande ansvaret för en samordning av de politiska insatserna med syftet att främja en regional balans. Enligt utskottets mening bör vidare riksdagens finansutskott efter hörande av berörda utskott få i uppdrag att göra en samlad bedömning av effekterna av de föreliggande förslagen i budgetpropositionen och redovisa dessa i ett särskilt betänkande.

Utskottet vill understryka att riksdagens beslut om en samordnad länsförvaltning inte innebär någon reell lösning på problemen i regionalt utsatta områden. Det är härvid nödvändigt att inrätta ett länsparlament som får det övergripande ansvaret för länsfrågorna samt initierar åtgärder för att förbättra den inomregionala balansen.

Det är i detta sammanhang den kommunala skatteutjämningen bör diskuteras. För att kommunsektorn skall kunna möta kraven när det gäller regionalpolitisk aktivitet, krävs det att kommuner och landsting ges rimliga förutsättningar och möjligheter att klara ekonomin och bedriva den kommunala verksamheten på ett effektivt sätt. Den kommande kommunala skatteutjämningen bör enligt utskottets uppfattning bl.a. innebära rättvisa mellan invånare i olika kommuner, en minskning av den statliga detaljregleringen och en förstärkning av den kommunala självstyrelsen.

Sammanfattningsvis ansluter sig utskottet till de synpunkter på organisation och administration som redovisas i centerens motioner A118 och 1988/89:A476 i aktuella delar. Motionerna A101 och A106 i redovisade delar bör lämnas utan åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *organisation och administration av regionala utvecklingsinsatser samt kommunal skatteutjämning*
att riksdagen

dels lägger till handlingarna vad som anförts i proposition 76 (avsnitt 6) om organisation och administration av regionala utvecklingsinsatser på central och regional nivå,

dels med bifall till motionerna 1988/89:A476 och 1989/90:A118 yrkandena 13–16, 26 och 40 samt med avslag på motion 1988/89:A101 yrkandena 3 och 4 och motion 1989/90:A106 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

14. Riskgarantilån (mom. 11)

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Lokaliseringsstöd och investeringsbidrag: Den fortsatta användningen av stödformerna som börjar med "Förslag att" och slutar med "maskiner m.m." bort ha följande lydelse:

Som tidigare utvecklats bör det regionalpolitiska stödet inte öppna möjligheter att ge bidrag till mindre goda affärsprojekt utan uteslutande ha till syfte att kompensera de högre risknivåer som av olika skäl är förenade med företagsetableringar i stödområdena. Särskilt gäller det om företagsengagemang i Norrlands inland.

Moderata samlingspartiet ger i sin motion A83 en klar markering av en sådan inriktning av det regionalpolitiska stödet med bl.a. det nu aktuella förslaget att ersätta lokaliseringsbidragen med riskgarantilån. Utskottet biträder detta förslag. Genom att riskgarantilånen förutsätts vara ränte- och amorteringsfria under ett antal år som fastställs i en plan för varje enskilt projekt uppnås den reduktion av kapitalkostnaderna som kan behövas som riskkompensation. När det gäller den närmare utformningen av den nya stödformen hänvisas till motionen.

Vad nu anförts innebär att propositionen avstyrks i fråga om fortsatt användning av lokaliseringsbidrag som regionalpolitisk stödform.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *införande av riskgarantilån i stället för lokaliseringsbidrag*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A83 yrkande 4 samt med avslag på regeringens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

15. Kreditgarantier (mom. 12)

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Lokaliseringsstöd och lokaliseringsbidrag: Den fortsatta användningen av stödformerna som börjar med "Som ett" och slutar med "denna punkt" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder regeringens förslag att avskaffa de nuvarande lokaliseringslånen. I likhet med REK87 anser utskottet dock att det bör finnas möjlighet att vid behov komplettera lokaliseringsbidragen till investeringar m.m. med statliga kreditgarantier. Det bör ankomma på regeringen att utforma de närmare bestämmelserna om dessa garantier med utgångspunkt i vad kommittén föreslagit.

I avsnittet Anslagsfrågor föreslår utskottet anvisning av ett anslag för att täcka statens kostnader i de fall utställda garantier behöver infrias.

Det anförda innebär att motion A111 tillstyrks i denna del medan propositionen avstyrks i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *kreditgarantier*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A111 yrkande 18 i motsvarande del samt med avslag på regeringens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

16. Investeringsbidragen (mom. 13)

Loui Bernal (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Lokaliseringsstöd och lokaliseringsbidrag: Den fortsatta användningen av stödformerna som börjar med "Med hänsyn" och slutar med "föreliggande delar" bort ha följande lydelse:

Regeringen föreslår bl.a. att investeringsbidragen skall avskaffas, dvs. det bidrag som länsstyrelserna kan bevilja till företagsinvesteringar utanför stödområdena. Utskottet har förståelse för regeringens önskan att minska antalet stödformer men anser i likhet med miljöpartiet de gröna att länsstyrelserna även i fortsättningen bör ha möjlighet att i begränsad omfattning fördela lokaliseringsstöd utanför det stödområde stödet i första hand är avsett för. Utskottet tillstyrker alltså miljöpartiets motion A106 på denna punkt, vilket samtidigt tillgodoser syftet med yrkandet i motion A39 (s) om att behålla investeringsbidragen.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

1989/90:AU13

13. beträffande *investeringsbidragen*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A106 yrkande 3, med anledning av motion 1989/90:A39 yrkande 2 samt med avslag på regeringens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

17. Lokaliseringsbidragets storlek (mom. 14)

Under förutsättning av bifall till reservation 7

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Lokaliseringsbidragets storlek som börjar med "I det" och slutar med "maskiner m.m." bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt folkpartiförslaget att nuvarande stödområdesindelning tills vidare skall behållas. Vid bifall härtill föreslås att följande bidragsnivåer skall gälla i fortsättningen: I stödområde A högst 35 %, i stödområde B högst 25 % och i stödområde C högst 15 %. Förslaget, som ansluter till vad som förordats i motion A97 (fp), innebär en sänkning av nuvarande bidragsnivåer som en anpassning till de motsvarande bidrag som ges i EG-området.

I övrigt godtas regeringens förslag när det gäller bidragskonstruktionen. Övriga här föreliggande motionsyrkanden avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *lokaliseringsbidragets storlek*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A97 yrkande 6, med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1989/90:A70 yrkande 2, 1989/90:A108 yrkande 4 och 1989/90:A111 yrkandena 28—30 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

18. Lokaliseringsbidragets storlek (mom. 14)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Lokaliseringsbidragets storlek som börjar med "I det" och slutar med "maskiner m.m." bort ha följande lydelse:

Såsom anføres i motion A111 (c) har många kommuner i stödområdena förlorat stora delar av sin tidigare befolkning. Ungdomarna har flyttat och antalet pensionärer har ökat. Därför behövs en kraftfull regionalpolitik som leder till återflyttning. Mot den bakgrunden är det en felaktig åtgärd att som regeringen föreslår sänka bidragsnivåerna. I stället bör lokaliseringsbidragets procentandelar i de av utskottet förordade resursområdena fastställas på sätt framgår av följande tabell:

	Resursom- råde A	Resursom- råde B	Resursområde C Landsbygds- delar	Övriga delar
Byggnader	50 %	40 %	40 %	30 %
Maskiner	35 %	25 %	20 %	20 %

Med detta förslag understryks att stödet till byggnadsinvesteringar är ett särskilt verksamt lokaliseringsmedel. Regeringens förslag till bidragsreduktioner vid investeringar i industrihus avstyrks följaktligen. I den delen tillgodoses därmed syftet med yrkandena i motionerna A70 (fp) och A106 (vpk) om bidragen till sådana investeringar.

Motion A97 (fp) och dess förslag om sänkta bidragsnivåer avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *lokaliseringsbidragets storlek*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A111 yrkandena 28—30, med anledning av motionerna 1989/90:A70 yrkande 2 och 1989/90:A108 yrkande 4 samt med avslag på regeringens förslag och motion 1989/90:A97 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

19. Lokaliseringsbidragets storlek (mom. 14)

Under förutsättning av bifall till reservation 9

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Lokaliseringsbidragets storlek som börjar med "I det" och slutar med "maskiner m.m." bort ha följande lydelse:

Utskottet har anslutit sig till vänsterpartiet kommunisternas förslag i motion A107 att kommunerna i nuvarande stödområdena B och C med vissa modifieringar skall ingå i det nya stödområdet 2. För de kommuner i nuvarande stödområde C som med regeringens förslag skulle falla utanför stödområdesindelningen innebär vpk-förslaget ett bibehållet lokaliseringsbidrag på samma nivå som för närvarande, dvs. 20 %. I övrigt godtas regeringens förslag. Övriga här föreliggande motionsyrkanden avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *lokaliseringsbidragets storlek*

att riksdagen med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1989/90:A70 yrkande 2, 1989/90:A97 yrkande 6, 1989/90:A108 yrkande 4 och 1989/90:A111 yrkandena 28—30 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

20. Utvecklingsbidragets konstruktion (mom. 16)

1989/90:AU13

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Utvecklingsbidrag: Bidragets konstruktion som börjar med "Utskottet godtar" och slutar med "om anslagsfrågor" bort ha följande lydelse:

Utskottet godtar förslaget att införa ett utvecklingsbidrag för s.k. mjuka investeringar med ett till 500 000 kr. maximerat belopp för de enskilda projekten. Däremot avstyrks att bidragen i undantagsfall skall kunna beviljas med högre belopp. Därmed faller den i propositionen framförda tanken att utvecklingsbidrag skall kunna beviljas på villkor att länsstyrelserna får del av avkastningen på projekten. Detta skulle i praktiken innebära att staten går in som delägare i olika projekt.

Det nya bidraget bör finansieras från länsanslaget. Utskottet återkommer till den frågan i avsnittet Anslagsfrågor.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *utvecklingsbidragets konstruktion*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A83 yrkande 5 i motsvarande del och med anledning av regeringens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

21. Bibehållet offertstöd (mom. 17)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Utvecklingsbidraget: Bidragets konstruktion som börjar med "Yrkandet strider" och slutar med "förevarande centeryrkandet" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser liksom centern att det inom de föreslagna resursområdena A och B bör finnas kvar möjlighet att bevilja offertstöd. Utskottet tillstyrker i den delen motion A111. I vissa fall bör offertstödet kunna ges t.ex. i form av skattelättnader i enlighet med förslaget i partimotionen A118 (c).

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *bibehållet offertstöd*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:A111 yrkande 21 och 1989/90:A118 yrkande 35 samt med avslag på regeringens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

22. Sysselsättningsbidragets belopp och geografiska avgränsning (mom. 19)

1989/90:AU13

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Sysselsättningsstöd/bidrag: Stödgivningen i huvuddrag som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "beträffande sysselsättningsbidraget" bort ha följande lydelse:

Såsom föreslås i motion A83 (m) bör sysselsättningsbidragets belopp fastställas till 100 000 kr., att utbetalas under tre år. Bidraget är avsett för stödområde 1. Förslagen i motion A111 (c) och A59 (c) om bidraget avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *sysselsättningsbidragets belopp och geografiska avgränsning*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A83 yrkande 6 samt med avslag på regeringens förslag och motionerna 1989/90:A59 yrkande 2 och 1989/90:A111 yrkandena 24 och 25 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

23. Sysselsättningsbidragets belopp och geografiska avgränsning (mom. 19)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Sysselsättningsstöd/bidrag: Stödgivningen i huvuddrag som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "beträffande sysselsättningsbidraget" bort ha följande lydelse:

Vid bifall till centerförslaget beträffande resursområdena bör sysselsättningsbidraget utgå i resursområde A med 200 000 kr., i resursområde B med 180 000 kr. och i resursområde C med 55 000 kr. Bidrag förutsätts kunna beviljas för både industri- och tjänsteföretag. Med det anförda tillstyrks motion A111 (c) i aktuella delar och motion A59 (c). Motion A83 (m) med förslag om begränsningar av stödgivningen avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *sysselsättningsbidragets belopp och geografiska avgränsning*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:A59 yrkande 2 och 1989/90:A111 yrkandena 24 och 25, med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motion 1989/90:A83 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

24. Länsstyrelsernas beslutsrätt och överklagande av beslut av SIND (mom. 22)

1989/90:AU13

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Handläggning och uppföljning som börjar med "I denna" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

För närvarande har länsstyrelserna rätt att fatta beslut om bidrag till investeringar med en högsta kostnad av 12 milj.kr. Regeringen föreslår att beloppsgränsen höjs till 15 milj.kr. Utskottet anser liksom folkpartiet att besluten bör decentraliseras ytterligare till länen genom att beloppsgränsen fastställs till 20 milj.kr. I övrigt biträds regeringens förslag, dvs. i fråga om slopande av rätten att överklaga beslut av SIND i de ärenden det här gäller. Det aktuella yrkandet i motion A111 (c) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. *beträffande länsstyrelsernas beslutsrätt och överklagande av beslut av SIND*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A97 yrkande 7, med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motion 1989/90:A111 yrkande 16 godkänner vad utskottet anfört om länsstyrelsernas beslutanderätt i ärenden om lokaliseringsbidrag och avskaffande av rätten att överklaga beslut av statens industriverk,

25. Länsstyrelsernas beslutsrätt och överklagande av beslut av SIND (mom. 22)

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Handläggning och uppföljning som börjar med "I denna" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det är väsentligt att det företagsinriktade stödet decentraliseras och effektiviseras i enlighet med förslaget i motion A111. Som där föreslås bör länsstyrelsernas beslutsrätt beträffande lokaliseringsbidragen i fortsättningen gälla projekt med en investeringskostnad upp till 25 milj.kr. Utskottet delar centerpartiets uppfattning att beslut i lokaliseringsärenden upp till denna nivå måste handläggas väsentligt snabbare än som sker för närvarande. I de fall investeringskostnaden överstiger nyssnämnda belopp bör beslut fattas av regeringen efter beredning av den berörda länsstyrelsen och SIND. Av regeringen fattade beslut bör anmälas för riksdagen.

Vad nu anförts innebär att förslaget om beslutsrätten i propositionen och i motion A97 (fp) avstyrks.

Den återstående delen av regeringens förslag i det aktuella avsnittet av propositionen, avskaffandet av rätten att överklaga beslut av SIND i bidragsärenden, godtas av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

1989/90:AU13

22. beträffande *länsstyrelsernas beslutsrätt och överklagande av beslut av SIND*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A111 yrkande 16, med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motion 1989/90:A97 yrkande 7 godkänner vad utskottet anfört om länsstyrelsernas beslutanderätt i ärenden om lokaliseringsbidrag och avskaffande av rätten att överklaga beslut av statens industriverk,

26. Nedsättning av socialavgifter som regionalpolitiskt styrmedel (mom. 25)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Nedsatta socialavgifter som börjar med "Nedsättning av" och slutar med "miljöpartiets yrkanden" bort ha följande lydelse:

När det gäller nedsatta socialavgifter anser utskottet att det finns både principiella och praktiska skäl som talar mot detta slag av speciella privilegier för företag. Förmånerna är inte förenade med någon rimlig insyn och möjlighet till uppföljning från statens sida gentemot företagen, såsom fallet torde vara med bl.a. lokaliseringsbidragen. I enlighet med yrkandet i vpk-motionen A107 bör stödformen avskaffas av riksdagen.

Som följd härav föreslår utskottet att riksdagen dels bör avslå regeringens föreliggande förslag till ny lagstiftning i ämnet, dels av regeringen begära förslag om avskaffande av den nu gällande lagen om avgiftsnedsättning i Norrbottens län.

Med detta ställningstagande avstyrker utskottet miljöpartiets förslag i motion A106 om en omfattande utbyggnad av avgiftsnedsättningen.

dels att utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. beträffande *nedsatta socialavgifter som regionalpolitiskt styrmedel*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A107 yrkande 6 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1989/90:A106 yrkandena 28—31 och 1988/89:N453 yrkande 3

dels avslår de till proposition 76 fogade lagförslagen,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om förslag till upphävande av lagstiftningen om avgiftsnedsättning i Norrbottens län,

27. Nedsatta socialavgifter som regionalpolitiskt styrmedel (mom. 25)

Loui Bernal (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Nedsatta socialavgifter som börjar med "Nedsättning av" och slutar med "miljöpartiets yrkanden" bort ha följande lydelse:

Såsom närmare utvecklas i motion A106 (mp) bör nedsättningen av socialavgifter företas utifrån ett bredare perspektiv än som sker i propositionen. Den allmänna utgångspunkten bör vara att öka skatterna på energi, knappa råvaror och utsläpp i miljön och i stället sänka skatterna på arbete. Sänkningen av arbetsgivaravgifterna är ett viktigt led i en sådan politik. Den bör ha en klar regionalpolitisk profil, som inte bara riktar sig till utsatta stödområden utan också har till syfte att stimulera en jämnare befolknings- och sysselsättningsutveckling i hela landet.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att arbetsgivaravgifterna, såsom miljöpartiet föreslår, sänks

- med tio procentenheter för alla arbetsgivare och egenföretagare i hela Norrland, de delar av Svealand som skall ingå i stödområde 2 samt på Gotland,
- med ytterligare tio procentenheter i stödområde 1 för verksamheter i de branscher som anges i propositionen,
- med 1,5 procentenheter i övriga delar av landet utom storstadsområdena samt
- med 1,5 procentenheter för sjukvård samt handikapp- och barnomsorg i storstadsområdena. I övrigt skall någon avgiftsnedsättning inte ske i dessa områden.

Riksdagen bör uppdraga åt regeringen att skyndsamt lägga fram förslag till ny lagstiftning i enlighet med dessa riktlinjer.

Med det anförda tillgodoses det likartade syftet med motion 1988/89:N453 (mp). Yrkandet i vpk-motionen A107 om att avskaffa nedsättningen av socialavgifter avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. beträffande *nedsatta socialavgifter som regionalpolitiskt styrmedel*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:A106 yrkandena 28–31 och 1988/89:N453 yrkande 3 samt med avslag på motion 1989/90:A107 yrkande 6 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför om principer för en ny lagstiftning om nedsatta socialavgifter,

28. Geografisk avgränsning av nedsättningen av sociala avgifter (mom. 26)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Nedsatta socialavgifter som börjar med "Utskottet instämmer" och slutar med "allmän löneavgift" bort ha följande lydelse:

Avgiftsnedsättningen, som i dag omfattar hela Norrbottens län, bör även i fortsättningen komma länet till del utan inskränkning. Avgiftsnedsättningen bör alltså omfatta stödområde 1 eller – vid oförändrad stödområdesindelning enligt folkpartiets förslag – stödområde A samt de kommuner i Norrbottens län som inte kommer att ingå i något av dessa stödområden.

Vad nu anförts innebär ändring i 1 § regeringens lagförslag samt att de särskilda bestämmelserna i 5 och 6 §§ om Bodens, Luleå, Piteå och Älvsbyns kommuner utgår.

Övriga här föreliggande motionsyrkanden avstyrks i den mån de inte tillgodoses med vad nu föreslagits.

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. beträffande *den geografiska avgränsningen av nedsättningen av sociala avgifter*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A97 yrkande 9 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1989/90:A34, 1989/90:71 yrkande 2 och 1989/90:A111 yrkande 31

dels antar 1 § i det till proposition 76 fogade förslaget till lag om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift med de förändringar följande som *Reservanternas förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Reservanternas förslag

1 §

I denna lag ges föreskrifter om stöd till näringslivet genom nedsättning helt eller delvis av socialavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter och allmän löneavgift enligt lagen (1982:423) om allmän löneavgift.

Stödet ges till näringslivet i Arjeplogs, Arvidsjaurs, Gällivare, Haparanda, Jokkmokks, Kalix, Kiruna, Pajala, Överkalix och Övertorneå kommuner i Norrbottens län, Dorotea, Malå, Sorsele, Storumans, Vilhelmina och Åsele kommuner i Västerbottens län, Bergs, Härjedalens, Ragunda och Strömsunds kommuner samt Hotagens, Laxsjö, Föllinge, Offerdals och Alsens församlingar i Krokoms kommun i Jämtlands län (stöd område 1).

Stödet ges också i den omfattning som framgår av 5 och 6 §§ till näringslivet i Bodens, Luleå, Piteå och Älvsbyns kommuner i Norrbottens län.

dels beslutar att 5 och 6 §§ i lagförslaget skall utgå,

29. Den geografiska avgränsningen av nedsättningen av sociala avgifter (mom. 26)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Nedsatta socialavgifter som börjar med "Utskottet instämmer" och slutar med "allmän löneavgift" bort ha följande lydelse:

Regeringens förslag till geografisk avgränsning av användningen av nedsatta socialavgifter godtas med den förändring som följer av den tillstyrkta indelningen i resursområden, så att nedsättningen med 10 procentenheter skall gälla hela det föreslagna resursområdet A.

Vid bifall till förslaget om indelning i resursområden och till vad ovan föreslagits bör det uppdras åt regeringen att under höstriksdagen återkomma till riksdagen med förslag till ändrad lydelse av de nu aktuella bestämmelserna i lagförslagens 1, 5 och 6 §§.

Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. beträffande *geografisk avgränsning av nedsättningen av sociala avgifter*

att riksdagen

dels antar 1, 5 och 6 §§ i det till proposition 76 fogade förslaget till lag om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift,

dels med bifall till motion 1989/90:A111 yrkande 31 samt med avslag på motionerna 1989/90:A34, 1989/90:A71 yrkande 2 och 1989/90:A97 yrkande 9 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om förslag till lagändring,

30. Branschmässig avgränsning av avgiftsnedsättningen (mom. 27)

Elver Jonsson (fp), Anders G Högmark (m), Mona Saint Cyr (m), Charlotte Branting (fp) och Erik Holmkvist (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Nedsatta socialavgifter som börjar med "Regeringens förslag" och slutar med "aktuella lagförslag" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan inte ansluta sig till de inskränkningar regeringen föreslår i förhållande till dagsläget när det gäller den branschmässiga avgränsningen av användningen av nedsatta socialavgifter. Såsom anförs i motionerna A83 (m) och A97 (fp) bör avgiftsnedsättningen omfatta all icke offentlig verksamhet, dvs. samtliga näringsgrenar inkl. statliga affärsdrivande verk. Annan statlig samt kommunal verksamhet förutsätts liksom hittills vara undantagen från avgiftsnedsättningen.

Utskottet lägger nedan i hemställan fram förslag till ändring i regeringens lagförslag beträffande den aktuella lagbestämmelsen.

Med vad nu anförts tillgodoses i huvudsak syftet med övriga motionsyrkanden som anknyter till lagförslaget på denna punkt.

dels att utskottets hemställan under 27 bort ha följande lydelse:

27. beträffande *branschmässig avgränsning av avgiftsnedsättningen*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:A83 yrkande 1 och 1989/90:A97 yrkande 9 i motsvarande del, med anledning av motionerna 1989/90:A54 yrkande 1, 1989/90:A68 yrkande 4, 1989/90:A71 yrkande 1, 1989/90:A111 yrkande 32, 1989/90:A423 yrkande 1 och 1989/90:A425 samt med avslag på regeringens förslag antar 2 § i det till proposition 76 fogade förslaget till lag om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i följande som *Reservanternas förslag* betecknade lydelse:

*Regeringens förslag**Reservanternas förslag*

2 §

Lagen gäller arbetsgivare och sådana försäkrade som avses i 1 kap. 2 § lagen (1981:691) om socialavgifter och tillämpas på avgifter som är huvudsakligen hänförliga till arbete inom

1. gruvor och mineralbrott, med undantag av malmgruvor,
2. tillverkning, med undantag av tillverkning inom massa- och pappersindustri samt järn-, stål- och ferrolegeringsverk,
3. produktionsvaruinriktad parti-handel,
4. uppdragsverksamhet,
5. hotell-, pensionats- och camping-verksamhet eller
5. restaurang- och kaféverksamhet som bedrivs i kombination med hotell-, pensionats- eller camping-verksamhet.

Första stycket gäller i den mån verksamheten bedrivs vid arbetsgivarens eller den försäkrades fasta driftställe i stödområde 1 eller i Bodens, Luleå, Piteå eller Älvsbyns kommun i Norrbottens län.

Lagen gäller dock inte kommuner eller andra statliga myndigheter än statens affärsdrivande verk.

Lagen gäller för arbetsgivare och sådana försäkrade som avses i 1 kap. 2 § lagen (1981:691) om socialavgifter som bedriver verksamhet vid fast driftställe i kommun eller församling som anges i 1 §.

31. Branschmässig avgränsning av avgiftsnedsättningen (mom. 27)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Nedsatta socialavgifter som börjar med "Regeringens förslag" och slutar med "aktuella lagförslag" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan inte ansluta sig till de inskränkningar regeringen föreslår i förhållande till dagsläget när det gäller den branschmässiga avgränsningen av användningen av nedsatta socialavgifter. Såsom anförs i motion A111 (c) bör avgiftsnedsättningen omfatta all privat verksamhet. Vidare anser utskottet att avgiftsnedsättningen med 10 procentenheter även bör omfatta jordbruket och dess förädlingsindustrier i de kommuner och församlingar i Norrbottens län som enligt utskottet bör placeras i resursområde.

Det bör uppdras åt regeringen att under höstriksdagen lägga fram förslag till ändrad lydelse av 2 § i det aktuella lagförslaget i enlighet

med vad ovan anförts. Därmed tillgodoses i huvudsak syftet med övriga här föreliggande motionsyrkanden som anknyter till den nämnda lagbestämmelsen.

dels att utskottets hemställan under 27 bort ha följande lydelse:

27. beträffande *branschmässig avgränsning av avgiftsnedsättning-
en*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A111 yrkande 32 samt med anledning av motionerna 1989/90:A54 yrkande 1, 1989/90:A68 yrkande 4, 1989/90:A71 yrkande 1, 1989/90:A83 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 9 i motsvarande del, 1989/90:A423 yrkande 1 och 1989/90:A425

dels avslår det till proposition 76 fogade förslaget till lag om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift såvitt avser 2 §,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført om förslag till ny lydelse av lagbestämmelsen,

32. Lagförslagen i återstående delar (mom. 28)

Under förutsättning av bifall till reservation 28

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser att utskottet under 28 bort hemställa

28. beträffande *lagförslagen i återstående delar*

att riksdagen antar de till propositionen fogade lagförslagen i den mån de inte omfattas av vad utskottet hemställt under föregående moment med den ändringen att 7, 8, 9, 10 och 11 §§ förslaget till lag om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift skall betecknas 5, 6, 7, 8 och 9 §§.

33. Lagförslagen i återstående delar (mom. 28)

Under förutsättning av bifall till reservation 29

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser att utskottet under 28 bort hemställa

28. beträffande *lagförslagen i återstående delar*

att riksdagen antar de till propositionen fogade lagförslagen med de förändringar som följer av ställningstagandena i föregående moment,

34. Åtgärder för att främja kvinnors företagande (mom. 32)

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Åtgärder för att främja kvinnors företagande som börjar med "Frågor om" och slutar med "till handlingarna" bort ha följande lydelse:

En viktig resurs för att utveckla områden är såväl satsningar på kvinnligt nyföretagande som en bättre arbetsmarknad för kvinnor. En breddning av kvinnors arbetsmarknad genom ett ökat nyföretagande skulle få stor betydelse för att skapa sysselsättning i utsatta regioner. Det är mot denna bakgrund anmärkningsvärt att dessa frågor behandlas så styvmoderligt i propositionen.

Erfarenheter visar att kvinnliga företagare ofta väljer andra branscher än män. Kvinnliga företagare är ofta inriktade mot serviceområdet. Det är av särskilt intresse med tanke på att tjänstesektorn kan väntas bli det mest expansiva området under de närmaste decennierna.

Det är väsentligt att den resurs kvinnliga företagare utgör tas till vara inte minst i avfolkningsbygderna och att man utnyttjar de möjligheter som den nya tekniken ger.

Från centerpartiets sida har tidigare föreslagits att utvecklingsfondernas målgrupp skall vidgas med hänsyn till det kvinnliga företagandets inriktning. Det är tillfredsställande att regeringen nu föreslår att målgruppen skall vara små och medelstora företag i samtliga näringsgrenar. Detta kommer att underlätta möjligheterna till företagande inom tjänstesektorn och bidra till den offentliga sektorns förnyelse. Detta blir särskilt betydelsefullt i områden där arbetsmarknaden behöver breddas. Regeringens förslag att 1,6 miljarder kronor samtidigt skall dras in från utvecklingsfondernas kapital ter sig orimligt i ett läge där uppgifterna skall vidgas. Utskottet säger liksom centern bestämt ned till den föreslagna indragningen.

För att underlätta det kvinnliga företagandet bör såsom föreslås i motion A118 (c) bildas särskilda besöks- och utvecklingsenheter inom länsstyrelsernas regionalekonomiska enheter samt inom utvecklingsfonderna. Målsättningen bör vara att kvinnliga sökande som så önskar skall få träffa kvinnliga rådgivare. Detta skulle innebära att redan uppbyggda erfarenheter och kunnande kan tas till vara, samtidigt som en kompetensutveckling för kvinnor och förbättrade möjligheter skapas för kvinnligt företagande.

Vad utskottet — med tillstyrkan av motion A118 i förevarande del samt med anledning av aktuella delar av motionerna A56, A78, A103 och A410 — har anfört bör delges regeringen. Det ovan redovisade avsnittet i propositionen bör av riksdagen läggas till handlingarna.

dels att utskottets hemställan under 32 bort ha följande lydelse:

*32. beträffande åtgärder för att främja kvinnors företagande
att riksdagen*

*dels med bifall till motion 1989/90:A118 yrkande 36 samt med
anledning av motionerna 1989/90:A56, 1989/90:A78 yrkande 3,
1989/90:A103 yrkande 13, 1989/90:A410 och 1988/89:A435 yr-
kande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet
anfört,*

*dels lägger till handlingarna vad som anförts i proposition 76 i
motsvarande del,*

35. Företagsstödet och internationella regler (mom. 34)

1989/90:AU13

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Företagsstöd och internationella regler som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "och A430" bort ha följande lydelse:

Regeringens strategi innebär betydande faror. Anpassningen sker till EGs *formella* utåtriktade regler, som skiljer sig mycket från samma länders *faktiska* regler, inte till svenska folkets krav och önskemål. Regeringens agerande visar EG att Sverige knappast kommer att arbeta hårt för vår egen regionalpolitiska övertygelse och våra framtida regionala behov. Regeringens förslag innebär dessutom en anpassning i förväg till de stora EG-ländernas uppfattning i regionalpolitiska frågor och inte till Irland, Portugal m.fl. länder som vill ha en skandinavisk regionalpolitik i EG. Med regeringens politik negligeras att Sverige och Norden är Europas mest *extrema* glesbygder som kräver insatser för att de skall utgöra resursområden till gagn för hela folket.

Detta är inte en acceptabel syn för ett framgångsrikt integrationsarbete med bevarad målsättning att hela Sverige skall leva och utvecklas.

Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna. Yrkandena om uttalanden i vpk-motionerna A107 och A430 samt 1988/89:A461 avstyrks i den mån de inte tillgodoses med det ovan anförda.

dels att utskottets hemställan under 34 bort ha följande lydelse:

34. beträffande *företagsstöd och internationella regler*

att riksdagen

dels lägger till handlingarna vad som anförts i proposition 76 om de regionalpolitiska åtgärdernas överensstämmelse med internationella överenskommelser m.m.,

dels med bifall till motion 1989/90:A118 yrkande 29 samt med avslag på motionerna 1988/89:A461 yrkande 1, 1989/90:A107 yrkande 11 och 1989/90:A430 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

36. Företagsstödet och internationella regler (mom. 34)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Företagsstöd och internationella regler som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "och A430" bort ha följande lydelse:

Stödområdet minskas till att omfatta endast 7 % av befolkningen från att tidigare ha omfattat 13 % av befolkningen. Detta kommer många att uppfatta som en anpassning av svenska principer för stödområdesindelning till EGs principer.

Den utredning om transportstödet som aviseras kommer troligen att också tvingas föreslå förändringar av detta stöd i liknande riktning. Att den högsta nivån på bidragen till investeringar sänks från 50 % till

35 % motiveras i propositionen med direkt hänvisning till EGs regler. Att möjligheterna till statliga investeringsbidrag utanför stödområdena avskaffas sker också med motiveringen att sådant stöd kan möta hinder inom EG. Att regeringen i propositionen vill tona ner flera olika regionalpolitiska insatser måste ses som ett led i anpassningen till den överstatliga organisationen EG.

Vad utskottet anför i anslutning till vpk-motionerna A107, A430 och 1988/89:A461 bör ges regeringen till känna. Det i motion A118 (c) begärda uttalandet avstyrks i den mån de inte tillgodoses med det ovan anförda.

dels att utskottets hemställan under 34 bort ha följande lydelse:

34. *beträffande företagsstöd och internationella regler*
att riksdagen
dels lägger till handlingarna vad som anförts i proposition 76 om de regionalpolitiska åtgärdernas överensstämmelse med internationella överenskommelser m.m.,
dels med bifall till motionerna 1988/89:A461 yrkande 1, 1989/90:A107 yrkande 11 och 1989/90:A430 yrkande 1 samt med avslag på motion 1989/90:A118 yrkande 29 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

37. Komplettering av stödpolitiken med individinriktade åtgärder (mom. 35)

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Individinriktade åtgärder som börjar med "Utskottet ställer" och slutar med "dessa delar" bort ha följande lydelse:

De regionalpolitiska insatserna måste utgå från en helhetssyn och vara samordnande och förutsättningsskapande. Det krävs åtgärder för att bygga upp infrastruktur med varaktiga möjligheter till arbete, boende, utbildning, service, kommunikationer, god miljö m.m. över hela landet. Vid sidan av de generella åtgärderna behövs direkta insatser för att stimulera såväl nyföretagande som befintlig företagsamhet i utsatta regioner, riktade direkt mot individer som väljer att göra insatser i de mest utsatta regionerna.

Vad utskottet uttalat innebär att utskottet tillstyrker centermotionerna A68, A103 och A118 i föreliggande delar.

dels att utskottets hemställan under 35 bort ha följande lydelse:

35. *beträffande komplettering av stödpolitiken med individinriktade åtgärder*
att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 1, 1989/90:A103 yrkande 15 och 1989/90:A118 yrkande 28 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

38. Avskrivning av studielån (mom. 36)

1989/90:AU13

Börje Hörnlund (c), Kjell Ericsson (c) och Loui Bernal (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Individinriktade åtgärder som börjar med "Däremot ställer" och slutar med "båda motionerna" bort ha följande lydelse:

Såsom framhållits i det föregående behöver de infrastrukturella och företagsstimulerande insatserna kompletteras med individinriktade åtgärder. Detta har särskilt stor betydelse för inlandet, landsbygden och dess småorter. Det behövs nämligen speciella stimulanser för att åstadkomma inflyttning till kommuner som har utsatts för avfolkning och som bl.a. lett till kvinnounderskottet.

I motionerna A106 (mp) och A111 (c) föreslås avskrivning av studielån som en av de åtgärder som bör vidtas. Syftet härmed är att underlätta rekrytering till resurs/stödområdena av ung, välutbildad arbetskraft liksom att förmå unga kvinnor att vända tillbaka och ta anställning i hembygden sedan de avslutat sin utbildning.

Riksdagen bör uppdra åt regeringen att med ledning av vad som anförts i de båda motionerna överväga och för riksdagen framlägga förslag till utformning av riktlinjer för den typ av individinriktade åtgärder som det här gäller.

dels att utskottets hemställan under 36 bort ha följande lydelse:

36. beträffande *avskrivning av studielån*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:A106 yrkande 32 och 1989/90:A111 yrkande 35 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

39. Allmänna utgångspunkter för sektorernas betydelse (mom. 38)

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Allmänna utgångspunkter för sektorernas betydelse som börjar med "Utskottet instämmer" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att det i motion A118 (c) begärda tillkännagivandet om betydelsen av ett antal olika sektorer kan bli riktningsgivande för en ny och mer utvecklingsbar regionalpolitik. Det är också angeläget att beslutsfattare på olika nivåer har kännedom om de samband och beroendeförhållanden som finns mellan olika sektorer för att kunna vidta nödvändiga framtidsinriktade åtgärder med en satsning på småföretag, en sund utveckling när det gäller energifrågorna, konkreta initiativ för att öka den decentraliserade utbildningen, kommunikationer i alla delar av landet m.m. Utskottet vill betona att primärkommuner och landsting har en central roll i en aktiv regionalpolitik. Samtidigt måste det göras klart att om de skall kunna möta kraven när det gäller regionalpolitiska insatser måste de ges bra och likvärdiga ekonomiska möjligheter att klara av sina åligganden. Med

hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet motion A118 i den behandlade delen. Motion A106 har en delvis annan bakgrund och påkallar inte någon riksdagens åtgärd i detta sammanhang.

dels att utskottets hemställan under 38 bort ha följande lydelse:

38. beträffande *allmänna utgångspunkter för sektorernas betydelse*
att riksdagen
dels lägger till handlingarna vad som anförts i proposition 76 (avsnitt 8) om olika samhälls- och politikområdets betydelse för den regionala utvecklingen,
dels med bifall till motion 1989/90:A118 yrkandena 30 i motsvarande del och 39 samt med avslag på motion 1989/90:A106 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

40. Allmänna utgångspunkter för sektorernas betydelse (mom. 38)

Loui Bernal (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Allmänna utgångspunkter för sektorernas betydelse som börjar med "Utskottet instämmer" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

En aktiv regionalpolitik behövs så länge människor, kommuner och folkrörelser kräver en mer balanserad regional utveckling. Utskottet kan ansluta sig till uppfattningen i motion A106 (mp) att den statliga verksamheten bör underordnas de ekologiska, de regionalpolitiska och de fredspolitiska målen. I ett ekologiskt perspektiv och i ett internationellt fördelningsperspektiv finns det många och starka skäl att gynna en jämnare regional utveckling av boende, produktion och annan mänsklig aktivitet. Med detta tillstyrker utskottet motion A106 i aktuell del. Utskottet har sympati för delar av motion A118 men anser inte att här behandlade yrkanden påkallar någon riksdagens åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 38 bort ha följande lydelse:

38. beträffande *allmänna utgångspunkter för sektorernas betydelse*
att riksdagen
dels lägger till handlingarna vad som anförts i proposition 76 om olika samhälls- och politikområdets betydelse för den regionala utvecklingen (avsnitt 8),
dels med bifall till motion 1989/90:A106 yrkande 2 samt med avslag på motion 1989/90:A118 yrkandena 30 i motsvarande del och 39 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

41. Småföretagsamhetens betydelse (mom. 39, motiveringen)

1989/90:AU13

Elver Jonsson (fp), Anders G Högmark (m), Mona Saint Cyr (m), Charlotte Branting (fp) och Erik Holmkvist (m) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Näringspolitik, teknikspridning och turistfrågor som börjar med "Näringsutskottet har" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är det ur regionalpolitisk synpunkt viktigt att generellt erbjuda företagsamheten en sådan miljö att kreativitet och nytänkande stimuleras. Det är viktigt att främja entreprenörsklimatet, samarbete mellan företagare, enskilda initiativ etc. Småföretagen svarar för det mest dynamiska inslaget i näringslivet och deras betydelse för att åstadkomma regional utveckling kan inte överskattas. Motion A118 i berörd del påkallar enligt utskottets mening inte någon riksdagens åtgärd.

42. Småföretagsamhetens betydelse (mom. 39)

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Näringspolitik, teknikspridning och turistfrågor som börjar med "Näringsutskottet har" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser — i likhet med motion A118 (c) — att de mindre företagens utveckling och nyföretagandet har en avgörande betydelse för möjligheterna att skapa en mer balanserad närings- och bebyggelsestruktur över landet. Utskottet kan inte — i likhet med centerpartiet — acceptera att småföretagen missgynnas i förhållande till större företag. Inte heller kan utskottet godta de föreslagna indragningarna från utvecklingsfonderna. Riksdagen bör därför göra ett uttalande som markerar vikten av att regeringen beaktar småföretagens betydelse för att nå regional balans. Med hänvisning till det sagda tillstyrker utskottet motion A118 i denna del.

dels att utskottets hemställan under 39 bort ha följande lydelse:

39. beträffande *småföretagsamhetens betydelse*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A118 yrkande 31 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

43. Vissa näringspolitiska frågor (mom. 40)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Näringspolitik, teknikspridning och turistfrågor som börjar med "I näringsutskottets" och slutar med "motionerna A107 och A110" bort ha följande lydelse:

Utskottet ställer sig bakom uppfattningen i motion A107 (vpk) att statliga och andra samhällsägda företag samt löntagarfonderna bör medverka till en ökad förädling av landets råvaror inom landet. Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening till regeringen uttalar att de statliga företagen på ett mer effektivt sätt skall medverka till att

stärka utvecklingen i svagare regioner som Norrbottens län. Domänverket har ett stort ansvar att befintliga sågar försörjs med virke. 150 milj.kr. bör enligt utskottets uppfattning anslås för särskilt strategiska insatser i de fyra nordligaste länen när det gäller förädling av sågade trävaror.

dels att utskottets hemställan under 40 bort ha följande lydelse:

40. beträffande *vissa näringspolitiska frågor*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:A107 yrkandena 4, 12, 18 och 19 i motsvarande del samt 1989/90:A110 yrkandena 1 och 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

44. Energipolitikens inriktning (mom. 42, motiveringen)

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser att den del av utskottets yttrande i avsnittet Energifrågor som börjar med "Näringsutskottet framhåller" och slutar med "A107 (vpk) och A111 (c)" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning kommer regeringens kärnkraftsavvecklingsprogram att hota sysselsättning och välbefinnande. De mest elintensiva industrierna ligger i regioner som redan har en svag arbetsmarknad. Utskottet vill betona att grunden för en energipolitik som inte allvarligt skadar den svenska ekonomin är att de nuvarande kärnkraftsreaktorerna nyttjas så länge de uppfyller gällande säkerhetskrav vilka vid en internationell jämförelse ligger i absolut toppklass. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet de i sammanhanget behandlade yrkandena.

45. Energipolitikens inriktning (mom. 42)

Börje Hörnlund (c), Karl-Erik Persson (vpk) och Kjell Ericsson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Energifrågor som börjar med "Näringsutskottet framhåller" och slutar med "A107 (vpk) och A111 (c)" bort ha följande lydelse:

I likhet med vad centerns och vpk:s företrädare har anfört i näringsutskottets yttrande NU9y anser utskottet att det nu framgår ännu klarare än tidigare att näringsutskottets beslut rörande uppskov med behandlingen av frågor om den långsiktiga energipolitiken är olyckligt. I nuvarande läge får utskottet inskränka sig till att föreslå riksdagen att göra ett mer allmänt uttalande om att arbetet på en omställning av energipolitiken också måste präglas av en regionalpolitisk grundsyn. Utskottet vill därvid betona vikten av att åtgärder som främjar utnyttjande av bioenergi vidtas snarast möjligt. En kraftfull satsning på biobränslen är av stor vikt för en bättre miljö och för den regionala utvecklingen.

dels att utskottets hemställan under 42 bort ha följande lydelse:

1989/90:AU13

42. beträffande *energipolitikens inriktning*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:A41 yrkande 3, 1989/90:A107 yrkandena 15, 21, 22 och 29 samt 1989/90:A111 yrkandena 11 och 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

46. Regionala drivmedelsskatter (mom. 44)

Börje Hörnlund (c), Kjell Ericsson (c) och Loui Bernal (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet *Energifrågor* som börjar med "Utskottet har" och slutar med "berörda motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

I likhet med vad miljöpartiet de grönas företrädare i skatteutskottet har anfört i yttrandet SkU3y anser utskottet att glesbygden — jämfört med landets mer tätbefolkade delar — missgynnas av en hög bensinskatt. Det finns därför anledning att utreda en regional differentiering av bensinskatten. Med utskottets ställningstagande tillgodoses motionerna A106 (mp) och A426 (s) i väsentlig mån.

dels att utskottets hemställan under 44 bort ha följande lydelse:

44. beträffande *regionala drivmedelsskatter*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:A106 yrkande 27 och 1989/90:A426 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

47. Åtgärder till förmån för vattenkraftsproducerande regioner (mom. 45)

Börje Hörnlund (c), Karl-Erik Persson (vpk), Kjell Ericsson (c) och Loui Bernal (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet *Energifrågor* som börjar med "Utskottet vill för" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att den sedan länge diskuterade frågan om återföring av vinstmedel från vattenkraftsproduktionen till de regioner där produktionen äger rum nu löses utan dröjsmål. Något behov av ytterligare utredning finns inte, utan regeringen bör omgående kunna lägga fram ett förslag för riksdagen. Förslaget bör innebära att av de medel — 1 öre per producerad kWh — som uttas från vattenkraftsproducenterna hälften tillförs de vattenkraftsproducerande kommunerna och hälften de län där dessa ingår. Utskottet föreslår att riksdagen genom ett uttalande till regeringen ansluter sig till vad utskottet här har anfört. De medel som utgår till Syd- och Mellansverige, ca 50-60 milj.kr., bör tilldelas dessa län för landsbygdsutvecklande insatser i enlighet med vad som framförts i REK87. Samtliga de behandlade motionerna på detta område tillgodoses i det väsentliga.

dels att utskottets hemställan under 45 bort ha följande lydelse:

1989/90:AU13

45. beträffande *åtgärder till förmån för vattenkraftsproducerande regioner*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:A57 i motsvarande del, 1989/90:A68 yrkande 3, 1989/90:A106 yrkande 25, 1989/90:A107 yrkande 23, 1989/90:A108 yrkande 2, 1989/90:A118 yrkande 42, 1989/90:N438 och 1989/90:N439 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

48. Resurser för vuxenutbildning (mom. 51)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Vuxenutbildning som börjar med "Som nämns" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet är medvetet om att utbildningsnivån är lägre i de delar av landet som behöver regionalpolitiskt stöd. Eftersom personalutbildningen i dag mest tillfaller högutbildade män i de expansiva områdena bör samhällets utbildningsinsatser i glesbygd uppmärksammas särskilt. Mot denna bakgrund ansluter sig utskottet till förslaget i motion A107 (vpk) att 50 milj.kr. bör satsas för att öka rekryteringen inom vuxenutbildningen och för att öka antalet studietimmar i den kommunala vuxenutbildningen i stödområdet. Motion A107 tillstyrks alltså i denna del. Med detta ställningstagande tillgodoses i viss utsträckning även motion A103 (c).

dels att utskottets hemställan under 51 bort ha följande lydelse:

51. beträffande *resurser för vuxenutbildning*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A107 yrkande 25 i motsvarande del och med anledning av motion 1989/90:A103 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

49. Vuxenutbildning och studiecirklar i glesbygd (mom. 52)

Börje Hörnlund (c), Kjell Ericsson (c) och Loui Bernal (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Vuxenutbildning som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "tillämpliga delar" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är det nödvändigt att prioritera utbildningsmöjligheterna på landsbygden. I detta läge anser utskottet att möjligheterna att starta komvuxkurser med åtta elever inte bör begränsas såsom aviseras i propositionen. De nu gällande områdesreglerna för komvuxkurser resp. tilläggsbidrag bör alltså gälla även fortsättningsvis. Detta bör ges regeringen till känna. Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet miljöpartiets motion A106 i denna del. Med det anförda tillgodoses också syftet i centerpartiets kommittémotion A111 i denna del och i övriga motionsyrkanden.

dels att utskottets hemställan under 52 bort ha följande lydelse:

1989/90:AU13

52. beträffande *vuxenutbildning och studiecirklar i glesbygd*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A106 yrkande 22 och med anledning av motionerna 1989/90:A53 yrkande 8, 1989/90:A111 yrkande 6 och 1989/90:A112 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

50. Krav på högskoleutbildning med hänsyn till regionala aspekter (mom. 54)

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Högskoleutbildning som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motion A83 (m) att Sverige måste ha internationellt sett konkurrenskraftiga utbildningsinstitutioner. Man kan därför inte utan risker för allvarliga följder för kvaliteten vid de svenska universiteten förändra de utbildningsmässiga förutsättningarna i syfte att uppnå en eller annan regionalpolitisk fördel. De mindre högskolornas roll i utbildningssystemet måste klargöras på ett bättre sätt enligt utskottets uppfattning. Ett litet land som Sverige har inte materiella och personella resurser som möjliggör en alltför stor spridning av högre utbildning och forskning utan att kvaliteten riskerar att hotas. Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet motion A83 i denna del.

dels att utskottets hemställan under 54 bort ha följande lydelse:

54. beträffande *krav på högskoleutbildning med hänsyn till regionala aspekter*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A83 yrkande 7 samt med avslag på motionerna 1989/90:A111 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkandena 32, 33 i motsvarande del och 34 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

51. Krav på högskoleutbildning med hänsyn till regionala aspekter (mom. 54)

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Högskoleutbildning som börjar med "Den omfattande" och slutar med "behandlade delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill understryka den stora utbildnings- och regionalpolitiska betydelsen av en kraftigt breddad och utökad verksamhet vid de små och medelstora högskolorna. Utskottet anser i likhet med centerpartiet att ordentliga resurser måste avsättas på breddad högskoleutbildning vid de små och medelstora högskolorna. Utskottet noterar att centerpartiet i annat sammanhang också föreslagit en stegvis upptrapp-

ning av fasta forskningsresurser vid de mindre högskolorna. En speciell uppgift i detta sammanhang är därvid att trygga tillgången på mer kvalificerade tekniker, ingenjörer och ekonomer ute i landet genom att dessa gruppers möjligheter till vidareutbildning förbättras. Utskottet anser därför att en vidareutbildning på mellannivå, baserad på gymnasier och regionala högskolor, bör skapas.

Med hänsyn till behovet av att bredda utbudet av ämnen vid flertalet av de mindre högskolorna anser utskottet i likhet med centern i motion A118 att 150 milj.kr. bör avsättas för satsningar på små och medelstora högskolor inom resursområdet samt att 50 milj.kr. bör avsättas till de små högskolorna utanför resursområdet. När det gäller beloppsfrågorna återkommer utskottet under avsnittet Anslagsfrågor. Därmed tillstyrker utskottet de här behandlade motionerna A111 (c) och A118 (c) i aktuella delar, vilket bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 54 bort ha följande lydelse:

54. beträffande krav på högskoleutbildning med hänsyn till regionala aspekter

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:A111 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkandena 32, 33 i motsvarande del och 34 i motsvarande del samt med avslag på motion 1989/90:A83 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

52. Distansundervisning (mom. 55)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Anders G Högmark (m), Mona Saint Cyr (m), Charlotte Branting (fp), Erik Holmkvist (m), Kjell Ericsson (c) och Loui Bernal (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Högskoleutbildning som börjar med "För sin" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning har regeringen inte insett den potential som ligger i en väl utvecklad distansundervisning. Såväl ur undervisningssynpunkt som av regionalpolitiska skäl — och även med hänsyn till kvinnornas situation i glesbygden — kan en sådan utveckling bli av avgörande betydelse för framtidstro och utveckling även i avlägsna delar av landet. Utskottet menar att regeringen nu bör ta initiativ till en noggrann summering av hittillsvarande erfarenheter av distansundervisningen som en utgångspunkt för en systematisk utvecklingsplanering. Utskottet vill stryka under att distansundervisningen måste bygga på gedigna analyser av behoven och uppfylla samma kvalitetskrav som annan undervisning. Distansundervisningen måste därmed stödja sig på en stark och kompetent basorganisation. För att uppnå effektivitet är det nödvändigt att uppgifter och ansvarsfördelning klart framgår av utbildningsorganisationen när det gäller den framtida distansundervisningen. Enligt utskottets uppfattning kan det vara en effektiv lösning att knyta huvudansvaret för planering och genomförande av en utbyggd distansundervisning till en eller ett par högsko-

leenheter. Ett sådant ansvar förutsätter att regeringen lägger ett totalperspektiv på resurssituationen för de enheter som i denna form tar på sig ett särskilt ansvar.

Sammanfattningsvis anser utskottet att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till riktlinjer för utbyggnad av distansundervisningen. Detta bör ges regeringen till känna. Med detta ställningstagande tillgodoses i större eller mindre utsträckning syftet med samtliga behandlade motioner.

dels att utskottets hemställan under 55 bort ha följande lydelse:

55. beträffande *distansundervisning*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:A76, 1989/90:A83 yrkandena 8 och 9 samt 1989/90:A111 yrkandena 4 och 5 och med anledning av motionerna 1989/90:A31, 1989/90:A46, 1989/90:A107 yrkande 26 i motsvarande del och 1989/90:A113 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

53. Riktlinjer för forskning vid mindre högskolor (mom. 58)

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Forskning vid mindre högskolor som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motion A83 (m) att forskningen vid de mindre högskolorna måste hålla samma kvalitet som övrig forskning. Samtliga forskarbehöriga lärare inom högskoleväsendet — även vid de mindre högskolorna — skall inte bara ha möjlighet utan även skyldighet att bedriva viss forskning. Det av regeringen föreslagna beloppet på 35 milj.kr. bör ses i detta perspektiv. Enligt utskottets uppfattning bör medel för forskningsverksamhet för bl.a. STU läggas ut inom ramen för detta anslag så att största möjliga resultat erhålls.

Utskottet tillstyrker därmed motion A83 i denna del. Motion A97 har en annan inriktning och avstyrks av utskottet i berörd del.

dels att utskottets hemställan under 58 bort ha följande lydelse:

58. beträffande *riktlinjer för forskning vid mindre högskolor*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A83 yrkande 10, med anledning av propositionen i denna del samt med avslag på motion 1989/90:A97 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

54. Riktlinjer för forskning vid mindre högskolor (mom. 58)

1989/90:AU13

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet *Forskning vid mindre högskolor* som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motion A97 (fp) att det är viktigt att det finns goda möjligheter för forskningsanknytning och kontakter mellan universiteten och de regionala högskolorna. En god forskaranknytning av undervisningen vid de mindre och medelstora högskolorna förutsätter att lärarna där forskar själva. Utskottet delar regeringens uppfattning att det av regionalpolitiska skäl fordras en särskild satsning på de utpekade högskolorna men anser därutöver att även andra orter kan komma i fråga. Med hänsyn till behoven är det dock motiverat att ytterligare 15 milj.kr. avsätts. För att främja forskningskvaliteten är det angeläget att högskolorna själva prioriterar de insatser som är mest nödvändiga.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet motion A97 i denna del medan yrkandet i motion A83 har en annan grund och avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 58 bort ha följande lydelse:

58. beträffande *riktlinjer för forskning vid mindre högskolor* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A97 yrkande 10, med anledning av propositionen i denna del samt med avslag på motion 1989/90:A83 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

55. Kollektiva forskningsinstitut (mom. 60)

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet *Forskning utanför högskolan* som börjar med "Kollektivforskningsinstitutet behandlas" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Liksom centerpartiet finner utskottet det angeläget att möjligheterna till en decentralisering av resurserna för kollektiv forskning prövas snabbt och i positiv anda. Utskottet vill framhålla att samspelet mellan högskolornas egna resurser, kollektivinstitutens resurser och näringslivet kommer att bli till nytta för alla parter samt för den regionala utvecklingen. Utskottet biträder därför förslaget i motion A111 (c) om en utredning rörande de kollektiva forskningsinstitutens verksamhet och lokalisering. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 60 bort ha följande lydelse:

60. beträffande *kollektiva forskningsinstitut* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A111 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

56. Höjning av bidragsprocenten (mom. 62)

1989/90:AU13

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Arbetsmarknadspolitik som börjar med "Med hänsyn" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer med motion A283 (c) att möjligheterna att rekrytera kvalificerade personer ofta är beroende av om en medflyttande make eller maka kan beredas arbete på orten. I enlighet med motionen anser utskottet att det bör uppdras åt regeringen att lägga fram förslag till ändrade regler för bidrag till arbetsgivare för anställning av medflyttande. Ändringarna bör bl.a. innebära att bidragsprocenten till arbetsgivaren höjs till 90 % av den totala lönekostnaden för den anställde under det första året. Reglerna bör gälla arbetsgivare inom hela resursområdet.

dels att utskottets hemställan under 62 bort ha följande lydelse:

62. beträffande *höjning av bidragsprocenten*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A283 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

57. Utredning om reglerna för transportstöd m.m. (mom. 67)

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Kommunikations- och transportfrågor som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "nämnda yrkandena" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning bör en utredning tillkallas för att se över reglerna om transportstöd. I likhet med vad centerns företrädare har anfört i trafikutskottets yttrande TU2y anser utskottet att det är angeläget att transportstödet också fortsättningsvis blir en ersättning för företagens fördrade kostnader, dvs. en kompensation som utgår på grund av de långa avstånden. Vidare bör transportrådet på ett bättre sätt än för närvarande beakta de verkliga behoven av fraktstöd. Rådet bör också få i uppdrag att vidta vissa kompletteringar av fraktstödsberättigade varor i avvaktan på att nya bestämmelser tas fram. Med hänvisning till det anförda tillstyrks motion A111 (c) i denna del. Yrkandet i motion A61 (vpk) har en annan inriktning och avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 67 bort ha följande lydelse:

67. beträffande *utredning om reglerna för transportstöd m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A111 yrkande 34 och med avslag på motion 1989/90:A61 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

58. Utredning om reglerna för transportstöd m.m.
(mom. 67)

1989/90:AU13

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Kommunikations- och transportfrågor som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "nämnda yrkandena" bort ha följande lydelse:

Vänern och Byälven upp till Glafs fjorden är uråldriga transportleder som har farbara leder till västkusten och havet. Flera utredningar visar att sjöfarten med vissa utvecklingsinsatser är överlägsen landsvägstrafiken både när det gäller miljöaspekter och transportekonomi. Med modern teknik kan tungt gods med fördel fraktas sjövägen.

Mot bakgrund av det anförda förutsätter utskottet att det utarbetas en investeringsplan för hamnbyggnader i berörda kommuner samt ett fördelaktigt finansieringssystem för nya Vänerfartyg. Utskottet delar således motionärernas uppfattning att riksdagen hos regeringen bör begära förslag om utveckling av sjöfarten på Vänern, Glafs fjorden och Byälven. Med hänvisning till det anförda tillstyrks motion A61 (vpk) i denna del. Yrkandet i motion A111 (c) har en annan inriktning och avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 67 bort ha följande lydelse:

67. beträffande *utredning om reglerna för transportstöd m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A61 yrkande 2 och med avslag på motion 1989/90:A111 yrkande 34 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

59. En radikalare miljöpolitik på den regionala nivån
(mom. 70)

Loui Bernal (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Miljöfrågor som börjar med "Jordbruksutskottet som" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med miljöpartiet de gröna i motion A106 att samhället ännu inte har löst frågan om överensstämmelse mellan kommunernas utökade ansvar, bl.a. när det gäller tillsyn enligt miljöskyddslagen, och kommunernas befogenheter att åtgärda problemen. Det är enligt utskottets mening angeläget att riksdagen på ett mera övergripande sätt genom ett tillkännagivande som det i motion A106 föreslagna markerar att den kommunala och regionala nivån skall ges ökade befogenheter att driva en radikalare miljöpolitik.

dels att utskottets hemställan under 70 bort ha följande lydelse:

70. beträffande *en radikalare miljöpolitik på den kommunala och regionala nivån*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A106 yrkande 21 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

60. Medel för särskilda infrastrukturåtgärder (mom. 76)

1989/90:AU13

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser:

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Infrastrukturåtgärder som börjar med "I motsats" och slutar med "till infrastrukturåtgärder" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till uppfattningen i motion A83 (m) att regeringens beskrivning av anslaget för infrastrukturinsatser brister när det gäller vägledning för anslagets användning. Såvitt kan utläsas av propositionen är anslaget avsett för den typ av åtgärder som huvudsakligen bör kunna tillgodoses inom ramen för länsanslagen. I likhet med motionärerna anser utskottet att de 200 milj.kr. av anslaget som avses för de tre nordligaste länen bör kunna utgå. Regeringen har också föreslagit att 130 milj.kr. skall stå till regeringens disposition för åtgärder i utsatta delar i landet. Utskottet godkänner syftet med denna del av anslaget men anser att 100 milj.kr. är ett tillräckligt belopp för denna typ av insatser. Beloppsfrågorna behandlas vidare under avsnittet Anslagsfrågor. Utskottets ställningstagande innebär att motion A83 tillstyrks i motsvarande del och att motion A106 i denna del avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 76 bort ha följande lydelse:

76. *beträffande medel för särskilda infrastrukturåtgärder*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A83 yrkande 17 i motsvarande del samt med avslag dels på propositionen i motsvarande del, dels på motion 1989/90:A106 yrkande 24 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

61. Medel för särskilda infrastrukturåtgärder (mom. 76)

Loui Bernal (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Infrastrukturåtgärder som börjar med "I motsats" och slutar med "till infrastrukturåtgärder" bort ha följande lydelse:

Utskottet godkänner det av regeringen föreslagna nya anslaget D 6 Särskilda regionalpolitiska infrastrukturåtgärder. Dock bör inte någon del av anslaget fördelas genom centrala beslut. Av de av regeringen föreslagna beloppen bör 200 milj.kr. disponeras av länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län för insatser inom stödområdena 1 och 2 medan 130 milj.kr. bör disponeras av länsstyrelserna i Västernorrlands, Gävleborgs, Kopparbergs, Värmlands, Västmanlands och Örebro län för insatser inom stödområde 2. Utskottet tillstyrker därmed motion A106 (mp) i denna del. Motion A83 i motsvarande del avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 76 bort ha följande lydelse:

76. *beträffande medel för särskilda infrastrukturåtgärder*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A106 yrkande 24,

317

med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1989/90:A83 yrkande 17 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

1989/90:AU13

62. Landsbygdens utveckling (mom. 78)

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Utvecklingsinsatser i glesbygd och landsbygd, Allmän inriktning som börjar med "Utskottet behandlar" och slutar med "behandlad del" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder centerns förslag i motionerna A114 och A412 om ett särskilt åtgärdsprogram för landsbygden. Programmet bör utgå från de förutsättningar för vilka utskottet ovan redogjort i samband med redovisningen av innehållet i de aktuella motionerna.

Medel för att genomföra programmet anslås i den följande framställningen. Glesbygdstödet bör vara en del av ett sådant anslag.

Motionerna A107 (vpk) samt Jo68 (vpk) och Jo270 (vpk) får anses tillgodosedda i motsvarande delar.

Vad utskottet med tillstyrkande av motionerna A114 och A412 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 78 bort ha följande lydelse:

78. beträffande *landsbygdens utveckling*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:A114 yrkandena 1 och 9 i motsvarande del samt 1989/90:A412 yrkande 1, med anledning av motionerna 1989/90:A107 yrkande 24 i motsvarande del samt 1989/90:Jo68 yrkande 34 i motsvarande del och 1989/90:Jo270 yrkande 18 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

63. Landsbygdens utveckling (mom. 78)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Utvecklingsinsatser i glesbygd och landsbygd, Allmän inriktning som börjar med "Utskottet behandlar" och slutar med "för landsbygdsutveckling" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder vpk:s förslag i motionerna A107, Jo68 och Jo270 om ett särskilt stöd för landsbygdsutveckling. Utskottet har i samband med den tidigare redovisningen av innehållet i de aktuella motionerna redogjort för den verksamhet som pågått i norra Sverige. Denna verksamhet bör enligt utskottet fortsätta och utvidgas till att gälla hela landet.

Medel för verksamheten anslås i den följande framställningen.

Vad utskottet anför med tillstyrkande av motionerna A107 samt Jo68 och Jo270 i aktuella delar bör ges regeringen till känna.

Motionerna A114 (c) och A412 (c) har härigenom endast till viss del tillgodosetts. De bör följaktligen avstyrkas.

dels att utskottets hemställan under 78 bort ha följande lydelse:

1989/90:AU13

78. *beträffande landsbygdens utveckling*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:A107 yrkande 24 i motsvarande del, 1989/90:Jo68 yrkande 34 i motsvarande del och 1989/90:Jo270 yrkande 18 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1989/90:A114 yrkandena 1 och 9 i motsvarande del och 1989/90:A412 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

64. Förslag från landsbygdsriksdagarna m.m.
(mom. 79)

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Utvecklingsinsatser i glesbygd och landsbygd, Allmän inriktning som börjar med "Beträffande yrkandena" och slutar med "aktuella motionsyrkanden" bort ha följande lydelse:

I likhet med motionärerna i motionerna A81 (c) och A114 (c) anser utskottet att det är viktigt att de förslag och idéer som kommit fram under landsbygdkampanjen och landsbygdsriksdagarna kommer till utförande. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 79 bort ha följande lydelse:

79. *beträffande förslag från landsbygdsriksdagarna m.m.*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:A81 och 1989/90:A114 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

65. Utvärdering av skattereformens effekter m.m.
(mom. 82)

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Utvecklingsinsatser i glesbygd och landsbygd, Allmän inriktning som börjar med "Beträffande förslagen" och slutar med "behandlade delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med centern i motion A412 att riksdagen hos regeringen bör begära förslag till en analys av statsbudgetens och skatteomläggningens effekter för landsbygdsbefolkningen. Utskottet anser att denna skatteanalys bör påbörjas omedelbart och genomföras med största skyndsamhet eftersom fakta talar för att skattereformens finansiering är starkt negativ för landsbygdens och småorternas befolkning.

Vad utskottet med tillstyrkande av motion A412 i nu behandlad del anfört bör ges regeringen till känna,

Med detta ställningstagande är motion A106 i huvudsak tillgodosedd i aktuell del.

dels att utskottets hemställan under 82 bort ha följande lydelse:

82. beträffande *utvärdering av skattereformens effekter m.m.*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A412 yrkande 3 och
med anledning av motion 1989/90:A106 yrkande 6 som sin
mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

1989/90:AU13

66. Utvärdering av skattereformens effekter m.m. (mom. 82)

Loui Bernal (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Utvecklingsinsatser i glesbygd och landsbygd, Allmän inriktning som börjar med "Beträffande motionärernas" och slutar med "behandlade delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med miljöpartiet de gröna i motion A106 att regeringen under hösten 1990 bör återkomma till riksdagen med ett särskilt program där effekterna av skattereformen samt energi- och livsmedelspolitiken behandlas.

Vad utskottet med tillstyrkande av motion A106 i nu behandlad del anfört bör ges regeringen till känna.

Motion A412 kan med detta ställningstagande endast till en del anses vara tillgodosedd, varför den bör avstyrkas i aktuell del.

dels att utskottets hemställan under 82 bort ha följande lydelse:

82. beträffande *utvärdering av skattereformens effekter m.m.*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A106 yrkande 6 och
med avslag på motion 1989/90:A412 yrkande 3 som sin mening
ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

67. Stöd till IKS-verksamheten (mom. 83)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Charlotte Branting (fp), Karl-Erik Persson (vpk) och Kjell Ericsson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Utvecklingsinsatser i glesbygd och landsbygd, Stödformerna som börjar med "Utskottet gör" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med folkpartiet, centern och vänsterpartiet kommunisterna att IKS-verksamheten är viktig ur sysselsättningssynpunkt i glesbygden. IKS bör därför vara kvar inom ramen för glesbygdssstödet. Länsstyrelserna bör även i fortsättningen få besluta om IKS-stöd.

Vad utskottet med tillstyrkande av motionerna A70 (fp), A72 (fp), A97 (fp), A107 (vpk), A108 (vpk) och A111 (c) i aktuella delar anfört bör ges regeringen till känna.

Med det anförda tillgodoses också i huvudsak motionerna A43 (s) och A110 (vpk) i nu behandlade delar.

dels att utskottets hemställan under 83 bort ha följande lydelse:

83. beträffande *stöd till IKS-verksamheten*
att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:A70 yrkande 1,

1989/90:A72 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A97 yrkande 8 i motsvarande del, 1989/90:A107 yrkande 7, 1989/90:A108 yrkande 5 och 1989/90:A111 yrkande 23 i motsvarande del, med anledning av motionerna 1989/90:A43 yrkande 1 och 1989/90:A110 yrkande 7 och med avslag på regeringens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

1989/90:AU13

68. IKS-stödets inriktning på äldre arbetskraft m.m. (mom. 84)

Under förutsättning av bifall till reservation 67

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Utvecklingsinsatser i glesbygd och landsbygd, Stödformerna som börjar med "Utskottet gör" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion A111 (c) att IKS-stödet på ett mera offensivt och långsiktigt sätt bör användas som ett regionalpolitiskt instrument. Detta förutsätter, som också framhålls i motion A111, att inriktningen mot enbart den äldre arbetskraften slopas. Dessutom anser utskottet i likhet med motionärerna att beloppsgränsen bör höjas från 39 000 kr. till 75 000 kr.

Vad utskottet med tillstyrkande av motion A111 i aktuell del anfört bör ges regeringen till känna,

dels att utskottets hemställan under 84 bort ha följande lydelse:

84. beträffande *IKS-stödets inriktning på äldre arbetskraft m.m.*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A111 yrkande 23 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

69. Stöd till samhällelig service (mom. 85)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Utvecklingsinsatser i glesbygd och landsbygd, Stödformerna som börjar med "Utskottet gör" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

I likhet med folkpartiet i motionerna A72 och A97 anser utskottet att stödet till samhällelig service bör vara kvar. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 85 bort ha följande lydelse:

85. beträffande *stöd till samhällelig service*
att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:A72 yrkande 2 i motsvarande del och 1989/90:A97 yrkande 8 i motsvarande del och med avslag på regeringens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Under förutsättning av bifall till reservation 62

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Utvecklingsinsatser i glesbygd och landsbygd, Stödformerna som börjar med "Beträffande förslagen" och slutar med "vid årsskiftet" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tagit ställning för ett program för landsbygdens utveckling och därvid förordat att ett särskilt anslag inrättas härför.

I likhet med motion A114 (c) anser utskottet att stödet till landsbygdens mindre samlingslokaler bör föras över från boverket till nyssnämnda landsbygdsutvecklingsanslag. Ett sådant stöd till samlingslokaler skulle ge betydande möjligheter att komplettera fritidsutbudet på landsbygden. Ur landsbygdsutvecklingsanslaget bör kunna utgå ett 50-procentigt stöd till byggande och upprustning för objekt på upp till 5 milj.kr.

Vad utskottet med tillstyrkande av motion A114 i nu behandlad del anfört bör ges regeringen till känna.

Med det anförda får även motion A107 (vpk) i nu aktuell del anses bli tillgodosedd.

dels att utskottets hemställan under 86 bort ha följande lydelse:

86. beträffande *investeringar i samlingslokaler*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A114 yrkande 6 och med anledning av motion 1989/90:A107 yrkande 38 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

71. Investeringar i samlingslokaler (mom. 86)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Utvecklingsinsatser i glesbygd, Stödformerna som börjar med "Beträffande förslagen" och slutar med "vid årsskiftet" bort ha följande lydelse:

I likhet med motion A107 (vpk) anser utskottet att bidrag till samutnyttjade lokaler i glesbygd bör utgå. Detta bör ges regeringen till känna.

Motion A114 (c) har härigenom i viss utsträckning blivit tillgodosedd.

dels att utskottets hemställan under 86 bort ha följande lydelse:

86. beträffande *investeringar i samlingslokaler*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A107 yrkande 38 och med anledning av motion 1989/90:A114 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Loui Bernal (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Utvecklingsinsatser i glesbygd och landsbygd, Stödformerna som börjar med "Arbetsmarknadsutskottet instämmer" och slutar med "om glesbygdssstödet" bort ha följande lydelse:

I likhet med motion A106 (mp) anser utskottet att den kooperativa företagsformen bör stödjas särskilt. Den har stora förutsättningar just i glesbygd dels av ekonomiska skäl, dels därför att människorna på landsbygden är vana vid samarbete och samverkan. I takt med att nya kooperativa centra bildas ökar problemen med finansieringen. Vid fördelning av lokaliseringsstöd och glesbygdssstöd bör därför den kooperativa företagsformen särskilt uppmärksammas.

Vad utskottet med tillstyrkande av motion A106 i aktuell del anför bör ges regeringen till känna.

Motionerna A60 (s) och A455 (s) får anses i huvudsak tillgodosedda med det anförda.

dels att utskottets hemställan under 87 bort ha följande lydelse:

87. beträffande *den kooperativa företagsformen*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A106 yrkande 7 samt med anledning av motionerna 1989/90:A60 och 1989/90:A455 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

73. Högsta beloppsgränser för stöd till företag i glesbygd (mom. 89)

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Utvecklingsinsatser i glesbygd och landsbygd, Stödformerna som börjar med "Utskottet godtar" och slutar med "A111 (c)" bort ha följande lydelse:

Glesbygdssstödet är en stödform som visat sig ge goda effekter. Det är enligt utskottets mening önskvärt att man inom ramen för detta stöd kan finansiera såväl större som mindre investeringar. Det finns enligt utskottets mening starka skäl för att insatserna för glesbygden intensifieras och förstärks. Nivåerna för avskrivningslån för investeringar och uthyrningsstugor bör därför höjas till 500 000 kr. resp. 100 000 kr.

Utskottet tillstyrker således förslagen i motion A111 (c) i nu behandlad del.

dels att utskottets hemställan under 89 bort ha följande lydelse:

89. beträffande *högsta beloppsgränser för stöd till företag i glesbygd*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:111 yrkande 22 och med anledning av regeringens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

74. Högsta beloppsgräns för servicebidrag till kommersiell service (mom. 90)

1989/90:AU13

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Utvecklingsinsatser i glesbygd och landsbygd, Stödformerna som börjar med "Utskottet gör" och slutar med "A107 (vpk)" bort ha följande lydelse:

Utskottet gör i likhet med vpk i motion A107 bedömningen att ytterligare nedläggningar av butiker i glesbygd kan få mycket negativa effekter på hushålls-, kommunal- och samhällsekonomisk nivå. Utskottet delar därför uppfattningen i motionen att stödet till kommersiell service bör höjas till 100 000 kr.

Utskottet tillstyrker således förslaget i motion A107 i nu behandlad del.

dels att utskottets hemställan under 90 bort ha följande lydelse:

90. beträffande *högsta beloppsgräns för servicebidrag till kommersiell service*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A107 yrkande 9 och med anledning av regeringens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

75. Folkhögskolornas betydelse för landsbygden (mom. 92)

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Utvecklingsinsatser i glesbygd och landsbygd, Sektorerna som börjar med "Vad först" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion A114 (c) att folkhögskolorna har en betydelsefull roll i det regionalpolitiska arbetet. De bör därför ges vidgade uppgifter. Särskilda projektmedel bör anslås till folkhögskolorna i syfte att bl.a. ta till vara folkhögskolornas möjligheter att verka som regional utvecklingskraft för en positiv landsbygdsutveckling.

Vad utskottet med tillstyrkande av motion A114 i aktuell del anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 92 bort ha följande lydelse:

92. beträffande *folkhögskolornas betydelse för landsbygden*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A114 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

76. Alternativ till utlokalisering av glesbygdsdelegationen (mom. 96)

1989/90:AU13

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Utvecklingsinsatser i glesbygd och landsbygd, Glesbygdsdelegationen som börjar med "Under senare" och slutar med "till Östersund" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar centerpartiets uppfattning om att SIND bör utlokaliseras till Östersund i stället för glesbygdsdelegationen. Centern föreslår i motion A118 att riksdagen hos regeringen begär förslag till en utlokalisering av SIND till Östersund. En sådan utlokalisering är logisk mot bakgrund av att SIND har en särskild ställning i det regionalpolitiska arbetet. Utskottet delar denna uppfattning. Genom en placering i Östersund skulle SIND få en större närhet till de regionala problemen.

Vad utskottet med tillstyrkan till motion A118 i aktuell del har anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 96 bort ha följande lydelse:

96. beträffande *alternativ till utlokalisering av glesbygdsdelegationen*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A118 yrkande 20 och med avslag på regeringens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

77. En myndighet för glesbygdsfrågor i Östersund (mom. 97)

Elver Jonsson (fp), Anders G Högmark (m), Mona Saint Cyr (m), Charlotte Branting (fp), Erik Holmkvist (m) och Loui Bernal (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Utvecklingsinsatser i glesbygd och landsbygd, Glesbygdsdelegationen som börjar med "Under senare" och slutar med "till Östersund" bort ha följande lydelse:

I motionerna A83 (m), A97 (fp) och A106 (mp) uttrycks oro för konsekvenserna av bifall till regeringens förslag om att inrätta en särskild myndighet för glesbygdsfrågor med placering i Östersund.

Utskottet delar denna oro. Det finns nämligen en risk för att andra myndigheter tar mindre hänsyn till glesbygdsaspekterna inom sina resp. områden om en särskild myndighet skall bevaka glesbygdsfrågorna i stället för resp. länsstyrelse. Det blir med andra ord glesbygden som förlorar på en sådan politik.

I likhet med motionärerna har inte heller utskottet kunnat se att det finns något egentligt behov av en glesbygdsmyndighet. De nya uppgifter myndigheten skall ha är knappast av den arten att det behövs ett särskilt statligt verk härför.

Bevakningen av glesbygdsfrågorna kräver dessutom närhet till departement, verk och myndigheter i huvudstaden för att bäst kunna påverka frågorna. En placering i Östersund skulle avsevärt försvåra detta arbete.

Utskottet avstyrker sålunda förslaget att inrätta en särskild myndighet och förordar i likhet med motionärerna att glesbygdsdelegationen med i huvudsak samma uppgifter som i dag blir kvar i Stockholm.

dels att utskottets hemställan under 97 bort ha följande lydelse:

97. beträffande *en myndighet för glesbygdsfrågor i Östersund* att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:A83 yrkande 12, 1989/90:A97 yrkande 3 samt 1989/90:A106 yrkandena 11 och 12 och med avslag på regeringens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

78. Riksdagens revisorers förslag om en utvärdering av glesbygdsinsatserna (mom. 100)

Under förutsättning av bifall till reservation 77

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Anders G Högmark (m), Mona Saint Cyr (m), Charlotte Branting (fp), Erik Holmkvist (m) och Kjell Ericsson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Utvecklingsinsatser i glesbygd och landsbygd, Övriga glesbygds- och landsbygdsfrågor som börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "menar industriministern" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående avstyrkt regeringens förslag om en ny myndighet för glesbygdsfrågor. Vid detta förhållande och med anledning av riksdagens revisorers synpunkter på utvärderingsfrågan bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag till vilken instans som bör göra den centrala utvärderingen av glesbygdsinsatserna. Utskottet vill emellertid betona att den direkta uppföljningen av insatserna alltjämt skall åvila resp. länsstyrelse.

Motion 1988/89:A15 (mp) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 100 bort ha följande lydelse:

100. beträffande *riksdagens revisorers förslag om en utvärdering av glesbygdsinsatserna* att riksdagen med anledning av riksdagens revisorers förslag 1988/89:26 och med avslag på motion 1988/89:A15 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

79. Riksdagens revisorers förslag om en utvärdering av glesbygdsinsatserna (mom. 100)

1989/90:AU13

Under förutsättning av bifall till reservation 77

Loui Bernal (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Utvecklingsinsatser i glesbygd och landsbygd, Övriga glesbygds- och landsbygdsfrågor som börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "menar industriministern" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i revisorernas förslag att det är viktigt att utveckla den datorstödda utvärderingen av glesbygdsstödet. Det är emellertid nödvändigt att i likhet med motion 1988/89:A15 tillägga följande: Förutom datorer behövs det människor för direkta kontakter både när ansökan kommer in och när bidraget har använts för sitt syfte och skall utvärderas.

Utskottet har i det föregående avstyrkt regeringens förslag om en ny myndighet för glesbygdsfrågor. Vid detta förhållande och med anledning av riksdagens revisorers synpunkter på utvärderingsfrågan bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag till vilken instans som bör göra den centrala utvärderingen av glesbygdsinsatserna. Utskottet vill emellertid betona att den direkta uppföljningen av insatserna alltjämt skall åvila resp. länsstyrelse.

Utskottet tillstyrker motion 1988/89:A15 (mp).

dels att utskottets hemställan under 100 bort ha följande lydelse:

100. beträffande *riksdagens revisorers förslag om en utvärdering av glesbygdsinsatserna*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A15 i motsvarande del och med anledning av riksdagens revisorers förslag 1988/89:26 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

80. Konsultstöd till bygdekommittéer (mom. 101)

Under förutsättning av bifall till reservation 62

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Utvecklingsinsatser i glesbygd och landsbygd, Övriga glesbygds- och landsbygdsfrågor som börjar med "Utskottet har" och slutar med "behandlad del" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tagit ställning för ett särskilt landsbygdsutvecklingsprogram. I motion A114 (c) föreslås att bygdekommittéerna för landsbygdsutveckling bör få gratis konsultstöd under tre dagar. Stödet kan finansieras från landsbygdsutvecklingsanslaget, som föreslagits i åtgärdsprogrammet.

Utskottet biträder detta förslag och tillstyrker således motion A114 i nu behandlad del.

dels att utskottets hemställan under 101 bort ha följande lydelse:

101. beträffande gratis konsultstöd till bygdekommittéer
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A114 yrkande 8 som
sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

1989/90:AU13

81. Landsbygdens forskningsråd (mom. 106)

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Regionalpolitisk forskning som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "tillämpliga delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer med centermotionerna att ett sätt att ytterligare stärka förutsättningarna för korrekta analyser av landsbygden är inrättande av ett Landsbygdens forskningsråd. Ett sådant råd skulle kunna komplettera de nuvarande forskningsråden och forskningsinstitutionerna och ges en inriktning som är konsekvent inriktad på att initiera analyser och forskning kring landsbygdsutveckling. Enligt utskottets uppfattning bör detta åstadkommas genom att Expertgruppen för regional utveckling (ERU) ombildas till Landsbygdens forskningsråd och att eventuella kvarstående åtaganden för ERU får belasta kommittéanslaget. 6 milj.kr. avseende ERU skulle då frigöras och användas för forskning inom området landsbygdsutveckling. Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet motionerna A30, A118 och A412 i aktuella delar.

dels att utskottets hemställan under 106 bort ha följande lydelse:

106. beträffande *Landsbygdens forskningsråd*
att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:A30,
1989/90:A118 yrkande 24 och 1989/90:A412 yrkande 2 som sin
mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

82. Lokal och regional forskning för främjande av lokal och regional utveckling (mom. 107)

Loui Bernal (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Regionalpolitisk forskning som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet ställer sig bakom motion A27 av Krister Skånberg (mp) vad gäller kravet på forskning för främjande av lokal och regional utveckling. Som motionären har pekat på är detta forskningsområde eftersatt. Det behövs forskning om

a) eventuellt förändrade förutsättningar för en aktiv regionalpolitik i samband med den europeiska integrationen,

b) den informella ekonomins betydelse i ett regionalpolitiskt fördelningsperspektiv,

c) möjligheten att avskärma en i strikt mening lokal ekonomi och att inlemma en sådan i den kommunala ekonomin,

d) metoder för att hantera ekologisk planering på kommunal/lokal nivå.

Med hänsyn till den önskade utvecklingen i samhället bör riksdagen hos regeringen begära förslag till program för detta forskningsområde samt en genomgång av anslagsbehovet.

dels att utskottets hemställan under 107 bort ha följande lydelse:

107. beträffande *lokal och regional forskning för främjande av lokal och regional utveckling*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A27 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

83. Insatser i Jämtlands län (mom. 108)

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande under avsnittet Särskilda regionalpolitiska insatser i Jämtlands län som börjar med "Utskottet gör" och slutar med "behandlad del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motion A83 (m) att det finns anledning att beakta de speciella regionalpolitiska förhållandena i Jämtlands län. Det finns emellertid enligt utskottets uppfattning inte skäl att för den skull föreslå särskilda medel till de satsningar som behövs. De verksamheter som regeringen anser skall erhålla stöd bör kunna få erforderliga medel ur länsanslaget.

Utskottet avstyrker därför att särskilda medel anslås för regionalpolitiska insatser i Jämtlands län.

dels att utskottets hemställan under 108 bort ha följande lydelse:

108. beträffande *särskilda regionalpolitiska insatser i Jämtlands län* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A83 yrkande 11 i motsvarande del och med avslag på regeringens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

84. Medelsanvisning till lokaliseringsbidrag m.m. (mom. 109)

Under förutsättning av bifall till reservation 14

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet anslag till Lokaliseringsbidrag m.m. som börjar med "Utskottet har" och slutar med "har begärt" bort ha följande lydelse:

Eftersom utskottet tillstyrkt moderaternas förslag att ersätta lokaliseringsbidragen med riskgarantilån bör riksdagen avslå regeringens begäran om anslag under denna punkt och i stället anvisa ett för den nya

stödformen avsett anslag. Den av moderaterna i motion A83 gjorda medelsberäkningen godtas. Anslaget till kostnaderna för riskgarantiån bör alltså uppföras med 250 milj.kr.

Det nya anslaget bör övergångsvis även bestrida kostnaderna för beviljade men inte utbetalade bidrag enligt nu gällande bestämmelser, i den mån reservationsmedlen på anslaget Lokaliseringsbidrag m.m. inte förslår. Detsamma gäller om avvecklingskostnaderna för Stiftelsen Industricentra. Däremot bör kostnaderna för det nya utvecklingsbidraget i enlighet med vad som förordas i motion A83 helt täckas av anslaget Regionala utvecklingsinsatser.

Av dessa ställningstaganden följer att utskottet avstyrker anslagsyrkandena i motionerna 1989/90:A97 (fp), A107 (vpk) och A111 (c).

dels att utskottets hemställan under 109 bort ha följande lydelse:

109. beträffande *Medelsanvisning till lokaliseringsbidrag m.m.*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A83 yrkandena 13 och 19 samt med avslag på dels regeringens förslag, dels motionerna 1989/90:A97 yrkande 12, 1989/90:A107 yrkande 17 i motsvarande del och 1989/90:A111 yrkandena 17 och 18 i motsvarande delar och 20 till *Riskgarantiån* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 250 000 000 kr.,

85. Medelsanvisning till lokaliseringsbidrag m.m. (mom. 109)

Under förutsättning av bifall till reservation 24

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet anslag till Lokaliseringsbidrag m.m. som börjar med "Utskottet har" och slutar med "har begärt" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tillstyrkt förslaget i motion A97 att höja beloppsgränsen för länsstyrelsernas beslutsrätt beträffande lokaliseringsbidraget från 15 till 20 milj.kr. Vid bifall härtill minskar medelsbehovet under detta anslag och ökar i motsvarande mån under anslaget till Regionala utvecklingsinsatser. Det belopp som bör överföras mellan anslagen uppskattas till 100 milj.kr. På detta anslag bör alltså med godtagande av regeringens förslag i övrigt anvisas 250 milj.kr.

Av dessa ställningstaganden följer att utskottet avstyrker anslagsyrkandena i motionerna 1989/90:A83 (m), A107 (vpk) och A111 (c).

dels att utskottets hemställan under 109 bort ha följande lydelse:

109. beträffande *Medelsanvisning till lokaliseringsbidrag m.m.*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A97 yrkande 12, med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1989/90:A83 yrkandena 13 och 19, 1989/90:A107 yrkande 19 i motsvarande del och 1989/90:A111 yrkandena 17 och 18 i

motsvarande delar och 20 till *Lokaliseringsbidrag m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 250 000 000 kr.,

1989/90:AU13

86. Medelsanvisning till lokaliseringsbidrag m.m. (mom. 109)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 15 och 25

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet anslag till Lokaliseringsbidrag m.m. som börjar med "Utskottet har" och slutar med "har begärt" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt centerförslagen i motion A111 att höja beloppsgränsen för länsstyrelsernas beslutsrätt beträffande lokaliseringsbidragen från 15 till 25 milj.kr. Vid bifall här till kan medelsbehovet under detta anslag beräknas minska med 250 milj.kr. och öka i motsvarande mån under anslaget Regionala utvecklingsinsatser. Förevarande anslag bör i enlighet härmed anvisas med 100 milj.kr. Regeringen bör bemyndigas att utan hinder av medelsanvisningen fatta beslut i ärenden inom en ram av 200 milj.kr.

I det föregående har utskottet också tillstyrkt centerförslaget att lokaliseringsslånen skall ersättas av statliga kreditgarantier. För att täcka kostnader för att infria sådana garantier bör uppföras ett nytt anslag för ändamålet med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Av dessa ställningstaganden följer att anslagsyrkandena i motionerna A83 (m), A97 (fp) och A107 (vpk) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 109 bort ha följande lydelse:

109. beträffande *medelsanvisning till lokaliseringsbidrag m.m.*

att riksdagen

dels med bifall till motion 1989/90:A111 yrkandena 17 och 18 i motsvarande delar samt med avslag på regeringens förslag och motionerna 1989/90:A83 yrkandena 13 och 19, 1989/90:A97 yrkande 12 och 1989/90:A107 yrkande 19 i motsvarande del till *Lokaliseringsbidrag m.m.* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 100 000 000 kr.,

dels med bifall till motion 1989/90:A111 yrkande 20 i motsvarande del bemyndigar regeringen att under budgetåret 1990/91 fatta beslut om lokaliseringsbidrag inom en ram av 200 000 000 kr.,

dels ock med bifall till motion 1989/90:A111 yrkande 18 i motsvarande del till *Kreditgarantier för lokaliseringsslån* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag på 1 000 kr.,

Under förutsättning av bifall till reservation 19

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet anslag till Lokaliseringsbidrag m.m. som börjar med "Utskottet har" och slutar med "har begärt" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tillstyrkt förslaget i vpk-motionen A107 om ett till 150 milj.kr. beräknat stöd till sågverksindustrin i de fyra nordligaste länen. Kostnaden för stödet bör täckas från förevarande anslag. Med hänsyn härtill och då regeringens medelsberäkning i övrigt godtas bör anslaget för nästa budgetår anvisas med (250 + 150) 400 milj.kr.

Av dessa ställningstaganden följer att utskottet avstyrker anslagsyrkandena i motionerna 1989/90:A83 (m), A97 (fp) och A111 (c).

dels att utskottets hemställan under 109 bort ha följande lydelse:

109. beträffande *medelsanvisning till lokaliseringsbidrag m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A107 yrkande 19 i motsvarande del, med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1989/90:A83 yrkandena 13 och 19, 1989/90:A97 yrkande 12 och 1989/90:A111 yrkandena 17 och 18 i motsvarande delar och 20 till *Lokaliseringsbidrag m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar ett reservationsanslag på 400 000 000 kr.,

88. Medelsanvisning till regionala utvecklingsinsatser
(mom. 110)

Lars Ulander, Kjell Nilsson, Lahja Exner, Gustav Persson, Sten Östlund, Bo Nilsson, Monica Öhman och Eivor Husing (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet anslag till Regionala utvecklingsinsatser börjar med "Vad först" och slutar med "länsövergripande projekt" bort ha följande lydelse:

Vid avvägningen av regeringens förslag till anslag till regionala utvecklingsinsatser och motsvarande anslagsyrkanden i de föreliggande motionerna har utskottet att beakta följande.

Regeringens förslag i propositionerna 76 och 146 innebär en uppräkning av anslaget med 200 milj.kr. till 1 000 milj.kr., varav ett mindre belopp, 28 milj.kr., tillfälligt under nästa budgetår avskiljs för ett speciellt ändamål inom jordbruket.

Länsstyrelsernas möjligheter att göra insatser ökas därutöver dels av att vissa kostnader som hittills täckts av medel från förevarande anslag i fortsättningen kommer att bestridas på annat sätt, dels av de ändringar av bidragsreglerna som utskottet har godtagit. Den sammanlagda effekten av dessa åtgärder kommer uppskattningsvis att öka länsstyrelsernas finansiella handlingsutrymme med ytterligare 100 milj.kr. Detta utrymme påverkas också i betydande mån av det nya anslag till

infrastrukturåtgärder på 330 milj.kr. som föreslås i det följande. Man kan här också nämna det särskilda anslaget på 46 milj.kr. för insatser i Jämtlands län som regeringen föreslagit.

Sammantaget innebär regeringsförslagen enligt utskottets mening betydande satsningar som kommer att ge länen väsentligt förstärkta resurser till det regionala utvecklingsarbetet. Utskottet biträder därför regeringens förslag till medelsanvisning med sammanlagt 972 milj.kr. och avstyrker därmed de motsvarande anslagsyrkandena i motionerna. Utskottet vill tillägga att om det under nästa budgetår visar sig att ytterligare medel behövs för att finansiera aktuella och angelägna stödåtgärder så förutsätts att regeringen — som skett exempelvis innevarande budgetår — återkommer till riksdagen med begäran om anslagsförstärkning på tilläggsbudget.

dels att utskottets hemställan under 110 bort ha följande lydelse:

110. beträffande *medelsanvisning till regionala utvecklingsinsatser*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1989/90:A41 yrkande 4, 1989/90:A92 yrkandena 2 och 3, 1989/90:A97 yrkande 13, 1989/90:A106 yrkande 23, 1989/90:A107 yrkandena 1, 8 10 och 24, 1989/90:A109, 1989/90:A111 yrkandena 17 i motsvarande del och 19, 1989/90:A114 yrkande 9, dels motionerna 1989/90:Jo62 yrkande 3, 1989/90:Jo73 yrkande 3, 1989/90:Jo77 yrkande 4, 1989/89:Jo84 yrkande 3, 1989/90:Jo89 yrkande 4, 1989/90:Jo94 yrkande 4 och 1989/90:Jo97 yrkande 4 till *Regionala utvecklingsinsatser* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 972 000 000 kr.,

89. Anslag till landsbygdsutveckling (mom. 111)

Under förutsättning av bifall till reservation 62

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet anslag till Regionala utvecklingsinsatser börjar med "Yrkandena i" och slutar med "*Landsbygdsutveckling* avstyrks" bort ha följande lydelse:

För att kraftfullt främja utvecklingen på landsbygden i hela landet bör riksdagen anvisa ett särskilt anslag på 750 milj.kr. i enlighet med förslaget i motion A114 (c). Med ett anslag i denna storleksordning kan ett flertal av framställningarna från de s.k. landsbygdsriksdagarna tillgodoses. Med detta ställningstagande tillgodoses också syftet med anslagsyrkandena i motionerna A107, Jo68 och Jo270 (vpk).

dels att utskottets hemställan under 111 bort ha följande lydelse:

111. beträffande *anslag till landsbygdsutveckling*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A114 yrkande 9 och med anledning av motionerna 1989/90:A107 yrkande 24, 1989/90:Jo68 yrkande 34 i motsvarande del och 1989/90:Jo270

yrkande 18 i motsvarande del till *Landsbygdsutveckling* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 750 000 000 kr.,

1989/90:AU13

90. Anslag till landsbygdsutveckling (mom. 111)

Under förutsättning av bifall till reservation 63

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet anslag till Regionala utvecklingsinsatser börjar med "Yrkandena i" och slutar med "*Landsbygdsutveckling* avstyrks" bort ha följande lydelse:

Det program för landsbygdsutveckling i norra Sverige som lantbruksstyrelsen arbetat med de senaste åren har fungerat väl. Arbetet bör fortsätta och vidgas att omfatta hela landet. Såsom föreslås i de föreliggande vpk-motionerna bör härför anvisas ett anslag på 193 milj.kr. Anslaget bör ställas till lantbruksstyrelsens förfogande för det fortsatta verksamheten och utgöra ett komplement till de åtgärder som bekostas på andra vägar.

Med det anförda tillgodoses till en del syftet med motsvarande anslagsyrkande i motion A114 (c).

dels att utskottets hemställan under 111 bort ha följande lydelse:

111. beträffande *anslag till landsbygdsutveckling*
att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:A107 yrkande 24, 1989/90:Jo68 yrkande 34 i motsvarande del och 1989/90:Jo270 yrkande 18 i motsvarande del samt med anledning av motion 1989/90:A114 yrkande 9 till *Landsbygdsutveckling* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 193 000 000 kr.,

91. Ökat länsanslag till vissa län (mom. 114—121, motiveringen)

Under förutsättning av bifall till reservation 88

Lars Ulander, Kjell Nilsson, Lahja Exner, Gustav Persson, Sten Östlund, Bo Nilsson, Monica Öhman och Eivor Husing (alla s) anser att den del av utskottets yttrande som i avsnittet anslag till Regionala utvecklingsinsatser börjar med "Då det" och slutar med "avstyrks följaktligen" bort ha följande lydelse:

Den uppräknade av anslaget som utskottet föreslår bör i flertalet fall kunna tillgodoses önskemålen om ökad medelstilldelning till de i motionerna angivna länen. När det gäller det belopp som tillförs anslaget i enlighet med förslaget i proposition 146 till glesbygdsstöd för jordbruksföretag och kombinationsverksamheter förutsätts att vad jordbruksutskottet har uttalat i frågan uppmärksammas. Vidare utgår utskottet från att regeringen beaktar de olika förhållanden och de skilda

problem som finns i resp. län. Några anvisningar därutöver bör inte göras från riksdagens sida om hur regeringen bör fördela anslaget på länen. Motionsyrkandena om ökade länsanslag avstyrks följaktligen.

1989/90:AU13

92. Medelsanvisning till nedsatta socialavgifter (mom. 125)

Under förutsättning av bifall till reservation 30

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet anslag till Ersättning för nedsättning av socialavgifter börjar med "Med hänvisning" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till att utskottet tillstyrkt de i motion A83 (m) föreslagna förändringarna av den branschmässiga avgränsningen i regeringsförslaget beträffande nedsatta socialavgifter bör anslag anvisas med 415 milj.kr. i enlighet med yrkandet härom i samma motion. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 125 bort ha följande lydelse:

125. beträffande *medelsanvisning till nedsatta socialavgifter* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A83 yrkande 15, med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1989/90:A97 yrkande 14, 1989/90:A107 yrkande 6 i motsvarande del och 1989/90:A111 yrkande 33 till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag på 415 000 000 kr.,

93. Medelsanvisning till nedsatta socialavgifter (mom. 125)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 28 och 30

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet anslag till Ersättning för nedsättning av socialavgifter börjar med "Med hänvisning" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till att utskottet tillstyrkt de i motion A97 (fp) föreslagna förändringarna av de geografiska och branschmässiga avgränsningarna i regeringsförslaget beträffande nedsatta socialavgifter bör anslag anvisas med 500 milj.kr. i enlighet med yrkandet härom i samma motion. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 125 bort ha följande lydelse:

125. beträffande *medelsanvisning till nedsatta socialavgifter* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A97 yrkande 14, med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1989/90:A83 yrkande 15, 1989/90:A107 yrkande 6 i mot-

svarande del och 1989/90:A111 yrkande 33 till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag på 500 000 000 kr.,

1989/90:AU13

94. Medelsanvisning till nedsatta socialavgifter (mom. 125)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 29 och 31

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet anslag till Ersättning för nedsättning av socialavgifter börjar med "Med hänvisning" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tillstyrkt de i motion A111 (c) föreslagna förändringarna av den branschmässiga avgränsningen i regeringsförslaget beträffande nedsatta socialavgifter, innebärande att all privat näringsverksamhet skall få en tioprocentig nedsättning av socialavgifterna. Med hänsyn härtill bör anslag anvisas med 450 milj.kr. i enlighet med yrkandet härom i samma motion. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 125 bort ha följande lydelse:

125. beträffande *medelsanvisning till nedsatta socialavgifter* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A111 yrkande 33, med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1989/90:A83 yrkande 15, 1989/90:A97 yrkande 14 och 1989/90:A107 yrkande 6 i motsvarande del och till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag på 450 000 000 kr.,

95. Medelsanvisning till nedsatta socialavgifter (mom. 125)

Under förutsättning av bifall till reservation 26

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet anslag till Ersättning för nedsättning av socialavgifter börjar med "Med hänvisning" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Eftersom utskottet har biträtt vpk:s yrkande i motion A107 att stödformen nedsättning av socialavgifter skall avskaffas avstyrks regeringens anslagsframställning på denna punkt och de övriga motionernas yrkanden om anslag med högre belopp.

dels att utskottets hemställan under 125 bort ha följande lydelse:

125. beträffande *medelsanvisning till nedsatta socialavgifter* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A107 yrkande 6 i motsvarande del avslår dels regeringens förslag till anslag för

budgetåret 1990/91 till Ersättning för nedsättning av socialavgifter, dels motionerna 1989/90:A83 yrkande 15, 1989/90:A97 yrkande 14 och 1989/90:A111 yrkande 33,

1989/90:AU13

96. Medelsanvisning till sysselsättningsbidrag (mom. 126)

Under förutsättning av bifall till reservation 22

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet anslag till Sysselsättningsbidrag som börjar med "Utskottet har" och slutar med "nästa budgetår" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till den i motion A83 (m) föreslagna utformningen av sysselsättningsbidraget som utskottet har anslutit sig till kan medelsåtgången beräknas minska till 75 milj.kr. Riksdagen föreslås anvisa ett anslag med detta belopp. Anslagsyrkandet i motion A111 (c) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 126 bort ha följande lydelse:

126. beträffande *medelsanvisning till sysselsättningsbidrag*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A83 yrkande 16 samt med avslag på regeringens förslag och motion 1989/90:A111 yrkande 26 till *Sysselsättningsbidrag* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag på 75 000 000 kr.,

97. Medelsanvisning till sysselsättningsbidrag (mom. 126)

Under förutsättning av bifall till reservation 23

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet anslag till Sysselsättningsbidrag som börjar med "Utskottet har" och slutar med "nästa budgetår" bort ha följande lydelse:

Med den av utskottet föreslagna utformningen av sysselsättningsbidraget kommer stöd att utgå med 55 000 kr. för nya arbetstillfällen i resursområde C. Med hänvisning härtill kan medelsåtgången beräknas öka till 300 milj.kr. såsom föreslås i motion A111 (c). Riksdagen föreslås anvisa ett anslag med detta belopp. Anslagsyrkandet i motion A83 (m) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 126 bort ha följande lydelse:

126. beträffande *medelsanvisning till sysselsättningsbidrag*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A111 yrkande 26, med anledning av regeringens förslag samt med avslag på mo-

tion 1989/90:A83 yrkande 16 till *Sysselsättningsbidrag* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag på 300 000 000 kr.,

1989/90:AU13

98. Medelsanvisning till infrastrukturåtgärder (mom. 127)

Under förutsättning av bifall till reservation 60

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet anslag till Särskilda regionalpolitiska infrastrukturåtgärder m.m. börjar med "Med hänvisning" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående anslutit sig till förslaget i motion A83 (m) om att medel bör stå till regeringens förfogande för infrastruktursatser såsom ombyggnad av Blekinge kustbana, forskning vid mindre högskolor m.m. För ändamålen bör i enlighet med förslaget i samma motion anvisas ett belopp av 100 milj.kr. Anslagsyrkandet i motion A107 (vpk) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 127 bort ha följande lydelse:

127. beträffande *medelsanvisning till infrastrukturåtgärder*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A83 yrkande 17 i motsvarande del samt med avslag på regeringens förslag och motion 1989/90:A107 yrkandena 25 och 39 i motsvarande delar till *Särskilda regionalpolitiska infrastrukturåtgärder m.m.* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 100 000 000 kr.,

99. Medelsanvisning till infrastrukturåtgärder (mom. 127)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 48 och 71

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet anslag till Särskilda regionalpolitiska infrastrukturåtgärder m.m. börjar med "Med hänvisning" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till utskottets anslutning till förslagen i vpk-motionen A107 om stöd till kommunal vuxenutbildning och till dag- och fritidshem i glesbygder föreslås att riksdagen utöver regeringens förslag till varterdera av dessa verksamheter anvisar ett belopp av 50 milj.kr. Anslaget bör i enlighet härmed uppföras med (330 + 100) 430 milj.kr. Förslaget till anslagsreduktion i motion A83 (m) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 127 bort ha följande lydelse:

1989/90:AU13

127. beträffande *medelsanvisning till infrastrukturåtgärder*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A107 yrkandena 25 och 39 i motsvarande delar, med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motion 1989/90:A83 yrkande 17 i motsvarande del till *Särskilda regionalpolitiska infrastrukturåtgärder m.m.* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 430 000 000 kr.,

100. Medelsanvisning till glesbygdsdelegationen (mom. 128)

Under förutsättning av bifall till reservation 77

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m)
anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet anslag till Glesbygdsdelegationen börjar med "I enlighet" och slutar med "sin verksamhet" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet i det föregående uttalat sig för att riksdagen bör avslå regeringens förslag att ombilda glesbygdsdelegationen till en myndighet kan medlen till delegationens fortsatta verksamhet beräknas till 7 milj.kr. i enlighet med förslaget i motion A83 (m) och de liknande förslagen i motionerna A97 (fp) och A118 (c). Ställningstagandet innebär samtidigt att utskottet avstyrker regeringens begäran om anslag med 15 milj.kr. liksom det i motion A106 (mp) framställda yrkandet om väsentligt högre belopp än regeringen har begärt. Yrkandet i motion A114 (c) om anslag till Folkrådet är utskottet inte berett att tillstyrka.

dels att utskottets hemställan under 128 bort ha följande lydelse:

128. beträffande *medelsanvisning till glesbygdsdelegationen*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A83 yrkande 18, med anledning av motionerna 1989/90:A97 yrkande 15 och 1989/90:A118 yrkande 23 samt med avslag på dels regeringens förslag, dels motionerna 1989/90:A106 yrkandena 14 och 15 i motsvarande del och 1989/90:A114 yrkande 7 i motsvarande del till *Glesbygdsdelegationen* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 7 000 000 kr.,

101. Medelsanvisning till glesbygdsdelegationen (mom. 128)

1989/90:AU13

Under förutsättning av bifall till reservation 77

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet anslag till Glesbygdsdelegationen börjar med "I enlighet" och slutar med "sin verksamhet" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet i det föregående uttalat sig för att riksdagen bör avslå regeringens förslag att ombilda glesbygdsdelegationen till en myndighet kan medlen till delegationens fortsatta verksamhet beräknas till 5 milj.kr. i enlighet med förslaget i motion A97 (fp) och de liknande förslagen i motionerna A83 (m) och A118 (c). Ställningstagandet innebär samtidigt att utskottet avstyrker regeringens begäran om anslag med 15 milj.kr. liksom det i motion A106 (mp) framställda yrkandet om väsentligt högre belopp än regeringen har begärt. Yrkandet i motion A114 (c) om anslag till Folkhälsoinstitutet är utskottet inte berett att tillstyrka.

dels att utskottets hemställan under 128 bort ha följande lydelse:

128. beträffande *medelsanvisning till glesbygdsdelegationen*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A97 yrkande 15, med anledning av motionerna 1989/90:A83 yrkande 18 och 1989/90:A118 yrkande 23 samt med avslag på dels regeringens förslag, dels motionerna 1989/90:A106 yrkandena 14 och 15 i motsvarande del och 1989/90:A114 yrkande 7 i motsvarande del till *Glesbygdsdelegationen* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 5 000 000 kr.,

102. Medelsanvisning till glesbygdsdelegationen (mom. 128)

Under förutsättning av bifall till reservation 76

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet anslag till Glesbygdsdelegationen börjar med "I enlighet" och slutar med "sin verksamhet" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till utskottets tidigare tillstyrkan av förslaget i motion A118 (c) om glesbygdsdelegationens fortsatta verksamhet bör här för anvisas ett belopp av 6 milj.kr. Yrkanden om liknande belopp har framställts i motionerna A83 (m) och A97 (fp). Regeringens begäran om ett anslag på 15 milj.kr. avstyrks liksom yrkandet i motion A106 (mp) om anslag med väsentligt högre belopp. Det belopp som frigörs vid bifall till utskottets förslag (15–6) 9 milj.kr. bör i enlighet med förslaget i motion A114 (c) anvisas till den verksamhet som bedrivs av Folkhälsoinstitutet Hela Sverige ska leva.

dels att utskottets hemställan under 128 bort ha följande lydelse:

1989/90:AU13

128. beträffande *medelsanvisning till glesbygdsdelegationen*
att riksdagen
dels med bifall till motion 1989/90:A118 yrkande 23, med anledning av motionerna 1989/90:A83 yrkande 18 och 1989/90:A97 yrkande 15 samt med avslag på regeringens förslag och motion 1989/90:A106 yrkandena 14 och 15 i motsvarande del till *Glesbygdsdelegationen* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 6 000 000 kr.,
dels med bifall till motion 1989/90:A114 yrkande 7 i motsvarande del till *Bidrag till Folkhälsoinstitutet Hela Sverige ska leva* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 9 000 000 kr.,

103. Medelsanvisning till glesbygdsdelegationen (mom. 128)

Under förutsättning av bifall till reservation 77

Loui Bernal (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet anslag till Glesbygdsdelegationen börjar med "I enlighet" och slutar med "sin verksamhet" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet har tillstyrkt förslaget i motion A106 (mp) om glesbygdsdelegationens fortsatta verksamhet och inrättande av ett projektkontor i Östersund föreslås att riksdagen i enlighet med förslagen i samma motion för nästa budgetår anvisar ett anslag av 50 milj.kr. Härav avses 10 milj.kr. för delegationens egen verksamhet och återstoden för projektverksamheten. Ett belopp av 2 milj.kr. förutsätts få användas som anslag till ALA-gruppen vid lantbruksuniversitet.

Regeringens förslag avstyrks på denna punkt liksom motsvarande anslagsyrkanden i motionerna A83 (m), A97 (fp), A114 (c) och A118 (c).

dels att utskottets hemställan under 128 bort ha följande lydelse:

128. beträffande *medelsanvisning till glesbygdsdelegationen*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A106 yrkandena 14 och 15 i motsvarande del samt med avslag på dels regeringens förslag, dels motionerna 1989/90:A83 yrkande 18, 1989/90:A97 yrkande 15, 1989/90:A114 yrkande 7 i motsvarande del och 1989/90:A118 yrkande 23 till *Glesbygdsdelegationen* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 50 000 000 kr.,

Under förutsättning av bifall till reservation 81

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet anslag till Expertgruppen för forskning om regional utveckling (ERU) börjar med "Den av" och slutar med "budgetår tillstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tillstyrkt centerförslaget att ERU skall ombildas till ett landsbygdens forskningsråd. Kvarstående åtagande för ERU bör enligt utskottets mening belasta industridepartementets anslag till kommittéer och utredningar. Mot den bakgrunden föreslår utskottet att regeringens framställning om anslag avslås av riksdagen.

dels att utskottets hemställan under 129 bort ha följande lydelse:

129. beträffande *medelsanvisning till ERU*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A118 yrkande 25 avslår regeringens förslag till anslag för budgetåret 1990/91 till Expertgruppen för forskning om regional utveckling (ERU),

105. Medelsanvisning till särskilda insatser i Jämtlands län (mom. 131)

Under förutsättning av bifall till reservation 83

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet anslag till Särskilda regionalpolitiska insatser i Jämtlands län börjar med "Behövet av" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Behovet av de särskilda insatser det här gäller har behandlats i ett föregående avsnitt med samma rubrik. Med hänvisning till de överväganden som redovisas där biträder utskottet motion A83 (m) i denna del och avstyrker därför regeringens begäran om anslag.

dels att utskottets hemställan under 131 bort ha följande lydelse:

131. beträffande *medelsanvisning till särskilda insatser i Jämtlands län*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A83 yrkande 11 i motsvarande del avslår propositionens förslag till anslag för budgetåret 1990/91 till Särskilda regionalpolitiska insatser i Jämtlands län,

Under förutsättning av bifall till reservation 51

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet Nya anslag enligt motionsyrkanden börjar med "De i" och slutar med "om utbildningspolitik" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående anslutit sig till förslaget i motion A118 om breddad och utökad verksamhet vid mindre och medelstora högskolor inom resursområdet. För detta bör, såsom yrkas i motionen, beräknas ett belopp av 150 milj.kr. Vidare bör beräknas ett belopp om 50 milj.kr. för utökad verksamhet vid små högskolor utanför resursområdet.

dels att utskottets hemställan under 132 bort ha följande lydelse:

132. beträffande *anslag till högskolor*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A118 yrkandena 33 och 34 i motsvarande delar

dels till *Mindre och medelstora högskolor inom resursområde* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 150 000 000 kr.,

dels till *Små högskolor utanför resursområde* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 50 000 000 kr.,

107. Anslag till distansundervisning (mom. 133)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet Nya anslag enligt motionsyrkanden börjar med "Likaså avstyrker" och slutar med "till distansundervisning" bort ha följande lydelse:

Likaså tillstyrker utskottet yrkandet i motion A107 (vpk) om ett anslag på 10 milj.kr. till högskolornas distansundervisning.

dels att utskottets hemställan under 133 bort ha följande lydelse:

133. beträffande *anslag till distansundervisning*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A107 yrkande 26 i motsvarande del till *Högskolornas distansundervisning* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 10 000 000 kr.,

108. Anslag till kompetensutveckling (mom. 134)

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet Nya anslag enligt motionsyrkanden börjar med "Vidare föreslår" och slutar med "i motionen" bort ha följande lydelse:

Vidare föreslår centern i motion A111 ett anslag på 50 milj.kr. till *Kompetensutveckling*. Anslaget skall bekosta konsultstöd ("konsultcheckar") åt mindre företag samt åt bygdekommittéer som behöver kvalificerad konsult hjälp i sina projekt. Yrkandet tillstyrks med hänvisning till att det överensstämmer med vad REK87 förordat och mot bakgrund av att det är av stor betydelse för en snabb utveckling av småföretagsamheten inom resursområdet. För ändamålet bör, såsom föreslås i den nämnda motionen, anvisas ett anslag på 50 milj.kr.

Yrkandet i motion A111 om anvisande av anslag över tolfte huvudtiteln i enlighet med vad som förordas i motionen får anses besvarad med vad utskottet nu och i det föregående anfört och föreslagit.

dels att utskottets hemställan under 134 bort ha följande lydelse:

134. beträffande *anslag till kompetensutveckling*

dels att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A111 yrkande 27 till *Kompetensutveckling* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 50 000 000 kr.,

dels att motion 1989/90:A111 yrkande 38 får anses besvarad med vad utskottet nu och i det föregående anfört och föreslagit,

109. Anslag till kostnader för sex timmars arbetsdag i stödområde 1 inom vård och omsorg (mom. 135)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet Nya anslag enligt motionsyrkanden börjar med "Slutligen avstyrker" och slutar med "avsnittet Jämställdhet" bort ha följande lydelse:

Slutligen tillstyrker utskottet vänsterpartiet kommunisternas yrkande i motion A107 om anslag med 338 milj.kr. för att täcka kostnaderna för sex timmars arbetsdag i stödområde 1 inom vård och omsorg med hänvisning till utskottets överväganden i avsnittet Jämställdhet.

dels att utskottets hemställan under 135 bort ha följande lydelse:

135. beträffande *anslag till kostnader för sex timmars arbetsdag i stödområde 1 inom vård och omsorg*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A107 yrkande 34 i motsvarande del till *Kostnader för sex timmars arbetsdag i stödområde 1 inom vård och omsorg* för budgetåret 1990/91 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 338 000 000 kr.,

110. Inplacering i stödområde av Tierps och Östhammars kommuner (mom. 137)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Uppsala län (C) som börjar med "Några kvantitativa" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av Tierps och Östhammars kommuner.

dels att utskottets hemställan under 137 bort ha följande lydelse:

137. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Tierps och Östhammars kommuner*

att riksdagen bifaller motion 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del och beslutar om inplacering av kommunerna i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionen,

111. Inplacering i stödområde av Ydre, Kinda och Valdemarsviks kommuner (mom. 141)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Östergötlands län som börjar med "Några kvantitativa" och slutar med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av Ydre, Kinda och Valdemarsviks kommuner.

dels att utskottets hemställan under 141 bort ha följande lydelse:

141. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Ydre, Kinda och Valdemarsviks kommuner*

att riksdagen bifaller motion 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del och beslutar om inplacering av kommunerna i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionen,

112. Inplacering i stödområde av Uppvidinge, Lessebo och Tingsryds kommuner (mom. 146)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Kronobergs län (G) som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av Uppvidinge, Lessebo och Tingsryds kommuner.

dels att utskottets hemställan under 146 bort ha följande lydelse:

146. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Uppvidinge, Lessebo och Tingsryds kommuner*

att riksdagen bifaller motion 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del och beslutar om inplacering av kommunerna i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionen,

1989/90:AU13

113. Inplacering i stödområde av delar av Kalmar län (mom. 149)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Kalmar län (H) som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av delar av Kalmar län.

dels att utskottets hemställan under 149 bort ha följande lydelse:

149. beträffande permanent *inplacering i stödområde av delar av Kalmar län*

att riksdagen bifaller motionerna 1989/90:A103 yrkande 7 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del och beslutar om inplacering av kommunerna i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

114. Inplacering i stödområde av Gotland (mom. 153)

Under förutsättning av bifall till reservation 7

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Gotlands län (I) som börjar med "Några kvantitativa" och slutar med "sägs nedan" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom förslaget i folkmotionen A97 om att behålla nuvarande stödområdesindelning i avvakten på ett bättre beslutsunderlag bör Gotlands kommun alltså ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 153 bort ha följande lydelse:

153. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Gotland*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A58 yrkande 1, 1989/90:A68 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A69 yrkande 4 i motsvarande del, 1989/90:A72 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A75 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A97 yrkande 4 i motsvarande del, 1989/90:A99 i motsvarande del, 1989/90:A107 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A117 yrkande 2 i motsvarande del och

1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del beslutar om inplacering av Gotland i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

1989/90:AU13

115. Inplacering i stödområde av Gotland (mom. 153)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Gotlands län (I) som börjar med "Några kvantitativa" och slutar med "sågs nedan" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av Gotland.

dels att utskottets hemställan under 153 bort ha följande lydelse:

153. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Gotland*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag bifaller motionerna 1989/90:A58 yrkande 1, 1989/90:A68 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A69 yrkande 4 i motsvarande del, 1989/90:A72 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A75 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A97 yrkande 4 i motsvarande del, 1989/90:A99 i motsvarande del, 1989/90:A107 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A117 yrkande 2 i motsvarande del och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del och beslutar om inplacering av Gotland i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

116. Inplacering i stödområde av Gotland (mom. 153)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Gotlands län (I) som börjar med "Några kvantitativa" och slutar med "sågs nedan" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom det av vpk i motion A107 framförda förslaget om fortsatta principer för stödområdesindelningen skall, i enlighet med dessa principer, Gotland alltjämt ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 153 bort ha följande lydelse:

153. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Gotland*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A58 yrkande 1, 1989/90:A68 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A69 yrkande 4 i motsvarande del, 1989/90:A72 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A75 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A97 yrkande 4 i motsvarande del,

1989/90:A99 i motsvarande del, 1989/90:A107 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A117 yrkande 2 i motsvarande del och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del beslutar om inplacering av Gotland i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

1989/90:AU13

117. Inplacering i stödområde av Blekinge län (mom. 155)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Blekinge län som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "behandlade delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av Blekinge län.

dels att utskottets hemställan under 155 bort ha följande lydelse:

155. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Blekinge län*

att riksdagen bifaller motionerna 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del och beslutar om inplacering av länet i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

118. Inplacering i stödområde av Kristinehamns kommun (mom. 165)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Värmlands län (S) som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "avstyrks motionerna" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av Kristinehamns kommun.

dels att utskottets hemställan under 165 bort ha följande lydelse:

165. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Kristinehamns kommun*

att riksdagen bifaller motionerna 1989/90:A36, 1989/90:A53 yrkande 1 i motsvarande del och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del och beslutar om inplacering av kommunen i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

119. Inplacering i stödområde av Kristinehamns kommun (mom. 165)

1989/90:AU13

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Värmlands län (S) som börjar med "I övriga" och slutar med "avstyrks motionerna" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till förslaget i motion A36 om att Kristinehamns kommun bör ingå i stödområde 2.

dels att utskottets hemställan under 165 bort ha följande lydelse:

165. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Kristinehamns kommun*

att riksdagen bifaller motionerna 1989/90:A36, 1989/90:A53 yrkande 1 i motsvarande del och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del och beslutar om inplacering av kommunen i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

120. Inplacering i stödområde av Storfors kommun (mom. 166)

Under förutsättning av bifall till reservation 7

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Värmlands län (T) som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "avstyrks motionerna" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom förslaget i folkpartimotionen A97 om att behålla nuvarande stödområdesindelning i avvaktan på ett bättre beslutsunderlag bör Storfors kommun alltjämt ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 166 bort ha följande lydelse:

166. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Storfors kommun*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2 och 1989/90:A117 yrkande 2, alla i motsvarande delar, beslutar om inplacering av kommunen i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

121. Inplacering i stödområde av Storfors kommun (mom. 166)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Värmlands län (S) som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "avstyrks motionerna" bort ha följande lydelse:

349

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom det av vpk i motion A107 framförda förslaget om fortsatta principer för stödområdesindelningen skall, i enlighet med dessa principer, Storfors kommun alltjämt ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 166 bort ha följande lydelse:

166. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Storfors kommun*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2 och 1989/90:A117 yrkande 2, alla i motsvarande delar, beslutar om inplacering av kommunen i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

122. Inplacering i högsta stödområde av del av Torsby kommun (mom. 167)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet Värmlands län (S) börjar med "Utskottet delar" och slutar med "avstyrks motionerna" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av del av Torsby kommun.

dels att utskottets hemställan under 167 bort ha följande lydelse:

167. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av del av Torsby kommun*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag bifaller motion 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del och beslutar om inplacering av kommunen i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionen,

123. Inplacering i stödområde av Lindesbergs kommun (Guldsmidshyttan och Ramsberg) (mom. 175)

Under förutsättning av bifall till reservation 7

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Örebro län (T) som börjar med "Utskottet är" och slutar med "berörda delarna" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom förslaget i folkpartimotionen A97 om att behålla nuvarande stödområdesindelning i avvaktan på ett bättre beslutsunderlag bör Lindesbergs kommun (Guldsmedshyttan och Ramsberg) alltså ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 175 bort ha följande lydelse:

175. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Lindesbergs kommun (Guldsmedshyttan och Ramsberg)*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A38 i motsvarande del, 1989/90:A68 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A69 yrkande 4 i motsvarande del, 1989/90:A72 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A75 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A97 yrkande 4 i motsvarande del, 1989/90:A100 samt 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar, beslutar om inplacering av kommundelarna i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

124. Inplacering i stödområde av Lindesbergs kommun (mom. 175)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Örebro län (T) som börjar med "Utskottet är" och slutar med "berörda delarna" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av Lindesbergs kommun.

dels att utskottets hemställan under 175 bort ha följande lydelse:

175. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Lindesbergs kommun (Guldsmedshyttan och Ramsberg)*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag bifaller motionerna 1989/90:A38 i motsvarande del, 1989/90:A68 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A69 yrkande 4 i motsvarande del, 1989/90:A72 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A75 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A97 yrkande 4 i motsvarande del, 1989/90:A100 samt 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar, och beslutar om inplacering av kommunen i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

125. Inplacering i stödområde av Lindesbergs kommun (Guldsmeshyttan och Ramsberg) (mom. 175)

1989/90:AU13

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Örebro län (T) som börjar med "Utskottet är" och slutar med "berörda delarna" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom det av vpk i motion A107 framförda förslaget om fortsatta principer för stödområdesindelningen skall, i enlighet med dessa principer, Lindesbergs kommun (Guldsmeshyttan och Ramsberg) alltså ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 175 bort ha följande lydelse:

175. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Lindesbergs kommun (Guldsmeshyttan och Ramsberg)*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A38 i motsvarande del, 1989/90:A68 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A69 yrkande 4 i motsvarande del, 1989/90:A72 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A75 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A97 yrkande 4 i motsvarande del, 1989/90:A100 samt 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar, beslutar om inplacering av kommunen i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

126. Inplacering i stödområde av övriga delar av Lindesbergs kommun (mom. 176)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Örebro län som börjar med "Utskottet är" och slutar med "berörda delarna" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av övriga delar av Lindesbergs kommun.

dels att utskottets hemställan under 176 bort ha följande lydelse:

176. beträffande *inplacering i stödområde av övriga delar av Lindesbergs kommun*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag bifaller motionerna 1989/90:A38 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande delar,

127. Inplacering i stödområde av Degerfors, Karlskoga och Nora kommuner (mom. 177)

1989/90:AU13

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Örebro län som börjar med "Utskottet är" och slutar med "berörda delarna" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av Degerfors, Karlskoga och Nora kommuner.

dels att utskottets hemställan under 177 bort ha följande lydelse:

177. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Degerfors, Karlskoga och Nora kommuner*

att riksdagen bifaller motion 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del och beslutar om inplacering av kommunerna i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionen,

128. Omlokalisering till Örebro län (mom. 179)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet om Örebro län som börjar med "Utskottet har" och slutar med "och A424" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som framförs i motionerna A411 och A424 om omlokalisering av SCB från Stockholm till Örebro. Genom nedläggningen av I 3 har många förlorat sitt arbete. Det vore rimligt om Örebro som kompensation kunde få annan statlig verksamhet lokaliserad dit. En tillbyggnad har just startat av SCBs lokaler i Örebro. Det vore naturligt att i det sammanhanget skapa lokalmässiga förutsättningar för ytterligare utlokalisering av myndigheten. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 179 bort ha följande lydelse:

179. beträffande *omlokalisering till Örebro län*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:A424 och med anledning av motion 1989/90:A411 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

129. Inplacering i stödområde av Hallstahammars kommun (mom. 180)

1989/90:AU13

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Västmanlands län (U) som börjar med "Utskottet ansluter" och slutar med "berörda delarna" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av Hallstahammars kommun.

dels att utskottets hemställan under 180 bort ha följande lydelse:

180. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Hallstahammars kommun*

att riksdagen bifaller motionerna 1989/90:A44, 1989/90:A87 yrkande 3, 1989/90:A105 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del och beslutar om inplacering av kommunen i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

130. Inplacering i stödområde av Hedemora kommun (mom. 183)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet Kopparbergs län (W) börjar med "Utskottet ansluter" och slutar med "berörda delen" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av Hedemora kommun.

dels att utskottets hemställan under 183 bort ha följande lydelse:

183. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Hedemora kommun*

att riksdagen bifaller motionerna 1989/90:A48, 1989/90:A78 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A107 yrkande 2 i motsvarande del och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del och beslutar om inplacering av kommunen i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

131. Inplacering i stödområde av Hedemora kommun (mom. 183)

1989/90:AU13

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Kopparbergs län (W) som börjar med "Utskottet ansluter" och slutar med "berörda delen" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det beträffande Hedemora kommun föreligger sådana omständigheter som gör det motiverat att föra in kommunen i stödområde 2. Därmed bifalls motion A107 (vpk) i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 183 bort ha följande lydelse:

183. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Hedemora kommun*

att riksdagen bifaller motionerna 1989/90:A48, 1989/90:A78 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A107 yrkande 2 i motsvarande del och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del och beslutar om inplacering av kommunen i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

132. Inplacering i stödområde av del av Rättviks kommun (mom. 184)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Kopparbergs län (W) som börjar med "Utskottet ansluter" och slutar med "berörda delen" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av del av Rättviks kommun.

dels att utskottets hemställan under 184 bort ha följande lydelse:

184. beträffande permanent *inplacering i stödområde av del av Rättviks kommun*

att riksdagen bifaller motionerna 1989/90:A33, 1989/90:A78 yrkande 1 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar, och beslutar om inplacering av kommundelen i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

133. Inplacering i stödområde av Nordanstigs och Söderhamns kommuner (mom. 188)

1989/90:AU13

Under förutsättning av bifall till reservation 7

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Gävleborgs län (X) som börjar med "Några kvantitativa" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom förslaget i folkpartimotionen A97 om att behålla nuvarande stödområdesindelning i avvaktan på ett bättre beslutsunderlag bör Nordanstigs och Söderhamns kommuner alltså ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 188 bort ha följande lydelse:

188. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Nordanstigs och Söderhamns kommuner*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A69 yrkande 4 i motsvarande del, 1989/90:A72 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A75 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A92 yrkande 5 samt 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A116 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar, beslutar om inplacering av kommunerna i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

134. Inplacering i stödområde av Nordanstigs och Söderhamns kommuner (mom. 188)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Gävleborgs län (X) som börjar med "Några kvantitativa" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av Nordanstigs och Söderhamns kommuner.

dels att utskottets hemställan under 188 bort ha följande lydelse:

188. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Nordanstigs och Söderhamns kommuner*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A69 yrkande 4 i motsvarande del, 1989/90:A72 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A75 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A92 yrkande 5 samt 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A116 yrkande 2, 1989/90:A117

yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar, beslutar om inplacering av kommunerna i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

1989/90:AU13

135. Inplacering i stödområde av Nordanstigs och Söderhamns kommuner (mom. 188)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Gävleborgs län (X) som börjar med "Några kvantitativa" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom det av vpk i motion A107 framförda förslaget om fortsatta principer för stödområdesindelningen skall, i enlighet med dessa principer, Nordanstigs och Söderhamns kommuner alltjämt ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 188 bort ha följande lydelse:

188. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Nordanstigs och Söderhamns kommuner*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2 i motsvarande del, 1989/90:A69 yrkande 4 i motsvarande del, 1989/90:A72 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A75 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A92 yrkande 5 samt 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A116 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar, beslutar om inplacering av kommunerna i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

136. Inplacering i stödområde av del av Hudiksvalls kommun (mom. 189)

Under förutsättning av bifall till reservation 7

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Gävleborgs län (X) som börjar med "Några kvantitativa" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom förslaget i folkkpartimotionen A97 om att behålla nuvarande stödområdesindelning i avvakten på ett bättre beslutsunderlag bör angiven del av Hudiksvalls kommun alltjämt ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 189 bort ha följande lydelse:

189. beträffande permanent *inplacering i stödområde av del av Hudiksvalls kommun*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A116 yrkande 2,

1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar, beslutar om inplacering av kommundelen i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

1989/90:AU13

137. Inplacering i stödområde av del av Hudiksvalls kommun (mom. 189)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Gävleborgs län (X) som börjar med "Några kvantitativa" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av del av Hudiksvalls kommun.

dels att utskottets hemställan under 189 bort ha följande lydelse:

189. beträffande permanent *inplacering i stödområde av del av Hudiksvalls kommun*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A116 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar, beslutar om inplacering av kommunen i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

138. Inplacering i stödområde av del av Hudiksvalls kommun (mom. 189)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Gävleborgs län (X) som börjar med "Några kvantitativa" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom det av vpk i motion A107 framförda förslaget om fortsatta principer för stödområdesindelningen skall, i enlighet med dessa principer, Hudiksvalls kommun (Bjuråker) alltså ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 189 bort ha följande lydelse:

189. beträffande permanent *inplacering i stödområde av del av Hudiksvalls kommun*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A116 yrkande 2,

1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar, beslutar om inplacering av kommunerna i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

1989/90:AU13

139. Inplacering i stödområde av Ockelbo kommun (mom. 190)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Gävleborgs län (X) som börjar med "Några kvantitativa" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av Ockelbo kommun.

dels att utskottets hemställan under 190 bort ha följande lydelse:

190. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Ockelbo kommun*

att riksdagen bifaller motionerna 1989/90:A84 yrkande 2, 1989/90:A116 yrkande 2 i motsvarande del och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del och beslutar om inplacering av kommunen i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

140. Inplacering i stödområde av Sandvikens kommun (mom. 191)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Gävleborgs län som börjar med "Några kvantitativa" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av Sandvikens kommun.

dels att utskottets hemställan under 191 bort ha följande lydelse:

191. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Sandvikens kommun*

att riksdagen bifaller motionerna 1989/90:A116 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande delar och beslutar om inplacering av kommunen i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

141. Inplacering i högsta stödområde av
Örnsköldsviks kommun (Solbergs
kyrkobokföringsdistrikt) (mom. 195)

1989/90:AU13

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Västernorrlands län (Y) som börjar med "När det" och slutar med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av Solbergs kyrkobokföringsdistrikt i Örnsköldsviks kommun.

dels att utskottets hemställan under 195 bort ha följande lydelse:

195. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Örnsköldsviks kommun (Solbergs kyrkobokföringsdistrikt)*
att riksdagen med avslag på regeringens förslag bifaller motion 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del och beslutar om inplacering av kommunen i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionen,

142. Inplacering i högsta stödområde av Sollefteå
kommun (Ramsele och Junsele församlingar)
(mom. 196)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Västernorrlands län (Y) som börjar med "När det gäller" och slutar med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av Ramsele och Junsele församlingar i Sollefteå kommun.

dels att utskottets hemställan under 196 bort ha följande lydelse:

196. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Sollefteå kommun (Ramsele och Junsele församlingar)*
att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A88 yrkande 1 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del beslutar om inplacering av kommunerna i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

143. Inplacering i högsta stödområde av Sollefteå kommun (Edsele och Ådalslidens församlingar) (mom. 197)

1989/90:AU13

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Västernorrlands län (Y) som börjar med "När det" och slutar med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av Edsele och Ådalslidens församlingar i Sollefteå kommun.

dels att utskottets hemställan under 197 bort ha följande lydelse:

197. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Sollefteå kommun (Edsele och Ådalslidens församlingar)*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motion 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del beslutar om inplacering av kommundelarna i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionen,

144. Inplacering i stödområde av Kramfors och Örnsköldsviks kommun (utom Anundsjö, Björna, Skorped och Trehörningsjö) (mom. 198)

Under förutsättning av bifall till reservation 7

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Västernorrlands län (Y) som börjar med "När det" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom förslaget i folkpartimotionen A97 om att behålla nuvarande stödområdesindelning i avvaktan på ett bättre beslutsunderlag bör Kramfors och angiven del av Örnsköldsviks kommun alltså ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 198 bort ha följande lydelse:

198. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Kramfors och Örnsköldsviks kommun (utom Anundsjö, Björna, Skorped och Trehörningsjö)*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar, beslutar om inplacering av kommunerna i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

145. Inplacering i stödområde av Kramfors och
Örnsköldsviks kommun (utom Anundsjö, Björna,
Skorped och Trehörningsjö) (mom. 198)

1989/90:AU13

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Västernorrlands län som börjar med "När det" och slutar med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av Kramfors kommun och delar av Örnsköldsviks kommun.

dels att utskottets hemställan under 198 bort ha följande lydelse:

198. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Kramfors och Örnsköldsviks kommun (utom Anundsjö, Björna, Skorped och Trehörningsjö)*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar, beslutar om inplacering av kommunerna i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

146. Inplacering i stödområde av Kramfors och
Örnsköldsviks kommuner (mom. 198)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Västernorrlands län (Y) som börjar med "När det" och slutar med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom det av vpk i motion A107 framförda förslaget om fortsatta principer för stödområdesindelningen skall, i enlighet med dessa principer, Kramfors och centrala delar av Örnsköldsviks kommun alltså ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 198 bort ha följande lydelse:

198. beträffande permanent *inplacering i stödområde av Kramfors och Örnsköldsviks kommun (utom Anundsjö, Björna, Skorped och Trehörningsjö)*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar, beslutar om inplacering av kommunerna i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

147. Inplacering i stödområde 2 av Krokoms kommun (utom Hotagen, Laxsjö, Föllinge, Offerdal och Alsen) (mom. 203)

Under förutsättning av bifall till reservation 7

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Jämtlands län (Z) som börjar med "Enligt utskottet" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom förslaget i folkmotionen A97 om att behålla nuvarande stödområdesindelning i avvakten på ett bättre beslutsunderlag bör centrala delar av Krokoms kommun alltjämt ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 203 bort ha följande lydelse:

203. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Krokoms kommun (utom Hotagen, Laxsjö, Föllinge, Offerdal och Alsen)*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A57, 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2 och 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar, och beslutar om inplacering av kommunen i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

148. Inplacering i stödområde 2 av Krokoms kommun (utom Hotagen, Laxsjö, Föllinge, Offerdal och Alsen) (mom. 203)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Jämtlands län (Z) som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av delar av Krokoms kommun.

dels att utskottets hemställan under 203 bort ha följande lydelse:

203. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Krokoms kommun (utom Hotagen, Laxsjö, Föllinge, Offerdal och Alsen)*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A57, 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2 och

1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar, beslutar om inplacering av kommunerna i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

1989/90:AU13

149. Inplacering i stödområde 2 av Krokoms kommun (mom. 203)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Jämtlands län (Z) som börjar med "Enligt utskottet" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom det av vpk i motion A107 framförda förslaget om fortsatta principer för stödområdesindelningen skall, i enlighet med dessa principer, hela Krokoms kommun alljämt ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 203 bort ha följande lydelse:

203. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Krokoms kommun (utom Hotagen, Laxsjö, Föllinge, Offerdal och Alsen)*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A57, 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2 och 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar, och beslutar om inplacering av kommunen i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

150. Inplacering i högsta stödområde av Åre kommun (återstående delar) (mom. 205)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Jämtlands län (Z) som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av delar av Åre kommun.

dels att utskottets hemställan under 205 bort ha följande lydelse:

205. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Åre (återstående delar)*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A47 yrkande 1, 1989/90:A54 yrkande 3, 1989/90:A57 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande delar beslutar om inplacering av kommunden i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

151. Inplacering i högsta stödområde av Bräcke kommun (mom. 206)

1989/90:AU13

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Jämtlands län (Z) som börjar med "Enligt utskottet" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan i huvudsak ansluta sig till regeringens förslag i fråga om stödområdesindelningen. Dock bör Bräcke kommun i Jämtlands län tillhöra stödområde 1 i stället för stödområde 2.

dels att utskottets hemställan under 206 bort ha följande lydelse:

206. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Bräcke kommun*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag med bifall till motionerna 1989/90:A47 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A54 yrkande 2, 1989/90:A57 i motsvarande del och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

152. Inplacering i högsta stödområde av Bräcke kommun (mom. 206)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Jämtlands län (Z) som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av Bräcke kommun.

dels att utskottets hemställan under 206 bort ha följande lydelse:

206. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Bräcke kommun*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A47 yrkande 1 i motsvarande del, 1989/90:A54 yrkande 2, 1989/90:A57 i motsvarande del och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del beslutar om inplacering av kommunen i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

153. Inplacering i stödområde 2 av Östersunds kommun (Lockne, Häggenås, Lit, Kyrkås, Näs och Sunne) (mom. 208)

1989/90:AU13

Under förutsättning av bifall till reservation 7

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Jämtlands län (Z) som börjar med "Enligt utskottet" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom förslaget i folkpartimotionen A97 om att behålla nuvarande stödområdesindelning i avvakten på ett bättre beslutsunderlag bör hela Östersunds kommun alltså ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 208 bort ha följande lydelse:

208. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Östersunds kommun (Lockne, Häggenås, Lit, Kyrkås, Näs och Sunne)*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2 och 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande delar beslutar om inplacering av kommundelarna i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

154. Inplacering i stödområde 2 av Östersunds kommun (Lockne, Häggenås, Lit, Kyrkås, Näs och Sunne) (mom. 208)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Jämtlands län som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av delar av Östersunds kommun.

dels att utskottets hemställan under 208 bort ha följande lydelse:

208. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Östersunds kommun (Lockne, Häggenås, Lit, Kyrkås, Näs och Sunne)*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2 och 1989/90:A117 yrkande 2

och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande delar beslutar om inplacering av kommundelarna i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

1989/90:AU13

155. Inplacering i stödområde 2 av Östersunds kommun (Lockne, Häggenås, Lit, Kyrkås, Näs och Sunne) (mom. 208)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Jämtlands län (Z) som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom det av vpk i motion A107 framförda förslaget om fortsatta principer för stödområdesindelningen skall, i enlighet med dessa principer, hela Östersunds kommun alltså ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 208 bort ha följande lydelse:

208. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Östersunds kommun (Lockne, Häggenås, Lit, Kyrkås, Näs och Sunne)*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2 och 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande delar beslutar om inplacering av kommundelarna i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

156. Inplacering i stödområde 2 av återstående delar av Östersunds kommun (mom. 209)

Under förutsättning av bifall till reservation 7

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Jämtlands län (Z) som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom förslaget i folkmotionen A97 om att behålla nuvarande stödområdesindelning i avvakten på ett bättre beslutsunderlag bör hela Östersunds kommun alltså ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 209 bort ha följande lydelse:

209. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av återstående delar av Östersunds kommun*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97

yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2 och 1989/90:A117 yrkande 2
i motsvarande delar beslutar om inplacering av kommundelarna
i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

1989/90:AU13

157. Inplacering i stödområde 2 av återstående delar av Östersunds kommun (mom. 209)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Jämtlands län (Z) som
börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "berörda delar" bort ha
följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom det av vpk i motion
A107 framförda förslaget om fortsatta principer för stödområdesindel-
ningen skall, i enlighet med dessa principer, hela Östersunds kommun
alltjämt ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 209 bort ha följande lydelse:

209. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av
återstående delar av Östersunds kommun*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall
till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4,
1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97
yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2 och 1989/90:A117 yrkande 2
i motsvarande delar beslutar om inplacering av kommundelarna
i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

158. Inplacering i högsta stödområde av Skellefteå kommun (Fällfors, Jörn, Kalvträsk) (mom. 213)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Västerbottens län (AC)
som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "motsvarande delar"
bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som
föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i
det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av
delar av Skellefteå kommun.

dels att utskottets hemställan under 213 bort ha följande lydelse:

213. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av
Skellefteå kommun (Fällfors, Jörn, Kalvträsk)*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall
till motion 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande del beslutar
om inplacering av kommundelarna i resursområde i enlighet
med vad som förordats i motionen,

159. Inplacering i högsta stödområde av Lycksele kommun (mom. 214)

1989/90:AU13

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Västerbottens län (AC) som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av Lycksele kommun.

dels att utskottets hemställan under 214 bort ha följande lydelse:

214. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Lycksele kommun*

att riksdagen bifaller motionerna 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A108 yrkande 1 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande delar och beslutar om inplacering av kommunen i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

160. Inplacering i högsta stödområde av Lycksele kommun (mom. 214)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Västerbottens län (AC) som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det beträffande Lycksele kommun föreligger sådana speciella omständigheter som gör det motiverat att, i enlighet med förslaget i vpk-motionen A107, placera kommunen i stödområde 1.

dels att utskottets hemställan under 214 bort ha följande lydelse:

214. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Lycksele kommun*

att riksdagen bifaller motionerna 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A108 yrkande 1 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande delar och beslutar om inplacering av kommunen i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

161. Inplacering i högsta stödområde av Bjurholm, Norsjö och Vindelns kommuner (mom. 215)

1989/90:AU13

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Västerbottens län (AC) som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av Bjurholm, Norsjö och Vindelns kommuner.

dels att utskottets hemställan under 215 bort ha följande lydelse:

215. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Bjurholm, Norsjö och Vindelns kommuner*

att riksdagen bifaller motionerna 1989/90:A49, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A108 yrkande 1 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande delar och beslutar om inplacering av kommunerna i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

162. Inplacering i högsta stödområde av Bjurholm, Norsjö och Vindelns kommuner (mom. 215)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Västerbottens län (AC) som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det beträffande Bjurholms, Norsjö och Vindelns kommuner föreligger sådana speciella omständigheter som gör det motiverat att, i enlighet med förslaget i vpk-motionen A107, placera dem i stödområde 1.

dels att utskottets hemställan under 215 bort ha följande lydelse:

215. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Bjurholms, Norsjö och Vindelns kommuner*

att riksdagen bifaller motionerna 1989/90:A49, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A108 yrkande 1 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande delar och beslutar om inplacering av kommunerna i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

163. Inplacering i stödområde 2 av Nordmalings, Robertsfors, Skellefteå (övriga delar) och Vännäs kommuner (mom. 216)

1989/90:AU13

Under förutsättning av bifall till reservation 7

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Västerbotten (AC) som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom förslaget i folkpartimotionen A97 om att behålla nuvarande stödområdesindelning i avvakten på ett bättre beslutsunderlag bör Nordmalings, Robertsfors, centrala delar av Skellefteå och Vännäs kommuner alltjämt ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 216 bort ha följande lydelse:

216. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Nordmalings, Robertsfors, Skellefteå (övriga delar) och Vännäs kommuner*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar, beslutar om inplacering av kommunerna i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

164. Inplacering i stödområde 2 av Nordmalings, Robertsfors, Skellefteå (övriga delar) och Vännäs kommuner (mom. 216)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Västerbottens län (AC) som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av Nordmalings, Robertsfors, delar av Skellefteå och Vännäs kommuner.

dels att utskottets hemställan under 216 bort ha följande lydelse:

216. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Nordmalings, Robertsfors, Skellefteå (övriga delar) och Vännäs kommuner*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97

yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar, beslutar om inplacering av kommunerna i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

1989/90:AU13

165. Inplacering i stödområde 2 av Nordmalings, Robertsfors, Skellefteå (övriga delar) och Vännäs kommuner (mom. 216)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Västerbottens län (AC) som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom det av vpk i motion A107 framförda förslaget om fortsatta principer för stödområdesindelningen skall, i enlighet med dessa principer, Nordmalings, Robertsfors, Vännäs och hela Skellefteå kommun alltså ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 216 bort ha följande lydelse:

216. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Nordmalings, Robertsfors, Skellefteå (övriga delar) och Vännäs kommuner*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12, alla i motsvarande delar, beslutar om inplacering av kommunerna i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna

166. Inplacering i högsta stödområde av Bodens kommun (Edefors, Gunnarsbyn) (mom. 218)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Norrbottens län (BD) som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det beträffande Edefors och Gunnarsbyns församlingar i Bodens kommun föreligger sådana speciella omständigheter som gör det motiverat att, i överensstämmelse med förslaget i vpk-motionen A107, placera dem i stödområde 1.

dels att utskottets hemställan under 218 bort ha följande lydelse:

218. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Bodens kommun (Edefors, Gunnarsbyn)*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A107 yrkande 2 och 1989/90:A110 yrkande 2 i motsvarande delar beslutar om inplacering av kommundelarna i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

167. Inplacering i högsta stödområde av Piteå kommun (Markbygdens kyrkobokföringsdistrikt (mom. 219)

1989/90:AU13

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Norrbottens län (BD) som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det beträffande Markbygdens kyrkobokföringsdistrikt i Piteå kommun föreligger sådana speciella omständigheter som gör det motiverat att, i överensstämmelse med förslaget i vpk-motionen A107, placera dem i stödområde 1.

dels att utskottets hemställan under 219 bort ha följande lydelse:

219. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Piteå kommun (Markbygdens kyrkobokföringsdistrikt)*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A107 yrkande 2 och 1989/90:A110 yrkande 2 i motsvarande delar beslutar om inplacering av kommundelen i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

168. Inplacering i stödområde 2 av Bodens och Piteå kommuner (mom. 220)

Under förutsättning av bifall till reservation 7

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Norrbottens län (AC) som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom förslaget i folkpartimotionen A97 om att behålla nuvarande stödområdesindelning i avvakten på ett bättre beslutsunderlag bör Bodens och Piteå kommuner alltså ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 220 bort ha följande lydelse:

220. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Bodens och Piteå kommuner*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A110 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2, och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande delar beslutar om inplacering av kommunerna i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

169. Inplacering i stödområde 2 av Bodens och Piteå kommuner (mom. 220)

1989/90:AU13

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Norrbottens län (BD) som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av Bodens och Piteå kommuner.

dels att utskottets hemställan under 220 bort ha följande lydelse:

220. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Bodens och Piteå kommuner*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A110 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande delar beslutar om inplacering av kommunerna i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

170. Inplacering i stödområde 2 av Bodens och Piteå kommuner (mom. 220)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Norrbottens län (BD) som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom det av vpk i motion A107 framförda förslaget om fortsatta principer för stödområdesindelningen skall, i enlighet med dessa principer, Bodens och Piteå kommuner (återstående delar) alltiämt ingå i stödområde 2.

dels att utskottets hemställan under 220 bort ha följande lydelse:

220. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Bodens och Piteå kommuner*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A110 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2, och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande delar beslutar om inplacering av kommunerna i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

171. Inplacering i högsta stödområde av Älvsbyns kommun (mom. 221)

1989/90:AU13

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Norrbottens län (BD) som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det beträffande Älvsbyns kommun föreligger sådana speciella omständigheter som gör det motiverat att, i enlighet med förslaget i vpk-motionen A107, placera kommunen i stödområde 1.

dels att utskottets hemställan under 221 bort ha följande lydelse:

221. beträffande permanent *inplacering i högsta stödområde av Älvsbyns kommun*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A40, 1989/90:A107 yrkande 2 i motsvarande del och 1989/90:A110 yrkande 2 i motsvarande del beslutar om inplacering av kommunen i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

172. Inplacering i stödområde 2 av Luleå kommun (Örnäset och Domkyrkoförsamlingen) (mom. 222)

Under förutsättning av bifall till reservation 7

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Norrbottens län (AC) som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom förslaget i folkpartimotionen A97 om att behålla nuvarande stödområdesindelning i avvakten på ett bättre beslutsunderlag bör Luleå kommun alltjämt ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 222 bort ha följande lydelse:

222. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Luleå kommun (Örnäset och Domkyrkoförsamlingen)*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A110 yrkande 2 och 1989/90:A117 yrkande 2 i motsvarande delar beslutar om inplacering av kommundelarna i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

173. Inplacering i stödområde 2 av Luleå kommun
(Örnäset och Domkyrkoförsamlingen (mom. 222))

1989/90:AU13

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Norrbottens län (BD) som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom det av vpk i motion A107 framförda förslaget om fortsatta principer för stödområdesindelningen skall, i enlighet med dessa principer, hela Luleå kommun alltjämt ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 222 bort ha följande lydelse:

222. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Luleå kommun (Örnäset och Domkyrkoförsamlingen)*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A110 yrkande 2 och 1989/90:A117 yrkande 2 i motsvarande delar beslutar om inplacering av kommundelen i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

174. Inplacering i stödområde 2 av Luleå kommun
(återstående delar) (mom. 223)

Under förutsättning av bifall till reservation 7

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Norrbottens län (AC) som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom förslaget i folkpartimotionen A97 om att behålla nuvarande stödområdesindelning i avvakten på ett bättre beslutsunderlag bör Luleå kommun alltjämt ingå i stödområdet.

dels att utskottets hemställan under 223 bort ha följande lydelse:

223. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Luleå kommun (återstående delar)*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A110 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande delar beslutar om inplacering av kommundelarna i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

175. Inplacering i stödområde 2 av Luleå kommun (återstående delar) (mom. 223)

1989/90:AU13

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Norrbottens län (BD) som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de principer för stödområdesindelningen som föreslagits i centerns motion A118 och som utskottet anslutit sig till i det föregående tillstyrks förslaget om inplacering i resursområde av återstående delar av Luleå kommun.

dels att utskottets hemställan under 223 bort ha följande lydelse:

223. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Luleå kommun (återstående delar)*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A110 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande delar beslutar om inplacering av kommunerna i resursområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

176. Inplacering i stödområde 2 av Luleå kommun (återstående delar) (mom. 223)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Norrbottens län (BD) som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

dels att utskottets hemställan under 223 bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom det av vpk i motion A107 framförda förslaget om fortsatta principer för stödområdesindelningen skall, i enlighet med dessa principer, hela Luleå kommun alltjämt ingå i stödområdet.

223. beträffande permanent *inplacering i stödområde 2 av Luleå kommun (återstående delar)*

att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1989/90:A68 yrkande 2, 1989/90:A69 yrkande 4, 1989/90:A72 yrkande 1, 1989/90:A75 yrkande 1, 1989/90:A97 yrkande 4, 1989/90:A107 yrkande 2, 1989/90:A110 yrkande 2, 1989/90:A117 yrkande 2 och 1989/90:A118 yrkande 12 i motsvarande delar beslutar om inplacering av kommundelarna i stödområde i enlighet med vad som förordats i motionerna,

Särskilda yttranden

1. Organisation och administration av regionala utvecklingsinsatser samt kommunal skatteutjämning (mom. 9)

Loui Bernal (mp) anför:

Jag vill erinra om att miljöpartiet i annat sammanhang uttalat sig för att begränsa den centraliserade förvaltningen och att decentralisera uppgifterna inom detta område så långt det är möjligt till regionala och lokala organ. I det fortsatta reformarbetet i länen är det av vikt att förtroendemannainflytandet i länen stärks. Vi förutsätter att den information om det regionalpolitiska arbetet som i fortsättningen skall lämnas i länsstyrelsernas anslagsframställningar följs upp av resp. fackdepartement och årligen redovisas till ett ansvarigt departement.

2. Riskkapitalbolag (mom. 30)

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anför:

I detta avsnitt av propositionen gör industriministern en hänvisning till att han i den näringspolitiska propositionen (1989/90:88) kommer att gå närmare in på hur företagens kapitalförsörjning bör utformas i form av bl.a. statliga riskkapitalbolag.

Från moderata samlingspartiets del vill vi framhålla att vi avvisar statliga riskkapitalbolag. Tillskapandet av sådana företag innebär en ökad statlig inblandning i företagandet utan att tillgodose företagens behov av vare sig enskilt riskkapital eller företagsledningskompetens på marknadsekonomiska villkor. I stället kommer politikerinflytandet på företagandet att öka och företagarnas oberoende att minska. Dessa konsekvenser kommer att utvecklas närmare vid behandlingen av den näringspolitiska propositionen.

3. Industricentra (mom. 31)

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anför:

De statliga industricentra fick redan från början problem med överkapacitet. Trots detta fortsatte utbyggnaden. Problemen har under åren inte kunnat övervinnas, utan stora lokalytor har stått tomma. Moderata samlingspartiet har vid olika tillfällen — bl.a. vid 1985 års översyn av regionalpolitiken — föreslagit åtgärder för att avhjälpa problemen. Förslagen avvisades. Mot denna bakgrund anser vi att det är tillfredsställande att regeringen nu föreslår åtgärder för att avveckla statens engagemang i anläggningarna.

4. Åtgärder för att främja kvinnors företagande (mom. 32)

1989/90:AU13

Elver Jonsson (fp), Anders G Högmark (m), Mona Saint Cyr (m), Charlotte Branting (fp) och Erik Holmkvist (m) anför:

I en i detta avsnitt behandlad motion berörs frågan om privat verksamhet inom ett av den offentliga sektorns områden, barnomsorgen. Motionärerna kommer därmed in på frågan om de offentliga monopolen.

Vi har för vår del vid olika tillfällen påtalat att det av flera skäl är angeläget att öppna många av de nuvarande offentliga monopolen för konkurrens. Om enskilda alternativ till den offentliga sektorn tillåts skulle skaparförmåga frigöras och entreprenörsanda uppstå även på dessa områden. Därmed skulle kvinnor få ökade möjligheter att starta egna företag på områden där kvinnor traditionellt är verksamma, t.ex inom vård och omsorg. Kvinnornas arbetsmarknad skulle även breddas i och med att friheten att välja mellan anställning i enskild eller offentlig verksamhet skulle öka. Även ur konsumenternas synvinkel är en avveckling av de offentliga servicemonopolen önskvärd genom att den förväntas leda till ökad mångfald i utbudet av tjänster inom områden som vård, omsorg och utbildning. Detta medför en förbättrad situation framför allt för kvinnor.

5. Avskrivning av studielån (mom. 36)

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anför:

Vi har sympati för tanken att i exempelvis inlandet arbeta med ett system som medger avskrivning av studieskulder. Villkoren för detta får närmare övervägas.

6. Påbyggnadsutbildning för nyföretagare (mom. 37)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anför:

I den under allmänna motionstiden väckta motionen A433 har Sigge Godin (fp) efterlyst möjligheter för länsstyrelserna att ekonomiskt stödja kortare utbildning som skall hjälpa nyföretagare att undvika olika fallgropar och att bemästra nyföretagandets problem.

Efter det att motionen väcktes har industriministern i den nu aktuella propositionen 76 som ett av hindren för nyföretagande påtalat att det i många avseenden saknas relevant informationsmaterial om förutsättningarna för företagande. Som ett av problemen i sammanhanget anges att den information som finns är spridd på många myndigheter, vilket exemplifieras i propositionen (s. 103). Enligt uttalanden av industriministern skall SIND ansvara för att behövligt informationsmaterial utarbetas.

Med hänsyn till att det i motionen påtalade problemet har erkänts på regeringshåll och att åtgärder i linje med motionens syfte föreslås i

såväl den regionalpolitiska som den näringspolitiska propositionen har vi med det nu gjorda uttalandet avstått från att fullfölja motionens yrkande med en reservation.

1989/90:AU13

7. Rådgivningsverksamheten inom jordbruket och skogsbruket (mom. 47)

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anför:

I enlighet med motion A64 (m) har jordbruksutskottet framhållit att rådgivningsverksamheten inom jordbruket och skogsbruket behöver ses över och utgått från att regeringen kommer att låta verkställa en sådan översyn. Vi förutsätter att regeringen skyndsamt initierar en översyn.

8. Medflyttandebidraget (mom. 61)

Elver Jonsson (fp), Anders G Högmark (m), Mona Saint Cyr (m), Charlotte Branting (fp) och Erik Holmkvist (m) anför:

Som vi har påpekat i annat sammanhang är reglerna för flyttningsbidragen oklara och kan dessutom i vissa fall motverka sitt eget syfte.

9. Uppföljning av landsbygdkampanjen (mom. 80)

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anför:

Det är enligt vår uppfattning viktigt att de förslag på olika områden som kom fram i samband med landsbygdkampanjen "Hela Sverige ska leva" noga utvärderas. Vi instämmer således i de synpunkter härom som framförts i motion A404 (m).

10. Regionala landsbygdsprogram (mom. 81)

Loui Bernal (mp) anför:

Enligt min uppfattning bör länsstyrelserna få regeringens uppdrag att upprätta regionala landsbygdsprogram som utgår från den kommunala planeringen. Härigenom kommer denna att omfatta även landsbygden i sin översiktsplanering, något som också framhållits i motion A106 (mp).

11. Flexibla regelsystem för byggnadslov (mom. 94)

Loui Bernal (mp) anför:

Jag anser i likhet med motion A106 (mp) att ett flexibla regelsystem för byggnadslov och lån anpassat dels för landsbygden, dels för ekologiskt byggande både för enskilda hus och ekobyar bör införas. Jag

utgår från att den arbetsgrupp som har bildats i syfte att öka möjligheterna för boende och service på landsbygden behandlar denna fråga och snarast visar resultat av sitt arbete.

1989/90:AU13

12. Medelsanvisning till regionala utvecklingsinsatser (mom. 110)

Börje Hörnlund och Kjell Ericsson (båda c) anför:

I det anslag på 1 050 milj.kr. till Regionala utvecklingsinsatser som en majoritet inom utskottet har enat sig om ingår ett belopp på 72 milj.kr. som skall användas till stöd åt jordbruksföretag med kombinationsenheter. Enligt centerns mening borde till de särskilda medlen för jordbruksföretag ha anvisats 200 milj.kr. i enlighet med vad som föreslås i den till jordbruksutskottets yttrande fogade avvikande meningen av företrädarna för centerpartiet och vpk. Vi hänvisar till att de medel det här gäller skall användas till stöd för jordbruksnäringen i hela landet. Inte minst i södra Sveriges skogs- och mellanbygder föreligger det ett stort behov av medel.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1983:1055) om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län

Härigenom föreskrivs att 6 § lagen (1983:1055) om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Nedsättning av arbetsgivaravgifter enligt denna lag skall i första hand avse folkpensionsavgiften och därefter barnomsorgsavgiften.

Nedsättning av egenavgifter skall i första hand avse folkpensionsavgiften och därefter i angiven ordning barnomsorgsavgiften, sjukförsäkringsavgiften, arbetarskyddsavgiften, delpensionsavgiften, arbets-skadeavgiften och tilläggs-pensionsavgiften.

I fråga om förfarandet för nedsättningen av arbetsgivaravgifter gäller bestämmelserna i lagen (1984: 668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare.

I fråga om förfarandet för nedsättningen av egenavgifter gäller bestämmelserna i uppbördslagen (1953: 272).

Nedsättning av arbetsgivaravgifter enligt denna lag skall i första hand avse folkpensionsavgiften och därefter i angiven ordning barnomsorgsavgiften och sjukförsäkringsavgiften.

Nedsättning av egenavgifter skall i första hand avse folkpensionsavgiften och därefter i angiven ordning barnomsorgsavgiften, sjukförsäkringsavgiften, arbetarskyddsavgiften, delpensionsavgiften, arbets-skadeavgiften och tilläggs-pensionsavgiften.

I fråga om förfarandet för nedsättningen av arbetsgivaravgifter gäller bestämmelserna i lagen (1984: 668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare.

I fråga om förfarandet för nedsättningen av egenavgifter gäller bestämmelserna i uppbördslagen (1953: 272).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990. De nya bestämmelserna skall tillämpas för avgifter avseende tiden från och med den 1 januari 1990.

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § I denna lag ges föreskrifter om stöd till näringslivet genom nedsättning helt eller delvis av socialavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter och allmän löneavgift enligt lagen (1982:423) om allmän löneavgift.

Stödet ges till näringslivet i Arjeplogs, Arvidsjaur, Gällivare, Haparanda, Jokkmokks, Kalix, Kiruna, Pajala, Övertorneå och Övertorneå kommuner i Norrbottens län, Dorotea, Malå, Sorsele, Storumans, Vilhelmina och Åsele kommuner i Västerbottens län, Bergs, Härjedalens, Ragunda och Strömsunds kommuner samt Hotagens, Laxsjö, Föllinge, Offerdals och Alsens församlingar i Krokoms kommun i Jämtlands län (stödområde 1).

Stödet ges också i den omfattning som framgår av 5 och 6 §§ till näringslivet i Bodens, Luleå, Piteå och Älvsbyns kommuner i Norrbottens län.

2 § Lagen gäller arbetsgivare och sådana försäkrade som avses i 1 kap. 2 § lagen (1981:691) om socialavgifter och tillämpas på avgifter som är huvudsakligen hänförliga till arbete inom

1. gruvor och mineralbrott, med undantag av malmgruvor,
2. tillverkning, med undantag av tillverkning inom massa- och pappersindustri samt järn-, stål- och ferrolegeringsverk,
3. produktionsvaruinriktad partihandel,
4. uppdragsverksamhet,
5. hotell-, pensions- och campingverksamhet eller
6. restaurang- och kaféverksamhet som bedrivs i kombination med hotell-, pensions- eller campingverksamhet.

Första stycket gäller i den mån verksamheten bedrivs vid arbetsgivarens eller den försäkrades fasta driftställe i stödområde 1 eller i Bodens, Luleå, Piteå eller Älvsbyns kommun i Norrbottens län.

Lagen gäller dock inte kommuner eller andra statliga myndigheter än statens affärsdrivande verk.

Bestämmelser för hela stödområde 1

3 § För en arbetsgivare med sådan verksamhet som avses i 2 § som bedrivs vid fast driftställe i stödområde 1 skall den procentsats efter vilken arbetsgivaravgifter sammanlagt utgår sättas ned med tio procentenheter till och med utgiftsåret 2000. För utgiftsåret 1991 skall procentsatsen dock sättas ned med fem procentenheter för en arbetsgivare vars verksamhet bedrivs i stödområde 1 utanför Norrbottens län.

4 § För en försäkrad med sådan verksamhet som avses i 2 § som bedrivs vid fast driftställe i stödområde 1 skall den procentsats efter vilken egenavgifter sammanlagt utgår sättas ned med tio procentenheter till och med inkomståret 2000, om den försäkrade för inkomståret är mantalsskriven inom stödområde 1. För inkomståret 1991 skall procentsatsen dock sättas ned med fem procentenheter för försäkrade vars verksamhet bedrivs i stödområde 1 utanför Norrbottens län.

Bestämmelser för Bodens, Luleå, Piteå och Älvsbyns kommuner i Norrbottens län

1989/90:AU13
Bilaga 1

5 § För en arbetsgivare med sådan verksamhet som avses i 2 § som bedrivs vid fast driftställe i Bodens, Luleå, Piteå eller Älvsbyns kommun i Norrbottens län skall den procentsats efter vilken arbetsgivaravgifter sammanlagt utgår sättas ned med fem procentenheter för vart och ett av utgiftsåren 1991 till och med 1995.

6 § För en försäkrad med sådan verksamhet som avses i 2 § som bedrivs vid fast driftställe i Bodens, Luleå, Piteå eller Älvsbyns kommun i Norrbottens län skall den procentsats efter vilken egenavgifter sammanlagt utgår sättas ned med fem procentenheter för vart och ett av inkomståren 1991 till och med 1995, om den försäkrade för inkomståret är mantalskriven i någon av dessa kommuner.

Bestämmelser för Svappavaara samhälle

7 § En arbetsgivare som driver eller etablerar verksamhet som avses i 2 § vid fast driftställe i Svappavaara samhälle, Kiruna kommun, har rätt att efter särskilt tillstånd bli befriad från arbetsgivaravgifter och allmän löneavgift för denna verksamhet till och med utgiftsåret 1993. Sådan befrielse medges endast om en etablering är lämplig från samhällsekonomisk synpunkt.

Från och med utgiftsåret 1994 gäller samma bestämmelser som för stödområde 1 i övrigt.

8 § En försäkrad som bedriver eller etablerar verksamhet som avses i 2 § vid fast driftställe i Svappavaara samhälle, Kiruna kommun, har rätt att efter särskilt tillstånd befrias från egenavgifter och allmän löneavgift för inkomster från denna verksamhet till och med inkomståret 1993. Sådan befrielse medges endast om en etablering är lämplig från samhällsekonomisk synpunkt.

Från och med inkomståret 1994 gäller samma bestämmelser som för stödområde 1 i övrigt.

Förfarandet m. m.

9 § Nedsättning av arbetsgivaravgifter enligt denna lag skall i första hand avse folkpensionsavgiften och därefter i angiven ordning barnomsorgsavgiften och sjukförsäkringsavgiften.

Nedsättning av egenavgifter skall i första hand avse folkpensionsavgiften och därefter i angiven ordning barnomsorgsavgiften, sjukförsäkringsavgiften, arbetarskyddsavgiften, delpensionsavgiften, arbetsskadeavgiften och tilläggsavgiften.

I fråga om förfarandet för nedsättningen av arbetsgivaravgifter gäller bestämmelserna i lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare.

I fråga om förfarandet för nedsättningen av egenavgifter gäller bestämmelserna i uppbördslagen (1953:272).

10 § Frågor om befrielse från avgifter enligt 7 eller 8 § prövas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

11 § Ett belopp motsvarande det bortfall av avgiftsinkomster som föran-

leds av bestämmelserna i 3–8 §§ skall påföras staten och uppbäras i samma ordning som avgifterna i övrigt.

1989/90:AU13
Bilaga 1

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991 och tillämpas första gången i fråga om arbetsgivaravgifter och allmän löneavgift för arbetsgivare för utgiftsåret 1991 och i fråga om egenavgifter och allmän löneavgift för försäkrade som beräknas med ledning av 1992 års taxering.

2. Genom lagen upphävs lagen (1983:1055) om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län, dock tillämpas den gamla lagen för utgiftsåren till och med 1990 och till och med vid 1991 års taxering.

3. Beträffande bidrag för sysselsättningsökning och etablering gäller 2 § 2 stycket och 3 § 2 stycket i den gamla lagen även efter ikraftträdandet av denna lag om ansökan om bidraget gjorts före den 1 juli 1991 och avser kalenderåret 1990 eller tidigare.

3 Förslag till

1989/90:AU13

Lag om ändring i lagen (1982:423) om allmän löneavgift

Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att 3 a § lagen (1982:423) om allmän löneavgift skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

3 a § Om nedsättning av allmän löneavgift som regionalpolitiskt stöd finns särskilda bestämmelser i lagen (1983:1055) om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län.

Föreslagen lydelse

3 a § Om nedsättning av allmän löneavgift som regionalpolitiskt stöd finns särskilda bestämmelser i lagen (1990:000) om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.

Den nya stödområdesindelningen

Den nya stödområdesindelningen enligt utskottets förslag framgår av bifogade uppställning. Inom parentes anges nuvarande stödområdestillhörighet. Kursivering innebär att förslaget avviker från proposition 76.

Stödområde 1

Län, kommun (och församling)

Norrbottnens län

Arjeplog (A)
Arvidsjaur (B)
Gällivare (A)
Haparanda (A)
Jokkmokk (A)
Kalix (A)
Kiruna (A)
Pajala (A)
Överkalix (A)
Övertorneå (A)

Västerbottnens län

Dorotea (A)
Malå (B)
Sorsele (A)
Storuman (A)
Vilhelmina (A)
Åsele (A)

Jämtlands län

Berg (A)
Härjedalen (B)
Krokom, del av (Hotagen, Laxsjö, Föllinge, Offerdal och Alsen) (A)
Ragunda (A)
Strömsund (A)

Stödområde 2

Län, kommun (och församling)

Norrbottnens län

Boden, del av (Edefors och Gunnarsbyn) (C)
Piteå, del av (Markbygdens kyrkobokföringsdistrikt) (C)
Älvsbyn (B)

Västerbottens län

1989/90:AU13

Bilaga 2

Bjurholm (B)

Lycksele (B)

Norsjö (B)

Skellefteå, del av (Fällfors, Jörn och Kalvträsk) (B)

Vindeln (B)

Jämtlands län

Bräcke (B)

Åre (B)

Västernorrlands län

Sollefteå (B)

Sundsvall, del av (Holm och Liden) (C)

Ånge (B)

Örnsköldsvik, del av (Anundsjö, Björna, Skorped och Trehörningsjö)
(B)

Gävleborgs län

Hofors (C)

Ljusdal (B)

Kopparbergs län

Avesta (C)

Ludvika (C)

Malung (B)

Mora, del av (Venjan och Våmhus) (B) (Våmhus församling tillhör för
närvarande inte något stödområde)

Orsa (C)

Smedjebacken (C)

Vansbro (B)

Älvdalen (B)

Västmanlands län

Fagersta (C)

Norberg (C)

Skinnskatteberg (C)

Örebro län

Hällefors (C)

Ljusnarsberg (C)

Värmlands län

Arvika (C)

Eda (C)

Filipstad (C)

Hagfors (C)

Munkfors (C)

Sunne (C)

Säffle (C)

Torsby (B)

Årjäng (C)

Älvsborgs län

Bengtsfors (C)

Dals Ed (C)

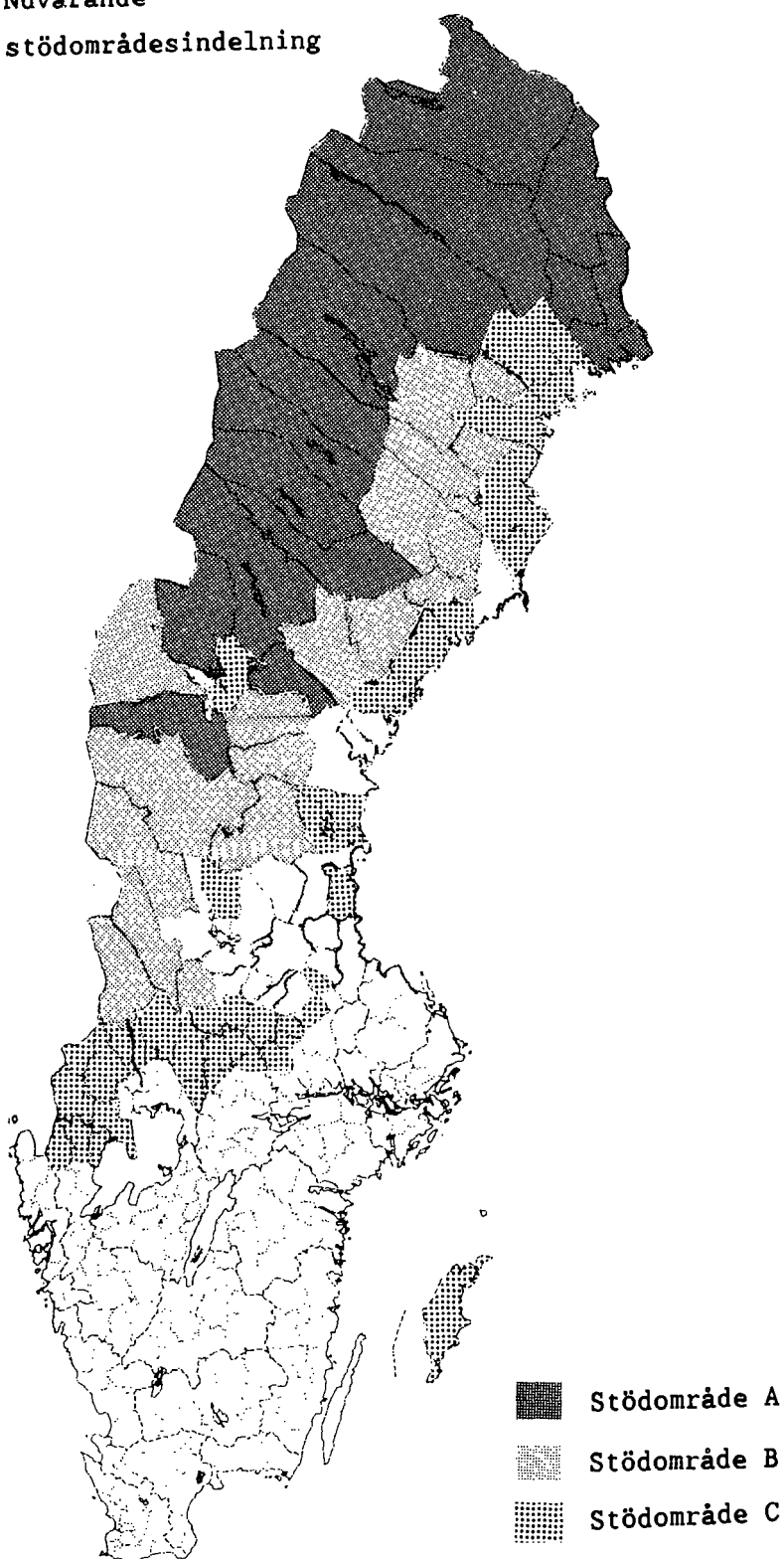
Åmål (C)

1989/90:AU13

Bilaga 2

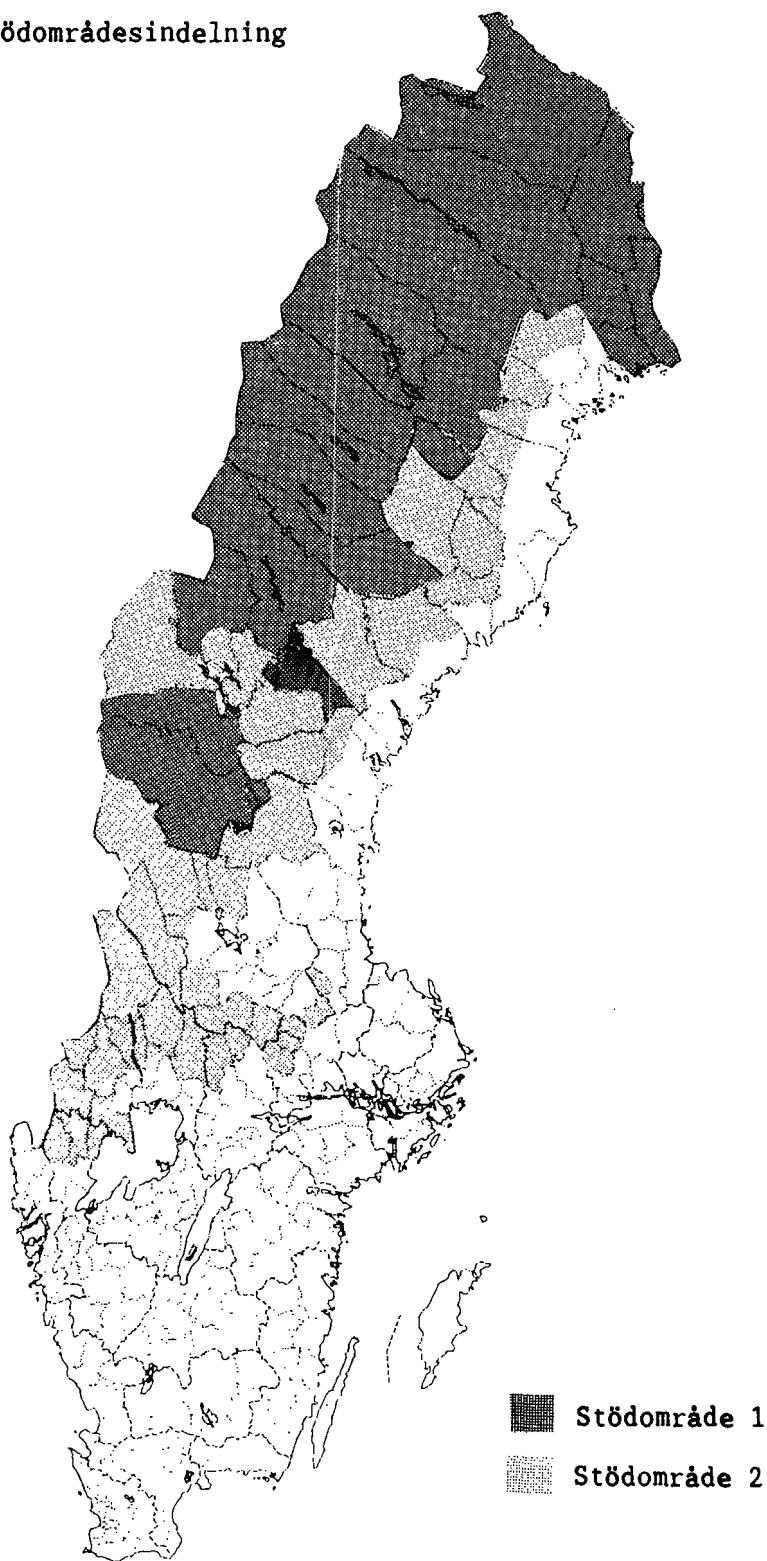
Nuvarande
stödområdesindelning

1989/90:AU13
Bilaga 2

Utskottets förslag till
stödområdesindelning

1989/90:AU13
Bilaga 2

Regionalpolitik för 90-talet

Till arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet har berett skatteutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1989/90:76 om regionalpolitik för 90-talet och med anledning av propositionen väckta motioner som har samband med skatteutskottets beredningsområde.

I propositionen redovisas den regionala utvecklingen, mål och riktlinjer för regionalpolitiken samt förslag till utformning och inriktning av regionala utvecklingsåtgärder, m.m. Förslagen innebär bl.a. en ny stödområdesindelning och förändringar i de gällande regionalt och tidsmässigt begränsade reglerna om nedsättning av företagens socialavgifter.

Genom propositionen bereds riksdagen tillfälle att ta del av en redovisning angående olika samhälls- och politikområdets betydelse för den regionala utvecklingen. Av intresse för skatteutskottets vidkommande är närmast de delar av redovisningen som rör nära förestående förändringar på skatteområdet och de motioner som väckts i anslutning härtil. Skatteutskottet har beslutat att begränsa sitt yttrande till dessa frågor.

Propositionen innehåller i de aktuella delarna bl.a. en redovisning av vissa effekter av skattereformen i ett regionalpolitiskt perspektiv. Dessa effekter bör enligt propositionen belysas i samband med analysen av reformens effekter i stort (s. 160–162). Vidare omnämns i avsnittet om turism och rekreation (s. 113) ett uppdrag till statens industriverk att noga följa utvecklingen på vissa orter mot bakgrund av skattereformen och vad skatteutskottet (1989/90:SkU10) anfört om uppföljning m.m. i anslutning till höjning av moms för hotell- och restaurangnäringen. Det framgår också (s. 123) att ett förslag till riksdagen om en övergripande reform på energiskatteområdet inkl. vissa miljörelaterade pålagor är under beredning. Vad gäller skatt på vinster från vattenkraften nämns i propositionen att en särskild utredare nyligen tillkallats för att utreda frågan om kraftföretagens vinster. Det framgår att regeringen i avvaktan på resultatet av utredningen inte tagit ställning till ett förslag från den regionalpolitiska kommittén om en höjning av skatten på äldre vattenkraft och återföring till berörda regioner (s. 122).

I anslutning till redovisningen i propositionen har väckts flera motionsyrkanden.

De regionalpolitiska effekterna mer allmänt av skattereformen tas upp i två motioner. Inger Schörlings m.fl. (mp) motion A106 yrkande 6 innehåller bl.a. en begäran om att regeringen under hösten 1990

skall återkomma med ett glesbygds- och landsbygdsprogram där effekterna av skattereformen behandlas. Motion A118 yrkande 30 k) av Olof Johansson m.fl. (c) innehåller en begäran att riksdagen skall göra ett uttalande angående sambanden mellan skattereformen och målet regional balans i enlighet med motionen.

Utskottet har för sin del inte anledning att nu gå in på en bedömning av den planerade skattereformens effekter. Sådana bedömningar bör enligt utskottet göras först i anslutning till att ställning tas till de aviserade propositionerna om skattereformen. Utskottet har inte heller anledning att ta ställning till frågor av allmän regionalpolitisk karaktär. I den mån motionärerna av regionalpolitiska eller andra skäl vill påverka skattepolitiken har de möjlighet att återkomma med förslag i samband med att de skattepropositioner som föreläggs riksdagen i mitten på april månad. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandena i vad de avser skattefrågor.

Övriga motionsyrkanden gäller ett antal mera avgränsade frågor. Avdraget för resor mellan bostad och arbetsplats bör enligt motionerna A53 yrkande 4 av Kjell Ericsson och Jan Hyttring (båda c) samt A111 yrkande 37 av Börje Hörnlund m. fl. (c) höjas till 15 kr/mil. Fortsatt skattefrihet för viss bär-, svamp- och kottplockning förordas i motionerna A79 av Birgitta Hambræus m. fl. (c) och A107 yrkande 31 av Lars Werner m. fl. (vpk). Inrättande av personliga investeringskonton för att underlätta t.ex. vid nystart av företag föreslås i motionerna A111 yrkande 36 av Börje Hörnlund m.fl. (c) och A81 av Birgitta Hambræus och Göran Engström (båda c). Frågor om kvittning mellan förvärvskällor i det reformerade skattesystemet har tagits upp i motionerna A53 yrkande 5 av Kjell Ericsson och Jan Hyttring (båda c) samt i motion A107 yrkande 32 av Lars Werner m. fl. (vpk). Effekterna av fastighetstaxeringen i särskilt utsatta skärgårdsområden behandlas i motion A93 yrkande 4 av Görel Thurdin m.fl. (c). I motion A106 yrkande 9 av Inger Schörling m. fl. (mp) väcks fråga om en översyn av fastighetstaxeringen för permanent boende i vissa attraktiva turistorter.

En nedsättning av mervärdeskatten för att främja turismen i stödområdena förordas i motion A107 yrkande 30 av Lars Werner m. fl. (vpk). I samma motion yrkande 29 och i motionerna A41 yrkande 3 av Stina Gustavsson (c), A111 yrkande 11 av Börje Hörnlund m. fl. (c) och A81 av Birgitta Hambræus och Göran Engström (båda c) förordas skattefrihet för biobränslen. Frågor som gäller skatten på vattenkraft och återföring av skatteintäkter till berörda regioner har tagits upp i motionerna A68 yrkande 3 av Per-Ola Eriksson (c), A81 av Birgitta Hambræus och Göran Engström (båda c), A106 yrkande 25 av Inger Schörling m. fl., A107 yrkande 23 av Lars Werner m. fl. (vpk), A108 yrkande 2 av Maggi Mikaelsson (vpk) och A118 yrkande 42 av Olof Johansson m. fl. (c).

Den redovisning i propositionen som har anknytning till skattefrågor påkallar inte något ställningstagande från riksdagens sida. Vad gäller motionsyrkandena vill utskottet framhålla att motsvarande eller liknande yrkanden väckts under den allmänna motionstiden i år. Samtliga dessa frågor kommer att behandlas i anslutning till de skat-

tepropositioner som föreläggs riksdagen i mitten av april månad. Det finns därför inte anledning att nu gå in på en närmare prövning av de motionsyrkanden i dessa skattefrågor som väckts i anslutning till proposition 1989/90:76. Utskottet avstyrker alltså motionerna i dessa delar.

Ett yrkande om att landsting och landstingsfria kommuner skall ges rätt att ta ut regionala skatter på drivmedel finns i motion A106 yrkande 27 av Inger Schörling m. fl. (mp). Skatteutskottet har senast i betänkandet 1988/89:SkU27 avstyrkt ett liknande yrkande med hänvisning till praktiska och andra svårigheter med en sådan ordning. Utskottet har inte på grund av vad som anförts i motionen funnit anledning att frånga det tidigare ställningstagandet och avstyrker därför också detta motionsyrkande.

I Olof Johanssons m. fl. (c) motion A118 yrkande 35 har aktualiserats en fråga om att ge företag inom områden med investeringsskatt möjligheter att med särskilt stöd förlägga planerade investeringar till regionalpolitiskt prioriterade områden. Enligt motionen bör därvid även prövas stöd t.ex. i form av vissa skattelättnader. Skatteutskottet avstyrker motionsyrkandet. I sammanhanget vill utskottet erinra om att skatteutskottet (bet. 1989/90:SkU27) nyligen behandlat proposition 1989/90:96 om en skärpning och utvidgning av investeringsskatten. Bl.a. har därvid behandlats en fråga om återföring av medel från investeringsskatten till berörd region.

Stockholm den 18 april 1990

På skatteutskottets vägnar

Lars Hedfors

Närvarande: Lars Hedfors (s), Bo Lundgren (m), Bo Forslund (s), Torsten Karlsson (s), Görel Thurdin (c), Anita Johansson (s), Hugo Hegeland (m), Bruno Poromaa (s), Sverre Palm (s), Karl-Gösta Svensson (m), Rolf Kenneryd (c), Gösta Lyngå (mp), Karl Hagström (s), Isa Halvarsson (fp), Anne Wibbe (fp), Maggi Mikaelsson (vpk) och Marianne Andersson i Gislaved (s).

Avvikande meningar

1. Görel Thurdin och Rolf Kenneryd (båda c) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet har" och slutar med "avser skattefrågor" bort utgå samt att den del av utskottets yttrande som börjar med "Den redovisning" och slutar med "berörd region" bort ha följande lydelse:

Enligt redovisningen i propositionen medför skattereformen från regionalpolitiska synpunkter såväl positiva som en del negativa effekter. Denna beskrivning är inte korrekt. Centern har i en motion om

landsbygdens utveckling begärt en noggrann analys av statsbudgetens och skatteomläggningens effekter för bl.a. landsbygdsbefolkningen. En sådan analys skulle utvisa att skattereformen som helhet är klart negativ för landsbygden. Lättnaderna i inkomstbeskattningen får självfallet inte samma betydelse i glesbygd där medelinkomsterna är låga som i tätare befolkningscentra med relativt sett högre medelinkomster.

Finansieringen av skattereformen medför att boendet i mindre orter och på landsbygden allvarligt försvåras. Vidare medför kommunalskatternas större betydelse att skillnaderna i levnadsförhållanden och regional utveckling förstärks. Allvarligt är att möjligheterna till kombinationssysselsättningar försvinner i en stor del av landet. Lönsamheten i satsningar på fastbränslen försämras, vilket påverkar skogsbygden. Deltidjordbruket får ytterligare försämringar. Nyföretagandet i mindre kommuner utan större orter påverkas negativt genom att kvittning mot tjänsteinkomster inte får ske för underskott i nystartade företag inom andra branscher. Det är angeläget att behålla dessa kvittningsmöjligheter i det reformerade skattesystemet. En rätt till sådan kvittning har stor betydelse, främst under de första åren då verksamheten drivs. Dessutom är det av stor vikt för mindre företag att kunna avsätta vinstmedel så att det arbetande kapitalet blir obeskattat och en konsolidering görs möjlig, liksom nödvändiga investeringar.

Enligt skatteutskottets mening bör det synsätt på sambandet mellan skattereformen och regionalpolitiken som kommer till uttryck i centerns motion A118 ligga till grund för utformning av riksdagens kommande beslut om det reformerade skattesystemet. Det finns också skäl att genomföra de förslag om kvittningsmöjligheter, personliga investeringskonton, bilavdrag och skattebefrielse för bär-, svamp- och kottplockning som lagts fram i olika motioner bl.a. från centern. En mycket angelägen fråga att snarast komma till rätta med är vidare de för vissa områden helt oacceptabla effekterna av höjda taxeringsvärden. Som yrkas i motion A93 yrkande 4 bör regeringen lägga fram ett förslag om hur bostadsbeskattningen kan dämpas i särskilt utsatta områden.

Riksdagens redan tidigare fattade beslut att momsbelägga energiområdet är förödande från miljö- och regionalpolitiska utgångspunkter. Mervärdeskatten på energi motverkar möjligheterna till en nödvändig förnyelse av energisystemet som främjar regional balans och hotar fastlagda energi- och miljömål. Riksdagen måste alltså i samband med behandlingen av skattereformen vara beredd att ompröva tidigare fattade beslut rörande mervärdeskatt på energi. I enlighet med vad centern föreslagit bör i stället införas en miljöanpassad punktbeskattning kombinerad med miljöavgifter och en koldioxidskatt som gynnar effektiviseringar och inhemsk förnybar miljövänlig energi.

I fråga om vinsterna på vattenkraften bör en avgift på 1 öre/kWh tas ut omgående. Intäkterna skall återgå till de bygder där elkraften har producerats. Lönsamheten i vattenkraftsproduktionen är sådan att detta enligt utskottets mening inte motiverar att elpriset höjs. Medlen skall användas för näringslivsutveckling och allmänt regionalpolitiskt

stöd. Medlen får däremot inte användas på ett sådant sätt att sektormyndigheterna tar detta som intäkt för att minska sina insatser i berörda bygger.

Samordningskäl talar för att de motionsyrkanden som gäller frågor med anknytning till skattereformsförslaget bör sakprövas i samband med skatteutskottets behandling av skattereformen. Eftersom nu aktuella yrkanden emellertid skall prövas i det regionalpolitiska ärendet förordar skatteutskottet att arbetsmarknadsutskottet med anledning av motionsyrkandena gör ett uttalande i enlighet med vad som anförts ovan. Även den i motion A106 yrkande 27 aktualiserade frågan om regionalt beslutade drivmedelsskatter bör prövas i annat sammanhang.

Skatteutskottet tillstyrker förslaget i centerns motion A118 yrkande 35 om möjligheter för företag inom områden med investeringsskatt att med regionalpolitiskt stöd förlägga planerad investering till resursområdet. I enlighet med vad som anförts i motionen bör i sammanhanget övervägas även andra former av stöd till sådana företag.

2. Maggi Mikaelsson (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Den redovisning" och slutar med "i dessa delar" bort ha följande lydelse:

I propositionen nämns att regioner med låga inkomster inte behöver vara med om att finansiera skattereformen i lika hög utsträckning som regioner med högre inkomster. Detta påstående är inte helt korrekt, eftersom bl.a. den fördyring av bilanvändning som blivit resultatet av redan beslutade skatteskärpningar drabbar glesbygden särskilt hårt. Bilen är där ofta det enda realistiska transportalternativet.

Av vpk:s partimotion A107 framgår att det finns starka skäl för att behålla den nuvarande skattefriheten för bär-, svamp- och kottplockning. Även om det är eftersträvaransvärt med inkomstneutralitet i skattesystemet går det inte att bortse från att i glesbygden innebär detta tillgodogörande av naturprodukter ett viktigt tillskott i försörjningen. Det är även rent nationalekonomiskt motiverat att skogsmarkernas tillgångar tas till vara. Mot bakgrund av att det redan finns vissa lättnader i beskattningen i vissa regioner är det heller inte ett särskilt stort steg att bibehålla redan gällande skattefrihet för bär-, svamp- och kottplockning.

Ett problem som tas upp i vpk-motionen är aviserade förändringar vad gäller kvittningsrätten mellan tjänsteinkomster och underskott i rörelse. Här måste, som sägs i motionen, tas hänsyn till att denna fråga har en avgörande betydelse för tillkomsten av småföretag i glesbygd. Speciellt nystartande av jordbruk kan omintetgöras om reglerna i detta hänseende blir för restriktiva. Här finns olösta problem som måste lösas i samband med att riksdagen fattar beslut om skattereformens andra steg.

Statens turistråd har pekat på att regionalpolitiska lättnader vad avser turistmomsen skulle betyda mycket för utvecklingen av turismen i glesbygden. Detta bör man ta fasta på. I det av riksdagen tidigare fattade beslutet om utvidgad mervärdeskatt på hotell- och restaurangtjänster bör undantag göras för turism i glesbygd.

Den regionalpolitiska kommittén har ansett att biobränslen skall vara skattebefriade. Detta förslag är välgrundat. Skatt på biobränslen slår hårt mot glesbygden och skapar dessutom stora svårigheter för en konvertering till alternativa bränslen vid en kärnkraftsavveckling.

Sådana frågor som angetts ovan kommer upp i anslutning till det beslut om skattereformens s.k. andra steg som riksdagen skall besluta om i vår. Det finns emellertid anledning för arbetsmarknadsutskottet att vid behandlingen av de regionalpolitiska frågorna med anledning av motion A107 göra ett uttalande i enlighet med vad skatteutskottet ovan anfört.

Den av regionalpolitiska kommittén föreslagna återföringen av 1 öre/kWh av vattenkraftsskatten bör genomföras. Medlen — 600 milj. kr. — bör som föreslås i vpk-motionerna A107 yrkande 23 och A108 yrkande 2 gå till investeringar i förbättrad infrastruktur. Produktionssavgiften får inte kompenseras av kraftbolagen i form av höjda elpriser.

3. Gösta Lyngå (mp) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet har" och slutar med "avser skattefrågor" bort utgå samt att den del av utskottets yttrande som börjar med "Den redovisning" och slutar med "detta motionsyrkande" bort ha följande lydelse:

De analyser av skattereformens effekter för glesbygden som hittills gjorts har varit mycket knapphändiga och har inte gett ett tillräckligt underlag för en heltäckande bedömning. Förutom de faktorer som berörs i den regionalpolitiska propositionen kan också andra inslag i skattereformen få stor betydelse från regionalpolitiska utgångspunkter. Hit hör, som framhålls i miljöpartiet de grönas motion A106, de föreslagna reglerna för avdrag för underskott i rörelse som kan försvåra kombinerad sysselsättning i flera olika verksamheter på landsbygden. En ingående analys av skattereformens regionalpolitiska konsekvenser måste vara tillgänglig i samband med att riksdagen under våren behandlar regeringsförslaget till skattereformens s.k. andra steg.

I enlighet med vad som yrkats i motion A106 är det också nödvändigt att se över resultatet av fastighetstaxeringen och vidta åtgärder så att den inte drabbar de permanent boende i attraktiva turistorter bl.a. i skärgården och i vissa fjällbygder. Priserna på fastigheter har i de nämnda områdena stigit högst avsevärt de senaste åren. Fastighetstaxeringen kan innebära kraftiga skattehöjningar och många äldre med låga inkomster kan drabbas hårt. I annat sammanhang har miljöpartiet lagt fram förslag om alternativa principer för beskattning av fastigheter i områden med fritidsbebyggelse.

Det av regionalpolitiska kommittén framlagda förslaget angående höjd vattenkraftsskatt och återföring till regionerna bör i princip genomföras. Det är emellertid inte befogat att tillskapa en ny byråkrati för att förvalta medlen. På sikt bör den särskilda vattenkraftsskatten uppgå till 3 öre/kWh för vattenkraftverk tagna i drift före år 1973 och 2 öre/kWh för vattenkraftverk tagna i drift åren 1973—1977. Intäkterna av dessa skatter bör i sin helhet återföras till vattenkraftslänen i Norrland.

En komplikation i sammanhanget är att en skattehöjning motverkar det från vattenkraftslänen ofta framförda önskemålet om begränsade prishöjningar på elkraft. För dessa län har den elintensiva industrin en betydelsefull ställning. Med hänsyn till att elpriset kan beräknas öka relativt kraftigt ändå under 1990-talet, främst till följd av att tillkommande kraftproduktion är betydligt dyrare än den äldre vattenkraften, kan det vara olämpligt att just nu höja den särskilda skatten på äldre vattenkraftverk. Under ett övergångsskede bör därför överföringen till vattenkraftslänen i Norrland begränsas till den redan befintliga skatten på äldre vattenkraftverk som är 2 resp. 1 öre/kWh.

Utskottet instämmer i vad som anförts i miljöpartiet de grönas motion om att vattenkraftslänen i Norrland har rätt att få skattemedel från vattenkraftverken i sina län. Denna rättighet bör stadgas i lag. Det får ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med lagförslag av denna innebörd och med förslag till beskattning i enlighet med vad som anförts ovan.

Glesbygden missgynnas gentemot landets mer tätbefolkade delar av en hög bensinskatt och samma villkor för reseavdrag över hela landet. Dagens likriktade system innebär att betydande medel omfördelas från mer glesbefolkade landsdelar till de mer tätbefolkade. Detta förstärks ytterligare av att befolkningsunderlaget i de mer tätbefolkade landsdelarna motiverar en betydligt större utbyggnad av kollektivtrafiken m.m. Det finns anledning att införa en regional differentiering av såväl bensinskatten som villkoren för avdraget för bilresor till och från arbetet. Utskottet förordar i enlighet med motion A106 yrkande 27 att landstingen och kommunerna skall få rätt att införa miljö- och trängselavgifter på bensin och diesel. Sådana regionala och lokala miljöavgifter på drivmedlen torde främst vara aktuella i storstadsregionerna.

De motionsyrkanden som har anknytning till skattereformsförslaget bör prövas närmare i samband med skatteutskottets behandling av skattereformen. Eftersom nu aktuella yrkanden emellertid skall prövas i det regionalpolitiska ärendet förordar skatteutskottet att arbetsmarknadsutskottet med anledning av motionsyrkandena gör ett uttalande i enlighet med motionsyrkande från miljöpartiet de gröna och med vad som anförts ovan. Utskottet tillstyrker vidare de förslag om sänkta socialavgifter som finns i miljöpartiets motion A106. Det gäller här att ge en regionalpolitisk profil av den föreslagna skatteväxlingen. Skatteväxlingen innebär att höjda skatter på energi och utsläpp kompenseras med sänkta skatter på arbete. Lindringen av arbetsbeskattningen, som i en första omgång motsvarar 14 miljarder kronor, bör ges en regionalpolitisk profil genom att arbetsgivaravgiften sänks med 10 procentenheter i hela Norrland, på Gotland samt i de kommuner i Svealand som föreslås ingå i stödområde 2.

1. Bo Lundgren, Hugo Hegeland och Karl-Gösta Svenson (alla m) anför:

Som närmare har utvecklats i motiveringen till motion A83 av Carl Bildt m.fl. (m) kommer den föreslagna skatteomläggningen att drabba landsbygden särskilt hårt. De som bor och verkar på landsbygden har jämförelsevis låga inkomster och får därmed ett sämre utbyte av marginalsattesänkningarna. Emellertid kommer de att vara med om att betala inkomstskattesänkningarna genom att dessa finansieras med höjningar eller utvidgningar av andra skatter, t.ex. breddning av basen för mervärdesskatten, höjda skatter på energi och boende, stigande bensinpriser och försämrade bilavdrag. Givetvis kommer det samlade resultatet härav att få en mycket negativ betydelse för landsbygdens utveckling. Det är angeläget att riksdagen vid den kommande behandlingen av regeringens förslag till skattereform vidtar sådana åtgärder att en negativ utveckling för landsbygden kan undvikas.

Ett antal motionsyrkanden som väckts i anslutning till den regionalpolitiska propositionen motsvarar eller liknar yrkanden som skatteutskottet kommer att behandla inom kort i samband med regeringens förslag till skattereform. Ett närmare ställningstagande till dessa frågor bör givetvis ske först i samband med skatteutskottets behandling. Flera av motionsförslagen gäller frågor i vilka förändringar i förhållande till regeringens skatteförslag är nödvändiga. Riksdagen bör överväga en uppjustering av avdragsbeloppet för bilresor mellan bostad och arbetsplats. Det finns också skäl att fortsättningsvis behålla en skattefrihet för bär-, svamp- och kottplockning. De frågor om kvittningsrätt i det förändrade skattesystemet som tagits upp i några motioner är mycket viktiga. Ett förbud mot kvittning av underskott i en förvärvskälla mot överskott i annan förvärvskälla eller inkomstslag i enlighet med inkomstskatteutredningens (RINK) förslag skulle försämra förutsättningarna för nyföretagande och entreprenörskap. Detsamma gäller det för landsbygden så viktiga deltidjordbruket. Underskott bör även i framtiden vara avdragsgillt mot överskott i andra förvärvskällor och inkomstslag.

En av de allvarligaste konsekvenserna för enskilda människor av skattereformen är det kraftiga genomslag på boendekostnaderna som 1990 års fastighetstaxeringsvärden medför. Särskilt bekymmersamt kommer det att bli för boende i attraktiva skärgårds- och fjällområden. Det är nödvändigt att riksdagen omprövar beskattningen av boendet mot bakgrund bl.a. av de kraftigt förhöjda taxeringsvärdena.

En riksdagsmajoritet har i samband med det första steget av skattereformen fattat beslut som måste tas tillbaka. Ett exempel utgör höjningen av mervärdesskatten på hotell- och restaurangtjänster. Detta beslut kan få mycket negativa konsekvenser inte minst med hänsyn till att det sannolikt medför ett minskat intresse från utländska turister att besöka Sverige.

I några motioner har föreslagits återföring av vinster från vattenkraftverk till den region där vattenkraften produceras. Som framgår av propositionen är frågan om kraftföretagens vinster inte utredd. Riksdagen kan självfallet inte behandla förslag som endast bygger på antaganden om vinstnivåer m.m.

Vad slutligen gäller frågan rörande stöd till företag inom områden som omfattas av investeringsskatt för visst oprioriterat byggande vill vi framhålla att moderata samlingspartiet motsatt sig ett införande av investeringsskatten. I samband med att skatteutskottet nyligen behandlade regeringens förslag om en kraftig höjning och utvidgning av investeringsskatten begärde vi utan framgång hos den majoritet som står bakom investeringsskatten att skatten skulle upphävas. Moderaterna kommer att fortsätta att driva denna fråga. Investeringsskatten utgör en kraftig belastning på det drabbade byggandet. Ett upphävande av skatten skulle förbättra byggföretagens möjligheter att göra också sådana investeringar som avses i motionsförslaget.

2. Isa Halvarsson och Anne Wibble (båda fp) anför:

Med anledning av vad som anförts i utskottets yttrande angående särskilt stöd till företag i de områden som omfattas av investeringsskatt vill vi framhålla att folkpartiet har motsatt sig införandet av investeringsskatten. Vi har också avvisat regeringens förslag om att kraftigt höja och utvidga investeringsskatten. Enligt vår uppfattning bör riksdagen i stället upphäva den nuvarande beskattningen av det oprioriterade byggandet. Genom en sådan åtgärd kommer också den motionsvägen aktualiserade frågan om särskilt stöd för vissa av investeringsskatten drabbade företag i ett annat läge.

Regionalpolitik för 90-talet

Till arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet har den 3 april 1990 beslutat bereda kulturutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1989/90:76 om regionalpolitik för 90-talet jämte motioner som har samband med kulturutskottets beredningsområde.

Utskottet

Kultur

I propositionen preciseras och utvecklas målen och riktlinjerna för regionalpolitiken. Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att — i avsnittet om samhälls- och politikområden av särskild betydelse för den regionala utvecklingen — kulturpolitiken ägnas stor uppmärksamhet och, framför allt, att kulturinsatser tillmäts stor betydelse i ett regionalt perspektiv (se prop. bl.a. s. 108 och 144—148). Det framhålls att tillgången till ett aktivt kulturutbud i form av t.ex. teater, dans och musik är viktigt för hur den egna orten och regionen uppfattas. Möjligheterna att själva delta i kulturverksamheter eller ett föreningsliv med kulturinriktning är av stor betydelse för många människor. Den yttre miljöns kulturkvaliteter är viktiga för hur en stad eller ett landskap upplevs. Vidare framhålls att kulturfrågorna hör till den infrastruktur, i vid mening, som avgör frågor om utveckling och dynamik i en region, som påverkar människors val av bostadsort och som bidrar till att skapa ett samhällsklimat som kan häva stagnation och tillbakagång.

På ett annat plan, framhålls det också i propositionen, kan kulturfrågorna vara viktiga även utifrån en näringspolitisk synvinkel. Det kan gälla när t.ex. kulturutbudet och kulturmiljövärdena vägs in vid valen av lokalisering av företag eller vid rekrytering av personal. Det gäller också när kulturen fungerar som ekonomisk bas för t.ex. turismen eller för företag som arbetar inom kultursektorn.

Utskottet vill ställa sig bakom de redovisade synpunkterna. Dessa står i god överensstämmelse med den syn på kulturens betydelse för människorna som utskottet gett uttryck åt i olika sammanhang.

Enligt propositionen bör regionalpolitiken alltmer inriktas på att se till de samlade förutsättningarna för regional utveckling. Därför har det, anförts det också i propositionen, varit naturligt att vidga möjligheten att påverka den utvecklingen genom kulturpolitiska insatser.

Utskottet har tidigare i yttranden till utbildningsutskottet (yttr. KrU 1987/88:3y) och arbetsmarknadsutskottet (yttr. KrU 1987/88:9y) ställt sig positiv till försöksverksamheter inom kulturområdet i enlighet med regeringens förslag i propositionerna om särskilda regionalpolitiska insatser åren 1987 och 1988 för delar av Bergslagen och norra Sveriges inland resp. Norrbottens län (prop. 1987/88:64 s. 35, bet. UbU 9, rskr. 211, resp. prop. 1987/88:86 s. 31, bet. AU 19, rskr. 347).

Så långt insatserna nu kunnat utvärderas, anförs det i propositionen, har de fallit väl ut när det gällt att med relativt begränsade medel skapa ett ökat utbud av kulturverksamheter och kulturaktiviteter i de aktuella regionerna.

I motioner från de flesta riksdagspartierna har gjorts allmänna uttalanden om vikten av att kultursatsningar görs som ett led i det regionalpolitiska arbetet.

Även utskottet anser det angeläget att satsningarna inom kulturområdet för att stärka regional utveckling och regional identitet förstärks. Utskottet delar också den uppfattning som kommer till uttryck i propositionen om att en medveten satsning på kulturområdet kan ha särskild betydelse för kvinnorna som i hög grad engagerar sig i kulturlivet.

Såväl i årets budgetproposition (bil. 10 s. 58) som i den här behandlade regionalpolitiska propositionen (s. 145–147) anförs synpunkter av innehåll att formerna för det statliga regionala kulturstödet ger goda förutsättningar för landsting och kommuner, som av bl.a. regionalpolitiska skäl ser motiv för att stärka kulturens ställning i den egna landsdelen, att påverka den regionala fördelningen av de statliga kulturpolitiska reforminsatserna. I detta sammanhang vill utskottet hänvisa till att utskottet nyligen avslutat beredningen av de förslag som innehåller regionala kultursatsningar och därvid funnit skäl att i vissa avseenden föreslå ett förstärkt stöd utöver det av regeringen föreslagna. Detta gäller såväl teater-, dans- och musikområdet som museiområdet (se bet. 1989/90:KrU17, 19 och 21).

I propositionen (s. 147) utvecklas närmare uppfattningen att möjligheterna att förverkliga vissa projekt på kulturområdet som förts fram av bl.a. regionalpolitiska kommittén bör prövas inom ramen för en samverkan mellan de kulturpolitiska reformerbjudandena och ambitionerna på regional nivå. I en sådan samverkan, framhålls det, är det emellertid viktigt att goda förutsättningar skapas för att de regionalpolitiska behoven skall kunna vägas in. Att så sker garanteras enligt propositionen bäst genom att de statliga regionalpolitiskt motiverade resurserna också kan utnyttjas tillsammans med de kulturpolitiska resurserna.

Regionalpolitiska kommittén har föreslagit att medlen för regionala utvecklingsinsatser skall få utnyttjas också för projektstöd inom kulturområdet. Det förslaget ligger, framhålls det i propositionen, väl i linje med propositionens syn på hur den regionalpolitiska och kulturpolitiska samverkan bäst skall kunna utvecklas.

Enligt propositionen bör detta gälla generellt för dessa medel i samtliga län men för de tre nordligaste länen tillkommer också ett

förslag om gemensamt anslag för särskilda infrastrukturåtgärder. Medel ur detta anslag bör, om berörda länsstyrelser finner det angeläget, kunna utnyttjas för insatser inom kulturområdet.

Att länsanslagen i fortsättningen skall kunna användas för projektstöd inom kulturområdet tillstyrks direkt eller indirekt i motionerna A53 (c), A83 (m), A92 (fp), A97 (fp), A110 (vpk), A112 (c) och A118 (c). I motion A53 anges dock att tillstyrkandet sker endast under den förutsättningen att länsanslagen får kraftig uppräknings (yrkande 10 delvis). Inställningen i motionerna A112 (yrkande 6 delvis) och A118 (yrkande 30 f delvis) är likartad. I dessa motioner är dock yrkandena så utformade att de kan sägas ge uttryck åt uppfattningen att det inte kommer att finnas utrymme för kultursatsningar genom länsanslagen om dessa inte kraftigt räknas upp.

I enlighet med det synsätt på kulturen som en betydelsefull faktor för den regionala utvecklingen som utskottet tidigare gett uttryck åt tillstyrker utskottet att länsanslagen skall få användas också för projektstöd inom kulturområdet liksom att de särskilda resurserna för infrastrukturåtgärder skall kunna utnyttjas för insatser inom kulturområdet.

Utskottet vill ta avstånd från det synsätt som kommer till uttryck i motionerna A53, A112 och A118 i här aktuellt avseende. Oavsett om länsanslagen kommer att höjas i förhållande till regeringens förslag måste nämligen enligt utskottets mening insatser för kulturen tillmätas samma vikt som insatser inom andra sektorer. Det är angeläget att arbetsmarknadsutskottet slår fast denna princip då förslag om länsanslagen avges till riksdagen. Om så inte sker, finns en betydande risk för att insatser på kulturområdet får stå tillbaka i en prioriteringssituation gentemot projekt inom andra sektorer utan att en real jämförelse mellan de olika projektens betydelse ur regionalpolitisk synpunkt görs. Utskottet anser nämligen att kulturen har en sådan betydelse för en ort och en bygd att det inte finns anledning att utgå från att satsningar på kulturområdet är mindre viktiga än insatser på andra områden.

I de tre motionerna av företrädare för centerpartiet — A53, A112 och A118 — understryks vikten av att kommuner och landsting ges tillfälle att påverka användningen av länsanslagen för kulturprojekt.

Utskottet vill med anledning av motionsförslagen i denna del återge vad som anförs i propositionen om den nya uppgift som läggs på länsstyrelserna vid ett genomförande av regeringsförslagen (prop. s. 147).

För länsstyrelserna innebär förslaget att de tilldelas en delvis ny uppgift som syftar till att integrera insatser inom kulturområdet i den samlade regionalpolitiska planerings- och programverksamheten. Förutsättningarna för detta är goda genom den sakkunskap länsstyrelserna förfogar över inom kulturmiljövården och genom möjligheterna att repliera på de kulturinstitutioner som har ett regionalt ansvar i länet. En nära samverkan med kulturområdets institutioner i länet bör sålunda garantera att medel ur länsanslaget används för insatser som vad gäller kvalitet och utformning överensstämmer med kulturpolitiska prioriteringar i övrigt.

Utskottet vill tillägga att eftersom kommuner och landsting ofta är huvudmän för de regionala kulturinstitutionerna måste kommuner och landsting självfallet få medverka i beredningsarbetet då det gäller kulturprojekt. Utskottet underströk detta redan i sitt yttrande KrU 1987/88:3y i vad avser insatser i Jämtlands län för att stimulera lokal och regional kulturverksamhet. Utskottet anser att motionsyrkandena i här aktuell del inte påkallar någon riksdagens åtgärd (A53 yrkande 10 delvis, A112 yrkande 6 delvis och A118 yrkande 30 f delvis).

Utskottet tar härafter i korthet upp vissa särskilda frågor som behandlas i motioner.

Med hänsyn till vad som anförs i motion A83 om de centrala kulturinstitutionernas regionala ansvar och om utgångspunkterna för statens stöd till den regionala och kommunala nivån hänvisar utskottet till sitt nyligen avgivna betänkande KrU17 (främst s. 15 och 17, se även reservationerna 9 och 12).

I motion A111 (c) tas upp frågan om en decentralisering av centrum-bildningarna på kulturområdet (yrkande 14).

Med hänsyn till att det pågår en översyn hos statens kulturråd av bidragsgivningen till centrubildningarna — i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen — och till att centrubildningarna inte är statliga organ — avstyrks yrkandet. I den mån yrkandet syftar på de s.k. tre R:en — Riksteatern, Svenska Rikskonserter och Riksutställningar — vill utskottet erinra om att en omorganisation skett av Rikskonserter, som fått namnet Svenska Rikskonserter, och länsmusiken. Det är också naturligt att utvecklingen av de regionala institutionerna medför förändrade villkor för R:ens verksamhet (se prop. 1989/90:100 bil. 10 s. 64 i vad avser Riksteatern). Det får ankomma på regeringen att i sina budgetdirektiv avgöra vilken analys av R:ens verksamhet som kan vara påkallad.

Även yrkande 15 i motion A111 avstyrks. Motionen tar upp frågan om regionalpolitiskt stöd till etablering av bokhandlar och till kulturarbetare.

Utskottet anser att frågan om stöd till bokhandlar och till kulturarbetare som näringsidkare i första hand får prövas enligt de allmänna regler som kommer att gälla för stöd till näringsidkare. Då det gäller bokhandel i glesbygd hänvisar utskottet till vad som anförs i propositionen (s. 176). Det framhålls där att bokhandeln fyller en viktig kulturpolitisk funktion och utgör en betydelsefull del av den kommersiella servicen. I fråga om möjligheterna att lämna stöd erinras om att det inom ramen för glesbygdstödet redan nu finns möjlighet att lämna stöd till fackhandelsservice — till vilken bokhandeln räknas — om det är av särskild betydelse för konsumenterna i ett glesbygdsområde.

Motion A96 (fp) har till syfte att länsstyrelserna i de fyra nordligaste länen skall få särskilda resurser för aktiva insatser för att stärka arbetsmarknaden och fritids- och kulturmiljön för kvinnor i norra Norrlands inland.

Det ankommer på arbetsmarknadsutskottet att pröva resursfrågan. Kulturutskottet vill för sin del med anledning av motionen — yrkande 1 — understryka vad som ovan sagts om att en medveten satsning på kulturområdet kan ha särskild betydelse för kvinnorna som i hög grad engagerar sig i kulturlivet. Utskottet vill också hänvisa till och ställa sig bakom vad som anförs i propositionen (s. 184) om kultur i huvudavsnittet och om Utvecklingsinsatser i glesbygd och landsbygd. Det anförs bl.a. att det är viktigt med kultursatsningar som skapar en attraktiv miljö för kvinnorna och ger dem möjlighet till meningsfulla fritidsaktiviteter.

Turism och rekreation

Även turism och rekreation tillhör de samhälls- och politikområden som särskilt uppmärksammas i propositionen (s. 112, se även s. 181). Som framhålls i propositionen har det regionalpolitiska stödet varit av väsentlig betydelse för bl.a. utbyggnaden av turistanläggningar. Dessa anläggningar representerar ett stort kapital och bidrar ofta till att åstadkomma sysselsättning och utveckla ekonomin på åtskilliga regionalpolitiskt utsatta orter. Genom ökad beläggning och förlängd säsong kan lönsamheten för befintliga anläggningar ökas avsevärt. Utskottet vill också — i likhet med vad som uttalas i propositionen — framhålla att turismen fått en allt större betydelse för sysselsättningen. Genom näringens expansion har exempelvis arbetstillfällen skapats på orter, ofta i glesbygd, där de utgör en förutsättning för bevarande och utveckling av samhällets infrastruktur.

Sysselsättningsaspekterna är i många fall en drivkraft för företag, kommuner och landsting att göra ekonomiska satsningar för att få igång verksamhet med inriktning mot turism. I likhet med vad som uttalas i propositionen är det dock angeläget att påpeka vikten av att satsningar inom turismen grundas på marknadsmässiga bedömningar av behov och lönsamhetsförutsättningar. Utskottet ansluter sig också till uppfattningen att turismen således inte bör användas som ett regionalpolitiskt medel om det inte finns realistiska förutsättningar för turism inom områdena i fråga.

Beträffande nuvarande bestämmelser om regionalpolitiskt företagsstöd till turism hänvisar utskottet till propositionen (s. 113). Som framhålls i propositionen torde behovet att bevara och utveckla turistanläggningar bli stort. Regeringens förslag innebär att det i framtiden skall för turistnäringen gälla samma regler som för det regionalpolitiska företagsstödet i övrigt (se prop. avsnitt 7.2). Stöd skall kunna lämnas i form av lokaliserings- och utvecklingsbidrag samt sysselsättningsbidrag. Regionalpolitiskt företagsstöd skall kunna lämnas i de två stödområdena, stödområde 1 och 2. De motsvarar i huvudsak nuvarande stödområden A och B samt delar av stödområde C (se prop. s. 26—35).

I tre motioner — A53 (c) yrkande 9, A78 (c) yrkande 5 och A112 (c) yrkande 5 — tas upp frågor om villkoren för sysselsättningsbidrag inom turistnäringen. Motionärerna vill att sådant bidrag skall kunna

lämnas även till område som ingår i hela nuvarande stödområde C. I två av yrkandena, nämligen yrkandena i motionerna A53 och A112, föreslås också att — i motsats till vad som föreslås i propositionen — sysselsättningsbidrag skall kunna utgå för ny arbetskraft även om denna inte är helårsanställd.

Då arbetsmarknadsutskottet tar ställning till frågan om omfattningen av de nya stödområdena får utskottet också pröva om det är motiverat att exempelvis för turismen göra undantag från den indelning i stödområden som eljest skall gälla. Då det gäller den andra frågan — frågan om kravet på helårsanställning — vill kulturutskottet anförda den synpunkten att ett av problemen för turistnäringen är att turistsäsongen i många fall är mycket kort och att näringen måste göra ansträngningar i syfte att förlänga den. Det ligger också i sakens natur att om man skulle ge avkall på kravet på helårsanställning måste reglerna för sysselsättningsstödet bli komplicerade.

Då det gäller andra stödformer än företagsstöd framhålls i propositionen att ett stort antal projekt med inriktning mot turism fått stöd från länsanslagen och att även med hjälp av glesbygdsstöd många åtgärder sker som förbättrar turistnäringen. Utskottet ställer sig positivt till att det inom den ram som kommer att avsättas för infrastrukturåtgärder vidtas åtgärder som får en positiv verkan på turistnäringen i de prioriterade regionerna (se prop. s. 113 och 168). I propositionen nämns bl.a. möjligheterna att ge stöd åt vandringsleder, miljöinsatser av turistisk betydelse och kultursatsningar.

Med anledning av motion A58 (c) om regionalpolitiskt stöd till Gotland — som enligt propositionen inte skall ingå i stödområde — vill utskottet erinra om de kulturturismsatsningar som gjorts på Gotland och att det, som framhålls i motionen, finns behov av följdinvesteringar av betydelse för turismens fortsatta utveckling.

Särskilda regionalpolitiska insatser i Jämtlands län

I propositionen föreslås att särskilda insatser för 46 milj.kr. skall göras för att stärka utvecklingen i Jämtlands län. Insatserna skall inriktas på bl.a. turism och annan näringslivsutveckling samt kultursatsningar. Som tidigare delvis redovisats i detta yttrande har länsstyrelsen erhållit 3 milj.kr. för försöksverksamhet med syfte att stimulera länets kulturverksamhet (prop. 1987/88:64, bet. UbU9, rskr. 211). Erfarenheterna av verksamheten har varit goda och det nu aktuella förslaget har till syfte att försöksverksamheten skall kunna fortsätta. De tidigare använda medlen har använts bl.a. för stöd till lokala kulturprojekt som annars inte hade kunnat få stöd (prop. s. 203). För regionala kultursatsningar beräknas 4 milj.kr. i den regionalpolitiska propositionen (s. 204).

I propositionen anför föredragande statsrådet följande om turismen (s. 198).

Turismen är en viktig näring för Jämtlands län. Länet är i dag Sveriges främsta turistlän, räknat i antalet gästnätter per invånare. Säsongs- mäsigt är turismen koncentrerad till vintern. Näringen har en växande

internationell, främst nordisk, marknad. Länet är i dag en viktig exportör av turismtjänster. Sveriges turistråd bedömer att Jämtlands län har goda förutsättningar att under 1990-talet vidga denna marknad. Mot denna bakgrund anser jag att det är viktigt att ytterligare insatser görs för att förbättra förutsättningarna för en utveckling av marknaden. Som ett led i detta arbete är det motiverat att på försök pröva idén med Visitors Center i Jämtlands län.

Ett Visitors Center kan beskrivas som en mötesplats där bl.a. information om regionens natur- och kultursevårdheter av turistisk betydelse presenteras.

Förslaget har lagts fram av länsstyrelsen och vunnit stöd av bl.a. Sveriges turistråd. Kostnaderna för Visitors Centers preciseras inte men för näringslivsutvecklande åtgärder beräknas tillhoppa 10 milj.kr. (prop. s. 204).

Enligt motion A83 (m) bör förslaget om medelsanvisning till särskilda regionalpolitiska insatser avslås. Motionärerna anser att stödbehovet bör tillgodoses inom ramen för länsanslaget.

Såvitt avser kulturutskottets beredningsområde tillstyrker utskottet regeringens förslag. Det är av värde med en fortsatt satsning på försöksverksamhet för att stimulera kulturverksamhet i länet och det kan vara av intresse att Visitors Center-idén, av vilken erfarenheterna utomlands har varit goda, prövas även i Sverige.

Stockholm den 19 april 1990

På kulturutskottets vägnar

Ingrid Sundberg

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Åke Gustavsson (s), Berit Oscarsson (s), Jan-Erik Wikström (fp), Jan Hyttring (c), Anders Nilsson (s), Lars Ahlmark (m), Sylvia Pettersson (s), Erkki Tammenoksa (s), Leo Persson (s), Lars Ahlström (m), Margareta Fogelberg (fp), Stina Gustavsson (c), Alexander Chrisopoulos (vpk), Kaj Nilsson (mp), Ingegerd Sahlström (s) och Ulla Berg (s).

Avvikande meningar

1. Användningen av länsanslagen till kulturprojekt.
Sysselsättningsbidrag till turistnäringen.
Regionalpolitiskt stöd till Gotland.

Jan Hyttring och Stina Gustavsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "andra områden" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som kommer till uttryck i motionerna A53, A112 och A118 i här aktuella delar. Utskottets inställning i

det föregående bygger på förutsättningen att det sker en kraftig uppräknings av länsanslagen — i vissa län är de nu obetydliga — eftersom det annars inte är meningsfullt att fatta beslut om att kultursatser skall kunna ges projektstöd. Man skapar den felaktiga uppfattningen inom kultursektorn att stöd av någon betydelse kommer att kunna utgå från länsanslagen, trots att i själva verket utsikterna till stöd är obetydliga eller obefintliga. Det är uppenbart att, med den storlek på länsanslagen som regeringen föreslagit, projekt på kulturområdet inte kommer att kunna hävda sig i en konkurrenssituation gentemot andra angelägna projekt, bl.a. som en följd av att det är svårt att på kort sikt påvisa vilka konkreta effekter kultursatser får för en bygd. I centerns partimotion A118 föreslås en betydande ökning av länsanslagen och utskottet anser att det vid ett bifall till detta förslag bör finnas goda möjligheter att ge kulturen projektstöd från länsanslagen. De här aktuella motionsyrkandena bör vara ägnade att understryka vikten av att länsanslagen höjs.

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "30 f delvis)" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i enlighet med vad som förordas i motionerna att det är ytterst angeläget att kommuner och landsting ges tillfälle att påverka användningen av länsanslagen för kulturprojekt. Kommuner och landsting har stor kompetens på området och det är viktigt att kompetensen tas till vara. Det är också orationellt och oekonomiskt att hos länsstyrelserna bygga upp en kompetens på kulturområdet i den mån kompetensen redan finns hos offentliga organ i länet. Utskottet tillstyrker således motion A53 yrkande 10, motion A112 yrkande 6 och motion A118 yrkande 30 f, samtliga motioner i här aktuella delar.

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Då arbetsmarknadsutskottet" och slutar med "bli komplicerade" bort ha följande lydelse:

Förslaget i centerpartiets partimotion A118 innebär bl.a. att begreppet resursområde skall ersätta begreppet stödområde och att rent geografiskt i allt väsentligt samma område som nu ingår i stödområdena A, B och C skall ingå i resursområde. Utskottet, som biträder dessa förslag, ställer sig också positivt till att sysselsättningsstöd utgår till bl.a. turistnäringen inom bl.a. vad som nu betecknas som område C.

Utskottet anser också — som föreslås i två av de här aktuella motionerna — att sysselsättningsbidrag skall kunna utgå till företag inom turistnäringen även om heltidsanställning inte kan erbjudas. Det är, som också framhålls i motionerna, mycket vanligt att arbete inom turistnäringen kombineras med annat säsongarbete och i många fall kan därför helårsanställning åstadkommas under förutsättning att bidrag utgår. Det bör inte bereda någon svårighet att konstruera bidraget på ett sådant sätt att motionens syfte kan tillgodoses i här aktuella delar.

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Med anledning" och slutar med "fortsatta utveckling" bort ha följande lydelse:

För närvarande ingår Gotland i stödområde C. Bl.a. i motion A58 (c) yrkas att Gotland även i fortsättningen skall tillhöra stödområde (resursområde). Utskottet delar denna uppfattning. Som anges i motionen har de kanske hitintills mest konsekvent genomförda natur- och kulturturismsatsningarna i Sverige gjorts på Gotland. Det krävs enligt utskottets mening följdinvesteringar i olika projekt och anläggningar som är av betydelse för näringens och Gotlands fortsatta utveckling. Bl.a. med hänsyn härtill är det anslaget att länet tillförs betydande resurser för regionalpolitiska insatser. Kulturutskottet tillstyrker därför motionen i vad avser utskottets beredningsområde.

2. Särskilda regionalpolitiska insatser i Jämtlands län

Ingrid Sundberg, Lars Ahlmark och Lars Ahlström (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Såvitt avser" och slutar med "i Sveriges" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att regeringen har möjlighet att tillgodose det stödbehov på turist- och kulturområdet, som angetts i det föregående, genom att tilldela länet tillräckliga resurser inom ramen för anslaget till regionala utvecklingsinsatser. Såvitt avser kulturutskottets beredningsområde tillstyrker utskottet därför motion A83.

Regionalpolitik för 90-talet

Till arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet har berett trafikutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1989/90:76 om regionalpolitik för 90-talet jämte motioner som har samband med trafikutskottets beredningsområde.

Propositionens huvudsakliga innehåll i de delar som har samband med trafikutskottets beredningsområde

I kapitel 8 som har rubriken Samhälls- och politikområden av särskild betydelse för den regionala utvecklingen framhåller föredragande departementschefen att flertalet samhälls- och politikområden har stor betydelse för den regionala utvecklingen. I den redogörelse för sådana samhälls- och politikområden som härafter följer behandlas bl.a. kommunikations- och transportfrågor. Departementschefen framhåller inledningsvis att en fortsatt utbyggnad och förnyelse av olika kommunikationssystem har en avgörande betydelse för den regionala utvecklingen. Han erinrar om att riksdagen år 1988 beslutade om mål och inriktning för såväl trafikpolitiken (prop. 1987/88:50, bet. TU13, rskr. 159) som telepolitiken (prop. 1987/88:118, bet. TU28, rskr. 402).

Det övergripande målet för trafikpolitiken är att erbjuda medborgarna och näringslivet i landets olika delar en tillfredsställande, säker och miljövänlig trafikförsörjning till lägsta möjliga samhällsekonomiska kostnad. Detta mål vidareutvecklas i följande fem delmål: tillgänglighet, effektivitet, säkerhet, miljö och regional balans.

Det telepolitiska beslutet har inom teleområdet målformuleringar liknande dem på det trafikpolitiska området. Det övergripande målet för telepolitiken är att medborgarna, näringslivet och den offentliga förvaltningen i landets olika delar skall erbjudas en tillfredsställande tillgång till telekommunikationer till lägsta möjliga samhällsekonomiska kostnad. Det övergripande målet delas upp i följande fem delmål: tillgänglighet, effektivitet, utvecklingsmöjlighet, uthållighet samt regional balans och sociala hänsyn.

Regering och riksdag har sålunda — betonar departementschefen — i fråga om såväl trafikpolitiken som telepolitiken i särskilda delmål understrukt sambandet mellan dessa politikområden och regionalpolitiken.

I propositionen ges vidare exempel på ett flertal konkreta åtgärder som genomförts med anledning av det trafikpolitiska beslutet och som har en särskild betydelse för den regionala utvecklingen.

Departementschefen erinrar om den målstyrda, decentraliserade planeringsprocess som kännetecknar kommunikationssektorn och fram-

håller att denna process bör som en av sina utgångspunkter ha regionalpolitiska mål och riktlinjer. Han avstår från att ta ställning till specifika utbyggnadsprojekt vad avser vägar, järnvägar eller flygplatser. Sådana projekt skall — understryker departementschefen — behandlas inom ramen för den ordinarie planerings- och programverksamheten.

Propositionens avsnitt om kommunikations- och transportfrågor ägnas i övrigt till stor del åt en redogörelse för hur berörda myndigheter och verk bedriver det regionalpolitiska arbetet med utgångspunkt i 1988 års riksdagsbeslut om trafikpolitiken och telepolitiken.

I propositionens avsnitt 9 föreslås att regionalpolitiska medel anslås för vissa infrastrukturinsatser i kombination med ekonomiska och andra åtgärder från andra samhälls- och politikområden av särskild betydelse för den regionala utvecklingen. För ändamålet föreslås en medelsanvisning på 330 milj.kr. under ett nytt anslag D6. Särskilda regionalpolitiska infrastrukturåtgärder m.m. Av propositionen framgår att medel för investeringar av typen vägar, järnvägar, flygplatser osv. inte avses belasta anslaget. Departementschefen har emellertid för avsikt att föreslå regeringen att från anslaget ställa medel till förfogande för bl.a. utveckling av projekt med syftet att underlätta arbetspendling i nya geografiska relationer.

Under avsnittet 10.3 Sektorsfrågor föreslås att länsstyrelsen, i första hand i glesbygdsområden, skall kunna ta upp överläggningar om alternativa lösningar för att samordna offentlig service med annan på orten existerande verksamhet innan statlig service får läggas ned.

Motionsyrkanden som har samband med trafikutskottets beredningsområde

1989/90:A52 av Gunnar Nilsson m.fl. (s) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utveckling av kollektivtrafiken i västra Skåne.

1989/90:A61 av Björn Samuelson (vpk) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om främjande av sjöfarten på Väneren m.m.

1989/90:A78 av Göran Engström och Birgitta Hambræus (båda c) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om användande av infrastrukturanslaget för etablering av ett nationellt centrum för trafikfrågor i Borlänge/Falun.

1989/90:A93 av Görel Thurdin m.fl. (c) vari yrkas

2. att riksdagen hos regeringen begär en kartläggning av viktiga stödjepunkter för skärgårdstrafiken och förslag till åtgärder för att trygga en nödvändig skärgårdstrafik.

1989/90:A94 av Görel Thurdin (c) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Västernorrlands behov av infrastrukturella åtgärder.

1989/90:A107 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

27. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kommunikationerna,

28. att riksdagen hos regeringen begär en långsiktig strategi för att motverka uppbyggandet av bilkrävande infrastruktur,

41. att riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning med uppgift att se över de regler som hindrar postverket att bygga ut en social service i glesbygd.

1989/90:A111 av Börje Hörnlund m.fl. (c) vari yrkas

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om finansieringen av nya vägsträckningar avseende Europa- och riksvägar,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om postgirots lokalisering,

34. att riksdagen hos regeringen hemställer om att en utredning om reglerna för transportstöd tillkallas i enlighet med vad som anförts i motionen.

1989/90:A118 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

30. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om

h) betydelsen av inriktning och utformning av kommunikationer och transportväsendet för en positiv regional utveckling och regional balans.

Trafikutskottets ställningstaganden

Utskottet delar departementschefens uppfattning att en fortsatt utbyggnad och förnyelse av olika kommunikationssystem har en avgörande betydelse för den regionala utvecklingen. Planeringsprocessen inom kommunikationssektorn bör även enligt utskottets mening som en av sina utgångspunkter ha regionalpolitiska mål och riktlinjer. Vidare vill utskottet, i likhet med departementschefen, understryka vikten av att frågor om investeringar i vägar, järnvägar och flygplatser behandlas inom ramen för den ordinarie planerings- och programverksamheten.

Utskottet har ingen erinran mot regeringens förslag att anvisa medel till särskilda regionalpolitiska infrastrukturåtgärder och att medlen till viss del används för att förbättra arbetspendlingens villkor på sätt som regeringen föreslår.

Förslaget under avsnittet 10.3 Sektorsfrågor föranleder inte heller någon erinran från utskottets sida. Förslaget innebär, som nämnts, att länsstyrelsen, i första hand i glesbygdsområden, skall kunna ta upp överläggningar om alternativa lösningar för att samordna offentlig service med annan på orten existerande verksamhet innan statlig service får läggas ned.

I motion A52 (s) framhålls att det behövs ett statligt stöd för ett system med *regionala snabbspårvägar runt Malmö—Lund och Helsingborg*.

1989/90:AU13

Bilaga 5

Statligt stöd för investeringar i bl.a. spåranläggningar för kollektiv persontrafik ges via sju huvudtitelns anslag B4. Byggande av länstrafikanläggningar. För nästa budgetår föreslår regeringen en medelsanvisning på drygt en miljard kronor under anslaget. Byggandet av länstrafikanläggningar — till vilka även räknas bl.a. länsvägar och länsjärnvägar — sker enligt tioårsplaner, som fastställs av länsstyrelserna och i vilka byggnadsföretagen anges i ordning efter angelägenhetsgrad. För närvarande pågår arbete inom länen med upprättande av nya planer för länstrafikanläggningar. I proposition 1989/90:88 om vissa näringspolitiska frågor föreslår regeringen att en infrastrukturfond för transportsektorn inrättas genom ett engångsanslag på 5 miljarder kronor för nästa budgetår. Avsikten är att medel ur fonden skall kunna användas för bl.a. infrastrukturinvesteringar inom kollektivtrafikområdet. I nämnda proposition framhålls också att kollektivtrafiken måste förbättras för att denna grundläggande samhällsservice skall kunna utvecklas till gagn för enskilda, näringsliv och samhälle. Investeringsplaneringen inom kommunikationssektorn bör därför inriktas på att förbättra kollektivtrafikens utvecklingsmöjligheter. Vidare, framgår det av proposition 1989/90:88, kommer regeringen att utse tre förhandlare — en för Stockholmsregionen, en för Göteborgsregionen och en för Malmöregionen — med uppgift att, tillsammans med berörda organ, lägga fram förslag till trafiksystem som kan förbättra miljö, tillgänglighet och trafiksäkerhet. Regeringen har numera tillsatt dessa tre förhandlare.

Med hänvisning till det anförda avstyrker trafikutskottet för sin del motionsyrkandet.

Enligt motion A61 (vpk) bör regeringen lägga fram förslag om främjande av *sjöfarten på Vänern*. Motionärerna framhåller bl.a. att en investeringsplan för hamnbyggnader i berörda kommuner bör tas fram, att ett fördelaktigt finansieringssystem för investeringar i nya fartyg för Vänersjöfart bör utarbetas och att en godsinventering bör göras för att fastställa vilka godsslag som kan föras över till sjötransporter.

Som framgår av den regionalpolitiska propositionen har regeringen nyligen tillsatt en särskild utredare (dir. K 1989:B) med uppgift bl.a. att behandla stödet till Vänersjöfarten. I avvaktan på resultatet av utredningen avstyrker trafikutskottet för sin del motionsyrkandet.

I motion A78 (c) framhålls att det i den regionalpolitiska propositionen föreslagna anslaget för särskilda regionalpolitiska infrastrukturåtgärder bör användas för etablering av ett nationellt *centrum för trafikfrågor i Borlänge/Falun*. Etablering av forskning och utbildning om trafik och trafiksäkerhet bör — framhåller motionärerna — komplettera de myndigheter (vägverk, banverk och trafiksäkerhetsverk, TSV) som finns etablerade på denna ort.

Utskottet erinrar om att statens väg- och trafikinstitut (VTI), som är lokaliserat till Linköping, har till huvuduppgift att bedriva forsknings- och utvecklingsverksamhet som avser vägar och järnvägar, vägtrafik och järnvägstrafik samt säkerhet i sådan trafik. Vidare har transport-

forskningsberedningen (TFB) till uppgift att planera, initiera, stödja och samordna forskning, utveckling och demonstrationsprojekt som rör transporter, trafik och trafiksäkerhet.

I sitt betänkande TU 1987/88:24 om trafikpolitiken och regional balans tillstyrkte trafikutskottet regeringens förslag i den trafikpolitiska propositionen (prop. 1987/88:50 bil. 1, rskr. 298) att banverkets huvudkontor skulle förläggas till Borlänge. I den propositionen redovisades befintlig och planerad utbildning vid högskolan Falun—Borlänge (HFB), bl.a. viss civilingenjörsutbildning i samverkan mellan Uppsala universitet och högskolan. Vidare förutskickades att ingenjörsutbildning i produktion och underhåll av vägar skulle anordnas vid högskolan. I det nämnda betänkandet betonade också utskottet vikten av att det i Borlångeregionen finns utbildning på högskolenivå inom ett brett område, som i utbildningshänseende förstärker Borlänges attraktivitet och som stöder rekryteringen av personal till vägverket och banverket. I sammanhanget underströks vidare att TSV efterfrågar kvalificerad teknisk och administrativ personal.

Enligt vad utskottet erfarit finns idag vid HFB utbildningar som svarar mot behov som finns hos vägverket, banverket och TSV. Civilingenjörsutbildningen i materialfysik, som bedrivs i samverkan med Uppsala universitet, bedöms kunna bilda modell för framtida civilingenjörsutbildningar med en inriktning som överensstämmer med vägverkets och banverkets behov. Med början innevarande läsår finns också en linje för väg- och banteknik som tagits fram i nära samarbete med vägverket och banverket för att tillgodose dessa verks behov av ingenjörer på mellannivå. Vid HFB har vidare sedan år 1984 arrangerats kurser i trafikpedagogik och trafikpsykologi. Hösten 1989 startade utbildningsledarutbildning för trafiklärare i Falun. I dag utbildas trafiklärare inom gymnasieskolan. Universitets- och högskoleämbetet föreslår dock inför reformeringen av gymnasieskolan att denna utbildning förs över till högskolenivå. HFB arbetar i samråd med företrädare för bl.a. TSV, VTI och branschorganisationerna med planer för högskoleutbildning av trafiklärare.

Vidare kan nämnas att HFB enats med generaldirektörerna för de tre verken i Borlänge och Dalarnas forskningsråd om att de tillsammans skall verka för en uppbyggnad av forskningsverksamhet inom det transporttekniska området. HFB:s styrelse för forskningsfrågor arbetar för närvarande med ett ramprogram för forskning och utveckling inom det transporttekniska området som skall ligga till grund för TFB:s planering av transportforskning.

Med hänvisning till det anförda finner trafikutskottet inte någon riksdagens åtgärd erforderlig med anledning av motionsyrkandet och avstyrker därför för sin del ett bifall till detsamma.

I motion A93 (c) uttalas bl.a. önskemål om förbättringar av *skärgårds-trafiken*.

Enligt lagen (1978:438) om huvudmannaskap för viss kollektiv persontrafik skall det, för att främja en tillfredsställande trafikförsörjning, i varje län finnas en huvudman som ansvarar för den lokala och

regionala linjetrafiken för persontransporter. Trafikens omfattning anges i en trafikförsörjningsplan som huvudmannen antar. Enligt utskottets mening bör trafikhuvudmännen — med det politiska och ekonomiska ansvar som de har för trafiken — själva bestämma om, och i vilken utsträckning, de önskar bedriva skärgårdstrafik. Enligt vad utskottet erfarit förekommer skärgårdstrafik i huvudmannaregi i flera län.

Med det sagda avstyrker trafikutskottet för sin del motionsyrkandet.

I motion A94 (c) yrkas att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna vad i motionen anförts om *Västernorrlands behov av infrastrukturella åtgärder*.

Utskottet har i det föregående erinrat om att riksdagen i sina beslut om trafikpolitiken och telepolitiken år 1988 underströk sambandet mellan dessa politikområden och regionalpolitiken. Vidare har utskottet betonat att planeringsprocessen inom kommunikationssektorn bör ha som en av sina utgångspunkter regionalpolitiska mål och riktlinjer.

Med det anförda avstyrker trafikutskottet för sin del motionsyrkandet.

I motion A107 (vpk) säger sig motionärerna instämma i den regionalpolitiska propositionens slutsatser om att fortsatt utbyggnad och förnyelse av kommunikationssystemen har en avgörande betydelse för den regionala utvecklingen. Det finns dock — säger motionärerna — inga som helst miljö- och energiaspekter på kommunikationssektorn i propositionens beskrivning. Av miljö- och energiskäl måste ökningen av bil- och flygtrafiken brytas. Även flera andra skäl talar för ett ökat kollektivt, spårbundet resande. Sjöfart och järnväg måste stå för merparten av de tyngre och mer långväga transportererna. Bilism skall gynnas där den är samhällsekonomiskt lönsam (inkluderat miljökostnader). Det innebär att bilens möjligheter skall tas till vara i t.ex. Norrlands inland, där spårbunden trafik inte kan bli aktuell. Vidare betonar motionärerna att infrastrukturen måste ses över i stort och att vi inte får bygga oss fast i ett bil- och flygberoende. Det kan inte vara riktigt att bygga samhällen och infrastrukturer så att långväga pendling mellan bostad och arbetsplats tvingas fram. En långsiktig strategi behövs för att motverka en sådan felaktig infrastrukturuppbyggnad. Data-, tele- och videokommunikationernas möjlighet att ersätta framför allt persontransporter måste lyftas fram. Nya rön visar att det finns en stor potential på detta område, som måste utnyttjas på ett bättre sätt än i dag.

Motionärerna yrkar (yrkande 27) att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna vad de sålunda anförts om *kommunikationerna* och (yrkande 28) att riksdagen hos regeringen begär en långsiktig strategi för att motverka uppbyggandet av *en bilkrävande infrastruktur*.

Utskottet erinrar om det trafikpolitiska målet att erbjuda medborgarna och näringslivet i landets olika delar en tillfredsställande, säker och miljövänlig trafikförsörjning till lägsta möjliga samhällsekonomiska kostnader. I det trafikpolitiska beslutet underströks också att en grund-

läggande princip vid utformningen av trafikpolitiken skall vara att de enskilda människorna och företagen ges möjlighet att inom ramen för det befintliga trafikutbudet själva avgöra hur de skall ordna sina transporter. För att transportkonsumenterna skall ges möjlighet att ta hänsyn till såväl sina egna förhållanden som till effekterna för samhället i övrigt krävs en väl avvägd påverkan från samhällets sida. De medel som i första hand står till buds inom den statliga trafikpolitiken för att åstadkomma en sådan valfrihet under ansvar för andras välfärd är en samhällsekonomiskt grundad prissättning av trafiken. Av det trafikpolitiska beslutet framgår vidare att bilismen svarar för merparten av persontransporterna och att den är en förutsättning för att samhällets behov av transporter skall kunna tillgodoses. Lastbilstrafiken kommer i framtiden — liksom hittills — att ha stor betydelse för att tillgodose det svenska näringslivets behov av transporter och för att bidra till utvecklingen av nya transportlösningar. Bilismen måste emellertid utvecklas med beaktande av de säkerhets- och miljökrav som samhället ställer.

Trafikutskottet finner inte skäl ompröva riksdagens beslut och avstyrker därför för sin del de båda motionsyrkandena.

I motion A107 (vpk) föreslås också en utredning om hur postverket skall kunna utveckla sin *lantbrevbäring* till att även omfatta en "social del" för äldre.

Den sålunda aktualiserade frågan behandlas av post- och teleutredningen i dess nyligen framlagda betänkande Affärsverk med regionalt och socialt ansvar (SOU 1990:27). Utredningen förordar att Posten samråder med de kommunala myndigheterna för att möjliggöra att lantbrevbärarna i ökad omfattning skall kunna utnyttjas för "social service" på avtalsreglerade och affärsmässiga grunder. Kostnaderna kan därigenom — framhåller utredningen — hållas nere både för Posten och kommunen. Vidare förordas att Posten aktivt skall verka för att lantbrevbärare och postkonitorspersonal skall kunna utföra kompletterande tjänster genom samarbete med privata företag, kommuner och statliga verk och myndigheter. I avvaktan på resultatet av regeringens beredning av utredningens förslag avstyrker trafikutskottet för sin del motionsyrkandet.

I motion A111 (c) framhålls att investeringar i det större vägnätet och nya vägsträckningar för *utbyggnad av Europa- och riksvägar* inte bör finansieras med regionalpolitiska medel utan över ordinarie vänganslag.

Statlig finansiering av vägbyggen sker via sjätte huvudtitelns anslag B3. Byggnad av riksvägar och B4. Byggnad av länstrafikanläggningar samt i vissa fall med AMS-medel för beredskapsarbeten. Som framgår av vad utskottet anfört framhålls det i propositionen att det föreslagna infrastrukturanslaget inte bör kunna användas för investeringar av typen vägar, järnvägar, flygplatser osv. Utskottet delar denna uppfattning.

Trafikutskottet finner med hänvisning till det anförda syftet med motionsyrkandet tillgodosett och avstyrker därför för sin del ett bifall till detsamma.

I motion A111 (c) begärs också en utredning om en samlad lösning av *utlokaliseringen av postgirot*. Målsättningen bör enligt motionärerna vara att alla centrala uppgifter utlokaliseras.

Från posten har under hand framhållits att behandlingstiden av postgirots betalningsuppdrag måste bli så kort som möjligt, då detta krävs med hänsyn till konkurrensen från bankerna och bankgirot inom området för betalningsförmedling m.m. Nuvarande krav på en total behandlingstid om högst ca 24 timmar från mottagandet av ett betalningsuppdrag med morgonposten till utdelningen påföljande dag av kontoutdrag — vilket krav i princip gäller för postgirots betalningsförmedling — nödvändiggör enligt posten centraliserade system för behandlingen. Utflyttning från postgirot av den s.k. 24-timmarsservicen är enligt posten inte möjlig. Denna snabba service är det främsta konkurrensmedlet för postgirot. Posten planerar emellertid att i Tierp inrätta en filial till postgirot, dit behandlingen av s.k. 48-timmarsuppdrag — registrering av inbetalningar med checker m.m. — skulle flyttas. Behovet av årsarbetskrafter vid denna enhet beräknas till ca 20. Förläggning till Tierp av filialen har valts med hänsyn till önskemål om utlokalisering och till att filialen inte bör ligga på större avstånd från Stockholm än som motsvarar en färdväg på 1–1¼ timme med bil.

Nya kassaterminaler för ADB installeras på postkontoren under åren 1990–1992. Dessa kassaterminaler gör det möjligt att flytta ut vissa arbetsuppgifter från postgirot till postkontoren. Andelen arbetsuppgifter som kan flyttas ut till postkontoren uttryckt i årsarbetskrafter beräknas till ca 200 under den närmaste femårsperioden.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker trafikutskottet för sin del motionsyrkandet.

I motion A111 (c) begärs vidare en utredning om reglerna för *transportstöd*.

Av den regionalpolitiska propositionen framgår att regeringen nyligen tillsatt en särskild utredare (dir. K 1989:B) med uppgift att lämna förslag på hur det regionalpolitiska transportstödet för person- och godstransporter i Norrland skall utformas i framtiden. Utredningen skall också — som nämnts — behandla stödet till Vänersjöfarten samt bidraget till kommunala flygplatser, transportstödet till Gotland, stödet till godstransporterna i glesbygd och möjligheterna till stöd för datakommunikation i norra Sveriges inland. I avvaktan på resultatet av utredningen avstyrker trafikutskottet för sin del motionsyrkandet.

I motion A118 (c) framhålls att en grundläggande förutsättning för ett decentraliserat samhälle är goda och fungerande kommunikationer. Det är nödvändigt — betonar motionärerna — att hela landet får en rimlig del av statens insatser på kommunikationsområdet. Sverige behöver i framtiden kommunikationer, där olika typer av transportmedel stödjer och kompletterar varandra, om en positiv regional utveckling och god miljö skall kunna uppnås. Det förutsätter i sin tur

att de framtida investeringarna i vägnät, flygplatser, järnvägar m.m. får en inriktning som utgår från de krav som miljön och målet regional balans ställer.

Utskottet delar motionärernas uppfattning och vill framhålla att denna stämmer väl överens med de *mål för trafikpolitiken* som riksdagen angav i sitt beslut år 1988.

Något sådant riksdagens tillkännagivande som motionärerna begär torde sålunda inte vara erforderligt, varför trafikutskottet för sin del avstyrker motionens yrkande 30 h.

Stockholm den 19 april 1990

På trafikutskottets vägnar

Birger Rosqvist

Närvarande: Birger Rosqvist (s), Ove Karlsson (s), Olle Östrand (s), Kenth Skårvik (fp), Elving Andersson (c), Sven-Gösta Signell (s), Görel Bohlin (m), Rune Johansson (s), Sten-Ove Sundström (s), Sten Andersson i Malmö (m), Hugo Bergdahl (fp), Rune Thorén (c), Viola Claesson (vpk), Roy Ottosson (mp), Jarl Lander (s), Yngve Wernersson (s) och Tom Heyman (m).

Avvikande meningar

1. Sjöfarten på Vänern

Viola Claesson (vpk) och Roy Ottosson (mp) anser att den del av trafikutskottets yttrande som börjar med "Som framgår" och slutar med "del motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Vänern och Byälven upp till Glafsforden är uråldriga transportleder som har farbara leder till västkusten och havet. Flera utredningar visar att sjöfarten med vissa utvecklingsinsatser är överlägsen landsvägstrafiken både vad gäller miljöaspekter och transportekonomi. De moderna fartyg som nu byggs har visat att de utsläpp som gamla maskiner förorsakat går att bygga bort. Med modern teknik kan alltså tungt gods med fördel fraktas sjövägen.

Mot bakgrund av det anförda förutsätter utskottet att en investeringsplan för hamnbyggnad i berörda kommuner tas fram. Vidare finner utskottet det angeläget att ett fördelaktigt finansieringssystem för investeringar i nya fartyg för Vänersjöfart utarbetas. Vidare behövs en inventering av vilka godslag som kan överföras till sjötransporter. Det bör understrykas att sjö- och järnvägstransporter inte behöver konkurrera med varandra utan är kompletterande system.

Trafikutskottet delar sålunda motionärernas uppfattning att riksdagen hos regeringen bör begära förslag om utveckling av sjöfarten på Vänern, Glasfjorden och Byälven samt tillstyrker för sin del motionsyrkandet.

1989/90:AU13
Bilaga 5

2. Kommunikationerna och en bilkrävande infrastruktur

Viola Claesson (vpk) och Roy Ottosson (mp) anser att den del av trafikutskottets yttrande som börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "båda motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser för sin del att stor hänsyn till miljö och energiförsörjning skall tas vid fördelning av medel till investeringar i de olika trafikslagens infrastrukturer i landets alla delar. Det är av största vikt att det miljövänliga järnvägsnätet utvecklas i hela landet, alltså även i landets glesbefolkade delar. Risker för ökad utsatthet i redan utsatta regioner i takt med att miljökraven ökar är annars uppenbar. Liknande problem finns redan vad gäller industriernas lokalisering, där just den miljöstörande och energislösande industrin i betydande utsträckning är koncentrerad till mellersta Norrland. Det torde vara klart att denna region kan förväntas få avsevärda problem på grund av ökande miljökrav om inte särskilda satsningar för att utveckla alternativ görs.

Trafiken på vägarna, och i snabbt ökande grad i luften, hör redan till de allra värsta miljöproblemen i vårt land. Det vore djupt olyckligt om redan utsatta regioner görs än mer beroende av just sådana transportslag än vad som redan är fallet. Sålunda bör t.ex. inlandsbanan och tvärbanorna i norr utvecklas, och betydande utbyggnader med bl.a. en Bothniabana längs Norrlandskusten och en sydlig ostkustbana som ansluter till Blekinge kustbana, byggas under 1990-talet. Det är också viktigt att staten framdeles tar ett större regionalpolitiskt ansvar vid köp av interregional persontrafik på järnväg än vad som hittills varit fallet. Den tendens som finns att göra landets glesbefolkade delar mer beroende av de mest miljöstörande och energislösande trafikslagen, dvs. bil och flyg, kan på så vis motverkas.

Det anförda bör, enligt trafikutskottets mening, riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Lantbrevbäring

Viola Claesson (vpk) anser att den del av trafikutskottets yttrande som börjar med "Den sålunda" och slutar med "del motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Lantbrevbärningen är — som motionärerna framhåller — mycket uppskattad och till stor nytta på landsbygden. Det är enligt utskottets mening angeläget att denna verksamhet utvidgas på så sätt att den inte enbart behöver ha en ekonomisk inriktning utan att den kan kombineras med en social del, exempelvis enklare tillsynsuppgifter. En utvidgad sådan service torde få stor regionalpolitisk betydelse, varför utskottet delar motionärernas uppfattning att en utredning bör tillsät-

tas om hur postverket skall kunna utveckla sin lantbrevbäringsorganisation. Av direktiven bör klart framgå att postverket fortsättningsvis ska ha hela ansvaret för verksamheten.

Med det anförda tillstyrker trafikutskottet för sin del motionsyrkandet.

1989/90:AU13
Bilaga 5

4. Utlokalisering av postgirot

Elving Andersson (c), Rune Thorén (c) och Roy Ottosson (mp) anser att den del av trafikutskottets yttrande som börjar med "Från posten" och slutar med "del motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att en utredning bör tillsättas med direktiv att föreslå en samlad lösning av utlokaliseringen av postgirot. Målsättningen bör vara att alla centrala uppgifter utlokaliseras.

Med det anförda tillstyrker trafikutskottet för sin del motionsyrkandet.

5. Transportstöd

Elving Andersson (c), Rune Thorén (c) och Roy Ottosson (mp) anser att den del av trafikutskottets yttrande som börjar med "Av den" och slutar med "del motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Det är enligt utskottets mening angeläget att transportstödet också fortsättningsvis blir en ersättning för företagens fördyrade transportkostnader, dvs. en kompensation som utgår på grund av de långa avstånden. Vidare bör transportrådet på ett bättre sätt än för närvarande beakta de verkliga behoven av fraktstöd. Rådet bör också få i uppdrag att vidta vissa kompletteringar av fraktstödsberättigade varor i avvaktan på att nya transportbestämmelser tas fram.

Vad sålunda anförts med anledning av motionsyrkandet bör riksdagen — enligt vad trafikutskottet för sin del anser — som sin mening ge regeringen till känna.

6. Mål för trafikpolitiken

Elving Andersson och Rune Thorén (båda c) anser att den del av trafikutskottets yttrande som börjar med "Något sådant" och slutar med "motionens yrkande 30 h" bort ha följande lydelse:

För att de trafikpolitiska målen skall kunna nås är det enligt utskottets mening angeläget att länsvägnätet får ett väsentligt resurstillskott. Vidare måste järnvägstrafiken moderniseras och anpassas till de förändrade förutsättningar och krav som samhällsutvecklingen leder till.

Med det anförda tillstyrker trafikutskottet för sin del motionsyrkandet.

Skärgårdstrafiken

Elving Andersson (c), Rune Thorén (c) och Viola Claesson (vpk) anför:

I reservation nr 6 till trafikutskottets betänkande 1989/90:TU19 om stöd till skärgårdstrafik erinras om att riksdagen år 1986 beslutade att stödet till skärgårdstrafiken skulle avvecklas. Stödet utgick med 35 % av den bidragsgrundande kostnaden. I reservationen framhölls också att persontransporterna i skärgården är en dyr verksamhet och att skärgårdarna främst finns i kommuner som har svag ekonomi. Riksdagen borde därför — framhölls det i reservationen — besluta om att återinföra skärgårdsstödet med de regler som tidigare gällde och regeringen återkomma till riksdagen med förslag till medelsanvisning.

Till arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet har den 5 april 1990 beslutat bereda jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1989/90:76 om regionalpolitik för 90-talet jämte motioner. Jordbruksutskottet har funnit lämpligt att i detta yttrande behandla motionerna 1989/90:A53 (c) yrkande 6, A55 (s) yrkande 1, A64 (m) yrkande 6, A94 (c) yrkande 6, A106 (mp) yrkandena 15 och 18—21 samt A107 (vpk) yrkande 24.

Utskottet vill inledningsvis framhålla den stora betydelse jordbruksnäringen har för sysselsättningen i landets olika regioner. Lantbrukarbefolkningen utgör i många delar av Sverige en viktig basgrupp. Genom sin mångfacetterade verksamhet bidrar lantbrukarna aktivt till sysselsättningen i bl.a. glesbygderna. På motsvarande sätt utgör fiskarna längs kusten en viktig yrkesgrupp. Även insjöfisket har sin betydelse för sysselsättningen.

I kapitel 8.5 av propositionen, De areella näringarna, erinrar industriministern om att regeringen senare i vår kommer att lägga fram förslag om en ny livsmedelspolitik och om fiske. En proposition (1989/90:123) om fiske har sedermera framlagts, och den livsmedelspolitiska propositionen är aviserad till den 23 april. Jordbruksutskottet kommer i samband med behandlingen av dessa propositioner att få anledning att närmare gå in på olika regionalpolitiska aspekter av jordbruks- och fiskenäringarna. De frågor som tas upp i motionerna A53 yrkande 6 om jordbrukets utveckling och A107 yrkande 24 om anslag till regionala utvecklingsinsatser respektive i motionerna A94 yrkande 6 om fiskeristyrelsens hantering av utfiskning samt A106 yrkandena 19-20 om lokala fiskeintressen och om förbud mot trålfiske i Bottenhavet och Bottenviken torde därför komma att omfattas av jordbruksutskottets behandling av nämnda propositioner. Utskottet finner mot den bakgrunden icke skäl att mera utförligt granska nämnda motionsyrkanden i förevarande sammanhang. Motionerna bör därför avslås i nu berörda delar.

Vad utskottet anfört i föregående stycke gäller även motion A106 yrkande 18 om stöd till lantbruksföretag.

Utskottet är icke berett att biträda motion A106 yrkande 15 om att särskilt destinera medel ur glesbygdsdelegationens anslag till ALA-gruppen vid Sveriges lantbruksuniversitet. Som framhålls i propositionen (s.190) har ALA-gruppens arbete bl.a. med att sprida kunskap om aktuell forskning klara kopplingar till glesbygdsmyndighetens verksamhet. Det bör ankomma på glesbygdsmyndigheten och lantbruksuniversitetet att komma överens om formerna för samarbetet.

I motion A106 yrkande 21 yrkas att man på den kommunala och regionala nivån skall ges ökade befogenheter att driva en radikalare miljöpolitik än på rikspanet. Som exempel anföras att kommunerna inte har möjlighet att generellt förbjuda användningen av kemikalier som påverkar reningsverkens funktion och förgiftar rötslammet så att det inte går att återföra till jordbruket.

Utskottet får med anledning av detta yrkande framhålla följande: Av propositionens kapitel 8.11 Miljöfrågor framgår att 1987 års regionalpolitiska kommitté föreslagit att bestämmelser och miljöavgifter skall regionaliseras. Industriministern är inte beredd att tillstyrka detta förslag mot bakgrund av grundprincipen om att föroreningarna skall begränsas vid källan. I stället aviserar han ett forskningsuppdrag till ERU om sambanden mellan miljöförhållanden och regional utveckling. Utskottet erinrar vidare om att utskottet nyligen behandlat regeringens förslag om avfallshantering (prop.1989/90:100 bil.16, JoU16). Utskottet har därvid tillstyrkt ett förslag om utvidgning av det kommunala ansvaret för avfallshanteringen. I övrigt innefattar förslaget en rad åtgärder för att begränsa användningen av miljöfarliga ämnen. Avfallens mängd och miljöfarlighet skall begränsas, bl.a. genom ökad källsortering, återanvändning och återvinning. Vad särskilt beträffar slam från kommunala reningsverk innefattar propositionen ett program för att senast till år 1995 få bort de farligaste ämnena i slammet. Målet är att slam fortlöpande skall kunna utnyttjas inom bl.a. jordbruket utan risker för miljö och hälsa. Utskottet finner ingen anledning att föreslå någon särskild riksdagens åtgärd med anledning av motion A106 yrkande 21.

I motion A55 (s) yrkande 1 begärs statligt stöd till en fiskevårdsanläggning i Gullspång. Utskottet har i olika sammanhang uttryckt sin oro över de utrotningshotade fiskstammarna Gullspångslaxens och Gullspångsöringens framtid. Senast i årets av riksdagen godkända budgetbetänkande (1989/90:JoU14, rskr. 194) har utskottet framhållit att fiskeristyrelsen har ansvar för erforderliga åtgärder för att bevara naturreproducerande fiskstammar. I betänkandet redovisas vilka åtgärder som nyligen vidtagits för att förbättra lekbottnarna i Gullspångsälven. Enligt vad utskottet sedermera erfarit har frågan om finansieringen av en fiskevårdsanläggning även tagits upp av berörda länsorgan med regeringen. Något särskilt uttalande av riksdagen med anledning av motionsyrkandet synes mot den bakgrunden knappast påkallat.

I motion A64 (m) yrkande 6 yrkas att rådgivningsverksamheten inom jordbruket och skogsbruket bör knytas till berörda skolor. Frågan om rådgivningsverksamheten har nyligen utförligt behandlats av jordbruksutskottet (1989/90:JoU12). Utskottet har därvid framhållit att rådgivningsverksamheten behöver ses över, och utskottet har utgått från att regeringen kommer att låta verkställa en översyn sedan beslut fattats om den nya inriktningen av jordbrukspolitiken. Med hänvisning till det anförda bör det aktuella yrkandet lämnas utan ytterligare åtgärd.

Propositionen föranleder i övrigt inget särskilt uttalande av jordbruksutskottet.

Karl Erik Olsson

Närvarande: Karl Erik Olsson (c), Hans Gustafsson (s), Håkan Strömberg (s), Sven Eric Lorentzon (m), Grethe Lundblad (s), Lars Ernestam (fp), Martin Segerstedt (s), Jens Eriksson (m), Åke Selberg (s), Bengt Rosén (fp), Lennart Brunander (c), Annika Åhnberg (vpk), Inge Carlsson (s), Kaj Larsson (s), Carl G Nilsson (m) och Anders Nordin (mp).

Avvikande meningar

1. Stöd till lantbruksföretag m.m.

Anders Nordin (mp) anför

Enligt min mening borde utskottet ha realbehandlat motion A106 yrkande 18 om stöd till lantbruksföretag. I detta yrkande som är direkt regionalpolitiskt inriktat framhåller motionärerna att utveckling av kombinationsföretag bör främjas, eftersom dessa ger större trygghet i försörjningen. Det kan även innebära högre livskvalitet att ha omväxlande arbetsuppgifter. Det är emellertid fel att styra denna satsning från central nivå. I stället bör man, som förordas i motionen, på regional nivå kunna välja vilka typer av företag man skall satsa på.

Utskottet borde även ha tillstyrkt motion A106 yrkande 21. Som framhålls i motionen bör man på den kommunala och regionala nivån ges ökade befogenheter att driva en radikalare miljöpolitik än på riksplånet. Arbetsmarknadsutskottet bör således förorda att riksdagen gör uttalanden i enlighet med yrkandena 18 och 21 i motion A106.

2.ALA-gruppen vid lantbruksuniversitet

Annika Åhnberg (vpk) och Anders Nordin (mp) anför.

Vi delar den mening som framförs i motion A106 om ALA-gruppens stora värde för FoU om landsbygdens näringsliv, jordbruk, skog, turism, miljö, energi, informationssystem, teknikspridning m.m. Det är nödvändigt att ALA-gruppen får en långsiktig finansiering och ett utvecklat samarbete med glesbygdsdelegationen vad gäller projektfinsansiering. Mot den bakgrunden bör riksdagen bifalla yrkande 15 i motionen och ge till känna att ALA-gruppen tilldelas 2 milj. kr. för sin organisation ur anslaget D 7 Glesbygdsdelegationen.

Jordbruksutskottets yttrande

1989/90:JoU8y

Regionala utvecklingsinsatser till jordbruk och företag i kombination med jordbruk

Till arbetsmarknadsutskottet

Jordbruksutskottet har den 10 maj 1990 beslutat att med eget yttrande överlämna proposition 1989/90:146 om livsmedelspolitiken vad avser förslag till anslaget D2. Regionala utvecklingsinsatser under tionde huvudtiteln samt motionerna 1989/90:Jo62 yrkande 3, 1989/90:Jo68 yrkande 34, 1989/90:Jo73 yrkande 3, 1989/90:Jo77 yrkande 31, 1989/90:Jo84 yrkande 3, 1989/90:Jo89 yrkande 4, 1989/90:Jo94 yrkande 4, 1989/90:Jo97 yrkande 4 och 1989/90:Jo270 yrkande 18, till arbetsmarknadsutskottet för beredning under förutsättning av detta utskotts medgivande.

I samband därmed får jordbruksutskottet anföra följande.

Den livsmedelspolitiska propositionen

I propositionen läggs fram förslag till en ny livsmedelspolitik. Förslaget innebär att prisstödets roll som livsmedelspolitiskt medel tonas ned, medan direkta medel för att nå målen angående miljö, landskapsvård, regional fördelning och beredskap förstärks. Nuvarande jordbruksprisreglering bestående av ett gränsskydd och en intern reglering upphör den 1 juli 1991. Därefter skall priserna på de i dag jordbruksprisreglerade produkterna endast skyddas med hjälp av ett gränsskydd. För vissa produktionsgrenar föreslås att de interna regleringarna avvecklas stegvis med början den 1 juli 1991, medan andra regleringar förenklas men behålls i avvaktan på resultatet av internationella förhandlingar. Den framtida nivån på gränsskyddet görs avhängig resultatet av de pågående GATT-förhandlingarna. För att underlätta anpassningen till de nya förutsättningarna lämnas förslag till övergångsåtgärder.

Förslag läggs också fram om åtgärder för att stärka livsmedelspolitikens regionalpolitiska profil, bl.a. om ett utökat glesbygdssöd med 100 milj. kr. som särskilt går till kombinationsföretag där jordbruket ingår som en del, och om ett fortsatt prisstöd till jordbruket i norra Sverige. Prisstödet föreslås öka med 6% budgetåret 1990/91.

Jordbruksministern anför i propositionen bl.a. följande om glesbygdssöd och regional projektverksamhet. Det s.k. åtgärdsprogrammet för jordbruket i norra Sverige inleddes den 1 juli 1987 och har pågått under en planerad treårig programperiod 1987/88—1989/90. Lantbruksstyrelsen har under denna period disponerat 245 milj. kr. för genomförandet av programmet, vilket i huvudsak skett vid lantbruksnämnderna i de sju nordligaste länen.

Medlen har använts för investeringsstöd till jordbruk och kombinationsverksamheter, utvecklingsprojekt, forskning och utveckling samt utbildning och rådgivning. Erfarenheterna av programmet är goda och har inneburit en värdefull stimulans för fortsatt verksamhet och sysselsättning i jord- och skogsbruk samt i s.k. kombinationsföretag. Ett av syftena med åtgärdsprogrammet har varit att upprätthålla produktionsnivån i norra Sverige.

För egen del anser jordbruksministern att det är mycket viktigt att dels göra en utvärdering av åtgärdsprogrammet för jordbruket i norra Sverige, dels ta till vara de erfarenheter som har gjorts vid myndigheter, organisationer och hos företagare i samband med programmets genomförande. Det utvecklingsarbete som även i fortsättningen måste bedrivas för att bevara jordbrukets livskraft i norra Sverige bör gå vidare med väsentliga delar av åtgärdsprogrammet för jordbruket i norra Sverige.

Jordbruksministern anser att jordbruket i glesbygden bör kunna få stöd till såväl investeringar i jordbruket som s.k. kombinationsverksamhet, t.ex. småskalig förädling. Genom den föreslagna höjningen av medlen för regionala utvecklingsinsatser skapas förutsättningar för utökad projektverksamhet med inriktning på jordbruks- och kombinationsföretag.

Samtidigt som det treåriga programmet för särskilt stöd till jordbruket i norra Sverige upphör bör en ytterligare förstärkning av tionde huvudtitelns anslag D2. Regionala utvecklingsinsatser göras. Eftersom detta anslag inte är tidsbegränsat förstärks härigenom möjligheterna att stödja jordbruksföretag med kombinationsverksamheter. I samråd med industriministern föreslår jordbruksministern en utökning med 100 milj. kr. För budgetåret 1990/91 bör emellertid av detta belopp 28 milj. kr. anvisas som stöd till sockerbruken på Öland och Gotland under ett särskilt anslag.

Med hänvisning till det anförda föreslås i propositionen att riksdagen anvisar 72 milj. kr. under anslaget D2. Regionala utvecklingsinsatser för de ändamål som här redovisats, utöver vad som föreslagits i proposition 1989/90:75.

Motionerna

I några motioner föreslås en höjning av det regionalpolitiska stödet. Enligt motion Jo68 (vpk) yrkande 34 bör riksdagen anvisa 193 milj. kr. till lantbruksstyrelsen för att fortsätta det särskilda åtgärdsprogrammet för norra Sverige i ytterligare tre år samt utvidga detta till södra och mellersta Sverige. Ett motsvarande yrkande, om 200 milj. kr., framlade motionärerna i den fristående motionen Jo270 yrkande 18.

Enligt motion Jo77 (c) yrkande 31 bör det speciella regionalpolitiska bidrag som föreslås i propositionen till kombinationsverksamhet för jordbruksföretagen höjas från 100 milj. kr. till 200 milj. kr. Motionärerna anser att bidragen skall kunna utnyttjas i hela landet, eftersom södra Sveriges skogs- och mellanbygder har stora behov. Motsvarande yrkanden framställs i motionerna Jo62 (c) yrkande 3 och Jo94 (c)

yrkande 4. Enligt motionerna Jo73 (c) yrkande 3, Jo84 (c) yrkande 3 och Jo89 yrkande 4 bör riksdagen anvisa 200 milj. kr. under anslaget, varav 100 milj. kr. bör gå till skogs- och mellanbygderna i södra och mellersta Sverige. Även i motion Jo97 (c) yrkande 4 föreslås att stöd kan ges i södra och mellersta Sverige.

1989/90:AU13
Bilaga 7

Utskottets överväganden

Utskottet delar jordbruksministerns mening att det treåriga programmet för särskilt stöd till jordbruket i norra Sverige, vilket nu upphör, inneburit en värdefull stimulans för fortsatt verksamhet och sysselsättning i jord- och skogsbruk samt i s.k. kombinationsföretag. Utskottet har ingen erinran mot regeringens förslag till ytterligare förstärkning av anslaget till regionala insatser under tionde huvudtiteln. Eftersom detta anslag inte är tidsbegränsat och inte heller är begränsat till användning i norra Sverige förstärks härigenom möjligheterna att stödja jordbruksföretag med kombinationsverksamheter. Beslut om fördelningen av dessa medel på de olika länen bör ankomma på regeringen. De nya länsstyrelserna i vilka de nuvarande lantbruksnämnderna kommer att ingå som en integrerad del bör sedan fördela anvisade medel. Utskottet fäster stort avseende vid att medlen används för att stärka jordbruksnäringen och till verksamheter som drivs i kombination med jordbruksföretag.

När det gäller stödets omfattning förordar utskottet att riksdagen anslår medel i enlighet med regeringens förslag. Anslaget D2. Regionala utvecklingsinsatser under tionde huvudtiteln bör således utökas med 100 milj. kr. för att stödja jordbruk med kombinationsinsatser. För budgetåret 1990/91 bör av detta belopp 28 milj. kr. anvisas som stöd till sockerbruken på Öland och Gotland under ett särskilt anslag. Som jordbruksministern anför kan i framtiden även jordbruk utanför glesbygdsområdet ha behov av utvecklingsinsatser.

Utskottet är icke berett att biträda de förslag om ytterligare höjning av anslaget m.m. som framförs i motionerna resp. om annan anslagskonstruktion. Som framgår av det anförda är anslaget inte begränsat till användning i norra Sverige. Motionerna får således i den delen anses tillgodosedda.

Stockholm den 17 maj 1990

På jordbruksutskottets vägnar

Karl Erik Olsson

Närvarande: Karl Erik Olsson (c), Hans Gustafsson (s), Håkan Strömberg (s), Sven Eric Lorentzon (m), Lars Ernestam (fp), Martin Segerstedt (s), Jan Fransson (s), Margareta Winberg (s), Åke Selberg (s),

Avvikande mening

Höjning av anslaget

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) samt Annika Åhnberg (vpk) anför:

Enligt vår mening bör riksdagen bifalla motionerna Jo77 yrkande 31 och Jo270 yrkande 18 samt anvisa 200 milj. kr. under anslaget. Det speciella regionalpolitiska bidraget till kombinationsverksamhet för jordbruksföretag bör alltså höjas från 100 till 200 milj. kr. Bidraget skall utnyttjas i hela landet och bör fungera efter samma regler som det särskilda stödet till norra Sverige. I södra Sveriges skogs- och mellanbygder föreligger stora behov. Därmed tillgodoses i väsentlig mån även motionerna Jo62 yrkande 3, Jo68 yrkande 34, Jo73 yrkande 3, Jo84 yrkande 3, Jo89 yrkande 4 och Jo94 yrkande 4.

Näringsutskottets yttrande

1989/90:NU9y

Regionalpolitik

Till arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1989/90:76 om regionalpolitik för 90-talet jämte motioner i anslutning därtill som har samband med näringsutskottets beredningsområde.

Näringsutskottet berör inte andra avsnitt i propositionen än sådana som har föranlett motionsyrkanden. Propositionen kommenteras i dessa fall med utgångspunkt i motionerna.

Med detta yttrande överlämnar näringsutskottet, av skäl som redovisas i det följande, till arbetsmarknadsutskottet — under förutsättning av dess medgivande — två motioner, 1989/90:N438 och 1989/90:N439, om omfördelning av vinster från vattenkraftsproduktionen.

Statens industriverks lokalisering

Regeringen föreslår i propositionen att glesbygdsdelegationen skall ombildas till myndighet med utökad och delvis ny verksamhet och lokaliseras till Östersund. Detta förslag kritiserar centerpartiet i motion 1989/90:A118. I denna sägs att en utflyttning av enbart glesbygdsdelegationen inte kan tillmätas någon avgörande regionalpolitisk betydelse. I stället borde statens industriverk (SIND) utlokaliseras till Östersund. Verket skulle därmed, anför det, få en större närhet till de regionala problem som det är satt att hantera. Samtidigt skulle i Östersund skapas ökade sysselsättningstillfällen i en omfattning som skulle kunna få positiv betydelse för regionen.

SIND har som en av sina huvuduppgifter att vara central förvaltningsmyndighet för det regionalpolitiska stödet till näringslivet. Därutöver är verket central förvaltningsmyndighet för frågor som rör industri och hantverk, och det kan även ta upp frågor som inte direkt hänför sig till dessa näringar men ändå är av betydelse från näringspolitisk synpunkt. Till dess uppgifter i detta sammanhang hör att främja industrins omvandling och tillväxt genom utredningsverksamhet, industripolitiskt stöd och företagsutvecklande insatser.

Näringsutskottet konstaterar att det inte föreligger någon utredning av förutsättningarna för och konsekvenserna av en sådan utlokalisering som motionärerna förordar.

Näringsutskottet vill vidare understryka att SIND:s verksamhet inte huvudsakligen är inriktad på regionalpolitik. Verket har omfattande uppgifter av allmänt näringspolitisk natur, och det spelar en viktig roll

som utredningsorgan i industriella frågor. Dess verksamhet har nära anknytning till den som bedrivs av styrelsen för teknisk utveckling (STU); det synes välmotiverat att verket, såsom nu är fallet, är lokaliserat i nära anslutning till STU och även till statens energiverk.

Med det anförda avstyrker näringsutskottet det berörda yrkandet i motion 1989/90:A118 (c). Frågan om glesbygdsnämndens lokalisering har näringsutskottet inte anledning att ta ställning till.

1989/90:AU13
Bilaga 8

Näringspolitik

Åtgärder för att främja kvinnors företagande

Åtgärder för att främja och stödja kvinnors företagande har varit aktuella i den näringspolitiska debatten under en följd av år. Såsom påpekas i propositionen (s. 102) uttalade sig riksdagen år 1985 på näringsutskottets initiativ för att varje regional utvecklingsfond skulle utse en jämställdhetsansvarig. I proposition 1989/90:88 om vissa näringspolitiska frågor (s. 77) upplyses om att flertalet utvecklingsfonder har utsett sådana handläggare och att inriktningen av dessas arbete har koncentrerats på aktiviteter som främjar kvinnors företagande. Inom ramen för ett treårigt projekt har, meddelas det vidare, SIND nyligen tagit fram ett handlingsprogram som syftar till fler lönsamma företag i kvinnlig regi. I detta sammanhang bör noteras att utvecklingsfondernas målgrupp enligt vad som föreslås i den sistnämnda propositionen skall utvidgas till att omfatta små och medelstora företag i samtliga näringsgrenar. Detta innebär att olika slags tjänsteföretag, vilka inte sällan drivs av kvinnor, kommer att ingå i målgruppen. Flera motionsyrkanden som särskilt rör kvinnors företagande skall behandlas av näringsutskottet i anslutning till den näringspolitiska propositionen.

I två av de motioner som har väckts med anledning av den regionalpolitiska propositionen förekommer yrkanden om åtgärder ägnade att förbättra förutsättningarna för kvinnors företagande. I motion 1989/90:A118 förespråkar centerpartiet i detta syfte en förändrad organisation vid länsstyrelserna. Vid dessas regionalpolitiska enheter — och även vid utvecklingsfonderna — skulle inrättas särskilda "besöks- och utvecklingsenheter", där kvinnor skulle fungera som rådgivare åt kvinnor, så att redan uppbyggda erfarenheter skulle tas till vara för kompetensutbyggnad. Ett liknande förslag, dock avseende endast Kalmar län, framläggs i motion 1989/90:A103 (c).

Näringsutskottet hänvisar till sin kommande behandling av frågor inom detta ämnesområde. Utskottet är inte berett att i detta yttrande ta ställning för den särskilda organisatoriska anordning som föreslås i motion 1989/90:A118 (c). Att riksdagen på det sätt som föreslås i motion 1989/90:A103 (c) skulle uttala sig för särskilda åtgärder på detta område avseende endast Kalmar län finner näringsutskottet uteslutet.

De generella åtgärderna för att utveckla infrastrukturen måste kompletteras med åtgärder för att främja nyetablering och utveckling av befintlig företagsamhet i utsatta regioner, anför det i centerpartiets motion 1989/90:A118. Det är särskilt viktigt, tillägger man, att gynnsamma villkor i dessa hänsceenden skapas för de små företagen. Partiet hänvisar till sin motion 1989/90:N57 om näringspolitiken, där yrkanden framförs om finansiella satsningar på småföretagsutveckling utöver vad regeringen har föreslagit.

Ett relativt omfattande avsnitt i den näringspolitiska propositionen ägnas åt ämnet småföretagsutveckling. Småföretagspolitikens mål är, anför där sammanfattningsvis, att få till stånd effektiva småföretag som kan lämna avgörande bidrag till den ekonomiska tillväxten. Genom stöd till nyföretagande och stimulans till vidareutveckling i småföretag främjas, sägs det vidare, ett konkurrenskraftigt näringsliv med hög produktivitet. Inget parti har anmält avvikande mening härvidlag.

Näringsutskottet kommer att behandla centerpartiets nu nämnda konkreta förslag liksom andra förslag på samma område i sitt betänkande med anledning av den näringspolitiska propositionen. Ett allmänt uttalande av den art som det här aktuella yrkandet avser finner näringsutskottet inte meningsfullt. Ett sådant uttalande synes, mot bakgrund av regeringens nyss återopade deklaration beträffande småföretagsutveckling och den politiska enighet som råder om småföretagens betydelse, inte kunna bli riktningsgivande på något särskilt sätt. Det nu berörda yrkandet i motion 1989/90:A118 (c) avstyrks alltså av näringsutskottet.

Statliga företag

De statligt ägda företagen svarar för ca 7 % av industrisysselsättningen i landet. I vissa regioner har de emellertid, framhålls det i propositionen (s. 111), en avgörande betydelse. Flera av företagen har enheter på orter med ensidig näringslivsstruktur och inom de regionalpolitiska stödområdena. Staten har, heter det vidare, liksom andra ägare ett ansvar för att verksamheter som drivs på sådana platser utvecklas så positivt som möjligt inom de ramar som konkurrensförhållandena medger.

Tre yrkanden i motioner som har väckts med anledning av propositionen gäller de statliga företagens roll. Vänsterpartiet kommunisterna begär i motion 1989/90:A107 att riksdagen skall göra ett uttalande till regeringen av innebörd att statliga företag — och även andra samhällsägda företag samt löntagarfonderna — skall bli aktiva verktyg för uppnående av de regionalpolitiska målen. Ett annat yrkande i samma motion tar särskilt sikte på förhållandena i Norrbottens län. Riksdagen föreslås uttala att de statliga företagen på ett mer effektivt sätt än hittills skall medverka till att stärka utvecklingen inom länet. Samma yrkande finns i motion 1989/90:A110 (vpk).

Statligt företagande är ett av huvudämnena i den näringspolitiska propositionen. Inom kort tar näringsutskottet i ett särskilt betänkande,

1989/90:NU35., ställning till propositionens avsnitt härom, till den samtidigt föreliggande propositionen 1989/90:109, som gäller den till övervägande delen statsägda Procordiakoncernens framtid, och motioner rörande de statliga företagen från alla riksdagspartiers sida. Näringsutskottet hänvisar till ämnets behandling i detta sammanhang och avstår från att uttala sig beträffande de nu aktuella yrkandena i motionerna 1989/90:A107 (vpk) och 1989/90:A110 (vpk). Löntagarfondstyrelsernas insatser blir det tillfälle att beröra i anslutning till regeringens snart föreliggande redovisning av allmänna pensionsfondens verksamhet under det senaste kalenderåret.

1989/90:AU13
Bilaga 8

Träindustri

De båda motioner som har nämnts i föregående avsnitt innehåller också yrkanden rörande träindustrin. Det finns, anför det i motion 1989/90:A107 (vpk), en mycket stor utvecklingspotential för denna bransch om vidareförädlingen av sågade trävaror drivs längre. Riksdagen uppmanas understryka vikten av att SIND:s utvecklingsprogram för sågverks- och trämanufakturindustrin drivs med kraft. Vidare betonas domänverkets roll både som ägare av sågverk och råvaruleverantör till sågverk i annan ägo. För de delar av stödområdet som inte faller inom de fyra nordligaste länen bör enligt motionärerna SIND få i uppdrag att utarbeta ett utvecklingsprogram; riksdagen föreslås rikta en anmodan härom till regeringen. Ett annat yrkande i samma motion, om ökad inhemsk förädling av landets råvaror, avser delvis träområdet. Åtgärder för ökad förädling av trävaror i Norrbotten och särskilda medel för detta ändamål begärs i motion 1989/90:A110 (vpk).

Frågan om fortsatta statliga åtgärder till förmån för den träbearbetande industrin behandlas i den näringspolitiska propositionen (s. 65 f.). Regeringen föreslår där att SIND:s program för sågverks- och snickeriindustrierna skall fortsätta under ännu en treårsperiod. Näringsutskottet kommer således att ta upp ämnet i sitt betänkande 1989/90:30; utskottet anser att riksdagens ställningstagande beträffande åtgärder på detta område bör ske i det sammanhanget.

Mineralpolitik m.m.

Ett uttalande av riksdagen beträffande malmprospektering m.m. föreslås i motion 1989/90:A110 (vpk), vilken som nämnts tar sikte på åtgärder till förmån för Norrbottens län. I detta län finns, sägs det i motionen, de största möjligheterna i landet till nyfynd av malm. Motionären hänvisar till vänsterpartiet kommunisternas partimotion 1989/90:N278 om ökad mineralprospektering, m.m. Det begärda uttalandet skulle bl.a. gå ut på att regeringen snarast bör fullfölja aktiviteter för utveckling av bioteknikens användning inom gruvnäringen och redovisa deras resultat för riksdagen.

Den berörda partimotionen har behandlats i näringsutskottets betänkande 1989/90:NU31, som riksdagen nyligen har tagit ställning till. Näringsutskottet hänvisar härtill och till vad som i den regionalpolitiska propositionen (s. 112) sägs om ett kommande förslag från regering-

en om riktlinjer för framtida prospekteringsverksamhet, baserat på mineralråvarukommitténs förslag (SOU 1989:92). Att mineralpolitiska frågor tas upp till närmare behandling i anslutning till den nu föreliggande propositionen finner näringsutskottet inte lämpligt.

Det i föregående avsnitt berörda yrkande i motion 1989/90:A107 (vpk) som går ut på ökad inhemsk förädling av landets råvaror avser även metallurgi. Näringsutskottet kommer senare i år att behandla motionsyrkanden angående stålindustrin. Frågor om eventuella initiativ från riksdagens sida när det gäller utnyttjandet av den svenska malmbasen bör lämpligen tas upp i det sammanhanget.

Teknikspridning

Betydelsen för regionalpolitiken av näringspolitikens inriktning, teknik, teknikspridning, spridning av företag inom framtidsinriktade branscher, tekniskt kunnande och teknisk utveckling bör enligt ett delyrkande i motion 1989/90:A118 (c) understrykas av riksdagen i ett uttalande till regeringen.

Frågor inom det angivna ämnesområdet har fått stor plats i den näringspolitiska propositionen; därtill kommer de förslag rörande teknisk forskning som framläggs i proposition 1989/90:90 om forskning. Näringsutskottet kommer att behandla de nämnda avsnitten i dessa propositioner och ett stort antal motionsyrkanden med anknytning därtill i sina betänkanden 1989/90:NU30 och 1989/90:NU40. Att åtgärder för ökad teknisk utveckling har stor regionalpolitisk betydelse kommer givetvis att uppmärksammas i detta sammanhang.

Näringsutskottet har från här angiven utgångspunkt inte anledning att förorda ett särskilt uttalande av riksdagen på grundval av det nu aktuella delyrkandet i motion 1989/90:A118 (c).

En konkret åtgärd på teknikspridningens område föreslås i motion 1989/90:62 (vpk). Riksdagen bör enligt denna anslå 5 milj. kr. för försöksverksamhet med framtidsverkstäder. I motionen beskrivs närmare vad som avses härmed.

Näringsutskottet menar att det i första hand bör ankomma på regionala och lokala organ och sammanslutningar att överväga projekt av den art som motionären avser. För ett beslut av riksdagen om stöd till framtidsverkstäder finns det inte underlag. Motionen avstyrks sålunda av näringsutskottet.

Energifrågor i allmänhet

En rad av de motionsyrkanden som har väckts med anledning av den regionalpolitiska propositionen gäller uttalanden eller åtgärder av energipolitisk natur. Av generell räckvidd är yrkanden i motionerna 1989/90:A118 (c) och 1989/90:A107 (vpk) om uttalanden rörande sambandet mellan förnyelsen av energisystemet och regional utveckling resp. rörande miljöpolitiska och regionala hänsyn i den statliga

energipolitiken liksom ett yrkande i den sistnämnda motionen enligt vilket regeringen skall anmodas att låta upprätta nationella och regionala energiplaner. Detsamma gäller ett yrkande i motion 1989/90:A111 (c) enligt vilket riksdagen skulle uttala sig om naturgasintroduktionens betydelse för biobränslemarknadens utveckling liksom i allmänhet för den regionala utvecklingen.

En del yrkanden på energipolitikens område framställs med hänvisning till förhållanden i särskilda regioner; yrkandena avser delvis principfrågor, delvis konkreta åtgärder. Stöd till projekt med havet som energikälla borde enligt motion 1989/90:A93 (c) vara ett inslag i en samordnad skärgårdspolitik. Energibehovet hos den elintensiva industrin framhävs i motion 1989/90:A92 (fp), som rör den regionala utvecklingen i Gävleborgs län, och motion 1989/90:A69 (fp), som avser Västernorrlands län. I båda fallen betonas att denna industri är särskilt inriktad på export. Försök med bioenergiteknik i Norrbottens län efterlyses i motion 1989/90:A110 (vpk).

Ett stort antal motionsyrkanden om energipolitiken har väckts under allmänna motionstiden och hänvisats till näringsutskottet. Utskottet har emellertid beslutat föreslå riksdagen att behandlingen av yrkanden som gäller energipolitikens inriktning skall uppskjutas till riksmötet 1990/91, så att de kan tas upp i anslutning till den proposition om den framtida energipolitiken som regeringen avser att avlämna till riksdagen hösten 1990. Energipolitiska frågor som behandlas i vår är sådana som har samband med statsbudgeten eller aktualiseras genom forskningspropositionen. Inom utskottet har centerpartiets, vänsterpartiet kommunisternas och miljöpartiet de grönas företrädare reserverat sig mot utskottets nu nämnda beslut.

Regeringen understryker i den regionalpolitiska propositionen (s. 118 f.) att energisystemets utformning och prissättningen av olika energislag har stor betydelse för den regionala utvecklingen. Den elintensiva industrin är, anför det i detta sammanhang, en viktig del av näringslivet i regionalpolitiskt prioriterade regioner och bör i framtiden ges rimliga konkurrensvillkor även när den allmänna prisnivån för elkraften stiger. Förslag om fortsatt omställning av energisystemet bör, heter det, beakta regionalpolitiska aspekter. Bland energipolitiska insatser av regionalpolitisk betydelse nämns sådana som avser produktion av inhemska bränslen.

Näringsutskottet kan instämma i de synpunkter i propositionen som nu har refererats. Självfallet har energiförsörjningen stor regionalpolitisk betydelse. Av detta konstaterande följer att regionalpolitiska aspekter måste tillmätas vikt vid utformningen av den långsiktiga energipolitiken. Näringsutskottet räknar med att förslag av den typ som nyss har redovisats kommer att aktualiseras när energifrågorna under nästa riksmöte får en samlad behandling. För dagen finns det, menar näringsutskottet, inte erforderligt underlag för sådana ställningstaganden av riksdagen som de nyss uppräknade motionerna syftar till.

Åtgärder till förmån för vattenkraftsproducerande regioner

Under en följd av år har motioner väckts om att vinstmedel — ofta betecknade som övervinster — från vattenkraftsproduktionen i Norrland skulle i viss utsträckning återföras till de regioner eller kommuner där denna produktion sker. För att detta skulle möjliggöras skulle en avgift av exempelvis 1 öre per kWh elenergi från vattenkraftverk tas ut; avgiftsmedlen skulle sedan fördelas genom regeringens försorg. När motionsyrkanden av denna innebörd senast behandlades av riksdagen, våren 1989, avslogs de efter att ha avstyrkts av näringsutskottet (1988/89:NU25) med hänvisning till att frågan om ett sådant system var under utredning hos regionalpolitiska kommittén. Motionsyrkandena följdes upp i tre reservationer (c; vpk; mp).

Såsom nu redovisas i propositionen (s. 118) har regionalpolitiska kommittén föreslagit att vattenkraftsregionerna skall få del av vattenkraftens övervinster vid en kommande höjning av elpriserna. Under en tioårsperiod skulle årligen ca 600 milj. kr. utbetalas från ett särskilt anslag. Finansieringen skulle ske genom en höjning av skatten på elenergi från äldre vattenkraftverk med 1 öre per kWh. Regeringen framlägger emellertid inte något förslag av denna eller motsvarande innebörd. Det erinras i propositionen (s. 122) om att en särskild utredare har tillkallats med uppgift att utreda frågan om kraftföretagens vinster och att det i utredningsdirektiven (dir. 1989:63) för denne sägs att han bör utforma sina förslag med hänsyn tagen till att "vinster från äldre vattenkraft" skall kunna återföras till de regioner där de genereras. Syftet med en sådan återföring skulle vara att finansiera olika samhällsinsatser som kan bidra till den regionala utvecklingen i vattenkraftsregionerna.

I motion 1989/90:A118 (c) hävdas att en avgift av det slag och med det syfte som anges i direktiven bör kunna tas ut omgående och utan ytterligare utredning. Motionärerna vill att riksdagen nu skall begära förslag från regeringen om ett sådant system som skisserats. Det skulle ankomma på länsstyrelserna att fördela medlen på kommunerna med beaktande av utbyggda vattenkraftstillgångar och behov av regionalpolitiskt stöd inom en viss kommun. Små vattenkraftverk med en effekt understigande 1 500 kW skulle undantas från avgiftsskyldigheten. Önskemål i samma riktning uttalas i motionerna 1989/90:A81 (c) och 1989/90:A106 (mp). I den förra åberopas förslag som har förts fram vid s.k. landsbygdsriksdagar. Ett av dessa, som motionärerna vill få förverkligat, är att det av regionalpolitiska kommittén angivna avgiftssystemet skall genomföras. I den senare motionen påyrkas att riksdagen hos regeringen skall begära förslag till en lag om återföring av skatt från äldre vattenkraftverk till vattenkraftsregionerna.

Två motioner med ungefär samma innebörd som de nu nämnda har väckts under allmänna motionstiden. Det är motionerna 1989/90:N348 (s) och 1989/90:N439 (c). I den förra föreslås ett uttalande av riksdagen till regeringen om återföring av vattenkraftverkens övervinster till de

regioner där vattenkraften produceras. Av inflytande medel, för Norrlands del beräknade till 550 à 600 milj. kr. per år, skulle under en tioårsperiod årligen minst 300 milj. kr. tillföras inlandet. I den senare motionen begärs ett beslut om att fr.o.m. den 1 juli 1990 per producerad kWh elenergi från vattenkraftverk ett halvt öre skall återföras till de vattenkraftsproducerande kommunerna och ett halvt öre till de län som dessa kommuner ingår i. För att möjliggöra en samlad behandling av de olika motionsyrkandena på detta område överlämnar näringsutskottet till arbetsmarknadsutskottet — under förutsättning av dess medgivande — de båda motioner som nu har nämnts.

Eftersom frågan om återförande av vinstmedel från äldre vattenkraftverk till de regioner där vattenkraften har genererats såsom nämnts är föremål för utredning anser näringsutskottet att det inte finns anledning till något initiativ på detta område från riksdagens sida. De aktuella motionsyrkandena avstyrks alltså av näringsutskottet.

Kollektivforskningsinstitut

I samarbete mellan staten — företrädd av STU — och olika industribranscher upprätthålls ett antal kollektivforskningsinstitut vilka, såsom framhålls i propositionen (s. 139), utgör viktiga länkar mellan högskoleforskning och utvecklingsarbete inom industrin. I propositionen uttalas att forsknings- och utvecklingsarbete med nära koppling till näringslivet i prioriterade regioner bör utvecklas och förstärkas och att detta bör ske genom att befintliga organisationer förstärks och former för att sprida teknik och kompetens utvecklas. En tendens under senare år har, framhålls det, varit att den kollektiva forskningens branschriktning har blivit mindre uttalad och att i stället flera teknikinriktade institut har tillkommit. Vissa uppgifter om kostnaderna för och finansieringen av kollektivforskningsinstituterna lämnas i detta sammanhang. I propositionen uttalas att några av de förslag om ny kollektiv forskningsverksamhet som har framlagts av regionalpolitiska utredningen bör prövas, däribland ett som gäller forskning inom det trätekniska området. Regionalpolitiska medel avses kunna bli utnyttjade för utbyggnad av verksamheten. Bildande av filialer till några av de befintliga kollektiva forskningsinstituterna är en möjlighet som diskuteras. Endast några få av de större instituten anses dock för närvarande kunna bli aktuella i detta sammanhang. Även en nyetablering av forskningsinstitut bedöms kunna komma i fråga. Föredragande statsrådet förklarar att han inte nu är beredd att ta ställning till frågan om eventuella omlokaliseringar av befintliga institut.

Statens andel av kostnaderna för avtalsbunden kollektiv forskning, i princip 40 %, redovisas under STU:s program Ny teknik. Frågan om resurser för STU under de närmaste tre budgetåren hör till dem som tas upp i proposition 1989/90:90 om forskning, vilken i här aktuell del kommer att behandlas av näringsutskottet i betänkandet 1989/90: NU40.

Tre motionsyrkanden finns att uppmärksamma i anslutning till den regionalpolitiska propositionens avsnitt om de kollektiva forskningsinstituten.

I motion 1989/90:A111 (c) föreslås att riksdagen skall göra ett uttalande till regeringen om dessa instituts verksamhet och lokalisering. Uttalandet skulle gå ut på att det bör tillsättas en utredning med uppgift att lägga fram förslag om och lämna underlag för förhandlingar mellan staten och de privata stiftarna i syfte att verksamhet motsvarande minst statens andel av institutens totalbudget skall förläggas till orter med mindre högskolor eller orter där samlokalisering med det regionala näringslivet kan anses utvecklande och givande.

Flera av de kollektiva forskningsinstituten är förlagda annorstädes än i Stockholm. Några finns i Göteborg, men också andra förläggningssorter förekommer. Så är t.ex. Stiftelsen för metallurgisk forskning, MEFOS, lokaliserad till Luleå.

Ett yrkande som syftar till omlokalisering av ett speciellt forskningsinstitut framställs i motion 1989/90:A69 (fp), där intresset är inriktat på Västernorrlands län. Ett föreslaget uttalande om utbildningens och forskningens betydelse för länets utveckling skulle bl.a. gå ut på att möjligheterna till utlokalisering från Stockholm till Västernorrland av kollektiv forskning i första hand inom pappersindustrin skall prövas.

Näringsutskottet anser att möjligheterna att ytterligare kollektiv forskning skall kunna lokaliseras till andra orter än där sådan forskning nu förekommer bör beaktas. En utredningsverksamhet som i realiteten skulle syfta till en kostnadskrävande omlokalisering av befintliga forskningsinstitut kan näringsutskottet inte förorda. De nu aktuella yrkandena i motionerna 1989/90:A 111 (c) och 1989/90:A69 (fp) avstyrks sålunda.

Riksdagen bör, heter det i motion 1989/90:A103, avvisa regeringens fientliga linje mot Kalmar län. Ett uttryck för en positiv inställning till länet från riksdagens sida skulle vara en hemställan hos regeringen att den skall vidta åtgärder för lokalisering till Kalmar län av forskningsinstitut inom sektorerna träindustri — med inriktning särskilt på trämöbler —, turism och vattenbruk. Näringsutskottet vill framhålla att det måste få ankomma på intressenterna inom vederbörande bransch och behörig myndighet på den statliga sidan — STU såvitt gäller forskning med industriell inriktning — att pröva propåer om nya kollektiva forskningsinstitut. Riksdagen har, finner utskottet, inte underlag för ett sådant beslut som det nu berörda motionsyrkandet går ut på.

Samverkan med Östeuropa

I takt med utvecklingen i Östeuropa hamnar Sveriges ostkust mer i Europas centrum, anføres det i motion 1989/90:A107 (vpk). Detta måste utnyttjas, säger motionärerna. De vill att regeringen skall anmodas låta utreda samt komma med förslag om hur sydöstra Sverige skall få del av den väntade expansionen i kontakterna med Östeuropa. Detta

gäller, menar de, bl.a. handel och energisamverkan, t.ex. på bio-bränsleområdet. Ett handelskontor för Östersjöhandel borde placeras i Blekinge.

1989/90:AU13
Bilaga 8

Näringsutskottet finner det inte osannolikt att den pågående utvecklingen i Östeuropa, bl.a. i de baltiska länderna, kan öppna möjligheter för nya aktiviteter som också får regionalpolitisk betydelse i Sverige på det sätt som motionärerna tänker sig. Samtidigt vill utskottet framhålla att andra aspekter än regionalpolitiska måste vara bestämmande för utformningen av kontakterna med Östeuropa och av nya institutioner som möjligen kan bli aktuella i detta sammanhang. Näringsutskottet anser inte att det nu finns sakunderlag för en sådan framställning till regeringen som det nämnda motionsyrkandet syftar till.

Kooperativ verksamhet

Två motionsyrkanden gäller stöd för utveckling av kooperativ verksamhet. De kan relateras till det avsnitt i propositionen (s. 174) som behandlar regionalpolitiska aspekter på den kooperativa företagsformen. Bl.a. berörs där förekomsten av lokala och regionala utvecklingscentra på vissa håll i landet. Enligt det ena yrkandet, i motion 1989/90:A160 (s), skulle riksdagen göra ett uttalande till regeringen om behovet av garanterade resurser under de närmaste åren för dessa centra. Det andra yrkandet, i motion 1989/90:A106 (mp), går ut på ett motsvarande uttalande av mera allmän innebörd, nämligen att den kooperativa företagsformen bör särskilt uppmärksammas vid fördelning av lokaliseringstöd och glesbygdstöd.

Näringsutskottet kommer att behandla flera motioner rörande kooperativ verksamhet i sitt betänkande 1989/90:NU30 om näringspolitiken. I det sammanhanget får utskottet tillfälle att närmare diskutera förutsättningarna för sådan verksamhet. Det bör redan nu påpekas att regeringen nyligen har fattat beslut om tre olika utredningar inom det kooperativa området. Det rör sig om en expertgrupp med uppgift att undersöka om den kooperativa företagsformen missgynnas, en enmansutredning med uppgift att analysera den kooperativa företagsformens utvecklingsmöjligheter på olika områden och en grupp inom civildepartementet med uppgift att utreda hur stödet till kooperativa utvecklingscentra skall se ut i framtiden. Den sistnämnda utredningen skall alltså ägnas just åt de organ som motion 1989/90:A60 (s) handlar om. Näringsutskottet finner inte anledning att föreslå någon åtgärd med anledning av de båda här aktuella motionsyrkandena.

Riksdagen bör emellertid fästa regeringens uppmärksamhet på det angelägna i att verksamheten vid de kooperativa utvecklingscentra tryggas under budgetåret 1990/91 i avvaktan på resultat av det sist angivna utredningsarbetet.

Kapitalförsörjning

Ett yrkande i motion 1989/90:A118 (c) går ut på att riksdagen hos regeringen skall hemställa att regionalpolitiska utredningen får i uppdrag att utreda omfattning och inriktning av kapitalströmmarna från avfolkningsbygder till expansionsområden. Utsatta regioner dräneras nu på ekonomiska resurser, hävdar motionärerna och nämner löntagarfonderna som ett exempel på detta. Bankväsendet och andra finansieringsinstitut måste ta ett regionalt ansvar för att minska koncentrationen till expansionsorterna, anför de. Det begärda utredningsarbetet borde också ta sikte på formerna för hur banker och andra finansieringsinstitut skall medverka i uppbyggnad av en kapitalmarknad som gynnar utveckling mot regional balans.

Näringsutskottet har två gånger tidigare behandlat likartade motionsyrkanden. Dessa har avstyrkts av utskottet och avslagits av riksdagen. Senaste gången var våren 1989 (1988/89:NU24); två reservationer avgavs då (c; mp). Utskottet anförde att en närmare belysning av frågan om hur olika regioner påverkas av kapitalströmmarnas inriktning kunde vara av betydande intresse. Det var emellertid inte lämpligt att regionalpolitiska utredningen skulle få ett ytterligare uppdrag i slutskedet av sitt arbete. Utskottet betecknade det som naturligt att ämnet uppmärksammades av den ekonomiska forskningen. Expertgruppen för forskning om regional utveckling (ERU) nämndes som ett organ som skulle kunna ta upp ämnet.

Näringsutskottet vill nu påpeka att regionalpolitiska utredningen, som enligt motionen skulle få det tilltänkta uppdraget, har avslutat sin verksamhet.

Näringsutskottet upprepar i övrigt sitt uttalande från förra året. Motionsyrkandet avstyrks sålunda.

Stockholm den 24 april 1990

På näringsutskottets vägnar

Lennart Pettersson

Närvarande: Lennart Pettersson (s), Hadar Cars (fp), Rune Jonsson (s), Åke Wictorsson (s), Per-Ola Eriksson (c), Birgitta Johansson (s), Inga-Britt Johansson (s), Bo Finnkvist (s), Reynoldh Furustrand (s), Gunnar Hökmark (m), Gudrun Norberg (fp), Rolf L Nilson (vpk), Leif Marklund (s), Karin Falkmer (m), Krister Skånberg (mp), Sven-Olof Petersson (c) och Carl Fredrik Graf (m).

1. Statens industriverks lokalisering

Hadar Cars (fp), Gunnar Hökmark (m), Gudrun Norberg (fp), Karin Falkmer (m) och Carl Fredrik Graf (m) anser att den del av yttrandet — under rubriken Statens industriverks lokalisering — som börjar med "Näringsutskottet vill" och slutar med "statens energiverk" bort ha följande lydelse:

Såsom har framhållits från moderata samlingspartiets och folkpartiets sida när SIND:s verksamhet och resursbehov har övervägts inom riksdagen (se 1989/90:NU22 res. 1, s. 44), är det i huvudsak behovet av en central myndighet för regionalpolitiska insatser som kan motivera att SIND bibehålls. Någon myndighet för planering av den framtida industristrukturen behövs inte, och den verksamhet inom SIND som syftar till att utveckla de svenska företagens tekniska kompetens borde snarare höra hemma hos styrelsen för teknisk utveckling (STU). Det förhållandet att SIND:s verksamhet i sin helhet borde ses över talar ytterligare mot ett sådant omedelbart utlokaliseringsbeslut som motionsnärerna påyrkar.

2. Statens industriverks lokalisering

Per-Ola Eriksson (c) och Sven-Olof Petersson (c) anser att den del av yttrandet — under rubriken Statens industriverks lokalisering — som börjar med "Näringsutskottet konstaterar" och slutar med "ställning till" bort ha följande lydelse:

De motiv för att SIND bör förläggas till Östersund som anförs i motion 1989/90:A118 (c) är enligt näringsutskottets uppfattning tungt vägande. En sådan utlokalisering skulle få stor regionalpolitisk betydelse både direkt, genom de sysselsättningstillfällen som skulle tillkomma i Norrlands inland, och indirekt, genom den förbättrade kontakt med glesbygdsproblem som myndigheten skulle få. Näringsutskottet anser att det finns erforderligt underlag för ett principbeslut av riksdagen om att SIND skall omlokaliseras till Östersund. Utskottet tillstyrker följaktligen motionsyrkandet om att regeringen skall anmodas lägga fram förslag om en sådan förflyttning.

3. Åtgärder för att främja kvinnors företagande

Per-Ola Eriksson (c), Krister Skånberg (mp) och Sven-Olof Petersson (c) anser att den del av yttrandet — under rubriken Åtgärder för att främja kvinnors företagande — som börjar med "Näringsutskottet hänvisar" och slutar med "näringsutskottet uteslutet" bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet finner det nämnda förslaget i motion 1989/90:A118 (c) välmotiverat och anser att regeringen bör anmodas att vidta åtgärder för dess förverkligande. Därmed skulle även det berörda yrkandet i motion 1989/90:A103 (c) bli tillgodosett.

4. Småföretagsutveckling

1989/90:AU13

Bilaga 8

Per-Ola Eriksson (c), Krister Skånberg (mp) och Sven-Olof Petersson (c) anser att den del av yttrandet — under rubriken Småföretagsutveckling — som börjar med "Näringsutskottet kommer" och slutar med "av näringsutskottet" bort ha följande lydelse:

Riksdagens ställningstaganden på småföretagspolitikens område får inte inskränkas till att gälla blott olika konkreta åtgärder. Det är enligt näringsutskottets mening angeläget att riksdagen i första hand på ett mera övergripande sätt, genom ett allmänt uttalande som det i motion 1989/90:A118 (c) föreslagna, markerar vikten av att regeringen beaktar småföretagens betydelse för den regionala utvecklingen. Näringsutskottet tillstyrker alltså det nu berörda yrkandet i denna motion.

5. Tekniskspridning

Per-Ola Eriksson (c) och Sven-Olof Petersson (c) anser att den del av yttrandet — under rubriken Tekniskspridning — som börjar med "Näringsutskottet har" och slutar med "motion 1989/90:A118 (c)" bort ha följande lydelse:

Det är emellertid viktigt att detta också kommer till klart uttryck vid riksdagens ställningstagande till den regionalpolitiska propositionen. Näringsutskottet förordar därför att riksdagen därvid gör ett särskilt uttalande till regeringen på grundval av det nu aktuella delyrkandet i motion 1989/90:A118 (c).

6. Framtidsverkstäder

Rolf L Nilson (vpk) anser att den del av yttrandet — under rubriken Tekniskspridning — som börjar med "Näringsutskottet menar" och slutar med "av näringsutskottet" bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet finner att framtidsverkstäder av det slag som förespråkas i motion 1989/90:62 (vpk) bör kunna vara ett värdefullt medel att främja teknisk utveckling på olika håll i landet. Ett särskilt statsanslag av angiven storlek, 5 milj. kr., ter sig väl motiverat. Motionen tillstyrks sålunda av näringsutskottet.

7. Energifrågor i allmänhet

Per-Ola Eriksson (c), Rolf L Nilson (vpk), Krister Skånberg (mp) och Sven-Olof Petersson (c) anser att den del av yttrandet — under rubriken Energifrågor i allmänhet — som börjar med "Näringsutskottet kan" och slutar med "syftar till" bort ha följande lydelse:

Mot bakgrund av de nyss refererade motionsyrkandena framgår det ännu klarare än tidigare att näringsutskottets beslut rörande uppskov med behandlingen av frågor om den långsiktiga energipolitiken är olyckligt. Det hade varit önskvärt att energipolitiskt inriktade motionsyrkanden som har föranletts av den regionalpolitiska propositionen — och som på ett naturligt sätt anknyter till det energipolitiska avsnittet i denna — hade kunnat relateras till den mångfald uppslag och önske-

mål på samma område som har framförts i tidigare, till näringsutskottet hänvisade motioner. I nuvarande läge får näringsutskottet inskränka sig till att i anslutning till de refererade motionerna rekommendera ett mera allmänt uttalande av riksdagen om att arbetet på en omställning av energipolitiken måste präglas av en regionalpolitisk grundsyn. Av central betydelse i sammanhanget är, vill näringsutskottet framhålla, att åtgärder som främjar utnyttjande av bioenergi vidtas snarast möjligt.

1989/90:AU13
Bilaga 8

8. Åtgärder till förmån för vattenkraftsproducerande regioner

Per-Ola Eriksson (c), Rolf L Nilson (vpk), Krister Skånberg (mp) och Sven-Olof Petersson (c) anser att den del av yttrandet — under rubriken Åtgärder till förmån för vattenkraftsproducerande regioner — som börjar med "Eftersom frågan" och slutar med "av näringsutskottet" bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet anser det angeläget att den sedan länge diskuterade frågan om återföring av vinstmedel från vattenkraftsproduktionen till de regioner där produktionen äger rum nu löses utan dröjsmål. Något behov av ytterligare utredning finns inte, utan regeringen bör med det snaraste kunna lägga fram ett förslag i detta hänseende. Den modell som skisseras i motion 1989/90:N439 (c) bör kunna komma till användning. Det innebär att av medel — 1 öre per producerad kWh — som uttas från vattenkraftsproducenterna hälften tillförs de vattenkraftsproducerande kommunerna och hälften de län där dessa ingår. Näringsutskottet är emellertid inte berett att nu — på sätt som föreslås i den aktuella motionen — precisera tidpunkten då utbetalningarna bör inledas. Utskottet föreslår att riksdagen genom ett uttalande till regeringen ansluter sig till vad utskottet här har anfört. Samtliga de i detta avsnitt nämnda motionerna skulle därigenom tillgodoses i det väsentliga.

9. Kollektivforskningsinstitut

Per-Ola Eriksson (c), Krister Skånberg (mp) och Sven-Olof Petersson (c) anser att den del av yttrandet — under rubriken Kollektivforskningsinstitut — som börjar med "Näringsutskottet anser" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet finner det angeläget att möjligheterna till en större spridning till olika orter av resurserna för kollektiv forskning prövas snabbt och i positiv anda. Den passiva inställning som industriministern ger uttryck för när det gäller omlokalisering av befintliga forskningsinstitut kan inte godtas. Näringsutskottet stöder sålunda det nu aktuella yrkandet i motion 1989/90:A111 (c) om en utredning rörande de kollektiva forskningsinstitutens verksamhet och lokalisering. Om detta yrkande bifalls blir även motion 1989/90:A69 (fp) tillgodosedd i här aktuell del.

10. Kooperativ verksamhet

1989/90:AU13

Bilaga 8

Hadar Cars (fp), Gunnar Hökmark, (m), Gudrun Norberg (fp) Karin Falkmer (m) och Carl Fredrik Graf (m) anser att den del av yttrandet — under rubriken Kooperativ verksamhet — som börjar med "Riksdagen bör" och slutar med "angivna utredningsarbetet" bort ha följande lydelse:

Riksdagen bör emellertid, anser näringsutskottet, i detta sammanhang betona att finansieringen av fortsatt verksamhet vid de kooperativa utvecklingscentra bör ankomma på intressenterna.

11. Kapitalförsörjning

Per-Ola Eriksson (c) och Sven-Olof Petersson (c) anser att den del av yttrandet — under rubriken Kapitalförsörjning — som börjar med "Näringsutskottet upprepar" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Regeringen bör enligt näringsutskottets mening sörja för att en sådan undersökning som förespråkas i den aktuella delen av motion 1989/90:A118 (c) blir genomförd på lämpligt sätt, t.ex. genom ERU. Riksdagen bör göra ett uttalande av denna innebörd.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Propositionerna	5
Motionerna	9
Utskottet	51
Inledning	51
Den regionala problembilden	52
Mål och riktlinjer för regionalpolitiken m.m.	55
De övergripande målen för regionalpolitiken	55
Regionalpolitikens förutsättningar och allmänna inriktning	56
Geografiska prioriteringar	68
Inledning	68
Riktlinjer för de geografiska prioriteringarna	68
Stödområdesindelningen—principer	69
Stödområdesindelningen—avseende skilda regioner	71
Stödjepunkter för vissa regionala utvecklingsinsatser	75
Orter och regioner i strukturomvandling	76
Avgränsning av glesbygds- och landsbygdsområden ..	77
Storstädernas betydelse för den regionala utvecklingen	78
Organisation och administration av regionala utvecklingsinsatser	84
Företagsstöd	88
Utgångspunkter för det regionalpolitiska företagsstödet framtida inriktning	88
Lokaliseringsstöd och investeringsbidrag	89
Utvecklingsbidrag	93
Sysselsättningsstöd—bidrag	95
Handläggning och uppföljning	97
Nedsatta socialavgifter	98
Riskkapitalbolag	103
Stiftelsen Industricentra	103
Åtgärder för att främja kvinnors företagande	104
Lokaliseringssamråd	107
Företagsstödet och internationella regler	107
Individinriktade åtgärder	109
Sektorer av betydelse för den regionala utvecklingen ...	111
Allmänna utgångspunkter för sektorernas betydelse	111
Näringspolitik, teknikspridning och turistfrågor ...	113
Energifrågor	115
De areella näringarna	119
Utbildningspolitik	121
Arbetsmarknadspolitik	131
Kulturpolitik	132

Kommunikations- och transportfrågor	134
Miljöfrågor	136
Försvarspolitik	137
Skattefrågor i ett regionalt perspektiv	137
Jämställdhet	139
Infrastrukturåtgärder	141
Utvecklingsinsatser i glesbygd och på landsbygd	143
Allmän inriktning	143
Stödformerna	147
Sektorsfrågor	151
Glesbygdsdelegationen	155
Övriga glesbygds- och landsbygdsfrågor	157
Särskilda regionalpolitiska insatser i Jämtlands län	159
Regionalpolitisk forskning	160
Anslagsfrågor	161
Lokaliseringsbidrag m.m.	162
Regionala utvecklingsinsatser	163
Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygden m.m.	169
Ersättning för nedsättning av socialavgifter	169
Sysselsättningsbidrag	170
Särskilda regionalpolitiska infrastrukturåtgärder m.m.	170
Glesbygdsdelegationen	171
Expertgruppen för forskning om regional utveck- ling, ERU	171
Kapitaltillskott till en utvecklingsfond för Väst- norden	172
Särskilda regionalpolitiska insatser i Jämtlands län	172
Utvecklingsfrågor i län och regioner	173
Stockholms län	174
Uppsala län	177
Södermanlands län	177
Östergötlands län	180
Jönköpings län	181
Kronobergs län	182
Kalmar län	186
Gotlands län	189
Blekinge län	190
Kristianstads län och Malmöhus län	192
Hallands län	194
Göteborgs och Bohus län och Älvsborgs län	195
Skaraborgs län	198
Värmlands län	199
Bergslagen	202
Örebro län	203
Västmanlands län	206
Kopparbergs län	208
Gävleborgs län	210

Västernorrlands län	213	1989/90:AU13
Jämtlands län	217	
Västerbottens län	220	
Norrbottnens län	222	
Stödområdesindelningen i övrigt	226	
Skärgårdsfrågor	226	
Hemställan	229	
Reservationer	253	
Förutsättningarna och riktlinjerna för regionalpoliti- ken (reservationerna 1—5)	253	
Geografiska prioriteringar m.m. (reservationerna 6—13)	276	
Företagsstöd (reservationerna 14—38)	289	
Sektorer av betydelse för den regionala utvecklingen (reservationerna 39—59)	305	
Infrastrukturåtgärder (reservationerna 60—61	317	
Utvecklingsinsatser i glesbygd och på landsbygd (reser- vationerna 62—82)	318	
Särskilda regionalpolitiska insatser i Jämtlands län (re- servation 83)	329	
Anslagsfrågor (reservationerna 84—109)	329	
Utvecklingsfrågor i län och regioner (reservationerna 110—176)	344	
Särskilda yttranden 1—12	378	
Bilagor	382	
Bilaga 1 Lagtext		
Bilaga 2 Tabell och kartor		
Bilaga 3 Skatteutskottets yttrande 1989/90:SkU3y		
Bilaga 4 Kulturutskottets yttrande 1989/90:KrU7y		
Bilaga 5 Trafikutskottets yttrande 1989/90:TU2y		
Bilaga 6 Jordbruksutskottets yttrande 1989/90:JoU5y		
Bilaga 7 Jordbruksutskottets yttrande 1989/90:JoU8y		
Bilaga 8 Näringsutskottets yttrande 1989/90:NU9y		